בנק ירושלים

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

גילויים נוספים הנוגעים להרכב ההון במסגרת הנדבך השלישי של באזל ודוח על הסיכונים מונגשים ונכללים באתר הבנק בכתובת:

https://www.bankjerusalem.co.il/others/financial-statements

תוכן העניינים

א.	דבר יו"ר הדירקטוריון	3
ב.	דוח הדירקטוריון וההנהלה	13
ג.	הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי	120
ד.	חוות דעת רואה חשבון מבקר	124
ה.	דוח כספי שנתי מבוקר	127
ו.	ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם ונספחים לדוח השנתי	274
ז.	דוח תקופתי	314
ח.	מילון מונחים	346
ט.	אינדקס	348
י.	רשימת סניפי הבנק	349

דבר יושב ראש הדירקטוריון

בעלי מניות נכבדים,

בשמי ובשם דירקטוריון הבנק הנני מתכבד להגיש לכם את דוח הדירקטוריון ואת הדוחות הכספיים של בנק ירושלים לשנת 2023.

במהלך שנת 2023 חוותה מדינת ישראל זעזוע רב כתוצאה מהטבח המחריד בשבעה באוקטובר ופרוץ מלחמת "חרבות ברזל". מראות שלא ציפינו לראות לעולם בארצנו הופיעו לנגד עינינו. הלחימה נמשכת גם למועד כתיבת שורות אלה בצפון הארץ ובדרומה, וסופה אינו נראה באופק. 134 חטופים עודם מוחזקים בידי האויב – ילדים, נשים ומבוגרים.

למרות הצער והיגון הרבים, ראינו בתקופה זו את רוח הנתינה וההתנדבות של עם ישראל כולו ושל עובדי הבנק למען התושבים המפונים, למען חיילי צה"ל ואנשי כוחות הביטחון, למען משפחות החטופים ולמען העסקים שנפגעו. אנו נמשיך, כולנו, ברוח הישראלית הזו, עד לתקומה ולהתחדשות של מדינתנו האהובה.

למשק הישראלי צפויים אתגרים רבים בשנת 2024, אך גם הזדמנויות להתחדשות ולצמיחה. המשק הישראלי במהלך שנת 2024 יושפע מהתפתחות הלחימה, בייחוד בחזית הצפונית, ומצעדי הממשלה לשיקום הכלכלה. לאחרונה הורידה סוכנות הדירוג מודי'ס את דירוג האשראי של ישראל, אך לצד זאת הדגישה את היסודות האיתנים של הכלכלה הישראלית, ונתנה שבחים לכלכלת ישראל, לבנק ישראל ולמערכת הבנקאית. יחד עם זאת, התייחסה מודי'ס לסיכונים הביטחוניים, המדיניים והפוליטיים. עליי להדגיש כי המערכת הפיננסית בכללותה יציבה, דירוג המדינה גבוה, רזרבות מטבע החוץ גבוהות, האבטלה נמוכה, האינפלציה בירידה, ויחס החוב-תוצר הוא מהנמוכים במדינות ה-OECD.

אנו ניצבים בפני אתגרים רבים, אך ידענו בעבר לצאת מחוזקים מתקופות קשות, ואני סמוך ובטוח כי כך יקרה גם הפעם. מסגרת המדיניות המקרו-כלכלית והמוניטרית של ישראל איתנה, הבנק המרכזי חזק, והמשק הישראלי עמיד. תחזיות בנק ישראל לשנת 2024 מצביעות על כך שהכלכלה הישראלית מושתתת על יסודות כלכליים חסונים ובריאים, תוך הובלה עולמית בתחומי הטכנולוגיה והחדשנות. ההתאוששות המהירה שהמשק הישראלי הפגין תוך כדי מלחמה באה לידי ביטוי גם ביציבותם של השווקים הפיננסיים. יחד עם זאת, עקב המלחמה וצורכי הביטחון, צפוי גירעון גבוה בשנת 2024, כ-7%, ועלייה ביחס החוב-תוצר.

המערכת הבנקאית בישראל

המערכת הבנקאית התאפיינה גם בשנת 2023 בהמשך קיומן של מגמות פתיחת השוק לתחרות, פריקות של מוצרים ושירותים, מונטיזציה של מידע ופעילות וכניסתם של שחקנים וחברות טכנולוגיות לעולם הפיננסי.

גם שנה זו בדומה לקודמתה התאפיינה ביוזמות רגולטוריות וחקיקה להגברת התחרות, שקיפות המידע ללקוחות ושיפור סביבת התחרות.

במהלך שנת 2023 הוסיפה המערכת הבנקאית לפתח ולהטמיע טכנולוגיות חדשניות לשיפור היעילות והשירות. המהפכה הדיגיטלית בעולם הפיננסי תוסיף לתרום בעתיד להגברת התחרות המערכת הבנקאית ולהתייעלותה לטובת הכלל.

בנק ירושלים - תוצאות והתפתחויות בשנת 2023

בשנת 2023 הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בסך של 134.6 מיליון ש"ח לעומת 163.4 מיליון ש"ח בשנת 2022, קיטון של כ-18% ותשואת הרווח הנקי להון הגיעה לשיעור של- 10.5%. גם בשנת 2023 המשיך הבנק בתהליך התאמה לשיפור המודל העסקי בהתאמה לסביבה העסקית המתפתחת והמשתנה, שיפר את יעילותו התפעולית והרחיב את היקפי הפעילות העסקית.

תיק האשראי של הבנק איכותי ומאופיין בפיזור גדול ומגובה בנכסי נדל"ן בעיקר דירות למגורים. השנה צמח התיק ב-7%. חלקו של האשראי הקמעונאי מסך כל תיק האשראי עומד על כ-74% מתיק האשראי ברובו אשראי לדיור המובטח במשכנתאות על דירות.

גם בשנת 2023 הוסיף הבנק לחזק את בסיס ההון שלו ובסוף השנה עמד יחס ההון רובד 1 לרכיבי סיכון על כ- 10.5% ויחס המינוף עמד על 6.0%.

בנק ירושלים התפתחויות ומגמות לאורך זמן

להלן עיקרי הנתונים:

	2023	2019	שינוי
		במיליוני ש"ח	ב-%
סך הכל מאזן	21,825.5	14,298.1	53%
אשראי לציבור, נטו (*)	15,070.2	10,619.8	42%
פיקדונות הציבור	16,479.1	10,887.6	51%
הון עצמי (**)	1,367.8	961.5	42%
הכנסות	892.5	584.9	53%
הוצאות בגין הפסדי אשראי	133.3	36.9	261%
הוצאות תפעוליות	546.2	409.6	33%
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	134.6	89.4	51%
תשואה הרווח הנקי להון	10.5%	9.7%	0.8 נקודות האחוז
יחס יעילות (הוצ' תפעולית ואחרות מסך כל ההכנסות)	61.2%	70.0%	(8.8) נקודות האחוז
יחס הלימות- הון עצמי רובד 1	10.5%	10.4%	(0.1) נקודות האחוז
מספר משרות ממוצע	649	588	8.5%

* לא כולל תיקי הלוואות שנמכרו לגופים מוסדיים, אשר הבנק מנהל ומתפעל עבור הרוכשים, יתרתו ליום 31 בדצמבר, 2023 עומדת על סך של כ-2,867.8 מיליוני ש"ח (בעיקר בהלוואות לדיור).

**לאחר ששולמו/הוכרזו דיבידנדים בסך כולל של כ- 161 מיליוני ש"ח בחמש השנים האחרונות.

הנתונים על התפתחות הבנק לאורך זמן (2019-2023) מצביעים על גידול בתיק האשראי בסך של כ- 42% גידול מרשים בהכנסות בשיעור של 53%, לעומת גידול של 33% בהוצאות התפעוליות. ברווח הנקי גידול מ- 89.4 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2019 ל-134.6 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2023, המשקף גידול בשיעור של כ-51%. רווחי 2023 מתבטאים בתשואה להון בשיעור של 10.5% גידול של 0.8 נקודות האחוז.

התפתחות זו משקפת את ההצלחה ביישום האסטרטגיה הרב שנתית של הבנק, ובכלל זה מיקוד בפעילות הקמעונאית ובנקאות משלימה. במקביל לצמיחה, המשיך הבנק גם בשנת 2023 בהשקעות בתשתית והחל ליישם את התוכנית האסטרטגית למחשוב ומודרניזציה.

האסטרטגיה העסקית

בשנת 2023 המשיך הבנק ליישם בהצלחה את התכנית האסטרטגית הרב שנתית. התכנית שמה לה למטרה לשפר את רווחיות הבנק ולייצר ערך לבעלי המניות, והיא אושררה שוב ב-2023 עבור השנים 2023-2026.

התכנית האסטרטגית ממקדת את פעילות הבנק בארבעה נתיבים מרכזיים: המשך פיתוח פעילויות הליבה בקווי העסקים הלוואות לדיור, אשראי צרכני לליווי בנייה ונכסי לקוחות.; הרחבת המודל העסקי באמצעות שיתופי פעולה עסקיים ואסטרטגיים עם גופים עסקיים ומוסדיים שפעילותם משלימה את זו של הבנק; ושיפור התשתית הפיננסית והיעילות ההונית. בלב האסטרטגיה של הבנק עומדים פיתוח וחיזוק ערוצי ההפצה שלו, צמיחה קמעונאית מבוקרת הממוקדת בפעילות מתמחה בהלוואות לדיור, הרחבת פעילות ליווי בניה בתחומי הפעילות הנוכחיים, המשך פיתוח פעילות האשראי הצרכני, ופיתוח פעילות אשראי לעסקים קטנים ובינוניים.

כדי לאפשר את יישום האסטרטגיה פועל הבנק להתאמה ושיפור של נכסיו הטכנולוגיים, והוא מיישם תכנית רב שנתית בתחומי הדיגיטל והדאטה תוך שיפור תהליכים והתייעלות. הבנק גם פועל להרחיב את שיתופי הפעולה שלו מול גופים מוסדיים ואחרים, במטרה להרחיב את יכולות ההפצה שלו, ובה בעת לייעל את אופן הפעלת ההון שלו ולמטב את התשואה על ההון. כל אלה מתבצעים תוך שיפור רמת רווחיות בהתאמה לאופי הפעילות ופרופיל הסיכון הנמוך המתבטא בתמהיל הפעילות, ביחסי הלימות הון, בנזילות, מינוף ומימון יציב בוהים מהיחס הרגולטורי המינימלי הנדרש ורמה גבוהה של אבטחת מידע וסייבר.

התכנית האסטרטגית של הבנק, נשענת על שלושה נדבכים:

(א) בעלי המניות - השאת ערך לבעלי המניות, מדיניות חלוקת דיבידנדים בשיעור של 30% מהרווח בכפוף לעמידה במבחני החלוקה וביתר התנאים הקבועים בהוראות הדין, תוך שימור רווחיות נאותה ויציבה, ופרופיל סיכון נמוך.

(ב) לקוחות - מיקוד בפעילות קמעונאית מתמחה במשכנתאות ובמתן פתרונות פיננסיים משלימים ללקוחות כל הבנקים, פרטיים ועסקיים.

(ג) עובדים - טיפוח וקידום ההון האנושי, מנהלים ועובדים, כמשאב חשוב ומהותי להצלחת הבנק.

אופי ותמהיל פעילויות הבנק משקפים מיקוד בביסוס יכולת תחרותית יציבה וארוכת טווח באמצעות חדשנות בערוצי ההפצה, במוצרים ובשת"פ מול שוק ההון. כל אלה, לצד מתן שירות אישי ומקצועי, יעיל ומהיר במגוון מוצרים בנקאיים מתקדמים ואיכותיים, מובילים למצוינות בשירות ולהשאת ערך ללקוחות הבנק, ערכים שבנק ירושלים חרט על דגלו.

יעדים ומגמות לשנה הקרובה

בשנת 2024 מתעתד הבנק להמשיך ביישום האסטרטגיה, שעודכנה בהתחשב בהתפתחויות הכלכליות והגיאופוליטיות, ועיקרה העמדת הלוואות לדיור ואשראי צרכני, תוך המשך טיפוח מחויבות עמוקה למגזר משקי הבית גם בתקופה מאתגרת זו, בד בבד עם חדשנות מוצרית - שרותית ויצירת שיתופי פעולה לבניית הצעות ערך ללקוחות. בנוסף, מתכוון הבנק להרחיב את בסיס לקוחותיו ולהעמיד לרשותם שירותים בנקאיים נוספים. גם השנה ימשיך הבנק להשקיע בחדשנות ובטרנספורמציה דיגיטלית לרבות במערכות הליבה, לשיפור וייעול השירות ללקוחות. כל אלה יתרמו להשאת ערך ללקוחות.

יעדי הצמיחה בתיק האשראי לשנת 2024 נקבעו בהלימה להתפתחויות במשק ולמדיניות תיאבון הסיכון של הבנק. הבנק מושפע משינויים בסביבה הפיננסית המקומית (ישראל) והגלובלית, ובפרט מלחמת חרבות ברזל ועליית הריבית אשר פגעו בשוק הנדל"ן – שוק יעד של הבנק. כמענה לאי ודאות הרבה ומתוך הנחה שהפעילות הכלכלית בישראל תיפגע בטווח הקצר והבינוני, התאים הבנק את תכניות העבודה שלו לאתגרים הצפויים ונערך עם תכניות מגירה לתרחישים בעלי השפעה עמוקה ארוכת טווח.

בין היעדים המרכזיים שהגדיר הבנק לשנת 2024 נמנים שימור יחסי הלימות הון נאותים, תוך עמידה ביחס הלימות הון רובד 1 כולל שלא יפחת מ- 10% כפי שקבע הדירקטוריון, ובתוספת מקדמי סיכון וכן שימור יחס מינוף נאות של 6.0%, יחס מימון יציב 132% ויחסי נזילות איתנים. גם יעדים אלה יותאמו ויעודכנו בהתאם לשינויים.

בשנת 2024 מתעתד הבנק לקדם שינויים מבניים במודל העסקי ושיתופי פעולה עסקיים ואסטרטגיים עם גופים חוץ בנקאיים ביניהם : החטיבה העסקית (לשעבר "חטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים") תוביל את פעילות הבנק למול עסקים קטנים ובינוניים ופעילות BAAS. פיתוח פעילות מתן שירותים בנקאיים לאחרים (BAAS), גיוון תיק האשראי על ידי פיתוח האשראי העסקי, הנחת תשתית איתנה לשיפור היעילות ההונית דרך מהלכים לפיתוח ערוצים למכר ואיגוח אשראי, בחינת פעילויות תומכות הצפת ערך ומיטוב פרוטפוליו הנכסים דרך מכירת פעילויות לא סינרגטיות לפעילויות הליבה.

הבנק ימשיך בצעדי התייעלות והרחבת השירותים הדיגיטליים ובכלל זה, עידוד הלקוחות לשימוש באמצעים טכנולוגיים לתקשורת עם הבנק באמצעות ערוצי האינטרנט והדיגיטל, במטרה לצמצם את תלות הלקוחות בסניפים, לייעל את הפעילות ולשפר את השירות.

ממשל תאגידי

הבנק מייחס חשיבות עליונה להתנהלות על פי כללי ממשל תאגידי, ובכלל זה התנהלות תקינה של הדירקטוריון תוך הקפדה על עמידה בכל הוראות הדין. בהתאם למדיניות זו, מקפיד הבנק על יישום הכללים וההוראות החלים עליו על פי סטנדרטים גבוהים, אשר בין היתר מגדירים את מכלול היחסים בין הדירקטוריון, ההנהלה, גופי הביקורת והבקרה, ובאים לידי ביטוי באמצעות מבנה ארגוני, הגדרת תחומי אחריות וסמכויות, נהלי עבודה וכללי דיווח ופיקוח, בקרה וביקורת.

כמו כן פועל הבנק בהתמדה ליישום והטמעת תרבות ארגונית אתית ונאותה על פי סטנדרטים בנקאיים גבוהים ללא פשרות.

טיפוח המשאב האנושי ומערכת יחסי העבודה

הבנק מתייחס אל המשאב האנושי כאל נכסו החשוב ביותר, וגם בשנת 2023 המשיך בקידום ופיתוח איכות המשאב האנושי ובטיפוח מערכת יחסי העבודה, המהווה לאורך השנים נכס אסטרטגי לבנק. בשנת 2023 המשיך הבנק ביישום של הדרכה והכשרת מנהלים ועובדים. הבנק רואה בארגון העובדים שותף התורם להובלת הבנק להשגת היעדים בפעילותו העסקית. יחסי העבודה הטובים השוררים בבנק לאורך שנים, משקפים את האמון ההדדי ואת שיתוף הפעולה בין ההנהלה לבין ארגון העובדים, ואת ההדדיות - העובדים זוכים לתנאי עבודה הוגנים וראויים, והם מצדם, תורמים להצלחת הבנק ולקידומו, מה שתרם לגמישות בניהול הבנק.

שיתוף הפעולה בין הנהלת הבנק לוועד העובדים ניכר במלחמת חרבות ברזל, בקידום משותף של מיזמי התנדבות מגוונים, מעטפת רווחה לעובדים מגויסים ומפונים ולבני משפחותיהם, ובסיוע כלכלי לעובדים באמצעות קרן ערבות הדדית לה תורמים העובדים והבנק.

במהלך שנת 2023 ביצע הבנק שינוי במבנה הארגוני, בוצעו רוטציות בתפקידים ולמעלה מ 7% מהעובדים בבנק זכו להזדמנות קידום או שינוי תפקיד.

אחריות תאגידית

בנק ירושלים מחויב ליישום עקרונות אחריות תאגידית, ומזה שנים רבות משלבם בפעילותו העסקית. בשנה הקרובה תינתן גם תשומת לב מיוחדת לקיימות סביבתית, אחריות חברתית וממשל תאגידי (ESG). מחויבות זו משקפת תפיסה לפיה הצלחה עסקית הולכת יד ביד עם שיקולים חברתיים-סביבתיים, שהתחדדה בשנים האחרונות ואף שולבה באסטרטגיה הכוללת של הבנק, אשר חרט על דגלו את ערכי השקיפות וההוגנות במתן שירותים בנקאיים, ובכלל. בתוך כך, מציע הבנק ללקוחותיו אשראי מותאם לצרכים של קבוצות אוכלוסייה שונות ומימון פרוייקטי נדל"ן עם ערך חברתי וסביבתי.

במסגרת האחריות התאגידית שלו, פועל הבנק גם למען קידום רווחת עובדיו והתפתחותם המקצועית והאישית, ליצירת ערך לקהילה (בין היתר באמצעות תרומות לעמותות וארגונים אשר חרטו על דגלם קידום מטרות חברתיות), הבנק פועל לפיתוח מודעות חברתית בקרב עובדיו, ועידודם למעורבות חברתית.

דירקטוריון הבנק הגדיל את תקציב התרומות לשנת 2022 ב-50% לעומת שנת 2021 ולשנת 2023 ב-20% נוספים ל-960 אש"ח.

לשנת 2024 גדל תקציב התרומות לסך של 1 מיליון ש"ח.

הבנק מיישם עקרונות ממשל תאגידי תקין מתקדמים בהתנהלותו, וכן עקרונות לתרבות אתית וערכית של עובדיו, מנהליו וחברי הדירקטוריון. אנו מחויבים לכלל מחזיקי העניין של הבנק- בעלי המניות שלנו, ללקוחותינו, לעובדי הבנק, לספקים עימם אנו עובדים, לארגונים החברתיים ולחברה הישראלית במסגרתה אנו פועלים וממנה שואבים את עוצמתנו. ניתן לקרוא בהרחבה על פעילות הבנק בדוח ESG באתר האינטרנט של הבנק.

במבט לעתיד

אירועי מלחמת "חרבות ברזל" מובילים לצמצום הפעילות העסקית במשק והאטה בפעילות הכלכלית.

עיקר הגידולים בפעילות העסקית היו במחצית הראשונה של שנת 2023 ובתחילת הרבעון הרביעי עם פרוץ המלחמה החלה הירידה בהיקפי הפעילות שככל הנראה תמשך כל עוד המלחמה נמשכת.

הבנק נערך בהתאם ונוקט בצעדים המחויבים.

אני מבקש להודות בשמי ובשם כל חברי הדירקטוריון, ללקוחות הבנק הממשיכים להביע בנו אמון לכל אורך הדרך, למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, וכמובן תודה גדולה לכל עובדי הבנק על עבודתם המקצועית, הנאמנה והמסורה, ועל תרומתם להצלחת הבנק.

כמו כן, אני מבקש להודות לחברי הדירקטוריון על העזרה ושיתוף הפעולה בקידום עסקי הבנק.

בכבוד רב,

זאב נהרי

יו"ר הדירקטוריון

21 במרץ, 2024

חברי דירקטוריון הבנק [1]

זאב נהרי, רו"ח [2][3] יושב ראש הדירקטוריון
זלמן שובל [2]
יהודה אורבך, רו"ח
ד"ר רות ארד
ליאור בן עמי [2]
שמואל אשל
יואב נרדי [2]
גדעון שובל [2]
אביב שנצר [2]
ד"ר מורן אופיר וינשטיין [1]

[1] פרטים נוספים על חברי הדירקטוריון של הבנק, מוצגים בהמשך בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2023. ובאתר המגנא של רשות ניירות-ערך: http://www.magna.isa.gov.il. יצוין, כי ביום 7 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן, אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את מינויה של ד"ר מורן אופיר-וינשטיין לדירקטורית חיצונית בדירקטוריון הבנק. לפרטים ראו דוח מיידי על אסיפה שפרסם הבנק ביום 30 בנובמבר, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-131229) וכן דוח בדבר תוצאות אסיפה שפרסם הבנק ביום 7 בינואר, 2024 (מס' אסמכתא: 2024-01-003324), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

[2] ביום 10 באוגוסט, 2022 אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את הארכת המינויים של ה"ה כדלקמן כדירקטורים בבנק: זאב נהרי (יו"ר הדירקטוריון), זלמן שובל, גדעון שובל, ליאור בן עמי, אביב שנצר ויואב נרדי. לפרטים ראו דוח מיידי על אסיפה שפרסם הבנק ביום 5 ביולי, 2022 (מס' אסמכתא: 2022-01-084175) וכן דוח בדבר תוצאות אסיפה שפרסם הבנק ביום 10 באוגוסט, 2022 (מס' אסמכתא: 2022-01-101365), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

[3] ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק את הארכת כהונתו של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי, למשך שנתיים נוספות החל מיום 11 באוקטובר, 2023. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי מיום 21 באוגוסט 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-096297), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

חברי הנהלת הבנק, נושאי משרה ותפקידיהם [1]

חברי הנהלת הבנק
יאיר קפלן מנכ"ל
משה עומר משנה בכיר למנכ"ל, מנהל חטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי
יעקב פלד משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית
אירנה פורטניק משנה למנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבים וחדשנות טכנולוגית.
שרית וייסטוך, עו"ד סמנכ"ל, היועצת המשפטית, מנהלת אגף הייעוץ המשפטי
אלכס זלצמן, רו"ח סמנכ"ל, מנהל אגף כספים וחשבונאי ראשי
בעז ליבוביץ סמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי ומנהל חטיבת הסיכונים
לירן עובדיה סמנכ"ל, מנהל החטיבה העסקית

נושאי משרה שאינם חברי הנהלה
מירית תשובה [2] סמנכ"ל, מבקרת פנימי ראשית, במעמד חברת הנהלה
אודי גלעדי מנהלת משאבי אנוש
תמיר לזרוב [3], עו"ד מזכיר הבנק והחברות הבנות

(1) פרטים נוספים אודות נושאי המשרה בבנק (שאינם דירקטורים), מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2023 ובאתר המגנא של רשות ניירות ערך: http://www.magna.isa.gov.il.

(2) ביום 6 בפברואר, 2023 אישר הפיקוח על הבנקים את מינויה של הגב' מירית תשובה, כסמנכ"לית, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה. ביום 12 במרץ, 2023 החלה גב' תשובה את עבודתה בבנק לתקופת חפיפה עם המבקר הפנימי היוצא, מר רון שגיא והחל מיום 1 באפריל, 2023 החלה לכהן כמבקרת הפנים של הבנק.

(3) ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של עו"ד תמיר לזרוב כמזכיר הבנק והחברות הבנות. עו"ד לזרוב החל את כהונתו ביום 8 באוקטובר, 2023.

דוח הדירקטוריון וההנהלה - תוכן עניינים

1	**סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה**	
1.1	מידע צופה פני עתיד	13
1.2	תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו	14
1.3	תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית וצפי להתפתחות בשנה הקרובה, העוקבת לשנת הדוח	15
1.4	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן	22
1.5	תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם	24
1.6	נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן	29
2	**הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי**	32
2.1	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים	32
2.2	התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר	35
2.3	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון והמינוף	46
2.4	תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	53
2.5	חברות מוחזקות עיקריות	57
3	**סקירת הסיכונים**	58
3.1	סיכון האשראי	63
	נספחים לדוח הדירקטוריון וההנהלה:	
	גילוי על הטבות במסגרת התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (טבלה 25)	67
	ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים (טבלה 26)	70
	פרטים בנוגע לתנועה בחובות לא צוברים (טבלה 27)	71
	הלוואות לדיור בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 (טבלה 28)	72
	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי CECL (טבלה 29)	73
	שיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור (טבלה 30)	74
	יחס הכיסוי בפועל ורגישות לשינוי באומדנים (טבלה 31)	75
	הערכת השפעת היישום לראשונה של הוראות ה-CECL על ההפרשה להפסדי אשראי (טבלה 32)	77
	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (טבלה 33)	78
	התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים (טבלה 34)	82
	מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור (טבלה 35)	83
	מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור שנמכר (טבלה 36)	85
	יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (טבלה 37)	86
	התפלגות יתרות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (טבלה 38)	87
	מחיקות חשבונאיות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (טבלה 39)	88
	התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים (טבלה 40)	88
	אשראי צרכני ללקוחות קיימים (טבלה 41)	90
	התפלגות סיכון אשראי וחובות בעייתיים בענף בינוי ונדל"ן – בינוי (טבלה 42)	92
	חשיפות עיקריות למדינות זרות (טבלה 43)	93
	חשיפות אשראי למוסדות פיננסים זרים (טבלה 44)	94

3.2	סיכון שוק	96
	נספחים לדוח הדירקטוריון וההנהלה:	
	אומדן ה-VAR (טבלה 45)	97
	מידע כמותי על סיכון ריבית- ניתוח רגישות (טבלה 46-48)	99
	השפעת תרחישים על חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (טבלה 48-49)	100
3.3	סיכון נזילות ומימון	103
3.4	סיכונים אחרים	106
3.5	השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי	115
4	**מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים**	115
4.1	מדיניות ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים	118
4.2	אומדנים חשבונאיים קריטיים	118
4.3	בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי	119
5	מידע נוסף	119
5.1	תרומות ופעילות קהילתית	119
5.2	נושאים נוספים	119
6	הצהרות	120
7	נספחים לדוחות השנתיים 2023	305
7.1	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית	306
7.2	נספח 2 - דוח רווח והפסד לרבעון - מידע רב רבעוני ומאזן לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	310
7.3	נספח 3 – דוחות רווח והפסד - מידע רב שנתי	312
7.4	נספח 4 – מאזן לחמש השנים האחרונות	313

רשימת הטבלאות בדוח הדירקטוריון והנהלה

טבלה 1 - מדדי ESG	21
טבלה 2 - מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן	22
טבלה 3 - ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק	26
טבלה 4 - תחזית מאקרו של בנק ישראל (נתונים נבחרים)	33
טבלה 5 - תמצית דוח רווח והפסד	35
טבלה 6 - הכנסות והוצאות ריבית ושיעורי הכנסות והוצאות לפי סעיפי המאזן	37
טבלה 7 - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית	38
טבלה 8 - פערי הריבית בין נכסים כספיים והתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים	38
טבלה 9 – יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל	39
טבלה 10 - היקף הפעילות והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי ההצמדה השונים	41
טבלה 11 - התפלגות הכנסות ריבית נטו לפי מגזרי פעילות	41
טבלה 12 - הוצאות בגין הפסדי אשראי	42
טבלה 13 - הוצאות אחרות	43
טבלה 14 - הוצאות והשקעות במערך טכנולוגיות מידע	44
טבלה 15 - התפתחות תיק ניירות ערך	46
טבלה 16 - התפתחות תיק האשראי	46
טבלה 17 - הרכב פיקדונות הציבור	47
טבלה 18 - התפתחות באגרות החוב ובכתבי ההתחייבויות הנדחים	47
טבלה 19 - יחס הלימות הון	48
טבלה 20 - ההשפעה על יחס הון עצמי רובד 1 ויחס ההון הכולל בעקבות שינויים בהון הבנק ובנכסי הסיכון	50
טבלה 21 - התפתחות ההון	50
טבלה 22 - הון רובד 2	51
טבלה 23 - יחס מינוף	51
טבלה 24 - מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים	54
טבלה 25 – חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" ואשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי	67
טבלה 26 - סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים	70
טבלה 27 - פרטים בנוגע לתנועה בחובות לא צוברים	71
טבלה 28 - פרטים על הלוואות לדיור בפיגור	72
טבלה 29 – תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי CECL	73
טבלה 30 - שיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור	74
טבלה 31 – יחס הכיסוי בפועל ורגישות לשינויים באומדנים	75
טבלה 32 – הערכת השפעת היישום לראשונה של הוראות ה-CECL על ההפרשה להפסדי אשראי	77

רשימת הטבלאות בדוח הדירקטוריון והנהלה (המשך)

טבלה 33 - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	78
טבלה 34 - התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים	82
טבלה 35 - מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור (ללא קבוצות רכישה)	83
טבלה 36 - מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור שנמכר	85
טבלה 37 - יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	86
טבלה 38 – התפלגות יתרות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	87
טבלה 39 - פרטי מחיקות חשבונאיות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	88
טבלה 40 - התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים	88
טבלה 41 – אשראי צרכני ללקוחות קיימים	90
טבלה 42 – התפלגות סיכון האשראי וחובות בעייתיים בענף בינוי ונדל"ן - בינוי	92
טבלה 43 - חשיפות עיקריות למדינות זרות	93
טבלה 44 - חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים	94
טבלה 45 - אומדן ה-VaR	97
טבלה 46 - שווי הוגן מתואם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות המאוחדות שלו	99
טבלה 47 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מתואם של הבנק וחברות מאוחדות שלו	99
טבלה 48 - השפעת תרחישים של שינויים בלתי צפויים בריבית	100
טבלה 49 - מגבלות שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה	101
טבלה 50 - ריכוז בסיסי הצמדה	101
טבלה 51 - נתונים אודות ההשפעה על הון הבנק לפני השפעת המס בעקבות שינויים תאורטיים במדד המחירים לצרכן	101
טבלה 52 - נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע	102
טבלה 53 - יחס כיסוי נזילות	104
טבלה 54 - ריכוז השפעת גורמי הסיכון	111

דוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2023

להלן הדין וחשבון השנתי של בנק ירושלים בע"מ. דין וחשבון זה יובא לדיון לפני האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 21 במרץ, 2024 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק" או "בנק ירושלים") והחברות הבנות שלו לשנת 2023 (להלן: "שנת הדוח"). הדוחות ערוכים על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנתונים מוצגים בסכומים מדווחים.

פרק 1 – סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח- 1968.

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים, כגון: מלחמת חרבות ברזל והשלכותיה, התפתחויות במצב הביטחוני בצפון הארץ, שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזורו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק," "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם. המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא עובדות עבר.

ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

1. מיזוגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
2. השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ו/או על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ו/או על רווחיות הבנק.
3. יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
4. תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
5. התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק, לרבות מלחמת "חרבות ברזל" והשלכותיה וכן התפתחויות במצב הביטחוני בצפון הארץ.
6. תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
7. שינוי בטעמי הצרכנים ו/או בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

1.2 תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו

בנק ירושלים בע"מ נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג–1983, בשם: בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. בשנת 1992 הציע הבנק את מניותיו לציבור, ובהתאמה הפך לחברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. בשנת 1996 שונה שם הבנק לשמו הנוכחי. לפרטים בדבר בעלי השליטה בבנק ראה במסגרת דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים.

הבנק הינו תאגיד בנקאי, בעל רישיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א–1981, ופועל כבנק מסחרי החל משנת 1998. הבנק נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי בית, תושבי ישראל ותושבי חוץ ופועל בתחומי המשכנתאות, אשראי צרכני, חסכונות ופיקדונות, מימון בניה למגורים ופעילות בשוק ההון.

הנהלת הבנק שוכנת בקרית שדה התעופה (איירפורט סיטי). נכון לתאריך פרסום הדוח הבנק פועל באמצעות 19 סניפים, הפזורים ברחבי הארץ.

הבנק מתמחה במתן פתרון בנקאי משלים ללקוחות כל הבנקים וללא קשר למיקום בו מנוהל חשבון העו"ש העיקרי של הלקוח.

פעילותו העסקית של הבנק מתבצעת בעיקר בחטיבה הקמעונאית, בחטיבה העסקית ובחטיבת האסטרטגיה והניהול הפיננסי, כמפורט להלן:

- **החטיבה הקמעונאית** מנהלת את כלל ערוצי ההפצה בתחום הקמעונאי אל מול הלקוחות ומשרתת באמצעות מערך הסינוף, שיתופי פעולה בנקודות מכירה, מוקדי המומחים והדיגיטל את לקוחות משקי הבית והבנקאות הפרטית בתחומי הלוואות לדיור, האשראי הצרכני ונכסי לקוחות.
- **החטיבה העסקית** מנהלת את מוצרי הבנק תוך דגש על ניהול הרווחיות ופיתוח עסקי מובנה של המוצרים ומרכזת מימון פרויקטים לבניה למגורים בעיקר בשיטת ליווי בניה, מימון פרויקטים של התחדשות עירונית (לרבות תמ"א 38 לסוגיה), מימון קבוצות רכישה ואשראי לעסקים קטנים במסגרת קרן בערבות המדינה.
- **חטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי** אחראית על גיבוש התוכנית האסטרטגית של הבנק ועל ניהול מקורות המימון לפעילותו של הבנק, ניהול החשיפות הפיננסיות והנזילות של הבנק הנובעות מפעילויות עסקיות, ובכלל זה ניהול חדרי עסקאות, ניהול נוסטרו וניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים ישראלים וזרים.

כמו כן הבנק מנפיק, תחת רישיון מאסטר כארד, מגוון כרטיסי חיוב לצרכים עסקיים שונים במודל Business2Business2Customer.

לפרטים נוספים אודות חטיבות ואגפי התמך ושינויים במבנה האירגוני של הבנק ובאופן ניהולו ראה בדוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים.

לתיאור מגזרי הפעילות בהם פועל הבנק ראה להלן בפרק תיאור עסקי התאגיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים ובביאור 28 לדוחות הכספיים.

1.3 תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית, וצפי להתפתחות בשנה הקרובה, העוקבת לשנת הדוח

התוכנית האסטרטגית

התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, (להלן בדוח זה: "התכנית" או "התכנית האסטרטגית"), ממקדת את פעילות הבנק בשלושה נתיבים מרכזיים:

המשך פיתוח פעילויות הליבה, הרחבת המודל העסקי של הבנק באמצעות שיתופי פעולה, ושיפור התשתית הפיננסית והיעילות ההונית.

להלן פירוט המיקודים העיקריים בכל אחד מהנתיבים הללו:

א. המשך פיתוח פעילויות הליבה בכל אחד מקווי העסקים, ובכלל זה הרחבה של פעילות המשכנתאות בתשואה הולמת על ההון, הרחבת פעילות ליווי בניה בתחומי הפעילות הנוכחיים, ושיפור רווחיות פעילות האשראי הצרכני, כדלקמן:

- **שוק המשכנתאות**
  - הבנק פועל להרחבת בסיס לקוחותיו על ידי מינוף המיצוב העסקי הקיים של הבנק מול לקוחות פרטיים וגיוון המענים והשירותים שהוא מציע ליועצי המשכנתאות, תוך חיזוק מעמדו של הבנק במשכנתאות לכל מטרה ובמגזרי האוכלוסייה החרדית והערבית.

    הבנק יפעל לספק שירותים בתחום המשכנתאות וליצור שיתופי פעולה עם גופים מוסדיים וחברות הפועלות בתחום המשכנתאות, במטרה להרחיב את ערוצי ההפצה שלו וכדי לגוון את בסיס הכנסותיו.
  - הבנק ממשיך את פעילות מכר תיקי משכנתאות למוסדיים ואחרים, במטרה לאפשר את צמיחת הפעילות, להגדיל את הרווח ולשפר את אופן ניצול ההון.
- **ליווי בניה למגורים**
  - הבנק ימשיך לבסס את מעמדו כשחקן משמעותי בתחום ליווי הבניה וההתחדשות העירונית.
  - הבנק יפעל להרחבה של הפעילות, דרך העמקת הפעילות מול קבוצות רכישה והצעת השלמת הון עצמי ללקוחותיו.
- **אשראי צרכני**
  - פעילות האשראי הצרכני מרוכזת בחברת הבת תמר אריאל קפיטל.
  - הבנק ישפר את רווחיות הפעילות על ידי מיטוב של ערוצי המכר, התייעלות אגב דיגיטציה של תהליכים , חיתום מבוסס מידע ושימוש במודלים מתקדמים, שדרוג תהליכי המכר השיווק והגבייה, והשלמת הצמיחה דרך רכש אשראי.
- **ניהול נכסי לקוחות**
  - הבנק יציע שירותי ניהול נכסי לקוחות, בדגש על הצעת הערך הטובה במערכת הבנקאית עבור פיקדונות למשקי בית, תוך הרחבת קהל היעד וערוצי ההפצה.
  - הבנק יפעל לשיפור חוויית השירות והיצע המוצרים שלו על ידי המשך פיתוח המערכת הסגורה הפקדת פיקדונות באמצעים דיגיטליים עבור לקוחות כל הבנקים, ואוטומציה של תהליכים גם בייעוץ ני"ע.
  - פיתוח פעילות מתן שירותים בנקאיים לאחרים (BaaS), במטרה להחצין את יכולות הבנק ולתת שירותים לאחרים, לגוון ולהגדיל את הכנסות הבנק.

כמו כן, כחלק מהמהלך להגדלת מספר הלקוחות והרחבת הפעילות הקמעונאית, פועל הבנק לפיתוח גישה רב ערוצית, שבבסיסה התאמת הפרישה הסניפית כדי לתמוך בצמיחת פעילות מתן המשכנתאות, והסטת פעילויות אחרות מסניפי הבנק לערוצים מקוונים ובהם אפליקציה, אתר הבנק ומוקד טלפוני לשירות ומכירה.

ב. הרחבת המודל העסקי של הבנק באמצעות שיתופי פעולה עסקיים ואסטרטגיים עם גופים עסקיים ומוסדיים שפעילותם משלימה את זו של הבנק. עיקרי המיקוד העסקי:

- גיוון תיק אשראי על ידי פיתוח האשראי העסקי בתחומי נותני אשראי ועסקים קטנים ובינוניים, דרך שיתופי פעולה עם נותני אשראי חוץ בנקאיים וחברות עסקיות בתחום זה, ובאמצעות השתתפות בקרן למתן אשראי לעסקים קטנים בערבות המדינה, מימון רכש ספקים והלוואות כנגד בטוחות אחרות.
- חבירה לנותני אשראי ולשחקנים בשוק החוץ בנקאי בשת"פ אסטרטגי במטרה לייצר מכפיל כח ליכולותיו של הבנק, להרחיב את ערוצי ההפצה שלו ולגוון את מקורות ההכנסה של הבנק.

ג. שיפור התשתית הפיננסית והיעילות ההונית באמצעות הנחת תשתית איתנה למכר ואיגוח אשראי, רכש אשראי, שימוש בכלים לפינוי הון, פיצול עסקים וגיוס הון דרך הכנסת שותפים ופינוי הון ושיפור אופן ניצול ההון, כדלקמן:

- **פיצול פעילויות וגיוס הון**
  - במטרה להציף ערך בפעילויותיו השונות, להקטין את סיכוני הצמיחה ולגייס הון שיאפשר את המשך הצמיחה, הבנק פועל לפצל חלק מהקווים העסקיים שלו לחברות בנות, ולגייס אליהן הון משותפים אסטרטגיים (בכפוף לאישור בנק ישראל). המהלך הראשון שהושלם כלל הקמת חברה בת, תמר אריאל קפיטל בע"מ, שבה ריכז הבנק את פעילות האשראי הצרכני הקיימת והעתידית של הבנק, וחברות מקבוצת הפניקס חברה לביטוח בע"מ רכשו כ-19.99% מהון המניות של החברה הבת.
  - הבנק פועל לבצע מהלכים דומים בפעילויות אחרות שלו, ובוחן סגירה או מכירה של פעילויות אחרות שאינן סינרגטיות לפעילויות קיימות, במטרה למקד את משאביו בפעילויות הליבה.
- **מכר תיקי אשראי**
  - כחלק מאסטרטגיית ניהול ותכנון ההון שלו, מוכר הבנק תיקי משכנתאות, במטרה לאפשר את המשך הצמיחה בפעילותו בתחום זה ואת הגדלת הרווחיות בקווי הפעילות השונים. הבנק פועל להגדיל את שיעור המשכנתאות שהוא מוכר מסך הביצוע בכפוף למגבלות בנק ישראל, ובכוונתו לבצע מספר עסקאות מכירה גם בשנה קלנדרית.
  - בתחומי פעילות אחרים יפעל הבנק למכר תיקי אשראי באופן הזדמנותי. לפרטים נוספים ראה גם בפרק 3.
- **איגוחים, ביטוחי אשראי ועסקאות לפינוי וגיוס הון**
  - לצד מכר האשראי לגופים מוסדיים, פועל הבנק להניח תשתיות לאיגוח תיקי אשראי, תחילה בתחום המשכנתאות. בנוסף, הבנק ביצע בעבר עסקאות שונות להעברת סיכון אשראי ולמכירת תיקי לקוחות במטרה להגדיל את זמינות ההון למהלכי הצמיחה, והוא ממשיך לפתח יכולות כאלו.

כדי לאפשר את יישום האסטרטגיה שלו פועל הבנק להתאמה ושיפור של נכסיו הטכנולוגיים, וליישום אסטרטגיית דיגיטל ודאטה. הבנק מגדיל את השקעותיו ביכולות המחשוב שלו לטובת הגברת הגמישות ומתן מענה מהיר ואיכותי לשינויים בטעמי הלקוחות ולשינויים בסביבה התחרותית, חתירה לדיגיטציה של תהליכים מול הלקוח ומול הבנקאים ומערכי התפעול, שדרוג השימוש בדאטה פנימי וחיצוני ושדרוג משמעותי בשימוש במודלים אנליטיים. בדגש על שיפור חווית הלקוח בצריכת המוצרים והשירותים השונים.

יעדי האסטרטגיה ארוכי הטווח

- בניית מתווה רב שנתי שבמרכזו שמירה על יציבותו וחסנו של הבנק והשאת ערך לבעלי המניות.
- שמירה על פרופיל סיכון נמוך – הלימות הון, נזילות ויחס מינוף מעל לרף הרגולטורי הנדרש ובהתאם לשולי הביטחון שקבע הדירקטוריון, ורמה גבוהה של אבטחת מידע וסייבר.
- השגת רווחיות נאותה – שמירה על תשואה דו-ספרתית.
- חלוקת דיווידנד בשיעור של 30% לפחות מהרווח הנקי.
- טיפוח ההון האנושי, מנהלים ועובדים.
- שיפור תהליכים והתייעלות באמצעות חתירה לדיגיטציה של תהליכים, חדשנות בערוצי ההפצה וחיזוק בקרות ממוכנות, והורדת יחס היעילות (C/I) ל-62%.
- שיפור והתאמת הנכסים הטכנולוגיים, בדגש על חיזוק התשתיות ומערכות הליבה ופיתוח תשתית דיגיטל ודאטה, בהתאם לאסטרטגיית הדיגיטל והדאטה של הבנק.
- מיקוד בפעילות קמעונאית מתמחה במשכנתאות, ובמתן פתרונות פיננסיים משלימים ללקוחות כל הבנקים:
  - הרחבת בסיס הלקוחות של הבנק במשכנתאות, תוך חיזוק מעמדו של הבנק במשכנתאות לכל מטרה ובמגזרי האוכלוסייה החרדית והערבית.
  - פיתוח פעילות האשראי הצרכני על ידי דיגיטציה של המוצר ושימוש במודלים מתקדמים, המשך שדרוג תהליכי מתן האשראי, השיווק והגבייה, לצד רכש ומכר אשראי באופן שוטף.
- הרחבת פעילות ליווי הפרויקטים במיקוד התחדשות עירונית, השלמת הון ואישור צברי פרויקטים.
- הרחבת המודל העסקי של הבנק ובסיס לקוחותיו באמצעות שיתופי פעולה עסקיים ואסטרטגיים עם גופים עסקיים ומוסדיים שפעילותם משלימה את זו של הבנק:
  - הנגשת שירותים בנקאיים לגופים השונים המעוניינים לספק שירותים פיננסיים ללקוחותיהם (BaaS).
  - הרחבת קהל לקוחות הבנק או ערוצי ההפצה שלו דרך שיתופי פעולה בתחומי פעילות הליבה של הבנק.
  - גיוון תיק האשראי דרך פיתוח פעילות אשראי לעסקים במיקוד אשראי לחברות מימון ומתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים באמצעות קרן בערבות המדינה וכנגד בטוחות אחרות.
- שיפור התשתית הפיננסית ושיפור היעילות ההונית ככלים להרחבת פעילותו של הבנק, דרך מהלכים למיטוב הקצאת ההון בבנק, פיתוח ערוצים למכר ואיגוח אשראי וגיוס הון לקווים עסקיים שונים ומיטוב פורטפוליו הנכסים דרך מכירת פעילויות לא סינרגטיות לפעילויות הליבה.

הבנק בוחן את התכנית האסטרטגית ומעדכן אותה בהתאם לצורך מדי שנה. במהלך השנה בחנו את השפעת הסביבה הפיננסית וועדות הדירקטוריון דנו באסטרטגיה ועדכונים לה. לאור מצב המלחמה ("חרבות ברזל") בו נמצאת ישראל, התחזית לגבי התקופה הנוכחית כרוכה באי ודאות ניכרת. והנחת הבסיס שפרסם בנק ישראל היא שהפעילות הכלכלית בישראל תיפגע בטווח הקצר והבינוני. בהתאם, עלה הסיכון לגבי יכולתו של הבנק להוציא אל הפועל את האסטרטגיה העסקית שלו בקצב שתוכנן. כדי לתת מענה לאי הוודאות הרבה בוחן הבנק תרחישים שמניחים האטה בפעילות המשקית בעוצמות שונות, מתאים את תכניות העבודה שלו לאתגרים הצפויים ונערך עם תכניות מגירה לתרחישים בעלי השפעה עמוקה ארוכת טווח.

בבסיס התכנית, שמירה על פרופיל סיכון התואם את תאבון הסיכון של הבנק המתבטא בתמהיל הפעילות, ביחס הלימות ההון, ביחסי נזילות ויחס מינוף גבוהים מהיחס המינימלי הנדרש לפי הוראות הרגולציה בהתאם לשולי הביטחון שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וכן, ניהול אפקטיבי של הסיכון התפעולי וסיכוני בקרה פנימית נוספים, כגון, אבטחת מידע וסייבר, הגנת הפרטיות, מיקור חוץ, המשכיות עסקית וכדומה. התכנית האסטרטגית מאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון ונועדה להביא לשמירה על יציבותו וחוסנו של הבנק, השגת רווחיות נאותה ועקבית וצמיחה מדודה, וכל זאת תוך השאת ערך ללקוחות ולמחזיקי העניין. הבנק רואה בעובדיו שותפים לדרך וימשיך לחתור להשגת יעדיו באמצעות פתיחות ושיתוף פעולה עם עובדי ומנהלי הבנק וטיפוח ההון האנושי.

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים התפתחות והתמשכות המלחמה בארץ, תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק ומלחמת חרבות ברזל וכולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

סביבה, חברה וממשל -ESG

עקרונות הקיימות והאחריות התאגידית מהווים חלק בלתי נפרד מפעילותו העסקית של הבנק, מתוך הכרה שלא ניתן להפריד בין הצלחה עסקית לבין שיקולי חברה, סביבה וממשל תאגידי. תפיסה זו התחדדה בשנים האחרונות בישראל ובעולם ואף שולבה באסטרטגיה הכוללת של הבנק, אשר חרת על דגלו את ערכי השקיפות וההוגנות.

האסטרטגיה העסקית של הבנק משלבת בתוכה היבטי ESG הכוללים התייחסות לגיוון תיק האשראי, מתן דגש על דיגיטציה וחדשנות, אבטחת מידע וסייבר ופיתוח ההון האנושי בבנק. להלן היבטי סביבה, חברה וממשל המשתלבים ביעדים העסקיים של הבנק:

קהילת הלקוחות של הבנק (הכללה פיננסית – הנגשת שירותים למגוון לקוחות ונגישות)

בנק ירושלים משקיע משאבים רבים על מנת לספק לכלל לקוחותיו שירות שוויוני, מכבד, נגיש ומקצועי. הבנק מייחס חשיבות רבה להנגשת השירותים הבנקאיים לקהל לקוחות מגוון ככל האפשר, ומשכך, פועל להתאמת שירותיו ומוצריו לכל לקוח לפי צרכיו ולהנגשתם לציבור הרחב. בנק ירושלים מציע מגוון ייחודי של שירותים ומוצרים בנקאיים ללקוחות כל הבנקים, תוך שמירה על הערכים המאפיינים אותו: ביטחון, נגישות, פשטות, יושר והוגנות.

הכללה פיננסית בקרב אוכלוסיות מגוונות

א. בנק ירושלים מציע לציבור בישראל מוצרים פיננסיים ושירותים בנקאיים משלימים בצורה הוגנת ובאופן המותאם לצורכיהם. גודלו של הבנק ומחויבותו למתן פתרונות משלימים הם המאפשרים לו לייצר התאמה של שירותיו לתנאי השוק ולהציעם לקהל הלקוחות במגזרים השונים. במסגרת פעילות זו, הבנק גיבש הצעות ערך המיועדות לחברה החרדית ולחברה הערבית. בנוסף, נותן שירותים בנקאיים מותאמים ללקוחותיו תושבי החוץ, תושבים ארעיים ועובדים זרים. קשרים אלו עם הלקוחות השונים מאפשרים לבנק לזהות ולהכיר טוב את צורכיהן של כל אחת מקבוצות אוכלוסייה אלו ולפתח עבורן מוצרים ייחודיים.

ב. הבנק פועל לשם קידום האינטרסים של לקוחותיו והגברת השקיפות, ההגינות וההוגנות אל מול לקוחותיו במספר אמצעים תוך מתן תשומת לב להתאמת מוצרי ושירותי הבנק לצורכי לקוחותיו ולמאפיינים הייחודיים של קבוצות אוכלוסייה שונות הנמנות על לקוחות הבנק וכן ערוצי התקשורת השונים. בין היתר, ניתן למנות פעולות שמבצע הבנק, כגון:

- הבנק מציע פיקדונות בריביות גבוהות מזה שנים בהשוואה למערכת הבנקאית;
- לבנק מודל חיתום מבוסס דאטה בהעמדת אשראי צרכני המאפשר לו לקבוע ריבית דיפרנציאלית ובסכום מותאם ונכון לכל לקוח ולקוח;
- הבנק מציע ללקוחותיו מוצרי השקעה בנקאיים מותאמי צורכי לקוח, בתוך כך מציע הבנק שירותי ייעוץ מותאמים אישית ללקוחותיו;
- הבנק פועל לגילוי ההשפעה הפוטנציאלית של תנודתיות הריבית על לקוחותיו הן בערוצים הישירים והן בערוצים הדיגיטליים;
- מניעת אפליה - לבנק מודל דירוג שאינו כולל משתנים היכולים להוביל לאפליה. הבנק בודק תקופתית שאוכלוסיות מוחלשות לא קופחו בעת מתן אשראי.

כמו כן, בעקבות גל ההתייקרות במשק ועליית הריבית שחלה לאחרונה, נקט הבנק במספר צעדים במטרה לסייע ללקוחותיו ובמסגרתם פרסם הודעה לציבור בדבר יכולת לקוחות המשכנתא של הבנק להאריך את תקופת פירעון מסלולי המשכנתא השקליים, בריבית משתנה, לתקופה של עד 30 שנה, ללא שינוי בגובה הריבית וללא עמלות או עלויות נלוות. כמו כן פרסם הבנק הודעות ללקוחותיו המעודדות להעביר כספי עו"ש לטובת פיקדונות בריבית עודפת והפיק מסרונים חדשים המציעים ללקוחותיו להפקיד מחדש פיקדונות ביום הפירעון כדי להימנע משחיקת כספם בעו"ש.

לנוכח פרוץ המלחמה והשלכותיה האפשריות על מצב המשק והלווים, במטרה להקל על הלקוחות, פרסם בנק ישראל מתווה מוסכם עם המערכת הבנקאית, להקפאת תשלומים בגין אשראים שקיבלו לקוחות מהבנק. במסגרת המתווה, ניתנו דחיות תשלומי הלוואות לתקופה של 3 חודשים, כאשר לקבוצה של לקוחות שמתגוררים בעוטף עזה והדרום, כוחות הביטחון שגויסו ללחימה, אוכלוסייה שפונתה מביתה וקרובים של נרצחים, נעדרים והחטופים (מעגל 1) תתאפשר דחיה ללא חיוב בריבית או עמלות. לקבוצה של יתר הלקוחות (מעגל 2) תתאפשר דחיה בריבית מקורית של ההלוואה ללא חיוב בעמלות. כמו כן, מתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לאפשר ללווים אשר הושפעו מהמלחמה גמישות נוספת בפירעון ההלוואות פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו הסדרים הנ"ל. לאור התמשכות מלחמת חרבות ברזל, הוארך מתווה בנק ישראל לשתי תקופות נוספת של שלושה חודשים, כל אחת.

ג. הנגשה עבור אנשים עם מוגבלויות - כחלק מתפיסת השירות, שואף בנק ירושלים להעמיד שירות הולם ושוויוני לכלל הלקוחות, וביניהם, גם אנשים עם מוגבלויות, על מנת שיתאפשר להם לקבל שירותים פיננסיים בנוחות ובחוויית לקוח מיטבית. בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות תשנ"ח-1998 ולתקנות שהותקנו מכוחו, מושקעים מאמצים ומשאבים רבים בביצוע התאמות הנגישות הנדרשות שיביאו לכך שאדם עם מוגבלות יוכל לקבל את השירותים הניתנים לכלל הלקוחות, באופן עצמאי ושוויוני. נכון למועד דוח זה, כלל נקודות הממשק של הבנק עם לקוחותיו מונגשות באופן מלא, ובכלל זה הסניפים, הכספומטים, עמדות לשירות עצמי והשירותים המקוונים של הבנק. בשנת 2023 התקבלו 4 פניות מלקוחות בנושאי נגישות, כל הפניות טופלו, רק 3 מהם היו רלוונטיות.

ד. חינוך פיננסי - הבנק מאמין ששיפור הידע וההבנה של הלקוחות בתחום הפיננסי מאפשר להם לבצע בחירות מושכלות יותר של השירותים שנכונים ומתאימים להם. לשם כך, מקיים הבנק דיאלוג מתמיד עם לקוחותיו בשאיפה להקנות ידע פיננסי והתנהלות כלכלית נכונה.

- הבנק מקיים כנסים לקהל העסקי, ביניהם יועצי משכנתאות ולקוחות בסקטור הנדל"ן על מנת להעניק להם מידע וכלים נוספים בהתאם לחידושי השוק;
- הבנק נותן חסויות לרבות ל-"התאחדות הקבלנים בוני הארץ" כחלק מפעילות ההסברה של הבנק.

מעורבות חברתית ותרומה לקהילה

התנדבות לקהילה - הבנק שם דגש על חיזוק הנתינה לקהילה.

הבנק יוזם פעילויות קהילתיות בשיתוף עובדי הבנק, מעודד את עובדיו לתרום לקהילה ולשם כך אף מכיר בשמונה שעות התנדבות חודשיות כשעות עבודה.

הבנק מקיים עם גופים חברתיים ועמותות שונות שיח שוטף, במטרה להבין את הצרכים שלהם ולהעניק להם את המענה והסיוע הטוב ביותר בהתאם ליכולות ולמשאבים העומדים לרשותו וכן, מלווה אותן במגוון פעילויות לאורך השנה. פעילות הבנק התחלקה לתחומים רבים בהם אריזה וחלוקת ארגזי מזון בחג הפסח ובראש השנה, פעילויות העשרה לנוער במוגבלות, ימי כיף מאורגנים לילדי עמותות, מקלט נשים ועוד. גם השנה, עובדי הבנק השתתפות בפעילויות במסגרת "יום המעשים הטובים" פעילויות התנדבות אשר נפרסו על פני מספר שבועות.

במהלך שנת 2023, ממשיך הבנק להשתתף בתוכנית "גדולים במדים" של עמותת "יד לילד המיוחד" במסגרתו מאמץ הבנק יחידה בבסיס חיל האוויר, תל נוף של צעירים וצעירות עם מוגבלות אשר משולבים בצה"ל. מעבר לתרומה הכספית, הבנק בשיתוף עם עובדיו מקיים פעילויות נוספות עם היחידה על מנת לאפשר לצעירים וצעירות אלו לממש את הפוטנציאל שלהם.

תרומות הבנק הכספיות מתמקדות בעיקר בעמותות הפועלות לסיוע, תמיכה וקידום אוכלוסיות מוחלשות ונזקקות, כלכלית ופיזית, תוך דגש על סיוע לילדים ונוער בסיכון ואנשים עם מוגבלויות. היקף התרומות הכספיות של הבנק לעמותות וארגונים עמד בשנת 2022 על כ- 750 אלפי ש"ח ובשנת 2023, גדל תקציב התרומות ב-20% ועומד כיום על 960 אלפי ש"ח. לשנת 2024 גדל תקציב התרומות לסך של 1 מיליון ש"ח.

רכש חברתי – הבנק נוהג לרכוש מוצרים מארגונים המעסיקים עובדים עם מוגבלויות ומאוכלוסיות מוחלשות ומעניק אותם כמתנות חג, בכך מעלה הבנק את המודעות בקרב עובדיו ולקוחותיו, ומעודד ומעצים העסקת עובדים מאוכלוסיות מיוחדות גם בקרב ארגונים אחרים. בנוסף, עובדי הבנק מתגייסים לרכישת מוצרים מעמותות שהבנק תורם להן; עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל לקחו עובדי הבנק חלק במגוון מיזמים חברתיים לרבות: קטיף במשקים חקלאיים, בישול וניוד ארוחות לחיילים, אריזת מצרכי מזון למשפחות מפונות, תרומת ציוד ועוד.

דיגיטציה וחדשנות

הבנק פועל לקידום החדשנות בבנק ויצירת ערך מוסף ללקוחות בשלושה אופנים – הטמעת טכנולוגיות חדשות; יצירת שירותים ומוצרים חדשניים; שיפור וייעול התהליכים הקיימים. חדשנות זאת מנסה לתת מענה לצרכי הלקוחות המשתנים ולהעניק להם את השירות הנוח ביותר ובאה לידי ביטוי במגוון דרכים כגון:

- מתן הלוואה באמצעות האינטרנט ובמוקד הבנק ללקוחות כל הבנקים ללא הגעה לסניף, בשלוש שפות - עברית, ערבית ואנגלית, בשילוב תמיכה ממוקדי שירות הלקוחות הייעודים;
- הבנק מאפשר הפקדת פיקדונות לכלל הציבור בתהליך אינטרנטי קצר ופשוט באמצעות "מערכת סגורה" או באמצעות פתיחת חשבון דיגיטלי, וללא צורך להגעה של הלקוח לסניף;
- "משכנתא GO" – לבנק מנגנון המאפשר קבלת אישור עקרוני למשכנתא ללקוחות משקי הבית בפלטפורמה דיגיטלית מתקדמת; במהלך השנה שיפר הבנק את יכולת החיתום הדיגיטלית לאישור ומתן אישור עקרוני ממוכן ללקוחות המגישים בקשת משכנתא בערוץ זה.
- לבנק אפליקציה ללקוחות בה ניתן לקבל מידע ולבצע פעולות בחשבונותיהם. וכן אפליקציית מסחר, "ירושלים טרייד", המאפשרת ללקוחות כל הבנקים לנהל מסחר עצמאי מכל מקום;
- הבנק, באמצעות שיתוף פעולה עם חברת SNPV, מאפשר ליועצי משכנתאות אשר עובדים עימו להגיש בקשות למשכנתא ללקוחותיהם באמצעות ממשק ממוחשב (API) וקבלת אישור אוטומטי ומהיר על ידי המערכת.

אחריות וקיימות סביבתית

פעילות הבנק מאופיינת ברובה בעבודה משרדית. ככזאת, מרבית ההשפעות הסביבתיות שלו נובעות ממתן אשראי והלוואות ומימון פרויקטים, מצריכת חשמל למטרת תפעול נכסים, מצריכת נייר עבור פעילות משרדית, מצריכת דלקים לתחבורה ומפסולת הנוצרת כתוצאה מפעילות הבנק. בהתאם להתנהלותו העסקית של הבנק, המושתתת בין היתר על עקרונות של חיסכון בהוצאות והתייעלות תפעולית, פועל הבנק לשיפור התנהלותו הסביבתית וצמצום השפעות שליליות הנגרמות מפעילותו זו בשני מישורים עיקריים (נתונים מעודכנים בדבר מדדי ESG לשנת 2023 יובאו בדוח אחריות תאגידית של הבנק לשנת 2023, שיפורסם בנפרד במהלך חודש מאי 2024):

ניהול צריכת משאבים אחראית והתייעלות אנרגטית:

- חסכון בחשמל – בכל הסניפים החדשים, וגם במסגרת שיפוץ סניפים קיימים, מותקן מפסק אוטומטי לכיבוי מערכת החשמל בסוף כל יום. כמו כן, מותקנים גופי תאורה חסכוניים וחיישני תנועה במשרדי מטה הבנק, לכיבוי החשמל בחדרים בהיעדר תנועה בהם; תאורת LED – החלפת גופי התאורה בבנק, בסניפים ובמטה, לתאורה מסוג LED החסכונית בחשמל; הבנק מקיים בקרה שוטפת על לוחות החשמל והגנרטורים שלו על מנת למנוע בלאי עתידי ולאפשר צריכת חשמל יעילה; סניפי הבנק עברו למערכות מיזוג VRF, החסכוניות יותר בחשמל.
- צמצום פסולת נייר – מעבר לתהליכים דיגיטליים בעבודת המטה והסניפים מאפשרים לבנק לצמצם את השימוש היומיומי שלו בנייר דבר אשר הוביל בשנת 2022 לצמצום הנייר בשיעור של מעל ל-10%.
- צמצום זיהום אוויר ושימוש באנרגיה חלופית – הבנק ביצע מעבר לרכבים ירוקים וידידותיים לסביבה וכיום 70% מהרכבים בצי הרכבים של הבנק הם רכבים היברידיים.
- חלופות אנרגיה – הנהלת הבנק, משתמשת ברשת החשמל של רשות שדות התעופה (הספק הוא חברת החשמל). על אף שבוצעה בחינה של מקורות צריכה חלופיים, באותה העת לא נמצאו מקורות זמינים פחות מזהמים.
- טביעת רגל פחמנית - מאמציו של הבנק לפעול לצמצום וחיסכון הצריכה בכל אחד ממכלולי 1 ו-2 (ראה הגדרות בטבלה 1 להלן), אפשרו לו לצמצם את טביעת הרגל הפחמנית ואת השפעתו הסביבתית הכוללת, כך שבשנת 2022 סך טביעת הרגל של הבנק ממכלולים 1 ו-2 הייתה 1,561 טון שווה ערך פד"ת. הנתון משקף ירידה של 47.07% בטביעת הרגל הפחמנית של הבנק ביחס לשנת 2015[1] בה החל הבנק במדידת מכלולים אלו.
- מימון והשקעות אחראיות – נושא זה נמצא בסקירת שוק בבנק לצורך הטמעת שיקולי ESG בעתיד כחלק מהשיקולים העסקיים במתן מימון ובהשקעות.

[1] טביעת הרגל הפחמנית של מכלולים 1 ו-2 בשנת 2015 הייתה 2,947 טון שווה ערך פד"ת.

טבלה 1 - מדדי ESG

להלן מדדי ESG לשנים 2020 עד 2022.

נתונים מעודכנים בדבר מדדי ESG לשנת 2023 יובאו בדוח אחריות תאגידית של הבנק לשנת 2023, שיפורסם בנפרד במהלך חודש מאי 2024.

	2022	2021	2020
חברתי ENVIROMENTAL			
מספר סניפי הבנק	19	18	19
שיעור סניפי הבנק הנמצאים באזורי מגזר ערבי ובערים מעורבות	31.5%	33.3%	31.5%
מספר המכשירים בשירות עצמי ברחבי הארץ[1]	157	155	150
מספר המכשירים בשירות עצמי באזורי פריפריה	42	30	24
תרומה לקהילה (אלפי ש"ח)[2]	750	485	500
שיעור סניפי ומבני הבנק המונגשים	100%	100%	100%
סביבה SOCIAL			
מכלול 1 (טון שווה ערך פד"ח)[3]	-	428	435
מכלול 2 (טון שווה ערך פד"ח)[4]	-	1,133	1,079
שיעור הצמצום (גידול) בצריכת דלקים (בנזין וסולר)[5]	(32%)	11%	27%
צריכת מים (קוב)	3,850	4,610	5,718
פסולת נייר (טון)	11.15	23.4	31.7
פסולת אלקטרונית (טון)	2.61	1.75	1.3
ממשל תאגידי GOVERNANCE			
שיעור הנשים בדירקטוריון [6]	11%	11%	11%
שיעור הנשים - נושא משרה בכירים בבנק[7]	22%	16%	12.5%

[1] מספר המכשירים הגדול ביותר במערכת לבנק

[2] תקציב התרומות עומד כיום על סך של 1 מיליון ש"ח.

[3] פליטות ישירות (מכלול 1) – צריכת הדלק של הבנק (בנזין וסולר) בטון שווה ערך פד"ח (פחמן דוח חמצני).

[4] פליטות עקיפות (מכלול 2) – צריכת האנרגיה של הבנק בטון שווה ערך פד"ח.

[5] שיעורי הצמצום נמדדו ביחס לשנה הקודמת לשנת הדיווח.

[6] כיום – 20%.

[7] כיום – 36%.

1.4 מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

טבלה 2 - מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים):					
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון [1] [2]	10.5%	13.8%	13.4%	5.1%	9.7%
תשואת הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק להון [1] [2]	11.3%	11.4%	13.2%	5.1%	9.4%
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לנכסים ממוצעים	0.66%	0.93%	0.91%	0.34%	0.65%
יחס הון עצמי רובד 1	10.5%	10.5%	10.7%	10.5%	10.4%
יחס המינוף	6.0%	6.3%	6.3%	6.3%	6.2%
יחס כיסוי הנזילות	199%	202%	237%	279%	241%
יחס מימון יציב נטו	132%	130%	133%	138%	141%
יחס הכנסות לנכסים ממוצעים [3]	4.40%	4.70%	3.90%	4.00%	4.20%
יחס יעילות (הוצאות תפעוליות ואחרות מסך כל ההכנסות)	61.2%	59.8%	73.5%	69.1%	70.0%
מדדי איכות אשראי עיקריים (באחוזים):					
שיעור הוצאה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור [1] [5]	0.87%	0.55%	(0.48%)	0.94%	0.35%
שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור [1] [5]	1.41%	1.14%	0.93%	1.76%	1.05%
שיעור אשראי לא צובר או בפיגור של-90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור	1.11%	[5] 1.02%	1.15%	1.35%	1.48%
שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור	0.52%	0.17%	0.16%	0.21%	0.25%
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לשנת הדיווח:					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק [1] [2]	134.6	163.4	143.9	50.2	89.4
סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק [1] [2]	144.3	134.6	[4] 141.8	50.3	86.4
הכנסות ריבית, נטו	731.7	595.2	454.2	420.7	419.8
הוצאות בגין הפסדי אשראי [1] [2] [5]	133.3	78.8	(58.9)	102.4	36.9
הכנסות שאינן מריבית [2] [4] [6]	160.8	224.7	160.5	169.2	165.1
מזה: עמלות	123.8	116.9	102.6	95.3	106.3
הוצאות תפעוליות ואחרות	546.2	490.0	451.6	407.6	409.6
מזה: משכורות והוצאות נלוות	254.3	221.9	207.3	184.5	179.3
רווח נקי למניה רגילה לשנת הדיווח:					
רווח בסיסי ומדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	1.91	2.32	2.04	0.71	1.27
נתונים עיקריים מהמאזן, לסוף שנת הדיווח:					
סך כל הנכסים	21,825.5	18,907.2	16,837.0	14,900.2	14,298.1
מזה: מזומנים ופיקדונות בבנקים	5,157.1	3,360.1	3,546.0	3,137.9	3,054.8
ניירות ערך	1,098.8	1,043.1	772.7	462.4	345.9
אשראי לציבור, נטו	15,070.2	14,057.5	12,084.1	10,881.3	10,619.8
סך כל ההתחייבויות	20,457.7	17,651.5	15,710.3	13,900.2	13,336.6
מזה: פיקדונות מבנקים	196.8	342.9	306.6	162.2	112.0
פיקדונות מהציבור	16,479.1	14,266.8	12,454.3	11,705.2	10,887.6
פיקדונות הממשלה	-	-	-	-	0.4
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,463.3	2,677.6	2,609.7	1,720.5	2,133.1

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
הון עצמי	1,367.8	1,256.0	1,126.7	1,000.0	961.5
נתונים נוספים:					
מחיר מניה (באגורות)	1,262.0	1,144.0	1,326.0	776.9	859.1
דיבידנד למניה (באגורות)	50.3	61.1	21.4	16.7	28.5
מספר משרות ממוצע	649	630	621	579	588
יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים	3.59%	3.40%	2.86%	2.88%	3.04%
פער הריבית	3.20%	3.10%	2.74%	2.84%	3.08%
יחס עמלות לנכסים ממוצעים	0.61%	0.67%	0.65%	0.65%	0.77%
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בנטרול רכיבים מסוימים למעט מכירת					
תיקים [4] [6]	134.6	147.3	133.2	50.2	89.4
תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים למעט מכירת תיקים [4] [6]	10.5%	12.4%	12.4%	5.1%	9.7%

(1) לפרטים אודות השפעת הגידול בהפרשה הקבוצתית ראה להלן בפרק 1.6 נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן.

(2) לפרטים אודות הכנסות ממכירת תיק אשראי ראה להלן בפרק 1.6 נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן.

(3) הסכום של הכנסות הריבית נטו ושל ההכנסות שאינן מריבית ביחס לסך הנכסים המאזניים המניבים הממוצעים.

(4) בשנת 2021 הרווח הנקי הושפע מהכנסה ממכירת נכס מקרקעין בסך 13.3 מיליוני ש"ח.

(5) החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה, נתוני התקופות הקודמות מוצגים בהתאם לכללי המדידה טרם היישום לראשונה. פרטים נוספים אודות השינויים מוצגים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

(6) בשנת 2022 הרווח הנקי הושפע מהכנסה בסך 24.5 מיליוני ש"ח (כ-16.1 מיליוני ש"ח לאחר השפעת המס) הנובעים ממכירת זכויות בפוליסות בתיק הביטוחים (לרבות הזכות לתשלומים ומתן שירות ללקוחות) של חברה בת בשליטה של הבנק, בו שימשה החברה הבת כסוכן עבור לקוחות הבנק.

1.5 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

שנת 2023 אתגרה את פרופיל הסיכון של הבנק. השינויים בגורמי המאקרו, עליית הריבית והאינפלציה, אי הוודאות הביטחונית, הפוליטית, הרגולטורית והמשפטית הגבירו את האיומים על פעילות המשק ומערכת הבנקאות בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה, כפי שצוין בדוחות הרבעוניים הקודמים. האיומים התעצמו עם פרוץ המלחמה ב-7 באוקטובר, 2023 שהעלתה את הפוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון של הבנק. לתרחיש המלחמה שהוא התרחיש המורכב מבין תרחישי הייחוס של בנק ישראל ושל הבנק, השפעה על פרופיל הסיכון של הבנק, בין היתר, בגין העלייה ברמת אי הוודאות. אי הוודאות עלתה כיוון שלא ברור כמה זמן תארך המלחמה, כיצד היא תתפתח, ומה תהיה השפעתה על המצב הפוליטי, הביטחוני והכלכלי במדינה במהלך הקרבות, ולאחר סיומם. נכון למועד כתיבת דו"ח זה, למעלה מארבעה חודשים מפרוץ המלחמה, רמת אי הוודאות עדיין גבוהה.

למידע נוסף על המלחמה והשפעותיה, ראה פרק 1.6 לדוח זה.

מיד עם פרוץ הקרבות הפעיל הבנק את מסגרת ניהול ובקרת הסיכונים שלו, במתכונת תרחיש איום מלחמה. בפרק זמן קצר, ניתן דגש לשלושה היבטים עיקריים במסגרת זו:

א. הפעלת תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק, על מנת להבטיח את איתנות וחוסן הבנק באירוע איום שכזה.

ב. מעבר לניטור שוטף ברמה יומית (ולעיתים, על פי הצורך ברמה תוך יומית), של הסיכונים המהותיים לבנק, עם דגש על הסיכונים שהשינוי בפרופיל הסיכון שלהם יכול להיות מהיר עקב הנסיבות, ולהשפיע באופן מידי על פעילות הבנק, ביניהם: הון, נזילות, שוק וריבית, סייבר, הונאות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. לפירוט בנוגע לטיפול הבנק בפרופיל הסיכונים, ראה פרק 3 לדוח זה וכן, דוח על הסיכונים לציבור נדבך 3 ליום 30 בספטמבר, 2023 וליום 31 בדצמבר, 2023.

ג. הערכות סיכון שוטפות שנועדו לבחון הצורך לעבות או לבצע התאמה של הבקרות שמבצע הבנק בשגרה לאור התפתחות המלחמה והשפעת האירועים על פרופיל הסיכון של הבנק ומעקב אחר כל אירוע שאיננו בשגרה במכלול הסיכונים הגלומים בפרופיל הסיכונים של הבנק.

כאמור לעיל, נכון לתחילת שנת 2024, אי הוודאות עדיין גבוהה וסביר שהיא תישאר ברמה דומה במהלך השנה, גם לכשתסתיים המלחמה. הבנק ממשיך לפעול במתכונת שתוארה לעיל כדי להעריך את פרופיל הסיכון של הבנק ולמזער, ככל הניתן, את השפעות אי הוודאות. נדגיש כי במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023, מעת פרוץ המלחמה, לא חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכון של הבנק. הפיגורים והכשלים בתיק האשראי לדיור ובתיק האשראי הצרכני שעלו במהלך השנה, בעיקר, כתוצאה מהעלייה בשיעור הריבית במשק והפגיעה ביכולת ההחזר של הלקוחות, התמתנו במהלך הרבעון, תוצאה בין היתר, של מתווה ההקפאות שהופעל על ידי הבנק בהתאם להנחיות בנק ישראל. רמת הנזילות של הבנק ממשיכה להיות גבוהה, באופן דומה לרמתה במהלך השנה ומדדי סיכון הנזילות ממשיכים להיות גבוהים יחסית לתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. סיכון השוק והריבית שעלו במהלך השנה, תוצאה של השינויים בגורמי המאקרו ובפרט, התנודתיות בתשואות האג"חים, התמתנו במהלך הרבעון הרביעי עקב פעולות הבנק והירידה בתשואות האג"חים בשוק, כתוצאה, בין היתר, מהציפיות לירידת ריבית בשנת 2024, שאכן, החלה בחודש ינואר. ירידת הריבית, המדד השלילי של חודש דצמבר 2023 ומדד האפס של חודש ינואר 2024 יתכן ומסמנים, שינוי בגורמי סיכון אלו לעומת שנת 2023, אך אי הוודאות הרבה, גם לנוכח הוצאות הממשלה, אי הבהירות לגבי התקציב, דירוג המדינה, הכוונה להעלות מיסים עקב המלחמה האופן בו תתפתח בשנת 2024 והשפעתה על המצב הכלכלי במשק, מקשים להערכתנו בשלב זה, להעריך את המשך מגמת וקצב השינוי בגורמי מאקרו אלה, ובפרט, את אופן השפעתם על הלקוחות ועל הבנק. לאי הוודאות תרמה הורדת דירוג המדינה ואופק הדירוג על ידי חברת Moody's Investors Service (להלן: "מודי'ס") ביום 9 בפברואר, 2024 והורדת הדירוג ואופק הדירוג של הבנקים הגדולים. להורדת דירוג זו אין השפעה ישירה על הבנק, כיוון שהבנק משתמש בדירוגי חברת הדירוג S&P. גם להורדת דירוג של חברת S&P לו תתרחש, השפעה ישירה נמוכה על הבנק, כפי שציינו בדוחות הקודמים. עם זאת, להורדת הדירוג של מודי'ס פוטנציאל השפעה על אי הוודאות המתמשכת במצב הכלכלי במדינה ומכאן, יש לה גם פוטנציאל השפעה על פעילות הבנק.

החל מהפעלת תכנית ההמשכיות העסקית, ועד למועד כתיבת דוח זה, פועלות כל מערכות הבנק בזמינות מלאה ותהליכי ההמשכיות העסקית המהותיים פועלים כהלכה. הבנק מבצע עדכונים בתכנית ההמשכיות העסקית על פי הצורך ובהתאם לתרחישים או הנחיות המועברים על ידי בנק ישראל. אגף הסייבר פועל באופן שוטף ובתיאום עם יחידת הסייבר בבנק ישראל, מערך הסייבר הלאומי ויחידת ה-CERT (המרכז הארצי לניהול אירועי סייבר,Computer Emergency Response Team) הפיננסי לניטור הדוק של איומי הסייבר, שפוטנציאל התגברותם בעת המלחמה גדל באופן משמעותי. הבנק פועל בהתאם להנחיות בנק ישראל. כחלק מזה, טיפל הבנק במתווה ההקלות שקבע בנק ישראל עקב המצב (נב"ת 251), ובפרט, הפעיל את מתווה ההקפאות ודחיית תשלומים שנקבע. נכון ליום 29 בפברואר, 2024 טופלו כ-2,316 בקשות במשכנתאות, 3,836 באשראי הצרכני וכ-137 באשראי העסקי. לפירוט נוסף בדבר מצב ההקפאות, ראה בפרק 3 לדוח זה טבלה 25 וכן, דוח על הסיכונים לציבור ל-30 בספטמבר, 2023 וליום 31 בדצמבר 2023. הבנק עוקב אחר השפעת מתווה ההקפאות על פרופיל סיכון האשראי שלו, לנוכח הדיווחים על שאינם מועסקים או שהוצאו לחל"ת וכן, עסקים שאינם פועלים במתכונת טרום המלחמה. דבר היכול להשפיע על פרופיל האשראי של הלקוחות ותיקי האשראי של הבנק. לאי הוודאות פוטנציאל השפעה גם על פעילות הלווים בנדל"ן (שרובם נמצאים ברשימת הלווים הגדולים של הבנק), כשבשלב זה, קשה להעריך מה יהיו תוצאות המלחמה ואי הוודאות על פעילות ענף הנדל"ן. למרות איכות תיק הנדל"ן של הבנק, הרמה ההיסטורית הנמוכה של הכשלים והמחיקות בו, וגורמי הסיכון בתיק המעידים על רמת סיכון נמוכה שלו טרום המלחמה, הגביר הבנק את ניטור הלווים ברמה פרטנית, ומתבצעת סריקה של הלווים, ובפרט, אלה שקיבלו

אשראי לרכישת קרקעות. מתחילת המלחמה ועד למועד זה, לא אותרו קשיים מהותיים בפעילות הנדל"ן.

לאחר פרוץ המלחמה וכפי שצוין בדוח הכספי לרבעון השלישי של 2023, בחן הבנק את טבלת גורמי הסיכון. דירוג סיכון האשראי של הבנק בטבלת גורמי הסיכון (ראה פרק 3) נותר ברמה בינונית. האירועים הגדילו את הפוטנציאל להתפתחות אבטלה במשק. לעלייה בשיעור האבטלה, לו תתרחש, השפעה מהותית של יכולת ההחזר על לווי הבנק שנכנסו לאירוע לאחר עלייה ממושכת בשיעור הריבית במשק, אשר כבר הקשתה על יכולת ההחזר טרום פרוץ הקרבות. פגיעה נוספת ביכולת ההחזר של הלקוחות עלולה להשפיע על פרופיל סיכון האשראי של הבנק, ובנוסף, פגיעה שלה בסגמנטים של תיקי האשראי אשר מפוזרים היטב בשגרה (בפרט, תיק המשכנתאות), כולל מגזרים (החברה החרדית, החברה הערבית והמגזר הכללי) או אזורים גאוגרפים בצפון או דרום המדינה. במהלך הרבעון הרביעי של 2023, כשלושה חודשים מפרוץ המערכה, התרחשו מספר אירועים בעלי אופי כלכלי אשר המחישו את העלייה באי הוודאות, וחייבו הערכות סיכון שוטפות של הבנק, הבולטות ביניהן הן: התנודתיות בשער הדולר ובשיעור תשואות אגרות החוב, הורדת אופק הדירוג למדינת ישראל, וכן, הורדת אופק הדירוג לבנקים במערכת, בהם גם בנק ירושלים. השפעת אירועים אלה על פרופיל סיכון השוק והריבית נבחנה לנוכח אי הוודאות הרבה והתנודתיות בגורמי הסיכון בתקופה האחרונה. לאור מגוון התרחישים שחלקם קשים להערכה, החליט הבנק ברבעון הקודם להעלות בגורמי הסיכון את דירוג סיכון השוק (כולל: סיכון ריבית, מחירי מניות ואג"חים, סיכון אינפלציה, סיכון מטבע חוץ נותר ללא שינוי, ברמה נמוכה), בטבלת גורמי הסיכון לרמה נמוכה-בינונית, לעומת רמה נמוכה, טרום המלחמה. כפי שצוין לעיל, רמת הנזילות של הבנק ממשיכה להיות גבוהה, כאשר מדדי הנזילות השונים ממשיכים לעמוד על ערכים גבוהים: פער הנזילות של הבנק המשקף את הפער בין האמצעים הזמינים לו לצרכי המימון גבוה מאוד ויחס כיסוי הנזילות בשקלים ובמט"ח ממשיך להיות גבוה. מבחן קיצון שביצע הבנק ליחס כיסוי הנזילות, LCR, בהתאם לבקשת בנק ישראל, לימד כי גם תחת הנחות קיצוניות מאוד לגבי שיעור משיכת הפיקדונות, ערכו נשאר גבוה. עם זאת, לאור אי הוודאות הכרוכה באירוע הנוכחי החליט הבנק ברבעון השלישי של השנה לעדכן את דירוג גורם סיכון זה בטבלת גורמי הסיכון מדירוג נמוך לנמוך–בינוני, ראה טבלה 50. הבנק עוקב אחר התפתחות גורמי המאקרו, ובפרט, הריבית שירדה ב – 0.25% בחודש ינואר, התמתנות שיעור האינפלציה ושני המדדים של חודש דצמבר וחודש ינואר 2024, העלייה במחירי דיור לאחר תקופה קצרה יחסית בהם מחירי הדיור ירדו מעט, והשפעת ירידת הדירוג ואופק הדירוג של המדינה ושל הבנקים הגדולים במערכת בחודש פברואר 2024. אי הוודאות גברה גם כתוצאה מפעולות רגולטורית בקשר עם פעילות הבנקים במערכת, ובפרט, ההצעה להטיל מס על רווחי הון. נכון למועד כתיבת דוח זה, הבנק לא מזהה, שינוי מהותי בפועל בפרופיל הסיכון של הבנק ונכון לסוף חודש פברואר 2024 (כמו במהלך כל הרבעון הרביעי של שנת 2023) הבנק עומד בכל מגבלות תאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. עם זאת, וכפי שצוין לעיל, הפוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון עקב המלחמה והשפעותיה נותר גבוה מאוד. אי הוודאות חייבה מעבר הבנק לפעולה במתכונת ניטור שוטף כולל הערכות מצב, שימוש נרחב יותר במבחני קיצון ובתרחישים מגוונים (ובפרט, תרחישים חמורים אך סבירים בנסיבות הקיימות) והערכות מומחה (שהן חיוניות לאור אי הוודאות השוררת) ופעולות להקלה על הלווים, כגון, ההקפאות והערכת סיכון ברמת כל יחידות הבנק, בשלושת קווי ההגנה, ברמת ההנהלה, כולל דיווחים שוטפים ליו"ר הדירקטוריון ולדירקטוריון. בקרות הבנק עובדות כשורה והן נתמכות על שורה של דוחות יעודיים, שחלקם הותאמו למצב הנוכחי. תשומת הלב של קווי ההגנה מופנית לניטור כל שינוי, או פוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון, שלו יתרחשו, יש לפעול למזעורם. היות ועל פי הערכות, המלחמה עתידה להיות ארוכה וכן, קיימת אי וודאות רבה למה שצפוי לכשתסתיים, בחן הבנק את השפעת גורמי הסיכון על היעדים העסקיים שנקבעו בתכנית העבודה לשנת 2024 והוא נוקט משנה זהירות לנוכח האפשרות שבמהלך השנה יתרחשו אירועים משמעותיים היכולים להשפיע על פרופיל הסיכון שלו ועל יכולת העמידה ביעדים שקבע. ברבעון הרביעי של השנה החליט הבנק, לאחר שבחן את פרופיל הסיכונים שלו מול האיומים, להשאיר את דירוג גורמי הסיכון ברמתם שנקבעה ברבעון הקודם ושיקפו את השפעת אי הוודאות, תוצאות המלחמה.

בטיפול בסיכונים המהותיים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזוהים באופן הבא:

- **סיכון מוביל** - מייצג גורם סיכון מהותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו ואשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או גבוהה יותר. לפירוט בדבר גורמי הסיכון ודירוג מידת החשיפה/השפעה על הבנק ראה להלן בפרק 3 סקירת הסיכונים ודרכי ניהולם.
- **סיכון מתפתח** - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול ובקרת הסיכון המתאימה, המבטיחה כי יש לבנק את היכולות להתמודד עם סיכון זה והשפעותיו על פעילות הבנק ויעדיו העסקיים, ככל שיתממש.

בגין המלחמה, אי הוודאות גברה והתעוררו, כפי שפרטנו לעיל, איומים חדשים. אלה, הופכים את פרופיל הסיכון של הבנק להיות דינאמי יותר מבעבר, וברור כי קיים סיכוי שפרופיל הסיכונים המובילים ישתנה עקב מצב המלחמה, בין היתר, עקב העובדה שאי הוודאות פורשת קשת רחבה של תרחישים אפשריים. בנוסף, יתכן גם כי פרופיל הסיכונים המתפתחים ישתנה עקב המצב (כך שאלו, שהשפעתם על פרופיל הסיכון הכולל של הבנק הייתה נמוכה יחסית, יכולים לשנות פרופיל עקב התפתחות אי הוודאות).

לפיכך, וכפי שציינו לעיל, הבנק מבצע הערכות סיכון שוטפות, בהתאם להתפתחויות ונוקט צעדים להגברת הבקרה ואיתור מהיר של כל אירוע שאיננו בשגרה או כל גורם היכול להשפיע על הערכת פרופיל הסיכון של הבנק.

טבלה מספר 3 להלן מציגה את הסיכונים המתפתחים של הבנק, נכון למועד פרסום הדוח. לפירוט נוסף, ראה פרק 3 לדוח זה.

טבלה 3 - ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק:

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון מאקרו-כלכלי וסיכון גיאופוליטי	תרחיש מלחמה הוא תרחיש האיום המורכב ביותר שכן הוא משפיע על כל הסיכונים המהותיים לפרופיל הסיכון של הבנק. אי הוודאות גדלה באופן משמעותי מאז פרוץ המלחמה ב-7 באוקטובר, 2023. נכון למועד פרסום דוח זה, קיימת אי וודאות רבה לגבי אופן התפתחות המלחמה, כמה זמן היא תימשך, ומה תהייה השפעתה על גורמי המאקרו וגורמי הסיכון הרלוונטיים לפעילות הבנק. אי הוודאות גדולה גם לנוכח מה יהיה המצב הפוליטי, הרגולטורי, הבטחוני והכלכלי ביום שלאחר סיום המלחמה. הבנק מניח שאי הוודאות תשפיע על פרופיל הסיכונים של הבנק ועל התכנית העסקית שלו, גם בשנת 2024. אי הוודאות מלווה בהערכות שונות של החזאים וכן, של בנק ישראל, כפי שפורסמו במהלך התקופה האחרונה, בנוגע להתפתחות גורמי המאקרו של הכלכלה הישראלית. בנוסף, בשלב זה טרם ברור כיצד יצליחו פעולות הסיוע לאוכלוסיות והעסקים שנפגעו ושחלקם אינם פעילים, וכיצד תשפיע אי הוודאות על פעילות המשק בענפים מסויימים, ובפרט, ענף הנדל"ן. עם פרוץ הקרבות נערך הבנק בהצלחה לפי תכנית ההמשכיות העסקית שלו, המלווה בהערכות מצב, והערכה של מצב פרופיל הסיכונים של הבנק לאור המלחמה. הבנק נערך להתמודד עם ה"תנודתיות" והדינאמיות של גורמי המאקרו ושל הסביבה הגיאופוליטית, בעת המלחמה ולאחר סיומה. מספר אירועים כבר התרחשו בתחילת המלחמה, שיש להם השפעה או פוטנציאל השפעה על פרופיל הסיכונים של הבנק וסביבת העבודה שלו, שהעיקריים בהם הם כדלקמן: א. שער הדולר עלה באופן משמעותי (וירד באופן משמעותי בסוף חודש אוקטובר ותחילת נובמבר) – לבנק חשיפה נמוכה לשער הדולר, ההשפעה הישירה של עלייתו היא נמוכה. עם זאת, לעלייתו יש השפעה על שיעור האינפלציה במשק, והבנק נמצא בניטור גורמי סיכון אלה. שערו של הדולר יכול להיות תנודתי בתקופה הזו, בין היתר, כפונקציה של התפתחות המלחמה לזירות נוספות. מתחילת השנה ונכון ליום הדוח השקל מתחזק. ב. עלייה בשיעור תשואות אגרות החוב – עלייה זו הביאה לירידה שלילית בקרן ההון של הבנק, והשפיעה על יחס ההון של הבנק, כפי שנפרט בהמשך. באופן דומה לשער הדולר, בתחילת חודש נובמבר החלה ירידה בשיעור התשואות, וגם במקרה זה, תיתכן תנודתיות בשיעור התשואות, כפונקציה של התפתחות המלחמה לזירות נוספות והתפתחות הגירעון התקציבי. ג. לאי הוודאות תרמה הורדת דירוג המדינה ואופק הדירוג של המדינה על ידי מודי'ס ביום 9 בפברואר, 2024, וזאת, בפעם הראשונה בתולדות המדינה. להורדת דירוג זו אין השפעה ישירה על הבנק, כיוון שהבנק משתמש בדירוגי חברת S&P. גם להורדת דירוג של S&P, לו תתרחש, השפעה ישירה נמוכה על הבנק, כפי שציינו בדוחות הקודמים. עם זאת, אין ספק שלהורדת הדירוג של מודי'ס קיים פוטנציאל השפעה על המשק הישראלי וסביבת העבודה של הבנק, בין היתר, על תשואות אגרות החוב של המדינה וגורמי מאקרו נוספים והיא בוודאי תורמת לעלייה באי הוודאות במשק. ד. באופן דומה, להורדת הדירוג ואופק הדירוג לבנקים הגדולים במערכת, למרות שלא השפיעה על פרופיל הסיכון של הבנק, תיתכן השפעה על פעילות המשק ומערכת הבנקאות. ה. שני אירועים התרחשו בתחילת 2024 שיש להם השפעה על מצב המאקרו. בחודש ינואר 2024 ירד שיעור הריבית במשק בשיעור של 0.25%. מדד המחירים לצרכן ירד בחודש דצמבר ונשאר ללא שינוי בחודש ינואר 2024. בשלב זה, לאור אי הוודאות, קשה לדעת מה יהיה מתווה הריבית במשק במהלך השנה ומה תהיה השפעת אי הוודאות על שיעור האינפלציה במשק. בנוסף, נציין כי מחירי הדיור חזרו לעלות מתחילת השנה, וזאת, לאחר תקופה קצרה יחסית שבה חלה בהם ירידה מתונה. גם במקרה זה, קשה להעריך את השפעת אי הוודאות על מחירי הנדל"ן. למחירים השפעה על פעילות הבנק שרוב פעילות האשראי שלו מוטה בטחונות נדל"ן. לאי הוודאות פוטנציאל השפעה על שיעור האבטלה במשק, ומכאן, על שיעור הכשלים בתיקי האשראי של הבנק. פוטנציאל השפעתם יכול לקטון, עקב הפעלת מתווה ההקפאות, בהתאם למתווה בנק ישראל, ותכנית הסיוע של המדינה לציבור ולמגזרים השונים, שנכון למועד כתיבת דוח זה, מידת האפקטיביות שלה אינה ברורה במלואה. בשלב זה, קשה להעריך את השפעת האירועים הללו על פרופיל סיכון האשראי העתידי של הבנק.

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון אשראי	סיכון האשראי הוא הסיכון המהותי ביותר לפעילות הבנק, וככזה, השפעת אי הוודאות של תוצאת המלחמה על פרופיל סיכון האשראי יכולה להיות גבוהה. רמת הכשל במשכנתאות ממשיכה להיות נמוכה בשל נקודת הפתיחה הנמוכה של שיעור הכשלים. ברבעון הרביעי של שנת 2023, חלה ירידה בשיעורי הכשל במשכנתאות ובהלוואות לכל מטרה. הביצועים בתיק קטנו בתחילת המלחמה אך חזרו לרמה רגילה בסוף הרבעון. מדדי תיק המשכנתאות, יחס ההחזר ושיעור ה – LTV הממוצע כולל מחזורים שומרים על יציבות ונמצאים במרחק סביר מתאבון הסיכון של הבנק. הבנק עוקב ברמה יומית אחר התפתחות הפיגורים, הכשלים והפרעונות המוקדמים בתיק המשכנתאות כדי להעריך את השפעת אי הוודאות עליהם. אי הוודאות נובעת ממספר גורמים: התנהגות גורמי המאקרו ובהם: הריבית, האינפלציה, האבטלה ומחירי הדיור, פעולות הסיוע של הממשלה שטרם גובשו במלואן, והשפעת מתווה ההקפאות ודחיית ההלוואות. על פרופיל סיכון האשראי של הלווים והבנק, עם סיומן. הבנק הגדיל את ההפרשות הקבוצתיות בשיטת ה – CECL בגין מצב המלחמה בתהליך מוסדר, ובכך, הגדיל את יחס הכיסוי שלו לאור ההפרשה המצטברת לתיק האשראי, במטרה להבטיח הפרשה שמרנית בעידן של אי וודאות רבה. מצב האשראי הצרכני דומה: הביצועים נמוכים מאוד, שיעור הכשל החל לרדת, בעיקר, תוצאה של ההקפאות ורמת הביצועים נמוכה בעיקר, בשל שינויים שביצע הבנק במערך החיתום שלו כתוצאה מאי הוודאות. גם האשראי הצרכני נתון לניטור שוטף כדי לבחון את השפעת הגורמים שצויינו לעיל על התפתחות הכשלים, הפיגורים וההפרשות. רמת סיכון התיק העסקי ובפרט, תיק הנדל"ן היא נמוכה בשגרה, כפי שמתבטא בשיעור כשלים, מחיקות והפרשות נמוכים מאוד. אולם, בגין האיומים תוצאת המלחמה, כאשר קיימת אי וודאות לגבי השפעת התפתחות האירועים על ענף הנדל"ן, עלה להערכתנו הפוטנציאל להרעה במצב הלווים. הבנק סוקר את הלווים באשראי העסקי, עם דגש על לווים שניתן להם אשראי לרכישת קרקע. סקירות אלה מבוצעות באופן שוטף, עד שתפוג אי הוודאות. בשלב זה, לא אותרו קשיים מהותיים בקרב לקוחות אלה. בתחילת שנת 2024 חלה ירידה משמעותית בשיעורי הכשל במשכנתאות ובאשראי הצרכני, כאשר חלק מירידה זו נובעת מהשפעת ההקפאות על רמת הפיגורים והכשלים. סיכון התיק העסקי המשיך להיות נמוך, ללא אירועים מהותיים וללא שינוי בפרופיל הסיכון של פעילות זו. הבנק העלה ברבעון הרביעי של השנה את ההפרשה בשיטת ה – CECL בהתאם לשינוי שחלו במספר גורמים כמותיים ואיכותיים המרכיבים את שיטת החישוב, וכן, באומדן הפירעונות המוקדמים ופוטנציאל השפעת גורמי המאקרו על פרופיל סיכון האשראי. תוצאת מבחן קיצון על תיק המשכנתאות (המניח עלייה משמעותית בשיעורי הכשל, ירידה במחירי הדיור ויחס החזר מעודכן של הלקוחות לאחר עליות הריבית) עודכנה ושיעורי הכשל בתרחיש הועלו משמעותית, שימשה לאתגור ההפרשות שביצע הבנק בשיטת ה – CECL, כדי להבטיח כי יחס הכיסוי של תיק הבנק והסגמנטים בו, הן נאותות ושמרניות לאור אי הוודאות השורה במדינה. הבנק ממשיך לבצע ניתוחי רגישות ותרחישי קיצון ברמות חומרה משתנות כדי לאתגר את פרופיל הסיכון שלו מול תאבון הסיכון ויעדיו העסקיים. מגוון רב של תרחישים ומבחני קיצון בוצעו כחלק מתכנית העבודה של הבנק לשנת 2024 והוצגו לדירקטוריון הבנק בעת אישורה. תרחישים ומבחנים אלה בוצעו על מנת לבחון את השפעתם של גורמי הסיכון שצוינו לעיל על תכנית האשראי של הבנק, לנוכח אי הוודאות הרבה.
סיכונים תפעוליים (כולל סיכון מעילות והונאות) וסיכון המשאב האנושי בפעילות הטכנולוגיה	עם תחילת המערכה, הפעיל הבנק בהצלחה את תכנית ההמשכיות העסקית שלו. כל התהליכים העסקיים המהותיים פועלים כנדרש ומערכות הבנק פועלות בצורה תקינה. נכון למועד זה, כל הסניפים פועלים ברצף. נבנו דוחות ייעודים לעקוב אחר מספר המגוייסים (במטרה לזהות ולטפל ביחידות שבהם אחוז המגוייסים גבוה), זמני המענה (שהם טובים), סטאטוס המערכות, מצב המזומנים במכשירים האוטומטיים ופרמטרים נוספים. עובדי הבנק עובדים באופן היברידי מהבית ובין כתלי הבנק. מחשבים ניידים נוספים חולקו לעובדי המוקד והסניפים, כדי לאפשר עבודה מהבית במקרה של הסלמה נוספת במערכה. בנוסף, מדווח הבנק לבנק ישראל בהתאם לדרישתם על מצב ההמשכיות העסקית. פעילות ההמשכיות העסקית של הבנק מתבצעת לפי מתווה תרחיש מלחמה, ובהתאם לדרישות בנק ישראל ובהתאם לתרחישים נוספים המפורסמים על ידם. התכנית מופעלת בראשות מנהלת חטיבת המשאבים של הבנק, עם דיווחים שוטפים למנכ"ל ולהנהלה. יו"ר הדירקטוריון מדווח על מצב ההמשכיות העסקית, ודירקטוריון הבנק מקבל דיווחים שוטפים מהמנכ"ל וחברי ההנהלה על פרופיל הסיכון של הבנק. הבנק נערך בימים אלה לתרחיש ה "עלטה" היכול להתרחש ככל שתהיה הסלמה בגזרה הצפונית. תרחיש זה הועבר לבנקים על ידי בנק ישראל, בהתבסס על תרחיש רח"ל (רשות החירום הלאומית). עם תחילת המלחמה עלה פוטנציאל סיכון ההונאות, בשל החשש כי גורמים עוינים ינצלו את אי הוודאות לביצוע הונאות. אגף הסייבר מנטר סיכון זה באופן דומה למצב שגרה באופן רציף. בנוסף, מבצעת מחלקת סיכונים תפעוליים בחטיבת הסיכונים (באמצעות בקר ייעודי) מעקב שוטף אחר ההתרעות המגיעות ממערכת ניטור האנומליות של הבנק, במטרה לנתח כל אירוע שאינו בשגרה ויכול להעיד על ניסיון הונאה. מתחילת המלחמה ועד למועד זה, לא חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכונים התפעוליים של הבנק, והבנק ממשיך לפעול בהתאם לתכניות העבודה שלו לטיפול בסיכון.
סיכון סייבר	עלייה במצב התקיפות של גורמים עויינים עקב המלחמה, בעיקר, באמצעות מתקפות DDOS. אגף הסייבר נמצא בניטור שוטף של איומים, ומבצע הערכות מצב שוטפות. כל כלי הניטור ואמצעי מודיעין הסייבר הופעלו. הוגבר שיתוף הפעולה עם יחידת הסייבר בבנק ישראל, מערך הסייבר הלאומי וה – CERT (Computer Emergency Response Team) הפיננסי. דיווחים שוטפים של מנהל אגף הסייבר למנכ"ל הבנק, מנהלת חטיבת המשאבים ומנהל הסיכונים. אגף הסייבר מפיץ בצורה שוטפת הנחיות לעובדי הבנק שנועדו להגביר מודעות לאירועי סייבר אפשריים.

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון עסקי ואסטרטגי	המלחמה השפיעה באופן מהותי על אי הוודאות הכלכלית והפוליטית. איומים חדשים התפתחו ויש להם פוטנציאל לשינוי בתוכניות הבנק. הבנק נמצא במעקב שוטף אחר ההתפתחויות העסקיות (רמת הביצועים, המרווחים, מכירת תיקים וכדומה), ועדכן את תכנית העבודה של שנת 2024, מתוך הכרה כי למלחמה ואי הוודאות שיצרה תהיה השפעה על התכנית העסקית של הבנק גם בשנה הבאה. חלק מפרוייקטי המחשוב הוקפאו לתקופה קצרה, כדי לאפשר התמקדות בתפעול ההמשכיות העסקית של הבנק. פעילותם חודשה ברבעון הראשון של שנת 2024.
סיכון רגולטורי, סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור, אכיפה פנימית, הוגנות וציות	הבנק הגביר את הבקרה באמצעות דוחות ייעודים, מנגנון ניטור האנומליות ואמצעים נוספים למניעת מימון טרור וכן, בגין סיכון איסור הלבנת הון. פעולות הבקרה התמקדו בפעילות עמותות המבקשות להעביר כספים החשודים בהעברת כספים לרצועת עזה, וכן, במניעת שימוש בכרטיסי חיוב שנלקחו מעובדים זרים בעוטף עזה ב-7 באוקטובר. הנחיות ספציפיות הועברו לסניפים ולקו הראשון להגברת תשומת הלב ל"אורות אדומים" ופעולות שאינן בשגרה. בנוסף, ממשיכה מחלקת הציות לבצע בקרה כנדרש בקשר עם מלחמת רוסיה אוקראינה. כל אירוע חריג מדווח לרשות לאיסור הלבנת הון. יחידות הבנק בליווי היועצת המשפטית של הבנק מעודכנים בשוטף ומיישמים הקלות והנחיות שפורסמו לאור המלחמה ע"י רגולטורים שונים, ובמיוחד ע"י בנק ישראל, כולל מתווה ההקלות ומתווה ההקפאות שהוסכמו בין בנק ישראל והבנקים. התהליכים המעודכנים שנקבעו בגין ההקפאות וההקלות מלווים על ידי בקרה של מחלקת הציות לוודא עמידה בדרישות הרגולציה, תוך שמירה על הוגנות והעקרונות שנקבעו במדיניות הבנק. הבנק בוחן את ההתפתחויות הרגולטוריות האחרונות, ובפרט, את הכוונה להטיל על הבנקים מיסוי רווחי הון, שלא הוחלה על הבנק.
סיכון מודל	מצב המלחמה הגדיל את אי הוודאות ביכולת המודלים של הבנק הפועלים היטב בשגרה, להעריך את רמת הסיכונים בעת המלחמה. הבנק בחן את המודלים ומיפה את אלה הרגישים יותר למצב אי הוודאות שנוצר. הבנק המיר חלק מהמודלים או גיבה אותם בחישובים המתבססים על הערכות מומחה, ובמבחני קיצון וניתוחי רגישות שאינם מסתמכים בהכרח על נתוני העבר, שיכולים להשתנות עקב אי הוודאות הנוכחית. תוצאות הניתוח ופעולות הבנק בקשר עם המודלים, דווחו לבנק ישראל, לבקשתם. הבנק ממשיך להפעיל את המודלים שפיתח לצורך הערכת הסיכונים שלו. לאור אי הוודאות משתמש הבנק בתוצאותיהן, יותר מאשר במצב שגרה, כדי לתמוך בהערכות מומחה ולא כמדד יחידי להערכה וקבלת החלטה.
ESG וסיכון אקלים	עקב המצב, הגדיל הבנק את התרומות שלו לתמיכה בחיילים ובישובים שנפגעו. עובדי הבנק שולבו בעבודות התנדבות, כדי לסייע, בעיקר לחקלאים הסובלים מחוסר כח אדם. תשומת לב ניתנה גם לחיזוק המשאב האנושי של הבנק, כולל תמיכה לשמירת חוסן העובדים. הבנק הפעיל את מתווה בנק ישראל להקפאות, על מנת להקל על הלווים.

1.6 נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן

1. ביום 7 באוקטובר, 2023 החלה מלחמת "חרבות ברזל", אשר צפויה להביא להרעה כלכלית בפעילות המשק בישראל אליה חשופה פעילות הבנק ויש לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות עליה בסיכון האשראי במגזר משקי הבית ואשראי עסקי, עליה בסיכונים הפיננסיים וסיכונים תפעוליים. בשלב זה לא ניתן להעריך את היקף והשלכות המלחמה בעתיד, לאמוד ולכמת את משך האירוע ועומקו ואת ההשפעה העתידית על המשק הישראלי, על לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.

הנהלת הבנק עוקבת אחר התפתחות המלחמה וההשלכות הפיננסיות והעסקיות בגינה ובוחנת את התאמת האסטרטגיה העסקית נוכח האירועים. הוגדר ניטור ומעקב הדוק בתחומי הפעילות השונים של הבנק. באופן שוטף, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות האירוע ולהשפעותיו על מכלול הסיכונים ועל פעילות הבנק. כמו כן, הנהלת הבנק מדווחת באופן שוטף לדירקטוריון הבנק וועדותיו אודות צעדיה בניהול האירוע בתחומים הרלוונטיים.

לנוכח פרוץ המלחמה והשלכותיה האפשריות על מצב המשק והלווים, במטרה להקל על הלקוחות, פרסם בנק ישראל מתווה מוסכם עם המערכת הבנקאית, להקפאת תשלומים בגין אשראים שקיבלו לקוחות מהבנק. במסגרת המתווה, ניתנו דחיות תשלומי הלוואות לתקופה של 3 חודשים, כאשר לקבוצה של לקוחות שמתגוררים בעוטף עזה והדרום, כוחות הביטחון שגויסו ללחימה, אוכלוסייה שפונתה מביתה וקרובים של נרצחים, נעדרים והחטופים (מעגל 1) תתאפשר דחיה ללא חיוב בריבית או עמלות. לקבוצה של יתר הלקוחות (מעגל 2) תתאפשר דחיה בריבית מקורית של ההלוואה ללא חיוב בעמלות. כמו כן, מתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לאפשר ללווים אשר הושפעו מהמלחמה גמישות נוספת בפירעון ההלוואות פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו הסדרים הנ"ל. לאור התמשכות מלחמת חרבות ברזל, הוארך מתווה בנק ישראל לשתי תקופות נוספת של שלושה חודשים, כל אחת.

אומדן ההטבות הכולל **שיינתנו ללקוחות** הבנק במסגרת מעגל 1 יהיה תלוי בהיקף המימוש ועשוי להגיע לכ-19.4 מיליוני ש"ח בניצול מלא וייזקף לדוח רווח והפסד במקביל למימוש ע"י הלקוחות.

ליום 1 במרץ, 2024 יתרת האשראי לדיור אשר בגינו נדחו התשלומים בבנק עמד על סך של כ- 652 מיליוני ש"ח כ-7% מתיק האשראי לדיור והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי לדיור עמד על סך של כ-24.9 מיליוני ש"ח. יתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור אשר בגינו נדחו תשלומים בבנק עמד על סך של כ-108 מיליוני ש"ח, כ-7% מיתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור עמד על סך של כ-7.8 מיליוני ש"ח. יתרת האשראי המסחרי אשר בגינו נדחו תשלומים בבנק עמד על סך של כ-169 מיליוני ש"ח והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי מסחרי עמד על סך של כ-1.4 מיליוני ש"ח.

סך הכול היקף האשראי בגינו נדחו תשלומים ליום 1 במרץ, 2024 מסתכם בכ-929 מיליוני ש"ח כ-6.1% מסך כול האשראי נטו. לפרטים נוספים ראה טבלה 25.

כמו כן, בהמשך למכתב פיקוחי בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים לכלול, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמוך פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את הסכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-35.7 מיליוני ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הדיור, תחזית ריבית בנק ישראל ופרמטרים נוספים.

2. ביום 23 בינואר, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את אגרות החוב (סדרה י"ח) בסך של כ- 355.0 מיליוני ש"ח ע.נ ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 347.8 מיליוני ש"ח.

3. ביום 23 בינואר, 2023 הנפיקה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כ-317.4 מיליוני ש"ח ערך נקוב ניירות ערך מסחריים (סדרה 3) בתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 317.4 מיליוני ש"ח.

4. ביום 6 בפברואר, 2023 אישר הפיקוח על הבנקים את מינויה של הגב' מירית תשובה, כסמנכ"לית, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה. המינוי נכנס לתוקף החל מיום 1 באפריל, 2023. מר רון שגיא, מבקר הבנק הקודם, סיים עבודתו בבנק ביום 31 במרץ, 2023.

5. ביום 6 במרץ, 2023 נחתם הסכם בין הבנק ובין גוף מוסדי, על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית גמורה ומוחלטת 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 554 מיליוני ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדיור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק ההלוואות"). יתרת תיק ההלוואות נותרת בבעלות הבנק, באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק בתיק ההלוואות תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו). הבנק הכיר ברווח של כ- 14 מיליוני ש"ח (לפני מס) בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2023, בגין עסקה זו. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 6 במרץ, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-024504), אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה.

6. ביום 3 באפריל, 2023 חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ פדתה את סדרה 2 (ניירות ערך מסחריים) בסך של כ-335.5 מיליוני ש"ח.

7. ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך כולל של 13.9 מיליוני ש"ח לבעלי מניותיו על בסיס יתרת עודפי הבנק בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2022 (0.197 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ.). הדיבידנד חולק לבעלי המניות ביום 16 באפריל, 2023. (לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי מיום 20 במרץ 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-029067, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

8. ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות בעלי עניין), תש"ס-2000, את החלת התקשרות הבנק עם הדירקטורים ועם נושאי המשרה שלו (כולל בחברות הבת), בכל הנוגע לרכישה של ביטוח נושאי משרה (D&O), עבור נושאי משרה שהנם מנכ"ל הבנק וכן בעל שליטה בבנק וקרובו המכהנים בבנק כדירקטורים במועד קבלת ההחלטה (לפרטים נוספים אודות תנאי ההתקשרות ראה דיווח מיידי מיום 20 במרץ 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-029121), אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

9. ביום 15 במאי, 2023 אישרה אסיפה מיוחדת של בעלי מניות של הבנק מתן תגמולים משתנים לנושאי משרה בבנק. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 30 באפריל, 2023 וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 15 במאי, 2023. מס' אסמכתאות: 2023-01-051819 ו- 2023-01-045798) אשר האמור בהם מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

10. ביום 22 במאי, 2023 אישר ביהמ"ש הסכם פשרה בתביעה ייצוגית אשר הוגשה כנגד הבנק וכנגד מספר נתבעים נוספים, אשר עניינה בטענה כי כלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ (להלן: "כלל פיננסים בטוחה"), בכובעה כמנהל תיקים, ביצעה השקעות בני"ע של חברות מקבוצת אי.די.בי אחזקות בע"מ (להלן: "אי.ד.בי") עבור לקוחותיה (כאשר בתקופה זו היתה אי.די.בי בעלת השליטה בכלל פיננסים בטוחה), וזאת תוך העדפת האינטרסים שלה ושל חברות אחרות בקבוצה על פני האינטרסים של לקוחותיה, ובהקשר להחלטה מיום 8 בינואר, 2017, המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית כנגד הבנק (אשר רכש את השליטה בכלל פיננסים בטוחה לאחר מועדי האירועים הנטענים). בהתאם להסכם הפשרה, שאושר בפסק הדין, קיבלו התובעים הנכללים בקבוצה, כהגדרתה בהסכם הפשרה, וכן המבקש וערכי דינו, פיצוי, גמול ושכ"ט בסך כולל של 26 מיליוני ש"ח. מסך הפיצוי האמור, הבנק נשא בסך של כ-2.5 מיליוני ש"ח בלבד, וזאת בהתאם להתחייבות לשיפוי שקיבל הבנק מול כלל אחזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "כלל"), בגין נזקים נשוא התובענה הייצוגית. יתרת הסכום שולמה על-ידי כלל ומבטחיה.

11. בתחילת חודש יוני 2023 קיבל הבנק מהמפקח על הבנקים שני מכתבי התראה לפיהם המפקח על הבנקים שוקל להטיל על הבנק עיצום כספי בגין הפרת הצו הבנקאי בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור והפרת הוראת ניהול בנקאי תקין 411. לפרטים ראה פרק 3.4 סיכונים אחרים.

12. ביום 7 ביוני, 2023 אשררה חברת הדירוג S&P את דירוג המנפיק של הבנק ברמה של 'Stable/ilA-1+/ilAA-' (לפרטים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 7 ביוני 2023, אסמכתא מס' 2023-01-063189, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

13. ביום 20 ביוני, 2023 אשררה חברת הדירוג מידרוג בע"מ (להלן" מידרוג") את דירוג המנפיק של הבנק ברמה של 'a1.il' ביחס לאיתנות הפיננסית, 'Aa2.il', ביחס לפיקדונות לזמן ארוך ולחוב הבכיר, ודירוג A2.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (CoCo). מידרוג ציינה כי תחזית הדירוג יציבה (לפרטים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 20 ביוני 2023, אסמכתא מס' 2023-01-067782, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

14. ביום 10 ביולי, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את סדרה ט"ז בסך של כ- 306.0 מיליוני ש"ח ע.נ ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 316.4 מיליוני ש"ח.

15. ביום 23 ביולי, 2023, מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 371 מיליוני ש"ח, הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ- 8.2 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון השלישי לשנת 2023.

16. ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בשיעור של 30% בגין רווחי המחצית הראשונה לשנת 2023 בסך כולל של 21.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך של כ-0.31 ש"ח ע.נ שולם ביום 11 בספטמבר, 2023 לבעלי המניות שיחזיקו במניות הבנק ביום 29 באוגוסט, 2023 (המועד הקובע). לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-096288, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה.

17. ביום 27 בספטמבר, 2023, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025, וכן תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי, לתקופה של שנתיים החל מיום 11 באוקטובר, 2023. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 22 באוגוסט, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023, אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות בהתאמה: 2023-01-096954 ו- 2023-01-110304).

18. ביום 10 באוקטובר, 2023 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת בישיבתה כוועדת תגמול, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תש"ס-2000, את הגדלת הגמול השנתי וגמול ההשתתפות לדירקטורים של הבנק, בכפוף למינוי דירקטור חיצוני לדירקטוריון הבנק, בכפוף לאישור האסיפה למינוי כאמור. (לפרטים נוספים ראה דוח מיום 10 באוקטובר, 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-114684, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

19. ביום 31 באוקטובר, 2023 שינתה חברת הדירוג S&P את תחזית הדירוג של המערכת הבנקאית, ובכלל זה של הבנק לשלילית מיציבה על רקע עלייה בסיכונים הגיאופוליטיים. דירוגי המנפיק של הבנק אושררו ברמתן הנוכחית (ilAA-/ilA-1+) וכך גם דירוגי ההנפקות. (לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 31 באוקטובר, 2023, אסמכתא מס' 2023-01-120780, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

20. ביום 6 בדצמבר, 2023 הנפיקה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כ- 450.0 מיליוני ש"ח ערך נקוב (סדרה יט') בתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 450.0 מיליוני ש"ח.

21. ביום 21 בדצמבר, 2023 מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 351 מיליוני ש"ח. הבנק הכיר ברווח ברוטו (לפני מס) של כ- 20.7 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון הרביעי לשנת 2023. לפרטים ראו דוח מיידי שפרסמה החברה ביום 24 בדצמבר 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-139629), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

22. ביום 7 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן, אישרה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק, את מינויה של הגב' מורן אופיר וינשטיין לדירקטורית חיצונית, לאחר שביום 23 בנובמבר, 2023 הודיע המפקח על הבנקים, כי אין לו התנגדות מינויה כדירקטורית חיצונית בבנק על פי חוק החברות ועל פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין. כמו כן אושרה עסקה עם קרובה של בעל השליטה. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 30 בנובמבר, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 7 בינואר, 2024, אשר האמור בהם מובא בדוח זה על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות בהתאמה: 2023-01-131229 ו- 2024-01-003324).

23. ביום 22 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן, פדתה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ פדיון סופי ומלא של סדרה 3 (ניירות ערך מסחריים) בסך של כ- 333.1 מיליוני ש"ח.

24. ביום 9 בפברואר, 2024 הודיעה חברת Moody's Investors Service (להלן: "מודי'ס") על הורדת דירוג המדינה ואופק הדירוג ל- A2 עם תחזית שלילית וכן ביום 13 בפברואר, 2024 הודיעה על הורדת הדירוג ואופק הדירוג של הבנקים הגדולים ל-A3/P-2 עם תחזית שלילית, להורדת דירוג זו אין השפעה ישירה על הבנק, כיוון שהבנק משתמש בדירוגי חברת הדירוג P&S, אשר נכון להיום לא הוציאה הודעה דומה. עם זאת, להורדת הדירוג של מודי'ס השפעה על אי הוודאות המתמשכת במצב הכלכלי במדינה, ובהתאם עלולה להיות לה השפעה על הבנק.

25. ביום 13 במרץ, 2024, אושרה במליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, הקובעת כי בנק שאינו "בנק בעל היקף פעילות קטן" (דהיינו: בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל ואינו נשלט ע"י בנק אחר), ישלם לאוצר המדינה לגבי התקופה הקובעת (מ-1 באפריל 2024 ועד 31 בדצמבר, 2025) תשלום שנתי בסכום השווה ל- 6% מהרווח שהפיק על פעילותו בישראל. צעד זה מגיע על רקע זינוק ברווחי הבנקים כתוצאה מהעלאות הריבית של בנק ישראל, וצפוי להכניס לקופת המדינה 1.2 מיליארד שקלים נוספים בשנת 2024, ו- 1.3 מיליארד שקלים בשנת 2025. הואיל ובנק ירושלים נכנס לגדר "בנק בעל היקף פעילות קטן" , הוא מוחרג מתחולת חוק זה.

26. ביום 20 במרץ, 2024 ולאחר תאריך המאזן, נחתם הסכם בין הבנק ובין גופים מוסדיים ("הרוכשים"), על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית וגמורה 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ-400 מיליון ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדיור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק ההלוואות").
יתרת תיק ההלוואות נותרת בבעלות הבנק, באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק בתיק ההלוואות תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי-פאסו).
בהתאם להסכם ניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ינהל עבור הרוכשים את החלק מתיק ההלוואות שנרכש על ידם, בתמורה לדמי ניהול, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות לדיור עבור עצמו, לרבות חלק תיק ההלוואות שנותר בבעלותו.
על בסיס הערכות המצויות בידי הבנק, הבנק צפוי להכיר ברווח ברוטו (לפני מס) של כ- 11 מיליון ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2024, בגין עסקה זו.

27. בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה העיקריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר, 2023 הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. על פי הדרישה, על הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים על רקע תוצאות המלחמה ואי הוודאות לגבי הימשכות המלחמה והיקף השפעתה על המשק. בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר, 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון. על רקע אי הוודאות באשר לתנאים הכלכליים במשק אשר נובעים ממלחמת "חרבות ברזל" והמצב הביטחוני ובהמשך למכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בנובמבר, 2023 פרסם המפקח על הבנקים ביום 5 במרץ, 2024 לאחר תאריך המאזן, הנחייה לשוב ולבחון את מדיניות חלוקת הדיבידנדים לתקופה הקרובה תוך נקיטת המשך משנה זהירות במדיניות כאמור. בהתחשב באמור לעיל, החליט הדירקטוריון ביום 21 במרץ, 2024 ולאחר תאריך המאזן, על חלוקת דיבידנד בשיעור של 20% בגין רווחי המחצית השנייה של שנת 2023 בסך של כ-12.4 מיליוני ש"ח (ברוטו) אשר ישולם ב-8 באפריל, 2024.

28. לפרטים נוספים אודות שינויים והקלות רגולטוריות ראה להלן בדוחות הכספיים– ביאור 37 הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה.

פרק 2 - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

הסביבה הכלכלית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות החברה

בשנת 2023 חוותה ישראל שלוש טלטלות משמעותיות, להן הייתה השפעה משמעותית על החברה והכלכלה בישראל: המשך עליית הריבית המהירה, לשינוי מערכת המשפט והמלחמה בעזה ובצפון. עליית הריבית פגעה בהכנסה הפנויה של משקי הבית והביאה להאטה משמעותית בפעילות שוק הנדלן.

עוד לפני פרוץ המלחמה, עליית הריבית הובילה להאטה משמעותית בהיקפי הפעילות בשוק הנדל"ן, אליו חשוף הבנק בפעילות ליווי בנייה ובשוק המשכנתאות. המחאה הציבורית הביאה לחולשה בשער השקל מול הדולר, לחולשה בשוקי ההון המקומיים ולהעברת תחזית הדירוג של מדינת ישראל לשלילית. ואולם, ההשפעה הגדולה ביותר הייתה של מלחמת "חרבות ברזל".

אירועי המלחמה הובילו לצמצום הפעילות העסקית במשק ולהאטה בפעילות הכלכלית. למלחמה השפעות מהותיות על המשק והכלכלה, והיא ממשיכה לגרור אי ודאות רבה. השפעות המלחמה, כגון פינוי תושבי הדרום והצפון, הירי המתמשך של רקטות אל דרום הארץ ומרכזה, גיוס מאות אלפי אנשי מילואים, ההשבתה החלקית של מערכת החינוך (בחלק ניכר של הרבעון הרביעי) וצמצום משמעותי של תנועת מטוסים מישראל ואליה גרמו לפגיעה קשה בפעילות הכלכלית ברבעון הזה. בכמה מענפי המשק, כמו ענף הבנייה בשל מחסור בעובדים וענף התיירות ואירוח, הפעילות ירדה בצורה חדה. בתחילת המלחמה, המצב הביטחוני הביא לירידה גם בהוצאות משקי הבית, ועסקים רבים סגרו את שעריהם. כמה חברות גדולות במשק הוציאו עובדים לחל"ת. עם זה, כבר במהלך הרבעון הרביעי הוסרו המגבלות על הפעילות, מספר הטילים על מרכז הארץ פחת וחלה התאוששות בצריכה המקומית גם על רקע מיעוט הנוסעים לחו"ל.

האופן בו תתפתח בשנת 2024 המלחמה והשפעתה על המצב הכלכלי במשק, מקשים להערכתנו בשלב זה, להעריך את המשך מגמת וקצב השינוי בגורמי מאקרו אלה, ובפרט, את אופן השפעתם על החברה ועל הבנק.

לאי הוודאות תרמה הורדת דירוג המדינה ואופק הדירוג על ידי חברת Moody's Investors Service (להלן: "מודי'ס") ביום 11 בפברואר, 2024 והורדת הדירוג ואופק הדירוג של הבנקים הגדולים. להורדת דירוג זו אין השפעה ישירה על הבנק, כיוון שהבנק משתמש בדירוגי חברת הדירוג P&S. גם להורדת דירוג של חברת P&S אם תתרחש, השפעה ישירה נמוכה על הבנק, כפי שציינו בדוחות הקודמים. עם זאת, להורדת הדירוג של מודי'ס השפעה על אי הוודאות המתמשכת במצב הכלכלי במדינה ומכאן, עלולה להיות לה השפעה על פעילות הבנק והחברה.

התפתחויות בכלכלה העולמית

שנת 2023 אופיינה בעיקר בעמידות יוצאת דופן של הכלכלה האמריקנית לעליות הריבית, בעיקר בהתבסס על שיעור אבטלה נמוך (3.7% בסוף השנה) שתמך בהוצאות משקי בית, ובדביקות של האינפלציה. רק ברבעון הרביעי התגברו הציפיות להורדת ריבית מהירה בעולם על רקע ההתמתנות באינפלציה וציפייה להתמתנות משמעותית בפעילות. עם זאת, בארה"ב מרבית הנתונים ממשיכים להפתיע לטובה, ובשווקים דחו את הורדת הריבית להמשך שנת 2024.

המשק האמריקאי צמח ב-2.5% בשנת 2023 כולה, כאשר הצמיחה הייתה מוטית לענפי השירותים לעומת חולשה בפעילות בתעשייה. הצריכה הפרטית המשיכה להתרחב בקצב מהיר יחסית, כאשר ההתמתנות המשמעותית בקצב האינפלציה ושוק תעסוקה הדוק הביאו לעלייה ריאלית בכוח הקנייה של הציבור. חל שיפור ניכר באמון הצרכני. לעומת אלה, ענף הבנייה סובל מירידה בביקוש ובהתחלות הבניה על רקע הריבית הגבוהה.

האינפלציה התמתנה ל- 3.4% בסוף השנה, אך אינפלציית הליבה נותרה גבוהה באופן יחסי יחסית (3.9% בסוף הרבעון הרביעי) תוך עלייה מהירה יחסית במחירי השירותים (כולל מחירי השכירות), והמשך התמתנות במחירי הסחורות (המוצרים). הפד שמר על יציבות בריבית כאשר פאוול רמז על סיום מחזור ההידוק המוניטארי וחברי הפד צופים שלוש הורדות ריבית במהלך 2024. נימה "יונית" זו מכיוונו של הפד תרמה לירידת תשואות בשוק האג"ח ועלייה חדה בשוקי המניות.

באירופה נתוני הפעילות היו פחות חיוביים, ומסתמנת התכווצות בפעילות בתעשייה וחולשה בענפי השירותים (לפי מדדי מנהלי הרכש). הצמיחה ב-2023 הסתכמה ב- 0.5%. יחד עם זאת, שיעור האבטלה נותר נמוך, זאת למרות סקרי הציפיות אשר מדווחים על הכוונה לצמצום מספר המועסקים בסקטור העסקי. גם באירופה מסתמנת התמתנות משמעותית באינפלציה, למרות שמחירי השירותים המשיכו לעלות בקצב מהיר יחסית סביב 4%. ה- ECB אותת על סיום העלאות הריבית.

הכלכלה הסינית אמנם צמחה ב- 5.2% בשנת 2023, אך נראה שהיא סובלת מהתכווצות בענף הבנייה ובעיות באיכות האשראי שמובילות את הבנק המרכזי שם להצטרף לבנקים מרכזיים האחרים בהסרת ההידוק המונטרי. השיבושים בהובלה הימית בים האדום, והצמצום בתנועת האניות דרך מפרץ פנמה בשל בצורת, הובילו לעלייה של 90% במחירי ההובלה הימית הגלובלית (Drewry). עם זה, בשלב זה ההערכות הן כי הדבר אינו מהווה סיכון משמעותי לכלכלה העולמית.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

ברבעון הרביעי התוצר של המשק הישראלי התכווץ על רקע המלחמה בכ-15%-20% (בחישוב שנתי). משרד האוצר צופה התכווצות של 19% ברבעון וצמיחה של 2% בשנת 2023 כולה. הפגיעה המשמעותית חלה בהשקעות בבנייה (כולל הבנייה למגורים, הבנייה האחרת, והתשתיות אשר מהווה כ- 14% מסך התוצר). ענף זה נפגע מעליית הריבית מתחילת השנה, ואחר כך מהצמצום המשמעותי במספר העובדים (כ- 100 אלף פלסטינאים הועסקו בישראל לפני המלחמה). מדובר גם בפגיעה עקיפה בשורה של ענפים נלווים לענף הבנייה, כולל ציוד לבית, תכנון ועוד. ענף התיירות גם כמעט שותק לחלוטין אך מדובר בענף קטן יחסית. גם הפעילות בענף החקלאות התכווצה, בפרט באזורי העימות.

מנגד, הצריכה הפרטית המקומית התאוששה לעומת תחילת המלחמה כאשר בסוף הרבעון חזרה רמת הרכישות בכרטיסי האשראי בשוק המקומי לרמתה ערב המלחמה. שיעור האבטלה הרחב (כולל מועסקים אשר נעדרים זמנית מעבודתם מסיבות כלכליות) עמד בסוף השנה על 7.2% לעומת 4.0% בסוף הרבעון השלישי.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית בישראל

הגירעון התקציבי בשנת 2023 הסתכם ב- 4.2% תוצר (לעומת 1.5% בסוף רבעון השלישי לשנת 2023) כאשר חל גידול של 14.2% בהוצאות הממשלה וירידה של 6.4% בהכנסות בתקציב. יחס חוב תוצר עלה ל- 62.1% מ- 60.5% ב- 2022. בתחילת 2024 הממשלה אישרה מסגרת תקציב אשר כוללת התאמות פיסקאליות של כ- 16 מיליארד ש"ח תוספת של 55 מיליארד ש"ח למערכת הביטחון וגירעון מתוכנן של 6.6% תוצר.

עם פרוץ המלחמה בנק ישראל הודיע על מסגרת של תכנית מכירת מט"ח של 30 מיליארד דולר (ועוד 15 מיליארד דולר בשוק ה-SWAP), זאת במטרה למתן את מגמת הפיחות בשקל. בנק ישראל מכר 8.5 מיליארד דולר במהלך הרבעון (בעיקר בחודש הראשון של המלחמה). הריבית נותרה יציבה כאשר בנק ישראל שם דגש על היציבות בשווקים וסיוע פרטני לעסקים ולמשקי הבית באזורי העימות (כולל עבור מגויסים) דרך דחיית תשלומי הלוואות. ביום 1 לינואר, 2024 בנק ישראל הוריד את הריבית ב- 0.25% ל- 4.5% על רקע התמתנות משמעותית באינפלציה והתחזקות השקל.

טבלה 4 - תחזית מאקרו של בנק ישראל (נתונים נבחרים) על פי פרסום בינואר 2024 (שיעורי השינוי באחוזים)

	2023	2024	2025
תמ"ג	2.0	2.0	5.0
צריכה פרטית	(0.5)	3.0	6.0
השקעה בנכסים קבועים	0.5	(3.0)	6.5
אבטלה (ממוצע)	4.5	5.3	3.2
אינפלציה	3.3	2.4	2.0
גירעון תקציבי (עודף)	4.0	5.7	3.8

מחלקת המחקר של בנק ישראל צופה כי הריבית תהיה 3.75%-4.00% בסוף 2024. תחזית בנק ישראל מניחה כי מהלך הלחימה העיקרי יסתיים ברבעון ראשון של שנת 2024 וכי הלחימה תימשך בעצימות נמוכה בהמשך השנה, ללא הסלמה בצפון. תחזית הצמיחה של בנק ישראל (2% ב-2024) גבוהה ביחס ליתר ההערכות. משרד האוצר צופה צמיחה של 1.6%, ואילו חברת מודי'ס צופה צמיחה שלילית של 1.4% בשנת 2024 וגירעון תקציבי של קרוב ל-10% תוצר.

שוקי ההון והמערכת הפיננסית

הרבעון הרביעי לשנת 2023 אופיין על ידי עליות חדות בשוקי המניות בעולם על רקע ציפיות לסיום העלאות הריבית והורדות ריבית מהירות יחסית במהלך 2024. מדד ה- S&P עלה ב- 11.2%, ה-EUROSTOXX עלה ב- 8.3% ותל אביב 35 עלה ב- 1.1% בלבד על רקע המלחמה. התשואה ל- 10 שנים בארה"ב ירדה ל- 3.88% בסוף הרבעון לעומת 4.6% בסוף רבעון השלישי. בתקופה זו התשואה המקבילה בישראל ירדה ל- 4.0% מ- 4.2%. ה-spread של אג"ח ישראלי שקלי על אג"ח ארה"ב המשיך לעלות בתחילת 2024 לכיוון 30 נקודות בסיס. האג"ח הישראלי הדולרי נסחר ב-spread גבוה יותר של כ- 1.4%. ה- CDS של ישראל ל- 5 שנים עלה לשיא של 145 נ.ב. עם פרוץ המלחמה וסיים את הרבעון ב- 124 נ.ב , בתחילת חודש מרץ גייסה מדינת ישראל אג"ח בחו"ל בהיקף של כ8 מיליארד דולר במרווח של כ150 נ.ב. לטווח של עשר שנים.

זאת לעומת 60 נ.ב. לפני המלחמה. סוכנות הדירוג מודיס' הורידה בתחילת 2024 את דירוג מדינת ישראל ל- A2 מ- A1 עם תחזית שלילית (negative outlook). הנימוקים העיקריים להורדה היו היעדרם של צעדים ותכניות ברורות לטיפול בהשלכות הלחימה, וכן הסיכון להתרחבות נוספת בעימות. חברות הדירוג האחרות העמידו את תחזית הדירוג באופק שלילי.

אינפלציה ושע"ח

אירועי ה- 7 באוקטובר הביאו לפיחות חד בשקל לכיוון 4.08 ש"ח לדולר (בשוק האופציות) לפני הצהרת בנק ישראל על תכנית מכירת המט"ח. לאחר פיחות במהלך אוקטובר חל ייסוף חד במהלך נובמבר ודצמבר. שער השקל מול הדולר היה 4.62 ש"ח בסוף הרבעון (ייסוף של 5.2% במהלך הרבעון) ו- 4.01 ש"ח ליורו (ייסוף של 1%). עליות השערים במניות בחו"ל, המכירות של בנק ישראל, וציפייה שפחתו הסיכויים להסלמה בצפון תרמו לייסוף בשקל.

סביבת האינפלציה התמתנה באופן משמעותי ברבעון הרביעי, זאת על רקע הירידה החדה בביקושים, התמתנות במחירי השכירות וגם הייסוף בשקל. האינפלציה בסוף השנה התמתנה ל- 3.0% (שנה אחורה) התמתנות מ- 3.9% בספטמבר (ו- 5.3% ב- 2022), כאשר אינפלציית הליבה (האינפלציה ללא אנרגיה ופירות וירקות) התמתנה ל- 2.7% מ- 3.6%. האינפלציה ברבעון הרביעי(בניכוי עונתיות) התמנתה לקצב שנתי של 1.5% מקצב של 3.1% ברבעון השלישי. התמתנות חדה זו תמכה בהחלטת בנק ישראל להוריד את הריבית בתחילת 2024.

שוק הדיור והמשכנתאות

במגזר הנדל"ן נרשמה פגיעה קשה בהיקפי הפעילות בשל סגירת הגבולות לכניסה של עובדים פלשתינים (כרבע מכוח האדם במגזר) והחלטת ראשי רשויות שונים לעצור לחלוטין את פעילות הבניה בתחומן. במקביל, פעילות המכירה של דירות נעצרה כמעט לחלוטין. השילוב של עצירת מכירות ועצירת פרויקטים פגע ברווחיות החברות היזמיות, גם עקב עלויות המימון הגבוהות. לפי סקר הדיור, מחירי הדירות לרכישה (סך הכול) ירדו ב- 1.8% ב- 2023 עם ירידה של 3.9% במחירי הדירות החדשות. היקף לקיחת המשכנתאות בדצמבר עלה ב- 2% ל- 5.61 מיליארד ש"ח, ירידה של 22% לעומת דצמבר אשתקד. בנובמבר מספר הדירות החדשות שנמכרו עלה ב- 21% לעומת השפל באוקטובר (ל- 1.5 אלף יחידות) אך עדיין נמוך ב- 43% לעומת נובמבר 2022. כאמור, כתוצאה מהתפרצות המלחמה מסתמנת גם ירידה חדה בפעילות בענף הבנייה וגם ירידה בביקוש לרכישת דירות. בטווח הקצר הלחץ לירידת מחירים צפוי להימשך, אך הירידה בפעילות בענף עלולה ליצור מחסור של דירות בעתיד, בפרט על רקע הגידול בביקוש הצפוי ממפונים רבים לדירות באזור המרכז.

בשנת 2023 מדד תשומות הבנייה עלה ב- 2.0% לאחר 4.8% ב- 2022.

ברבעון הרביעי לשנת 2023 ביצועי אשראי לדיור במערכת הבנקאית עמד על סך כ-17 מיליארדי ש"ח (בבנק 364 מיליוני ש"ח, כ-2.1%) לעומת כ-22 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (בבנק 489 מיליוני ש"ח כ-2.2%).

לשנת 2023 ביצועי אשראי לדיור במערכת הבנקאית עמד על סך כ-77 מיליארדי ש"ח (בבנק 2,089 מיליוני ש"ח, כ-2.7%) לעומת כ-122 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (בבנק 2,836 מיליוני ש"ח כ-2.3%).

שיעור המשכנתאות שניתנו במערכת ביחס LTV מעל 60% למטרת מגורים עמד על כ-44% (בבנק כ-31%), ושיעור החזר ממוצע (PTI) על המשכנתאות היה זהה במערכת ובבנק (29%). סכום המשכנתא הממוצעת היה כ-960 אלפי ש"ח (בבנק 664 אלפי ש"ח).

לפרטים נוספים ראה בפרק 3.1 סיכוני אשראי בטבלה 31–התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים.

2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2023 הסתכם ב- 134.6 מיליוני ש"ח, לעומת 163.4 מיליוני ש"ח אשתקד קיטון של 18%. **תשואת הרווח הנקי** על ההון העצמי הממוצע הייתה 10.5%, לעומת 13.8% בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון הרביעי של שנת 2023 הסתכם ב- 24.4 מיליוני ש"ח, לעומת 46.5 מיליוני ש"ח אשתקד קיטון של 48%. **תשואת הרווח הנקי** על ההון העצמי הממוצע הייתה 7.4%, לעומת 15.1% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 5 – תמצית דוח רווח והפסד (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר			
	2023	2022	שינוי כמותי	שינוי באחוזים	2023	2022	שינוי כמותי	שינוי באחוזים
הכנסות ריבית, נטו	**731.7**	**595.2**	**136.5**	**23%**	**178.6**	**169.8**	**8.8**	**5%**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	133.3	78.8	54.5	69%	35.1	24.8	10.3	42%
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**598.4**	**516.4**	**82.0**	**16%**	**143.5**	**145.0**	**(1.5)**	**(1%)**
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות מימון שאינן מריבית	37.0	77.2	(40.2)	(52%)	14.2	32.7	(18.5)	(57%)
עמלות	123.8	116.9	6.9	6%	30.5	28.7	1.8	6%
הכנסות אחרות	-	30.6	-	(100%)	-	1.7	(1.7)	(100%)
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**160.8**	**224.7**	**(63.9)**	**(28%)**	**44.7**	**63.1**	**(18.4)**	**(29%)**
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות	254.3	221.9	32.4	15%	69.8	63.3	6.5	10%
אחזקה ופחת בניינים וציוד	126.8	112.6	14.2	13%	32.7	29.1	3.6	12%
הוצאות אחרות	165.1	155.5	9.6	6%	46.9	44.1	2.8	6%
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**546.2**	**490.0**	**56.2**	**11%**	**149.4**	**136.5**	**12.9**	**9%**
רווח לפני מיסים	**213.0**	**251.1**	**(38.1)**	**(15%)**	**38.8**	**71.6**	**(32.8)**	**(46%)**
הפרשה למיסים על הרווח	76.3	87.2	(10.9)	(13%)	14.1	25.2	(11.1)	(44%)
רווח נקי								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	136.7	163.9	(27.2)	(17%)	24.7	46.4	(21.7)	(47%)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	2.1	0.5	1.6	320%	0.3	(0.1)	0.4	(400%)
המיוחס לבעלי מניות הבנק	134.6	163.4	(28.8)	(18%)	24.4	46.5	(22.1)	(48%)

<u>להלן הגורמים העיקריים אשר השפיעו על רווחי הבנק בשנת 2023 לעומת שנת 2022:</u>

1. **הכנסות ריבית נטו** – בשנת 2023 הסתכמו ב- 731.7 מיליוני ש"ח, לעומת 595.2 מיליוני ש"ח בשנת 2022, גידול של 136.5 מיליוני ש"ח (23%). עיקר הגידול נובע מהשפעת מחיר בסך 112.3 מיליוני ש"ח (19%) ומהשפעת כמות בסך 24.2 מיליוני ש"ח (4%), כ-82% מהגידול מקורו במחיר.
2. **הוצאות להפסדי אשראי** – בשנת 2023 הסתכמו בהוצאות בסך 133.3 מיליוני ש"ח לעומת הוצאות בסך 78.8 מיליוני ש"ח בשנת 2022. עיקר הגידול נובע מהפרשה להשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח ומעלייה בהיקף מחיקות חשבונאיות שהסתכמו בכ- 0.53% לעומת 0.17% בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מיתרת חוב רשומה בשנת 2023 עומד על 0.87% לעומת 0.55% בתקופה מקבילה אשתקד. לפרטים נוספים אודות ניתוח ההוצאות להפסדי אשראי מופיעים בהמשך פרק זה בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.

3. **סך הכנסות שאינן מריבית –** בשנת 2023 הסתכמו ב- 160.8 מיליוני ש"ח, לעומת 224.7 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, קיטון של כ-63.9 מיליוני ש"ח (28%), מזה:

הכנסות מימון שאינן מריבית – בשנת 2023 הסתכמו ב-37.0 מיליוני ש"ח, לעומת 77.2 מיליוני ש"ח בשנת 2022. בשנת 2023 נרשמו הכנסות ממכירת תיק אשראי בסך 43.0 מיליוני ש"ח לעומת 65.9 מיליוני ש"ח בשנת 2022. בנטרול הכנסות מכירת תיקי אשראי, נרשמו בשנת 2023 הפסדים בסך 6.0 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות בסך 11.3 מיליוני ש"ח בשנת 2022. עיקר הקיטון נובע מירידה בהכנסות מהשקעה במניות אשר הסתכמו בשנת 2023 בהכנסה בסך 1.7 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות בסך 4.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בנוסף נרשמו הפסדים מפעילות מסחר אשר הסתכמו ב- 6.7 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות בסך של 5.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים אודות מכירות תיקי אשראי ראה להלן בפרק 1.6 אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן.

הכנסות מעמלות – בשנת 2023 הסתכמו ב-123.8 מיליוני ש"ח, לעומת 116.9 מיליוני ש"ח בשנת 2022 גידול של כ-6.9 מיליוני ש"ח (6%), עיקר הגידול נובע מעליה בסך 9.1 מיליוני ש"ח בהכנסות מפעילות בתחום כרטיסים נטענים, עליה בסך 2.7 מיליוני ש"ח מפעילות לווי פרוייקטים ועליה בסך 2.6 מיליוני ש"ח בהכנסות משירות תיקי אשראי, מנגד נרשמה ירידה בעמלות מפעילות ניירות ערך בסך של כ-6.1 מיליוני ש"ח.

הכנסות אחרות – בשנת 2022 הסתכמו בהכנסות בסך 30.6 מיליוני ש"ח. נובע מהכנסות בסך 24.5 מיליוני ש"ח הנובעים ממכירת זכויות בפוליסות בתיק הביטוחים (לרבות הזכות לתשלומים ומתן שירות ללקוחות) של חברה בת בשליטה של הבנק, בו שימשה החברה הבת כסוכן עבור לקוחות הבנק וכן נרשמו הכנסות בסך 6.1 מיליוני ש"ח הנובעים מרכישה על ידי הבנק של אגרות חוב שהנפיקה חברת הבת של הבנק.

4. **הוצאות תפעוליות ואחרות**– בשנת 2023 הסתכמו ב-546.2 מיליוני ש"ח, לעומת 490.0 מיליוני ש"ח בשנת 2022 גידול של כ-56.2 מיליוני ש"ח (11%): משכורות והוצאות נלוות גידול בסך 32.4 מיליוני ש"ח (15%), אחזקה ופחת בניינים וציוד גידול בסך 14.2 מיליוני ש"ח (כ-13%), הוצאות אחרות גידול בסך 9.6 מיליוני ש"ח (6%). פרטים נוספים אודות השינויים מוצגים להלן בסעיף הוצאות תפעוליות ואחרות.

להלן הגורמים העיקריים אשר השפיעו על רווחי הבנק ברבעון הרביעי לשנת 2023 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

1. **הכנסות ריבית נטו** – ברבעון הרביעי לשנת 2023 הסתכמו ב-178.6 מיליוני ש"ח, לעומת 169.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 8.8 מיליוני ש"ח (5%).
עיקר הגידול נובע מהשפעת מחיר בסך 7.2 מיליוני ש"ח (4%) ומהשפעת כמות בסך 1.5 מיליוני ש"ח (1%).

2. **הוצאות להפסדי אשראי** – ברבעון הרביעי לשנת 2023 הסתכמו בהוצאות בסך 35.1 מיליוני ש"ח לעומת הוצאות בסך 24.8 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד.
עיקר הגידול נובע מהפרשה להשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" ומעלייה בהיקף מחיקות חשבונאיות. שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מיתרת חוב רשומה בשנת 2023 עומד על 0.92% לעומת 0.70% בתקופה מקבילה אשתקד.

3. **סך הכנסות מימון שאינן מריבית -** ברבעון הרביעי של שנת 2023 הסתכמו ב-44.7 מיליוני ש"ח, לעומת 63.1 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. קיטון של כ- 18.4 מיליוני ש"ח (29%), מזה:

הכנסות מימון שאינן מריבית- ברבעון הרביעי של שנת 2023 הסתכמו ב-14.2 מיליוני ש"ח לעומת 32.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון הרביעי לשנת 2023 נרשמו הכנסות ממכירת תיק אשראי בסך 20.7 מיליוני ש"ח לעומת 28.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בנטרול הכנסות מכירת תיקי אשראי, נרשם ברבעון הרביעי בשנת 2023 הפסדים בסך 6.5 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות בסך 4.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נובע מהפסדים מפעילות במכשירים נגזרים אשר הסתכמו בהפסד בסך 6.7 מיליוני ש"ח ומפעילות מסחר אשר הסתכמו ב-0.6 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות בסך של 2.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות מעמלות- ברבעון הרביעי לשנת 2023 הסתכמו ב-30.5 מיליוני ש"ח, לעומת 28.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 1.8 מיליוני ש"ח.

הכנסות אחרות- ברבעון הרביעי לשנת 2022 הסתכמו ב- 1.7 מיליוני ש"ח הנובעים מרכישה על ידי הבנק של אגרות חוב שהנפיקה חברת הבת של הבנק.

4. **הוצאות תפעוליות ואחרות**– ברבעון הרביעי של שנת 2023 הסתכמו ב- 149.4 מיליוני ש"ח, לעומת 136.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד גידול של כ-12.9 מיליוני ש"ח (9%):

משכורות והוצאות נלוות גידול בסך 6.5 מיליוני ש"ח (כ-10%), אחזקה ופחת בניינים וציוד גידול בסך 3.6 מיליוני ש"ח (כ-12%), הוצאות אחרות גידול בסך 2.8 מיליוני ש"ח (כ-6%). פרטים נוספים אודות השינויים מוצגים להלן בסעיף הוצאות תפעוליות ואחרות.

הכנסות והוצאות ריבית ושיעורי הכנסות והוצאות לפי סעיפי המאזן

טבלה 6 – הכנסות והוצאות ריבית ושיעורי הכנסות והוצאות לפי סעיפי המאזן (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		
	יתרה ממוצעת	הכנסות ריבית	שיעורי הכנסה אחוז	יתרה ממוצעת	הכנסות ריבית	שיעורי הכנסה אחוז
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור	14,948.1	1,196.0	8.00	13,464.1	863.7	6.41
פיקדונות בבנקים ובנקים מרכזיים	3,476.3	138.8	3.99	2,889.7	30.3	1.05
אגרות חוב	1,397.5	36.1	2.58	988.7	12.7	1.28
סה"כ נכסים נושאי ריבית	**19,821.9**	**1,370.9**	**6.92**	**17,342.5**	**906.7**	**5.23**
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור	13,726.4	513.8	3.74	11,145.1	160.4	1.44
פיקדונות לבנקים וממשלה	333.2	1.7	0.51	317.2	2.9	0.91
אגרות חוב	3,138.1	123.8	3.95	2,409.9	148.2	6.15
סך הכל התחייבויות נושאי ריבית	**17,197.7**	**639.3**	**3.72**	**13,872.2**	**311.5**	**2.25**
פער הריבית			**3.20**			**2.98**

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022		
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור	15,179.1	281.6	7.42	14,001.7	236.7	6.76
פיקדונות בבנקים ובנקים מרכזיים	4,443.5	44.5	4.01	2,875.6	17.7	2.64
אגרות חוב	1,298.5	8.5	2.62	1,205.0	3.9	3.57
סה"כ נכסים נושאי ריבית	**20,921.1**	**334.6**	**6.40**	**18,082.3**	**258.3**	**5.71**
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור	15,131.3	155.3	4.11	11,895.4	43.2	1.45
פיקדונות לבנקים וממשלה	231.5	0.3	0.52	322.6	0.7	0.87
אגרות חוב	3,546.7	0.5	0.06	2,537.1	44.6	7.03
סך הכל התחייבויות נושאי ריבית	**18,909.5**	**156.1**	**3.30**	**14,755.1**	**88.5**	**2.40**
פער הריבית			**3.10**			**3.31**

בשנת 2023 פער הריבית גדל ב-0.22 נקודות האחוז, נכסים נושאי ריבית עלו בשיעור של כ- 14% ביחס לתקופה מקבילה אשתקד ושיעור ההכנסה עלה ב1.69 נקודות האחוז.

ברבעון הרביעי לשנת 2023 פער הריבית ירד ב- 0.21 נקודות האחוז ונכסים נושאי ריבית עלו בשיעור של כ- 16% ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.

לפירוט נוסף ראה נספח 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית לדוח ממשל תאגידי.

ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

טבלה 7 – ניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 לעומת השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023 לעומת השלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022		
	גידול (קיטון) בגלל שינוי		שינוי נטו	גידול (קיטון) בגלל שינוי		שינוי נטו
	כמות	מחיר		כמות	מחיר	
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור בישראל	95.1	237.2	332.3	19.9	24.0	43.9
נכסים נושאי ריבית אחרים בישראל	11.2	120.7	131.9	10.8	20.6	31.4
סך כל הכנסות הריבית	**106.3**	**357.9**	**464.2**	**30.7**	**44.6**	**75.3**
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור בישראל	37.2	316.3	353.5	11.7	99.4	111.1
התחייבויות נושאות ריבית אחרות	44.9	(70.7)	(25.8)	17.5	(62.1)	(44.6)
סך כל הוצאות הריבית	**82.1**	**245.6**	**327.7**	**29.2**	**37.3**	**66.5**
סך הכל	**24.2**	**112.3**	**136.5**	**1.5**	**7.3**	**8.8**

פערי הריבית בין נכסים כספיים נושאי ריבית בניכוי עלויות על התחייבויות במגזרי הצמדה השונים

טבלה 8 - פערי הריבית בין נכסים כספיים נושאי ריבית בניכוי עלויות על התחייבויות נושאות הריבית במגזרי הצמדה השונים (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022	2023	2022
לא צמוד	3.23%	2.98%	2.90%	3.45%
צמוד למדד	3.52%	3.43%	4.24%	3.85%
מט"ח וצמוד מט"ח	0.42%	1.28%	0.90%	1.08%
סך הכול פער הריבית	**3.20%**	**2.98%**	**3.10%**	**3.42%**
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית	**3.69%**	**3.43%**	**3.41%**	**3.81%**

טבלה 9 – יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		אחוז השינוי	
	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/הוצאה	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/הוצאה	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/הוצאה
מטבע ישראלי לא צמוד (*)						
סך נכסים נושאי ריבית	14,356.8	6.80	12,867.1	4.25	11.6%	60.0%
סך התחייבויות נושאות ריבית	12,583.9	(3.57)	10,440.6	(1.27)	20.5%	181.1%
פער הריבית		**3.23**		**2.98**		**8.4%**
מטבע ישראלי צמוד למדד						
סך נכסים נושאי ריבית	4,662.7	7.81	3,558.1	9.56	31.0%	(18.3%)
סך התחייבויות נושאות ריבית	3,803.8	(4.29)	2,832.0	(6.13)	34.3%	(30.0%)
פער הריבית		**3.52**		**3.43**		**2.6%**
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)						
סך נכסים נושאי ריבית	803.4	3.77	917.2	2.20	(12.4%)	71.4%
סך התחייבויות נושאות ריבית	810.0	(3.35)	599.6	(0.92)	35.1%	264.1%
פער הריבית		**0.42**		**1.28**		**(67.2%)**
סך פעילות						
סך נכסים נושאי ריבית	19,821.9	6.92	17,342.4	5.23	14.3%	32.3%
סך התחייבויות נושאות ריבית	17,197.7	(3.72)	13,872.2	(2.25)	24.0%	65.3%
פער הריבית		**3.20**		**2.98**		**7.4%**

(*) הגידול בפער הריבית של 0.22 נקודות האחוז הייתה השפעה עיקרית על הגידול בהכנסות הריבית.

השפעת פערי הריביות לפי בסיסי הצמדה

מטבע ישראלי לא צמוד בשנת 2023 חלה עלייה בריבית בנק ישראל מרמה של 3.25% בתחילת השנה לרמה של 4.75% בסופה. פער הריבית במגזר הלא צמוד עמד בשנת 2023 על כ-3.23% לעומת 2.98% בשנת 2022. לעליית פער הריבית במגזר זה הייתה השפעה עיקרית על הגידול ברווח המימוני לרבות מפיקדונות שאינם נושאים ריבית. יתרת האשראי לציבור בריבית משתנה לא צמודה עמדה בסוף שנת 2023 על כ-8,440 מיליוני ש"ח לעומת כ-8,274 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2022.

יתרת האשראי הקמעונאי לציבור בריבית משתנה לא צמודה כדלהלן: הלוואות לדיור בסך כ- 3,615 מיליוני ש"ח והלוואות לאנשים פרטיים בסך 1,548 מיליוני ש"ח לעומת יתרת הלוואות לדיור בסך כ- 4,404 מיליוני ש"ח והלוואות לאנשים פרטיים בסך 1,508 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2022.

מטבע ישראלי צמוד מדד- בשנת 2023 עלה המדד הידוע ב-3.0% לעומת עלייה של 5.2% בשנת 2022. פער הריבית עמד בתקופת הדוח על כ-3.52% לעומת 3.43% בשנת 2022. השפעת המדד על הכנסות ריבית, בשנת 2023 הייתה גידול של כ-18.0 מיליוני ש"ח לעומת גידול של כ-23.5 מיליוני ש"ח בשנת 2022. מרווח שיעורי הכנסות הריבית בין האשראי לציבור לבין מקורות הגיוס (פיקדונות הציבור ואג"ח) עמד בשנת 2023 על 3.63% לעומת 3.50% בשנת 2022. יתרת האשראי לציבור בריבית צמודה עמדה ליום 31 בדצמבר, 2023 על כ-5,089 מיליוני ש"ח מזה הלוואות לדיור בסך כ- 4,502 מיליוני ש"ח.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022		אחוז השינוי	
	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/הוצאה	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/הוצאה	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/הוצאה
מטבע ישראלי לא צמוד						
סך נכסים נושאי ריבית	14,951.3	6.92	13,230.8	5.38	13.0%	28.6%
סך התחייבויות נושאות ריבית	13,606.0	(4.02)	10,812.3	(2.02)	25.8%	99.0%
פער הריבית		**2.90**		**3.36**		**(13.7%)**
מטבע ישראלי צמוד למדד						
סך נכסים נושאי ריבית	5,192.2	5.25	3,928.9	7.55	32.2%	(30.5%)
סך התחייבויות נושאות ריבית	4,154.5	(1.02)	3,198.3	(3.86)	29.9%	(73.6%)
פער הריבית		**4.23**		**3.69**		**14.6%**
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)						
סך נכסים נושאי ריבית	777.6	3.55	922.6	2.73	(15.7%)	30.0%
סך התחייבויות נושאות ריבית	1,149.0	(2.65)	744.5	(1.67)	54.3%	58.7%
פער הריבית		**0.90**		**1.06**		**(15.1%)**
סך פעילות						
סך נכסים נושאי ריבית	20,921.1	6.38	18,082.3	5.71	15.7%	11.7%
סך התחייבויות נושאות ריבית	18,909.5	(3.28)	14,755.1	(2.40)	28.2%	36.7%
פער הריבית		**3.10**		**3.31**		**(6.3%)**

היקף הפעילות[3] והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי הצמדה השונים

טבלה 10 - היקף הפעילות[3] והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי הצמדה השונים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		
	היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו		היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו	
	ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח
לא צמוד	73	73	527.6	75	70	414.0
צמוד [1]	23	27	200.8	20	28	166.5
מט"ח [2]	4	- (*)	3.3	5	2	14.7
סה"כ	**100**	**100**	**731.7**	**100**	**100**	**595.2**

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022		
	היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו		היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו	
	ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח
לא צמוד	72	68	121.6	73	73	123.3
צמוד [1]	23	32	57.7	22	26	43.3
מט"ח [2]	5	- (*)	(0.7)	5	2	3.2
סה"כ	**100**	**100**	**178.6**	**100**	**100**	**169.8**

(*) מתחת ל-1 אלפי ש"ח.

1 הכנסות המגזר הצמוד כוללות גם הפרשי הצמדה.

2 הכנסות מגזר המט"ח אינן כוללות הפרשי שער על הקרן והשפעת מכשירים נגזרים המוצגים בהכנסות שאינן מריבית.

3 היתרות הממוצעות של נכסים והתחייבויות נושאי ריבית לפי מגזר הצמדה, מתוך סך היתרות הממוצעות של נכסים והתחייבויות נושאי ריבית.

לפירוט נוסף ראה נספח 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית לדוח ממשל תאגידי.

התפלגות בהכנסות ריבית נטו לפי מגזרי פעילות

טבלה 11 - התפלגות בהכנסות ריבית נטו לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022	2023	2022
משקי בית	462.8	366.8	122.3	99.2
בנקאות פרטית	20.5	7.0	5.4	1.2
עסקים	135.9	77.9	37.0	25.0
גופים מוסדיים	5.4	2.1	1.7	(0.5)
מגזר ניהול פיננסי	107.1	141.4	12.2	44.9
סך הכל הכנסות ריבית נטו	**731.7**	**595.2**	**178.6**	**169.8**

(*) כ-63% מהכנסות הריבית נטו מקורם ממשקי בית.

מרווח אשראי ופיקדונות

מרווח מפעילות מתן האשראי – עמד בשנת 2023 על כ-2.9% לעומת 3.0% בשנת 2022.

מרווח הפעילות מתן פיקדונות – עמד בשנת 2023 על כ-1.0% לעומת 0.4% בשנת 2022.

לפרטים נוספים אודות מרווחי אשראי ופיקדונות ראה להלן בפרק 2.4 תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי

טבלה 12 – הוצאות בגין הפסדי אשראי (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
	סוג האשראי				סוג האשראי			
	מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול	מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול
מחיקות חשבונאיות	6.9	0.7	89.9	97.5	1.4	-	40.3	41.7
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	(0.1)	-	(16.8)	(16.9)	(1.5)	-	(15.4)	(16.9)
הפרשה קבוצתית – השפעת יתרת חוב	(0.2)	2.1	(0.9)	1.0	9.1	2.4	18.6	30.1
הפרשה קבוצתית – השפעות אחרות [2] [3]	8.2	6.5	37.0	51.7	3.8	6.8	13.3	23.9
סך ההוצאות בגין הפסדי אשראי	**14.8**	**9.3**	**109.2**	**133.3**	**12.8**	**9.2**	**56.8**	**78.8**
יתרת חוב רשומה לסוף שנה	**3,912.1**	**9,834.1**	**1,536.1**	**15,282.3**	**2,957.3**	**9,718.6**	**1,542.2**	**14,218.1**
שיעור מיתרת חוב רשומה לסוף שנה [4]								
מחיקות נטו	0.17%	0.01%	4.76%	0.53%	-	-	1.61%	0.17%
הפרשה קבוצתית	0.20%	0.09%	2.35%	0.34%	0.44%	0.09%	2.07%	0.38%
ההוצאה בגין הפסדי אשראי	0.38%	0.09%	7.11%	0.87%	0.43%	0.09%	3.68%	0.55%

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022			
	סוג האשראי				סוג האשראי			
	מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול	מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול
מחיקות חשבונאיות	1.7	0.1	29.3	31.1	0.3	-	14.3	14.6
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	-	-	(4.3)	(4.3)	-	-	(3.3)	(3.3)
הפרשה קבוצתית – השפעת יתרת חוב	(0.5)	(0.4)	(10.1)	(11.0)	(0.7)	(0.9)	2.5	0.9
הפרשה קבוצתית – השפעות אחרות [2] [3]	0.6	3.3	15.4	19.3	1.9	4.4	6.3	12.6
סך ההוצאות בגין הפסדי אשראי	**1.8**	**3.0**	**30.3**	**35.1**	**1.5**	**3.5**	**19.8**	**24.8**
יתרת חוב רשומה לסוף שנה	**3,912.1**	**9,834.1**	**1,536.1**	**15,282.3**	**2,957.3**	**9,718.6**	**1,542.2**	**14,218.1**
שיעור מיתרת חוב רשומה לסוף שנה [4]								
מחיקות נטו	0.17%	-	6.51%	0.70%	0.04%	-	2.85%	0.32%
הפרשה קבוצתית	0.01%	0.12%	1.38%	0.22%	0.16%	0.14%	2.28%	0.38%
ההוצאה בגין הפסדי אשראי	0.18%	0.12%	7.89%	0.92%	0.20%	0.14%	5.14%	0.70%

[1] לפרטים נוספים אודות יתרת ההפרשה ראה ביאור 13 ו- ביאור 29 לדוחות הכספיים ובפרק הסיכונים.

[2] לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2023 וביום 31 בדצמבר, 2022 ההפרשה הקבוצתית כוללת הפרשה פרטנית, נטו בסך של כ-(0.5) מיליוני ש"ח וכ-1.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לשלושה חודשים שהסתיימו שהסתיימו ביום 31 בדצמבר, 2023 וביום 31 בדצמבר, 2022 ההפרשה הקבוצתית כוללת הפרשה פרטנית, נטו בסך של כ-2.7 מיליוני ש"ח וכ-(0.1) מיליוני ש"ח, בהתאמה.

[3] עדכוני מח"מ, מקדמי התאמות איכותיות ומאקרו בעיקר כתוצאה מהשינויים בסביבה הכלכלית, ומההשפעות הצפויות כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל".

[4] במונחים שנתיים.

[5] לפרטים נוספים ראה בפרק 2.2- התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה, נתוני התקופות המקבילות מוצגים בהתאם להגדרות וכללי המדידה טרם היישום לראשונה. פרטים נוספים אודות השינויים והיישום לראשונה מוצגים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

הוצאות

הוצאות תפעוליות ואחרות בשנת 2023 הסתכמו ב-546.2 מיליוני ש"ח, לעומת 490.0 מיליוני ש"ח בשנת 2022 גידול של כ-56.2 מיליוני ש"ח (גידול של כ-11%):

משכורות והוצאות נלוות גידול בסך 32.4 מיליוני ש"ח (15%) הנובע בעיקרו מגידול במחויבויות לזכויות עובדים ואקטואריה, מגידול במצבת כוח האדם, עדכוני שכר תקופתיים ותגמול משתנה.

אחזקה ופחת בניינים וציוד גידול בסך 14.2 מיליוני ש"ח (13%) עיקר הגידול נובע מפחת בגין עלויות תוכנה.

הוצאות אחרות גידול בסך 9.6 מיליוני ש"ח (6%) עיקר הגידול נרשם בסעיפי הוצאות בגין מחשוב והוצאות הנפקת כרטיסים אוטומטיים כנגזרת מגידול פעילות.

התפתחות רבעונית:

הוצאות תפעוליות ואחרות ברבעון הרביעי של שנת 2023 הסתכמו ב-149.4 מיליוני ש"ח, לעומת 136.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד גידול של כ-12.9 מיליוני ש"ח:

משכורות והוצאות נלוות גידול בסך 6.5 (10%) מיליוני ש"ח הנובע בעיקר מגידול במחויבויות לזכויות עובדים ואקטואריה, מגידול במצבת כוח האדם, עדכוני שכר תקופתיים ותגמול משתנה.

אחזקה ופחת בניינים וציוד גידול בסך 3.6 מיליוני ש"ח (כ-12%).

הוצאות אחרות גידול בסך 2.8 מיליוני ש"ח (כ-6%), עיקר הגידול נרשם בגין הוצאות מחשוב.

טבלה 13 – פרטים אודות הוצאות אחרות (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר			
	2023	2022	שינוי כמותי	שינוי באחוזים	2023	2022	שינוי כמותי	שינוי באחוזים
מחשב	58.8	53.8	5.0	9%	18.3	15.1	3.2	21%
שיווק ופרסום	17.2	25.0	(7.8)	(31%)	3.3	6.9	(3.6)	(52%)
הוצאות הנפקת כרטיסים נטענים	20.5	12.2	8.3	68%	6.0	4.3	1.7	40%
שירותים מקצועיים	23.9	21.8	2.1	10%	8.2	6.8	1.4	21%
הדרכה והשתלמויות	6.0	5.2	0.8	15%	1.9	1.4	0.5	36%
אחזקת רכב	5.3	4.9	0.4	8%	1.1	1.4	(0.3)	(21%)
מוקד טלפוני	5.3	5.5	(0.2)	(4%)	1.8	1.0	0.8	80%
עמלות	4.8	7.6	(2.8)	(37%)	0.9	1.5	(0.7)	(44%)
הוצאות שונות *	23.3	19.5	3.8	19%	5.4	5.7	(0.1)	(2%)
סך כל ההוצאות האחרות	**165.1**	**155.5**	**9.6**	**6%**	**46.9**	**44.1**	**2.9**	**7%**

*כולל גם הוצאות שהיקף השינוי הכספי בהן בשנת 2023 אינו מהותי ביחס לשנת 2022.

פירוט ההוצאות מופיע בביאור 7 לדוחות הכספיים.

הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיות מידע[1][2]

טבלה 14 - פרטים אודות ההוצאות וההשקעות במערך טכנולוגיות מידע (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
הוצאות שנרשמו בדוח רו"ח והפסד		
הוצאות בגין שכ"ע ונלוות	27.3	24.6
הוצאות בגין פחת (עלויות תוכנה ומחשוב)	73.7	63.0
מחשוב (הוצאות אחרות) [3]	58.8	53.8
סה"כ	**159.8**	**141.4**
עלויות שנרשמו כנכסים		
היוון בגין שכ"ע ונלוות	16.1	14.6
עלויות תוכנה נוספות וציוד מחשוב [2] [4]	101.4	53.8
סה"כ	**117.5**	**68.4**
יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית מידע		
עלות מופחתת (עלויות תוכנה)	206.4	162.6 [*]
עלות מופחתת (ציוד מחשוב)	3.3	4.6
סה"כ	**209.7**	**167.2**

[*] סווג מחדש.

[1] מערך טכנולוגיית המידע כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 357 "ניהול טכנולוגיית המידע".

[2] לפרטים נוספים אודות מערך טכנולוגיות המידע בבנק, ראה להלן בדוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים.

[3] העלייה בהוצאות מחשוב נובעת מעלייה בדמי תחזוקה, במקביל לעלייה בהיקף ההשקעות.

[4] העלייה בעלויות תוכנה נובעת מרכישות תוכנה וציוד במסגרת קידום פרויקטים בתחום האסטרטגיה ורגולציה בנקאית.

ההפרשה למיסים על הרווח

הסתכמה בשנת 2023 בסך של 76.3 מיליוני ש"ח לעומת 87.2 מיליוני ש"ח בשנת 2022, שעור המס האפקטיבי הינו 35.8% לעומת 34.7% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת שיעור מס סטטוטורי של 34.2%.

הסתכמה ברבעון הרביעי של שנת 2023 בסך של 14.1 מיליוני ש"ח לעומת 25.2 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, שעור המס האפקטיבי הינו 36.3% לעומת 35.2% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת שיעור מס סטטוטורי של 34.2%.

התפתחויות בסעיפי רווח כולל אחר

הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק (לאחר השפעת המס) בשנת 2023 הסתכם ברווח בסך 9.7 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל אחר בסך של כ-28.8 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. על רקע תנודתיות הרבה בשווקים, עליות הריבית וגידול בצפיות לאינפלציה נרשמו הכנסות שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו בסך 8.6 מיליוני ש"ח (כ-13.0 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס). בנוסף, נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 1.1 מיליוני ש"ח (כ-1.8 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס).

בשנת 2022 נרשמו הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו בסך 37.2 מיליוני ש"ח (כ-56.5 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס). מנגד נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 8.4 מיליוני ש"ח (כ-12.8 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס).

הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק (לאחר השפעת המס) ברבעון הרביעי של 2023 הסתכם ברווח בסך 12.7 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל אחר בסך של כ-0.8 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. על רקע תנודתיות הרבה בשווקים, עליות הריבית וגידול בצפיות לאינפלציה נרשמו הכנסות שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 12.3 מיליוני ש"ח (כ-18.8 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס). בנוסף, נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 0.4 מיליוני ש"ח (כ-0.5 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס).

ברבעון הרביעי של 2022 נרשמו הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו בסך 0.6 מיליוני ש"ח (כ-0.9 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס). בנוסף, נרשמו הפסדים כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 0.1 מיליוני ש"ח (כ-0.2 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס).

רווח כולל

סך הכל הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2023 הסתכם בסך של 144.3 מיליוני ש"ח, לעומת 134.6 מיליוני ש"ח בשנת 2022.

תשואת הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק על ההון העצמי הממוצע בשנת 2023 הייתה 11.3%, לעומת 11.4% בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון הרביעי של 2023 הסתכם בסך של 37.1 מיליוני ש"ח, לעומת 45.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואת הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק על ההון העצמי הממוצע ברבעון הרביעי של 2023 הייתה 11.3%, לעומת 14.7% בתקופה המקבילה אשתקד.

כל השינויים מקורם ברווח הנקי וברווח הכולל האחר כמוסבר לעיל.

לפירוט אודות נתוני רווח והפסד רב שנתיים, ראה נספח 3 לדוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים. וכן בפרק 1.4 מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן לעיל.

2.3 המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון והמינוף

ההתפתחויות בסעיפי הנכסים וההתחייבויות

סך כל המאזן ליום 31 בדצמבר 2023, הסתכם ב- 21,826.0 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 18,907.2 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022 גידול של כ-15%.

מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך

יתרת הנכסים הכספיים (מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך) ליום 31 בדצמבר 2023, הסתכמה ב- 6,255.9 מיליוני ש"ח, לעומת כ-4,403.2 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022, גידול של כ-42%, לפרטים נוספים ראה גם טבלה 17 ו- טבלה 18.

יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2023, הסתכמה בכ- 5,157.1 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 3,360.1 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

יתרת ניירות הערך הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2023 ב- 1,098.8 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,043.1 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

טבלה 15 - התפתחות תיק ניירות הערך (במיליוני שקלים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	תנועות שוטפות [1]	שערוך [2]	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	שינוי יתרות - %
ניירות ערך זמינים למכירה ומניות וקרנות שאינן למסחר	970.9	79.5	34.8	1,085.2	0.1
ניירות ערך למסחר	72.2	(66.0)	7.4	13.6	(0.8)
סה"כ	**1,043.1**	**13.5**	**42.2**	**1,098.8**	**0.1**

[1] כולל קניות, מכירות, פדיונות ותקבולי ריבית.

[2] כולל רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בניירות ערך זמינים למכירה ובניירות ערך למסחר והפרשי שער.

אשראי לציבור

טבלה 16 - התפתחות תיק האשראי (במיליוני שקלים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	ביצועים בתקופה	פירעונות ומכירות תיקים בתקופה [3] [6]	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	שינוי יתרות-%
אשראי לדיור [1]	9,719	2,085	(1,970)	9,834	1%
אשראי צרכני סולו	1,508	878	(890)	1,496	(1%)
סך הכל אשראי לדיור וצרכני	**11,227**	**2,963**	**(2,860)**	**11,330**	**1%**
בינוי ונדל"ן - בינוי [5]	1,108	798	(567)	1,339	21%
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן [4] [*]	1,032	821	(402)	1,451	41%
אשראי עסקי אחר [2] [*]	851	869	(558)	1,162	37%
סך הכל אשראי לציבור ברוטו	**14,218**	**5,452**	**(4,388)**	**15,282**	**7%**
הפרשה להפסדי אשראי	161	-	-	212	-
סך הכל אשראי לציבור נטו [7]	**14,058**	**-**	**-**	**15,070**	**7%**

[*] סווג מחדש.

[1] לא כולל מיחזורים בביצועים ופירעונות.

[2] ליום 31 בדצמבר, 2023 כולל אשראי מגובה הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 176.6 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2022 – 266 מיליוני ש"ח).

[3] כולל צבירת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער ומחיקות חשבונאיות.

[4] סעיף בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן מתייחס למשכנתאות למטרות עסקיות ושיעבוד דירות ונכסים מסחריים.

[5] סעיף בינוי ונדל"ן – בינוי מתייחס לאשראי לרכישת קרקעות לבנייה וליווי פרויקטים למגורים.

[6] כולל מכירת תיקי משכנתאות בהיקף של כ-1,148.8 מיליוני ש"ח.

[7] בנטרול המכירה סך כל האשראי לציבור גדל בשיעור של 15.6%.

בניינים וציוד

יתרת בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 בדצמבר, 2023 ב-232.5 מיליוני ש"ח לעומת כ-189.6 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022. עיקר הגידול נובע מעלויות תוכנה לפרטים נוספים ראה ביאור 15 בניינים וציוד.

נכסים אחרים

יתרת נכסים אחרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר, 2023 ב-265.6 מיליוני ש"ח, לעומת כ-250.8 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

פיקדונות הציבור

טבלה 17 – פיקדונות הציבור

	ליום 31 בדצמבר			שיעור מסך היתרה ליום 31 בדצמבר	
	2022	2023			
	במיליוני ש"ח		שינוי יתרות-%	2022	2023
פיקדונות של אנשים פרטיים [1]	11,469	13,179	15%	80%	80%
פיקדונות של גופים מוסדיים	877	1,603	83%	6%	10%
פיקדונות של תאגידים ואחרים	1,921	1,697	(12%)	14%	10%
סה"כ פיקדונות הציבור	**14,267**	**16,479**	**16%**	**100%**	**100%**

[1] מזה סך של 2.5 מיליארד ש"ח לאנשים פרטיים אשר יש להם חשבון עו"ש פעיל בבנק לעומת 2.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

הגידול ביתרת הפיקדונות (בשיעור של כ-16%) נובע בעיקרו מגידול ביתרת פיקדונות של אנשים פרטיים. הבנק הגדיל את היקפי הגיוס ממשקי הבית לצורך מימון צמיחת האשראי, על רקע גידול בביקוש לפיקדונות מצד הציבור עם עליית הריבית.

ליום 31 בדצמבר 2023 כ-80% מסך פיקדונות הציבור הינם של משקי בית. כ-48% מסך פיקדונות הציבור הינם עד לגובה של 1 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים אודות סוגי פיקדונות ופיקדונות לפי סדר גודל ראה ביאור 18 פיקדונות הציבור.

לפרטים נוספים אודות ניתוח איכותי וקבוצות המפקידים הגדולים ראה להלן בפרק 3.3 סיכון נזילות ומימון.

פיקדונות הבנקים

יתרת פיקדונות מבנקים הסתכמו ביום 31 בדצמבר, 2023 בכ-196.8 מיליוני ש"ח לעומת כ-342.9 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

טבלה 18 – אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	הנפקות [1]	פירעונות [1]	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	שינוי יתרות
		במיליוני ש"ח			באחוזים
אגרות חוב	2,476	1,423	(645)	3,254	31%
כתבי התחייבות נדחים מותנים (coco)	202	7	-	209	3%
סך הכל כתבי התחייבות	2,678	1,430	(645)	3,463	29%

[1] כולל גם צבירת ריבית והפרשי הצמדה.

הגידול ביתרת אגרות החוב (בשיעור של כ-29%) נובע בעיקרו מהנפקות ופירעונות במהלך התקופה. לפרטים אודות הנפקות ראה להלן פרק 1.6 אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן ובביאור 37 לדוחות הכספיים.

נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

יתרת נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר, 2023 ב-1.3 מיליוני ש"ח (מזה כ-0.6 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות), לעומת 6.1 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022 (מזה כ-0.5 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

יתרת התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר, 2023 ב-7.3 מיליוני ש"ח (מזה כ-0.6 מיליוני ש"ח הינם עבור לקוחות), לעומת 9.5 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022 (מזה כ-0.5 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

התחייבויות אחרות

יתרת התחייבויות אחרות הסתכמה ביום 31 בדצמבר, 2023 ב-311.2 מיליוני ש"ח, לעומת כ-354.4 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

פעילות חוץ מאזנית בניירות ערך המוחזקים בידי הציבור

נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 מספר הלקוחות המחזיקים תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק עומד על 4.5 אלפי לקוחות, לעומת 4.7 אלפי לקוחות בסוף שנת 2022. שווי תיקי ניירות ערך של לקוחות אלה ליום 31 בדצמבר, 2023 עומד על כ-3.3 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-3.1 בסוף שנת 2022.

הון והלימות הון

טבלה 19 - יחס הלימות הון:

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח	
א - הון עצמי לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים [1] [2]	1,366.1	1,255.7
הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים	-	-
הון רובד 2, לאחר ניכויים	365.8	347.1
סך הכל הון כולל	**1,731.9**	**1,602.8**
ב- יתרות משוקללות של נכסי סיכון [4]		
סיכון אשראי	11,742.4	10,833.2
סיכון שוק	15.4	31.9
סיכון תפעולי	1,276.8	1,128.4
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**13,034.6**	**11,993.5**
[1] הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	**1,329.2**	**1,221.2**
זכויות שאינן מקנות שליטה	**37.7**	**34.8**
[1] הון עצמי	1,367.8	1,256.0
	באחוזים	
ג - יחס ההון לרכיבי סיכון [3]		
יחס הון עצמי לרובד 1 לרכיבי סיכון	10.5	10.5
יחס הון הכולל לרכיבי סיכון	13.3	13.4
יחס הן עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים [1]	9.5	9.5
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים [1]	12.5	12.5

[1] ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה. במסגרת החוזר הובהר כי לאור הניסיון שנצבר והלקחים שהופקו מהתמודדות המערכת הבנקאית עם השפעות משבר הקורונה, עלה הצורך לעדכן את הוראת השעה. החל מיום 1 בינואר 2022 פג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות להן נקבע בהוראת השעה תוקף מאוחר יותר.

[2] נתונים ליום 31 בדצמבר 2022 כוללים התאמות בגין השפעת יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים.

[3] על בסיס תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימית של הבנק ותוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים הגדיר הדירקטוריון יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1. יעד יחס הלימות ההון, החל מיום 31 בדצמבר 2022, ליחס הון עצמי רובד 1 שקבע הדירקטוריון הינו 10.0%, מעל יחס זה קבע הדירקטוריון שולי ביטחון בשיעור של 0.1% ושולי הביטחון של ההנהלה 0.15% יעד ההון הכולל נקבע על 12.5% ושולי הביטחון ליעד זה 0.25%, לפרטים נוספים ראה פרק 3.

[4] הגידול בנכסי הסיכון מתחילת השנה נובע בעיקר מאשראי לפעילות בינוי ונדל"ן.

לאור האמור לעיל, דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 הינם:

יחסי הון מזעריים	היחס המזערי הנדרש ביום 31.12.2019 (טרם תקופת הוראת השעה)	היחס המזערי הנדרש בין 31.03.20 עד 31.12.21	היחס המזערי הנדרש מיום 1.1.2022 עד 31.12.2023:
יחס הון עצמי רובד 1	9%	8%	הנמוך מבין: • יחס ההון של הבנק ביום 31.12.21.
יחס הון כולל (*)	12.5%	11.5%	• יחס ההון המזערי של הבנק טרם תקופת הוראת השעה.
תוספת בגין הלוואות לדיור לחישוב יחס הון עצמי רובד 1 בלבד (*)	1% מיתרת ההלוואות לדיור במועד הדיווח	1% מיתרת ההלוואות לדיור וזאת למעט(**) : • הלוואות לרכישות דירת מגורים שהועמדו בתקופה שבין 19.03.20 ועד ליום 30.09.21. • הלוואות לדיור לכל מטרה שניתנו החל מיום 19.03.2020.	

(*) ביום 6 באוקטובר, 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שאלות ותשובות בדבר יישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 – מגבלות למתן הלוואות לדיור ובו ניתנה הבהרה לפיה דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור מתייחסת ליעד הון עצמי רובד 1 בלבד ואין חובה ליישמה גם ביחס ליעד ההון הכולל.

(**) יתרת ההלוואות שניתנו במהלך התקופה כ- 2.9 מיליארדי ש"ח.

ביום 7 באפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים , חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203 218 ו-313 וזאת בעקבות הכניסה לתוקף של הוראה 203A המעדכנת את אופן חישוב דרישות ההון בגין מכשירים נגזרים. הוראה 203 בדבר "סיכון אשראי – גישה סטנדרטית" עודכנה כך שהושמטו סעיפים שנכללו במסגרת נספח ג' להוראה אשר הסדירו את הגישות הישנות לחישוב החשיפה הנובעת מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומעסקאות מול צדדים נגדיים מרכזיים.

הוראה 218 בדבר "יחס המינוף" עודכנה כך ששיטת SA-CCR תיושם במלואה למטרות יחס המינוף. בחוזר הובהר כי בכוונת הפיקוח על הבנקים לאמץ בעתיד את הנחיות באזל 3 ליחס המינוף, ובמועד זה יושלמו ההתאמות לחישוב סכום החשיפה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

לעדכון ההוראות כאמור לעיל לא הייתה השפעה מהותית על יחסי ההון ויחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 31 בדצמבר 2023.

טבלה 20 - ההשפעה על יחס הון עצמי רובד 1 ויחס ההון הכולל בעקבות שינויים היפותטיים בהון הבנק ובנכסי הסיכון (בנקודות האחוז):

	השפעה על יחס הון עצמי רובד 1 ליום		השפעה על יחס ההון הכולל ליום	
תרחיש [1]	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
עלייה של 10% בהון העצמי	0.1	1.0	-	1.0
עלייה של 10% במכשירי הון רובד 2	-	-	-	0.2
עלייה של 10% בנכסי הסיכון	-	(1.0)	-	(1.2)

[1] השפעה מקבילה בתרחיש של ירידה היפותטית.

השפעה של עלייה בריבית – להערכת הבנק, עלייה בשיעור של 1%, לא תגרום לשינוי מהותי ביחסי ההון של הבנק.

השפעה של דירוג האשראי של מדינת ישראל – להערכת הבנק, ירידה ככל שתהיה, של דירוג האשראי של מדינת ישראל במדרגת סולם דירוג אחת (notch) לא תגרום לשינוי מהותי ביחסי ההון של הבנק.

טבלה 21 - התפתחות ההון בשנת 2023 (במיליוני שקלים):

	הון עצמי	הון עצמי רובד 1	הון רובד 2	הון כולל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	1,256.0	1,255.7	347.1	1,602.8
רווח נקי לתקופה [*]	134.6	134.6	-	134.6
דיבידנד ששולם	(35.5)	(35.5)	-	(35.5)
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס [*]	9.7	9.7	-	9.7
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	0.9	0.9	-	0.9
שינוי ביתרת כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון רובד 2	-	-	6.7	6.7
שינוי בהפרשה קבוצתית המוכרת כהון רובד 2	-	-	12.0	12.0
אחר	-	(1.4)	-	(1.4)
זכויות שאינן מקנות שליטה	2.1	2.1	-	2.1
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**1,367.8**	**1,366.1**	**365.8**	**1,731.9**

* ראה לעיל פירוט רווח ורווחיות בפרק 2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

לפרטים נוספים בדבר שינויים בהון העצמי, ראה בדוחות הכספיים, דוח על השינויים בהון ובביאור 24ב – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים.

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי שעודכנו על מנת להתאימן להוראות באזל. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון רובד 1 מזערי של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי של 12.5%. ליחס הון רובד 1 התוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.5% ו-12.5%, בהתאמה. קביעת יעדי ההון מהווה שלב התחלתי ומהותי בתהליך תכנון ההון כאשר יתר השלבים נגזרים ממנו שכן יעד ההון המזערי שקבע בנק ישראל מהווה, למעשה, מגבלת תכנון. יעד ההון נקבע תוך התחשבות בסביבה הרגולטורית, העסקית והארגונית של הבנק. לאור אי הוודאות הכלכלית הגבוהה והסיכונים הנלווים המחייבים תכנון הון זהיר ושמרני, אישר הדירקטוריון בישיבתו מיום 26 באוקטובר 2021, מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת וקבע שיעד הון רובד 1 החל מיום 31 בדצמבר 2021 יהיה 10.25% ובישיבתו מיום 16 בנובמבר 2021 קבע שיעד ההון הכולל החל מיום 31 בדצמבר 2021 יהיה 12.5%. בחודש אפריל 2022 אישר דירקטוריון הבנק את תוספת שולי הביטחון ליעדים אלה. בהמשך לתהליך הבחינה שמבצע בנק ישראל ליחסי ההון של הבנק והחלטתו, במהלך חודש דצמבר 2022, להפחית מדרישות יחס ההון של הבנק, קבע הדירקטוריון בישיבתו מיום 24 בינואר, 2023 על הורדת יחס ההון הנדרש החל מיום 31 בדצמבר, 2022 ל-10.0% מעל יחס זה קבע הדירקטוריון שולי ביטחון בשיעור של 0.1% ושולי הביטחון של ההנהלה עודכנו ל- 0.15%. יעד ההון הכולל נקבע על 12.5%. שולי הביטחון עודכנו גם לגבי יעד זה ל-0.25%. תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) ותכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית האסטרטגית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופת פני עתיד. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש על ידי הבנק. יעדי ההון השמרנים שנקבעו מסכמים את הערכת הדירקטוריון על נאותות ההון של הבנק בהתייחס לתכנית העסקית צופה פני עתיד, הסיכון שהוגדר, פרופיל הסיכונים, הממשל התאגידי, והמצב הכספי של הבנק. בין השיקולים שהובילו את הדירקטוריון להחלטה על יעדי ההון הנ"ל נכללה התכנית האסטרטגית להמשיך ולהתמקד בפעילות העסקית במגזר משקי הבית המהווה כ-90% מהפעילות והינו בעל פרופיל סיכון נמוך יחסית, בעיקר בשל גובה האשראי הממוצע ללווה והפיזור הרב בתיק

האשראי. בנוסף, כ-90% מתיק האשראי של הבנק מובטח בביטחון ממשי, בעיקר דירות מגורים, ביחסי LTV נמוכים יחסית, וכן, חלה בשנת 2021 התמתנות בפרופיל הסיכון של האשראי הצרכני המתבטא, בין היתר, בירידה בשיעורי הכשלים. כמו כן, בשל גודלו הבנק אינו מהווה סיכון מערכתי. יעדי ההון נקבעו בהתחשב בתאבון הסיכון שאותגר ע"י מגוון תרחישי קיצון בדרגות חומרה שונות, בהתאם להנחיות בנק ישראל. כאמור לעיל בגין התפשטות הקורונה, הבנק ביצע שורה של מבחני קיצון בהם מבחני קיצון המבוססים על התרחיש האחיד שקבע בנק ישראל ובו תנאי מאקרו קיצוניים, בפרט לשיעור האבטלה. לשיעור האבטלה השפעה על פוטנציאל ההפסד של הבנק. שעיקרו, באירועי הקורונה, נובע מהשפעת האבטלה על סיכון האשראי של הבנק. הבנק נקט גם תרחישים קיצוניים על מנת לקבוע את תוספת ההפרשה שלו בגין הקורונה. שמרנות זו נועדה להבטיח עמידתו בכל היעדים. גם תחת תרחישים אלה נמצא כי פוטנציאל הפגיעה ביעדי ההון של הבנק היא מזערית. בהתאם לכך, נשמרו יעדי הון של הבנק והבנק גם לא הפעיל את ההקלות שניתנו ע"י בנק ישראל. תכנון ההון של ה- ICAAP לימד כי לבנק יש הון מספק על פי התכנית העסקית שלו, כדי לעמוד בהון הנדרש ממנו וביעדי ההון שקבע, גם לאחר שאלה אותגרו ע"י שורה של מבחני קיצון שעודכנו עקב משבר נגיף הקורונה. הבנק זיהה מספר סיכונים אשר עשויים להתפתח בתקופת המשבר והיציאה ממנו ובהתאם לכך עדכן את הערכת חלק מגורמי הסיכון ראה להלן בפרק 3.4 – סיכונים אחרים. למטרת קביעת משקלי הסיכון, משתמש הבנק בדירוגי חברת הדירוג –Standard and Poor's Rating Group.

הון רובד 2

טבלה 22 – הון רובד 2

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח	
כתבי התחייבות נדחים מסוג COCO*	208.8	202.1
הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי	157.0	145.0
סך-הכל הון רובד 2	**365.8**	**347.1**

* כתבי התחייבות נדחים הכוללים גם מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן.

לפרטים נוספים ראה פרק 1.6-נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן.

יחס מינוף

טבלה 23 – יחס מינוף

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	במיליוני ש"ח	
הון עצמי רובד 1	**1,366.1**	**1,255.7**
סך חשיפות מאזניות	21,982.8	19,051.7
חשיפות חוץ מאזניות אחרות (לאחר מקדמי המרה לחשיפות מאזניות)	644.2	715.9
סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים	6.8	13.6
סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון עצמי רובד 1	(0.8)	(0.3)
סך החשיפות	**22,633.0**	**19,780.9**
יחס מינוף	**6.0%**	**6.3%**
יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	**4.5%**	**4.5%**

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף", (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 5%.

ביום 1 בנובמבר 2020 לנוכח התמשכות משבר הקורונה, והמשך ההתמודדות של משקי הבית והעסקים עם הקשיים התזרימיים בעקבות השלכות המשבר, עלה הצורך להבטיח כי הדרישה מהמערכת הבנקאית לעמוד ביחס מינוף מזערי, המותאמת לימי שגרה, לא תהווה חסם להעמדת אשראי בתקופת המשבר. בשל כך, הוחלט כהוראת שעה להפחית את הדרישה לשיעור מזערי של 5.5% בבנקים הגדולים (לעומת 6% טרם הוראת השעה) ול-4.5% בבנקים הבינוניים והקטנים (לעומת 5% טרם הוראת השעה).

עם תום תוקף הוראת השעה, ביום 31 בדצמבר 2021, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. הבנק לא ניצל הקלה זו.

דרישת יחס המינוף החלות על הבנק:

תאגיד בנקאי	היחס המזערי הנדרש ביום 30.09.2020	היחס המזערי הנדרש בין 31.12.2021 עד 31.12.2023	היחס המזערי הנדרש מיום 01.01.2024 עד 30.06.2024:
בינוני וקטן	5%	4.5%	הנמוך מבין: • יחס המינוף של התאגיד ביום 31.12.23. • יחס המינוף המזערי של התאגיד טרם תקופת הוראת השעה.

מדיניות חלוקת דיבידנדים

ביום 26 באוקטובר, 2021 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת ("מדיניות חלוקת דיבידנד"), כמפורט בדוח המידי שפרסם הבנק ביום 26 באוקטובר, 2021 (ראה אסמכתא מס' 2021-01-160020), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה. בהתאם למדיניות זו, ניתן יהיה לחלק כדיבידנד עד 30% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון הרגולטורים החלים עליו גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") והוראות בנק ישראל ולמגבלות החלות על הבנק, ולכן נסיבות מסוימות יכול וימנעו מהבנק את האפשרות לחלק דיבידנד.

מדיניות חלוקת הדיבידנד תישאר בתוקפה כל עוד לא החליט הדירקטוריון אחרת ועשויים להיות בה שינויים מעת לעת ואין באמור בה כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד בגין תקופה מסוימת.

מובהר בזה, למען הסר ספק, כי אין באישור מדיניות חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלפי צד שלישי כלשהו לחלוקה של דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו וכי כל חלוקה של דיבידנד בפועל יהיה כפוף לעמידה בכל התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה ולהחלטה ספציפית של הדירקטוריון.

המידע האמור לעיל בדבר חלוקת הדיבידנד מהווה מידע צופה פני עתיד, העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות ותחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בגורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי שינויים במצב הכלכלי במשק, חקיקה, הוראות גורמי פיקוח ואחרים ושינויים ברווחיות הבנק בתכנית האסטרטגית, ובתכנית העבודה.

ביום 20 במרץ, 2023 פרסם הבנק דו"ח מידי לפיו אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך 13.9 מיליוני ש"ח בגין רווחי הרבעון הרביעי לשנת 2022. הדיבידנד בסך של כ-0.197 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ שולם ביום 16 באפריל 2023, לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 27 במרץ, 2023. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 20 במרץ 2023 (מס' אסמכתא 2023-01-029067), המובא כאן על דרך ההפניה.

ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בגין רווחי החציון הראשון של שנת 2023 בסך כולל של 21.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך של כ-0.31 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ אשר שולם ביום 11 בספטמבר, 2023 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 29 באוגוסט, 2023 (המועד הקובע). לפרטים נוספים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט 2023 (מס' אסמכתא 2023-01-096288), המובא כאן על דרך ההפניה.

בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה העיקריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר, 2023 הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. על פי הדרישה, על הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים על רקע תוצאות המלחמה ואי הוודאות לגבי הימשכות המלחמה והיקף השפעתה על המשק.

בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר, 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון.

על רקע אי הוודאות באשר לתנאים הכלכליים במשק אשר נובעים ממלחמת "חרבות ברזל" והמצב הביטחוני ובהמשך למכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בנובמבר, 2023 פרסם המפקח על הבנקים ביום 5 במרץ, 2024 לאחר תאריך המאזן, הנחייה לשוב ולבחון את מדיניות חלוקת הדיבידנדים לתקופה הקרובה תוך נקיטת המשך משנה זהירות במדיניות כאמור. בהתחשב באמור לעיל, החליט הדירקטוריון ביום 21 במרץ, 2024 על חלוקת דיבידנד בשיעור של 20% בגין רווחי המחצית השנייה של שנת 2023.

2.4 תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק פועל באמצעות מטה הבנק, סניפיו וחברות בנות ומספק מגוון שירותים בנקאיים בחמישה מגזרי פעילות עיקריים.

גישת ההנהלה לפילוח פעילות הבנק אינה שונה מהותית מגישת פילוח המגזרים הפיקוחית כמתואר להלן:

(1) **מגזר משקי הבית** – לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים (למעט אלה הנכללים במגזר בנקאות פרטית).

במסגרת פעילות מגזר משקי הבית מספק הבנק מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים עבור אנשים פרטיים (למעט אלו המיוחסים למגזר "בנקאות פרטית"). המוצרים העיקריים העומדים לרשות לקוחות הבנק במסגרת מגזר פעילות זה כוללים: הלוואות לרכישת דירת מגורים ונכסים מסחריים, הלוואות לכל מטרה בביטחון דירת מגורים, הלוואות צרכניות, כרטיסי אשראי וכרטיסים נטענים ללקוחות הבנק [1], חשבונות עו"ש, פיקדונות וחסכונות ופעילות בשוק ההון ביירות ערך.

מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר פעילות זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפי הבנק, באמצעים דיגיטליים ועל ידי מוקד הלקוחות של הבנק, לרבות שירותי ה-IVR.

בעקבות מלחמת חרבות ברזל עשוי מגזר זה להיפגע וזאת על רקע האטה בפעילות הכלכלית, הריבית הגבוהה, עליה בשיעור הלא מועסקים וירידה בשכר.

כבר ברבעון השלישי לשנת 2023 הוגדלה ההפרשה הקבוצתית בהיקף של כ- 20 מיליוני ש"ח. ראה בטבלה 25 נתונים על היקף התשלומים שנדחו.

(2) **מגזר בנקאות פרטית** – לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים להם יתרת תיק נכסים פיננסיים העולה על 3 מיליוני ש"ח.

(3) **מגזר עסקי** – לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, תאגידים ועמותות.

במסגרת פעילות המגזר העסקי מספק הבנק שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים. שירותים אלה ניתנים ללקוחות הבנק, בעיקר באמצעות סקטור הנדל"ן וכן באמצעות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל פעילות בסקטור הנדל"ן של ליווי פרויקטים לבניה למגורים בעיקר בשיטת הליווי הסגור, בין היתר, מימון פרויקטים לפי תמ"א 38 לסוגיה.

בענף הנדל"ן נרשמה האטה ניכרת בפעילות טרם פרוץ המלחמה. האטה שבאה לידי ביטוי בהיקף קטן של עסקאות, עליה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידת מחירים מסוימת.

עם פרוץ המלחמה נוספה בעיית היצע של פועלים פלשתינאיים בענף, כתוצאה מכך סיכון האשראי לנדל"ן עלה.

<u>המגזר העסקי מחולק לתתי מגזרים להלן:</u>

- מגזר עסקים קטנים וזעירים – עסקים שמחזור פעילותם קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- מגזר עסקים בינוניים וגדולים[2] – עסקים שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח.

(4) **מגזר מוסדיים** – לקוחות המגזר כוללים חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים נוספים.

(5) **מגזר ניהול פיננסי** – המגזר כולל את פעילות הנוסטרו ופעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. הפעילויות במגזר זה כוללות את הניהול הכספי של הבנק, ואינן כוללות פעילות מול לקוחות הבנק. תחומי הפעילות העיקריים במגזר זה הם:

ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, ניהול החשיפות לסיכוני שוק לרבות חשיפות בסים, ריבית ונזילות, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל, פעילות רכישה, מכירה ושירות תיקי אשראי.

לפרטים נוספים ראה בפרק ממשל תאגידי.

[1] במסגרת פעילות מוצר easyway, הבנק מנפיק, תחת רישיון מאסטר כארד, מגוון כרטיסי חיוב לצרכים עסקיים שונים במודל Business2Business2Customer.

הפעילות הנוכחית ממוקדת בהנפקת כרטיסים נטענים ובעיקר לתושבים זרים ומהווה חלופה פשוטה ואיכותית לחשבון בנק.

שיווק הכרטיסים מבוצע באמצעות מספר מפיצים אשר התקשרו עם הבנק בהסכמי הפצה ומהווים גם את הקו הראשון ללקוח בהיבטים השירותים. לבנק עשרות אלפי לקוחות פעילים אשר העבירו בשנת 2023 מחזור עסקאות של כ-2,802 מיליוני ש"ח והניבו לבנק הכנסות של 31.3 מיליוני ש"ח זאת בהשוואה לשנת 2022 בה מחזור העסקאות היה 1,847 מיליוני ש"ח אשר הניב לבנק הכנסות של 18.2 מיליוני ש"ח.

[2] מגזר זה כולל את הפעילות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

לפרטים אודות הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים ולפרטים נוספים אודות תוצאות הפעילות ראה ביאור 28 לדוחות הכספיים.

טבלה 24 – מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023								
	משקי בית[1]								
	סה"כ משקי בית	מזה: הלוואות לדיור	מזה: אחר	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים וגדולים[2]	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי[3]	סך הכל
מרווח מפעילות מתן אשראי	329.3	187.9	141.4	0.3	73.5	17.1	-	14.9	435.1
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	88.4	-	88.4	18.8	25.0	10.7	4.9	-	147.8
אחר	45.1	27.9	17.2	1.4	7.6	2.0	0.5	92.2	148.8
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**462.8**	**215.8**	**247.0**	**20.5**	**106.1**	**29.8**	**5.4**	**107.1**	**731.7**
סך הכנסות שאינן מריבית	**67.6**	**11.1**	**56.5**	**5.0**	**28.8**	**12.2**	**-**	**47.2**	**160.8**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	118.4	9.2	109.2	-	5.9	1.4	-	7.6	133.3
הוצאות תפעוליות ואחרות	465.6	170.6	295.0	11.1	39.7	11.4	2.4	16.0	546.2
הפרשה למיסים על הרווח	(19.2)	16.8	(36.0)	5.2	31.9	10.4	1.1	46.9	76.3
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(34.4)**	**30.3**	**(64.7)**	**9.2**	**57.4**	**18.8**	**1.9**	**83.8**	**136.7**
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	2.1	-	2.1	-	-	-	-	-	2.1
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**(36.5)**	**30.3**	**(66.8)**	**9.2**	**57.4**	**18.8**	**1.9**	**83.8**	**134.6**
הוצאות ישירות	292.4	96.3	196.1	7.0	21.7	5.8	1.7	7.9	336.5
הוצאות עקיפות	173.2	74.3	98.9	4.1	18.0	5.6	0.7	8.1	209.7
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**76.9**	**78.1**	**(1.2)**	**11.8**	**69.0**	**22.4**	**2.3**	**89.0**	**271.4**
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	11,445.1	9,834.1	1,611.0	10.5	2,904.4	745.6	-	176.7	15,282.3
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	10,338.4	-	10,338.4	2,840.5	980.9	716.1	1,603.2	-	16,479.1
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022								
מרווח מפעילות מתן אשראי	314.5	185.0	129.5	-	52.0	8.5	-	9.7	384.7
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	31.8	-	31.8	7.0	9.1	5.4	2.1	-	55.4
אחר	20.5	14.9	5.6	-	2.3	0.6	-	131.7	155.1
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**366.8**	**199.9**	**166.9**	**7.0**	**63.4**	**14.5**	**2.1**	**141.4**	**595.2**
סך הכנסות שאינן מריבית	**63.1**	**18.4**	**44.7**	**4.1**	**33.1**	**10.0**	**-**	**114.4**	**224.7**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	66.0	9.1	56.9	-	3.2	0.6	-	9.0	78.8
הוצאות תפעוליות ואחרות	424.3	154.1	270.2	8.3	30.1	9.4	2.2	15.7	490.0
הפרשה למיסים על הרווח	(21.0)	19.3	(40.3)	1.2	22.1	5.0	-	79.9	87.2
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(39.4)**	**35.3**	**(75.5)**	**1.6**	**41.1**	**9.5**	**(0.1)**	**151.2**	**163.9**
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	0.5	-	0.5	-	-	-	-	-	0.5
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**(39.9)**	**35.3**	**(75.7)**	**1.6**	**41.1**	**9.5**	**(0.1)**	**151.2**	**163.4**
הוצאות ישירות (*)	268.4	88.6	179.8	5.4	16.6	4.8	1.5	8.4	305.1
הוצאות עקיפות (*)	155.9	65.5	90.4	2.9	13.5	4.6	0.7	7.3	184.9
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**62.3**	**78.4**	**(16.1)**	**3.3**	**49.9**	**12.5**	**0.6**	**156.0**	**284.6**
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	11,247.2	9,718.6	1,528.6	13.7	2,253.6	434.7	-	268.9	14,218.1
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	8,944.3	-	8,944.3	2,524.3	881.2	1,039.8	877.2	-	14,266.8

(*) סווג מחדש.

	משקי בית[1]								
	סה"כ משקי בית	מזה: הלוואות לדיור	מזה: אחר	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים וגדולים[2]	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי[3]	סך הכל
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023									
מרווח מפעילות מתן אשראי	82.4	47.4	35.0	0.1	20.4	4.9	-	0.2	108.0
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	23.3	-	23.3	5.0	6.2	2.7	1.4	-	38.6
אחר	16.5	12.1	4.4	0.2	2.3	0.6	0.4	12.0	32.0
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**122.2**	**59.5**	**62.7**	**5.3**	**28.9**	**8.2**	**1.8**	**12.2**	**178.6**
סך הכנסות שאינן מריבית	**16.7**	**1.6**	**15.1**	**1.1**	**5.6**	**3.6**	**-**	**17.7**	**44.7**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	33.2	2.9	30.3	-	(1.4)	0.7	-	2.6	35.1
הוצאות תפעוליות ואחרות	127.2	44.0	83.2	2.9	11.5	3.5	0.6	3.7	149.4
הפרשה למיסים על הרווח	(8.5)	4.5	(13.0)	1.4	9.0	2.8	0.5	8.9	14.1
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(13.0)**	**9.7**	**(22.7)**	**2.1**	**15.4**	**4.8**	**0.7**	**14.7**	**24.7**
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**0.3**	**-**	**0.3**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**0.3**
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**(13.3)**	**9.7**	**(23.0)**	**2.1**	**15.4**	**4.8**	**0.7**	**14.7**	**24.4**
הוצאות ישירות	79.3	23.4	55.9	1.8	6.2	1.7	0.5	2.0	91.5
הוצאות עקיפות	47.9	20.6	27.3	1.1	5.3	1.8	0.1	1.7	57.9
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**18.5**	**23.8**	**(5.3)**	**2.9**	**19.0**	**6.0**	**0.7**	**15.8**	**62.9**
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022									
מרווח מפעילות מתן אשראי	82.4	47.2	35.2	-	14.2	2.5	-	3.0	102.1
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	9.7	-	9.7	1.3	5.1	1.7	(0.5)	-	17.3
אחר	7.1	4.5	2.6	(0.1)	1.1	0.4	-	41.9	50.4
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**99.2**	**51.7**	**47.5**	**1.2**	**20.4**	**4.6**	**(0.5)**	**44.9**	**169.8**
סך הכנסות שאינן מריבית	**16.0**	**2.4**	**13.6**	**3.2**	**3.7**	**3.4**	**-**	**36.8**	**63.1**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	23.4	3.4	20.0	0.1	0.1	(0.1)	-	1.3	24.8
הוצאות תפעוליות ואחרות	114.7	52.7	62.0	2.0	9.0	3.6	0.6	6.6	136.5
הפרשה למיסים על הרווח	(8.2)	(0.3)	(7.9)	1.0	5.5	1.5	(0.3)	25.7	25.2
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(14.7)**	**(2.2)**	**(13.3)**	**1.3**	**9.5**	**3.0**	**(0.8)**	**48.1**	**46.4**
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(0.1)**	**-**	**(0.1)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(0.1)**
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**(14.6)**	**(2.2)**	**(12.4)**	**1.3**	**9.5**	**3.0**	**(0.8)**	**48.1**	**46.5**
הוצאות ישירות (*)	54.8	20.7	34.1	1.2	4.7	1.9	0.2	3.6	66.4
הוצאות עקיפות (*)	59.9	32.0	27.9	0.8	4.3	1.8	0.4	3.0	70.2
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**23.1**	**18.7**	**4.4**	**1.7**	**12.2**	**4.1**	**(0.2)**	**49.9**	**90.9**

שינויים עיקריים ברווח הנקי:

מגזר משקי בית

במגזר משקי בית הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בהפסד בסך 36.5 מיליוני ש"ח בשנת 2023, גידול ברווח של 3.4 מיליוני ש"ח בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

ברווח לפני מס נרשם גידול של 6.8 מיליוני ש"ח על פי הפירוט שלהלן:

	הפרש בתת מגזר הלוואות לדיור		הפרש בתת מגזר אחר		סה"כ
	סכום	הסבר	סכום	הסבר	הפרש
הכנסות הריבית נטו	15.9	גידול ביתרת תיק האשראי	80.1	בעיקר מעליה בהכנסות ממרווח בפיקדונות	96.0
הכנסות שאינן מריבית(*)	(7.3)	נובע בעיקר מירידה בהכנסות מעמלות ביטוחים בשל מכירת תיק הביטוחים בשנת 2022	11.8	עליה בהכנסות מכרטיסי אשראי נטענים (פרי פייד)	4.5
הוצאות להפסדי אשראי	0.1		52.3	גידול בהפרשה בגין מלחמת חרבות ברזל וגידול בשיעור המחיקות.	52.4
הוצאות התפעוליות	16.5	עליה בהיקף הפעילות של הבנק	24.8	עליה בהיקף הפעילות בתת המגזר	41.3
שינוי ברווח לפני מס	**(8.0)**		**14.8**		**6.8**

(*) יצויין כי ההכנסה ממכירת תיקי משכנתאות נרשמת במגזר ניהול פיננסי.

מגזר בנקאות פרטית

בשנת 2023 נרשם במגזר זה רווח נקי בסך של 9.2 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח בסך 1.6 מיליוני ש"ח בשנת 2022. עיקר הגידול נובע מגידול בהכנסות ריבית, נטו.

מגזר עסקי (עסקים קטנים וזעירים, עסקים בינוניים וגדולים)

בשנת 2023 נרשם רווח נקי במגזר זה בכללותו בסך של 76.2 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך של 50.6 מיליוני ש"ח בשנת 2022.

הגידול ברווח נובע בעיקרו מגידול בהכנסות ריבית של 58.0 מיליוני ש"ח, גידול זה נובע מעלייה ביתרות האשראי וכן מגידול בהכנסות מפיקדונות.

מגזר גופים מוסדיים

בשנת 2023 נרשמה במגזר זה הרווח הנקי של 1.9 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד בסך 0.1 מיליוני ש"ח בשנת 2022. הגידול ברווח הנקי נובע מעליה של 3.3 מיליוני ש"ח בהכנסות מריבית נטו.

מגזר ניהול פיננסי

בשנת 2023 נרשם במגזר זה רווח נקי בסך 83.8 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 151.2 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נובע מכך שבשנת 2022 נרשמה הכנסות חד פעמית ממכירת זכויות בפוליסות תיק הביטוחים בחברת עיר שלם סוכנות לביטוח בסך של 24.5 מיליוני ש"ח, וירידה של כ-23 מיליוני ש"ח בהכנסות ממכירת תיקי המשכנתאות.

לבנק ישנן הוצאות שאינן מיוחסות באופן ישיר למגזר פעילות- להלן "הוצאות עקיפות".

לפרטים נוספים אודות היקף ההוצאות העקיפות בכל מגזר ומפתחות ההקצה ראה ביאור 28 מגזרי פעילות בדוחות הכספיים ובפרק 2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

2.5 חברות מוחזקות עיקריות

ביום 25 במאי, 2022, הושלמה עסקה במסגרתה הבנק הקים תאגיד עזר בנקאי, תמר אריאל קפיטל בע"מ ("החברה הבת"), אשר אליו הועברה פעילות האשראי הצרכני של הבנק לרבות תיק קיים בהיקף של 1.4 מיליארד ש"ח, ובמקביל, רכשו חברות מקבוצת הפניקס כ-19.99% ממניות החברה הבת. ממועד זה, מועבר לחברה הבת כל האשראי הצרכני המבוצע בבנק. כתוצאה מהעסקה, הבנק רשם ברבעון השני לשנת 2022 תוספת להון בסך של כ- 59.5 מיליוני ש"ח , ברבעון השלישי לשנת 2022 רשם תוספת של כ-4.5 מיליוני ש"ח, ברבעון הרביעי לשנת 2022 רשם תוספת של כ-4.8 מיליוני ש"ח וברבעון השלישי לשנת 2023 רשם תוספת של כ-1.0 מיליוני ש"ח, כך שליום הדוח סך תוספת ההון שרשם הבנק עומד על כ-69.8 מיליוני ש"ח. בנוסף, מעביר הבנק לחברה אשראי צרכני המבוצע באופן שוטף.

החברה הבת הוקמה לאחר שהתקבל אישור בנק ישראל להקמה ושליטה בחברה הבת, התקבלה החלטת מיסוי מוסכמת מרשות המסים אשר הסדירה את נושא המס בקשר להעברת פעילות האשראי הקמעונאי של הבנק לחברת בת והתקבל אישור רשות התחרות לפטור מאישור להסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכללית, התשמ"ח-1988 (הפטור ניתן לתקופה קצובה בת 3 שנים ומותנה בהקצאת אמצעי שליטה לפניקס בשיעור של עד 19.99%).

במסגרת העסקה התקשר הבנק עם החברה הבת בהסכם למתן שירותי ניהול ותפעול, לפיו יעמיד הבנק לחברה את כלל שירותי הניהול והתפעול ויעמיד לה מקורות המימון הנדרשים לפעילותה.

להלן נתונים עיקריים מהדוחות של חברת תמר אריאל קפיטל ליום 31 בדצמבר, 2023:

	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022
	במיליוני ש"ח	
אשראי, נטו	1,521.2	1,661.6
פיקדונות מחברת האם	1,385.1	1,484.7
הון עצמי	193.3	173.8
רווח נקי לשנה של החברה	10.5	2.7

במהלך התקופה המדווחת לא חלו התפתחויות מהותיות בפעילות של החברות המוחזקות למעט האמור לעיל. לפרטים על חברות מוחזקות עיקריות נוספות ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות דוח על בסיס התאגיד הבנקאי בלבד (לא מאוחד) ותרשים מבנה אחזקות הבנק בחברות מוחזקות ראה בפרק דוח ממשל תאגידי.

פרק 3 - סקירת הסיכונים

התפתחויות מהותיות בחשיפה לסיכונים ואופן ניהולם

פרוץ המלחמה ב-7 באוקטובר העלתה את הפוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון של הבנק. תרחיש מלחמה הוא תרחיש הייחוס המורכב מבין תרחישי הייחוס שנקבעו. מידת אי הוודאות שאנו רואים הלכה למעשה, למעלה מ-5 חודשים לאחר תחילת המערכה, היא גבוהה מאוד ורמת הסיכון של המשק גדלה. אי הוודאות כרוכה במצב הבטחוני – אין לדעת כיצד תתפתח המלחמה, אילו זירות נוספות יכנסו לקרב (בעיקר, זירת החיזבאללה בצפון), ומה תהיה השפעתה על המדינה, המשק, תנאי המאקרו, הרגולציה וכמעט כל גורמי הסיכון הרלבנטיים לפעילות הבנק. נכון למועד כתיבת דוח זה, קיימת אי וודאות רבה בנוגע ל – "יום שאחרי המלחמה" בכל הקשור למצב הפוליטי, הבטחוני והרגולטורי עם סיומה.

אי הוודאות באה לידי ביטוי בתנודתיות שער השקל/דולר ותשואות אגרות החוב הממשלתיות מפרוץ המלחמה. לאי הוודאות תרמה הורדת דירוג ואופק הדירוג של המדינה על ידי מודי'ס ביום 9 בפברואר, 2024 וכן, הורדת הדירוג ואופק הדירוג של חמשת הבנקים הגדולים במערכת ביום 11 בפברואר, 2024. להורדות דירוג אלו אין השפעה ישירה על הבנק, אך יש להן פוטנציאל השפעה על המשק הישראלי וסביבת העבודה של הבנק, בין היתר, על תשואות אגרות החוב של המדינה וגורמי מאקרו נוספים.

פרק זה מתאר את הערכת הסיכונים של הבנק, נכון לרבעון הראשון של שנת 2024, כארבעה חודשים לאחר פרוץ המערכה. בחודש ינואר, 2024 ירדה ריבית בנק ישראל ב – 0.25% אולם לא ברור עדיין מה יהיה קצב השינוי בריבית במהלך השנה. מדד המחירים לצרכן עלה בכ – 3% בשנת 2023 בגבול העליון שנקבע ומדד חודש ינואר 2024 עמד על 0%, כאשר יש אינדיקציות לכך שהירידה המתונה במחירי הנדל"ן בתקופה האחרונה נבלמה. למחירי הנדל"ן יש השפעה על פרופיל סיכון האשראי של הבנק, שכן, מרבית התיק מגובה בנדל"ן. הכנסת מתכוונת להגדיל את המס על רווחי הבנקים, כאשר בנק ירושלים הוחרג מהצעת החוק. תכנית העבודה של הבנק לשנת 2024 שאושרה על ידי הדירקטוריון, התחשבה בהשפעת כל הגורמים הרלוונטים ואי הוודאות השוררת בסביבת העבודה של הבנק על פעילות ויעדי הבנק. למרות האיומים הרבים המלווים את פעילות הבנק החל מפרוץ הקרבות, נדגיש כבר בשלב זה של הפרק כי לא חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכונים המהותיים לפעילות הבנק, יחסית למצב, טרום תחילת הקרבות. מפרוץ המלחמה ועד למועד פרסום דוח זה, הבנק עומד בכל מגבלות תאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. תאבון הסיכון של הבנק נמצא תחת ניטור שוטף, שהוגבר עקב מצב המלחמה ואי הוודאות הרבה שיש לה פוטנציאל השפעה על גורמי סיכון הרלוונטים לפעילות הבנק.

למידע נוסף, ראה פרק 1.5 ופרק 1.6 לדוח זה, וכן, דוח הסיכונים לציבור נדבך 3 ליום 31 בדצמבר, 2023 וליום 30 בספטמבר, 2023.

אי הוודאות קיימת גם לגבי השפעת פעולות המדינה לסיוע לציבור, שבשלב זה, טרם ברור אפקטיביות השפעתן על התקציב והגרעון הממשלתי ועל פרופיל סיכון האשראי של הלקוחות ושל הבנק. בשלב זה, פועל הבנק לפי מתווה הדחיה של התשלומים והקפאת תשלומים שגובש על ידי בנק ישראל. מספר הדחיות גדל מעת הפעלתו אך הקצב ירד במהלך הרבעון הראשון של השנה. נכון למועד דוח זה, לא ברור עדיין מה תהיה השפעת מתווה ההקפאות על פרופיל הסיכונים של הבנק, בפרט, עם סיום המתווה. סך כל ההטבות בניצול מלא מוערכות בכ- 19 מיליון ש"ח. לפירוט על מצב ההקפאות, ראה בהמשך פרק זה בטבלה 25.

אי וודאות שונה מהגדרת סיכון. במצב של אי וודאות, אין לדעת איזה תרחיש יתממש, בעוד, שבמצב של סיכון, התרחישים זוהו, אך לא ברור מה הסיכוי שהם יתממשו. לפיכך, אי הוודאות המרובה יוצרת מצב לפיו הפוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון של חלק מהסיכונים המהותיים של הבנק הוא גבוה. השינוי יכול להיות מהיר ודינאמי. אי הוודאות יצרה קשת רחבה של אפשרויות לשינוי בפרופיל הסיכונים, המחייבת את הבנק להיערך למצב החדש. כדי להתמודד עם אי הוודאות מבצע הבנק הערכות סיכון שוטפות, וכחלק מהערכות סיכון אלה, הוא החליף או מגבה, ברוב המקרים, הערכות מודלים בהערכות מומחה, בהתאם להתפתחויות בפועל ותוצאות הניטור השוטף והערכת פרופיל הסיכון. בנוסף, והיות ועצמת אי הוודאות היא רבה ולא ברורה עוצמה או כיוון השתנות גורמי המאקרו, מפעיל הבנק תרחישי קיצון (תרחישים חמורים, כולל תרחישים הפוכים היוצרים מתווים שאינם בהכרח כלכליים וחותרים למטרה או יעדים של הבנק, על מנת לאמוד את פוטניצאל התממשותם), במטרה לבחון את "רגישות" יעדי ההון, מדדי סיכון השוק והריבית, יחס כיסוי הנזילות ומדדים נוספים לאי הוודאות הקיימת ובהם אופק השרידות של הבנק (ראה פרק נזילות להלן). ניתוחים אלה מתבצעים בתדירות גבוהה יותר ובמגוון רחב יותר. הבנק פועל בראיה זו מתחילת המלחמה.

כחלק מראיה זו, תכנית העבודה של הבנק לשנת 2024 אותגרה במגוון ניתוחי רגישות, מבחני קיצון בעצמות שונות ובשיטות מגוונות על מנת להעריך את השפעת אי הוודאות על יעדי הבנק.

עדכנו את תאור פרופיל הסיכונים של הבנק בהתאם להתפתחותו ברבעון הראשון של שנת 2024, עד למועד פרסום דו"ח זה, ראה גם טבלה מספר 54.

מיד עם פרוץ הקרבות הפעיל הבנק את תכנית ההמשכיות העסקית שלו בהתאם למתווה תרחיש המלחמה שקבע הבנק בעבר, ובהתאם להנחיות בנק ישראל. מתחילת המערכה ונכון להיום, פועלים כל התהליכים העסקיים של הבנק באופן מלא. מערכות המחשוב של הבנק עובדות כנדרש.

עובדי הבנק פועלים ממשרדי הבנק ומהבית. תכנית ההמשכיות העסקית הופעלה באמצעות חמ"ל ייעודי, המבצע הערכות מצב שוטפות ופועל בהתאם להנחיות בנק ישראל ורח"ל (רשות החירום הלאומית). דוחות ייעודיים על מצב ההמשכיות העסקית – זמני מענה לציבור, מצב המזומנים במכשירים האוטומטיים, כח האדם המגויים, ועוד מגוון פרמטרים, דווחו

באופן שוטף לבנק ישראל ולהנהלת הבנק. הנהלת הבנק מבצעת הערכות מצב שוטפות, יו"ר הדירקטוריון מדווח יומית והדירקטוריון מעודכן והתכנס להערכת מצב כפי שגובשה על ידי הנהלת הבנק. התוכנית כוללת תשומת לב למשאב האנושי – מעקב אחר כח האדם המגוייס, במטרה לזהות יחידות שבהם יש עלייה משמעותית במספר המגוייסים היכולה להשפיע על תפקוד היחידה, וכן, מתבצעות פעולות שנועדו לחזק את חוסן העובדים לאור האירועים שאנו חווים החל מהשבעה באוקטובר.

בסוף הרבעון הרביעי של השנה וכן, מתחילת שנת 2024, נכנס הבנק למצב של "שגרת" מלחמה, כאשר הוא עוקב אחר התפתחות הגורמים שצויינו לעיל בפעילות השוטפת שלו.

פוטנציאל השפעת המלחמה ואי הוודאות שיצרה על פרופיל הסיכון של הבנק היא גבוהה. הבנק הגביר את הבקרה של קווי ההגנה וחיזק את הממשק ביניהם, כולל הצבת בקרות ייעודיות לניטור אירועים שאינם בשגרה (אנומליה) שיש להם סיכוי להשפיע על פרופיל הסיכונים של הבנק. נכון לרבעון השלישי של השנה וכן, ברבעון הרביעי ותחילת שנת 2024 בתוך מצב המלחמה, עמד הבנק בכל מגבלות תאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. הערכת הסיכון של הבנק היא כי לא חל שינוי מהותי בשלב זה בפרופיל הסיכון של הבנק. מצב הבנק איתן, והוא נמצא הרחק מתוצאות מבחני הקיצון שביצע, שהניחו הנחות מחמירות לגבי גורמי הסיכון המשפיעים על פרופיל הסיכון, ובפרט, שיעור האבטלה. מנהל הסיכונים של הבנק מנהל שיחות עם בנק ישראל לצורך הערכת התפתחות פרופיל הסיכונים של הבנק.

החל מפרוץ המלחמה, התרחשו מספר שינויים שיש להם פוטנציאל השפעה נמוך על פרופיל הסיכון של הבנק, כשהעיקריים בהם: לבנק חשיפה נמוכה למטבע הדולר, כך שההשפעה הישירה של התנודתיות בו היא נמוכה. הבנק בחן גם את השפעת הורדת דירוג המדינה - ההשפעה הישירה של הורדת הדירוג (לו התרחשה) על הון הבנק איננה מהותית, אך להורדה בדירוג המדינה תיתכן להערכתנו השפעה על מצב המאקרו, על תשואות האגחים ועל מגוון גורמי סיכון הרלבנטיים לפעילות הבנק.

הון הבנק – התנודות בתשואות האג"חים בארץ ובחו"ל גרמו לירידה ביחס הון רובד 1 של הבנק, והביאה לכניסה של יחס הון רובד 1 לתוך שולי הביטחון שנקבעו ליחס הון רובד 1 לזמן קצר. יחס הון רובד 1 של הבנק נע במהלך הרבעון הרביעי, מעת פרוץ הקרבות, בין 10.22% ל – 10.30%, כפונקציה של התנודתיות בשיעורי תשואות האג"חים. נדגיש כי יעד יחס הון רובד 1 של הבנק נקבע על ידי הדירקטוריון על 10%, ונוספו לו שולי ביטחון (של הדירקטוריון ושל ההנהלה) בשיעור של 0.25% ובסך הכל 10.25%. שולי הביטחון נקבעו ככרית למצבים כגון האירוע הנוכחי – אירוע חריג ומפתיע. בגין התנודתיות הרבה, אישר הדירקטוריון להנהלה לפעול בתוך שולי הביטחון עד ליחס הון של 10.0%. שולי הביטחון אותגרו פעם נוספת, שכן בגין אי הוודאות הרבה, ובהתאם לדרישת בנק ישראל, הגדיל הבנק ברבעון השלישי של השנה את ההפרשות שלו אשר נמדדות בשיטת CECL בכ-25 מיליוני ש"ח, אך למרות אירועים לא צפויים אלה הוא סיים את הרבעון השלישי ביחס הון רובד 1 10.14% הגבוה מהיעד. הפרשות הבנק, שיש להן השפעה על יחס ההון, בוצעו תוך שימוש במתודולוגיה מוסדרת שאותגרה על ידי חטיבת הסיכונים, המבטיחה שיש לבנק יחס כיסוי מספק כנגד פוטנציאל הסיכונים באירוע בכל אחד מהענפים – אשראי לדיור, צרכני ומסחרי. ההפרשות בגין מצב המלחמה ("כרית המלחמה") גדלו בכל אחד מענפים אלו והסתכמו לכ–25.0 מיליוני שקלים, ויחס יחס הכיסוי של הבנק (סך ההפרשה חלקי סך האשראי) גדל ברבעון השלישי מ– 1.20% ל– 1.34%. ברבעון הרביעי של השנה, כתוצאה ממכירת תיק משכנתאות וכן, הירידה בתשואות האג"חים, עלה יחס ההון של הבנק והשנה הסתיימה כאשר הבנק נמצא ביחס הון של 10.5%. יחס הכיסוי של הבנק גדל ל–1.41%. לפירוט ראה דוח הסיכונים לציבור ליום 31 בדצמבר 2023 ובביאור 29 לדוח הכספי.

מבחני הקיצון שערך הבנק (גם בעבר וגם בשל המלחמה), שכללו תרחישים קיצוניים מאוד אך גם תרחישים שהם חמורים אך סבירים לאור אי הוודאות הרבה, מלמדים כי בכל אחד מהם, הבנק ימשיך לפעול מעל יחס ההון הרגולטורי שנקבע לו, תוך שהוא מקטין בתרחישים אלה את הביצועים המתוכננים, יחסית לתכנית העבודה שלו. לבקשת בנק ישראל, הועברו אליו (בדומה לכל הבנקים במערכת) שני תרחישים – תרחיש בסיס ותרחיש חמור אך סביר. בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה העיקריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר, 2023 הנחיה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. על פי הדרישה, על הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים לאור תוצאות המלחמה ואי הוודאות. בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר, 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. על רקע הימשכות המלחמה ובהמשך למכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בנובמבר, 2023 פרסם המפקח על הבנקים ביום 5 במרץ, 2024 לאחר תאריך המאזן, הנחייה לשוב ולבחון את מדיניות חלוקת הדיבידנדים לתקופה הקרובה תוך נקיטת המשך משנה זהירות במדיניות כאמור. בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר, 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה ושיעורי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון. לאור האמור לעיל החליט הדירקטוריון ביום 21 במרץ, 2024 להמליץ על חלוקה בשיעור של 20%. יחס המינוף של הבנק גבוה והוא נמצא בצורה מובהקת בכל אחד מהרבעונים האחרונים, וגם, נכון למועד דוח זה מעל היחס שנקבע על ידי הדירקטוריון ושולי הביטחון שהגדיר גם ליחס זה.

נזילות – הבנק נכנס למצב המלחמה כאשר רמת הנזילות שלו גבוהה מאוד. זהו פרופיל סיכון הנזילות של הבנק באופן מתמשך. מצב מדדי הסיכון מתחילת המלחמה ועד עתה ממשיכים ללמד כי הבנק שומר על רמת נזילות זו. יחס ה – LCR (יחס כיסוי הנזילות) עומד על ממוצע הנע סביב ערך של כ- 200%, גבוה מהיחס המזערי שקבע בנק ישראל וכן מעל מגבלת הדירקטוריון ושולי הביטחון שקבע וכל מדדי הנזילות הנוספים נמצאים ברמה גבוהה. כחלק מבחינת פרופיל סיכון הנזילות ביצע הבנק תרחיש קיצון ליחס ה – LCR שהועבר לבנק ישראל בסוף חודש אוקטובר לבקשתם (התרחיש מניח משיכת פיקדונות בקצב הגבוה משמעותית ממצב השגרה, כפי שהם מחושבים ב - LCR). גם בתרחיש קיצון זה, ממשיך הבנק לפעול מעל היחס הרגולטורי שנקבע. במהלך השנה הגדיל הבנק את אחוז הפיקדונות מהלקוחות הפרטיים על חשבון הפיקדונות מתאגידים, תוך שהוא משכיל להציע הצעות ערך טובות ללקוחות הפרטיים (ובכך, גם להגדיל את המוניטין שלו). אכן, מתחילת המלחמה, אנו עדים להמשך מגמת הצבירה מהציבור והמשך כניסת "כסף חדש"

לבנק. נעיר כי בפועל יחס ה – LCR של הבנק גבוה מהיחס שצויין לעיל ומדווח. הדבר נובע מפעילות הבנק בפיקדונות קצרים ממוסדיים, שהוצאתם ממנו מעלים את ה – LCR בגלל אופן הגדרתו כיחס. לפירוט נוסף, ראה דוח הסיכונים לציבור ליום 31 בדצמבר, 2023 בפרק הנזילות. למרות הרמה הגבוהה של הנזילות, ובשל מגוון התרחישים האפשריים שיוצרת אי הוודאות הנוכחית, העלה הבנק ברבעון השלישי את דירוג סיכון הנזילות בטבלת דירוג גורמי הסיכון מדירוג נמוך לדירוג נמוך בינוני. הבנק ממשיך לעקוב אחר התפתחות פרופיל הנזילות שלו ברמה יומית ותוך – יומית. לאור יציבות פרופיל הסיכון של הבנק ברבעון הרביעי של השנה ובתחילת שנת 2024, נותר דירוג הסיכון ללא שינוי.

שוק וריבית - ניהול הנכסים וההתחייבויות מתבצע תחת מגבלות הדוקות, שנקבעו ברובן במונחי הון רובד 1 באחוזים נמוכים יחסית. מרבית ההשקעות בתיק ההשקעות של הבנק הן בנכסים ברמת סיכון נמוכה, אולם עדיין יכולה להיות תנודתית כפי שאירע במהלך הרבעון הרביעי של השנה. ההשקעות הן באג"ח מדינה בארץ ובחו"ל, והאחזקה במניות מהווה אחוזים נמוכים מאוד מהתיק. עם זאת, אי הוודאות שיצרה המלחמה, הגדילה את פוטנציאל הסיכון ואת מרחב התרחישים האפשריים, כתוצאה מתנודות בגורמי הסיכון הרלבנטיים לסיכון השוק והריבית של הבנק, ובהם גורמי המאקרו, שעל פי הפערים בהערכות שיש בין התחזיות השונות קיימת אי וודאות לגבי ערכיהם ומסלול התפתחותם לאורך השנה. הפעילות השוטפת של הבנק בנכסים והתחייבויות טרום המלחמה הגדילה את סיכון הריבית בתיק הבנקאי שלו, המהווה את עיקר תיק הבנק, בהינתן תיק קטן יחסית של השקעות. העלייה ברמת הסיכון השפיעה על מדדי סיכון הריבית במונחי שווי כלכלי (שווי הוגן), והשפעתה נמוכה יותר על המדדים האומדים את השפעת שינויים ברבית על ההכנסות של הבנק. למרות עלייה זו נדגיש כי הבנק פועל לאורך כל תקופת המלחמה במרחק סביר מתאבון הסיכון שנקבע לסיכוני השוק והריבית, שנקבע באופן שמרני באחוזים נמוכים יחסית מהון רובד 1 של הבנק. מתחילת הקרבות, התנודתיות בתשואות האגחים בארץ ובחו"ל, השפיעה על שוויו של תיק ההשקעות של הבנק ועל קרן ההון, כפי שציינו לעיל. בנוסף, תנאי המלחמה, וכן מתווה ההקפאות הגדילו את אי הוודאות בנוגע לשיעור הפרעונות המוקדמים בתיק המשכנתאות. לשיעור זה השפעה על מבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק. מתחילת השנה, אנו חוזים בעלייה בשיעור זה, אך במצב הנוכחי, כפי שאנו צופים בפועל בשבועות האחרונים, חלה ירידה בשיעור הפרעונות המוקדמים. לאור התנודתיות בשיעור הפרעונות המוקדמים, הבנק עוקב אחר התפתחותם בתיק המשכנתאות ובתיק הצרכני באמצעות מגוון כלים, האומדים את השפעת הגורמים השונים על ערכם ובהם: שיעור הריבית במשק, תמהיל התיקים, פרופיל האשראי של הלווים ועוד. מבנה הנכסים וההתחייבויות, כמו גם יחס הון רובד 1 של הבנק מושפעים גם ממכירת תיקי משכנתאות ומכלים נוספים לפינוי הון אותם מבצע הבנק כחלק מהאסטרטגיה העסקית של הבנק. בשל אי הוודאות במצב המלחמה העלה הבנק ברבעון השלישי של השנה את דירוג סיכון השוק והריבית בטבלת גורמי הסיכון מדירוג נמוך לדירוג נמוך בינוני. הבנק ממשיך לעקוב אחר התפתחות פרופיל סיכון השוק והריבית ברמה יומית. לאור יציבות פרופיל הסיכון של הבנק ברבעון הרביעי של השנה ובתחילת שנת 2024, נותר דירוג הסיכון הפנימי של הבנק ללא שינוי.

סייבר – במהלך השנים האחרונות פעל הבנק לשדרוג משמעותי ביכולותיו לטיפול בסיכון הסייבר, שהפך להיות הסיכון ה – "מטריד" ביותר (על פי סקר שביצע בנק ישראל בקרב בכירים במערכת הפיננסית, וכן, בסקרים דומים בעולם). בשנה האחרונה חלה עלייה בתקיפות הסייבר על מדינת ישראל והמערכת הבנקאית, המובלות על יד גורמים עויינים, בהם, כפי שדווח ברבעונים הקודמים, התקפות עומס על הבנקים ובהם, גם על הבנק. אגף הסייבר התמודד איתן בהצלחה. עם פרוץ המלחמה, ומתוך הבנה כי המלחמה איננה רק בשדה הקרב אלא גם במרחב הסייבר, הגביר אגף הסייבר את הניטור תוך שהוא משתמש במגוון הכלים המתקדמים העומדים לרשותו, מפעיל את יחידות מודיעין הסייבר, ומקיים קשר ישיר לשם הערכת האיומים, עם יחידת הסייבר בבנק ישראל, מערך הסייבר הלאומי ויחידת ה – CERT הפיננסי. מנהל אגף הסייבר מדווח באופן שוטף למנכ"ל הבנק, למנהלת חטיבת המשאבים ולמנהל הסיכונים, על התפתחות האיומים והטיפול בסיכון הסייבר. לבנק ברור כי אי הוודאות עקב המצב איננה רק פיננסית, והוא נערך להתמודד עם תרחישי ואיומי סייבר נוספים, לו יתממשו. בנוסף, מפיץ אגף הסייבר באופן תדיר שורה של הנחיות לעובדי הבנק, להגברת המודעות לאירועי סייבר בפעילותם השוטפת, שפוטנציאל התממשותם בעת הנוכחית גבר.

מעילות והונאות – לאגף הסייבר תפקיד משמעותי גם בכל הקשור לניטור הונאות. במהלך השנה הוכנסה לייצור מערכת לניטור אנומליות שפותחה על ידי אגף הסייבר בשיתוף חטיבת הסיכונים והגורמים העסקיים. מערכת זו יוצרת התרעות לפי ספים שנקבעו, KRI, למוקד טיפול במעילות והונאות שהוקם במחלקת סיכונים תפעוליים בחטיבת הסיכונים. החל מתחילת המלחמה ועקב העלייה בפוטנציאל סיכון ההונאות של גורמים המבקשים לנצל את המצב הנוכחי, הוצב בקר ייעודי במחלקת סיכונים תפעוליים העוקב אחר כל התרעה (אנומליה) המגיעה ממערכת הניטור. המערכת מנטרת גם את פעילות הכרטיסים הנטענים של הבנק כדי למנוע שימושים לרעה בהם של אירגוני הטרור מתוך הרצועה.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור- עלייה בפוטנציאל סיכונים אלה. מחלקת הציות הוסיפה בקרות יעודיות לשימושים בכרטיסים הנטענים והיא עורכת באופן שוטף בקרות מקיפות לשימושים בכרטיסים אלה בשיתוף מנהל המוצר, לאור פגיעה משמעותית בכמה עשרות לקוחות הבנק בעלי כרטיסים נטענים אשר עבדו בעוטף עזה וניזוקו במתקפה של השבעה באוקטובר. בתחילת המלחמה, אותרו ניסיונות לשימוש בכרטיס גנוב אחד, ובוצעו הדיווחים הנדרשים. נוספו בקרות יעודיות לפעילויות עמותות, בדגש על עמותות שעשויות להיות בסיכון גבוה יותר לפעילות עבור ו/או מול תושבים פלסטינאים.

סיכון רגולציה, ציות והוגנות – הבנק מטפל במתווה ההקלות שקבע בנק ישראל (נב"ת 251) שנועדו להקל על הפעילות עקב המלחמה, ובפרט, מתווה ההקפאות. הבנק פועל בהתאם להנחיות בנק ישראל, תוך מתן חוות דעת של היועצת המשפטית של הבנק, ובליווי של יחידת הציות של הבנק הבוחנת את עמידת הבנק במתווים שנקבעו. מתווה ההקפאות הופעל

בבנק בהתאם להנחיות בנק ישראל על כלל הלקוחות. הבנק מקפיד לנהוג בהוגנות עם לקוחותיו, בפרט, בתהליכי הגבייה. בקרות קו ראשון וקו שני מבוצעות על מנת לוודא כי הבנק נוקט הפעולות הנדרשות כדי להבטיח טיפול הוגן בלקוחותיו בעידן רגיש זה.

סיכון אשראי וריכוזיות אשראי – סיכון האשראי הוא הסיכון המהותי לפעילות הבנק, שכן השפעתו על היעדים העסקיים ויעדי ההון של הבנק משמעותית. הסיכון תלוי בגורמי סיכון רבים ומגוונים, ביניהם: שיעור הריבית במשק, האינפלציה, האבטלה, שיעור הפרעונות המוקדמים ועוד. בשל העלייה באי הוודאות, גדל פוטנציאל השינוי בפרופיל סיכון האשראי וריכוזיות האשראי. ניהול תיק האשראי של הבנק (PORTFOLIO MANAGEMENT) מבוסס על אחוז גבוה מאוד של אשראי הניתן בפיזור גדול בגיבוי בטחונות. רמת הסיכון של הפעילות העסקית היא נמוכה יחסית בשגרה, כאשר הבנק כמעט איננו נותן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים (להוציא, הקרן לעסקים בערבות המדינה, כולל במסלול "חרבות ברזל"). כתוצאה מתמהיל זה עולה שמידת הפגיעה בתיק בעת אירוע קיצון, קיימת, אך היא נמוכה יחסית לממוצע המערכת הבנקאית כפי שבא לידי ביטוי בתרחיש האחיד שביצע בנק ישראל (ראה, סקירת המפקח לשנת 2022). עם פרוץ המלחמה, גברו האיומים – הכנסתם של הלווים הפרטיים נפגעה, חלקם בחל"ת וחלק מהם טרם הצליחו להפעיל מחדש באופן מלא את העסקים שעזבו בשל שירותם הצבאי, ולא ברור בשלב זה מה תהיה השפעת מתווה ההקפאות על הכשלים בתיק, בפרט, כאשר ייצאו מהמתווה. קיים חשש באי הוודאות הנוכחית להתפתחות אבטלה, שתעמיק את הפגיעה בלקוחות שנכנסו לאירוע, שיחס ההחזר שלהם הורע עוד קודם לכן, יחסית לאפריל 2022, מועד התחלת העלייה בשיעור הריבית במשק. מצב המלחמה השפיע גם על סיכון העסקים במשק (שגם כך עלה בתקופה האחרונה, עקב עלייה בנטל החוב שלהם) ולפיכך, עלה פוטנציאל הסיכון במשק בענף העסקים הקטנים והבינונים, אולם פעילות הבנק בענף זה אינה מהותית.

שיעור הפיגורים והכשלים במשכנתאות עלה מתחילת שנת 2023, בשל הפגיעה ביכולת ההחזר של הלקוחות, תוצאת העלייה בשיעור הריבית במשק וגדל עוד עקב המלחמה. למרות עלייה זו, שיעור הכשלים במשכנתאות עדיין נמוך יחסית, ובאותו אופן, שיעור המחיקות נמוך בגין העובדה שהבטוחה מהווה חלק מהאשראי. מתחילת המלחמה לא חל שינוי מהותי בפרופיל סיכון תיק המשכנתאות של הבנק. מדדי התיק, כמו שיעור ה – LTV (שיעור ההלוואה מערך הדירה) ושיעור ה – PTI (יחס ההחזר של הלווה) עומדים במגבלות שנקבעו והם דומים לשיעורים במערכת.

נכון לסוף הרבעון הרביעי של השנה, חלה ירידה בשיעור הפיגורים ושיעור הכשל, בעיקר, כתוצאה מהמתווה של בנק ישראל והבנקים מהקפאות של לקוחות שנמצאו בפיגור. ירידה זו נמשכה בתחילת שנת 2024 ושיעור הכשל ירד לשיעור דומה לזה של התקופה טרם החל תהליך עליית הריבית במשק.

רמת הכשלים באשראי הצרכני סולו שחלקו בתמהיל האשראי הכולל נמוך יחסית, כ- 11%, עלתה בצורה משמעותית מתחילת השנה, בגין הפגיעה ביכולת ההחזר של הלקוחות, והעובדה שהלקוחות ברובם, אינם לקוחות העו"ש של הבנק והבנק איננו הבנק הראשי או אפילו המשני לפעילותם. שיעור החדל"פים (חדלי פירעון) בתיק הצרכני עלה מתחילת שנת 2023 באופן משמעותי, ויש לו השפעה דומיננטית על שיעור הכשלים והמחיקות. מפרוץ המלחמה פרופיל סיכון תיק האשראי הצרכני נשמר על רמה הקרובה לזו של הרבעון השלישי, הבנק הקשיח את מדיניות החיתום שלו ולקראת סוף הרבעון הרביעי חלה ירידה בשיעור הפיגורים והכשלים, באופן דומה לתיק המשכנתאות ומסיבה דומה הירידה בשיעור הכשלים נמשך גם בתחילת שנת 2024. בהתחשב בעליה בסיכון, הגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית בגין אשראי זה כבר ברבעון השלישי והמשיך להגדילה בגין אי הוודאות גם ברבעון הרביעי של השנה, לפרטים נוספים ראה ביאור 29.

הבנק הפעיל במחצית השניה של השנה מהלך לשיפור פרופיל סיכון תיק האשראי הצרכני שלו, תוך שיפור מודל החיתום באמצעות מידע נוסף ושדרוג תהליכי הגביה. האשראי העסקי של הבנק מתבצע באמצעות הקרן בערבות המדינה במסלול "חרבות ברזל" ברמת סיכון נמוכה ובאמצעות מתן אשראי לחברות מימון בהיקפים שהוגבלו על ידי דירקטוריון הבנק. הבנק מקיים קשר שוטף עם חברות המימון ופעילותם בעת הנוכחית, מתבצעת ללא בעיות. עיקר האשראי ניתן לענף הנדל"ן והוא מתבצע בשנים האחרונות ברמת סיכון נמוכה יחסית. אשראי זה, מתנהל תחת מדיניות שמרנית של הבנק, ובפרט, מדיניות החיתום. מדדי התיק השונים מעידים על רמה נמוכה של סיכון, הכשלים והמחיקות אפסיים והסיכון נחלק עם חברות הביטוח השותפות למתן האשראי. הלווים ברובם הם לווים ותיקים ובעלי יכולת מוכחת. אי הוודאות עקב מצב המלחמה העלתה את פוטנציאל הסיכון באשראי לנדל"ן, בשל פוטנציאל השפעתה על מצב הענף ועל הלווים של הבנק בנדל"ן. הבנק ביצע מספר סריקות של מצב הלווים הללו, עם דגש על לווים שקיבלו אשראי למימון קרקעות. נכון למועד דוח זה, לא נמצאו ממצאים מהותיים לגבי יציבות הלקוחות. דוח עשרת הלווים הגדולים של הבנק מלמד כי לווים אלה איתנים גם בתקופה הנוכחית, ולא חלה הרעה באיכות האשראי שלהם כמו גם בדירוג האשראי שלהם. הבנק ממשיך לנקוט מספר צעדים כדי לנטר את פרופיל סיכון האשראי שלו – מעבר לניטור יומי של תיק המשכנתאות (מעקב אחר פיגורים, כשלים והשפעת ההקפאות), הידוק החיתום על האשראי הצרכני, והוא ממשיך לסרוק את לקוחות האשראי העסקי בצורה שיטתית וסדירה.

בשל המצב, והצורך להפנות משאבים להפעלת תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק, תוך התחשבות בצרכי היחידות באגף מערכות מידע של הבנק בהינתן כח האדם המגויים, הוקפאו מספר פרויקטים לתקופה של רבעון. הקפאתם תואמה בתיאום בין האגף לבין היחידות העסקיות. תכנית המחשוב לשנת 2024 קבעה את הפרויקטים שיש לקדם, תוך תעדופם משיקולים עסקיים ובהתאם לדרישות הרגולציה. נכון למועד זה חודש הטיפול בפרויקטים אלו.

במהלך השנה המשיך הבנק בפעולות שביצע לחיזוק הטיפול המתמשך שלו בסיכון התפעולי ובסיכוני הבקרה הפנימית השונים. חיזוק הטיפול כלל שיטות הערכה חדשות ומעודכנות להערכת הסיכון, פיתוח בקרות נוספות והתאמת פעילות קווי ההגנה השותפים לטיפול בסיכונים אלה. בחלק מהמקרים, פעולות הבקרה, ובפרט, השימוש במערך ניטור האנומליות

ופיתוח בקרות ובסיסי מידע לטיפול באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, הופעלו מפרוץ המלחמה כדי לסייע בהערכת ומזעור סיכונים אלה. בהתאם להערכת הסיכונים של הבנק הורחב השימוש בהם על ידי הגדרת דוחות וחוקי ניטור חדשים.

לבנק מערך לטיפול בסיכוני הבקרה הפנימית המבוסס על ראיה אחידה של צורת הטיפול בהם, ככל הניתן. לכל אחד מסיכוני הבקרה הפנימית, נקבע מסמך מדיניות הקובע את העקרונות לניהול הסיכון, תאבון הסיכון הכמותי והאיכותי, קווי ההגנה שנקבעו לטיפול בסיכון, אמצעי המדידה, הערכת הסיכונים והמזעור, וכן, שרשרת הדיווחים הנדרשת להנהלה ולדירקטוריון הבנק, שנועדה להבטיח כי המידע לגבי התקדמות הטיפול מדווח כהלכה, בין היתר, באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני העולה לאישור ההנהלה, הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון והדירקטוריון. הבנק נדרש, כמו יתר התאגידים הבנקאיים, לכלול טבלת גורמי סיכון, ולהעריך את השפעתו של כל גורם סיכון על יעדיו העסקיים שנקבעו בתוכנית האסטרטגית ותוכנית העבודה, נכסיו של הבנק והמוניטין שלו. הערכת הסיכונים המפורטת בטבלת גורמי הסיכון בהמשך פרק זה משקפת את הערכת הבנק לגבי פרופיל הסיכונים שלו, לנוכח אי הוודאות בשל המלחמה. עם פרוץ המלחמה, עקב הפוטנציאל כי השפעת אי הוודאות תפגום באיכות המודלים המשמשים את הבנק, ובהתאם למכתב בנק ישראל בנושא, עבר הבנק להשתמש בהערכות מומחה המתבססות על הערכות הסיכונים של יחידות הבנק חלף הערכות המודלים. לכך, התווספו כפי שנכתב לעיל שורה של ניתוחי רגישות ומבחני קיצון המאפשרים לבנק להתאים את הערכות הסיכון לאי הוודאות שנוצרה.

למידע נוסף אודות הסיכונים ואופן ניהולם ראה גם את הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3, דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר, 2023 ומידע נוסף על הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של הבנק. ברבעון השלישי של השנה, הועלה דירוג סיכון הנזילות וסיכון השוק והריבית מדרגה נמוכה לדרגה נמוכה בינונית, כדי לשקף את העלייה ברמת הסיכון, עקב אי הוודאות שנוצרה מפרוץ המלחמה. ברבעון הנוכחי, לאור היציבות בפרופיל הסיכון של סיכונים אלה וכן, סיכונים אחרים, החליט הבנק שלא להעלות ברבעון הנוכחי את דירוג גורמי הסיכון. לטבלת גורמי הסיכון ראה פרק 3.5.

3.1 סיכון אשראי

סיכון האשראי הוא הסיכון שנובע מההסתברות שלווה או שקבוצת לווים לא יעמדו בהתחייבויותיהם לבנק, באופן שיתבטא באי-תשלום הקרן ו/או הריבית ועקב כך יישחקו רווחיו הצפויים של הבנק. סיכון האשראי הוא הסיכון העיקרי של הבנק.

פעילות האשראי לציבור מנוהלת במספר מגזרים עיקריים הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות והשירותים הבנקאיים הנדרשים להם, וכן, ביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מסוגי הלקוחות:

מגזר משקי הבית, לקוחות בפעילות בינלאומית ולקוחות מסחריים נמצאים באחריות החטיבה הקמעונאית. החטיבה הקמעונאית אחראית גם לטיפול בלקוחות הקרן בערבות מדינה (עוסקים מורשים) במסלול "חרבות ברזל".

מגזר עסקי וליווי פרויקטים בנדל"ן (הנמצאת באחריות מחלקת סקטור הנדל"ן) כפופים לחטיבה העסקית, בנוסף, החטיבה אחראית גם לטיפול בלקוחות הקרן בערבות מדינה (עסקים) במסלול "חרבות ברזל".

מגזר מוסדיים וניהול פיננסי- כפופים לחטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי. סיכון האשראי בא לידי ביטוי בפעילות עם לקוחות מוסדיים ובפעילות הנוסטרו. על מנת לנהל את סיכון האשראי מוגדרת בבנק מדיניות אשראי המאושרת על ידי הדירקטוריון בתדירות שאינה פוחתת מתדירות שנתית. המדיניות קובעת מגבלות ענפיות, מגבלות על קווי העסקים והמגזרים וכן על גורמי הסיכון של הפעילות, את קווי ההגנה האחראים לניהול, בקרה וביקורת של הסיכון, עקרונות לניהול הסיכון, הכלים להפחתת הסיכון וכלי בקרה לניהול הסיכון. תהליך קביעת הסמכויות, תהליך הדיווח הסדור, דרכי הניטור של פרופיל הסיכון לנוכח תאבון הסיכון שנקבע, הטיפול באשראי היזום, המודלים והמערכות המשמשות לניהול ובקרת הסיכונים והעקרונות לניהול הסיכון בעת מצב קיצון. בנוסף, מפרטת המדיניות את העקרונות למתן אשראי, כולל המגבלות (תאבון הסיכון) תהליכי הגבייה והביטחונות. במסגרת המדיניות נקבעים גם עקרונות וכללים לניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים והן ברמת ענפי המשק וקווי העסקים, כאשר תיק האשראי למשכנתאות מפולח לפי המגזרים העיקריים הפועלים בו שיש להם השפעה על פרופיל סיכון התיק הכולל (החברה הערבית, החברה החרדית והמגזר הכללי) והיא מתייחסת גם להיבטי ריכוזיות האשראי. השפעת היבטים אלה על הפעילות הקמעונאית של הבנק נבחנים גם לאור שינויים ברמת המאקרו כמו שיעור האבטלה, הריבית והאינפלציה. מתווה תרחישי הקיצון של הבנק מניח עלייה משמעותית בשיעור האבטלה, הריבית והאינפלציה, ובוחן את השפעת גורמים אלה על ריכוזיות תיק המשכנתאות. מבחני הקיצון של הבנק עודכנו עקב חוסר הוודאות, ממשיכים להצביע, כפי שציינו לעיל, על פגיעה בתיק, אך במידה שאיננה מסכנת את איתנות הבנק. מדיניות האשראי של הבנק לשנת 2024 שאושרה על ידי הדירקטוריון קבעה פעולות ותהליכים שיש לבצע בפעילות האשראי בזהירות ובשמרנות לאור אי הוודאות הרבה. כמו כן, תכנית העבודה של הבנק לשנת 2024, כפי שצוין לעיל, כללה מגוון תרחישים ומבחני קיצון לניתוח השפעת אי וודאות זו על פרופיל הסיכון של תיק האשראי בכל הסגמנטים שלו. הנחות הבנק לגבי מצב המאקרו בעת קיצון שמשו אותו גם לצורך קביעת ההפרשה בשיטת **CECL**.

הבנק פועל במספר מישורים כדי למזער את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב חיתום האשראי, אישורו, הביטחונות הנדרשים בהתאם למדיניות האשראי ותהליך הגבייה והנהלים הרלוונטיים למעקב ולבקרות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות המהוות את קו ההגנה הראשון. בנוסף, הבנק מפעיל יחידות בקרה ייעודיות בקו השני לפעילות הבנק, פונקציית ניהול הסיכונים. הבנק משקיע מאמצים רבים לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים במתן אשראי וניהולו וכן לפיתוח כלים ממוחשבים, מודלים לדירוג וחיתום אשראי ודוחות בקרה שיסייעו בניהולו היעיל של התיק והסגמנטים שלו. כמו כן, הוכנסו שיפורים בתהליכי הגבייה והוטמע מנגנון לגבייה דיגיטלית. ברבעון השני של שנת 2022, עם הטמעת מערך חיתום צרכני חדש, המבוסס על טכנולוגיה מתקדמת ומודלים לחיתום מבוססי שיטות סטטיסטיות מתקדמות, עדכן הבנק את תהליך החיתום, וקבע ריבית דיפרנציאלית לפי דירוג הלקוח.

כפי שציינו לעיל, הבנק ממשיך בתהליך לעדכון מערך החיתום של האשראי הצרכני, תוך הוספה של מידע נוסף למודל החיתום, במטרה לאפשר מתן הצעות ערך טובות יותר ללקוחותיו.

ממודל החיתום של הבנק הוחרגו כל המאפיינים ברמת הלקוח היכולים לעודד אפליה או אינם עומדים בחוק נתוני האשראי. קצינת הציות של הבנק מבצעת בדיקות תקופתיות על מנת לוודא כי אין חריגות ממדיניות מניעת האפליה של הבנק. לצורך ניהול ובקרה של סיכון האשראי, הבנק עושה שימוש במספר מערכות ממוחשבות. מערכות המחשב מספקות כלי בקרה לקו ההגנה הראשון וכן לקו השני והשלישי, לאיתור ובקרת סיכוני אשראי. בנוסף, הגביר הבנק את יכולות הבקרה וניהול תיקי האשראי שלו, באמצעות פיתוח מגוון דוחות המנטרים את התפתחות פרופיל הסיכון של תיקי האשראי, לנוכח היעדים העסקיים ותאבון הסיכון שאושר במסמך המדיניות על ידי דירקטוריון הבנק. חלק לא מבוטל מדוחות אלה מופק בתדירות יומית, ומאפשר, ניתוח ניהול דינאמי של התיק, ובנוסף, מאפשר ניטור זה זיהוי מהיר של שינויים ברמת הסיכון של תיקי האשראי, לו יתרחשו בסביבת אי הוודאות הנוכחית והמתמשכת. עמדת הבנק היא כי הגברת תדירות הבקרה על פרופיל הסיכון, ניתוח פרופיל הסיכון והעשרת דוחות הבקרה לגורמי ומדדי סיכון נוספים, מהווה נושא מהותי ביותר בעידן הנוכחי. רכישת תיקי אשראי צרכני אותם מבצע הבנק לפי האסטרטגיה שלו מתבצעת בתהליך מוסדר, הבוחן את כל היבטי ההלוואות בצ'ק ליסט בהתאם למדיניות הבנק לטיפול במוצר חדש, כולל בחינה קפדנית של איכות התיק והסיכונים הכרוכים בפעילות. הצ'ק ליסט נתון לאישור לפי מסלולי אישור שונים, כולל מסלול אישור הנהלה ודירקטוריון, בהתאם להשפעת פרופיל הסיכון של המוצר או הפעילות החדשה על פרופיל הסיכון של הבנק. הבנק השלים הסדרה במדיניות ייעודית את היבטי הטיפול במכירות תיקי משכנתאות, המתבצעים בהתאם להנחיות בנק ישראל. כחלק ממהלך זה, מבטיח הבנק באמצעות תהליך בחינה ייעודי כי פרופיל הסיכון של התיק לא השתנה באופן משמעותי עקב תהליך המכירה.

לבנק מספר מערכות פנימיות לדירוג לווים התומכות בקבלת החלטות אשראי: בתחום ליווי הפרויקטים משלבת המערכת פרמטרים מדוחות החשיפה של הפרויקטים, כגון בחינת קצב ההתקדמות, מצב הנזילות, שחיקת הרווחיות, שווי המלאי ועוד. באשראי קמעונאי מדורג הלקוח בהתאם למודלים המתבססים על מאפייני הלקוח בעת בקשת האשראי, בשילוב עם מידע המגיע מלשכת האשראי עמה עובד הבנק במסגרת חוק נתוני האשראי.

המודלים מתוקפים ומנוטרים בהתאם למדיניות הבנק לתיקוף מודלים (סיכון מודל). כאמור לעיל, המהלך לעדכון המודלים באשראי הצרכני, מהווה חלק מראיית דירקטוריון והנהלת הבנק לשכלל את כלי המדידה, הדיווח והבקרה לשם קבלת מידע מקיף יותר המסייע בניהול סיכון האשראי והתאמת ריבית העסקה לסיכון הלקוח, ובכך, לתת ערך עסקי גבוה ככל שניתן והצעות ערך טובות יותר ללקוחות הבנק.

לשם ניהול ומזעור סיכון האשראי, ההנהלה שמה דגש על תהליכים שוטפים לניתוח הנתונים ולשיפור המדידה והבנק המשיך במהלך השנה לפתח דוחות ייעודים המאפשרים ניתוח פרופיל הסיכון של תיק האשראי וסגמנטים שלו בהתאם לגורמי הסיכון המשפיעים על פרופיל הסיכון. הבנק דורש שיעבוד בטחונות עבור סוגי אשראי מסוימים בהתאם למדיניות האשראי שאושרה. הבטוחה המרכזית הניתנת לבנק היא שיעבוד נדל"ן, כאשר מקדמי הביטחון שנקבעו לערכו של השעבוד יחסית להלוואה נקבעו בשמרנות בהתאם להנחיות בנק ישראל ומידת השמרנות של הנהלת ודירקטוריון הבנק, מה שממזער באופן משמעותי את פוטנציאל הסיכון ככל שמחירי הדיור ירדו. כמו כן, מתקבלים בבנק בטחונות נוספים: שעבוד רכב, פיקדונות וני"ע, ערבויות בנקאיות מצדדים שלישיים, ערבויות אישיות של ערבים לחוב ועוד. במדיניות הבנק נקבעו כללי הישענות על כל אחד מסוגי הבטוחות, בהתאם לאופי הבטוחה, סחירותה, מהירות המימוש והמעמד המשפטי של הבטוחה. הביטחונות מותאמים לנסיבות ההלוואה ולאיתנותו הפיננסית של הלווה. בנהלי הבנק נקבעו כללים לניהול הביטחונות ולעדכון ערכם.

בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" עלול מגזר האנשים הפרטיים להיפגע, וזאת, על רקע ההאטה בפעילות הכלכלית, הריבית הגבוהה במשק, המצב בשוק הנדל"ן ועוד היבטים העולים מאי הוודאות השורה במדינה. כאמור לעיל, הבנק מנטר את פרופיל סיכון מגזר האנשים הפרטיים שלו באופן שוטף, על מנת לאתר הרעה בפרופיל זה, תוצאת ההיבטים שצוינו לעיל. כחלק מניטור זה, בוחן הבנק בשורה של ניתוחי רגישות ומבחני קיצון את פוטנציאל השפעת גורמי המאקרו, ובפרט, ריבית בנק ישראל על פרופיל הסיכון של הלקוחות ושל התיק. לעניין זה, נוספו ניתוחים גם בקשר למתווה ההקפאות, תוצאת המלחמה ומעקב הדוק תוך פיתוח שיטות נוספות לחיזוי לגבי שיעור הפירעונות המוקדמים בתיקי האשראי.

תיאור הגורמים הפעילים היוצרים, מנהלים ומבקרים את סיכון האשראי- קווי ההגנה

הבנק אימץ במסמך המדיניות עקרונות לניהול ובקרת סיכונים המבוססים על מעגל פיקוח ושלושה "קווי הגנה". מעגל הפיקוח כולל את הדירקטוריון ואת ועדותיו הרלוונטיות (ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים, הוועדה לתכנון הון וועדת ביקורת), וכן את ההנהלה. קו ההגנה הראשון כולל את נוטלי ומנהלי הסיכון, ביניהם, מנהל החטיבה הקמעונאית, מנהל החטיבה העסקית, מוסמכי האשראי ויחידת הגבייה. קו ההגנה השני כולל את פונקציות ניהול הסיכונים בחטיבת הסיכונים בראשות מנהל חטיבת הסיכונים שמשמש כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק. החטיבה אחראית למתן חוות דעת בלתי תלויה על עסקאות אשראי העולות לאישור ועדת האשראי הפנימית (בסכומים הנמוכים מהסכום שנקבע על ידי בנק ישראל), לטיפול במסמך מדיניות האשראי, למעקב אחר חובות מהותיים בהתאם להוראה 314A של בנק ישראל, ולתהליכי הערכת סיכון תפעולי וסיכוני בקרה פנימית בפעילות האשראי כולל מתן האשראי והגבייה, וזאת, באמצעות מחלקת סיכונים תפעוליים. מחלקת הציות הפועלת בחטיבת הסיכונים אחראית לבקרת טיפול הבנק בסיכוני ציות, איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, הוגנות ומניעת אפליה בעת הטיפול באשראי והיא אחראית בין היתר, להשלמת ביצוע בקרות ותהליכי הערכה לעמידת הבנק בהוראות הרגולטוריות ובפרט, בעקרונות שנקבעו לשמירת הוגנות ומניעת אפליה שהבנק מייחס להם חשיבות מרובה. בנוסף, כולל הקו השני גם את אגף הכספים של הבנק ואת החטיבה המשפטית האחראית למתן חוות דעת במהלך חיי עסקת האשראי, מעת חיתומה. קו ההגנה השני אחראי לפיכך, לבקרת מכלול הסיכונים הכרוכים בפעילות האשראי של הבנק, כולל סיכון תפעולי, סיכון ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, הוגנות וסיכונים נוספים, בהתאם להוראות בנק ישראל. כחלק מתפקידו, הוא מקיים ממשקים עם יחידות הבקרה ומנהלי המוצרים הפועלים בקו הראשון. הקו השלישי כולל את הביקורת הפנימית הפועלת לפי תכנית עבודה סדורה לביצוע ביקורות על פעילות האשראי, וכן, אחראית לביצוע תהליך להערכת אפקטיביות ניהול הסיכון (בקו הראשון ובקו השני). ראה גם את הדוח על הסיכונים- גילוי בהתאם לנדבך 3, דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר, 2023 ומידע נוסף על הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

הבנק המשיך להשתמש בכלים, במודלים, בתהליכים ובמערכות שתוארו לעיל על מנת לבחון את פרופיל הסיכון שלו, החל מהשבעה באוקטובר. הניטור השוטף באמצעות דוחות ייעודים הוגבר כדי לבחון כל התפתחות בסיכון תיק המשכנתאות וסיכון התיק הצרכני, ברמה יומית. הבנק בוחן את מצב הפיגורים, הכשלים, ההפרשה הצפויה והמחיקות בתיקים אלה, וכן את השפעת ההקפאות והפירעונות המוקדמים על פרופיל סיכון האשראי של הבנק. במהלך הרבעון הרביעי של השנה והרבעון הראשון לשנת 2024 (עד למועד פרסום דוח זה) לא חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכונים של תיקי אשראי אלה. רמת הביצועים במשכנתאות שירדה במעט עם פרוץ המלחמה עלתה לקראת סוף הרבעון, וחלה ירידה יזומה של הבנק באופן משמעותי יותר באשראי הצרכני. שיעורי הכשל מפרוץ המלחמה ירדו כתוצאה, בעיקר, של מתווה ההקפאות, ומדדי הסיכון של תיקים אלה הם כמעט ללא שינוי. החטיבה העסקית מקיימת קשר שוטף עם לקוחותיה בכל מגוון פעילותה, בוחנת את מצב האשראי שלהם, ובמקרה הצורך, מסייעת תוך התאמת מסגרות, מתן הקפאות לפי מתווה בנק ישראל ועוד. לקוחות התיק העסקי של הבנק נסרקים באופן סדיר על מנת לבחון שינוי בפרופיל הסיכון שלהם. נכון למועד זה, לא חל שינוי מהותי באיכות האשראי של לקוחות החטיבה. פעילות הבנק בקרן בערבות מדינה במסלול "חרבות ברזל" גדלה באופן משמעותי ברבעון הרביעי. פעילות זו מגדילה את שיעור הנכסים המגובים בביטחון בכלל תיק האשראי של הבנק.

הבנק הגדיל ברבעון השלישי את ההפרשות שלו בשיטת ה – **CECL** בכל אחד מענפי הפעילות שלו, עקב מצב המלחמה. לפיכך, גדלו יחסי הכיסוי בכל אחד מתיקי הבנק. ההפרשה בגין מצב מלחמה חושבה בהתאם למתודולוגיה הקיימת, אך על בסיס הנחה כי קיים סיכוי גבוה בתרחיש הפסימי המניח שינוי משמעותי בגורמי המאקרו (במיוחד, באבטלה), יחסית למצב שגרה. יחס הכיסוי בגין תיק הנדל"ן של הבנק עלה באופן משמעותי יחסית ליחס הנמוך שהיה נהוג בשגרה (בגין שיעור הכשלים והמחיקות האפסיים בפעילות זו), לאור אי הוודאות היכולה להשפיע על פוטנציאל הסיכון של פעילות זו. מתודולוגיה זו אותגרה בשיטות אלטרנטיביות, ביניהן ההפרשה הצפויה, כמו כן, עודכן מבחן הקיצון של הבנק לתיק המשכנתאות – שיעור הכשל במבחן הקיצון זה עודכן עקב מצב המלחמה לשיעורים הגבוהים פי 3 לערך מהשיעור שלהם בשגרה ושיעור הגבייה בתיק הוקטן באופן משמעותי יחסית למצבו בשגרה מתוך הנחת התרחיש כי תחול ירידה משמעותית במחירי הדיור. הבנק השתמש בתוצאות תרחיש מחמיר זה, כדי לוודא כי הפרשת ה – **CECL** בתנאי אי הוודאות של המלחמה, קרובה בצורה מספקת לתוצאת מבחן הקיצון, לאור אי הוודאות הגבוהה. לפירוט נוסף, ראה טבלה 12 ודוח הסיכונים לציבור ליום 31 בדצמבר 2023. ברבעון הרביעי, המשיך הבנק לעקוב אחר השפעת אי הוודאות על פרופיל סיכון האשראי של הבנק, ובפרט, על הגורמים על תוצאת ה – **CECL** שלו, כדי להבטיח כי אכן ההפרשה שמרנית ומשקפת את אי הוודאות שעדיין שורה בסביבת העבודה של הבנק. תוצאת החישוב גדלה (למרות, הירידה בשיעור הכשלים באשראי למשכנתאות והיציבות בפרופיל סיכון התיק העסקי והצרכני). עיקר השינוי בתוצאה נבע מעדכונים שביצע הבנק מתוך השמרנות המתחייבת במספר מרכיבים של שיטת ה – **CECL** והביאו לעלייה במח"מ התיק הצרכני, לשינויים במקדמים הכמותיים והאיכותיים ולעדכון השפעת המאקרו עקב טיוב משוואת המאקרו של הבנק.

תיק המשכנתאות של הבנק, המהווה חלק עיקרי בהרכב תיק האשראי של הבנק, הוא נכס האשראי הבטוח ביותר, בשגרה, וכפי שעולה מניתוח פרופיל התיק מפרוץ המלחמה, גם במצב הנוכחי. במהלך השנה וחצי האחרונות, מעת שהחל מהלך עליית הריבית שהביא לפגיעה ביכולת ההחזר של הלקוחות, שיעור המחיקות של התיק כמעט שלא השתנה. זה נובע בעיקר, בשל העובדה שיכולת מימוש הביטחון היא גבוהה, שכן ערך ה – **LTV** (בעת החיתום) הממוצע של הבנק הוא כ- 53% (וזאת, מבלי לקחת בחשבון את השפעת העלייה במחירי הדיור בשנים האחרונות, המביאה לשיעור **LTV** נמוך משמעותית מערכו בחיתום), כשהפעילות ב – **LTV** גבוה (מעל 70%) היא נמוכה. לפיכך, גם אם נניח ירידה משמעותית בשיעור מחירי הדיור בעתיד, לא צפויה פגיעה משמעותית ביכולת הגבייה/המימוש של הבנק, כפי שעולה גם מתוצאת מבחן הקיצון שציינו לעיל. שיעור הכשל במשכנתאות הוא נמוך יחסית, אם כי עלה במהלך הרבעונים האחרונים, תוצאת השפעת עליית הריבית על יחס ההחזר של הלקוחות, **PTI**. כאמור, שיעור הכשל ירד ברבעון הרביעי ובתחילת שנת 2024, בעיקר, עקב מתווה ההקפאות. הבנק עוקב אחר הסיכוי להתפתחות אבטלה העלול לנבוע מאי הוודאות ומצב המלחמה. התפתחות אבטלה בתיק המשכנתאות (וכן, בתיק הצרכני), עלולה לפגוע ביכולת ההחזר של הלקוחות, בסגמנטים השונים בתיק, בהתאם למגזרים בהם פועל הבנק או באזורים גאוגרפים שונים, ולהגדיל את שיעור הכשל בתיק. באופן דומה, תיתכן פגיעה נוספת בלקוחות האשראי הצרכני. מאידך, במתווה ההקפאות של הבנק, יש כדי להקל על הלקוחות, מתווה ההקפאות צמצם את שיעור הלקוחות הנכנסים לכשל במשכנתאות ובצרכני. לפיכך, מעת הפעלת מתווה ההקפאות עוקב הבנק אחר מספר ההקפאות, סכומם והשפעתם על שיעורי הכשל בשני תיקים אלה. טבלה מספר 25 להלן מלמדת על היקף ההקפאות לפי מספר ההלוואות שהוקפאו, סכום התשלומים שנדחו והיקף החובות הבעייתיים שהוקפאו. הדיווח מפולח לפי שני המעגלים שנקבעו במתווה ההקפאות (ראה, פרק 1.6 לדוח זה).

טבלה 25- גילוי על הטבות במסגרת ההתמודדות עם המלחמה:

	גילוי על הטבות במסגרת ההתמודדות עם המלחמה: (*)				
	דיור	אנשים פרטיים- אחר	עסקים זעירים וקטנים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים	סך הכל
עלות צפויה של הטבות שהבנק העניק במסגרת ההתמודדות עם המלחמה						
שינויים בתנאי חובות (**)	1.7	1.5	0.2	-	-	3.4
הלוואות ללא ריבית או בריבית מופחתת	-	-	-	-	-	-
ויתור על עמלות	-	-	-	-	-	-
הטבות אחרות	1.1	0.1	-	-	-	1.2
סך הכל הטבות שהבנק העניק	**2.8**	**1.6**	**0.2**	**-**	**-**	**4.6**
הטבות שטרם נוצלו	4.9	9.9	-	-	-	14.8
סך הכל הטבות בהנחת ניצול מלא	**7.7**	**11.5**	**0.2**	**-**	**-**	**19.4**
מידע נוסף על פעילות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה						
יתרת אשראי עם שינויים בתנאי החובות	**185.8**	**20.1**	**16.7**	**-**	**-**	**222.6**
סכום התשלומים שנדחו (***)	7.1	1.7	0.6	-	-	9.4
דחיית תשלומים ממוצעת בחודשים (***)	6	5	5	-	-	5
מזה אשראי בעייתי	5.1	0.1	-	-	-	5.2
מזה אשראי שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי (****)	-	-	-	-	-	-
יתרת הלוואות שניתנו ללא ריבית או בריבית מופחתת						
שיעור ריבית ממוצע	-	-	-	-	-	-
שיעור ממוצע של ריבית הפריים בתקופה האמורה	-	-	-	-	-	-
הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה						
יתרת אשראי	-	-	74.4	-	-	74.4
שיעור ריבית ממוצע	-	-	6.95	-	-	6.95
מזה:						
יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל	-	-	35.1	-	-	35.1
שיעור ריבית ממוצע	-	-	6.14	-	-	6.14
יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות המדינה)						
יתרת אשראי	-	-	35.1	-	-	35.1
שיעור ריבית ממוצע	-	-	6.14	-	-	6.14

(*) הנתונים מעודכנים נכון ליום 29 בפברואר, 2024.

(**) כולל דחיית תשלומים בריבית 0% ופטור מריבית חובה בעו"ש.

(***) דחיית התשלומים, לרבות הארכת תקופת פירעון. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלווה זכאי לפי כל דין.

(****) בדוח לרבעון הראשון לשנת 2024 ואילך- מזה: אשראי ללווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי תנאים. למידע נוסף ראה ביאור 29 בדוח הכספי.

ריכוזיות אשראי

סיכון הריכוזיות הוא סיכון הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי. במטרה לצמצם את פוטנציאל סיכון הריכוזיות פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לווים רבים מענפי משק שונים. מרבית תיק האשראי הינו הלוואות לדיור ואנשים פרטיים - לא לדיור, יחד עם זאת, אשראי זה מפוזר בין סגמנטים שונים, מגזרים שונים ואזורי מגורים (גאוגרפיים) שונים.

תיק המשכנתאות מהווה כ- 64% מתיק האשראי של הבנק. התיק הצרכני מהווה כ- 10% והאשראי המסחרי (כולל בעיקר, ליווי פרויקטים, קבוצות רכישה ומשכנתאות מסחריות) מהווה 26%, ראה טבלה מספר 16. בשל חלקו של תיק המשכנתאות בסך תיק האשראי של הבנק, מדד הרפינדל- הירשמן (מדד המהווה אינדיקטור מקובל לרמת הריכוזיות) מלמד על ריכוזיות בינונית של הבנק, שרובה ככולה מיוחסת לענף ההלוואות והדיור.

תיק המשכנתאות מפוזר בין שלושה מגזרים: החברה הערבית (33% מהתיק), החברה החרדית (24%) והמגזר הכללי (43%). ניתוחי הבנק בכל גורמי הסיכון, וכן, בפיגורים, בכשלים ובמחיקות מתבצעים ברמת מגזרים אלה, כדי לנטר את השפעת גורמי המאקרו על פרופיל הסיכונים של כל אחד מהתיקים. לאי הוודאות הנוכחית פוטנציאל השפעה על התפתחות סיכון זה, בעיקר, עקב השפעת רמת האבטלה ומצב הלווים שהכנסותיכם נפגעו עקב המלחמה על רמת הסיכון של האשראי הקמעונאי. למרות רמת הריכוזיות הבינונית בשגרה, הבנק בוחן את הריכוזיות באופן שוטף שכן ריכוזיות נמוכה בעת שגרה יכולה להתפתח לרמת ריכוזיות גבוהה יותר בעת קיצון, עקב פוטנציאל השפעת חלק מגורמי המאקרו על חלקים גדולים מהאוכלוסייה הקמעונאית. לפיכך, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו למגזרי האוכלוסייה השונים ברמה של תתי תיקים (שכן, יתכן והשפעת גורמי המאקרו תהיה שונה בין המגזרים השונים, וכן, מדדי הסיכון שלהם אינם בהכרח זהים), ומבצע ניתוחי תרחישים וניתוחי רגישות לבחינת השפעת האבטלה וגורמי סיכון נוספים על פרופיל האשראי של התיק. כפי שציינו לעיל, הן התרחיש האחיד של בנק ישראל והן התרחיש שביצע הבנק (תרחיש מיתון) אתגרו את תיק המשכנתאות כדי לוודא השפעת האבטלה על סיכון התיק. שני התרחישים מעידים כי השפעת מאורעות דומים לא תפגע מהותית בחוסנו של תיק המשכנתאות. כחלק מהתמודדות הבנק עם אי הוודאות, וכן, כחלק מהכנת תכנית העבודה לשנת 2024 ואתגורה, ביצע הבנק תרחישים נוספים ומגוונים על תיק המשכנתאות. תרחישים אלה המשיכו להצביע על אותה מגמה. הבנק השלים במהלך הרבעון הקודם, טרום המלחמה, תכנית מגירה הקובעת את צעדי ההנהלה הנדרשים לו יתפתח תרחיש מיתון, תוצאה של עלייה באבטלה, ולמזעור השפעת פוטנציאל אירוע שכזה המשלב בין סיכון אשראי לסיכון ריכוזיות אשראי, לו יתפתח. כאמור, הבנק ממשיך לנטר התפתחות סיכון זה עקב המלחמה והשפעת אי הוודאות שהיא יצרה על גורמי המאקרו השונים. ליום 31 בדצמבר, 2023 המגבלה הענפית הרגולטורית בגין חבות ענף בינוי ונדלן עומדת על 22% (בשל הוראת השעה, החלה עד ליום 31 בדצמבר, 2027). **מגבלת הדירקטוריון למגבלה זו נקבעה על ערך נמוך יתר מהמגבלה הרגולטורית והבנק פועל במרחק סביר מתחת למגבלת הדירקטוריון.** ענף בינוי ונדלן כולל בתוכו את בינוי ונדלן-בינוי (אשראי לרכישת קרקעות לבנייה וליווי פרויקטים למגורים, כולל קבוצות רכישה) ואת ענף בינוי ונדלן-פעילות בנדל"ן (משכנתאות למטרות עסקיות בשעבוד דירות ונכסים מסחריים) כושר ספיגה נמוך מ – 30% בפרויקטים בשלב הבניה עומד על 1.2% מסך החבות של הפרויקטים בבניה, מה שמלמד על סיכון נמוך, בהתקיים תרחיש קיצון המשפיע על גורמי הסיכון הרלבנטיים לפעילות זו. 10 הלווים הגדולים של הבנק מהווים במהלך השנה האחרונה כ – 5% עד 5.5% מיתרת האשראי לציבור, וכ-60% מהון רובד 1. ברשימת עשרת הלווים הגדולים כלולים קבוצת אי די אי חברה לביטוח וחברת אלבר קרדיט בע"מ (ברבעון השלישי יצאה חברת אלבר מרשימת עשרת הלווים הגדולים), חברות SPV, שהבנק חשוף אליהם בעקבות רכישת תיקי אשראי לרכב המסתכמים בכ- 0.2 מיליארדי ש"ח. תיקי הרכב מפוזרים בין לקוחות פרטיים רבים. הלווים הגדולים בבנק כפופים למגבלה הרגולטורית של לווה בודד (15% מהון רובד 1) וקבוצת לווים (25% מהון רובד 1), בנוסף הבנק קבע מגבלות אפקטיביות בגין לווה בודד וקבוצת לווים, הבנק עומד בכל המגבלות. לבנק קבוצת לווים אחת בלבד עם חבות העולה על 10% מהון רובד 1. חבות לקוח זה מהווה כ – 14% מהון רובד 1 לעומת מגבלה רגולטורית של 120% לכל הלקוחות עם חבות העולה על 10% מהון רובד 1. לפרטים נוספים ראה בטבלה מספר 42- התפלגות סיכון האשראי וחובות בעייתיים בענף בינוי ונדל"ן- בינוי. טבלאות מספר 26 – 30 להלן מציגות את איכות האשראי של תיקי הבנק. הן מלמדות על הרעה באיכות האשראי של תיק האשראי לדיור ותיק האשראי הצרכני בשנה הנוכחית. טבלה מספר 26 מלמדת כי חלה עליה (יחסית לסוף שנת 2022) בערכי סך כל הנכסים שאינם מבצעים של הציבור, בכל הענפים. חלה עלייה של כ-31% בסך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע. טבלה מספר 27 מלמדת על העלייה בחובות הלא צוברים באשראי לדיור הנובעת בעיקר מהאשראי המסחרי. טבלה מספר 28 מתייחסת להלוואות בדיור. היא מלמדת על העלייה בפיגורים באשראי לדיור בכל עומקי הפיגור הנמוכים מ – 33 חודשים. ירידה חלה בפיגורים מעל ל-33 חודשים, סך הפיגורים של הלוואות מעל 90 ימים (הלוואות בכשל) עלה יחסית לשנה הקודמת בכ- 32 מיליוני ש"ח. העלייה בפיגורים ובכשלים משקפת את העלייה ברמת הסיכון של התיק לדיור יחסית לסוף השנה הקודמת, תוצאה של השפעת העלייה בשיעור הריבית במהלך השנה וחצי האחרונות שהרעה את יחס ההחזר של חלק מלקוחות תיק המשכנתאות. סך ההלוואות הנמצאות בפיגור עומד על כ-207 מיליון שקלים, עלייה של כ-50 מיליוני ש"ח יחסית לסוף שנת 2022. טבלה מספר 29 מציגה את התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי CECL ואת יתרת ההפרשה בכל אחד מהרבעונים מתחילת שנת 2023 ובהשוואה לרבעונים המקבילים לשנת 2022. בשנת 2023 גבוהה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בכ-53 מיליון שקלים. עלייה זו נובעת מהעלייה בביצועי הבנק בחלק מן הענפים בשנת 2023 יחסית לשנת 2022, ומהרעה באיכות האשראי בענפי הפעילות, שהתבטא בעלייה גבוהה בשיעורי הכשל והמחיקות של ענף זה. בתקופת הדוח נרשמה עלייה בהפרשה הקבוצתית בסך של כ-53.2 מיליוני ש"ח המורכבת מעלייה בהפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים אחר בסך של כ-36.0 מיליוני ש"ח שנבעה בעיקר מהוספת "כרית מלחמה" ומהפרשה בגין הלוואות לדיור בסך של כ-10.5 מיליוני ש"ח. בנוסף, נרשמה עלייה בהפרשה בגין אשראי מסחרי ורכישת תיקים בסך כ-6.7 מיליוני ש"ח.

תהליך ביצוע האשראי בבנק

רוב תיק האשראי בבנק מנוהל בחטיבה הקמעונאית, האשראי בתחום ליווי פרויקטים ומימון בניה, מנוהל במחלקת סקטור הנדל"ן הכפופה לחטיבה העסקית, האשראי העסקי מנוהל אף הוא החטיבה העסקית. בשתי היחידות קיימת חלוקה ברורה לסמכויות אשראי, סוגי אשראי, סוגי לקוחות וסכומי אשראי. תהליך חיתום האשראי אף הוא מוגדר וכל בקשת אשראי נבחנת ומאושרת על פי מדרג סמכויות ובהתאם למדיניות שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק.

בחטיבה הקמעונאית פועל מרכז חיתום, המאשר או מביא לאישור בפני מדרג הסמכויות לאישור האשראי, כל בקשת משכנתא או אשראי צרכני, החורגת מסמכות אישור מנהל סניף. בנוסף, בבנק קיים מערך בחינה מרכזי הבוחן תיק משכנתא טרם ביצועו בפועל. תהליך הבחינה מתמקד בסקירת מסמכי מתן האשראי והביטחונות, עמידה בהתניות שנקבעו בעת אישור האשראי וכל זאת מתוך מטרה לנטר את תהליך הייצור של ההלוואה, להפחית את החשיפה לסיכון התפעולי בפעילות המשכנתאות, ולהביא את התהליך כולו לעבודה על פי סטנדרטים אחידים ומבוקרים. מערך הבחינה כפוף לחטיבת המשאבים ובכך קיימת הפרדה ניהולית בין תהליך אישור האשראי והעברת המסמכים, לבין בחינתם.

לפרטים נוספים על תהליך מתן האשראי לדיור, ראה להלן בפרק סיכונים בתיק ההלוואות לדיור.

הלוואות לפרטיים במסגרת פעילות האשראי הצרכני, לרבות מסגרות בעו"ש ובכרטיסי אשראי ניתנות באמצעות מספר ערוצים, ביניהם, נקודות מכירה. ההלוואות מאושרות ומבוצעות בהתאם למודל דירוג והמלצה לחשיפה הניתנת על ידי מערך חיתום האשראי. בקשות שאינן בסמכות הגורם המבצע מועברות לדיון ואישור מרכז חיתום במטה החטיבה הקמעונאית. החל משנת 2019, עם החלת חוק נתוני האשראי, החל הבנק להשתמש בדירוגי לשכת האשראי עימה הוא עובד, כשהוא משלב את דירוגי הלשכה עם מודל החיתום שלו. במהלך שנת 2022 הבנק השלים מהלך של עדכון מערך החיתום שלו, הכולל מודל חיתום חדש, שפותח בשיטות סטטיסטיות מתקדמות. כפי שציינו לעיל, הבנק ממשיך לשדרג את יכולות החיתום והגבייה שלו באשראי הצרכני לפי תכנית סדורה.

לפרטים נוספים על תהליך מתן האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור), ראה להלן בפרק סיכונים בתיק ההלוואות לאנשים פרטיים (שאינו לדיור).

במחלקת סקטור הנדל"ן נערכות בקשות האשראי על-ידי צוות הסקטור והן עוברות בחינה של יחידת נס"א (ניהול סיכון אשראי) הכפופה למנהל חטיבת הסיכונים, בטרם הן מוגשות לאישור בוועדות האשראי הרלוונטיות על פי מדרג הסמכויות שנקבע.

יחידת ניהול סיכוני אשראי נותנת חוות דעת על כל בקשת אשראי בסכום נמוך מהסכום המינימלי שנקבע על ידי בנק ישראל כרף לחוות הדעת.

במסגרת בחינת תיקי האשראי והביטחונות, יחידת הבחינה בסקטור בודקת את הימצאות כל המסמכים והביטחונות הנדרשים, טרם מתן האשראי ומאשרת לצוותי האשראי להעמיד אשראי ללקוח. במסגרת ניתוח סיכוני אשראי, יחידת נס"א בחטיבת הסיכונים נותנת חוות דעת נוספת ובלתי תלויה על בקשת האשראי המוגשת לאישור במוסדות הבנק במסמך נפרד ועצמאי (להלן – "מסמך נס"א"). יודגש כי בקשות אשראי אינן מובאות לדיון במוסדות הבנק ללא מסמך נס"א שהוגש במקביל לבקשה. בנוסף, מנטר הקו הראשון, וכן, יחידת בקרת האשראי בחטיבת הסיכונים (הקו השני) את הלווים הגדולים של הבנק באמצעות דו"ח ייעודי העולה לדיון בהנהלת ודירקטוריון הבנק.

במחלקת ליווי הפרויקטים ומימון בניה, מתנהל כל פרויקט בליווי צמוד של מפקח בניה, המדווח דיווחים תקופתיים על מצב התקדמות הפרויקט. אשראי נוסף הנדרש לצורך השלמת הבניה מאושר רק לאחר בחינת דוח החשיפה המעודכן של הפרויקט, בהתחשב בקצב ההתקדמות שלו ובתנאי שהלווה עומד בפרמטרים ובאבני הדרך שנקבעו. בנוסף, במהלך חיי הפרויקט, בדרך כלל אחת לחודש (עם קבלת דוח הביצוע של המפקח), נבדקת איתנותו הפיננסית של הפרויקט על-ידי הרפרנטים באגף.

זיהוי וטיפול באשראי בעייתי

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, נקבעה מתודולוגיה לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים המיושמת בכל קווי העסקים. המתודולוגיה כוללת תהליך שוטף מסודר ומובנה, שבמסגרתו נערכת סריקה יסודית של תיק האשראי, תוך שימוש בקריטריונים המהווים התראה מוקדמת להפיכתו של חוב לבעייתי.

במסגרת הסקירה מאותרים לקוחות בעלי תסמינים שליליים כגון חוב בפיגור, קשיים תזרימיים המתבטאים בקושי בתשלומי הקרן ו/או הריבית בהלוואות, הרעה בפעילות העסקית וכד' ונבחן הצורך במתן המלצת סיווג חדש ללקוח או שינוי סיווג ללקוח בעל סיווג קיים או הכללתו ברשימת מעקב (לקוחות בעלי תסמינים שליליים, על פי קריטריונים שהוגדרו בנהלי הבנק, ואשר הוחלט כי אין צורך בסיווגם). ההמלצות מוגשות לוועדות לחובות בעייתיים על פי מדרג הסמכויות שנקבע, אשר דנות בהן ומקבלות לגביהן החלטות על סיווג או ביצוע הפרשה. בקרות אירועים מהותיים העלולים להשפיע על קבוצת לקוחות או על תיק האשראי, הבנק בוחן את השפעת האירוע על תיק האשראי ומגיב בהתאם. התגובה יכולה להיות בדרך של שינוי המדיניות או בדרך של פעולה מול הלווים הקיימים. כאשר הלוואה לאנשים פרטיים נכנסת לפיגור – הסניף מטפל בגביית פיגורים בשלבים הראשונים של הפיגור, עם העמקת הפיגור, הטיפול בהלוואה מועבר לטיפול מחלקת הגביה. במידה והחוב מובטח באמצעות שיעבוד דירת מגורים ולאחר מיצוי תהליכי הגבייה מול הלווה, יפעל הבנק למימוש הביטחון. תהליך המימוש הינו מורכב ועלול להימשך תקופה ארוכה. עם זאת, ברוב המקרים הלווים פועלים למימוש עצמי של הנכס וסילוק החוב. במקרים חריגים בהם יש חשש לזיוף או מרמה, העברת התיק על-ידי הסניף למחלקת הגביה מתבצעת מידית. כאשר מזהה מחלקת סקטור הנדל"ן כי לווה נקלע לקשיים או עולה חשש כי הוא עלול להיקלע לקשיים מתקיים דיון מידי בהשתתפות הגורמים העיקריים המטפלים בלקוח ומתקבלות החלטות מידיות אם להעבירו לטיפול מחלקת הגביה בבנק, טיפול משפטי מחוץ לבנק, הטלת כינוס, פירוק או עריכת הסדר על החוב.

מחלקת הגביה מרכזת את כל ההליכים, שאינם בסניף, במסגרת פעולת הגביה בבנק ומפקחת על עבודת עורכי הדין ונותני שירותים נוספים המעורבים בהליכי הגביה.

הבנק פועל בהתאם למערך נהלים מסודר הדן באיתור, סיווג וטיפול בחובות בעייתיים וקיימת מערכת קשרי עבודה משותפים בין מנהלי האשראי למחלקת הגביה.

הבנק פועל להסדיר עם לווים שבפיגור את חובם לבנק ואת ההמשך השוטף של התשלומים החודשיים, ובלבד שבתיק ההלוואה קיימים בטחונות מספיקים.

במקרים בהם הלווים אינם משתפים פעולה ו/או נמנעים מתשלום החוב, יינקטו הליכי כינוס שהם בבחינת מוצא אחרון לסילוק החוב.

הדירקטוריון וועדותיו מקבלים דיווחים תקופתיים בדבר התפלגות האשראי, פילוחו למגזרים, לווים גדולים ופרמטרים נוספים המודדים את החשיפה לסיכון האשראי ובהם דיווחי יחידת בקרת האשראי בחטיבה לניהול סיכונים, הפועלת לפי תוכנית שנתית ועבודה תלת שנתית סדורה. הבנק פעל במהלך שנת 2022 ליישום הוראה A314 של בנק ישראל הנוגעת לטיפול באשראי מהותי, ובפרט, בטיפול הנדרש עם הפיכתו לחוב בעייתי. במדיניות האשראי נקבעו העקרונות לניהול חובות מהותיים, וטיפול בחובות מהותיים בקשיים. בנוסף, הוגדר חוב מהותי והממשל התאגידי לניהול חוב מהותי, כולל הגדרת תחומי האחריות של הדירקטוריון וההנהלה בכל הקשור לניהול הסדרי חוב ותהליכי גביית חובות מהותיים בקשיים והוגדרו הדיווחים הנדרשים. ניהול החוב המהותי מתבצע באמצעות שני פורומים עיקריים – ישיבות סקירה רבעוניות על כלל החובות העונים להגדרת חוב מהותי - ופורום חוב מהותי המשמש כפונקציה מרכזית בבנק לטיפול בחובות מהותיים בקשיים.

לפרטים נוספים וגילוי איכותי נוסף אודות זיהוי וטיפול באשראי בעייתי והפרשה להפסדי אשראי, ראה טבלאות 26-31 וביאורים 1, 13 ו- 29 בדוחות הכספיים.

טבלה 26 - ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור (במיליוני שקלים):

	יתרת סיכון אשראי ליום							
	31 בדצמבר 2023				31 בדצמבר 2022			
	מסחרי	דיור	פרטי	סה"כ	מסחרי	דיור	פרטי	סה"כ
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי [1]								
סיכון אשראי מאזני	4,005.4	9,542.5	1,403.2	14,951.1	3,019.8	9,487.5	1,437.7	13,945.0
סיכון אשראי חוץ מאזני [3]	791.7	1,151.1	81.1	2,023.9	853.1	1,344.5	83.9	2,281.5
סך סיכון אשראי בדירוג ביצועי אשראי	**4,797.1**	**10,693.6**	**1,484.3**	**16,975.0**	**3,872.9**	**10,832.0**	**1,521.6**	**16,226.5**
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:								
א. לא בעייתי	23.7	158.8	109.9	292.4	5.3	115.1	85.0	205.4
ב. בעייתי צובר	8.9	-	21.7	30.6	7.9	-	18.0	25.9
ג. בעייתי לא צובר	20.9	132.8	1.3	155.0	16.6	116.0	1.5	134.1
סך הכל סיכון אשראי מאזני	53.5	291.6	132.9	478.0	29.8	231.1	104.5	365.4
סיכון אשראי חוץ מאזני [3]	6.1	-	0.2	6.3	4.1	-	0.1	4.2
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצועי אשראי	**59.6**	**291.6**	**133.1**	**484.3**	**33.9**	**231.1**	**104.6**	**369.6**
מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר	2.9	-	11.2	14.1	2.8	-	8.6	11.4
סך סיכון אשראי כולל של הציבור [2]	**4,856.7**	**10,985.2**	**1,617.4**	**17,459.3**	**3,906.8**	**11,063.1**	**1,626.2**	**16,596.2**
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים:								
א. חובות לא צוברים	20.9	132.8	1.3	155.0	16.6	116.0	1.5	134.1
ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור	**20.9**	**132.8**	**1.3**	**155.0**	**16.6**	**116.0**	**1.5**	**134.1**

1. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
2. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מוגבלות חבות של לווה.

טבלה 27 - פרטים בנוגע לתנועה בחובות לא צוברים (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל
יתרת אשראי לציבור לא צובר לתחילת שנה	**16.6**	**116.0**	**1.5**	**134.1**	**5.7**	**123.1**	**1.7**	**130.5**
אשראי שסווג כלא צובר במהלך השנה	6.0	54.4	0.7	61.1	17.8	47.7	-	65.5
אשראי שחזר לצבור הכנסות ריבית	-	(30.2)	-	(30.2)	(5.3)	(38.0)	-	(43.3)
אשראי שנמחק חשבונאית	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי שנפרע	(1.7)	(7.4)	(0.9)	(10.0)	(1.6)	(16.8)	(0.2)	(18.6)
אחר	-	-	-	-	-	-	-	-
יתרת אשראי לציבור לא צובר ליום 31 בדצמבר	**20.9**	**132.8**	**1.3**	**155.0**	**16.6**	**116.0**	**1.5**	**134.1**
*מזה: תנועה באשראי לא צובר בארגון מחדש								
יתרת אשראי לא צובר בארגון מחדש לתחילת שנה	**-**	**6.9**	**1.5**	**8.4**	**-**	**8.5**	**1.7**	**10.2**
תוספות במהלך השנה	-	2.3	0.7	3.0	-	1.1	-	1.1
אשראי שחזר לצבור הכנסות ריבית	-	(1.6)	-	(1.6)	-	(1.7)	-	(1.7)
אשראי שנמחק חשבונאית	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי שנפרע	-	(1.9)	(0.9)	(2.8)	-	(1.0)	(0.2)	(1.2)
אחר	-	-	-	-	-	-	-	-
יתרת אשראי לא צובר בארגון מחדש לסוף שנה	**-**	**5.7**	**1.3**	**7.0**	**-**	**6.9**	**1.5**	**8.4**

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022			
	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל
יתרת אשראי לציבור לא צובר ליום 30 בספטמבר	**19.7**	**139.5**	**1.8**	**161.0**	**21.8**	**109.9**	**1.6**	**133.3**
אשראי שסווג כלא צובר במהלך הרבעון	1.7	3.8	0.3	5.8	-	35.2	-	35.2
אשראי שחזר לצבור הכנסות ריבית	-	(8.0)	-	(8.0)	(4.0)	(20.0)	-	(24.0)
אשראי שנמחק חשבונאית	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי שנפרע	(0.5)	(2.5)	(0.8)	(3.8)	(1.2)	(9.1)	(0.1)	(10.4)
אחר	-	-	-	-	-	-	-	-
יתרת אשראי לציבור לא צובר ליום 31 בדצמבר	**20.9**	**132.8**	**1.3**	**155.0**	**16.6**	**116.0**	**1.5**	**134.1**
*מזה: תנועה באשראי לא צובר בארגון מחדש								
יתרת אשראי לציבור לא צובר ליום 30 בספטמבר	**-**	**5.5**	**1.8**	**7.3**	**-**	**7.2**	**1.6**	**8.8**
תוספות במהלך הרבעון	-	0.2	0.3	0.5	-	0.6	-	0.6
אשראי שחזר לצבור הכנסות ריבית	-	-	-	-	-	(0.7)	-	(0.7)
אשראי שנמחק חשבונאית	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי שנפרע	-	-	(0.8)	(0.8)	-	(0.2)	(0.1)	(0.3)
אחר	-	-	-	-	-	-	-	-
יתרת אשראי לא צובר בארגון מחדש לסוף שנה	**-**	**5.7**	**1.3**	**7.0**	**-**	**6.9**	**1.5**	**8.4**

טבלה 28 - הלוואות לדיור בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 (במיליוני שקלים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023							
	עומק הפיגור (מיליוני ש"ח)							
		בפיגור של 90 ימים או יותר						
	בפיגור של 30 ועד 89 ימים	90 ימים ועד 6 חודשים	מעל 6 חודשים ועד 15 חודשים	מעל 15 חודשים ועד 33 חודשים	מעל 33 חודשים	סך הכל מעל 90 ימים	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו [1]	סך הכל
סכום הפיגור	1.2	1.7	3.3	2.0	6.8	13.8	-	15.0
יתרת חוב רשומה	87.2	42.9	52.8	15.4	7.5	118.6	5.6	211.4
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	0.5	1.3	1.6	0.4	0.2	3.5	0.1	4.1
יתרת חוב נטו ליום 31 בדצמבר 2023	**86.7**	**41.6**	**51.2**	**15.0**	**7.3**	**115.1**	**5.5**	**207.3**
יתרת חוב נטו ליום 31 בדצמבר 2022	**71.1**	**36.2**	**23.7**	**12.0**	**11.7**	**83.6**	**3.4**	**158.1**

(1) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פירעונן, ללא ויתור על ההכנסה.

(2) הלוואות לדיור בפיגור מהוות כ-1.0% מתוך האשראי לדיור.

ניתוח הוצאות להפסדי אשראי והתפתחויות עיקריות בסיכוני האשראי

בתקופת הדוח נרשמה עלייה בהפרשה הקבוצתית בסך של כ-53.2 מיליוני ש"ח המורכבת מעלייה בהפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים אחר בסך של כ-36.0 מיליוני ש"ח ומהפרשה בגין הלוואות לדיור בסך של כ-10.5 מיליוני ש"ח. בנוסף נרשמה עלייה בהפרשה בגין אשראי מסחרי ורכישת תיקים בסך כ-6.7 מיליוני ש"ח. הגידול בהפרשה הקבוצתית בתקופת הדוח נובע בעיקרו מעדכון מקדמי התאמות איכותיות ומאקרו כתוצאה מהשינויים בסביבה הכלכלית, ומההשפעות הצפויות כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל". שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור (יחס הכיסוי) גדל בכל אחד מהענפים, והוא עומד בסוף שנת 2023 על 1.41% לעומת 1.14% בסוף שנת 2022, עלייה הכוללת בתוכה את הוספת "כרית המלחמה" לאור אי הוודאות השורה בסביבת העבודה של הבנק. שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי עלה במהלך שנת 2023 בכ –0.35 נ.א. עיקר העלייה נבע מעלייה משמעותית באשראי הפרטי שמותנה בחלקה בשל עלייה מתונה יותר באשראי המסחרי, שיעור המחיקות האפסי באשראי לדיור והעובדה כי חלקו של התיק הפרטי בסך תיק האשראי של הבנק הוא נמוך יחסית. לפרטים נוספים ראה פרק 4.1 מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים.

טבלה 29 - תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי CECL

	2023							2022			
	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2021	-	-	-	-	**11.7**	**52.7**	**49.1**	**113.5**
התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה	-	-	-	-	(5.0)	(16.0)	12.7	(8.3)
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לתחילת שנה	**18.9**	**44.7**	**93.7**	**157.3**	**6.7**	**36.7**	**61.8**	**105.2**
השפעת שינוי ביתרת החוב	(0.1)	0.1	3.4	3.4	3.6	2.6	4.8	11.0
השפעות אחרות [1]	0.9	0.9	2.6	4.4	0.3	(1.4)	1.0	(0.1)
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 31 במרץ	**19.7**	**45.7**	**99.7**	**165.1**	**10.6**	**37.9**	**67.6**	**116.1**
השפעת שינוי ביתרת החוב	1.1	2.3	4.8	8.2	0.7	(0.8)	3.0	2.9
השפעות אחרות [1]	(0.7)	(0.2)	8.2	7.3	0.1	4.7	2.8	7.6
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 30 ביוני	**20.1**	**47.8**	**112.7**	**180.6**	**11.4**	**41.8**	**73.4**	**126.6**
השפעת שינוי ביתרת החוב	(0.7)	0.1	1.0	0.4	5.5	1.5	8.3	15.3
השפעות אחרות [1]	6.7	6.4	10.8	23.9	0.8	(2.2)	3.2	1.8
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר	**26.1**	**54.3**	**124.5**	**204.9**	**17.7**	**41.1**	**84.9**	**143.7**
השפעת שינוי ביתרת החוב	(0.5)	(0.4)	(10.1)	(11.0)	(0.7)	(0.9)	2.5	0.9
השפעות אחרות [1]	-	1.3	15.3	16.6	1.9	4.5	6.3	12.7
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר [2]	**25.6**	**55.2**	**129.7**	**210.5**	**18.9**	**44.7**	**93.7**	**157.3**

	2023							2022			
	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2021	-	-	-	-	**11.7**	**52.7**	**49.1**	**113.5**
התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה	-	-	-	-	(5.0)	(16.0)	12.7	(8.3)
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לתחילת שנה	**18.9**	**44.7**	**93.7**	**157.3**	**6.7**	**36.7**	**61.8**	**105.2**
השפעת שינוי ביתרת החוב	(0.2)	2.1	(0.9)	1.0	9.1	2.4	18.6	30.1
השפעות אחרות [1]	6.9	8.4	36.9	52.2	3.1	5.6	13.3	22.0
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר [2]	**25.6**	**55.2**	**129.7**	**210.5**	**18.9**	**44.7**	**93.7**	**157.3**

(*) בנוסף, על פי ההוראה החדשה, בוטלו הכנסות ריבית בהלוואת לדיור בפיגור מעל 90 יום בסך של כ-5.8 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2023.

לפרטים אודות הרכב והתפתחות ההוצאות להפסדי אשראי ראה לעיל בפרק 2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

[1] עדכוני מח"מ, מקדמי התאמות איכותיות ומאקרו בעיקר כתוצאה מהשינויים בסביבה הכלכלית, ומההשפעות הצפויות כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל".

[2] מזה: יתרה של 0.3 מיליוני ש"ח בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני ליום 31 בדצמבר, 2023.

טבלה 30 - שיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור:

	31 בדצמבר 2023				31 בדצמבר 2022			
	מסחרי	דיור	אחר	סה"כ	מסחרי	דיור	אחר	סה"כ
ניתוח איכות האשראי לציבור								
שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור	0.53%	1.35%	0.08%	1.01%	0.56%	1.19%	0.10%	0.94%
שיעור אשראי שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור	0.61%	1.35%	0.81%	1.11%	0.66%	1.19%	0.65%	1.02%
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור	0.92%	1.35%	1.51%	1.26%	0.97%	1.19%	1.27%	1.15%
שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור	1.52%	2.97%	8.66%	3.17%	1.15%	2.38%	6.78%	2.60%
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח								
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	0.39%	0.09%	6.89%	0.87%	0.43%	0.09 %	3.68%	0.55 %
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור	0.18%	0.01%	4.61%	0.52 %	-	-	1.61%	0.17%
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור								
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור	0.71%	0.59%	8.45%	1.41%	0.66%	0.50 %	6.08%	1.14%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר	132%	43%	9,985%	139%	118%	42%	6,247%	121%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי, מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר	116%	43%	1,037%	127%	101%	42%	928%	112%
יחס יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מהמחיקות נטו בגין אשראי לציבור	4	80	2	3	(193)	-	4	6

הערכת ההפרשה להפסדי אשראי בעקבות מלחמת "חרבות ברזל"

בהמשך למכתב פיקוחי מיום 9 בנובמבר, 2023 בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי לכלול את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמוך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את סכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-35.7 מיליוני ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הנדל"ן למגורים, תחזית ריבית בנק ישראל ופרמטרים נוספים.

ראה להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעה לשינויים בשיעורי האבטלה ומחירי הנדל"ן למגורים ביחס לתחזית (גורמים עיקריים ששימשו בחישוב השפעת המאקרו על ההפרשה):

טבלה 31 – יחס הכיסוי בפועל ורגישות לשינויים באומדנים [2]

	ליום 31 בדצמבר 2023 [2]			
	אנשים פרטיים – לדיור	אנשים פרטיים - אחר	מסחרי ואחר	סך הכול
יתרת ההפרשה [*]	57.6	129.8	27.6	215.0
יתרת האשראי לציבור	9,834.1	1,536.1	3,912.1	15,282.3
שיעור יתרת ההפרשה מתוך האשראי לציבור	0.59%	8.45%	0.71%	1.41%
שיעור ההפרשה להפסד בהנחה של:				
שינוי בשיעור האבטלה מול התחזית [1]				
עליה של 1 נקודות האחוז	0.59%	9.01%	0.74%	1.47%
עליה של 2 נקודות האחוז	0.59%	9.58%	0.77%	1.54%
עליה של 3 נקודות האחוז	0.60%	10.14%	0.80%	1.60%
שינוי במחירי הנדל"ן למגורים מול התחזית [1]				
ירידה של 5%	0.61%	8.45%	0.72%	1.42%
ירידה של 10%	0.62%	8.45%	0.73%	1.43%
ירידה של 15%	0.64%	8.45%	0.74%	1.44%

[*] מזה 2.9 מיליוני ש"ח בגין הפרשה לסיכון אשראי חוץ מאזני.

[1] שיעורים בעיגול של 0.01 נקודות האחוז.

[2] ניתוח הרגישות בוצע ביחס להשפעת שינויים היפותטיים קבועים בגורמים עיקריים אשר שימשו בחישוב ההפרשה.

הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה. ביום 28 במרס 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב במסגרתו נדרש, בין היתר, ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי (**ASU** 2016-13). ביום 29 בנובמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כולל שילוב של הכללים החדשים בהוראות הדיווח לציבור. ההוראה קובעת כי על התאגידים הבנקאיים ליישם את התקן החדש החל מיום 1 בינואר 2022. המודל החשבונאי שיושם עד מועד תחולת ההוראה היה מבוסס על התהוות הפסד ראשוני בפועל – תוך הבאה בחשבון של הפסדים שהתהוו אך טרם נתגלו כבעיתים במסגרת ההפרשה הקבוצתית. המודל החשבונאי החדש הוא צופה פני עתיד. בהתאם למודל החדש יש להכיר בהפסד הצפוי לאורך כל חיי ההלוואה כבר במועד מתן ההלוואה, משמע יש לתת ביטוי לאפשרות שהלווה יגיע למצב של חוסר יכולת לפרוע את חובו לאורך כל מח"מ ההלוואה. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של הבנק, באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות ההפרשות להפסדי אשראי (ובהון הבנק), מבטיח כי לבנק יש הפרשות מספקות כנגד אירועים בעתיד, תומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, ובחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים ראה באור 1 לדוחות הכספיים. הבנק מפעיל את מודל ה – **CECL** על פי ההנחיות של בנק ישראל. כחלק מחישוב ההפרשה, נדרש הבנק לחשב את המקדם ההיסטורי של ההפרשות, לפני שיעודכן לעתיד על פי מח"מ ההלוואה, שינויים איכותיים במדיניות האשראי ובאופן ניהול סיכון האשראי, שינויים כמותיים בפרופיל הסיכון של התיק והשפעות אפשריות של תנאי המאקרו על ההפרשות בעתיד. לחישוב המקדם ההיסטורי בחר הבנק בשיטה שמרנית, **REMAINING LIFE**, כאשר שיטה זו מסתמכת על שיעורי המחיקות שנצפו על פני התקופה שנקבעה. כחלק מבדיקות מודל ה – **CECL** מאתגר הבנק את החישוב בשיטה זו באמצעות שיטה אלטרנטיבית, המתבססת על הנחות פחות שמרניות. נקודה זאת, והעובדה כי חישובי המודל מלווים בבקרות מקיפות ופעולות תיקוף, מבטיחים כי הבנק ביצע הפרשה שמרנית יחסית לפרופיל הסיכון שלו. על התהליך לחישוב ה – **CECL** הוטלו בקרות רבות, הכוללות תיקוף המודלים בהם משתמש הבנק לצורך החישובים ובקרות **SOX**.

כמו כן, בהמשך למכתב פיקוחי בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי יש לכלול את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמוך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את סכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-35.7 מיליוני ש"ח והמשיך לעדכן את התוצאה גם ברבעון הרביעי של השנה יגל – צריך פה לדעתי לראות מה שוייך לכרית המלחמה. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הדיור, תחזית ריבית בנק ישראל ופרמטרים נוספים. בסיומו של החישוב, עלה יחס הכיסוי בכל אחד מענפי הפעילות של הבנק ויחס כיסוי ההפרשה של הבנק עלה בתום שנת 2023 ל–1.41%.

לחישוב ההפרשות, בוצע אתגור של חטיבת הסיכונים לתוספת ההפרשה בגין המלחמה ליחס הכיסוי בכל אחד מענפי הפעילות. אתגור זה השתמש בשיטות אלטרנטיביות כמו הפרשה צפויה (הכפלת שיעור הכשל הצפוי בשיעור אי הגביה בהינתן הכשל), ובתרחישי קיצון. השימוש בתרחישי קיצון בוצע על ידי העלאה של גורמי הסיכון (שיעורי הכשל וירידה במחירי הדיור) לערכים גבוהים מאוד יחסית למצבם הנוכחי. הם נועדו לבדוק מהו ההפסד הצפוי במצב קיצון, ולבדוק שהפסד זה קרוב בצורה מניחה את הדעת לתוצאת ההפרשה של הבנק בתקופה של אי וודאות.

בסיומו של תהליך האתגור, נמצאה תוספת ההפרשות בגין המלחמה ויחס הכיסוי של הבנק הולמים את אי הוודאות השוררת נכון לעכשיו. לפירוט ראה טבלה 30 ודוח הסיכונים לציבור ליום 31 בדצמבר 2023.

טבלה 32 - להלן השפעת היישום לראשונה של הוראות ה-CECL על ההפרשה להפסדי אשראי:

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	השפעת של הוראות CECL	יתרה ליום 1 בינואר 2022
		במיליוני ש"ח	
	(מבוקר)		(בלתי מבוקר)
1. מאזן			
אשראי לציבור	**12,197.3**	**(2.8)**	**12,194.5**
סך הכל ההפרשה להפסדי אשראי:	**(113.2)**	**7.1**	**(106.1)**
מזה: הפרשה להפסדי אשראי- תיק מסחרי	(10.0)	3.6	(6.4)
מזה: הפרשה להפסדי אשראי- הלוואות לדיור	(54.5)	16.0	(38.5)
מזה: הפרשה להפסדי אשראי- אנשים פרטיים אחר	(48.7)	(12.5)	(61.2)
אשראי לציבור נטו	**12,084.1**	**4.3**	**12,088.4**
התחייבויות אחרות - הפרשה להפסדי אשראי חוץ מאזני	**(3.4)**	**1.2**	**(2.2)**
2. הון עצמי			
יתרת עודפים לפני השפעת המס	906.0	5.5	911.5
השפעת המס	-	(1.9)	(1.9)
יתרת עודפים, לאחר השפעת מס	906.0	3.6	909.6
3. הלימות הון ומינוף			
יחס הון עצמי רובד 1	10.7%	-	10.7%
יחס הון כולל	14.2%	-	14.2%
יחס המינוף	6.3%	-	6.3%

לפרטים נוספים ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

טבלה 33 - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (במיליוני שקלים):

	31 בדצמבר 2023									
	סיכון אשראי כולל [1] [2]			חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]						
	סך הכל	מזה: דירוג ביצוע אשראי [4]	מזה: סיכון אשראי בעייתי [5]	סך הכל	מזה: חובות	בעייתי [5]	מזה: סיכון אשראי לא צובר[5]	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
בינוי ונדל"ן - בינוי [6]	2,000.2	1,961.3	15.2	1,995.2	1,338.6	9.1	9.1	7.0	(0.1)	8.2
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,472.3	1,459.6	12.7	1,472.3	1,451.4	12.7	9.8	(0.2)	-	2.2
שירותים פיננסיים	680.4	672.4	8.0	627.1	506.7	8.0	2.0	8.0	6.9	17.2
אחרים	703.8	703.8	-	615.4	615.4	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי [7]	**4,856.7**	**4,797.1**	**35.9**	**4,709.9**	**3,912.1**	**29.8**	**20.9**	**14.8**	**6.8**	**27.6**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	10,985.2	10,693.6	132.8	10,985.2	9,834.1	132.8	132.8	9.3	0.7	57.6
אנשים פרטיים - אחר	1,617.4	1,484.3	23.2	1,617.4	1,536.1	23.0	1.3	109.2	73.1	129.8
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	**17,459.3**	**16,975.0**	**191.9**	**17,312.6**	**15,282.3**	**185.6**	**155.0**	**133.3**	**80.6**	**215.0**
בנקים בישראל וממשלת ישראל	1,016.0	1,016.0	-	240.9	240.9	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**18,475.3**	**17,991.0**	**191.9**	**17,553.5**	**15,523.2**	**185.6**	**155.0**	**133.3**	**80.6**	**215.0**
בנקים וממשלות בחו"ל	74.6	74.6	-	-	-	-	-	-	-	-
אחרים בחו"ל	15.0	15.0	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל	**18,564.9**	**18,080.6**	**191.9**	**17,553.5**	**15,523.2**	**185.6**	**155.0**	**133.3**	**80.6**	**215.0**

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2] – 15,523.2 מיליוני ש"ח, אג"ח – 1,010.1 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 1.3 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה – 2,030.3 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 85.3 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 55.4 מיליוני ש"ח.

(7) כולל הלוואות המגובות בתזרים הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 176.7 מיליוני ש"ח בגינם בוצעה הפרשה קבוצתית בסך של 13.9 מיליוני ש"ח.

(8) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

(9) לפרטים אודות השפעת מלחמת "חרבות ברזל" ראה פרק 3 – סקירת הסיכונים וטבלאות 25 ו- 31 לעיל.

	31 בדצמבר 2022									
	סיכון אשראי כולל [1] [2]			חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]						
	סך הכל	מזה: דירוג ביצוע אשראי [4]	מזה: סיכון אשראי בעייתי [5]	סך הכל	מזה: חובות	בעייתי [5]	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
בינוי ונדל"ן - בינוי [6]	1,798.2	1,783.4	9.5	1,798.2	1,108.3	5.4	5.3	0.6	-	1.2
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן [*]	1,055.3	1,042.7	12.6	1,055.3	1,031.7	12.6	9.9	0.6	-	2.5
שירותים פיננסיים	758.7	752.2	6.5	703.5	608.7	6.5	1.4	11.6	(0.1)	15.9
אחרים [*]	294.6	294.6	-	257.5	208.6	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי [7]	**3,906.8**	**3,872.9**	**28.6**	**3,814.5**	**2,957.3**	**24.5**	**16.6**	**12.8**	**(0.1)**	**19.6**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	11,063.1	10,832.0	116.0	11,063.1	9,718.6	116.0	116.0	9.2	-	49.0
אנשים פרטיים - אחר	1,626.2	1,521.6	19.6	1,626.2	1,542.2	19.5	1.5	56.8	24.9	93.7
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	**16,596.2**	**16,226.6**	**164.2**	**16,503.8**	**14,218.1**	**160.0**	**134.1**	**78.8**	**24.8**	**162.3**
בנקים בישראל וממשלת ישראל	810.6	810.6	-	280.7	280.7	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**17,406.8**	**17,037.2**	**164.2**	**16,784.5**	**14,498.8**	**160.0**	**134.1**	**78.8**	**24.8**	**162.3**
בנקים וממשלות בחו"ל	39.7	39.7	-	-	-	-	-	-	-	-
אחרים בחו"ל	24.0	24.0	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל	**17,470.5**	**17,100.9**	**164.2**	**16,784.5**	**14,498.8**	**160.0**	**134.1**	**78.8**	**24.8**	**162.3**

[*] סווג מחדש.

[1] סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2] – 14,498.8 מיליוני ש"ח, אג"ח – 679.8 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 6.1 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה – 2,285.8 מיליוני ש"ח.

[2] אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

[3] כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

[4] סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

[5] סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

[6] כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 180.5 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 103.4 מיליוני ש"ח.

[7] כולל הלוואות המגובות בתזרים הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 266 מיליוני ש"ח בגינם בוצעה הפרשה קבוצתית בסך של 13.2 מיליוני ש"ח.

[8] החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

מאפייני וסיכוני תיק הלוואות לדיור

על אף מצב המלחמה שהביא לירידה בביצועי המשכנתאות בתחילת הרבעון הרביעי, עמדה רמת הביצועים במשכנתאות בתום השנה ברמה הגבוהה במעט מעל לתכנית העבודה, אך נמוכה ב–26% מרמת הביצועים (לא כולל מחזורים) בשנת 2022. העלייה בשיעור הכשל במשכנתאות, שהחלה בתחילת השנה עקב עליית הריבית והעלייה ביחס ההחזר של הלקוחות נבלמה ברבעון הרביעי, בעיקר, עקב מתווה ההקפאות ושיעור הכשל בתום השנה ירד באופן חד יחסית והמשיך במגמה זו גם ברבעון הראשון של שנת 2024. שיעור המחיקות (בהינתן הבטוחה) נותר נמוך מאוד. מדדי הסיכון של התיק (LTV, PTI ושילוב ביניהם) ממשיכים לשמור על יציבות וערכם הוא בהתאם למדיניות ותאבון הסיכון שקבע דירקטוריון הבנק. שיעור המחיקות של הבנק מתיק המשכנתאות בשנים האחרונות הוא נמוך מאוד על אף האירועים המשמעותיים שהתרחשו בשנים אלו. זו עדות לחוסנו של תיק המשכנתאות של הבנק, המהווה את חלקו העיקרי של תיק האשראי של הבנק, ופועל משכך, כדי להקטין את רמת הסיכון בכל תיק האשראי של הבנק. טבלה 34 להלן מציגה את התפתחות ביצועי האשראי לדיור (לא כולל מחזורים) ומדדי הביצוע העיקריים, בהשוואה לשנים הקודמות.

בביצועי שנת 2023 עמד שיעור יחס החזר להכנסה הממוצע על כ-30%, גבוה במעט יחסית לסוף שנת 2022 (29%), כתוצאה מהעלייה בשיעור הריבית במשק במהלך שנת 2023. אין ביצועים של הלוואות ביחס החזר מעל 40%, בהתאם למדיניות הבנק. חלה ירידה באחוז הביצועים המתבצעים ב-LTV הגבוה מ- 60% ועד 75% ל- 23% לעומת 30% ברבעון הקודם, מרביתה מיוחסת לפעילות הבנק בחברה הערבית והחרדית. עם זאת, נדגיש כי על סמך ניתוחים שביצענו היא כי פעילות ב– LTV בשיעורים מעל 60% כל עוד שהיא מוגבלת בשיעור של 75% על פי הנחיות בנק ישראל איננה מהווה גורם סיכון מרכזי משמעותי לכשל, והשפעתה על שיעור המחיקה (LGD) במלאי הבנק גם היא נמוכה, בגין הגבלת ה – LTV על ידי בנק ישראל (כך שנדרשת ירידה משמעותית בשיעורי מחירי הדירות על מנת שערך ההלוואה יהיה גבוה מערך הנכס), ובנוסף, בגין העובדה שה – LTV במלאי המשכנתאות של הבנק הוא לפי ה – LTV במקור, קרי, בעת החיתום. ה – LTV בפועל הוא נמוך יותר עקב העלייה המשמעותית בשיעור מחירי הדיור בשנים האחרונות מחד וירידה ביתרת החוב מאידך. תקופת ההלוואה הממוצעת בשנים עלתה השנה לכ – 25.3 שנים, לעומת 24.5 שנים בשנת 2022 ו – 22.8 שנים בשנת 2021, טרום התחלת מהלך עליית הריבית במשק. הארכת תקופת ההלוואה הממוצעת נובעת מהמגמה להקטין את יחס ההחזר של הלווים, המתעדכן בעת עליית ריבית ומהווה גורם מרכזי בכשל של הלקוחות. נמשכת מגמת העלייה בהכנסת הלקוחות. הבנק הקטין במהלך השנה את הביצועים בריבית משתנה לעומת ריבית צמודת מדד. עלייה במדד המחירים יכולה להגדיל את רמת הסיכון החל מנקודת זמן מאוחרת יחסית באופק ההלוואה, (וארוכה ממח"מ התיק הנוכחי) וזאת, בהנחה שהלווה נשאר במסלול זה לאורך זמן זה. הבנק החל להקטין את הביצועים צמודי המדד כחלק מתכנית העבודה שלו לשנת 2024. טבלה 35 מציגה את מלאי התיק כולל מחזורים כשהוא מפולח לפי LTV ו – PTI. הטבלה מראה כי חלקן של ההלוואות הנמצאות ב – PTI גבוה וגם ב – LTV גבוה הוא נמוך מאוד, כשמרבית מההלוואות הללו ניתנו לפני שנים רבות ובנוסף לעובדה ששרדו את האירועים שאנו חווים בשנים האחרונות נדגיש כי גם ה – LTV (הגבוה בעת חיתום) הוא נמוך היום משמעותית, בגין החזר תקין של ההלוואה והעלייה במחירי הדיור בשנים האחרונות. ניתוחי הבנק מלמדים כי גם שילוב שכזה, של LTV ו–PTI גבוהים איננו בהכרח מגדיל את הסיכוי לכשל או למחיקה. למרות חשיבות שני גורמי סיכון אלה – הם אינם המסבירים היחידים לכשל של הלקוח. לפירוט נוסף על מדדי תיק המשכנתאות כולל מחזורים, בפרט, מעת פרוץ המלחמה, ראה דוח הסיכונים לציבור ליום 31 בדצמבר 2023.

בהתאם למדיניות ניהול סיכוני האשראי, הבנק נוקט אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיור. הבנק קבע במסגרת מדיניות האשראי תאבון סיכון על פעילות האשראי לדיור בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום הלוואות לדיור הינם: שיעור המימון (LTV), מיקום הנכס, יחס ההחזר מההכנסה (PTI) שהוא להערכת הבנק, כאמור לעיל, גורם עיקרי המשפיע על הכשל, מטרת ההלוואה ותקופת ההלוואה, וכן, יכולת המימוש של הנכס במקרה של כשל. הבנק מנטר באופן שוטף וברמה של תתי תיקים את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות לנוכח תיאבון הסיכון שקבע, כשהוא עוקב אחר את התפתחות הפרמטרים הללו והשפעתם על רמת הסיכון של תיק המשכנתאות או של סגמנטים שונים שלו באמצעות דוחות בקרה שחלקם מופקים ברמה יומית. ראיית הבנק היא כי הרעה בפרופיל סיכון האשראי של תיק המשכנתאות אינו נובע מגורם אחד בהכרח, וכי הקשר בין הגורמים איננו בהכרח ליניארי, ולפיכך, הוא מבצע ניטור אחר השפעתם של כלל גורמי הסיכון השונים על התיק. כחלק מההיערכות למגמת השינוי בריבית, בחן הבנק את השפעת שינוי של אחוז בריבית הפריים על יחס ההחזר של תיק המשכנתאות. בחינה זו העלתה כי שינוי של 1% בריבית תעלה את יחס ההחזר הממוצע בתיק בשיעור של 2%, כך שברמת יחס ההחזר הממוצע של התיק, השינוי בשיעור הריבית והמשך עלייתה, לא יביא לשינוי מהותי ביחס ההחזר הממוצע בתיק והוא יישאר בערכים הנעים סביב 30% בהתאם למדיניות הבנק, כפי שהוצג לעיל. באופן דומה, יפעל המהלך להורדת הריבית במשק (בקצב זה או אחר) כדי להקטין את יחס ההחזר של הלקוחות, ולהקטין עוד יותר את רמת הסיכון של התיק. הבנק בחן נקודה זו גם בעת ביצוע התרחיש האחיד של בנק ישראל ברמת הלוואה בודדת בתיק, כשתוצאות התרחיש הפרטני אישרו את מסקנת הבנק. רמת ההון שהבנק שומר בהתאם להוראות בנק ישראל שהן שמרניות מאוד יחסית למקובל אצל הרגולטורים המובילים בעולם ולהתנהגות שיעור המחיקות בפועל לאורך זמן, כמו גם רמת ההפרשות השמרנית שקבע בשיטת ה – CECL מבטיחה להערכת הבנק, את איתנות התיק, גם לו יתפתחו תנאים שאינם בשגרה.

הניטור מתבסס על ניתוח הביצועים לנוכח המערך הרחב של המגבלות (תאבון הסיכון) שקבע הדירקטוריון, בהתבסס על גורמי הסיכון המשפיעים על איכות התיק. מהלך זה של ניטור פרופיל הסיכון לנוכח תאבון הסיכון מתבצע בתדירות גבוהה והוא נשען על יכולת הבנק לנהל את הסיכון בתיק המשכנתאות, לנטר סגמנטים שונים בתיק על מנת לעקוב אחר התפתחות הסיכון, כולל השפעת האינפלציה והריבית. בחודש דצמבר 2020 בנק ישראל עדכן את מגבלת תמהיל רכיב הפריים במשכנתאות (שהיה מוגבל לעד 33% מתמהיל האשראי). בפועל, המשמעות היא שניתן לקחת משכנתא, או למחזר קיימת, בתמהיל של עד 66% במסלול הפריים. עקב העלייה המהירה ברבית שינוי זה הביא לעליה בשיעור הפירעונות המוקדמים ומחזורים בשיעור גבוה יחסית (והגדיל את פוטנציאל הסיכון של התיק עם עליית הריבית, אך בפועל, השפעתו על שיעור המחיקות בתיק היא נמוכה מאוד). הבנק מנטר באופן שוטף את הפירעונות המוקדמים והמחזורים שבתיק המשכנתאות שלו, שהתנודתיות שלו גברה מעת פרוץ המלחמה והחלת מתווה ההקפאות, פיתח מודל מבוסס ML לחיזוי הפירעונות. לפרטים נוספים ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

תהליך מתן אשראי לדיור

פעילות המשכנתאות כוללת בעיקר מתן הלוואות לדיור וכנגד שעבוד דירת מגורים לתושבי ישראל בבסיסי הצמדה שונים ועל-פי מגוון מסלולי ריבית ולתושבי חוץ במט"ח במטבעות עיקריים (בעיקר דולר ארה"ב, לירה שטרלינג ואירו). הביצועים במט"ח שהיו באופן מסורתי נמוכים מאוד בשנים האחרונות, ירדו לאפס בשנת 2023.

תהליך הערכת ואישור האשראי בשעבוד דירת מגורים הינו תהליך מובנה וסטנדרטי. האישור להלוואה מבוצע בסניף ו/או מועבר לדרג מאשר בכיר יותר, על-פי מדרג הסמכויות שקבע דירקטוריון הבנק. על מנת להפחית את ההישענות על יכולת מימוש הנכסים שעלול להיות מורכב, תהליך חיתום האשראי מתייחס הן לאיכות הלווה והן לאיכות הבטוחה. במסגרת תהליך החיתום הבנק עושה שימוש במודל פנימי להערכת סיכון הלקוח בנוסף לניתוח מדדי הסיכון כגון יחס מימון, יחס החזר להכנסה והכנסה פנויה לנפש.

התהליך מחייב הפרדת תפקידים (קצין האשראי אינו רשאי לאשר את הבקשות אותן הוא מעריך – מערכת המחשב חוסמת אפשרות זו) כך שגם בקשות בסמכות הסניף אינן יכולות להתבצע על-ידי בעל תפקיד אחד.

בקשות החורגות מסמכות מנהל סניף מועברות לאישור מרכז חיתום. תפקיד מרכז החיתום הוא לבחון את הבקשה מחדש, לאשרה או לדחותה. במידה ובקשת האשראי בסמכות גבוהה מסמכות מרכז החיתום, מרכז חיתום מגבש המלצה ומעבירה לאישור גורם בכיר (מנהל אגף, מנכ"ל או ועדות האשראי) לפי הסמכות הרלוונטית.

כחלק מתהליך ייצור ההלוואה, תיקי האשראי במסגרת פעילות המשכנתאות נבדקים על-ידי יחידת בחינה מרכזית הבודקת את שלמות התיק לאחר שאושר וקבלת כל המסמכים והביטחונות הנדרשים. יחידה זו כפופה למערך התפעול האחורי בחטיבת המשאבים ובכך קיימת הפרדה ניהולית בין תהליך אישור האשראי והעברת המסמכים ובין בחינתו בטרם ביצוע. חלק מבקשות המשכנתא המגיעות לבנק, מגיעות בתיווך של יועצי משכנתאות חיצוניים והטיפול בהן בבנק מתבצע בכפוף לקבלת כתב הסמכה/ייפוי כוח של הלקוח. היועצים רשומים במערכות הבנק, ומתבצעת בקרה ותיעוד של כל בקשה המגיעה על ידי יועץ.

טבלה 34 - התפתחות ביצועי האשראי לדיור[1] ומדדי ביצוע עיקריים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
ביצועים במטבע ישראלי (במיליוני ש"ח)	2,083	2,791	2,426	1,681	1,775
ביצועים במט"ח (במיליוני ש"ח)	2	47	81	69	31
סה"כ ביצוע (במיליוני ש"ח)	**2,085**	**2,836**	**2,507**	**1,750**	**1,806**
אחוז השינוי ביחס לשנה קודמת	(26%)	13%	43%	(3%)	16%
ביצועים בריבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים	45%	58%	53%	32%	33%
תקופת ההלוואה ממוצעת (בחודשים)	303	294	274	263	261
הכנסה לנפש בממוצע (בש"ח)	6,761	6,391	5,949	5,725	6,003
התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכס[2] (LTV)					
0%-60%	77%	70%	67%	75%	82%
61%-75%	23%	30%	33%	25%	18%
מעל 75%[3]	-	-	-	-	-
התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PTI) בהלוואות למטרת מגורים[2]					
שיעור החזר מהכנסה (PTI) ממוצע	30%	29%	28%	28%	28%
0%-40%	100%	100%	100%	100%	100%
מעל 40%	-	-	-	-	-
מזה: אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60%	-	-	-	-	-
התפלגות מספר הסכמים על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח)					
0-500	43%	47%	48%	50%	51%
500-1,000	34%	34%	35%	35%	34%
מעל 1,000	23%	19%	17%	15%	15%
סכום הסכם ממוצע	875	771	715	669	681
הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה:					
מספר הלוואות	84	92	74	76	71
סכום כולל (במיליוני ש"ח)	228	270	209	237	216

(1) הלוואות חדשות בלבד (לא כולל מיחזורים).

(2) הנתונים לפי דיווח 876 לפיקוח על הבנקים.

(3) נמוך מ-1%.

טבלה 35 - מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור (במיליוני שקלים):

שיעור מימון	שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023						
		גיל ההלוואה (זמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)						
		עד 3 חודשים	3 חודשים עד שנה	1-2 שנים	2-5 שנים	5-10 שנים	10 שנים ומעלה	סך הכל
עד 45%	עד 40%	205.6	858.4	752.9	856.4	421.2	240.7	3,335.2
	40%-50%	-	1.2	2.0	0.9	6.6	20.4	31.1
	50%-80%	-	1.5	-	0.1	2.3	10.4	14.3
	מעל 80%	-	-	-	-	-	7.7	7.7
	סך הכל	**205.6**	**861.1**	**754.9**	**857.4**	**430.1**	**279.2**	**3,388.3**
45%-60%	עד 40%	143.8	653.0	596.4	862.7	330.6	397.7	2,984.2
	40%-50%	-	5.2	-	1.5	3.4	22.0	32.1
	50%-80%	-	-	1.1	1.0	4.5	22.6	29.2
	מעל 80%	-	-	-	0.4	4.6	11.7	16.7
	סך הכל	**143.8**	**658.2**	**597.5**	**865.6**	**343.1**	**454.0**	**3,062.2**
60%-75%	עד 40%	90.0	458.9	793.7	1,211.7	251.7	165.8	2,971.8
	40%-50%	-	18.2	1.3	1.2	1.0	10.4	32.1
	50%-80%	-	-	3.3	0.9	0.9	11.1	16.2
	מעל 80%	-	-	-	-	-	4.7	4.7
	סך הכל	**90.0**	**477.1**	**798.3**	**1,213.8**	**253.6**	**192.0**	**3,024.8**
מעל 75%	עד 40%	12.9	75.2	101.0	123.9	12.2	22.3	347.5
	40%-50%	-	3.9	-	0.5	1.1	2.4	7.9
	50%-80%	-	-	-	-	0.5	1.4	1.9
	מעל 80%	-	-	-	-	1.0	0.5	1.5
	סך הכל	**12.9**	**79.1**	**101.0**	**124.4**	**14.8**	**26.6**	**358.8**
סך הכל		**452.3**	**2,075.5**	**2,251.7**	**3,061.2**	**1,041.6**	**951.8**	**9,834.1**

(1) כאשר מדובר במיחזור הגיל הינו מיום ביצוע המיחזור.

(2) שיעור המימון ושיעור ההחזר מההכנסה הקבועה (לדוגמא שיעור מימון מעל 60% מהווה 33% מהיתרה ושיעור החזר מעל 40% המהווה 1.8% מהיתרה) מוצגים למועד מתן האשראי המקורי ואינם משקפים שינויים בשווי הנכס, בשווי האשראי ובהכנסה הקבועה.

מכירת תיקי אשראי לדיור

הבנק מספק שרותי ניהול ותפעול בגין שני סוגי הלוואות:

א. תיקי הלוואות שנמכרו לגופים מוסדיים, אשר הבנק מנהל ומתפעל עבור הרוכשות את חלק תיק ההלוואות שנרכש על ידן, בתמורה לדמי ניהול, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות עבור עצמו, לרבות חלק תיקי ההלוואות שנותרו בבעלותו.

היתרה המצטברת של תיקי אשראי שנמכרו ליום 31 בדצמבר, 2023 כ- 2,867.8 מיליוני ש"ח (מזה כ-2,858.7 מיליוני ש"ח בהלוואות לדיור), מנוהל על ידי הבנק תמורת דמי ניהול. לבנק אין סיכון אשראי על חלק ההלוואות שנמכרו.

ב. הלוואות מכספי ממשלה ובאחריותה לזכאי משרד הבינוי והשיכון (להלן: "הלוואות תקציב") אשר יתרתן ליום 31 בדצמבר 2023 עומדת על סך של כ-229.1 מיליוני ש"ח. לבנק אין סיכון אשראי על הלוואות התקציב.

ביחס להלוואות לדיור, אשר נמכרו לגופים מוסדיים בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, נציין, כי בתאריך 6 באוקטובר, 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329B בנושא מכירת הלוואות לדיור ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיור. עיקרי ההוראה קובעים עקרונות לביצוע עסקת מכירה; סעיף 12 קובע כי התאגיד הבנקאי אינו רשאי לבצע בחירה סלקטיבית של ההלוואות ה"טובות" (Cherry picking) או של הלוואות "גרועות" (Lemon picking), סעיף 16 להוראה קובע כי תאגיד בנקאי ישמר לפחות 10% מכל הלוואה בעסקת המכירה, תיק ההלוואות יכלול הלוואות הנמצאות בתיק התאגיד הבנקאי 12 חודשים לפחות, טרם המכירה, סעיף 17 קובע כי סכום ההלוואות לדיור שימכור התאגיד הבנקאי, בתוספת הלוואות לדיור באחריות הגוף המוסדי בעסקת הסינדיקציה, לא יעלה על 10% מיתרת תיק ההלוואות לדיור (להלן "שיעור המגבלה"); עם זאת, קיימת אפשרות לחרוג מהאמור בכפוף לאישור המפקח על הבנקים. בנק ישראל אישר, ביחס לבנק, שיעור מגבלה של 25%. הבנק מוכר תיקים אלה בהתאם להנחיות בנק ישראל.

נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 היקף מכירת תיקי הלוואות לדיור כשיעור מיתרת תיק ההלוואות לדיור (כולל התיק המנוהל) עומד על כ- 22.5%.

הבנק מכר בשנת 2023 תיקים בהיקף של כ- 1,148.8 מיליוני ש"ח לעומת היקף של כ- 1,216.9 מיליוני ש"ח בשנה מקבילה אשתקד.

ביום 6 במרץ 2023, מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 554 מיליוני ש"ח, הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ- 14.1 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2023.

ביום 23 ביולי 2023, מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 371 מיליוני ש"ח, הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ- 8.2 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון השלישי לשנת 2023.

ביום 21 בדצמבר, 2023 מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 351 מיליוני ש"ח. הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ- 20.7 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון הרביעי לשנת 2023.

הבנק רואה במכירת תיקי אשראי חלק ממימוש האסטרטגיה העסקית לטווח הארוך שמטרתה ניהול מיטבי של ההון ומימוש פוטנציאל הצמיחה של הבנק ובכוונתו לפעול למימוש עסקאות אלו בעתיד תוך עמידה במגבלות הרגולטוריות, ככל שתהיינה.

פעילות מכירת התיקים מתבצעת תחת בקרה הבוחנת את השפעת המכירה על גורמי הסיכון השונים של התיק. תוצאות הבדיקה מעלות כי מכירת התיקים איננה משפיעה על פרופיל סיכון תיק האשראי של הבנק, בפרט, בשל העובדה שכ-96% מתיק הלוואות לדיור של הבנק בוצע בשיעור מימון שאינו עולה על 75% משווי הנכס, כ-66% מתיק הלוואות לדיור של הבנק בוצע בשיעור מימון שאינו עולה על 60% משווי הנכס ו-98% מתיק ההלוואות לדיור בוצע ביחס החזר שאינו עולה על 40%.

יש לציין כי במקביל למכירת תיקי האשראי המשיך הבנק להציג צמיחה בתיק האשראי לדיור (תוך עמידה במגבלות ההון), כך שלמכירות הנ"ל הייתה השפעה חיובית על רווחיות הבנק בשעה שלא הייתה להן השפעה שלילית מהותית על הכנסות הריבית העודפת. כמו כן הבנק הכיר ברווח ברוטו ממכירת תיקי האשראי לדיור בסך כ- 247 מיליוני ש"ח בשנים 2019-2023. בנוסף, בהתאם להסכם ניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ינהל ויתפעל עבור הרוכשים את חלק תיק ההלוואות שנרכש על ידה, בתמורה לדמי ניהול.

טבלה 36 - מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור שנמכר (במיליוני שקלים):

שיעור מימון	שיעור החזר מהכנסה קבועה	התפלגות הלוואות לדיור ליום 31 בדצמבר 2023	
		הלוואות לדיור במאזן הבנק	הלוואות לדיור שנמכרו על יד הבנק
עד 45%	עד 50%	34.2%	56.7%
	מעל 50%	0.3%	0.2%
	סך הכל	**34.5%**	**56.9%**
60%-45%	עד 50%	30.6%	42.9%
	מעל 50%	0.5%	0.2%
	סך הכל	**31.1%**	**43.1%**
75%-60%	עד 50%	30.6%	-
	מעל 50%	0.2%	-
	סך הכל	**30.8%**	**-**
מעל 75%	עד 50%	3.7%	-
	מעל 50%	-	-
	סך הכל	**3.6%**	
סך הכל		**9,834.1**	**2,858.7**

(1) כאשר מדובר במיחזור הגיל הינו מיום ביצוע המיחזור.

(2) שיעור המימון ושיעור ההחזר מההכנסה הקבועה מוצגים למועד מתן האשראי המקורי ואינם משקפים שינויים בשווי הנכס, בשווי האשראי ובהכנסה הקבועה.

ליום 31 בדצמבר, 2023 שיעור הלוואות בפיגור בתיק ההלוואות לדיור שנמכר עומד על כ- 0.8% בהשוואה לשיעור של כ- 2.1% מההלוואות לדיור במאזן הבנק.

סיכונים בתיק ההלוואות לאנשים פרטיים ללא הלוואות לדיור

טבלה 37 - יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (במיליוני שקלים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
הלוואות צרכניות סולו	1,496.0	1,508.0
אשראי קמעונאי אחר [1]	40.1	34.2
סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	**1,536.1**	**1,542.2**
מזה: לא בעייתיים	1,513.1	1,522.7
בעייתי לא צובר	1.3	1.5
בעייתי צובר	21.7	18.0
סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	**1,536.1**	**1,542.2**
שיעור האשראי שמסווג כבעייתי מסך האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	1.5%	1.3%
[1] הרכב		
יתרות עו"ש בחובה	4.8	6.0
אחר (רכב וכרטיסי אשראי)	35.3	28.2
סה"כ אשראי קמעונאי אחר	**40.1**	**34.2**

לפרטים נוספים אודות היקפי הלוואות בהם היו בקשות לדחיית תשלומים ראה טבלה 25- חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל".

טבלה 38 - התפלגות יתרות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (במיליוני שקלים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)	**1,536.1**	**1,542.2**
לפי תקופה ממוצעת שנותרה לסיום ההלוואה		
עד שנה	2%	4%
משנה עד 3 שנים	16%	19%
מ- 3 שנים עד 5 שנים	32%	30%
מ- 5 שנים עד 7 שנים	20%	32%
מעל 7 שנים	29%	16%
אחר [1]	-	-
לפי גודל חבות לווה (באלפי ש"ח)		
עד 10	3%	3%
מ 10 עד 20	8%	8%
מ 20 עד 40	17%	18%
מ 40 עד 80	30%	37%
מ 80 עד 120	19%	19%
מ 120 עד 150	17%	10%
מ 150 עד 300	8%	5%
מעל 300	-	-
לפי סוג האשראי		
לוח שפיצר חודשי בריבית משתנה	98%	99%
לוח שפיצר חודשי בריבית קבועה	2%	1%
ביטחונות		
נכסים פיננסיים בבנק	1%	1%
ביטחונות אחרים	-	1%
ללא בטחונות	99%	98%
הכנסה קבועה לחשבון		
לקוחות אשראי שאינם מנהלים חשבון עו"ש בבנק עם הכנסה קבועה לחשבון [2]	90%	90%
לקוחות אשראי שמנהלים חשבון עו"ש בבנק עם הכנסה קבועה לחשבון	10%	10%

[1] כולל יתרת חובה עו"ש וכרטיסי אשראי לפירעון מיידי.

[2] כניסתו לתוקף של חוק נתוני אשראי יאפשר לבנק ניטור שוטף של מאפייני סיכון הלקוח.

טבלה 39 - מחיקות חשבונאיות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
מחיקות חשבונאיות	89.9	40.3
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	(16.8)	(15.4)
מחיקות חשבונאיות נטו	**73.1**	**24.9**
שיעור המחיקות נטו מיתרת האשראי לסוף תקופה	4.8%	1.6%

טבלה 40 - התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
ביצועים במהלך התקופה (במיליוני ש"ח)	878	1,040	562
שיעור ביצוע לפי תקופה מקורית של ההלוואה			
עד 6 שנים	47%	57%	91%
מעל 6 שנים	53%	43%	9%
תקופת הלוואה ממוצעת (בשנים)	6.9	6.5	5.0
שיעור ביצוע לפי סכומי הלוואות			
עד 50	28%	39%	42%
בין 50 ל 60	6%	8%	6%
בין 60 ל 70	5%	7%	10%
בין 70 ל 80	3%	7%	8%
מעל 80	58%	40%	34%
סכום הלוואה ממוצע (באלפי ש"ח)	60	63	44

* להסבר אודות השינויים בתקופת הדוח ראה להלן בפרק מאפייני תיק האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו של הבנק.

מאפייני תיק האשראי וחיתום האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו

הלוואות צרכניות סולו ניתנות ללקוחות פרטיים תושבי ישראל המבקשים לקבל אשראי לכל מטרה, לתקופה קצובה. עיקר האשראי ניתן, ללקוחות שמנהלים את חשבון העו"ש שלהם בבנק אחר, באמצעות ערוצים דיגיטליים ומוקדים או באמצעות סניפי הבנק. לקוחות אלו מדורגים על פי מודל החיתום ביום מתן ההלוואה בבנק.

מערכת חיתום האשראי כוללת את כללי מדיניות האשראי ואת מודל הדירוג ועל בסיסם מתקבלת המלצה לאישור האשראי. החל מעליית מאגר נתוני האשראי לאוויר, הבנק מסתמך בנוסף לאמור לעיל, גם על המידע המתקבל מהמאגר ודירוג האשראי המתקבל מלשכת האשראי עמה פועל הבנק. בתחילת הרבעון השלישי לשנת 2022 השיק הבנק מודל חיתום חדש (כחלק ממערך החיתום שלו) מבוסס לימוד מכונה (MACHINE LEARNING) המסתמך על שורה של פרמטרים, ביניהם דירוג לשכת האשראי, יחס ההחזר, ההכנסה ועוד. בהסתמך על דירוג הלקוח, קובעת טבלת ההחלטה שערכיה נקבעו על פי מדיניות הבנק ותאבון הסיכון שאושר על ידי הדירקטוריון, את שיעור הריבית של הלקוח ואת תקופת הפירעון של ההלוואה. מודל החיתום מאפשר לבנק לשפר את הצעת הערך ללקוחות, ולעקוב אחר דירוג הלקוח גם לאחר מתן ההלוואה. הפעילות מאופיינת בפיזור רב של לקוחות אשר לכל אחד מהם ניתן אשראי בסכום נמוך יחסית ולכן אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד. מערך החיתום החדש של הבנק כמו גם מודל הדירוג נתונים למהלכי בקרה שוטפים ומקיפים. כחלק מתהליכים אלה מחשב הבנק את שיעור הכשל הכלכלי, PD, ואת שיעור ההפסד בהינתן כשל, LGD (שיעור אי הגבייה) ומשתמש בהם כדי לחשב את ההפרשה הצפויה (ההפרשה הכלכלית) בביצועים החדשים, בהסתמך על סולם הדירוג של המודל החדש. לאור העלייה בשיעור המחיקות בתיק האשראי הצרכני, החל הבנק במהלך שנת 2022 במהלך לשדרוג המודל, כדי שיתאפשר לו לתת הצעות ערך טובות יותר ללקוחותיו, בהתבסס על נתונים נוספים, וכן, לשדרוג תהליכי הגבייה שלו.

טבלאות מספר 37 ו – 38 לעיל המתייחסות לאשראי לפרטיים שאינו לדיור מלמדות על המשך המגמה של מתן הלוואות ארוכות יותר ללקוחות הבנק. נדגיש, כי הלוואות אלה ניתנות ללקוחות בדירוג אשראי בינוני ומעלה, והן מסייעות ללקוחות להקטין את יחס ההחזר.

ההלוואה הממוצעת הניתנת ללווה היא בערך גבוה יותר. שיעור המחיקות של הבנק מאשראי זה נמצא בעלייה ברבעון האחרון, מהסיבות שפורטו לעיל. טבלה מספר 38 להלן מציגה מגמה שההלוואות ניתנות לתקופה ארוכה יותר יחסית לעבר (כ-6.9 שנים לעומת כ – 6.5 שנים בשנת 2022), מנגד, ערך ממוצע של הלוואה נמוך יותר.

בחודשים אוקטובר ונובמבר, כחודש וחצי לאחר פרוץ המלחמה, חלה ירידה בביצועים ונמשכה העלייה בשיעור הכשל באשראי הצרכני סולו, אולם ירידה זו התמתנה ברבעון הרביעי יחסית לשיעורה ברבעון השלישי של השנה. בשלב זה, קשה להעריך את השפעת מתווה ההקפאות על שיעור הכשל באשראי הצרכני סולו. הבנק ממשיך לנטר את התפתחות גורמי הסיכון בתיק, כולל שיעור הכשל, המחיקות שיעור החדל"פים (חדלי פירעון) והשפעת ההקפאות ודחיית התשלומים על פרופיל סיכון תיק האשראי הצרכני.

לפרטים אודות חובות אשר בוצע לגביהם דחית תשלומים במסגרת התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל", ראה טבלה 25 לעיל.

פיקוח ומעקב אחר מאפייני הסיכון

בבנק מבוצעים תהליכי בקרה וניטור הסיכון המדווחים להנהלה ולדירקטוריון באופן שוטף וביניהם:

(1) דיווח ממצאי בקרות חיתום וניהול האשראי. דיווח זה מתבצע על ידי יחידת בקרת אשראי בחטיבת הסיכונים (קו ההגנה השני). ממצאי הבקרות עולות לדיון וועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

בקרות והערכות סיכון בקשר עם תהליכי מתן האשראי מדווחות באמצעות מחלקת סיכונים תפעוליים בחטיבת הסיכונים וכן, על ידי יחידת הפיקוח בחטיבה הקמעונאית (בקרת קו ההגנה הראשון). בקרות בקשר עם ציות, איסור הלבנת הון וכן, הוגנות ואשראי יזום מדווחות באמצעות קצינת הציות של הבנק, וכן, על ידי יחידת הפיקוח בחטיבה הקמעונאית. לבנק מודל הפעלה לביצוע בקרות קו ראשון וקו שני, כאשר בחלק מסניפי הבנק, הוצבו קציני פיקוח במשרה מלאה.

(2) מעקב ודיווח על שיעורי הפיגור, ההקפאות וההפרשה מהפעילות. מעקב זה מתבצע בתנאי שגרה ובקיצון, באמצעות דוחות בקרה שוטפים וכן, על ידי מבחני קיצון המתבצעים ע"י הבנק.

(3) דיווח על מאפיינים ומגמות בתיק האשראי ועמידה בכל המגבלות שנקבעו במדיניות האשראי. דיווח זה המתבצע בחלקו ברמה היומית, עוקב אחר הביצועים בחיתום, ואחר דירוג החיתום של הלקוחות ברמת ערוץ ביצוע. תוצאות העמידה בתאבון הסיכון (פרופיל הסיכון לנוכח תאבון הסיכון) וכן, תוצאות מבחני הקיצון, מוצגות במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק העולה לאישור ההנהלה, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

כפי שתיארנו בדוח זה, פעולות הפיקוח והמעקב על תיקי האשראי של הבנק הוגברו מפרוץ המלחמה, והם עובו על ידי סריקה של לקוחות האשראי העסקי וניטור יומי של התפתחות פרופיל הסיכון בתיק המשכנתאות ובתיק הצרכני, כולל מצב ההקפאות. הניטור מתבצע באמצעות דוחות ייעודיים.

אשראי צרכני ללקוחות קיימים

טבלה 41 – אשראי צרכני ללקוחות קיימים (במיליוני שקלים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
1. סכום האשראי שניתן ללקוחות קיימים [1][3]	**158.5**	**250.0**
2. פירוט נוסף לגבי אשראי שמוחזר במהלך השנתיים האחרונות ולא סווג בארגון מחדש של חוב בעייתי:		
א. לפי דירוג האשראי [2] של הלווה בעת מיחזור האשראי:		
דירוג גבוה	141.3	170.5
דירוג בינוני	9.2	54.0
דירוג נמוך	6.6	18.9
דירוג נמוך מאוד	1.5	6.6
סך הכל	158.5	250.0
ב. לפי מצב הפיגור של הלווה במועד מיחזור האשראי:		
הלווה היה בפיגור של 30 ימים או יותר	-	-
הלווה לא היה בפיגור של 30 ימים או יותר	158.5	250.0
סך הכל אשראי שמוחזר במהלך השנתיים האחרונות ולא סווג כארגון מחדש	**158.5**	**250.0**
ג. לפי מספר מיחזורי אשראי שבוצעו ללווה בשנתיים האחרונות		
1	124.0	171.9
2	30.7	69.2
3 או יותר	3.8	8.9
סך הכל אשראי שמוחזר במהלך השנתיים האחרונות ולא סווג כארגון מחדש	**158.5**	**250.0**
ד. לפי מידת העמידה במדיניות הבנק למיחזור אשראי		
עמד במדיניות הבנק למחזור אשראי	157.0	247.7
אשראי שאושר בגמישות מהמדיניות על ידי מרכז חיתום	1.5	2.3
סך הכל אשראי שמוחזר במהלך השנתיים האחרונות ולא סווג כארגון מחדש	**158.5**	**250.0**
3. יתרת חוב רשומה של סך האשראי ללווים שהאשראי שלהם מוחזר	**139.6**	**221.6**

(1) אשראי צרכני שבמהלך השנתיים האחרונות חודש, הוארכה תקופת הפירעון שלו, או שניתן ללווה קיים לפני שפרע את האשראי הקודם שלו, למעט אשראי אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במתווה "חרבות ברזל" ואשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי.

(2) בהתאם למודל הדירוג של הבנק.

(3) לא כולל חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במתווה "חרבות ברזל" ואשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי.

מאפייני אשראי למימון הקמת פרויקטי נדל"ן

הפעילות בתחום בינוי ונדל"ן מיועדת לליווי פרויקטי בניה למגורים בישראל ומעניקה מעטפת מימון מלאה ללקוח הכוללת בעיקר מימון רכישת קרקעות והקמת פרויקטים למגורים, פרויקטים בתחום ההתחדשות העירונית, ההלוואות מזנין להשלמת חלק מההון העצמי לפרויקט וכן העמדת ערבויות לסוגיהן על פי צרכי העסקה. המימון להקמת פרויקטים למגורים, ניתן על פי רוב בשיטת הליווי בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט ועל פי מאפייניו. בשיטת הליווי מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד ואליו מופקדים כספי התקבולים מרוכשי יחידות הדיור, ההון העצמי ואשראי הבנק. כספים אלו משמשים לביצוע הפרויקט ומשוחררים לפי קצב התקדמות הבניה ע"פ דוחות מפקח מומחה. לבנק הסכמי שיתוף פעולה עם מספר חברות ביטוח למימון משותף של פרויקטים. במסגרת מימון פרויקט לבנייה מעמיד הבנק מסגרת אשראי כספי למימון הבניה, ערבויות ביצוע, ערבויות כספיות ובטוחות חוק מכר לרוכשים יחידות בפרויקט אשר מונפקות על ידי חברת הביטוח השותפה במימון הפרויקט. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק.

שיתוף הפעולה עם חברות הביטוח כאמור (להלן: "מודל האופרטור"), מייצר לבנק ניצול מיטבי של ההון והשאת הרווחיות, תוך פיזור סיכוני האשראי ועמידה במגבלות רגולטוריות נדרשות. שיתוף הפעולה עם חברות הביטוח, כולל מספר סוגי אשראי או בטוחות המועמדים על ידן: העמדת בטוחות על פי חוק המכר; העמדת בטוחות לבעלי קרקע בעסקת קומבינציה ופינוי בינוי; ומתן אשראי כספי על פי יחסי מימון המוגדרים מראש.

מודל האופרטור בתחום הבניה והנדל"ן, מתבצע על פי העקרונות שלהלן:

הפרויקט נבחן ומאושר גם על-ידי מוסדות השותף הפיננסי; הביטחונות בפרויקט הינם פרי-פסו, כאשר יחס החלוקה במקרה של מימוש הבטוחות נקבע מראש בין הבנק והשותף הפיננסי; יחס היקפי העמדת האשראי נשמר לאורך חיי הפרוייקט. שחרור העודפים המתקבלים בגין הפרויקט ליזם, מבוצע על פי שיקול דעת הבנק על פי נוסחת שחרור עודפים המאושרת על-ידי הבנק והנכללת בהסכם שיתוף הפעולה.

ניהול הפרויקט על פי מודל זה, מבוצע על-ידי הבנק לפי שיקול דעתו ועל פי סטנדרטים בנקאיים מקובלים; דוחות המעקב בפרויקט מועברים על-ידי המפקח לבנק ולגוף הנוסף, כאשר הבנק מדווח לגוף הנוסף על אירועים חריגים בפרויקט.

תיק האשראי של הבנק מפוזר ולבנק אין תלות בלקוח בודד או בקבוצת לקוחות מצומצמת. יתרת האשראי של לקוחות הבנק אינה משיקה למגבלת לווה בודד הרגולטורית. פיזור התיק מתאפשר גם באמצעות שיתוף פעולה אסטרטגי של הבנק עם חברות ביטוח במתן אשראי כספי ובהנפקת פוליסות על פי חוק המכר (דירות) כאמור לעיל.

הבנק מפעיל מנגנון לקביעת היקף ההון העצמי הנדרש בפרויקטים, הנגזר מקצב הביצוע והמכירות בפרויקט. המנגנון האמור מתמרץ הקדמת מכירות בפרויקטים ולפיכך מפחית את רמת הסיכון בפרויקטים.

הבנק מממן את הפרויקטים החל משלב רכישת הקרקע, דרך שלבי הבנייה השונים. ככלל, האשראי למימון קרקעות ניתן עבור קרקעות הזמינות לבנייה עד 24 חודש מיום מימון הקרקע. נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 האשראי שניתן לפרויקטים שנמצאים בשלב קרקע מהווה 27.56% במונחי חבות מתיק הנדל"ן של הבנק.

הבנק מנהל נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 סך של 250 פרויקטים בהיקף כולל של כ-12.7 אלפי יחידות דיור, מתוכם בכ-148 פרויקטים הפעילות, לרבות היקפי המימון, בשיתוף פעולה עם גופים מוסדיים. כמו כן, היקף התיק המנוהל הינו כ-10.6 מיליארדי ש"ח, מזה כ-2.0 מיליארדי ש"ח באחריות הבנק והיתרה באחריות הגופים המוסדיים.

נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 האשראי שניתן לפרויקטים בבניה פעילה באזור מרכז הארץ מהווה 47% במונחי היקפי אשראי מתיק הנדל"ן של הבנק, 18% בירושלים רבתי ו-35% בשאר הארץ.

במהלך תקופת הדוח חל שינוי בהיקף ובתמהיל החשיפות בעיקר כתוצאה מגידול בביצועי אשראי לפרויקטי נדל"ן למגורים בשלבי הבנייה, כמפורט בנתוני טבלה 42 להלן.

חלה האטה במכירות בפרויקטים ברבעונים קודמים ועם פרוץ המלחמה מגמה זו התחזקה. עם פרוץ המלחמה, נעצרה הבניה במרבית הפרויקטים, בחלק מהפרויקטים המשיכו לעבוד עם פועלים זרים. ככל שעוברים הימים, יותר פרויקטים מחדשים את העבודה באתר, אך לרוב בקצב ביצוע חלקי.

נבחנו מסגרות האשראי למימון ביצוע הפרויקטים המלווים והצורך בהגדלתן בשיתוף הלקוחות. צורך זה נובע עוד מההאטה שהענף חווה בשנה האחרונה. הוגשו מספר בקשות כאמור אשר נבחנו על ידי הבנק, לרבות מצב המכירות ותזרים הפרויקט, והובאו לדיון בוועדת האשראי.

כלל הלוואות הקרקע נבחנו במטרה לבחון האם יש צורך בהפרשה ו/או לאפשר דחייה של תשלום הריבית הרבעונית הקרוב. דחייה כאמור מבוצעת באופן פרטני, ככל שמגיעה פנייה מלקוח, ולא באופן גורף. עד כה אושרו בקשות דחייה ב- 5 הלוואות כאשר שיעור המימון בכולן, לרבות הריבית שתידחה, אינו עולה על 80%.

התפלגות סיכון אשראי וחובות בעיתיים בענף בינוי ונדל"ן - בינוי:

טבלה 42 – התפלגות סיכון אשראי וחובות בעיתיים בענף בינוי ונדל"ן - בינוי (במיליוני שקלים):

	ליום 31 בדצמבר 2023					ליום 31 בדצמבר 2022					שיעור
	אשראי לציבור	ערבויות	מסגרות לא מנוצלות	סך הכל סיכון אשראי	מזה: אשראי בעייתי	אשראי לציבור	ערבויות	מסגרות לא מנוצלות	סך הכל סיכון אשראי	מזה: אשראי בעייתי	שינוי בסיכון האשראי
	במיליוני ש"ח										%
אשראי לרכישת קרקעות לבנייה	406.6	9.4	67.0	483.0	-	452.2	28.9	49.8	530.9	-	(9.0%)
ליווי פרויקטים למגורים	769.1	212.6	297.6	1,279.3	14.8	426.5	225.9	270.7	923.1	9.3	38.6%
קבוצות רכישה	85.3	0.5	55.4	141.2	-	180.5	0.5	103.4	284.4	-	(50.3%)
אחר	77.6	-	19.1	96.7	0.4	49.1	-	10.7	59.8	0.2	61.8%
סך הכל	**1,338.6**	**222.5**	**439.1**	**2,000.2**	**15.2**	**1,108.3**	**255.3**	**434.6**	**1,798.2**	**9.5**	**11.2%**
סך הכל- בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	**1,451.4**	**-**	**20.9**	**1,472.3**	**12.7**	**1,031.7**	**-**	**23.6**	**1,055.3**	**12.6**	**39.5%**
סך הכל- בינוי ונדל"ן -בינוי ופעילות בנדל"ן	**2,790.0**	**222.5**	**460.0**	**3,472.5**	**27.9**	**2,140.0**	**255.3**	**458.2**	**2,853.5**	**22.1**	**21.7%**

ענף בינוי ונדל"ן כולל בתוכו את בינוי ונדל"ן-בינוי ואת ענף בינוי ונדל"ן-פעילות בנדל"ן. סעיף בינוי ונדל"ן – בינוי מתייחס לאשראי לרכישת קרקעות לבנייה וליווי פרויקטים למגורים. סעיף בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן מתייחס למשכנתאות למטרות עסקיות ושיעבוד דירות ונכסים מסחריים.

ליום 31 בדצמבר, 2023 המגבלה הענפית הרגולטורית בגין חבות ענף בינוי ונדל"ן עומדת על 22% (בשל הוראת השעה, החלה עד ליום 31 בדצמבר, 2027). מגבלת הדירקטוריון למגבלה זו נקבעה על ערך נמוך יתר מהמגבלה הרגולטורית והבנק פועל במרחק סביר מתחת למגבלת הדירקטוריון.

נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 סך סיכון האשראי בתחום הבינוי גדל בשיעור של כ-11.2% ביחס ליום 31 בדצמבר, 2022. הגידול נובע מאשראי הניתן לליווי פרוייקטים למגורים ובמסגרות לא מנוצלות לצד קיטון ביתרת המסגרות הלא מנוצלות והאשראי הניתן לקבוצות רכישה. סך סיכון האשראי בתחום פעילות בנדל"ן, הניתן למטרות עסקיות בשעבוד דירות ונכסים מסחריים, גדל בשיעור של כ-40% ביחס ליום 31 בדצמבר 2022. עיקר הגידול נובע מהמשך צמיחה בפעילות האשראי למטרה עסקית בשעבוד דירות מגורים אשר מהווה את מרבית הגידול בתחום זה. לעניין השפעת ההוראה של הפיקוח על הבנקים בנושא "עדכון הוראה 203 – מדידה והלימות הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי" במסגרתו נקבע כי יש לשקלל משקל סיכון של 150% על הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV).

השפעת ההוראה על הבנק אינה מהותית. לפרטים נוספים ראה בביאור 24ב לדוחות הכספיים.

מאפייני אשראי עסקי אחר

בתחילת שנת 2022 החל הבנק להעניק אשראי עסקי למימון פעילות חברות מימון העוסקות במתן אשראי. הפעילות מתמקדת בחברות בצמיחה המציעות אשראי בתחומים בהם לבנק יש מומחיות, בעדיפות לחברות בהן קיימת פעילות סינרגטית לפעילות הבנק עם פוטנציאל לשיתופי פעולה. בנוסף, בשלהי שנת 2022 החל הבנק להעניק אשראי לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה. פיתוח פעילות האשראי לעסקים קטנים ובינוניים בא כמענה לתחרות בקווי העסקים הקיימים, בשל הרצון של הבנק להרחיב את פעילות האשראי העסקי בצורה זהירה ומדורגת, תוך הגדלת הפיזור בפעילות הבנק וקבלת ביטחונות הולמים לסיכון. בשלב ראשון הוחלט להתחיל את פעילות האשראי העסקי לתאגידים ועוסקים מורשים במסגרת הקרן להלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה (כולל במתווה "חרבות ברזל"). האשראי יתפרס בין עסקים בשלבי חיים שונים ביניהם עסקים בצמיחה במגוון ענפים, בעדיפות לעסקים פעילים אך גם לעסקים בהקמה.

במדיניות האשראי לחברות מימון ולעסקים קטניים ובינוניים בערבות מדינה נקבעו העקרונות למתן האשראי וגידור הסיכונים, הבטוחות הנדרשות, מסגרת הפעילות ותאבון הסיכון. פעילות האשראי העסקי להלן, הינה בסכומים נמוכים ואינה מהותית לפעילות הבנק. הבנק מנטר אשראי זה באופן שוטף, ובפרט, מעת פרוץ המלחמה. כאמור לעיל, לא נמצאו אירועים מהותיים היכולים להעיד על הרעה באיכות אשראי זה, תוצאת אי הוודאות הנוכחית.

לפרטים נוספים ראה טבלה 16-התפתחות תיק האשראי.

להערכת הבנק, יתרת ההפרשה הקבוצתית הקיימת נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 תוך שימוש בהתאמות האיכותיות ומקדמי מאקרו, מכסה את ההפסד הצפוי.

חשיפות עיקריות למדינות זרות (על בסיס מאוחד)[1]

חלק א – מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך מבניהם:

טבלה 43 – חשיפות עיקריות למדינות זרות (במיליוני שקלים)[4]:

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			יתרה ליום 31 בדצמבר 2022		
המדינה	חשיפה מאזנית [2]	חשיפה חוץ מאזנית [2][3][6]	סך הכל	חשיפה מאזנית [2]	חשיפה חוץ מאזנית [2][3][6]	סך הכל
ארצות הברית	240.5	-	240.5	325.1	-	325.1
אחרות	57.9	-	57.9	82.7	-	82.7
סך כל החשיפות למדינות זרות	**298.4**	**-**	**298.4**	**407.8**	**-**	**407.8**
מזה: סך החשיפות למדינות [4] ה-PIGS	-	-	-	0.5	-	0.5
מזה: סך החשיפות למדינות [5] LDC	-	-	-	0.1	-	0.1
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות	-	-	-	3.4	-	3.4

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות לא צוברים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) החשיפה למדינות ה-PIGS כוללת את המדינות: פורטוגל, איטליה, יוון וספרד.

(5) החשיפה למדינות ה- LDC (מדינות פחות מפותחות) כוללת את ליבריה בלבד.

(6) לא קיים סיכון אשראי מאזני או חוץ מאזני בעייתי וכן לא קיימים חובות לא צוברים בחשיפות למדינות זרות.

חלק ב – המידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים המאוחד או בין 15% לבין 20% מההון אינו מהותי

חלק ג – החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לתקופת הדיווח אינה מהותית

חשיפות[1][2] אשראי למוסדות פיננסיים[3] זרים

טבלה 44 – חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים (במיליוני שקלים):

דרוג אשראי חיצוני [4]	סך חשיפת אשראי ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
AAA עד -AA	32	32
+A עד -A	104	141
+BBB עד -BBB	-	-
ללא דרוג	-	-
סך הכול חשיפה	**136**	**173**

1. פיקדונות ויתרות עו"ש במוסדות פיננסיים זרים, לבנק אין חשיפה לסיכוני אשראי חוץ מאזני, במוסדות פיננסיים זרים.
2. לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי, בגין מוסדות אלה.
3. מוסדות פיננסיים זרים הינם בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וברוקרים.
4. על פי חברת הדרוג S&P.

היתרות הנכללות בטבלה לעיל כוללות בעיקר מוסדות הפועלים בארה"ב, בלגיה, קנדה ושוויץ.

ליום 31 בדצמבר, 2023 חשיפת הבנק לבנקים בארה"ב הינה בסך של כ- 31.5 מיליוני ש"ח. החשיפה הינה לשני בנקים האחד בסכום 17.4 מיליוני ש"ח שדירוגו AA- והשני בסכום 14.1 מיליוני ש"ח שדירוגו A+. הכספים המופקדים בבנק זה מיועדת לפעילות השוטפת. לבנק אין חשיפה לבנקים אזוריים בארה"ב.

הבנק קבע מגבלות על החשיפה המרבית המותרת למוסדות פיננסיים בחו"ל ומנהל מעקב שוטף על חוסנם של גופים אלה בהסתמך על דירוג החברות ונתוני שוק אחרים המעידים על מצבן הכלכלי.

הבנק מקיים ניטור שוטף של המוסדות הפיננסיים מולם הוא עובד ובמידת הצורך פועל לצמצום החשיפה מולם ככל שניתן. ככלל, רמת החשיפה של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הינה מצומצמת למדי.

חשיפה לסיכונים סביבתיים, סיכוני אקלים וסיכוני מעבר ואופן ניהולם

הפעילות הנוכחית של הבנק מתמקדת בעיקר בלווים מהמגזר הקמעונאי אשר להם חשיפה נמוכה לסיכון הסביבתי. כפועל יוצא חשיפת הבנק לסיכון זה אינה משמעותית. גם פעילות הבנק במתן אשראי בתחומי הבניה, הנדל"ן ופעילות מסחרית לתאגידים ויחידים אינה חושפת את הבנק לסיכון סביבתי משמעותי, בין היתר, לאור הימנעות הבנק ממתן אשראי בענפים המועדים לזיהום הסביבה וקבלת אישורים מתאימים לפני מתן אשראי, פעילות זו מעוגנת במדיניות ייעודית, מנוטרת ע"י הבנק ומדווחת באופן שוטף. בנוסף, ההשקעות שהבנק מבצע בתיק האג"ח הקונצרני בנוסטרו הינן בחברות אשר חשיפתן לסיכון סביבתי זניחה. דיווח על השפעת הסיכון הסביבתי על פעילות הבנק מוגש במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק.

בהתאם להנחיות בנושא גילוי לציבור הנובעים משינויי אקלים שפורסמו לאחרונה על ידי מספר גופים בעולם, נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון את הצורך להרחיב הגילוי בנושא זה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ובדוח האחריות התאגידית כדי לשקף שינויים מהותיים בסיכונים הסביבתיים אליהם הבנק חשוף. הוראות החוזר יושמו החל מהדוח הכספי לשנת 2021. בנוסף, במהלך חודש דצמבר 2022 הורחבו דרישות הגילוי שנקבעו כאמור על ידי הכללת דוגמאות לגילוי כמותי ואיכותי בנוגע לניהול סיכוני אקלים.

ביום 22 בנובמבר, 2020, אומצה על-ידי דירקטוריון הבנק מדיניות ניהול סיכונים סביבתיים.

כחלק מהמדיניות, נקבעו שלושה עקרונות בבחינת הסיכון הסביבתי הפוטנציאלי במתן אשראי:

- סיווג ענפי – שקלול החשיפה לסיכון סביבתי פוטנציאלי, בהתאם לענף הרלוונטי;
- סיווג קבוצות הלווים - הבנק שואף להימנע ממתן אשראי ללקוחות אשר בפעילותם יכולים לחשוף את הבנק לסיכון סביבתי;
- סוג הבטוחה – הבנק שואף להימנע מהישענות על בטוחות המגלמות חשיפה לסיכון סביבתי.

כמו כן, כחלק מהמדיניות, הבנק סיגל לעצמו מדיניות הימנעות מחשיפה לסיכונים סביבתיים הבנויה משני שלבים:

- זיהוי הסיכון טרם ביצוע העסקה – הכולל וידוא המידע הנאסף;
- זיהוי הסיכון במהלך ניהול האשראי – במידה ונקבעו התניות לאשראי, על מנהלי האשראי לוודא עמידה בהתניות אלו לפני פתיחת שלב קרקע/בנייה לליווי הפרויקט/מתן אשראי.

דוגמא לעבודה לפי המדיניות במתן אשראי לסקטור הנדל"ן, כאשר רכיב הסיכון הפוטנציאלי העיקרי הוא זיהום הקרקע עליה מוקמים פרויקטים לבניה למגורים שהבנק מספק ליזמים שלהם, כלקוחות הבנק, שירותים בנקאיים. הבנק מנטר את הנושא בשני שלבים:

- שלב אישור העסקאות ביחידה לניתוח סיכוני אשראי – שלב הדורש בדיקת נאותות סביבתית, תסקיר סביבתי במידת הצורך, קביעת תנאים מתלים ועוד;
- שלב מתן השירותים הבנקאיים ביחידת הבחינה – בחינה האם עמדו בתנאים המתלים והכנסתם לחוזה ההתקשרות.

במקרים בהם קיים חשש לחשיפה לסיכון סביבתי, הבנק בוחן את העסקה ושוקל את צעדיו לאור החשיפה, והוא איננו מבצע עסקאות ליווי או מיזמים עד אשר הנושא נבדק.

בתקופת הדיווח, הבנק או כל נושא משרה בו לא היו צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה.

יוזמות בהיבטי איכות סביבה, אקלים ומעבר לכלכלה דלת פחמן מוצגות לעיל בפרק פעילויות מהותיות נוספות בהיבטי ESG שנעשו בשנת 2022.

הבנק החל בהיערכותו ליישום הוראה מספר 345 לניהול סיכוני האקלים.

סיכוני סליקה וסיכון צד נגדי

סיכון סליקה הוא הסיכון שצד נגדי לא יקיים את חלקו ולא יעביר לבנק במועד הקבוע לכך את הסכום הנדרש בעת סליקת עסקה. החשיפה לסיכון סליקה היא למשך זמן קצר ובדרך כלל היא תוך יומית. המקור העיקרי לחשיפת הבנק לסיכוני סליקה הינו סליקת עסקאות בנגזרים (OTC). הבנק אינו פועל מול לקוחותיו בנגזרות OTC, אלא במכשירים נגזרים הנסחרים בבורסות שונות בהם סיכון הסליקה מזערי. הבנק חשוף לסיכוני סליקה בפעילותו עבור עצמו ואולם היקפי הפעילות הללו אינם מהותיים. בנוסף, לבנק חשיפה לסיכוני סליקה הנובעים ממסחר בניירות ערך זרים המתבצע מול ברוקרים באמצעות תהליכי סליקה שאינם במקביל לתשלום (Non-DVP - Non Delivery Versus Payment). היקף עסקאות אלו מזערי.

עיקר חשיפות הבנק לסיכון צד נגדי מתהווה מול בנקים בארץ ובחו"ל ומוסדות פיננסיים מוכרים בחו"ל בגין סליקת עסקאות בנגזרים (OTC) ומול ברוקרים ונותני שירות קסטודיאן בניירות ערך בגין סליקת עסקאות בניירות ערך זרים. מסגרות הפעילות עם מוסדות אלו מאושרות לפחות אחת לשנה בדירקטוריון הבנק כחלק ממסגרות האשראי של אותם מוסדות, לאחר בחינה של איכותם הפיננסית של המוסדות במהלך השנה לא התממשו סיכוני סליקה או סיכון צד נגדי בבנק.

הפחתת סיכון – הבנק חתם על הסכמי ISDA ועל נספחי CSA מול רוב הבנקים מולם מתבצעת הפעילות בנגזרים. הדבר מאפשר קיזוזים של העסקאות כך שהסכום שיעבור בין הצדדים לעסקה הוא סכום החשיפה נטו ועל-ידי כך להקטין את החשיפה של כל אחד מהצדדים. נספחי CSA מסדירים העברות של כספים בין הצדדים לעסקה כל אימת שהחשיפה מגיעה להיקף מסוים שנקבע מראש ועל-ידי כך קטנה החשיפה לצד הנגדי.

לתיאור נוסף של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכוני אשראי, ראה את דוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3, דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר, 2023 ומידע נוסף על הסיכונים.

3.2 סיכון שוק

סיכון השוק הוא הסיכון שנובע מהסתברות ששינויים בלתי צפויים במחירי השוק – שיעורי ריבית, מדדי מחירים, שערי חליפין, מחירי מניות ועוד – יפגעו בהכנסות הבנק או בערך ההון שלו בשל פוזיציות מאזניות וחוץ־מאזניות שמושפעות משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסים עקב שינויים בתנאי השוק.

התוצאות העסקיות, השווי ההוגן של הנכסים, התחייבויות, ההון העצמי ותזרימי המזומנים חשופים לסיכוני שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשער החליפין, במדד המחירים, במחירי ניירות ערך בארץ ובחו"ל ובמדדים כלכליים נוספים.

סיכון השוק כולל מספר סוגי סיכונים ספציפיים, כדלקמן:

- **סיכון ריבית** - הסיכון שנשקף להון ולרווחי הבנק כתוצאה מתנועות בשיעורי הריבית שמשפיעות על הפוזיציות הקיימות בבנק.
- **סיכון שער חליפין** – החשיפה לרווחי הבנק כתוצאה משינויים בשערים של המטבעות השונים בהם הבנק פועל במסגרת עסקיו.
- **סיכון אינפלציה** –הסיכון הנובע משינויים לא צפויים בקצב האינפלציה, כלומר משינויים במדד המחירים לצרכן.
- **סיכוני בסיס אחרים** - חשיפה לשינוי של מחירים של מניות, אופציות וכולי.

סוגי סיכונים אלה המפורטים בהמשך והמנוהלים בבנק באופן דומה, על בסיס מסגרת עבודה, מדיניות ותאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכוני שוק, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים אלו. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap) וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Forward). העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כמו כן, לבנק חוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכוני שוק, ראה דוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3, דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר, 2023 ומידע נוסף על הסיכונים.

הרבעון הרביעי של שנת 2023 התאפיין בהמשך שינוי בפרופיל סיכון השוק והריבית של הבנק, זאת, עקב אי הוודאות שיצרה המלחמה אשר הגדילה את פוטנציאל הסיכון ואת מרחב התרחישים האפשריים כתוצאה מתנודות בגורמי הסיכון הרלוונטיים. העלייה בשיעורי הריבית בשנים 2022 ו-2023 הביאה לעלייה בביקוש לפיקדונות והבנק הגדיל את גיוס הפיקדונות, בעיקר ממשקי הבית. בנוסף, בסביבה הנוכחית, לאור המלחמה ומתווה ההקפאות למשכנתאות, אי הוודאות בשיעור הפירעונות המוקדמים בתיק המשכנתאות גדלה ובמצב הנוכחי חלה ירידה מסוימת במהלך הרבעון הרביעי בשיעורי הפירעונות המוקדמים. בשנת 2023 היה ניתן לראות עליה בהיקפי הפירעונות המוקדמים אשר נבעו בעיקר מהעלייה במחזורים הפנימיים בתיק וביצוע פריסה מחדש או מעבר הלקוחות למסלולים אחרים או מעבר בין מסלולים במטרה להפחית את ההחזר החודשי. הבנק מנטר את הפעילות ואת מצב המאקרו בקפידה, שכן חוסר הוודאות מתבטא בשווקים וככל שימשך, קיים סיכוי כי פוטנציאל לאירועים נוספים מסוג זה, יתממש. ירידת הריבית (והאינפלציה) בחודש ינואר 2024 מסמנת ככל הנראה שינוי מגמה, אך עדיין לא הקלה על אי הוודאות לאור העובדה שלא ברור מה היה רמת הריבית במהלך השנה הנוכחית ומה יהיה קצת הריבית.

עם פרוץ המלחמה בחודש אוקטובר החלה בשוק תנודתיות משמעותית במחירי הנכסים הפיננסים. היה ניתן לראות שינויים מהותיים בשער הדולר, במחירי אג"ח ממשלת ישראל, במחירי המניות ובמרווחים באג"ח קונצרניים ותנודתיות רבה בגורמי סיכון אלה במהלך חודש נובמבר. לתנודתיות בשער הדולר ובמחירי המניות הייתה השפעה נמוכה על פרופיל סיכון השוק של הבנק, כיוון שלבנק, על פי המדיניות שקבע הדירקטוריון, יש חשיפה נמוכה לשני גורמי סיכון אלה. התנודתיות בתשואות האג"חים בארץ ובחו"ל השפיעה על תיק ההשקעות של הבנק, אך עם זאת רמת הסיכון של תיק זה היא נמוכה יחסית שכן מדיניות ההשקעות של הבנק היא להשקיע בעיקר באג"ח ממשלתיים. להורדת אופק הדירוג של מדינת ישראל, וכן, בנקים במערכת (כולל, בנק ירושלים) לא הייתה השפעה על סיכון השוק של הבנק. עם זאת, לאי הוודאות הנוכחית (המתבטאת בין היתר, בפערים בתחזיות לגבי מצב המאקרו במדינה, בין חברות הדירוג ובנק ישראל) פוטנציאל להשפיע על גורמי סיכון הרלבנטיים לפרופיל הסיכון של הבנק (טבלה 54), כמו, המשך התנודתיות במחירי האג"חים, תנודתיות הדולר היכולה להשפיע על שיעור האינפלציה במשק ושיעור הריבית במשק.

הבנק מנטר את הפעילות ואת מצב המאקרו בקפידה, שכן חוסר הוודאות מתבטא בשווקים וככל שימשך, קיים סיכוי כי פוטנציאל לאירועים נוספים מסוג זה יתממש בפועל. עם זאת, לאור אי הוודאות הקיימת לגבי התנהגות גורמי המאקרו במהלך המלחמה ואחריה, מגוון תחזיות מומחים השונות זו מזו ואף מתחזית בנק ישראל, ולאור הקשת הנרחבת של התרחישים היכולים להתפתח עקב המלחמה כפי שפורטו בדוח זה, העלה הבנק את דירוג סיכון השוק הכולל (כולל: סיכון ריבית, סיכון מחירי מניות ואג"חים, סיכון אינפלציה. סיכון מטבע חוץ נשאר על דירוג נמוך) מרמה של סיכון נמוך לרמה של סיכון נמוך – בינוני וזאת כדי לשקף את העלייה ברמת הסיכון, עקב אי הוודאות שנוצרה מפרוץ המלחמה. בהתאם להערכת סיכון השוק של הבנק ברבעון הרביעי של 2023 ובתחילת שנת 2024, החליט הבנק להשאיר את דירוג הסיכון בטבלת גורמי הסיכון ברמה שנקבעה ברבעון השלישי. ראה פרק 3.5 להלן.

VaR

הבנק מכמת את סיכוני השוק גם על פי מתודולוגית הערך הנתון לסיכון - VaR.

ה-VaR אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. החישוב בבנק מבוצע אחת לחודש על כלל התיק, לתקופת החזקה של 10 ימים וברמת מובהקות של 99% ולתקופות זמן היסטוריות שונות. הבנק מודד את הסיכון הכולל שלו באמצעות VaR לתיק הכולל (בנקאי ונוסטרו) ולתיק למסחר בנפרד. ערך ה – VAR של הבנק שומר על רמה נמוכה יחסית למגבלה שנקבעה, כאשר גם המגבלה שקבע הדירקטוריון היא נמוכה ועומדת על 4% מהון רובד 1. בנוסף לניהול ובקרה באמצעות מודל ה-VaR, משתמש הבנק גם במודלים אחרים לכימות הסיכונים ולקביעת תאבון סיכון, עם דגש על מודלים המתבססים על תרחישים לאמידת הסיכון בעת קיצון. הבנק בוחן את פרופיל הסיכון למול תאבון הסיכון, בעזרת תרחישים שונים לתזוזות בגורמי הסיכון של הבנק בתיקים השונים. לתרחישים אלה שנקבעו למצב שגרה ולמצב קיצון, יכולת להתמודד עם המגבלות של מודל ה – VAR, הנובעות מההסתמכות שלו על הקשרים בין גורמי הסיכון בתיק הבנק (הקורלציות) והיכולת המוגבלת של המודל בהתאם להגדרתו להתמודד עם אירועי קיצון. הסיכון הנמדד על-ידי VaR מתייחס לנזק הפוטנציאלי מהחזקת הפוזיציות המאזנית והחוץ מאזנית ובכלל זה הפוזיציות של התיק למסחר החשופות לסיכוני שוק. הבנק מבצע תיקוף לחישובי ה- VAR ונמצא במהלך שוטף לשדרוג בדיקות ה- BACKTESTING של ערכיו.

תוצאות ה – VAR לשנת 2023 המוצגות בטבלה 45 להלן מלמדות על ערך הנמצא במרחק סביר מהמגבלה שקבע הדירקטוריון, כאשר ערכו בסוף תקופת הדיווח וכן, ערכו המקסימלי במהלך שנת 2023 גבוה מהערכים בשנת 2022, העלייה בערכו, נובעת בחלקה משינוי במאזן (היקף ותמהיל) ובחלקה משינויים בנתוני השוק בתקופת עליית הריבית והתנודתיות של חלק מגורמי הסיכון, בעיקר, תשואות האג"חים הממשלתיים שחווינו ברבעון הרביעי של השנה.

טבלה 45 - אומדן ה-VaR (במיליוני שקלים):

	אומדן ה-VAR לשנה שהסתיימה ביום			
	31 בדצמבר 2023		31 בדצמבר 2022	
	סוף תקופת הדיווח	ערך מקסימלי במהלך השנה [2]	סוף תקופת הדיווח	ערך מקסימלי במהלך השנה [2]
	במיליוני ש"ח			
חשיפה בפועל	36.2	44.0	26.8	34.1
מגבלת הבנק [1]	54.6	53.2	50.2	49.5

[1] מגבלת ה-VAR של הבנק מהווה כ-4% מהון רובד 1 של הבנק נכון סוף תקופת הדיווח.

[2] המגבלה חושבה לפי מועד הערך המקסימלי.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים של הבנק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכוני שוק ונזילות על-ידי קביעת מגבלות כמותיות התואמות את תאבון הסיכון של הבנק. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות כוללים בין השאר: קנייה ומכירה של ניירות ערך סחירים (בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל), גיוס של פיקדונות לא סחירים (מלקוחות פרטיים ומוסדיים), גיוס פיקדונות סחירים ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון הריבית

סיכון ריבית (ללא מרווח סיכון האשראי) הוא הסיכון הנשקף להונו ולרווחיו של הבנק כתוצאה מתנועות שליליות בשיעורי הריבית המשפיעות על הפוזיציות הקיימות בתיק הבנק. כאשר שיעורי הריבית משתנים, משתנים עמם השווי הנוכחי והעיתוי של תזרימי המזומנים העתידיים. אלה, גורמים לשינוי בערכם הבסיסי של נכסי הבנק, התחייבויותיו ופריטים חוץ מאזניים, ולפיכך, הם משנים את ערכו הכלכלי של התאגיד. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים גם על הרווחים של הבנק, על ידי שינוי ההכנסות וההוצאות הרגישות לריבית, דבר המשפיע על הכנסות הריבית, נטו (Net Interest Income). סיכון ריבית ברמה מופרזת יכול להוות איום משמעותי על בסיס ההון הנוכחי של תאגיד בנקאי או על רווחיו העתידיים ככל שלא ינוהל כהלכה. צורותיו העיקריות של סיכון הריבית הינם:

א. סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)- סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות של הבנק. אי התאמות במועדי התמחור מחדש עלולות לחשוף את הרווחים ואת השווי הכלכלי לתנודות בלתי צפויות עקב שינויים בשיעורי הריבית.

ב. סיכון עקום התשואה (Yield curve risk): סיכון הנובע מתזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה אשר משפיעות באופן שלילי על רווחי הבנק או על השווי הכלכלי. התזוזות בעקום התשואה נובעות משינויים בקשרים בין שיעורי ריבית לתקופות פירעון שונות של אותו מדד או שוק. השינויים בקשרים בין שיעורי הריבית יבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול).

ג. סיכון בסיס (Basis risk): סיכון הנובע ממתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים הפיננסים השונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש. הבדלים אלו יכולים לגרור שינויים בלתי צפויים בתזרימי המזומנים ובמרווח ההכנסות בין נכסים, התחייבויות ומכשירים חוץ מאזניים בעלי תקופות לפירעון או תדירויות תמחור מחדש דומות.

ד. סיכון אופציונליות (Optionality risk) : סיכון הנובע משינוי בעיתוי או בהיקף של תזרים מזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק. (לדוגמה- הלוואות המקנות ללווים את הזכות לפרוע פירעון מוקדם, סוגים שונים של מכשירי הפקדה ללא מועד פירעון המקנים למפקידים את הזכות למשוך כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות).

החשיפה העיקרית של הבנק היא במגזר השקלי הלא צמוד הנובע בעיקר, מפעילות ההלוואות לדיור ובתיק הנוסטרו ובמגזר הצמוד למדד, שכן במגזר זה מרבית הנכסים וההתחייבויות הם בריבית קבועה לטווח ארוך.

הבנק מנהל מעקב אחר מדדים מקובלים לאמידת סיכון הריבית של ההלוואות כנגד הפיקדונות, במטרה להתאים את ההשפעה של שינוי אפשרי בשיעורי הריבית על שווי התזרים הפיננסי הנקי שלו לתיאבון הסיכון של הבנק. בין כלים אלו נמדדים פערי מח"מ, מבוצע כימות באמצעות VaR ונאמדת החשיפה במגוון של תרחישים המבטאים תזוזות שונות (מקבילות או שאינן מקבילות) בעקום הריבית בשגרה ובקיצון. כמו כן, עוקב הבנק אחר היקף הפירעונות המוקדמים בהלוואות לדיור ובאשראי הצרכני להם השפעה מהותית על המח"מ האפקטיבי. במהלך הרבעון הרביעי, חלה ירידה בסה"כ בערכי מדדי סיכון הריבית שנבעה בעיקר מירידה בחשיפת הריבית במגזר הצמוד למדד בתיק הבנקאי בעיקר לאור מכירת תיק והנפקת אג"ח של הבנק וירידה בחשיפת הריבית בתיק למסחר של הנוסטרו. ברבעון הרביעי של שנת 2023 (וכן, ברבעון הראשון של שנת 2024) כמו במהלך כל השנה, חשיפת הריבית בתיק הבנקאי הינה מתחת לתיאבון הסיכון של הבנק כפי שעולה מנתוני טבלה 47 המציגה את תוצאות השפעת תרחישים שונים הפועלים על עקום הריבית (תזוזות מקבילות שלו וגם תזוזות שאינן מקבילות, המבטאות תזוזה של העקום או לאורך העקום) על השווי הכלכלי (השווי ההוגן של הבנק). במהלך שנת 2022 ובשנת 2023, עם עליית הריבית במשק, חלה עלייה מהותית בשיעור הפיקדונות בריבית משתנה ובמקביל ירידה בשיעור הפיקדונות בריבית קבועה כאשר בסה"כ ניתן היה לראות עליה משמעותית בהיקף פיקדונות ממשקי הבית. בעקבות ההסטה לפיקדונות בריבית משתנה הצטמצם העודף של הנכסים על התחייבויות בריבית משתנה וכתוצאה החשיפה (החשבונאית, במונחי רווח והפסד) בטווח הקצר קטנה, וכן ההכנסות הצפויות מריבית כתוצאה מעליית ריבית של 1% כפי שמוצג בנתוני טבלה מספר 48. לעליית הריבית הייתה השפעה חיובית על הכנסות הריבית נטו של הבנק. נכון לחודש דצמבר 2023 החשיפה הינה לירידת ריבית.

מדיניות הבנק בניהול החשיפה לסיכון ריבית, נקבעת בהתחשב בציפיות להתפתחות בשיעורי הריבית השונים, תוך בחינת העלויות לצמצום החשיפה לסיכון זה ובהתחשב באומדן שיעור הפירעון המוקדם בהלוואות ובגורמים המשפיעים עליו. האירועים בשווקים בשנת 2022 ובשנת 2023 הביאו לניהול פוזיציה דינאמי, תוך הערכות מצב והערכות מאקרו, והקפדה על עמידה במגבלות שנקבעו לסיכון הריבית. לבנק חשיפה לעליית ריבית (מעבר לגלום בעקום הנוכחי) דרך קרן ההון בתיק הנוסטרו של הבנק, וחשיפה כלכלית לעליית ריבית בתיק הבנקאי.

כפי שצוין לעיל, לשיעור הפירעון המוקדם בתיקי האשראי של הבנק השפעה על תזרימי הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ועל הפרשות בשיטת ה-CECL) ומכאן, על מח"מ התיק הבנקאי של הבנק. ההערכה של שיעור הפירעון המוקדם מתבססת על הערכות מומחה הנתמכות על מודלים שפיתח לצורך חיזוי הפירעון המוקדם באשראי לדיור ובאשראי הצרכני. הנחות הבנק לגבי שיעור הפירעון המוקדם מובאות לאישור וועדת נכסים והתחייבויות המתכנסת בראשות מנכ"ל הבנק. פוטנציאל ההשפעה של מתווה ההקפאות שהוחל בעקבות המלחמה על שיעור הפירעונות המוקדמים, מבנה הנכסים של הבנק הוא בהארכת מח"מ לא מהותית בתיק המשכנתאות של הבנק.

מידע כמותי על סיכון ריבית – ניתוח רגישות

טבלה 46 - שווי הוגן מתואם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים):

	ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2022		
	שקל	מט"ח	סך הכול	שקל	מט"ח	סך הכול
שווי הוגן מתואם [1]	**911.9**	**(46.6)**	**865.3**	**1,000.3**	**36.5**	**1,036.8**
מזה: תיק בנקאי	902.7	(46.8)	855.9	990.4	33.5	1,023.9

[1] שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

לפרטים נוספים ראה ביאור 32א' לדוחות הכספיים.

טבלה 47 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו מתואם[1] על הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים):

	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022		
	שקל	מט"ח	סך הכול	שקל	מט"ח	סך הכול
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
שינויים מקבילים						
גידול מיידי מקביל של נקודת אחוז אחד	(54.8)	(4.4)	(59.2)	(33.8)	(3.7)	(37.5)
גידול מיידי מקביל של 0.1 נקודת אחוז	(5.9)	(0.5)	(6.4)	(3.7)	(0.4)	(4.1)
קיטון מיידי מקביל של נקודת אחוז אחד	64.6	4.8	69.4	42.0	4.2	46.2
שינויים לא מקבילים						
התללה[2]	(41.8)	(3.3)	(45.1)	(44.8)	(3.6)	(48.4)
השטחה[3]	31.0	2.4	33.4	38.1	2.8	40.9
עליית ריבית בטווח הקצר	9.2	0.2	9.4	21.0	0.7	21.7
ירידת ריבית בטווח הקצר	(7.7)	(0.1)	(7.8)	(17.5)	(0.6)	(18.0)

[1] שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

[2] התללה – ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

[3] השטחה – עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

טבלה 48 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית (במיליוני שקלים):

	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022		
	הכנסות ריבית, נטו	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכול	הכנסות ריבית, נטו	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכול
שינויים מקבילים						
עלייה במקביל של 1%	12.0	(1.4)	10.6	20.0	2.7	22.8
מזה: תיק בנקאי	12.0	(2.0)	10.0	20.0	(1.2)	18.8

לפירוט נוסף אודות ההנחות שישמשו לחישוב השווי ההוגן של ראה ביאור 32א לדוחות הכספיים.

סיכון שער חליפין וסיכון אינפלציה

החשיפה לסיכון הבסיס, המתבטאת בהפסד שעלול להתרחש, משינויים במדד המחירים ובשער החליפין. המדיניות של הבנק לנהל את הסיכונים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר ובהתאם להתפתחויות בשווקים הפיננסיים. במסגרת ניהול סיכוני השוק, הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה הצמוד והמט"ח באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו.

כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים של החשיפה. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. חישוב העודף (גרעון) כולל השפעה של נגזרים.

החשיפה לסיכון האינפלציה נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 דומה בערכיה לחשיפת הבסיס ביום 31 בדצמבר, 2023. ראה גם טבלה מספר 47.

כפי שצוין לעיל, עקב התנודתיות בשווקים ואי הוודאות לגבי התפתחות האינפלציה, פועל הבנק באופן דינאמי לעדכן את חשיפותיו, בהתאם למצב בפועל. השפעת תרחישים שונים בעקבות שינויים בשיעור מדד המחירים לצרכן היא נמוכה מאוד.

טבלה 49 - מגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה כפי שקבע הדירקטוריון (שאיננה בהכרח החשיפה המשפיעה על חשבון רווח והפסד). המגבלות הינן על סכומי העודף (הגרעון) של הנכסים על ההתחייבויות בכל מגזר (במיליוני שקלים):

	מגבלה 2023	חשיפה בפועל ליום 31 בדצמבר 2023
צמוד (אחוז מהון רובד 1)	55%	13.6%
במט"ח ובהצמדה למט"ח	10 -/ + מיליוני דולר	0.8

בהתאם למדיניות ניהול סיכונים פיננסיים:

- חישוב המגבלה נגזר מהון רובד 1.
- המגבלה לפי מגזרי הצמדה: הצמדה למדד – עודף מקסימלי 55%, גירעון מקסימלי 55%, מט"ח והצמדה למט"ח – ללא שינוי והמגזר הלא צמוד – ללא מגבלה.

הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים מדי יום באמצעות מערכת המידע שלו. מידע זה מדווח ליחידות האחראיות על ניהול רווח הפוזיציה והתאמתה למגבלות החלות עליה. המידע בדבר גובה הפוזיציות מדווח רווח באופן שוטף בישיבות של הועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורומים אחרים הפעילים בניהול סיכונים. החשיפה הבין- מטבעית מנוהלת במסגרת מצומצמת ומדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכוני שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. הבנק פועל רק במטבעות מרכזיים ובהיקפים מידתיים ביחס להון הפיננסי. השפעת יחסי גידור ועסקאות במכשירים נגזרים על החשיפה לשינויים בשער מט"ח ומטבע אינה מהותית.

טבלה 50 - ריכוז בסיסי ההצמדה של הבנק ליום 31 בדצמבר 2023 (במיליוני שקלים):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ			
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר של ארה"ב	אחר	פריטים שאינם כספיים	סך הכל
נכסים	15,298.0	5,203.1	579.3	311.9	433.2	21,825.5
התחייבויות	14,714.2	4,709.2	695.6	309.6	29.1	20,457.7
מכשירים נגזרים	191.6	(308.6)	115.7	1.3	-	-
סך הכל כללי	775.4	185.3	(0.6)	3.6	404.1	1,367.8

טבלה 51 - ההשפעה על הון הבנק לפני השפעת המס בעקבות שינויים תאורטיים במדד המחירים לצרכן[1][2] (במיליוני שקלים):

	השפעת התרחיש ליום 31 בדצמבר	השפעה חיובית מקסימלית של התרחיש בשנת	השפעה שלילית מקסימלית של התרחיש בשנת
תרחיש	2023	2023	2023
עלייה של 3% במדד	24.1	27.4	-
ירידה של 3% במדד	(24.1)	-	(27.4)

(1) נמדד לפי יום פרסום המדד בחודשים ינואר עד דצמבר 2023.

(2) ליום 31 בדצמבר 2023 אין השפעת תכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד אשר גבוהה מהמדד בפועל. קיימת השפעה של תכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד נמוכה מהמדד בפועל בסכום של כ-64.0 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023.

הבנק פועל רק במטבעות מרכזיים ובהיקפים מידתיים ביחס להון הפיננסי.

מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכוני שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. החשיפה הבין-מטבעית מנוהלת במסגרת מצומצמת ובגבולות שאושרו על-ידי דירקטוריון הבנק. השפעת יחסי גידור ועסקאות במכשירים נגזרים על החשיפה לשינויים בשער מט"ח ומטבע אינה מהותית.

טבלה 52 - רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע באלפי ש"ח (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כאשר תרחיש התחזקות פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל):

	ליום 31 בדצמבר 2023		מקסימום שנת 2023		מינימום שנת 2023	
תרחיש	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר
התחזקות של 10%	2,462.0	352.0	7,769.5	1,004.9	1,076.4	(1,572.0)
החלשות של 10%	(2,462.0)	(352.0)	(1,076.4)	1,572.0	(7,769.5)	(1,004.9)

במהלך התקופה המדווחת ההשפעה של שינוי בשער החליפין על השווי ההוגן אינה מהותית מאחר והבנק אינו מנהל חשיפות משמעותיות במגזר המט"ח (הפעילות בכל אחד ממטבעות חוץ, בנפרד, אינו עולה על 5% מסך המאזן). יחד עם זאת, מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי (רגישות הון הבנק לשינויים) של הבנק לשינויים בשערי חליפין, בטבלה לעיל, המבוסס על שערוך במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערוך כל מכשיר, ובשערים היציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך מחדש התיק המנוהל במטבע חוץ, הכולל פעילות בנקאית כמו: משכנתאות, הלוואות, פיקדונות ופעילות בניירות ערך זרים (רכיב האופציות בתיק אינו מהותי ומכאן שגם שינוי בשער החליפין אינו משפיע באופן מהותי על השווי הכלכלי של הבנק), בשער חליפין המשקף עליה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. לפרטים נוספים אודות בסיסי ההצמדה השונים, ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים.

סיכון מחיר מניות וקרנות חוב

במסגרת מדיניות הסיכונים הפיננסיים (סיכוני שוק), הבנק קבע מסגרת מצומצמת של 50 מיליוני ש"ח להשקעה בקרנות סל על מדדי מניות ומניות בחו"ל. יתרת ההשקעה ליום 31 בדצמבר 2023 (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה ב-11.6 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-38.4 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

כמו כן, הבנק קבע מסגרת לקרנות חוב של 150 מיליוני ש"ח, ויתרת ההשקעה בקרנות חוב המתמחות בעיקר בהלוואות בכירות בתחום הנדל"ן בחו"ל ליום 31 בדצמבר 2023 (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה בכ-77.0 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-91.3 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכוני שוק, ראה את דו"ח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים וכן בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2023.

כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק משקיע מעת לעת כספים בקרנות הון וחוב פרטיות של מנהלים מובילים בישראל ובחו"ל, בהתאם למדיניות שאושרה בדירקטוריון לעניין זה. ההשקעה מפוזרת על פני מגוון של תעשיות, מיקומים גיאוגרפיים ומנהלי השקעות. ברוב הקרנות קיימת תקופת השקעה של מספר שנים, על פניה קורא מנהל הקרן ליתרת כספי ההתחייבות. לפרטים נוספים אודות ההתחייבות להשקעה בקרנות חוב פרטיות ראה ביאור 25 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות בדוחות הכספיים.

3.3 סיכון נזילות ומימון

סיכון הנזילות

"נזילות" מוגדרת כיכולתו של התאגיד לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויותיו. סיכון הנזילות הוא הסיכון שנובע מאי-ודאות לגבי משיכות בלתי צפויות של פיקדונות ומביקוש בלתי צפוי לאשראי שעל הבנק לספק באופן מיידי ושייגרמו לכך שהבנק לא יכול לעמוד בהתחייבויותיו למפקידים.

הבנק חשוף לסיכוני נזילות בשל החשש להאטה או קושי ביכולת הגיוס של חוב סחיר או מלקוחות מוסדיים עקב שינויים בשוק, שינויי חקיקה ו/או שינויים בטעמי המפקידים. במטרה להתמודד עם סיכון זה מפעיל הבנק מזה שנים מדיניות של הרחבת בסיס המפקידים והקטנת ההישענות על מפקידים גדולים, ובפרט התמקדות בגיוס פיקדונות ממשקי בית. בנוסף לכך מושם דגש על שמירה של רמת נזילות גבוהה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בהיקף נכסים נזילים זמינים וביחס LCR גבוה, ובנוסף בפערי תזרים נמוכים בין פירעון הנכסים להתחייבויות. לאופי האשראי והמפקידים, לשיעורי הפירעונות המוקדמים בפיקדונות ובאשראי במגזרי ההצמדה השונים וכן למידת המחזור של הפיקדונות יש השפעה מהותית על אומדן החשיפה לסיכון זה.

הבנק נכנס לאירוע המלחמה עם עודפי נזילות גבוהים. במהלך השנה וחצי האחרונים השכיל הבנק לשפר עוד יותר את פרופיל הנזילות שלו, והגדיל את סך הפיקדונות מהציבור. שיעור הפיקדונות של אנשים פרטיים מהווה כ – 80% מסך פיקדונות הציבור, הדבר נובע מיכולת הבנק להציע ללקוחות הפרטיים הצעות ערך מהטובות בשוק, החל מתחילת תהליך העלאת הריבית בשנת 2022. עם פרוץ המלחמה החל הבנק בניטור מוגבר של אינדיקטורים מרכזיים בנזילות. פרופיל הסיכון התאפיין בצבירה חיובית של פיקדונות מהציבור, כאשר הוא מצליח לגייס פיקדונות חדשים, וזאת, עדות למוניטין ואמון הציבור בבנק לאור הצעות הערך שהציע ללקוחותיו עוד טרום המלחמה. יחס כיסוי הנזילות, ה – LCR, המשיך לשמור על ערכים גבוהים והוא נע במהלך התקופה סביב 200%. היקף הנכסים הנזילים (מהמודל) נשמר על ערך גבוה מאוד, כ-5 מיליארד ש"ח. לבקשת בנק ישראל מהמערכת הבנקאית, העביר הבנק אליהם תוצאת תרחיש קיצון ליחס כיסוי הנזילות. בתרחיש זה, גדלו שיעור המשיכות מפיקדונות הבנק לשיעורים גבוהים מאוד יחסית להנחות ה – LCR כפי שהוא מחושב בשגרה. נציין, שגם בחישוב שבשגרה, מניח ה – LCR שיעורי משיכות בקיצון. שיעורים אלה הוגדלו על ידי הבנק בתרחיש המלחמה. גם בתרחיש זה, שמר הבנק על יחס ה – LCR הגבוה מהיחס הרגולטורי שנקבע. למרות מצב הנזילות של הבנק, לאור אי הוודאות לגבי התנהגות גורמי המאקרו במהלך המלחמה ואחריה, מגוון תחזיות מומחים השונות זו מזו, ואף מתחזית בנק ישראל, ולאור הקשת הנרחבת של התרחישים היכולים להתפתח עקב המלחמה, העלה הבנק ברבעון השלישי של שנת 2023 את דירוג סיכון הנזילות בגורמי הסיכון מרמה של סיכון נמוך לרמה של סיכון נמוך – בינוני.

להערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקידים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקידים גדולים. כמו כן, הבנק מקפיד לשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שיחסי הנזילות גבוהים מהיחסים הנדרשים. ליום 31 בדצמבר, 2023 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בבנק ב-1,435 מיליוני , כ-8.7% מפיקדונות הציבור, בהשוואה ל-635 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2022. לאחר הערכת פרופיל סיכון הנזילות ברבעון הרביעי של השנה וכן, ברבעון הראשון של שנת 2024, החליט הבנק להשאיר את דירוג סיכון הנזילות ברבעון הרביעי על הרמה שנקבעה ברבעון השלישי. לפירוט ראה טבלת גורמי הסיכון בפרק 3.5.

לפרטים אודות פיקדונות הציבור ראה ביאור 18 לדוחות הכספיים.

יחס נזילות מזערי

הבנק בוחן את מצב הנזילות שלו מידי יום באמצעות מודל יחס נזילות המזערי שהינו היחס בין כרית הנזילות לבין התזרים הפוטנציאלי היוצא נטו בתרחיש קיצון. לצורך המודל אסף הבנק נתונים על שיעור הפירעונות המוקדמים, על עיתום ועל שיעור המחזור של הפיקדונות והחסכונות. יחס הנזילות המזערי נבחן בארבעה תרחישים: תרחיש עסקים רגיל, תרחיש "לחץ" ספציפי לבנק, תרחיש "לחץ" מערכתי ותרחיש משולב ספציפי לבנק ולחץ מערכתי. התרחישים השונים נבדלים זה מזה בעיקר בשיעור המחזור של הפיקדונות וביכולת המימוש של הנכסים הנזילים. תוצאות יחס הנזילות המזערי נבדלים מתוצאות יחס כיסוי הנזילות בעיקר כתוצאה מהנחות מחזור פיקדונות מלקוחות פרטיים שמרניות באופן מהותי מההנחות שיש לקחת על פי נוהל בנקאי תקין 221 ביחס כיסוי הנזילות. יחס נזילות המזערי על פי התרחיש המחמיר הנ"ל עמד ביום 31 בדצמבר 2023 על 199%. הבנק מנהל פעילות עסקית מול מוסדות פיננסים. בשנה האחרונה הבנק הגדיל את היקף הפיקדונות הקצרים ממוסדות כספיים (עד חודש). לו יתפתח משבר נזילות, פיקדונות אלה קצרים, וניתנים למשיכה בפרק זמן קצר מתחילת משבר, ביוזמת הבנק או המפקידים, קרי, ערך ה- LCR של הבנק יעלה.

יחס כיסוי נזילות (LCR)

הבנק מודד את יחס כיסוי הנזילות (**Liquidity Coverage Ratio -LCR**) בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221. יחס כיסוי הנזילות מכיל שני מרכיבים:

- שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets – HQLA) בתנאי קיצון (מונה).
- סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדרים הבאים (מכנה).

על פי ההוראה, למעט מצב של לחץ פיננסי (financial stress), ערכו של היחס לא יפחת מ-100%. דהיינו, מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ישתווה לכל הפחות לסך תזרים המזומנים היוצא נטו על בסיס שוטף. הבנק עומד ביחס הנזילות הקבוע בהוראה.

טבלה 53 להלן מראה כי יחס כיסוי הנזילות של הבנק הממוצע עמד ברבעון הרביעי של השנה על כ – 200%, דומה מאוד לערכו המסורתי ברבעונים הקודמים.

טבלה 53 - יחס כיסוי נזילות המוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח:

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
יחס כיסוי נזילות	199%	202%
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	100%	100%

יחס מימון יציב (NFSR)

הבנק עוקב אחר נזילות ארוכת הטווח באמצעות מודל יחס מימון יציב בהתאם לעקרונות מודל ה-NSFR (Net Stable Funding Ratio) בהוראות באזל III.

החל מיום 31 בדצמבר, 2021 נכנסה לתוקפה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 (יחס המימון היציב נטו), בהתאם להוראה חישוב יחס מימון יציב המוגדר כסכום המימון היציב הזמין חלקי סכום המימון היציב הנדרש, שיחושב על פני סך המטבעות ושלא יפחת מ-100%.

יחס מימון יציב נטו בהתאם, להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222, עמד ליום 31 בדצמבר 2023 על 132%.

לפרטים נוספים אודות יחס מימון יציב ראה ביאור 37 בדוחות הכספיים.

אופק השרידות

אופק השרידות מודד את הזמן שבו הבנק מסוגל לעמוד בכל התחייבויות התשלום שלו הנובעות מפעילות עסקית מתמשכת בתרחיש קיצון חמור. מקדמי המשיכה נקבעו בהתאם לסוג המוצר וסגמנט הלקוח.

אופק (ימי) השרידות עמד ליום 31 בדצמבר, 2023 על 92 ימים, גבוה מערך המגבלה שקבע הבנק.

יחס קצר ארוך

מבנה המאזן של הבנק כולל שימושים ארוכים. כ-75% מתיק האשראי הינו אשראי לדיור ולכל מטרה המאופיין בתקופות לפדיון ארוכות. מנגד, התקופה לפירעון של המקורות קצרה יותר. ליום הדוח פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות הכספיות על פי לוחות הסילוקין הינו כ-3 שנים. אולם, פער זה אינו לוקח בחשבון מרכיבים התנהגותיים כגון פירעונות מוקדמים ומח"מ אפקטיבי של המקורות, אשר מקטינים באופן מהותי את הסיכון.

כחלק מניהול הסיכון, מדיניות הבנק שמה דגש על גיוס מקורות ממשקי בית. כ-80% מפיקדונות הציבור של הבנק הינם של אנשים פרטיים. וכ-48% מפיקדונות הציבור הינם בסכום של עד 1 מיליוני ש"ח.

הבנק מנהל את פער המח"מ בין הנכסים והתחייבויות שלו באופן שוטף, על-ידי מודלים ייעודיים לכימות היקף החשיפה. לצורך ניהול סיכון קצר ארוך קבע דירקטוריון הבנק מספר מגבלות, ביניהן:

תקרה להיקפי גיוס נדרשים בשלוש השנים הקרובות, מגבלה על ההפסד המרבי בתרחיש של עליית מחיר הפיקדונות, רצפה ליחס פיקדונות ממשקי בית מסך הפיקדונות וכדומה.

סיכון המימון

הבנק מעריך באופן שוטף את יכולת ההישענות שלו על כל מקור מימון ופועל בהתאם להערכות אלו. בחינה מעמיקה של זמינות מקורות המימון תיערך אחת לשנה במסגרת ההכנה לדיון במדיניות ניהול הסיכונים.

הבנק קבע לעצמו מדיניות ארוכת טווח של הרחבת גיוס המקורות, תוך שמירת משקל המקורות ממשקי בית מסה"כ פיקדונות הציבור, ושמירה על יכולת גיוס המקורות מלקוחות מוסדיים. גיוס פיקדונות לזמן ארוך נעשה בהתייחס להיקף ביצועי אשראי חדש לזמן ארוך. בנוסף, הבנק, באמצעות החברה הבת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ, מגייס פיקדונות על פי צרכי הגיוס של הבנק וכתבי התחייבות נדחים על פי צרכי ההון שלו.

הבנק פועל להשגת היעדים באמצעות גיוון סל המוצרים והתאמתו לצרכי הלקוחות והתנאים המשתנים בשוק. בנוסף, עורך הבנק מבצעים לציבור המפקידים באמצעות פרסום באמצעי התקשורת השונים ודיווח ישיר ללקוחות קיימים ופוטנציאליים. הבנק גם מציע שירות בנקאות במערכת סגורה המאפשר גיוס כספים מלקוחות כל הבנקים.

לבנק יכולת לקבל הלוואה Overnight מבנק ישראל במקרי חירום. כמו כן הבנק יכול דרך עסקאות SWAP להעביר נזילות ממט"ח לשקלים ולהיפך.

הבנק מעריך באופן שוטף את יכולת ההישענות שלו על כל מקור מימון ופועל בהתאם להערכות אלו. בחינה מעמיקה של זמינות מקורות המימון תיערך אחת לשנה במסגרת ההכנה לדיון במדיניות ניהול הסיכונים, אך נמצאת במעקב שוטף.

לפרטים נוספים אודות סיכון המימון ראה בדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023, המופיע באתר האינטרנט של הבנק.

פרטים נוספים אודות שיעבוד מזומנים וניירות ערך מופיעים בביאור 26 לדוחות הכספיים.

3.4 סיכונים אחרים

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרת הסיכון התפעולי בבנק כוללת את מכלול סיכוני הבקרה הפנימית, תפעולי, מעילות והונאות, טכנולוגים, א. מידע וסייבר, איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, משפטי, ציות, הוגנות, מוניטין. כיסוי הסיכונים מתבצע בכל מצב טבע (שיגרה, התרעה, איום/קיצון).

הסיכונים התפעוליים שונים מהסיכונים הבנקאיים האחרים, בהיותם סיכונים פסיביים, שאינם מקושרים ישירות לפעילות המניבה תגמול צפוי, אלא קיימים כחלק טבעי מפעילות הבנק. סיכונים תפעוליים גלומים בפעילות של כל עובד בבנק ובכל תהליכי העבודה בארגון, בשל מגוון הפעילויות שבו, בהיות הארגון בעל נכסים, מפעיל מערכות מידע, ובהתקיים קשר עם לקוחות, עובדים וספקים. בשל עובדה זו, סווגו אירועי כשל תפעולי לפי סוגים שנקבעו על ידי וועדת באזל ובאופן דומה, בהוראה 350 של בנק ישראל לניהול הסיכון התפעולי – מעילה, הונאה, נזק לנכסים פיזיים, תקלות מחשוב, אירועי קיצון (רעידת אדמה, תקלת מחשב, מגיפה) ועוד. בנוסף, אירוע של כשל או כמעט כשל תפעולי יכול לעורר התממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון מוניטין היכול להשפיע גם על סיכון הנזילות של הבנק.

הבנק מקיים מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת להקטין את החשיפה להפסדים הנובעים מסיכונים תפעוליים, ומבצע סקרי ותהליכי הערכה באופן שוטף המשולבים לתוך מפת סיכונים כוללת של הפעילויות העיקריות בבנק, ובנוסף, מבצע תהליך ארגוני להפקת לקחים מאירועי כשל או אירועים של כמעט כשל. מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי עודכנה במהלך השנה הנוכחית כדי שתתאים להנחיות באזל משנת 2021, והבנק פועל לפי תכנית עבודה סדורה לטפל בכל היבטי הסיכון התפעולי מתוך תפיסה של ראיה רחבה, הכוללת את מכלול סיכוני הבקרה הפנימית, ובפרט, את סיכון המוניטין, כפי שהוזכרו לעיל.

עם זאת, כל אחד מסיכוני הבקרה הפנימית של הבנק מנוהל במסגרת טיפול פרטנית.

מוקדי הסיכון התפעולי

הסיכונים התפעוליים המהותיים עימם מתמודד הבנק הם סיכונים המצויים בכל גוף פיננסי. בשנים האחרונות התרבו הסיכונים מבחוץ, בעיקר בהיבט סיכוני סייבר והבנק משקיע משאבים רבים להגנת משאבי הבנק מפני גורמים עוינים ופועל עפ"י הנחיות בנק ישראל תוך סיוע של יועצים חיצוניים.

מוקדי הסיכון העיקריים כאמור לעיל, הינם סיכוני סייבר ואבטחת מידע, המשכיות עסקית והתאוששות מאסון, סיכוני מערכות מידע לרבות כשל מערכות, מעילות והונאות ומיקור חוץ.

הפחתת הסיכון התפעולי

הבנק מקיים מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת להקטין את החשיפה להפסדים הנובעים מסיכונים תפעוליים. מסגרת זו כוללת, בין היתר, את האמצעים הבאים:

הפעילויות המבוצעות בבנק מעוגנות בנהלים המבוססים על הוראות בנק ישראל, הניסיון המצטבר בבנק ובסיוע יועצים/מומחים חיצוניים. זאת על מנת לשפר ולייעל את שיטות העבודה, תהליכי הבקרה הפנימיים ולמנוע טעויות אנוש.

הקטנת החשיפה התפעולית באמצעות נקיטת אמצעי בקרה מתמשכים ודרישה לביצוע בקרה כפולה בכל תהליך בו קיים סיכון תפעולי מהותי.

ביצוע בקרות רוחביות על תחומי פעילות שונים בהתאם לסיכון הטמון בתהליך, תוך דגש על תהליכים בהם לא מתקיימת בקרה כפולה בתהליך.

ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים מקיפים ואינטגרטיביים ככל הניתן וגיבוש תכניות להפחתת הסיכונים שזוהו בסקר בכמה של פעילויות וקווי עסקים.

יצירת מפת סיכונים כוללת של הבנק, המבטא את סיכוני הבקרה הפנימית השונים להם חשוף הבנק, כולל סיכון תפעולי, סיכון טכנולוגי, ציות והוגנות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, מעילות והונאות, סייבר, הגנת הפרטיות ועוד, בכל אחד מהתהליכים העסקיים המהותיים לפעולת הבנק.

הטמעת תרבות ארגונית לניהול הסיכון התפעולי והגברת המודעות אליו בקרב העובדים, כולל תהליכי הפקת לקחים ולמידה מאירועים והקמת פורומים לזיהוי ומיפוי סיכונים תפעוליים וסיכוני בקרה פנימית וטיפול בהם.

הטמעת יכולות לניתוח מתמשך של תרחישי קיצון עבור הסיכון התפעולי וסיכוני הבקרה הפנימית הנוספים.

יישום תהליך אישור טרם הפעלת כל מוצר/פעילות/תהליך חדש – המחייב ביצוע סקר סיכונים מקיף, בניית תוכנית הפחתה מותאמת לרמת הסיכון, ואישור כל מוצר חדש מהותי בפורומים הנדרשים ברמת ההנהלה או דירקטוריון הבנק, וזאת, בהתאם למדיניות ייעודית של הבנק לטיפול במוצר חדש/פעילות חדשה או שעודכנה באופן מהותי.

איסוף מידע על אירועי הפסד או כמעט הפסד וביצוע הפקות לקחים – הבנק אוסף נתונים על אירועי כשל תפעולי שאירעו וגרמו לנזק תפעולי בפועל או שהיה בהם פוטנציאל להפסד תפעולי. באירועים מהותיים או רוחביים מבוצע תחקיר והפקת לקחים של כל הגורמים המעורבים. הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים דיווח על אירועים תפעוליים בהם נגרם הפסד מהותי ואירועים בהם היה פוטנציאל להפסד.

מפת הסיכונים התפעוליים, תכניות ההפחתה של הסיכונים ודיווח אירועי הפסד וכמעט הפסד – מנוהלים במערכת ייעודית לניהול הסיכונים התפעוליים.

מינוי רפרנטים חטיבתיים לניהול סיכונים תפעוליים – לשם שיפור והטמעה של ניהול הסיכון התפעולי בכל יחידות הבנק.

פרק ייעודי במסמך הסיכונים הרבעוני במסגרתו דיווח על אירועי הכשל שאירעו בתקופת הדוח, מוקדי הסיכון הקיימים, כולל סיכוני טכנולוגיה, סייבר ואבטחת מידע, המשכיות עסקית וסיכוני בקרה פנימית נוספים ומצב ההתקדמות בישום תכנית ההפחתה.

הבנק רוכש מידי שנה ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח נכסים וביטוח סייבר אשר מקנה כיסוי ביטוחי מורחב לנזקים בגין פשעי מחשב ולכשלים בתחום הטכנולוגי.

הבנק קבע מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת לנהל ולמזער את החשיפה להפסדים הנובעים מסיכונים תפעוליים והוא פועל לפי מסגרת ברורה לטיפול בסיכון זה, המתבססת על קביעת קווי ההגנה השותפים למהלך, פורומים ייעודיים, תאבון סיכון ומגבלות שנקבעו ועל תהליכי הערכה שהבנק ממשיך להרחיב, כולל תהליכי הפקת לקחים. תהליכי ההערכה של הבנק כוללים כיסוי של סיכון תפעולי וסיכוני בקרה פנימית נוספים, כגון: המשכיות עסקית, סיכון מודל, מוניטין, סיכוני מערכות מידע ומעילות והונאות. הבנק ממשיך במהלכים ובתהליכים לשדרוג יכולות הבקרה שלו בשגרה ובחרום, תוך המשך הניטור ושדרוג הטיפול בסיכוני בקרה פנימית. כחלק מראיה זו, נמצא הבנק במהלך שוטף לבחינה ותרגול של תכניות החירום שלו. מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי וסיכוני בקרה פנימית מנוהלת כתהליך מתמשך בשגרה. עם פרוץ המלחמה, הגביר הבנק את תשומת הלב ונקט משנה זהירות על מנת להבטיח כי בעידן כזה, שבו הפוטנציאל להתממשות סיכון תפעולי וסיכוני בקרה פנימית עלה באופן משמעותי יחסית לשגרה, מסגרת הטיפול של הבנק אכן הולמת את האתגר שכפה עלינו המצב.

<u>להלן תיאור של אופן הטיפול של הבנק בסיכוני הבקרה הפנימית:</u>

סיכון המשכיות עסקית - הבנק נדרש לשמור על רציפות מתן שירות ותפקוד, גם בעת צמצום הגעת עובדים למתקני הבנק, נדרשת תשומת לב גבוהה לניהול סיכון המשכיות עסקית מול ספקים אשר עובדים עם הבנק. לאחר מגפת הקורונה (בה פעל הבנק במתכונת המשכיות עסקית, בהתאם למתווה תרחיש ייחוס מגיפה) הבנק ממשיך לשדרג את יכולות ההמשכיות העסקית שלו לנוכח תרחישי ייחוס נוספים, בהם תרחיש מלחמה, תרחיש רעידת אדמה, תרחיש "עלטה" (בשל היערכות המשק למצב של הסלמה בצפון ולתרחיש של עלטות עד 48 שעות ל- 60% מהאוכלוסייה בארץ, הפסקות חשמל ממושכות ושיבושים בתקשורת)ובהתאם לדרישות בנק ישראל. תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק קבעה מבנה ארגוני בחרום ואת הפעולות שיש לבצע בהתאם להתפתחות האירועים בפועל, בעיקר בכל הקשור להערכת הסיכון. הבנק מקפיד לתרגל את התכנית שלו, לפי תכנית תרגיל סדורה.

עת פרצה מלחמה חרבות ברזל, הופעלה מידית תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק. התכנית פועלת מאז כהלכה. כל התהליכים העסקיים של הבנק פועלים. מבוצעות הערכות סיכונים ופעילות ההמשכיות העסקית של ההנהלה, דיווח מנכ"ל ליו"ר, ישיבות דירקטוריון, ממשק שוטף עם בנק ישראל(כולל שיחות בין מנהל הסיכונים להערכה מוסדית)ומענה לדוחות שביקשו, כולל תכנון הון ותכנון הנזילות. טיפול במתווה ההקלות שנקבע על ידם, ובפרט, במתווה ההקפאות.

רעידות האדמה שהתרחשו ברבעון הקודם בטורקיה, שחלקן הורגשו גם בישראל, הגבירו את תשומת הלב לתרחיש ייחוס זה. הבנק חידד את ההנחיות לעובדי הבנק בנוגע להתנהגות הנדרשת בעת רעידת אדמה. בתכנית העבודה לשנת 2024 נבנתה תכנית תרגול להמשכיות עסקית, אשר תחל כבר ברבעון הראשון של השנה עם תרגיל מלחמה (נוכח הפוטנציאל להסלמה בגזרה הצפונית). לבנק מדיניות עבודה היברידית המשלבת עבודה בבית ובאתרי הבנק באופן ההולם את הנחיות וציפיות בנק ישראל. לעקרונות מדיניות זו חשיבות בכל הקשור ליכולת ההמשכיות העסקית של הבנק, בעיקר, בגין המשאבים שהושקעו והעקרונות שנקבעו בעת הקורונה, המאפשרים לעובדי הבנק וליחידות הנדרשות לגיבוי(לו נמנעה פעילותן באתר הראשי) לעבוד מהבית.

סיכון סייבר ואבטחת מידע – הבנק, כמו יתר התאגידים במערכת הבנקאית בישראל חשוף לאיומי סייבר הולכים ומתפתחים. התממשותו עשויה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, לגניבת נתוני הלקוחות ופגיעה במוניטין הבנק. במהלך שנת 2022, כתוצאה מהתגברות האיומים ועל אף הרמה הגבוהה והשקעת המשאבים הנרחבת שמבצע הבנק לטיפול בסיכון זה, העלה הבנק את דירוג הסיכון בטבלת גורמי הסיכון לבינוני גבוה.

בשל התרחבות הסיכונים, בנק ירושלים פעל להתאים את מבנה אגף הגנת הסייבר ואבטחת המידע, תוך הקצאת המשאבים הנדרשים לטיפול בסיכון. ראיית הבנק היא כי סיכון זה הוא אחד מהסיכונים המהותיים לפעילות הבנק שפוטנציאל הנזק ממנו יכול להיות גבוה ולפיכך, הוא פועל בהתמדה להפחתת סיכוני סייבר ומשקיע משאבים רבים בתחום, של הגנת הסייבר ואבטחת המידע.

כל מוצר חדש, מערכת חדשה או שינוי בתהליך ובפעילות עובר בדיקות מקיפות של יחידת הגנת הסייבר ואבטחת מידע. מתקיימות בקרות, ביצוע סקרי סיכונים, סקרי אבטחה וחדירות, הטמעה של מוצרי אבטחת מידע מתקדמים, ניטור שוטף 24/7 ועוד, כל זאת למול הצורך לתת מענה למטרות וליעדי הבנק העסקיים.

עת פרצה מלחמת חרבות ברזל, הבנק במוכנות גבוהה לחסימת אירועי מניעת שירות (DDOS). בנוסף, ניתן דגש על מודעות עובדים נוכח המלחמה: הפצת ידיעונים לעובדי הבנק באמצעות הדוא"ל וקבוצת ה-Facebook, הרחבה וטיוב של חוקי הניטור – בדגש על גישה מרחוק לרשת ולמערכות הבנק (לצד הניטור הקבוע בכל שעות היממה, כוננים נוספים זמינים 24/7 לטיפול בהתרעות ואירועים), קשר רציף עם הפיקוח על הבנקים, מערך הסייבר הלאומי וה-Cert הפיננסי. דיווח יומי של סטאטוס הגנת הסייבר ואבטחת המידע לפיקוח על הבנקים.

הבנק פועל לעמידה בתקנות חוק הגנת הפרטיות כך שכל מאגרי המידע בבנק מופו והוגדרו מחדש ועבור כל מאגר נבחנה עמידה בהוראות החוק. בשנים האחרונות הוטמעו בבנק כלים חדשים להתגוננות בפני התקפות קיברנטיות וננקטים אמצעי ההגנה בפני דלף מידע ושמירת נתוני הלקוחות. בנוסף, לבנק קיימים שני עותקי שמירה של נתונים ואתר מחשב חלופי, אשר נועדו לאפשר לבנק את ההמשכיות העסקית וחזרה לפעילות תקינה תוך זמן קצר. כמו כן, הבנק נוקט הסדרי ביטוח בפני נזקים אפשריים בגין אירועי סייבר.

לאור האיומים הגיאופוליטיים המתמשכים, מלחמת חרבות ברזל, מלחמת רוסיה אוקראינה, וכן, העלייה בשימוש באמצעים הדיגיטליים, בשימוש בענן ושימוש במיקור חוץ, קיימת להערכת הבנק עלייה בסיכון המובנה להתקפות סייבר מצד גורמים עוינים. אגף הגנת הסייבר ואבטחת המידע פועלת באופן שוטף ורציף. מתבצעת פעילות ענפה של הדרכה והסברה לעובדים, בין היתר באמצעות תרגול דיוג (פישינג) ואירועי כופרה וכן, אירועים נוספים, בהתאם לתרחישי הייחוס של הבנק, והבנק מקפיד לבצע תרגולי סייבר (שחלקם משולבים עם אירועים וסיכונים אחרים, כגון, סיכון הנזילות), וכן, היה שותף לתרגיל שביצע בנק ישראל למערכת הבנקאית. מתקיים קשר שוטף למול יחידת הסייבר הפיקוחית וגורמים לאומיים לגבי אירועים מיוחדים. ניתן דגש מיוחד לשירותי מודיעין נוספים עליהם הבנק מנוי. פעילות הבנק בתחום אבטחת מידע וסייבר, וכן, בענן, מעוגנת במסמכי מדיניות מפורטים, הקובעים את העקרונות לניהול ובקרת סיכונים אלה, את קווי ההגנה השותפים לטיפול בסיכון, ואת הדיווחים הנדרשים, כולל לחברי ההנהלה, מנכ"ל הבנק ודירקטוריון הבנק. הבנק בוחן סיכון זה גם באמצעות פורומים המשמשים אותו לניתוח תרחישי קיצון.

הפעילות מתבצעת בהתאם לתאבון סיכון שעוגן במסמך המדיניות.

אגף הסייבר, בשיתוף פעולה עם היחידות העסקיות ומחלקת סיכונים תפעוליים נמצאים בשלבים מתקדמים להסדרת מערך לטיפול באנומליות, באמצעות חוקים ושיטות סטטיסטיות מתקדמות היכולות להתריע על פוטנציאל לאירוע שאיננו בשגרה.

מתודולוגיה חדשה לניטור סיכון סייבר ואבטחת מידע – אושרה ונמצאת בהטמעה. המודל מאפשר הסתכלות כוללת ורחבה יותר על היבטי ניהול סיכון הסייבר ואבטחת מידע בבנק, מרחיב את הנושאים המקצועיים לניהול תיאבון הסיכון כגון: ממשל תאגידי, תפעול ובקרה, תהליכי ניהול סיכונים, יכולת התמודדות בזמן אמת עם אירועי סייבר ואבטחת מידע.

סיכוני טכנולוגיית המידע – טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול תקין של הבנק. סיכוני טכנולוגיית המידע נובעים מפעילותן השוטפת של מערכות המידע של הבנק, תהליכי טכנולוגיית המידע רוחביים ופיתוח פעילויות חדשות (פרויקטים ומערכות). סיכוני טכנולוגיית המידע כוללים גם סיכוני סייבר ואבטחת מידע וסיכוני בנקאות בתקשורת, אשר עלולים להשפיע על תהליכים עסקיים ו/או תפעוליים בבנק. מנהל חטיבת המשאבים וחדשנות טכנולוגית אחראי על ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע בבנק.

הבנק נערך ועמד באתגר הטכנולוגי בימי הקורונה ובמלחמת חרבות ברזל, להבטיח פעילות טכנולוגית רציפה של עובדים מהבית. הסיכון מנוהל על ידי חטיבת המשאבים והטכנולוגיה כאשר בקרת הסיכון מתבצעת בחטיבת הסיכונים המשמשת כקו שני לפעילות. במהלך שנת 2022 הציב הבנק בקר סיכונים בקו הראשון בהתאם למכתב המפקח על הבנקים בנושא זה, ובשנת 2023 הפונקציה שולבה בתהליכי הערכת הסיכונים בחטיבה הטכנולוגית.

במהלך הרבעון הקודם אישר הבנק את אסטרטגיית המחשוב, הנתונים והדיגיטל שלו, הקובעת את העקרונות ליצירת תשתית טכנולוגית מתאימה לעמידה בצרכיו העסקיים של הבנק כפי שעולה מהאסטרטגיה העסקית שלו. עיקר התכנית קובע תהליכי מודרניזציה המאפשרים לבנק ליצור תשתית טכנולוגית ודיגיטלית הפועלת בשכבה "מעל" למערכות הליבה של הבנק.

עת פרצה מלחמת חרבות ברזל, בוצעה היערכות מהירה במטרה לאפשר עבודה מהבית לכלל העובדים החיוניים בכל תרחיש (יחידת תשלומים, חדר מסחר, מוקד הבנק). באגף מערכות מידע גויסו 24 עובדים למילואים, מתוכם 16 ממחלקת תשתיות. לאור המצב בוצע עדכון תכנית העבודה הפרויקטלית לרבעון רביעי. מבוצע קידום מהיר של פריסת תשתית חיבור מרחוק באתר ה- DR. בוצעו פיתוחים ליישום מתווה ההקלות שפרסם בנק ישראל, הכולל, בין היתר, הקפאת תשלומים ופריסה של הלוואות משכנתא ואשראי צרכני, פטור מעמלות לאוכלוסייה מוגדרת, שינויים בתקנות צ'קים ללא כיסוי וכו'.

מניעת מעילות והונאות – לבנק מדיניות ייעודית לטיפול בסיכון זה, המתבססת על ציפיות והנחיות בנק ישראל. המדיניות קובעת את העקרונות לטיפול בסיכון, הטיפול באירוע או פוטנציאל לאירוע, דרכי הדיווח, ניטור אנומליות באמצעות חוקים עסקיים ושיטות סטטיסטיות מתקדמות. בפרט, קובעת המדיניות את כל אמצעי המזעור הקיימים בבנק למניעת מעילות והונאות. הבנק ביצע סקר למיפוי מוקדי הסיכון הפוטנציאלים העיקריים בפעילותו והוא ממשיך במהלך השנה הנוכחית ולפי התכנון, גם במהלך שנת 2024 בביצוע סקרי עומק במקומות הנדרשים, על מנת לוודא כי אמצעי הבקרה והמזעור הקיימים בבנק מספקים, לנוכח תוצאות הסקרים. תוצאות הסקרים משולבים במפת הסיכונים הכוללת של הבנק. עת פרצה מלחמת חרבות ברזל, בוצעה הערכת סיכון למעילות והונאות (בדומה ליתר סיכוני בקרה פנימית) והוגברו הבקרות (או תדירות הבקרות). בנוסף, בשיתוף עם אבטחת מידע והגורמים העסקיים הוטמעו חוקי ניטור נוספים רלבנטיים לתקופת המלחמה, הוטמעו במערך ניטור האנומליות של הבנק, במטרה לבצע ניטור ובקרה על פעילויות שפוטנציאל הסיכון מהם גבר.

ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור – סיכון הציות הינו הסיכון שתוטל על התאגיד סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית למכלול הוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק, או על נהלים הפנימיים.

כחלק מניהול סיכון הציות מגובשת המדיניות לניהול הסיכון האמור, מבוצע מיפוי של סיכוני הציות, מטופלים מקרים של הפרות ציות, וכן מתנהל פיקוח שוטף על יישום מכלול הוראות החוק הנהלים והרגולציה החלים על הבנק.

ניהול סיכון הציות מיושם בהתאם להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין החלים על הבנק בהקשר זה, ובכלל זה בהתאם להוראה 308.

הבנק פועל בהתאם להנחיות בנק ישראל לטיפול בסיכונים אלה, בהתאם לתאבון הסיכון שקבע הבנק במסמך המדיניות לטיפול בסיכונים אלה. הפעילות מתבצעת לפי תכנית עבודה סדורה במטרה להמשיך ולשדרג את אופן הטיפול בסיכונים אלה, את תהליכי הערכת הסיכון, והטיפול של קווי ההגנה בליקויים ככל שהתגלו. תכנית העבודה של הבנק לשנת 2023 נותנת דגש להמשך המהלכים להטמעת סיכון ההוגנות ביחידות הבנק, לשדרוג הבקרות של הקו הראשון (הקווים העסקיים) והקו השני (יחידת הציות ואיסור הלבנת הון בחטיבת ניהול הסיכונים), בין היתר, באמצעים טכנולוגיים, ולמהלכי הדרכה הנדרשים כדי להגביר באופן שוטף את המודעות לטיפול בסיכונים אלה.

במהלך הרבעון המשיכה יחידת הציות לבצע בקרה לעמידת הבנק בהנחיות בנק ישראל בקשר עם הסנקציות שהוטלו על בנקים ברוסיה ואוקראינה, הבנק מקפיד לעמוד במלוא ההנחיות והציפיות של בנק ישראל בנושא זה. בדוח בדיקה בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור שביצע בנק ישראל בבנק במהלך החודשים ינואר 2021 – יוני 2022 נמצאו הפרות לכאורה של הוראות הצו הבנקאי לניהול סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן של הוראות נוהל בנקאי תקין 411.

בהתבסס על הממצאים האמורים, הודיע המפקח על הבנקים ביום 7 ביוני 2023 על כוונתו להטיל עיצומים כספיים על הבנק בגין הפרות לכאורה של הוראות ניהול בנקאי תקין 411 וכן על בקשתו מהוועדה להטלת עיצום כספי לעניין תאגידים בנקאים להטיל על הבנק עיצומים כספיים, בגין הפרת הצו הבנקאי. במהלך חודש ספטמבר 2023 התקיימו דיונים בשני ההליכים האמורים, האחד בפני ועדת העיצומים והשני בפני המפקח. הבנק ביצע פרויקט מיוחד לאורך כל שנת 2023 לטיפול בכלל הממצאים שעלו בדוח הביקורת.

סיכונים משפטיים

נובע מהפוטנציאל להפסד כתוצאה מהפרה של חוקים, תקנות, או הוראות רגולציה, או כתוצאה מזכויות או חובות של הבנק שאינן מבוססות כנדרש; הסיכון קיים גם כאשר ישנם חוזים ללא יכולת אכיפה, תביעות משפטיות מהותיות, או תשתית משפטית לקויה או שגויה אשר בהסתמך עליה נתן הבנק שירות ללקוח, קיבל שירות מספק ו/או קיבל מלקוח או מצד שלישי בטוחה שאינה ניתנת למימוש כתוצאה מפגם ביצירתה או ברישומה. מפרוץ המלחמה האגף לייעוץ משפטי מרכז ומעדכן את יחידות הבנק בכל ההוראות וההנחיות שפורסמו לאור מצב המלחמה, על ידי הרגולטורים השונים, ובמיוחד ההוראות וההקלות שפורסמו ע"י בנק ישראל, ובכלל זה מתווה ההקלות וההקפאות שהוסכם בין הבנקים ובנק ישראל.

נכון ליום 31 בדצמבר 2023, לבנק אין חשיפה מהותית בגין תביעות שהוגשו נגדו אשר ההסתברות להתממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible) או אינה קלושה למעט האמור בסעיפים 2 ו-3 בביאור 25 לדוחות הכספיים.

3.5 השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי

הבנק נדרש, כמו יתר התאגידים הבנקאיים, לכלול טבלת גורמי סיכון בכל אחת מהקטגוריות המפורטות להלן, ולהעריך את השפעתו של כל גורם סיכון על עסקיו. במסגרת הערכות אלו יש לאמוד הן את פוטנציאל החשיפה או הנזק כתוצאה מהתרחשות של אירוע מסוים ואת השפעתו על פרופיל הסיכון של הבנק. כמו כן, להלימות הבקרה לסביבת הסיכון, כמו ליתר הפעולות שעושה הבנק לצורך ניהול ובקרת הסיכון, יש השפעה על רמת החשיפה לסיכון. לפיכך, הערכת הסיכונים המפורטת בטבלה להלן הינה הערכה סובייקטיבית של הבנק את פרופיל הסיכון של הבנק (היכול להיות מושפע בגין התפתחויות חיצוניות, כגון, שינויי מאקרו, אי הוודאות מתמשכת, וכן, מהפעילות העסקית של הבנק, חדשה או קיימת), לנוכח אפקטיביות הבקרות, קרי, את השפעת הסיכון השיורי על עסקיו. כאמור בפרק זה לעיל, מבצע הבנק מגוון תרחישי קיצון, כולל בשיטת התרחיש האחיד, וכן, ניתוחי רגישות, שנועדו לאתגר את פרופיל הסיכונים של הבנק ואת גורמי הסיכון.

הערכת הסיכון של הבנק מתבצעת ברמה רבעונית, ונתונה לאישור הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון. במהלך השנה הנוכחית, עקב העלייה באי הוודאות כפי שצויין בפרק זה, בין היתר, בגין השינוי בשיעור הריבית ועקב המלחמה, הגבירו ההנהלה והדירקטוריון את תדירות הערכת הסיכונים שהם מבצעים, תוך בחינה של השינוי בפרופיל הסיכון של הבנק מול המגבלות (תאבון הסיכון) שקבעו במדיניות הבנק.

ברבעון השלישי של שנת 2023, ולאחר שדירקטוריון והנהלת הבנק בחנו את פרופיל הסיכון של הבנק לנוכח מצב המלחמה והתגברות האיומים הוחלט לעדכן מספר גורמי סיכון בשל פוטניציאל השפעת האיומים. טבלה מספר 54 מציגה את גורמי הסיכון של הבנק, נכון למועד פרסום דוח זה. העמודה השנייה בטבלה מתארת את גורמי הסיכון, כפי שפורטו בדוח. העמודה השלישית בטבלה מציגה את דירוג גורם הסיכון ליום 31 בדצמבר, 2023 והעמודה האחרונה, את דירוג גורם הסיכון לסוף השנה הקודמת. שינויים שבוצעו בגורמי הסיכון במהלך שנת 2023 סומנו בטבלה בכוכבית, ובתתית הטבלה ניתן הסבר קצר על מהות השינוי, כפי שפורט בפרקים הרלוונטים בדוח זה.

הבנק ממשיך לנטר באמצעות הערכות מצב שוטפות של ההנהלה והדירקטוריון ובאמצעות קווי ההגנה שלו את התפתחות הסיכונים הללו ואת פוטנציאל השפעתם, לנוכחהעלייה באי הוודאות.

טבלה 54 - ריכוז השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי:

	גורם הסיכון	השפעת הסיכון ליום 31.12.23	השפעת הסיכון ליום 31.12.22
1	**השפעה כוללת של סיכוני אשראי** סיכון הנובע מכך שהלווה לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על פי הסכם. הרעה ביציבותם של הלווים השונים ו/או ביכולתם לפרוע את האשראי עלולה להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ועל רווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות מדיניות האשראי בבנק ומגבלות חשיפה לגבי סוגי לווים שונים במגזרי הפעילות השונים.	בינונית	בינונית
1.1	**סיכון בגין איכות לווים וביטחונות** סיכון הנובע מהרעה באיכות הלווים ו/או בשווי הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי לבנק, העלולים להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ולפיכך על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות הגדרה ברורה של מדיניות האשראי, הקפדה על תהליך חיתום, והגבלת פעילות לסוגי לווים ספציפיים במגזרי הפעילות והמוצרים השונים.	בינונית	בינונית
1.2	**סיכון בגין ריכוזיות ענפית** סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ביחס לתיק האשראי. הרעה בתוצאות הפעילות העסקית של אותו ענף משק, יכולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הביטחונות שניתנו על-ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה וכתוצאה מכך להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות המגבלות של בנק ישראל לעניין זה ואלו של הדירקטוריון באשר להיקף חשיפה מקסימאלי לענפי המשק השונים. הבנק עומד במגבלות האמורות.	בינונית	בינונית
1.3	**סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים** סיכון הנובע מהרעה במצבו של לווה גדול או של קבוצת לווים גדולה (יחסית לתיק האשראי) שכתוצאה מכך עלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ועל שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות המגבלות של בנק ישראל ושל הדירקטוריון על היקף חשיפה מקסימאלי ללווה ולקבוצת לווים. כן מתקיימת בקרה שוטפת על עמידה במגבלות אלו. הבנק עומד בכל המגבלות.	נמוכה	נמוכה
2	**השפעה כוללת של סיכוני שוק *** סיכון הנובע משינויים של מחירים או שערים בשווקים הפיננסיים או של פרמטרים כלכליים אחרים, המשפיעים על שווי הנכסים או ההתחייבויות של הבנק, ועלולים להביא לשחיקת ההון שלו או לפגוע ברווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע לגבי כל סיכון בנפרד כמפורט לעיל, וכן במרוכז באמצעות מודל ה- VaR ותרחישי קיצון.	נמוכה – בינונית*	נמוכה
2.1	**סיכון ריבית *** סיכון הנובע מההבדל שבין רגישות שווי הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעורי הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות ומרמת הריבית - שינויים העלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק. כתוצאה מהחשיפה לריבית בבסיסי ההצמדה השונים עלולה להיגרם ירידה עתידית (לאורך חיי הנכסים או ההתחייבויות) בהכנסות המימון. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בהתאם להערכות לגבי משתני השוק ובכפוף למגבלות על רגישות מהתזרים הפיננסי הנקי המהוון של הבנק לתרחיש של שינוי בעקומי הריבית השקלית והריבית הצמודה למדד. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	נמוכה – בינונית*	נמוכה

	גורם הסיכון	השפעת הסיכון ליום 31.12.23	השפעת הסיכון ליום 31.12.22
2.2	**סיכון אינפלציה *** סיכון הנובע משינויים בקצב האינפלציה העלולים לגרום להפסד בשווי של ההפרש הכלכלי בין הנכסים לבין ההתחייבויות (ההון הפיננסי הפעיל) במגזר הצמוד למדד. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בכפוף למגבלות על גובה ההון הפיננסי הפעיל, תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים בהתאם לתנאי השוק. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	נמוכה – בינונית*	נמוכה
2.3	**סיכון שערי חליפין** סיכון הנובע משינויים בקצב האינפלציה העלולים לגרום להפסד בשווי של ההפרש הכלכלי בין הנכסים לבין ההתחייבויות (ההון הפיננסי הפעיל) במגזרי המט"ח והצמוד למט"ח. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בכפוף למגבלות על גובה ההון הפיננסי הפעיל, תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים בהתאם לתנאי השוק. מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכוני שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	נמוכה	נמוכה
2.4	**סיכון מחירי מניות ואג"ח** סיכון הנובע מירידת ערך של המניות והאג"ח שהבנק מחזיק. לבנק תיק ניירות ערך שמרביתו אג"ח ממשלתי ומיעוטו אג"ח קונצרני. מדיניות הבנק אינה מאפשרת פעילות משמעותית במניות (בין לצרכי מסחר לבין צרכי השקעה). שיעור ההחזקה (לרבות החזקה עקיפה) של הבנק במניות ובמדדי מניות הינו זניח. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע באמצעות מגבלות על סכום ההשקעות, אופיין, סחירותן, מח"מ התיק וגובה ההפסד הצפוי מהשקעות אלו. המגבלות מתנהלות הן באמצעות מודל ה-VaR והן באמצעות תרחישי קיצון.	נמוכה – בינונית*	נמוכה
3	**סיכון נזילות *** סיכון הנובע מאי-הוודאות לגבי זמינות המקורות והיכולת לגייסם (בלי להשפיע השפעה חריגה על המחירים) ולגבי היכולת לממש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים עלולה להיווצר עלות בלתי מתוכננת של גיוס המקורות העלולה להשפיע על הכנסות המימון. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות הרחבת בסיס המפקידים והקטנת ההישענות על מפקידים גדולים, הארכת מח"מ המקורות ושמירה על רמת נזילות גבוהה. לבנק מערכת בקרה המבוססת על מודל פנימי הבוחן מספר תרחישים. כמו כן בוחן הבנק, לאורך זמן, את התנהגות לקוחותיו אשר עשוי להיות לה השפעה על החשיפה לסיכון זה.	נמוכה – בינונית*	נמוכה
4	**סיכון תפעולי** סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרת הבנק כוללת גם את סיכון המשאב האנושי שהתבטא במהלך התקופה האחרונה בקושי בגיוס עובדים, בעיקר, בפעילות הטכנולוגיה וסיכוני בקרה פנימית נוספים, כפי שצוינו לעיל, ובהם: המשכיות עסקית, מעילות והונאות ומיקור חוץ. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות סקר סיכונים תפעוליים, הערכת חומרת הסיכונים, כתיבת נהלים, יישום בקרות והטמעת מערכות בנושאים להם השפעה על החשיפה לסיכון כגון משאבי אנוש, אבטחת מידע, תהליכים וכדומה. בבנק קיים תהליך סדור לאישור טרם הפעלת כל מוצר/פעילות/תהליך חדשים, הכולל בחינת הסיכונים ויישום בקרות הולמות. הבנק מקיים מעקב אחר אירועי הפסד וכמעט הפסד תפעוליים לצורך הפקת לקחים ושיפור הבקרה. דירוג הסיכון כולל התייחסות גם להיבטים שעלו מתוך משבר הקורונה כמתואר בפרק זה ובתוכם עשייה בפוטנציאל סיכון מעילות והונאות, השפעת האירוע על סיכון המודלים שבשימוש הבנק, הפעלת תכנית ההמשכיות העסקית וכן היבטים נרחבים יותר של ניהול המשאב האנושי, עקב התפשטות המגיפה, הסגרים ומדיניות העבודה מהבית.	בינונית-גבוהה	בינונית-גבוהה

	גורם הסיכון	השפעת הסיכון ליום 31.12.23	השפעת הסיכון ליום 31.12.22
5	**סיכון מודל **** סיכון הנובע מכשל או או שימוש לא נאות בתוצאות מודל של הבנק, היכול לגרום לנזק משמעותי לבנק.	בינונית**	-
6	**סיכוני טכנולוגית המידע** סיכון הנובע מכשל בפעילותם השוטפת של מערכות המידע של הבנק המורכבות מתהליכי העבודה המתבצעים ביחידות המחשוב השונות או מפעילות שוטפת של מערכת ו/ או רכיב תשתית של חומרה או תוכנה. לרבות, סיכוני אבטחת מידע וסיכוני בנקאות בתקשורת, אשר עלולים להשפיע על תהליכים עסקיים ו/או תפעוליים בבנק.	בינונית	בינונית
7	**סיכוני אבטחת מידע וסייבר והגנת הפרטיות** סיכון לפגיעה בנכס מהותי של הבנק באמצעות התקפה דרך מרחב הסייבר, כולל חשיפת מידע (זליגה), זמינות המידע (השבתה), מהימנות ושלימות המידע (שיבוש). ניהול סיכוני אבטחת מידע בבנק תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיית המידע של הבנק.	בינונית-גבוהה	בינונית-גבוהה
8	**סיכון משפטי** סיכון הנובע מאירועים בלתי צפויים כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות של ערכאות משפטיות לרעת הבנק העלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הבנק. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות בקרות משפטיות ומערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני. ניסיון העבר מלמד שאירועים כאמור לא חשפו את הבנק להפסדים משמעותיים.	נמוכה	נמוכה
9	**סיכון רגולטורי** סיכון רגולטורי הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הבנק העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה שיש בהם להשפיע באופן מהותי על פעילות הבנק והחובות המוטלות עליו. הבנק, כתאגיד בנקאי וכחברה ציבורית כפוף להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה, ומדיניות והוראות ביצוע של רשויות וגופי פיקוח שונים. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות קיום מעקב שוטף אחר הצעות ותזכירי חוק, הוראות חוק, וטיוטות והוראות של הרגולטורים השונים (הפיקוח על הבנקים, רשות ני"ע, הרשות לאיסור הלבנת הון, רשם החברות, וכד'). כמו כן, מתבצע מעקב אחר פסיקה חדשה של ערכאות המשפט השונות בישראל. בכדי לוודא שלמות ההוראות לגביהן מבוצע המעקב, מנויה המחלקה המשפטית על פרסומים מקצועיים שוטפים של מספר משרדי עו"ד מובילים בישראל בתחומי הבנקאות, שוק ההון, מקרקעין, דיני עבודה, וכד'.	בינונית	בינונית
10	**סיכון מוניטין** סיכון הנובע מפגיעה בדימוי הבנק כמוסד פיננסי יציב ואמין בעקבות פרסומים, נכונים או שגויים, בעיני לקוחותיו, משקיעים, וגופי רגולציה שונים. הפגיעה במוניטין עלולה להביא להסטה של פעילות הלקוחות לספקי שירותים פיננסיים אחרים, תוך הרעה בפעילות וברווחיות הבנק (בעיקר מחשיפה לסיכון מרווח). ניהול החשיפה מתחלק לשניים: מניעת הסיכון, וניהול הסיכון לאחר התממשות אירוע או אינדיקציות להתממשות אירוע.	בינונית	בינונית
11	**סיכון אסטרטגיה** סיכון האסטרטגיה נובע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים ומהחלטות שגויות בשל הערכות מאקרו שלא מתגשמות. הסיכון נובע גם בין היתר, מכניסה לתחומים חדשים, הרחבת שירותים קיימים והגדלת השקעות בתשתיות לשם מימוש האסטרטגיה העסקית. סיכון זה הינו פונקציה של התאמה בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, התכניות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות בניית תהליך אסטרטגי סדור, קבלת ייעוץ חיצוני ממומחים בתחום ופעולות נוספות להפחתת הסיכון.	בינונית	בינונית

	גורם הסיכון	השפעת הסיכון ליום 31.12.23	השפעת הסיכון ליום 31.12.22
12	**סיכון ציות ואכיפה פנימית ***** סיכון הציות נובע מכישלון הבנק לציית להוראות צרכניות, הוראות חוק, הוראות המפקח על הבנקים והוראות רגולציה רלוונטיות אחרות. החובות החלות על הבנק הינן חוצות ארגון הנוגעות למגוון רחב של פעילויות, תהליכים ומוצרים. סיכון אכיפה פנימית הינו סיכון להטלת עיצומים כספיים משמעותיים ו/או עיצומים על הגבלת עיסוק על מי מבין עובדי הבנק , בגין חוסר ציות לדיני ניירות ערך. הבנק נערך להקטנת הסיכון דרך גיבוש תכנית אכיפה פנימית על פי העקרונות שנקבעו על ידי רשות ניירות ערך, עריכת סקר למיפוי פערים בתחום וטיפול בהשלמת הפערים, ביצוע פעילות הדרכה והטמעה, וטיפול שוטף באירועים העלולים להיחשב כהפרות לרבות הפקת לקחים מתאימה.	בינונית	בינונית
13	**סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור** סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור הינו סיכון להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרור התממשות של סיכון המוניטין.	בינונית	בינונית

* ברבעון השלישי של שנת 2023 עדכן הבנק את טבלת גורמי הסיכון בגין מצב המלחמה ואי הוודאות שהיא יצרה. סיכון השוק (כולל: סיכון ריבית, סיכון אינפלציה, סיכון מניות ושערי אג"ח) עלה מדירוג נמוך לדירוג נמוך – בינוני. בנוסף, סיכון הנזילות עלה מדירוג נמוך לדירוג נמוך בינוני. עלייה זו נבעה מאי הוודאות הרבה בשווקים, על אף איכות ניהול הסיכון הטובה של סיכונים אלה.

** במהלך שנת 2023 הופרד "סיכון מודל" מהסיכון התפעולי והתווסף לטבלת גורמי הסיכון.

לפרטים נוספים ראה דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

פרק 4 – מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1 מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ועל פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי של בנק. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

הפרשה להפסדי אשראי

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (Current Expected Credit Losses – CECL), כפי שפורסמו בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) בדבר "מכשירים פיננסיים – הפסדי אשראי". הכללים חדשים מציגים מתודולוגיה חדשה לרישום הפסדי אשראי, אשר בעיקרה מביאה להכרה מוקדמת יותר בהפסדי אשראי, תוך מתן שקיפות רבה יותר בהתייחס לסיכון האשראי. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, וחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים. זאת, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים. הבנק קבע נהלים לקיום הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ככלל, אומדן ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון של אומדני פירעון מוקדם בהתאם לשיטות כמותיות שגיבש הבנק, ותוך התחשבות בצפי לביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי עם הלווה, ככל שרלוונטי. הפרשה שחושבה על בסיס קבוצתי בגין הלוואות מבוססת ככלל על יתרת החוב הרשומה.

על מנת להעריך את האומדן להפסדי אשראי צפויים לאורך התקופה החוזית של הנכסים, הבנק מתבסס על מידע היסטורי תוך בחינת הצורך להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות והניתנות לביסוס יהיו שונים מן התנאים בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי. לצורך קביעה זו, הבנק מביא בחשבון את מאפייני הנכסים הפיננסיים לרבות גורמים רלוונטיים לקביעת יכולת הגבייה הצפויה.

מדידת ההפרשה להפסדי אשראי מבוססת על חלוקת תיק האשראי של הבנק לקבוצות החולקות מאפייני סיכון דומים (תהליך המכונה "סגמנטציה"). תמצית גישת הבנק לסגמנטציה הינה כדלקמן: הבנק מפלח את האשראי לציבור לאנשים פרטיים – הלוואות לדיור, אנשים פרטיים – צרכני, נכס מסחרי, ליווי פרוייקטים, קבוצות רכישה, רכישת תיקים, שירותים פיננסים ועסקי אחר.

ההפרשה להפסדי אשראי מורכבת הן מנדבך כמותי והן מנדבך איכותי, כדלקמן:

אמידת ההפרשה נעשית ככלל בשיטת שיעוור ההפסד (Loss-rate). תהליך זה מבוסס בראשיתו על ממוצע הפסדי העבר בתיק, המיוצג על ידי מחיקות חשבונאיות נטו (net charge-offs), בכל ענף משקי על פני התקופה שנקבעה. הפסדי העבר מותאמים בהמשך התהליך בגין שורה של מאפייני סיכון ומאפיינים כלכליים כגון שינויים במדיניות האשראי, ריכוזיות תיק האשראי, מדדי LTV, שינויים בהיקף האשראי ובסיווג ותנאים נוספים. תהליך זה נועד להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות והניתנות לביסוס עשויים להיות שונים מהתנאים ששררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי. בשלב הבא משלב הבנק תחזיות סבירות וניתנות לביסוס לשנה אחת, ולאחריה שב על פני שנה אחת למידע ההיסטורי המותאם בגין תנאים נוכחיים על בסיס ליניארי.

ההפרשה בגין אשראי חוץ מאזני מוכרת בגין מחויבויות אשר אינן ניתנות לביטול ללא תנאי על ידי הבנק, ומבוססת על אותה הסגמנטציה שתוארה לעיל, תוך התחשבות במקדמי ניצול של הפריטים החוץ מאזניים השונים (היינו, מקדמי המרה לאשראי). הפרשה זו מוצגת במאזן במסגרת התחייבויות אחרות.

תהליך זה מלווה בשיקול דעת משמעותי ובהנחות מומחה, על מנת לשקף את מיטב ציפיות ההנהלה והערכותיה באשר להפסדי האשראי הצפויים.

היערכות הבנק כללה, בין היתר, גיבוש מתודולוגיות לחישוב אומדן ההפרשה להפסדי אשראי, ביצוע שינויים והתאמות במערכות המידע, עדכון בקרות ויישום דרישות הגילוי בהתאם לכללים החדשים. מטבע הדברים, גם לאחר תחילת היישום לראשונה של ההוראות החדשות יימשך טיוב ופיתוח הליך אמידת ההפרשות להפסדי אשראי ובהתאמה, יכול ופעולות אלה יחייבו שינויים מסוימים בהליך המדידה. כמו-כן, אומדני הבנק כוללים הערכות המשקפות, בין היתר, תנאי אי וודאות ומטבעם יכולים להשתנות מעת לעת. יובהר כי הכללים החדשים אינם משנים את סיכון האשראי הגלום בתיק האשראי של הבנק.

לפרטים נוספים אודות השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על הפסדי האשראי הצפויים בשנת 2023 ראה פרק 1.6 נושאים שונים ואירועים לאחר תאריך המאזן.

לפרטים נוספים בדבר המדיניות החשבונאית בנושא הפסדי אשראי ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2022.

לפירוט ההשפעה הכמותית ראה ביאורים 13 ו-29 בדוחות הכספיים.

מיסים נדחים

המיסים הנדחים מחושבים עבור הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים לבין הסכומים שיובאו בחשבון לצרכי מס. חישוב המיסים הנדחים נעשה על פי שיעורי המס הצפויים לחול כאשר מיסים אלה ייזקפו לרווח והפסד כפי שהם ידועים סמוך לתאריך אישור הדוחות הכספיים. המיסים הנדחים מחושבים לפי שיעורי המס הצפויים לחול בעת ניצול העתודה או מימוש הטבת המס, בהתבסס על חוקי המס אשר היו בתוקף בתאריך המאזן.

בעת רישום מיסים נדחים לקבל הבנק מבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרות מימושם בעתיד.

לפרטים אודות המדיניות החשבונאית ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים.

לפירוט ההשפעה הכמותית ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

מכשירים נגזרים

המכשירים הנגזרים בבנק מוצגים במאזן על פי שווים ההוגן. אשר מחולקים ל-3 רמות:

נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.

נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים או התחייבויות זהים בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על-ידי נתוני שוק נצפים.

נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם לא נצפים.

השווי ההוגן של הנגזרים נקבע על פי מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים או על אומדן השווי ההוגן שנקבע על פי מחירים של נכסים דומים, או התחייבויות דומות (Mark to model). שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים כגון: עקומי ריבית, שיעורי מטבעות וסטיות תקן. ההערכה כוללת התחשבות בהנחות אודות גורמים שונים כגון סיכוני אשראי של הצד הנגדי לעסקה ונזילותו. מדידת שווי הוגן של נגזר אשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים או לא קיימים מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים או התחייבויות זהים בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על-ידי נתוני שוק נצפים, תחשב למדידת שווי הון ברמה 3.

לפרטים נוספים אודות המדיניות החשבונאית ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים.

לפירוט ההשפעה הכמותית ראה ביאורים 27 ו-32ד בדוחות הכספיים.

מדידות שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ביום 28 באפריל 2011, פרסם המפקח על הבנקים חוזר המכיל על המערכת הבנקאית את תקן (ASC 820-10 - FAS 157) בנושא מדידת שווי הוגן. במסגרת יישום התקן, הבנק עושה שימוש בטכניקות הערכת שווי המביאות למקסימום את השימוש בנתונים נצפים רלוונטיים ולמינימום את השימוש בנתונים לא נצפים. מדידת שווי הוגן מתבססת על ההנחה שהעסקה מתבצעת בשוק העיקרי (principal market) של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק המועיל ביותר.

הבנק מסווג מדידות שווי הוגן תוך שימוש במדרג שווי הוגן שמשקף את המשמעותיות של הנתונים ששימשו בביצוע המדידות.

לפרטים נוספים אודות המדיניות החשבונאית ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים.

לפירוט נוסף אודות ההשפעה הכמותית ליישום מדידה לפי שווי הוגן – ראה ביאור 32 בדוחות הכספיים.

ניירות ערך זמינים למכירה

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בגין איגרות חוב זמינות למכירה בכל מועד דיווח כאשר השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת. בכל מועד בו השווי הוגן נמוך מהעלות המופחתת, הבנק בוחן האם הירידה בשווי הוגן נובעת מהפסדי אשראי או גורמים אחרים. ירידת ערך שנובעת בקשר להפסד אשראי, נרשמת באמצעות הפרשה להפסדי אשראי ואילו ירידת ערך שלא נרשמה באמצעות הפרשה להפסדי אשראי, נרשמת דרך רווח כולל אחר, נטו ממס.

הבנק מחשב את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים עבור ניירות ערך זמינים למכירה באופן פרטני, באמצעות השוואה בין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות מנייר הערך לבין בסיס העלות המפוחתת. ההפרשה כאמור נקבעת כנגד רישום של הוצאות בגין הפסד אשראי, כדי לשקף את רכיב הפסד האשראי של הירידה בשווי הוגן אל מתחת לעלות המופחתת. ההפרשה להפסדי אשראי בגין איגרת חוב זמינה למכירה מוגבלת כך שסכומה לא יעלה על סכום ההפרש שבין העלות המופחתת לבין השווי ההוגן הנמוך ממנה. אם השווי ההוגן של נייר הערך עולה עם הזמן, כל הפרשה להפסדי אשראי שלא נמחקה חשבונאית מתבטלת באמצעות הקטנת הוצאה בגין הפסדי אשראי.

הקריטריונים העיקריים לקביעה אם ירידת הערך נובעת מקיומו של הפסד אשראי, מתייחסים הן לגורמים ספציפיים למנפיק והן לגורמים אחרים כדלקמן:

- המידה שבה השווי ההוגן נמוך מבסיס העלות המופחתת;
- ירידה משמעותית בדירוג אשראי ממועד הרכישה ועד מועד פרסום הדוח על ידי סוכנות דירוג;
- כוונה למכירת הנייר;
- עלייה במרווחי האשראי ברמת קבוצת דירוג;
- אירוע כשל של מנפיק נייר הערך לבצע תשלומי ריבית או קרן במועד שנקבע;
- אירוע של חדלות פירעון;
- מבנה התשלומים של איגרת החוב והסבירות שהמנפיק יוכל לבצע תשלומים שיגדלו בעתיד;
- אירועים משפטיים או רגולטוריים שליליים החלים על המנפיק;
- שינויים חוקיים או רגולטורים לרעה המשפיעים על ענף המנפיק;
- תנאים שליליים הקשורים ספציפית לנייר הערך, לענף או לאזור הגאוגרפי (כגון שינויים בטכנולוגיה, הפסקת פעילות של מגזר עסקי, שינויים באיכות חיזוק האשראי (credit enhancement)).
- הרעה משמעותית בתנאים הכלכליים;
- אירוע מאקרו המשפיע על פעילות המנפיק;
- שיבוש במודל העסקי כתוצאה משינויי טכנולוגי או כניסת מתחרים חדשים בתעשייה.

הבנק אינו מתחשב לעניין זה במשך הזמן שבמהלכו השווי ההוגן של הנייר היה נמוך מעלותו. במקרה בו הבנק צופה כי האיגרת בלתי ניתנת לגבייה יוכר סכום ההפרשה להפסדי אשראי כמחיקה חשבונאית.

במקרים בהם הבנק החליט לבצע בדיקה כמותית, מתבצעת הבחינה באמצעות אומדני PD ו- LGD. במסגרת זו, מבוצעת השוואה של היוון תזרימי המזומנים אל מול השווי ההוגן ואל מול העלות המופחתת. במצב בו היוון תזרימי המזומנים הצפויים נמוך מהעלות המופחתת יוכר ההפרש כהפרשה להפסדי אשראי. במקרה בו השווי ההוגן של האיגרת גבוה מסכום היוון תזרימי המזומנים תוכר הפרשה עד רצפת השווי ההוגן.

לפרטים נוספים אודות המדיניות החשבונאית ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים.

התחייבויות תלויות

הבנק הינו צד בהליכים משפטיים אשר ננקטו כלפיו על-ידי לקוחות הבנק, לקוחות לשעבר וצדדים שלישיים שונים שראו עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק. לצורך הערכת הסיכונים בהליכים המשפטיים מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של עורכי הדין הפנימיים של הבנק, או על חוות דעתם של יועצים משפטיים חיצוניים, הנבדקות על-ידי עורכי הדין הפנימיים של הבנק. הערכות אלו מתבססות על מיטב שיפוטם של היועצים המשפטיים, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על ניסיון משפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ.

יש להביא בחשבון כי תוצאות ההליך עלולות להיות שונות מההערכה שנקבעה לגבי תביעה בשל העובדה שבתחום המשפטי אין אפשרות לתת הערכה ודאית.

לפרטים נוספים אודות המדיניות החשבונאית ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים.

לפירוט נוסף אודות ההתחייבויות התלויות ראה ביאור 25 בדוחות הכספיים.

עתודות לכיסוי זכויות עובדים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים, יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות, כמו כן ובהתאם להוראות, קבע הבנק מדיניות ונהלים המפרטים כיצד יש לבחור את אגרות החוב הממשלתיות שעל בסיסן יחושב שיעור ההיוון.

לפרטים נוספים אודות המדיניות החשבונאית ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים.

לפירוט ההשפעה הכמותית – ראה ביאור 22 בדוחות הכספיים.

4.2 אומדנים חשבונאיים קריטיים

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות. התוצאות בפועל של אומדנים אלו עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות. האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר תוך הפעלת שיקול דעת ואשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

4.3 בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות הפיקוח על הבנקים מחילות על תאגידים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה- Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על-ידי ה-SEC וה- PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הוראות המפקח קובעות:

(1) תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם.

(2) בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה- COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, הערכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2023 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

פרק 5 - מידע נוסף

5.1 תרומות ופעילות קהילתית

החל מיום -7 באוקטובר 2023 מדינת ישראל נמצאת במלחמה. בנק ירושלים נרתם בעת הזו לסיוע עבור הקהילה, ביוזמות קהילתיות שונות ובהן אירוח משפחות שפונו מבתיהן באזור עוטף עזה והדרום, רכישה ושינוע של ציוד ומזון לתושבי העוטף והדרום, לחיילי צה"ל ותרומה למטה החטופים והנעדרים. בישיבתו מיום 10 באוקטובר 2023 דירקטוריון הבנק אישר את הגדלת תקציב התרומות בסך של 125 אלפי ש"ח.

כמו כן, על מנת לעודד את העובדים להמשיך להתנדב בשלל היוזמות הקהילתיות, הבנק יצא בקמפיין בקרב עובדי הבנק לעידוד יוזמות התנדבות בקהילה המקומית, במסגרתו הבנק מכיר ב-8 שעות התנדבות בחודש כשעות עבודה למטרות תרומה בקהילה. בנוסף, הוקם בבנק פורום מתנדבים המשגר מדי בוקר מתנדבים למיזמי התנדבות שונים, כגון בישול ואריזת מנות חמות לחיילים, חלוקת מזון לקשישים, קטיף במשקים חקלאיים ועוד).

הבנק מחויב, מזה שנים רבות, לפעול ולתרום למען הקהילה, והינו פועל לעידוד התנדבות ומודעות חברתית בקרב עובדיו, המעצימות אותם ומחזקות את תחושת הגאווה והשייכות לבנק. הבנק שם דגש על תחומים שההשקעה בהם תשפיע על העתיד באופן משמעותי לטובת החברה בישראל, בדגש על אוכלוסיות מוחלשות כגון אנשים עם מוגבלות, נוער בסיכון, ומקלטי נשים. בשנים האחרונות העמיק הבנק באופן משמעותי את היקף התנדבות העובדים בפעילויות משותפות עם העמותות להן הוא תורם ומקיים עמן מגוון פעילויות על פני השנה. בין העמותות הללו ניתן למנות עמותות הפועלות לסיוע לילדים ונוער במצוקה, אוכלוסיות מוחלשות, בעלי מוגבלויות ועוד.

במהלך שנת 2022 הבנק החליט להשתתף, בפרויקט "גדולים במדים" של עמותת יד לילד המיוחד ואימץ יחידה בבסיס חיל האוויר, תל נוף זהו שיתוף פעולה מיוחד המשלב תרומה כספית לצד קשר שוטף עם היחידה וקיום פעילויות משותפות יחד והכל במטרה לתת הזדמנות לצעירים אלו לממש את הפוטנציאל שלהם דרך תרומה משמעותית לחברה, ושרות בצה"ל.

נכון לסוף שנת 2022 תקציב התרומות של הבנק עמד על סך 750 אלפי ש"ח ובשנת 2023 גדל תקציב התרומות לרמה של 960 אלף ש"ח. לשנת 2024 גדל תקציב התרומות לסך של 1 מיליון ש"ח.

הבנק ער וקשוב לצרכי הלקוחות כמתחייב ממכתב הדגשים של הפיקוח על הבנקים וכמובן ממצב השוק, הבנק נוקט בשורה של צעדים להקלת הנטל על לקוחותיו ובנוסף לאימוץ מתווה ההקלות של הפיקוח על הבנקים כמפורט בביאור 37.

הבנק יזם מול לקוחות עו"ש בעלי מסגרת אשראי ומתגוררים 30 ק"מ מהעוטף בהצעה להגדיל את המסגרת ב-20% או 2,000 ש"ח, כנמוך מביניהם.

לפרטים נוספים ראה בפרק 1.3 - סביבה, חברה וממשל.

5.2 נושאים נוספים

מלחמת "חרבות ברזל"-

ישראל במלחמה, הדירקטוריון, ההנהלה והעובדים משתתפים בצער המשפחות השכולות ומביעים תנחומים.

מאחלים רפואה לפצועים ומחזקים את משפחות החטופים ובתפילה לחזרתם של כל החטופים בהקדם.

חיבוק והערכה לכל כוחות הביטחון הלוחמים בכל הגזרות,

יחד ננצח.

דירקטוריון הבנק מביע את תודתו והערכתו המיוחדת להנהלה והעובדים של הבנק על עבודתם המסורה ותרומתם לתפעול הבנק, השירות ללקוחותיו וקידום עסקיו גם בעת המלחמה.

זאב נהרי
יושב ראש הדירקטוריון

יאיר קפלן
מנהל כללי

21 במרץ, 2024

הצהרה (certification)

אני, יאיר קפלן, מצהיר כי:

א. סקרתי את הדוח השנתי של בנק ירושלים בע"מ (להלן: - "הבנק") לשנת 2023 (להלן: - "הדוח").

ב. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

ג. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

ד. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה"). וכן:

1. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

2. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

3. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

4. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

ה. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

1. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

2. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יאיר קפלן

מנהל כללי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

21 במרץ, 2024

הצהרה (certification)

אני, אלכסנדר זלצמן, מצהיר כי:

א. סקרתי את הדוח השנתי של בנק ירושלים בע"מ (להלן: - "הבנק") לשנת 2023 (להלן:-"הדוח").

ב. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

ג. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

ד. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה"). וכן:

1. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
2. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
3. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
4. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

ה. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

1. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
2. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלכסנדר זלצמן

סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים

וחשבונאי ראשי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

21 במרץ, 2024

דוחות כספיים - תוכן עניינים

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	123
דוח רואה החשבון המבקר - בקרה פנימית על דיווח כספי	124
דוח רואה החשבון המבקר	125
דוח רווח והפסד מאוחד	127
דוח מאוחד על הרווח הכולל	128
מאזן מאוחד	129
דוח על השינויים בהון העצמי	130
דוח על תזרימי מזומנים מאוחד	131
ביאורים לדוחות הכספיים	133

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק ירושלים בע"מ (להלן - הבנק) אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים.

בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (Monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission - COSO. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (Believes) כי ליום 31 בדצמבר 2023, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק קוסט פורר גבאי את קסירר, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד 124 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023.

זאב נהרי	**יאיר קפלן**	**אלכס זלצמן**
יושב ראש הדירקטוריון	מנהל כללי	סגן מנהל כללי, מנהל אגף הכספים, חשבונאי ראשי

קוסט פורר גבאי את קסירר
רח' דרך מנחם בגין 144 א',
תל-אביב 6492102

טל. +972-3-6232525
פקס +972-3-5622555
ey.com

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק ירושלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו (להלן ביחד- "הבנק") ליום 31 בדצמבר,2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Board Public Company Accounting Oversight (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר, 2023 ו-2022 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2023 והדוח שלנו מיום 21 במרס, 2024 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

תל-אביב,
21 במרס, 2024

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

קוסט פורר גבאי את קסירר
רח' דרך מנחם בגין 144 א',
תל-אביב 6492102
טל. +972-3-6232525
פקס +972-3-5622555
ey.com

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ- דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק ירושלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו (להלן – "הבנק") לימים 31 בדצמבר, 2023 ו-2022 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2023. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק לימים 31 בדצמבר, 2023 ו-2022 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2023, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 21 במרס, 2024 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

<u>ענייני מפתח בביקורת</u>

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון הבנק ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן (2) שיקול דעתנו לגביו היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד וזאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. התקשור של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעותו חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

<u>הפרשה להפסדי אשראי</u>

<u>תיאור הנושא</u>
החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק לראשונה את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (Current Expected Credit Losses – CECL), כפי שפורסמו בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) בדבר "מכשירים פיננסיים – הפסדי אשראי".
כפי שמתואר בבאורים 13 ו-29 לדוחות הכספיים המאוחדים, ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר, 2023 הסתכמה לסך של 215 מיליון ש"ח וכוללת הפרשה המוערכת על בסיס פרטני והפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי.
תהליך הערכת ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות, על תחזיות צופות פני עתיד ועל הערכות סובייקטיביות הן בשלב הזיהוי והסיווג של החובות והן בשלב מדידת ההפרשה להפסדי אשראי צפויים. לשינוי באומדנים או בהערכות אלו עשויה להיות השפעה מהותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק.

כמתואר בביאור 1, המדיניות החשבונאית המיושמת בתהליך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי צפויים ושיקול הדעת והאומדנים העיקריים המשמשים בסיס לחישובה הינם:

- הנהלת הבנק נדרשת להפעיל שיקול דעת רב בעת זיהוי, איתור וסיווג חובות בעייתיים, וזאת על פי קריטריונים מוגדרים אשר עשויים להעיד על הפיכתו של חוב לבעייתי, אומדן הפגיעה האפשרית או הקיימת במקור ההחזר הראשוני של הלווה, אומדן תזרים המזומנים הצפוי של הלווה לפירעון החוב במלואו ובמועדו, וכן הערכת נתונים פיננסיים אחרים של הלווה אשר יכולים להצביע על סממנים לקיומן של חולשות או חולשות פוטנציאליות של הלווה.
- בחישוב ההפרשה להפסדי אשראי צפויים המוערכת באופן פרטני, מפעילה ההנהלה שיקול דעת לגבי תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לשירות החוב מפעילות הלווה וממימוש בטחונות וערבויות.
- בחישוב ההפרשה להפסדי אשראי צפויים המוערכת באופן קבוצתי, מפעילה ההנהלה שיקול דעת בגיבוש אומדן ההפרשה באשר להפסדי האשראי הצפויים לאורך חיי האשראי הנותרים של תיק האשראי, תוך שימוש במידע צופה פני עתיד המשקף תחזיות כלכליות. תהליך אמידת ההפרשה להפסדי אשראי צפויים על בסיס קבוצתי, מבוסס על פילוח של האשראי לקבוצות של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון דומים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לבין אשראי לא בעייתי. לכל קבוצה כאמור מעריך הבנק את ההפרשה להפסדי האשראי הצפויים לאורך חיי האשראי בהתבסס על מידע היסטורי, תנאים נוכחיים וגורמים סביבתיים שונים וכן תחזיות עתידיות. תהליך זה כולל תחזיות בדבר פירעונות מוקדמים, אירועים כלכליים עתידיים והערכות בדבר יכולת הגבייה.
ההפרשה בגין אשראי חוץ מאזני מוכרת בגין מחויבויות אשר אינן ניתנות לביטול ללא תנאי על ידי הבנק, תוך התחשבות במקדמי המרה לאשראי. תהליך זה מלווה בשיקול דעת משמעותי ובהנחות מומחה, על מנת לשקף את מיטב ציפיות ההנהלה והערכותיה באשר להסתברות למימוש ההתחייבות ולהפסדי האשראי הצפויים בגינה.

הואיל וביקורת ההפרשה להפסדי אשראי צפויים דורשת שיקול דעת משמעותי של רואה החשבון המבקר וכן ידע וניסיון על מנת לבחון את סבירות ההנחות, הנתונים והשיטות ששימשו את ההנהלה בקביעת אומדן ההפרשה לאורך חיי האשראי הנותרים, זיהינו את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים כעניין מפתח בביקורת.

<u>כיצד ניתן מענה לנושא בביקורתנו</u>

נוהלי הביקורת העיקריים שביצענו, בין היתר, בהתייחס לעניין מפתח זה נועדו לבחון את נאותות המתודולוגיה שיושמה, סבירות האומדנים ואפקטיביות הבקרות הרלוונטיות לתהליך. נהלים אלה כללו, בין היתר, (1) השגת הבנה של תהליך ההפרשה להפסדי אשראי צפויים; (2) הערכת התכנון, היישום והאפקטיביות של הבקרות הפנימיות של הבנק ליצירת ההפרשה להפסדי אשראי צפויים הכוללות, בין היתר, בקרות על נאותות מתודולוגיית ההפרשה וניטור סיכון האשראי; (3) סקירת תהליך זרימת המידע כך שלהנהלה תהיה יכולת לתת גילוי נאות לסיכונים הגלומים בתיק ההלוואות של הבנק; (4) הערכת נאותות השיטות הכמותיות להערכת הפסדי האשראי הצפויים, סבירות ההנחות שעליהן הן מבוססות, המתודולוגיה השזורה בהן ומידת התאמתן לגודלו למורכבותו של הבנק, כנדרש בהוראות הדיווח לציבור, לרבות בחינת סבירות האומדנים החשבונאיים ונאותות המודל המיושם בבנק; (5) בחינת מתודולוגיית התאמת אומדני הבנק לנסיבות הספציפיות שלו, בפרט בנדבך ההתאמות האיכותיות ובתהליך גיבוש אומדני הניצול של אשראי חוץ מאזני (6) בחינת תהליכי הסקירה, האיתגור והאישור שמיישמת ההנהלה לצורך בדיקת נאותות ההפרשה להפסדי אשראי; (7) בחינת סבירות ההפרשה להפסדי אשראי צפויים בכללותה ; (8) בחינת רלוונטיות, שלמות ועקביות ההנחות המיושמות בבנק.

ביצענו נהלים מבססים לבדיקת ההפרשה על בסיס מצגים פנימיים וחיצוניים אשר כללו, בין השאר, את הנהלים המתוארים להלן: בחנו כי מתודולוגית ההפרשה להפסדי אשראי נעשית בהתאם לכללי החשבונאות והדיווח החלים על הבנק תוך התחשבות בהשפעות הסביבה הכלכלית והרגולטורית של הבנק, לרבות הערכות הבנק ביחס להשלכות מלחמת "חרבות ברזל"; ביקרנו את שלמות ודיוק המידע המשמש את הבנק לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי צפויים וביקרנו את נאותות הסיווג וההפרשה עבור מדגם חובות תקינים ובעייתיים; בחנו את ההתאמות הכלכליות שביצע הבנק בחלק מתיקי האשראי, תוך שימוש בחישוב מקביל; סקרנו אירועים ועסקאות לאחר תאריך המאזן ובחנו אם הם מאששים או סותרים את מדידת ההפרשה להפסדי אשראי צפויים על ידי הבנק לתאריך המאזן המאוחד.

תל-אביב,
21 במרס, 2024

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מכהנים כרואי חשבון המבקרים
של הבנק משנת 2003

דוח רווח והפסד מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	ביאור	2023	2022	2021
הכנסות ריבית	2	1,370.9	906.7	628.7
הוצאות ריבית	2	639.2	311.5	174.5
הכנסות ריבית, נטו	2	**731.7**	**595.2**	**454.2**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	13,29	133.3	78.8	(58.9)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**598.4**	**516.4**	**513.1**
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	3	37.0	77.2	44.6
עמלות	4	123.8	116.9	102.6
הכנסות אחרות	5	-	30.6	13.3
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		**160.8**	**224.7**	**160.5**
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	6	254.3	221.9	207.3
אחזקה ופחת בניינים וציוד	15	126.8	112.6	105.5
הוצאות אחרות	7	165.1	155.5	138.8
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		**546.2**	**490.0**	**451.6**
רווח לפני מיסים		**213.0**	**251.1**	**222.0**
הפרשה למיסים על הרווח	8	76.3	87.2	78.1
רווח נקי				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		136.7	163.9	143.9
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		2.1	0.5	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק		134.6	163.4	143.9
רווח בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)				
רווח נקי בסיסי ומדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	9	1.91	2.32	2.04

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

זאב נהרי	**יאיר קפלן**	**אלכסנדר זלצמן**
יושב ראש הדירקטוריון	מנהל כללי	סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים וחשבונאי ראשי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

21 במרץ, 2024

דוח מאוחד על הרווח הכולל

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	ביאור	2023	2022	2021
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		136.7	163.9	143.9
בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		2.1	0.5	-
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		134.6	163.4	143.9
רווח (הפסד) כולל אחר:				
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו	10	13.0	(56.5)	1.7
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים	10	1.8	12.8	(4.9)
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים		**14.8**	**(43.7)**	**(3.2)**
השפעת המס המתייחס	10	(5.1)	14.9	1.1
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים	**10**	**9.7**	**(28.8)**	**(2.1)**
הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		146.4	135.1	141.8
הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		2.1	0.5	-
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק		**144.3**	**134.6**	**141.8**

ראה גם ביאור 10- רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ביאור	ליום 31 בדצמבר 2023	2022
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	11	5,157.1	3,360.1
ניירות ערך [1]	12	1,098.8	1,043.1
אשראי לציבור	13,29	15,282.3	14,218.1
הפרשה להפסדי אשראי		(212.1)	(160.6)
אשראי לציבור, נטו		15,070.2	14,057.5
בניינים וציוד	15	232.5	189.6
נכסים בגין מכשירים נגזרים	27	1.3	6.1
נכסים אחרים	17	265.6	250.8
סך כל הנכסים		**21,825.5**	**18,907.2**
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	18	16,479.1	14,266.8
פיקדונות מבנקים	19	196.8	342.9
אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	20	3,463.3	2,677.6
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	27	7.3	9.5
התחייבויות אחרות [2]	21	311.2	354.4
סך כל ההתחייבויות		**20,457.7**	**17,651.2**
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	24א	1,329.2	1,221.2
זכויות שאינן מקנות שליטה		38.6	34.8
סך כל ההון		**1,367.8**	**1,256.0**
סך כל ההתחייבויות וההון		**21,825.5**	**18,907.2**

[1] לפרטים בדבר ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן, ובדבר ניירות ערך ששועבדו ראה ביאור 12 – השקעות בניירות ערך.

[2] מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2023 ו-31 בדצמבר 2022 בסך 2.9 מיליוני ש"ח ו-1.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	הון המניות הנפרע	פרמיה וקרנות הון	סך הכל הון המניות וקרנות הון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים (גירעונות) שנצברו	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	**127.3**	**99.5**	**226.8**	**(6.1)**	**906.0**	**1,126.7**	**-**	**1,126.7**
התאמה ליתרת פתיחה, בשל השפעת היישום לראשונה	-	-	-	-	3.6	3.6	-	3.6
יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2022 לאחר יישום לראשונה	**127.3**	**99.5**	**226.8**	**(6.1)**	**909.6**	**1,130.3**	**-**	**1,130.3**
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות								
שליטה	-	34.5	34.5	-	-	34.5	34.3	68.8
רווח נקי בתקופה	-	-	-	-	163.4	163.4	0.5	163.9
דיבידנד	-	-	-	-	(43.1)	(43.1)	-	(43.1)
דיבידנד שהוכרז וטרם שולם	-	-	-	-	(35.1)	(35.1)	-	(35.1)
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס	-	-	-	(28.8)	-	(28.8)	-	(28.8)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**127.3**	**134.0**	**261.3**	**(34.9)**	**994.8**	**1,221.2**	**34.8**	**1,256.0**
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות								
שליטה	-	(0.8)	(0.8)	-	-	(0.8)	1.7	0.9
רווח נקי בתקופה	-	-	-	-	134.6	134.6	2.1	136.7
דיבידנד	-	-	-	-	(35.5)	(35.5)	-	(35.5)
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס	-	-	-	9.7	-	9.7	-	9.7
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**127.3**	**133.2**	**260.5**	**(25.2)**	**1,093.9**	**1,329.2**	**38.6**	**1,367.8**

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	136.7	163.9	143.9
התאמות:			
פחת על בניינים וציוד	78.7	68.3	61.3
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	133.3	78.8	(58.9)
רווח ממכירת תיקי אשראי	(43.0)	(65.9)	(44.1)
הפסד ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	0.5	1.6	0.3
ירידת ערך של נכסים המוחזקים למכירה	-	-	3.5
רווח ממכירת בניינים וציוד	-	-	(13.3)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	(7.3)	2.7	(6.1)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר	1.8	-	(0.3)
דיבידנדים שהתקבלו בגין מניות שאינן למסחר	(3.5)	(4.7) (*)	-
מיסים נדחים, נטו	(16.3)	13.7	34.7
פיצויי פרישה - גידול בעודף עתודה על יעודה (גידול בעודף היעודה על העתודה)	-	0.7	(1.2)
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	(20.6)	(38.1) (*)	27.3
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
נכסים בגין מכשירים נגזרים	4.8	(1.6)	(3.1)
ניירות ערך למסחר	66.0	(31.0)	(28.0)
נכסים אחרים	(3.6)	(3.5)	(27.7)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	(2.2)	6.0	2.0
התחייבויות אחרות	98.7	57.2	79.6
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים	(5.4)	(19.5)	11.0
מזומנים נטו, שנבעו מפעילות שוטפת	**418.6**	**228.6**	**180.9**

(*) סווג מחדש

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
שינוי נטו באשראי לציבור	(2,294.8)	(3,264.8)	(1,485.0)
רכישת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	(1,060.3)	(956.2)	(883.3)
תמורה ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	911.3	469.7	489.7
תמורה מפדיון איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	69.4	229.1	88.3
תמורה ממכירת תיקי אשראי	1,191.8	1,282.8	385.2
רכישת בניינים וציוד	(110.5)	(75.7)	(78.5)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	-	-	20.1
מזומנים נטו, ששימשו לפעילות השקעה	**(1,293.1)**	**(2,315.1)**	**(1,463.5)**
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
שינוי נטו בפיקדונות הציבור	2,212.3	1,812.5	749.1
שינוי נטו בפיקדונות מבנקים	(146.1)	36.3	144.4
הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	1,423.9	530.5	1,175.2
פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	(754.3)	(526.9)	(351.9)
הנפקת הון בחברות מאוחדות לבעלי מניות חיצוניים	0.9	71.8	-
דיבידנד ששולם לבעלי מניות	(70.6)	(43.1)	(15.1)
מזומנים נטו, שנבעו מפעילות מימון	**2,666.1**	**1,881.1**	**1,701.7**
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים	5.4	19.5	(11.0)
גידול (קיטון) במזומנים ופיקדונות בבנקים	1,791.6	(205.4)	419.1
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לתחילת התקופה	3,360.1	3,546.0	3,137.9
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לסוף התקופה	**5,157.1**	**3,360.1**	**3,546.0**
ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו:			
ריבית שהתקבלה	988.0	729.3	679.6
ריבית ששולמה	356.8	192.7	138.0
מיסים על הכנסה ששולמו	68.9	68.6	99.6
מיסים על ההכנסה שהתקבלו	18.9	4.9	0.8
נספח ג' - פעולות השקעה שלא במזומן בתקופת הדוח			
נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות	21.4	30.8	13.5
רכישת רכוש קבוע באשראי	11.1	0.5	16.5
דיבידנד שהוכרז וטרם שולם	-	35.1	-

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים - תוכן עניינים

1.	עיקרי המדיניות החשבונאית	135
	א. כללי	135
	ב. הגדרות	135
	ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים	135
	ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני חקיקה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים	137
	ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים	138
	ו. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם	154
2.	הכנסות והוצאות ריבית	156
3.	הכנסות מימון שאינן מריבית	157
4.	עמלות	158
4א.	הכנסות מחוזים עם לקוחות	159
5.	הכנסות אחרות	160
6.	משכורות והוצאות נלוות	161
7.	הוצאות אחרות	161
8.	הפרשה למיסים על הרווח	162
9.	רווח למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק	165
10.	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	166
11.	מזומנים ופיקדונות בבנקים	166
12.	השקעות בניירות ערך	167
13.	סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	170
14.	השקעה בחברות מוחזקות	173
15.	בניינים וציוד	174
16.	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	176
17.	נכסים אחרים	176
18.	פיקדונות הציבור	177
19.	פיקדונות מבנקים	177
20.	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	178
21.	התחייבויות אחרות	179
22.	זכויות עובדים	180
23.	עסקאות תשלום מבוסס מניות	193
24א.	הון עצמי	193
24ב.	הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים	194

ביאורים לדוחות הכספיים - תוכן עניינים (המשך)

25.	התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	198
25א.	ערבויות	201
26.	שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות	202
27.	פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון	204
28.	מגזרי פעילות פיקוחיים	208
29.	מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	221
29.א	חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים – תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי	221
29.ב	חובות : 1. איכות אשראי ופיגורים	222
29.ב	חובות : 2. מידע נוסף על חובות לא צוברים	226
29.ב	חובות : 3. מידע נוסף על הלוואות לדיור	232
29.ב	מכירה רכישה וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך השנה	233
29.ג	אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל	235
29.ד	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	236
30.	דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	237
31.	נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון	239
32א.	יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	241
32ב.	פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה	244
32ג.	שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3	246
32ד.	מידע כמותי על פרטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3	247
33.	בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות המאוחדות שלו	248
34.	נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן	256
35.	מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצורכי מס	259
36.	תמצית נתוני הבנק	260
37.	הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה	267

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

בנק ירושלים בע"מ (להלן – הבנק) הינו תאגיד מסחרי בישראל. הבנק עוסק בעיקר במתן אשראי לדיור ואשראי קמעונאי אחר, במימון בנייה לדיור וכן בגיוס פיקדונות לזמן קצוב, פעילות בשוק ההון, ניהול חשבונות עו"ש ומתן שירותי בנקאות פרטית לתושבי חוץ.

הבנק הינו חברה בת של "יצוא" חברה להשקעות בע"מ (להלן – "יצוא") ומניותיו רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד. בביאור 36 מוצגת תמצית הדוחות של הבנק סולו, הכוללת מאזן, דוח רווח והפסד,דוח על תזרימי מזומנים, תמצית דוח הכנסות והוצאות ריבית, תמצית חובות אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי ותנועה ביתרת ההפרשה.

הדוח על מידע כספי נפרד של הבנק מפורסם בפרק ב' של הדוח התקופתי.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 21 במרץ, 2024.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללים הנקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך, המוסד לתקינה חשבונאית וגופים נוספים בארה"ב. הכללים מיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתת נושא 105-10 בקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה בתקן אמריקאי 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי ה-IASB, והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC).

IASB - הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים.

FASB - הוועדה לתקני חשבונאות בארה"ב.

חברות בנות - חברות שהבנק מחזיק בזכויות פיננסיות שמקנות שליטה בהן.

מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל.

צד קשור/בעל עניין - כמשמעותו בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל. בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה הבנק מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

2. שימוש באומדנים

הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, דורשת מההנהלה שימוש באומדנים, הערכות ושיקול דעת המשפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים תלויים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי בעייתי ולמדידת הפרשה להפסדי אשראי. הבנק נדרש להחזיק הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. לפירוט על אופן חישוב ההפרשה ראה סעיף 7 להלן.

הפרשה קבוצתית נוספת בגין מלחמת "חרבות ברזל" ("המלחמה") -

בהתאם למכתב של הפיקוח על הבנקים מיום 9 בנובמבר, 2023, בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי לכלול את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמוך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את סכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-35.7 מיליוני ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הנדל"ן למגורים ופרמטרים נוספים. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות הן ברמה המאקרו כלכלית והן על התנהגות תיק האשראי ויעדכן את ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף ובהתאם לתוצאות בפועל שתיתכנה ותהיינה שונות מהערכות הבנק בשלב זה.

3. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן :

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר או מכשירים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- התחייבות בגין תשלום מבוסס מניות אשר יסולק במזומן;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מיסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר, 2023 מיישם הבנק לראשונה תקנים חשבונאיים והוראות כמפורט להלן:

פרסומים של הפיקוח על הבנקים בעקבות מלחמת "חרבות ברזל"

1. דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור בעקבות מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 18 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל דגשים פיקוחיים לגבי הטיפול בחובות ודיווח לציבור. דגשים אלו פורסמו בעקבות חוסר וודאות שנוצר מתחילת המלחמה תוך הבנה כי ככל הנראה יהיו לה השלכות על הכלכלה הישראלית.

להלן עיקרי הדגשים:

- עבור לווים אשר הושפעו מהמלחמה, הפיקוח מעודד לפעול על מנת לאשר ללווים גמישות בפירעון ההלוואות.
- חוב אשר לא היה בגינו תשלומים בפיגור במועד תחילת המלחמה לא ידווח כחוב בפיגור אם לא קיים פיגור בתשלומים בהתאם לתנאים המעודכנים של החוב. בהתייחס לחובות שהיו בגינם תשלומים בפיגור במועד תחילת המלחמה, יש להתאים את מצב הפיגור חזרה למצב כפי שהיה במועד תחילת המלחמה, ולמעשה להקפיא אותו במשך תקופת דחיית התשלום.
- על התאגיד להפעיל שיקול דעת כדי לקבוע האם לסווג חוב כחוב בעייתי. ככלל לא נדרש בשל הסדרי פירעון כאמור לעיל לסווג את החובות כחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי. על התאגיד לעקוב אחר חשבונות אלו, וככל שייצבר מידע חדש המצביע על כך שחלה ירידה בסיכויי הפירעון של הלוואה ספציפית או שהלוואה ספציפית לא תשולם, הבנק יפעל בהתאם למדיניותו החשבונאית בנושא סיווג חובות בעייתיים ומחיקות חשבונאיות.
- כאשר משמעותי, יש לתת גילוי בגין חובות לווים שהושפעו מהמלחמה ונעשו להם הסדרי פירעון חדשים. על הגילוי לכלול מידע כמותי, לרבות פירוט של יתרת החובות לפי מגזרי האשראי העיקריים. בנוסף, על התאגיד לתת גילוי המבהיר את סוגי ההסדרים העיקריים שבוצעו, משך הזמן שלהם ומשמעותם.

2. מתווה מקיף של בנק ישראל שאומץ על ידי המפקח על הבנקים לסיוע ללקוחות בהתמודדות עם השלכות מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 15 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל מתווה לסיוע ללקוחות בהתמודדות עם השלכות המלחמה. נגיד בנק ישראל התווה מספר עקרונות לפעילות הבנקאית במהלך תקופת המלחמה ובהם הודגש כי יש צורך לגלות רגישות יתרה ומתן מענה ללקוחות, בדגש על אלו המתגוררים בעוטף, משפחות הנפגעים והמגויסים. פרסום מכתב מפורט למערכת הבנקאית הכלל בין היתר התייחסות לכך שהמערכת הבנקאית מתבקשת להמשיך לקדם יוזמות שונות שתכליתן הקלה בנטל על הלקוחות בעמידה בהתחייבויות, בדגש על תושבי האזורים המצויים במצב חירום, חיילי צה"ל המגויסים בעת הזו ומשפחותיהם, ועסקים קטנים אשר נסגרו או פועלים במתכונת מצומצמת עקב המצב. על המערכת הבנקאית לסייע באופן שיאפשר ללקוחותיה לעמוד בנטל התשלומים ובכלל התחייבויותיהם, לרבות כלפי צדדים שלישיים.

ביום 17 בדצמבר 2023 הורחב המתווה שאומץ על ידי הבנקים ונכללו בו גם תושבי הצפון. המתווה כלל בין היתר, הארכת תוקף המתווה הקיים בשלושה חודשים נוספים החל מתאריך מיום ה-01 בינואר, 2024 והוספת אוכלוסייה לקבוצת המעגל הראשון. ביום 4 במרץ, 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הארכה של מתווה הסיוע הקיים עד ליום 1 ביולי, 2024, וכן הרחבה של קבוצת "הזכאים מעגל ראשון", כך שתכלול בנוסף לאוכלוסיית הלקוחות שפורטו לעיל, תושבי 8 ישובים בצפון בהתאם לרשימה המופיעה באתר בנק ישראל, חיילי מילואים שאושפזו בבית חולים לתקופה של שבעה ימים לפחות בשל פציעה שנגרמה להם במהלך המלחמה ונפגעי מסיבת "פסייאדק" ונפגעי מפגש ההיערכות לפסטיבל "מידברן".

3. חוזר "דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023"

ביום 9 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023. בהתאם לחוזר, על התאגידים הבנקאיים לוודא כי יינתן ביטוי וגילוי בדוחות להשפעת המלחמה על תוצאות פעילותיהם, מצבם הכספי, הסיכונים אליהם הם חשופים, והאופן בו הם פועלים כדי לנהל סיכונים אלה וכדי לתמוך בצרכים של הלקוחות ושל העובדים שלהם. לפי החוזר, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי יש לכלול את ההשפעה הצפויה של המלחמה למועד הסמוך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את הסכומים שנכללים בהפרשה להפסדי אשראי. זאת, על מנת לוודא שההפרשות להפסדי אשראי יהיו מספיקות כדי לכסות באופן שמרני וזהיר את האומדן העדכני של הפסדי האשראי הצפויים מתיק האשראי של הבנק. בדוחות לשנת 2023 ואילך, ככל שיעמוד לרשות הבנק מידע נוסף לגבי השפעות צפויות נוספות של המלחמה, אומדני ההפרשה יותאמו למידע הנוסף. בהתאם וכמתואר לעיל, בחישוב ההפרשה להפסדי אשראי נכללה הפרשה קבוצתית בגין השלכות צפויות של המלחמה, כפי שנאמדו בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים.

4. חוזר "מלחמת חרבות ברזל- דגשים נוספים לגילוי בדוחות לציבור לשנת 2023"

ביום 2 בינואר 2024, פרסם בנק ישראל חוזר בנושא "דגשים נוספים לגילוי בדוחות לציבור לשנת 2023", בו הבהיר הפיקוח כי לצד המשך יישום הדגשים שנכללו בחוזר לעיל, על התאגידים הבנקאיים להרחיב את הגילוי על הפעילויות העיקריות אותן נוקט הבנק כדי להתמודד עם השפעות המלחמה ולתמוך בצורכי לקוחותיו ועובדיו.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח שהינו מטבע הפעילות וההצגה של הבנק ושל החברות הבנות. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

2. מטבע חוץ והצמדה

נכסים והתחייבויות במטבע חוץ או הצמודים אליו ואלה הצמודים למדד המחירים לצרכן כלולים בדוחות הכספיים כדלהלן:

א. אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן מוצגים לפי המדד הידוע בתאריך המאזן ולפי תנאי ההצמדה שנקבעו.

ב. אלה שבמטבע חוץ או הצמודים אליו מוצגים לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על-ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, למעט במקרים בהם תנאי ההסכם קובעים אחרת.

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב ושיעורי עלייתם (ירידתם):

	ליום 31 בדצמבר			שיעור עליה (ירידה) בשנת		
	2023	2022	2023	2022	2023	2020
	בש"ח			באחוזים		
שער דולר	3.60	3.53	3.11	1.98	13.50	(3.4)
מדד המחירים לצרכן-בסיס 1993 (נקודות):						
חודש נובמבר ("מדד ידוע")	248.8	240.8	228.7	3.34	5.28	2.4
חודש דצמבר ("מדד בגין")	248.6	241.4	229.4	2.96	5.25	2.8

עסקאות שאינן במטבע הפעילות טופלו כלהלן:

א. עסקה הנקובה במטבע חוץ נרשמה, בעת ההכרה לראשונה, במטבע הפעילות, תוך שימוש בשער החליפין המידי בין מטבע הפעילות לבין מטבע החוץ במועד העסקה בכל תאריך מאזן, פריטים כספיים במטבע חוץ מתורגמים תוך שימוש בשער החליפין המידי בתאריך המאזן.

ב. בכל תאריך מאזן, פריטים לא כספיים במטבע חוץ הנמדדים בעלות היסטורית, מתורגמים תוך שימוש בשער החליפין במועד העסקה.

ג. בכל תאריך מאזן, פריטים לא כספיים במטבע חוץ הנמדדים בשווי הוגן מתורגמים תוך שימוש בשער החליפין במועד קביעת השווי ההוגן.

ד. הפרשי שער הנובעים מסילוק של פריטים כספיים, או הנובעים מתרגום של פריטים כספיים לפי שערי חליפין שונים מאלה ששימשו לתרגום בעת ההכרה לראשונה במהלך התקופה, או מאלה ששימשו לתרגום בדוחות כספיים קודמים, מוכרים בדוח רווח והפסד בתקופה בה נבעו.

3. איחוד דוחות כספיים

חברות בנות חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום אובדן השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

זכויות שאינן מקנות שליטה זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון העצמי בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לבנק וכוללות בתוכן מרכיבים נוספים, כגון אופציות למניות של חברות בנות.

מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון. כמו כן, בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברה בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר בין הבעלים של הבנק לבין הזכויות שאינן מקנות שליטה.

עסקאות שבוטלו באיחוד יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

4. קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי מוצגים במאזן בסכום נטו, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

א. בגין אותן ההתחייבויות קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.

ב. קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.

ג. גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts).

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגן אותן התחייבויות, לקיזוז.

פיקדונות לפי מידת הגביה - פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי מוצגים במאזן בקיזוז האשראי שניתן מהם רק כאשר אין לתאגיד הבנקאי סיכון להפסד מהאשראי. המרווח בפעילות הנ"ל נכלל בסעיף "עמלות".

5. דוח על תזרימי המזומנים

הבנק מיישם את נושא 10-230 בקודיפיקציה ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.

סעיף המזומנים כולל מזומנים, פיקדונות בבנקים, תעודות פיקדון סחירות ופיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים. ההשפעה על שינויים בשער חליפין על מזומנים ושווי מזומנים המוחזקים במטבע חוץ או העומדים לפירעון במטבע חוץ מוצגות בנפרד מיתר השינויים במזומנים ושווי מזומנים.

הדוח מוצג תוך חלוקה לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות השקעה ומפעילות מימון.

6. ניירות ערך

א. כללי

בסעיף זה נכללות השקעות באיגרות חוב, השקעות במניות ובקרנות, המטופלות בהתאם לכללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 320 בקודיפיקציה בדבר "השקעות - אגרות חוב" ונושא 321 בקודיפיקציה בדבר "השקעות- מניות".

בעת הרכישה, השקעות באיגרות חוב ממוינות לאחד משלושת התיקים הבאים, אשר מנוהלים בנפרד: תיק אגרות חוב מוחזקות לפדיון, תיק אגרות חוב זמינות למכירה ותיק ניירות ערך למסחר. בנוסף, בעת הרכישה השקעות במניות ממוינות לשני התיקים הבאים אשר מנוהלים בנפרד: תיק ניירות ערך למסחר ותיק מניות שאינן למסחר, בכל מועד דיווח בוחן הבנק מחדש את נאותות המיון בין התיקים.

1. איגרות חוב המוחזקות לפדיון - איגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט איגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (Substantially All) השקעתו הרשומה. אגרות חוב המוחזקות לפדיון מוצגות לפי עלותן המופחתת ליום הדיווח.
לימים 31 בדצמבר 2023, 2022 ו-2021 הבנק אינו מחזיק איגרות חוב אשר בעת רכישתן סווגו כמוחזקות לפדיון.
2. ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בתקופה הקרובה. ניירות ערך למסחר מוצגים לפי שווים ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד, בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
3. מניות וקרנות שאינן למסחר - מניות וקרנות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח, רווחים או הפסדים שטרם מומשו להתאמות לשווי הוגן ייזקפו לדוח רווח והפסד.

השקעות במניות וקרנות שאין להן שווי הוגן זמין, אשר מוצגות לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות, בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק, במידה ומתרחשות עסקאות כאלה כאשר השינויים ייזקפו לרווח והפסד.

4. איגרות חוב זמינות למכירה – איגרות חוב אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר איגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שווין ההוגן ביום הדיווח. השווי ההוגן מתבסס על מחיר ציטוט לגבי אגרות חוב שיש להן מחיר ציטוט או על נתוני שיערוך המתקבלים ממקורות חיצוניים לגבי אגרות חוב שאין להם שער. הרווח או ההפסד בגינן בניכוי העתודה המתאימה למס מוצג בסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי הנקרא: "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

ב. סיווג הכנסות (הוצאות) בדוח רווח והפסד

הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב לרבות הפרשי הצמדה, הפרשי שער, בצירוף החלק היחסי של הניכיון, או בניכוי החלק היחסי של הפרמיה, מוכרות בסעיף "הכנסות ריבית". רווחים והפסדים ממכירה ומהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר נטו ודיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר, מוצגים בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר".

רווחים (הפסדים) ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה, לרבות הפרשות לירידת ערך, מוצגים בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר".

עלויות עסקה שנוצרו בעת הרכישה של איגרות חוב מוחזקות לפדיון או איגרות חוב זמינות למכירה נדחות ומוכרות כהתאמת תשואה. עלויות עסקה שנוצרו בגין איגרות חוב למסחר מוכרות מידית.

רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות וקרנות שאינן למסחר כוללים: רווחים והפסדים מהתאמות בגין מדידה לפי שווי הוגן, מהתאמות בגין מניות וקרנות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, ממכירת השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר, הפרשה לירידת ערך והכנסות מדיבידנדים.

ג. ירידת ערך

לעניין טיפול בירידת ערך של אגרות חוב זמינות למכירה, ראה סעיף [7.ד.]. לעניין מניות שאינן למסחר שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - הבנק מבצע בחינה איכותית על מנת להעריך אם חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות ובמידת הצורך מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת ערך.

7. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. כללי

הבנק מיישם את הנחיות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, וכן עמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו על ידי המפקח בהוראות הדיווח לציבור. הנחיות אלה קובעות, בין היתר, כי תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (326 ASC) – מכשירים פיננסיים – הפסדי אשראי. הנחיות אלה מיושמות לגבי כל יתרות החוב, כגון: פיקדונות בבנקים, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור ואשראי לממשלה.

ב. הפרשה להפסדי אשראי - מדידה

הבנק קבע נהלים לקיום הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ככלל, אומדן ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון של אומדני פירעון מוקדם בהתאם לשיטות כמותיות שגיבש הבנק, ותוך התחשבות בצפי לביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי עם הלווה, ככל שרלוונטי. הפרשה שחושבה על בסיס קבוצתי בגין הלוואות מבוססת ככלל על יתרת החוב

הרשומה. על מנת להעריך את האומדן להפסדי אשראי צפויים לאורך התקופה החוזית של הנכסים, הבנק מתבסס על מידע היסטורי תוך בחינת הצורך להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות והניתנות לביסוס יהיו שונים מן התנאים בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי. לצורך קביעה זו, הבנק מביא בחשבון את מאפייני הנכסים הפיננסיים לרבות גורמים רלוונטיים לקביעת יכולת הגבייה הצפויה.

מדידת ההפרשה להפסדי אשראי מבוססת על חלוקת תיק האשראי של הבנק לקבוצות החולקות מאפייני סיכון דומים (תהליך המכונה "סגמנטציה"). תמצית גישת הבנק לסגמנטציה הינה הבנק מפלח את האשראי לציבור כדלקמן: אשראי לאנשים פרטיים - הלוואות לדיור, אשראי לאנשים פרטיים – אחר (הכולל ברובו אשראי צרכני סולו), אשראי לפעילות בנדל"ן הכולל משכנתאות למטרות עסקיות ושיעבוד דירות ונכסים מסחריים, אשראי לפעילות בינוי ונדל"ן הכולל אשראי לרכישת קרקעות לבנייה וליווי פרויקטים למגורים, אשראי לקבוצות רכישה, אשראי מגובה הלוואות רכב, אשראי לשירותים פיננסים ואשראי עסקי אחר.

ההפרשה להפסדי אשראי מורכבת הן מנדבך כמותי והן מנדבך איכותי, כדלקמן: הפסדי עבר, מסגרת מקיפה להתאמות איכותיות (Q Factor) ותחזיות מאקרו כלכליות לשנה אחת קדימה. ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בתיק האשראי מוערכת באחד משני המסלולים הבאים:

1. <u>הפרשה פרטנית להפסדי אשראי</u>

חובות לא צוברים הינם חובות אשר הבנק סבור כי אינם חולקים מאפייני סיכון משותפים עם חובות צוברים, ולפיכך מעריך את ההפרשה בגינם על בסיס פרטני.

חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס פרטני כוללים בעיקר חבויות בגין אשראי מסחרי שיתרתן החוזית עולה על 1 מיליון ש"ח (ללא ניכוי: מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בוויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי וביטחונות). הבנק מודד את ירידת הערך בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב. כאשר החוב מותנה בביטחון, או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ירידת הערך נמדדת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי (בניכוי עלויות מכירה).

2. <u>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי</u>

אמידת ההפרשה נעשית ככלל בשיטת שיעור ההפסד (Loss-rate). תהליך זה מבוסס בראשיתו על ממוצע הפסדי העבר בתיק, המיוצג על ידי מחיקות חשבונאיות נטו (net charge-offs), בכל ענף משקי על פי התקופה שנקבעה. הפסדי העבר מותאמים בהמשך התהליך בגין שורה של מאפייני סיכון ומאפיינים כלכליים כגון שינויים במדיניות האשראי, ריכוזיות תיק האשראי, מדדי LTV, שינויים בהיקף האשראי ובסיווג ותנאים נוספים. תהליך זה נועד להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות והניתנות לביסוס עשויים להיות שונים מהתנאים ששררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי. בשלב הבא משלב הבנק תחזיות סבירות וניתנות לביסוס לשנה אחת, ולאחריה שב על פני שנה אחת למידע ההיסטורי המותאם בגין תנאים נוכחיים על בסיס ליניארי.

ההפרשה בגין אשראי חוץ מאזני מוכרת בגין מחויבויות אשר אינן ניתנות לביטול ללא תנאי על ידי הבנק, ומבוססת על אותה הסגמנטציה שתוארה לעיל, תוך התחשבות במקדמי המרה לאשראי.

הפרשה זו מוצגת במאזן במסגרת התחייבויות אחרות. תהליך זה מלווה בשיקול דעת משמעותי ובהנחות מומחה, על מנת לשקף את מיטב ציפיות ההנהלה והערכותיה באשר להפסדי האשראי הצפויים.

ג. בחינת נאותות ההפרשה בכללותה

תהליך בחינת נאותות ההפרשה משולב במלאכת גיבוש רכיבים שונים באומדן ההפרשה להפסדי אשראי כגון: התאמות מידע היסטורי מתקופות עבר בגין תנאים נוכחיים, הערכת הסיכון של ענפי המשק השונים, תחזיות כלכליות לתקופות סבירות וניתנות לביסוס, הערכת סכומי הגבייה הצפויים בגין חובות המצויים בקשיים פיננסיים וכיוצא באלה.

הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי בהתבסס על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי, חולשות ומגבלות בשיטות הערכה שמיושמות וזאת על מנת להבטיח שאומדני ההפרשה בכל תקופת דיווח מייצגות נאמנה את מיטב ציפיות והערכות ההנהלה. לצורך זה, סוקרת ההנהלה יריעה רחבה של נתונים - הן גורמים הספציפיים ללווה והן גורמים הרלוונטיים לסביבת הפעילות בכללותה. במסגרת זו, בוחנת ההנהלה את אומדני ההפסד אל מול מידע ניהולי וכלכלי הקיים ברשותה. כמו כן, במסגרת כימות ההפרשה עשוי הבנק להשתמש לעיתים בתרחישים המייצגים נסיבות ומצבים אשר לדעת ההנהלה הינם במנעד הסבירות, ולהם מייחסת ההנהלה משקלות לצורך כימות האומדן הטוב ביותר.

ד. ניירות ערך זמינים למכירה

הבנק אומד את הפסדי האשראי הצפויים בגין ניירות ערך זמינים למכירה בכל מועד דיווח כאשר השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת. בכל מועד בו השווי הוגן נמוך מהעלות המופחתת, הבנק בוחן האם הירידה בשווי הוגן נובעת מהפסדי אשראי או גורמים אחרים.

ירידת ערך שנובעת בקשר להפסד אשראי, נרשמת באמצעות הפרשה להפסדי אשראי ואילו ירידת ערך שלא נרשמה באמצעות הפרשה להפסדי אשראי, נרשמת דרך רווח כולל אחר, נטו ממס.

הבנק מחשב את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים עבור ניירות ערך זמינים למכירה באופן פרטני, באמצעות השוואה בין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות מנייר הערך לבין בסיס העלות המפוחתת. ההפרשה כאמור נקבעת כנגד רישום של הוצאות בגין הפסד אשראי, כדי לשקף את רכיב הפסד האשראי של הירידה בשווי הוגן אל מתחת לעלות המופחתת. ההפרשה להפסדי אשראי בגין איגרת חוב זמינה למכירה מוגבלת כך שסכומה לא יעלה על סכום ההפרש שבין העלות המופחתת לבין השווי ההוגן הנמוך ממנה. אם השווי ההוגן של נייר הערך עולה עם הזמן, כל הפרשה להפסדי אשראי שלא נמחקה חשבונאית מתבטלת באמצעות הקטנת הוצאה בגין הפסדי אשראי.

הקריטריונים העיקריים לקביעה אם ירידת הערך נובעת מקיומו של הפסד אשראי, מתייחסים הן לגורמים ספציפיים למנפיק והן לגורמים אחרים כדלקמן:

- המידה שבה השווי ההוגן נמוך מבסיס העלות המופחתת;
- ירידה משמעותית בדירוג אשראי ממועד הרכישה ועד מועד פרסום הדוח על ידי סוכנות דירוג;
- כוונה למכירת הנייר;
- עלייה במרווחי האשראי ברמת קבוצת דירוג;
- אירוע כשל של מנפיק נייר הערך לבצע תשלומי ריבית או קרן במועד שנקבע;
- אירוע של חדלות פירעון;
- מבנה התשלומים של איגרת החוב והסבירות שהמנפיק יוכל לבצע תשלומים שיגדלו בעתיד;
- אירועים משפטיים או רגולטוריים שליליים החלים על המנפיק;
- שינויים חוקיים או רגולטורים לרעה המשפיעים על ענף המנפיק;
- תנאים שליליים הקשורים ספציפית לנייר הערך, לענף או לאזור הגאוגרפי (כגון שינויים בטכנולוגיה, הפסקת פעילות של מגזר עסקי, שינויים באיכות חיזוק האשראי (credit enhancement)).
- הרעה משמעותית בתנאים הכלכליים;
- אירוע מאקרו המשפיע על פעילות המנפיק;
- שיבוש במודל העסקי כתוצאה משינויי טכנולוגי או כניסת מתחרים חדשים בתעשייה.

הבנק אינו מתחשב לעניין זה במשך הזמן שבמהלכו השווי ההוגן של הנייר היה נמוך מעלותו. במקרה בו הבנק צופה כי האיגרת בלתי ניתנת לגבייה יוכר סכום ההפרשה להפסדי אשראי כמחיקה חשבונאית.

במקרים בהם הבנק החליט לבצע בדיקה כמותית, מתבצעת הבחינה באמצעות אומדני PD ו- LGD. במסגרת זו, מבוצעת השוואה של היוון תזרימי המזומנים אל מול השווי ההוגן ואל מול העלות המופחתת. במצב בו היוון תזרימי המזומנים הצפויים נמוך מהעלות המופחתת יוכר ההפרש כהפרשה להפסדי אשראי. במקרה בו השווי ההוגן של האיגרת גבוה מסכום היוון תזרימי המזומנים תוכר הפרשה עד רצפת השווי ההוגן.

ה. ניירות ערך מוחזקים לפדיון וחשיפות נוספות

הבנק אינו מכיר בהפרשה להפסדי אשראי בגין אגרות חוב ממשלתיות מסוימות אשר לגביהן סבור הבנק כי הסיכוי לאי תשלום הינו אפס. נכון למועד הדוח הבנק לא מחזיק באגרות חוב המוחזקות לפדיון.

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ו. זיהוי וסיווג חובות בעיתיים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות לצורך אבחנה בין חובות בסיווג בעייתי לרבות חובות לא צוברים לבין חובות תקינים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או לא צובר. חוב מסווג כחוב לא צובר כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי (expected) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חובות לא צוברים סווגו והוצגו בתקופות שקדמו ל-1 בינואר 2022 כחובות פגומים.

- **אשראי בהשגחה מיוחדת-** אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבויות התלויות בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו. לצורך כך, הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. אשראי מסחרי שיתרתו החוזית מתחת ל-1 מיליון ש"ח וכן אשראי לאנשים פרטיים, מסווגים כאשראי בהשגחה מיוחדת כאשר החוב בפיגור של מעל 30 יום ועד 89 יום.
- **אשראי נחות-** מוגדר כאשראי מוגן באופן לא מספק על-ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר. לגבי חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק ממשיך לצבור הכנסות ריבית (למעט אשראי לדיור). סיכון אשראי חוץ מאזני יסווג בסיווג נחות אם מתקיימים שני התנאים: (1) קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית, לכך שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ מאזני תתממש, וכן (2) החובות שיתכן שיתהוו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג שאינו טוב יותר מסיווג כחובות נחותים.
- **אשראי לא צובר-** חוב יסווג כחוב לא צובר, כאשר, בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (expected) שתאגיד בנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. לעניין סעיף זה, המשמעות של גביית כל הסכומים לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב היא שגם תשלומי הריבית וגם תשלומי הקרן על פי החוזה יגבו במועד שנקבע בהסכם החוב. חוב לא יסווג כחוב לא צובר במהלך תקופה שבה חל עיכוב בתשלום, אם התאגיד הבנקאי צופה לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לרבות ריבית שנצברה על פי שיעור הריבית החוזי בתקופה שבה חל עיכוב ובכל מקרה, חוב שנבחן פרטנית יסווג כחוב לא צובר כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם הוא גם "מובטח היטב" (Well secured) וגם "נמצא בהליכי גביה" (In the process of collection).

חוב "מובטח היטב" כאשר הוא מובטח על ידי ביטחון באמצעות שעבוד של רכוש מוחשי או אישי, לרבות ניירות ערך, שערך המימוש שלו מספיק לפירעון החוב (לרבות ריבית שנצברה) או ערבות של צד בעל אחריות פיננסית מוכחת. חוב "נמצא בתהליכי גביה" אם גבייתו מתנהלת באופן תקין באמצעות הליך משפטי או, בנסיבות המתאימות, מאמצי גביה שאינם משפטיים אך צפוי שיביאו בעתיד הקרוב לפירעון החוב או להחזרתו למצב צובר. אשראי לדיור מסווג כחוב לא צובר כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. במועד סיווגו של חוב לא צובר מבטל התאגיד הבנקאי כל ריבית שנצברה והוכרה בדוח רווח והפסד אך טרם נגבתה. כמו כן, ממועד הסיווג ואילך, התאגיד הבנקאי אינו צובר הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כחוב לא צובר.

<u>חוב בעייתי בארגון מחדש</u>

חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה. לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל;
- לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
- החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי; וכן

- ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.
- על פי אומדנים ותחזיות הכוללים רק את היכולות הקיימות של החייב, התאגיד הבנקאי צופה כי תזרימי המזומנים הספציפיים לישות של החייב לא יספיקו על מנת לשרת חוב כלשהו מהחובות שלו(קרן וריבית)בהתאם לתנאים החוזיים של ההסכם הקיים, בעתיד הנראה לעין.

קביעה האם הבנק העניק ויתור:

- הענקת ויתור כאשר כתוצאה מארגון מחדש, הבנק אינו צופה לגבות את כל הסכומים המגיעים לו, לרבות הריבית שנצברה בשיעור הריבית החוזי המקורי.
- ארגון מחדש של חוב בתמורה לביטחונות או ערבויות נוספים מהחייב, כאשר המהות והסכום של הביטחונות או הערבויות שהתקבלו כחלק מארגון מחדש אינם מהווים פיצוי הולם עבור התנאים של הארגון מחדש.
- כאשר לחייב אין גישה למזומן בשיעור ריבית שוק עבור חוב בעל מאפייני סיכון דומים לחוב בארגון מחדש, הארגון מחדש ייחשב כארגון מחדש בשיעור ריבית נמוכה מריבית שוק והדבר עשוי להצביע על כך שהבנק העניק ויתור.

ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ממשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב כאמור עד שהוא משולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסים להסכם נוסף של ארגון מחדש (להלן: "ארגון מחדש עוקב"), התאגיד הבנקאי אינו מתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

א) החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב; וכן

ב) בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב.

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 22 במאי 2016 בדבר "ארגון מחדש של חוב בעייתי", תאגידים בנקאיים רשאים להפסיק לסווג חוב בעייתי בארגון מחדש, כאשר בוצע לחוב זה ארגון מחדש נוסף, ומתקיימים תנאים מסוימים. ההוראות חלות על ארגונים מחדש שבוצעו או חודשו החל מיום 31 בדצמבר 2016.

סיווג של חוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אינו גורם אוטומטית לכך שיהיה צורך לסווג את החוב בסיווג בעייתי. עם זאת, במועד שינוי התנאים, יש לבצע הערכה מעודכנת של הסיווג הנדרש. כל הגורמים הרלוונטיים, כולל היקף הקשיים הפיננסיים של החייב, צריכים להילקח בחשבון כאשר מבצעים את הערכת הסיכון. סיווג החוב כתקין או כבעייתי מבוצע בהתאם למדיניות ולנוהלי הבנק.

חוב ששונו תנאיו בארגון מחדש של חוב בעייתי יכול להיות מסווג כחוב צובר או שאינו צובר במועד השינוי. ככלל, חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש של חוב בעייתי באופן שגורם לכך שקיים ביטחון סביר שהחוב יפרע (קרן וריבית) ויבצע בהתאם לתנאים החדשים, אינו נדרש להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים על ידי הערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ושל יכולת ההחזר לפי התנאים החדשים. ההערכה כוללת בחינה של ביצועי פירעון נמשכים היסטוריים של החייב למשך תקופה של 6 חודשים לפחות. בהתאם, חוב אשר תנאיו שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, ואשר סווג באופן נאות כחוב צובר לפני הארגון מחדש, יכול להמשיך לצבור ריבית בתנאי שלאחר הארגון מחדש: (1) הגביה של הקרן ושל הריבית בהתאם לכללים החדשים מובטחת באופן סביר, בהתבסס על ניתוח אשראי עדכני ומבוסס היטב; (2) יש לחייב היסטוריית ביצועי פירעון נמשכים לתקופה סבירה לפני שינוי התנאים, שלא מסתמכת באופן בלעדי על תשלומי ריבית בלבד; ו-(3) הארגון מחדש משפר את סיכויי הגבייה של ההלוואה בהתאם ללוח פירעון סביר.

החל מיום 1 בינואר 2022, הכללים שמתוארים לעיל חלים גם על אשראי לדיור, בהתאמות הנדרשות.

<u>החזרה של חוב לא צובר למצב של חוב צובר</u>

חוב לא צובר חוזר להיות מסווג כחוב צובר בהתקיים אחד מהמצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בתהליכי גביה.

בנוסף, כדי להחזיר למצב צובר הלוואה לא צוברת שעברה באופן פורמלי ארגון מחדש של חוב בעייתי, יש לבצע ניתוח אשראי עדכני ומתועד היטב, התומך בחזרה למצב צובר בהתבסס על המצב הכספי של החייב וסיכויי ההחזר בהתאם לתנאים המעודכנים. הניתוח מביא בחשבון את ביצועי הפירעון ההיסטוריים הנמשכים של החייב למשך תקופה סבירה לפני שהחוב יחזור לצבור הכנסות ריבית, אך יכול להביא בחשבון תשלומים שבוצעו במשך תקופה סבירה לפני הארגון מחדש אם התשלומים עקביים לתנאים המעודכנים. תקופה של ביצועי פירעון נמשכים בדרך כלל תימשך לכל הפחות 6 חודשים ליום ביצוע הבדיקה. יציאה מסיווג לא צובר תלווה בסיווג החוב כתקין או כבעייתי בהתאם לנוהלי הבנק.

צבירת ריבית והכרה בהכנסות ריבית

חוב לא צובר - במועד סיווגו של חוב לא צובר מבטל התאגיד הבנקאי כל ריבית שנצברה והוכרה בדוח רווח והפסד אך טרם נגבתה. כמו כן, ממועד הסיווג ואילך, התאגיד הבנקאי אינו צובר הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כחוב לא צובר.

במידה וקיים ספק לגביית יתרת החוב הלא צובר, תשלומי ריבית שהתקבלו יירשמו כהקטנת הקרן.

במידה ויתרת החוב נחשבת לבת גביה במלואה, תשלומי ריבית שהתקבלו במזומן יוכרו כהכנסות ריבית ברווח והפסד. הכנסות הריבית יוכרו עד לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי השיעור החוזי. יתרה מעבר לסכום זה ואשר לא נרשמה כהקטנת היתרה הרשומה הנותרת, תירשם כגביית מחיקות חשבונאיות קודמות.

חובות שמחושבת בגינם הפרשה להפסדי אשראי קבוצתית -חוב אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי (למעט אשראי לדיור), אינו מסווג כחוב לא צובר והתאגיד הבנקאי אינו מפסיק לצבור הכנסות ריבית בגינו, גם אם החוב בפיגור של 90 יום ומעלה. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה אחרות המבטיחות שהרווח הנקי של התאגיד הבנקאי אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרת הזכות לקבל את העמלה מהלקוח, בהנחה שהגביה מובטחת באופן סביר.

מחיקה חשבונאית

הבנק מבצע מחיקה חשבונאית במקרים המפורטים להלן:

- כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כבלתי ניתן לגביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת או חוב שבגינו ניהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים בדרך כלל כתקופה העולה על שנתיים).
- במקרה של חוב שגבייתו מותנית בביטחון, כל חלק של חוב העודף על שווי הביטחונות אשר מזוהה כחוב שאינו בר גבייה יימחק באופן מיידי כנגד ההפרשה להפסדי אשראי.
- חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס קבוצתי (ככלל, אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור, אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית נמוכה מ-1 מיליון ש"ח), התאגיד הבנקאי מבצע מחיקה חשבונאית כאשר הוא מזהה הפסדי אשראי ספציפיים, בהתאם למאפייני החובות ובהתבסס על תקופת הפיגור שלהם. ככלל, חובות שאינם מובטחים או חובות המובטחים על ידי בטחון שאינו דירת מגורים, נמחקים כאשר תקופת הפיגור היא 150 יום או יותר.
- בהתייחס לאשראי לדיור, יש לבצע הערכה עדכנית של שווי הביטחון לא יאוחר מהמועד שבו החובות הופכים לחובות בפיגור של 180 או יותר, ולמחוק חשבונאית את החלק של יתרת החוב הרשומה העודף על השווי של הביטחון (בניכוי עלויות מכירה).

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בוויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדשה לחוב בספרי הבנק.

דרישות הגילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי שנקבעו בנושא 310 בקודיפיקציה בדבר "חובות" ובנושא 326 בקודיפיקציה בדבר "מכשירים פיננסיים – הפסדי אשראי", בהתאמות הנדרשות וכפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. הבנק התאים את מתכונת הגילוי בהתאם לכללים החדשים.

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

8. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ההכנסות וההוצאות מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה, למעט המפורטים להלן:

א. לעניין הכרה בהכנסה בגין חובות שסווגו כלא צוברים, ראה סעיף 7 לעיל.

ב. עמלות מעסקי מימון שעניינן עמלות בגין קיבולים, ערבויות, לווי פרויקטים, ואשראי תעודות מוכרות באופן יחסי לתקופות העסקאות.

ג. לעניין ההכרה בהכנסות ובהוצאות בגין ניירות ערך ובגין מכשירים פיננסיים נגזרים, ראה סעיף 6.ב לעיל וראה סעיף 17 להלן, בהתאמה.

ד. עמלות ישירות ביצירת הלוואה (למעט הלוואות עם תקופה מקורית של עד 3 חודשים) נדחות ומוכרות כהתאמת תשואה על פני אורך החיים של ההלוואה. עמלות אלו כוללות בין היתר עמלות שנתקבלו מהלווה כריבית ששולמה מראש או שמטרתן הפחתת שיעור הריבית הנומינלי על ההלוואה, עמלות שמהוות החזר הוצאות לבנק בגין יצירת ההלוואה, עמלות שמהותן פיצוי לבנק בגין הסכמתו לספק הלוואה בתנאים מורכבים או תוך פרק זמן מהיר וכן עמלות שהלווה חויב בהן בקשר להליך היצירה של ההלוואה כגון דמי ניהול, עמלות השמה, עמלות ארגון, עמלות חיתום וכן עמלות אחרות הנלוות לעסקאות מתן ההלוואות.

ה. העמלות שמתקבלות כתוצאה מארגון מחדש (שאינו ארגון מחדש של חוב בעייתי) מטופלות באופן הבא:

הבנק בוחן את השינויים שבוצעו וקובע האם כתוצאה מהם תנאיה של ההלוואה החדשה עדיפים לבנק לפחות כמו התנאים של הלוואות בנות השוואה ללקוחות אחרים בעלי סיכוני גביה דומים. במידה וכן ההלוואה שמומנה מחדש תטופל חשבונאית כהלוואה חדשה וכל העמלות שטרם הופחתו ועמלות פירעון מוקדם של ההלוואה המקורית מוכרות כהכנסות ריבית במועד מתן ההלוואה החדשה. לעומת זאת, אם תנאיה של ההלוואה החדשה אינם עדיפים לתאגיד הבנקאי או אם נעשו רק שינויים מינוריים בחוזה ההלוואה המקורי, כלומר הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים בהתאם לתנאיה של ההלוואה החדשה שונה בפחות מ- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנותרים בהתאם לתנאים של ההלוואה המקורית, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות בהתאמת תשואה.

9. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 166 וכן FAS 140 שתוקן על ידו) ASC 860-10, העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאלית ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונאלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (Subordinated) או בכירות ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. ההפרש בין השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה לבין סכום הנכס שנגרע מוכר בדוח רווח והפסד. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב

מובטח, היינו, הנכסים המועברים כביטחון ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיות החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

10. עסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך

א. שאילה לא מובטחת של ניירות ערך - כאשר הבנק שואל ניירות ערך בשאילה לא מובטחת, התאגיד הבנקאי מכיר בנייר ערך וכנגדו בפיקדון לפי השווי של אותו נייר ערך שהתקבל בעסקת ההשאלה. נייר הערך שהבנק שאל מסווג כנייר ערך בתיק למסחר.

ב. השאלה לא מובטחת של נייר ערך - כאשר הבנק משאיל נייר ערך ששאל מעסקת שאילה לא מובטחת מוכר אשראי ופיקדון כנגדו, בגובה שווי השוק של נייר הערך שהועבר. שינויים בבסיס הצבירה מטופלים כהכנסות ריבית ושינויים בשווי השוק (מעבר לשינויים בבסיס הצבירה) מסווגים בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

ג. מכירה בחסר של נייר ערך שנשאל - כאשר בנק מוכר בחסר של נייר ערך שנשאל על ידו, מוכר מזומן כנגד פיקדון. הפיקדון משוערך רק אם שווי נייר הערך עלה במהלך התקופה הזאת, ומוכר בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכש ומכר חוזר על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת כהכנסות או הוצאות ריבית, בהתאמה.

11. רכוש קבוע (בניינים וציוד)

א. הכרה ומדידה

בניינים וציוד מוצגים לפי עלות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת עלויות שניתן לייחס במישרין לרכוש הקבוע ולהבאתו למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו. כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע. בניינים העומדים למכירה, מוצגים לפי עלות או שווי מימוש שלהם, כנמוך שבהם.

ב. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף - נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

ג. עלויות תוכנה המיועדת לשימוש עצמי:

עלויות שהתאגיד הבנקאי מהוון כחלק מעלות הנכס כוללות עלויות חיצוניות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכים במהלך הפיתוח או הרכישה של התוכנה, עלויות שכר בגין עובדים אשר קשורים במישרין לפרויקט ומקדישים לו מזמנם, על פי היקף הזמן שמוקדש במישרין לתכנית, וכן עלויות מימון הנוצרות במהלך פיתוח התוכנה. עלויות הנהלה וכלליות ועלויות עקיפות לא מהוונות כחלק מעלות הנכס, אלא נזקפות לדוח רווח והפסד עם היווצרותן.

עלויות שהוונו מופחתות על בסיס קו ישר על פני אורך החיים השימושיים של התוכנה, החל מהמועד שבו התוכנה מוכנה לשימוש אליו יועדה. תוכנה נחשבת כמוכנה לשימוש אליו יועדה לאחר שהושלמו כל הבדיקות העיקריות. אורך החיים השימושיים של התוכנה מוערך מחדש בכל תקופה. בקביעת אורך החיים השימושיים התאגיד הבנקאי לוקח בחשבון גורמים רבים, כגון שינויים טכנולוגיים, התיישנות ותחרותיות.

הבנק מיישם בנוגע לעלויות תוכנה לשימוש עצמי את הכללים המפורטים בנושא 350-40 בקודיפיקציה בדבר "תוכנה לשימוש עצמי. נוכח המורכבות החשבונאית בתהליך היוון עלויות תוכנה ונוכח מהותיות סכום עלויות התוכנה שהוונו, נקבעו על ידי המפקח על הבנקים הנחיות לבנק בנושא היוון עלויות תוכנה. על פי ההנחיות, נדרש הבנק לקבוע סף מהותיות לכל פרויקט פיתוח תוכנה בגינו מהוונות עלויות תוכנה אשר לא יפחת מסף של 300 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, ייזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד. כמו כן, נקבע כי תקופת ההפחתה של עלויות פיתוח תוכנה לא תעלה על 5 שנים.

ד. פחת

הפחת מחושב מהעלות ונזקף לדוח רווח והפסד (אלא אם נכלל בערך בספרים של נכס אחר), בהתאם לאורך החיים השימושי שלו, לפי שיטת הקו הישר החל מהמועד בו הנכס מוכן לשימוש ביחס לעלות המקורית. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש, או אורך החיים השימושים שלהם לפי התקופה הקצרה יותר. האומדנים בדבר אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת. הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים כדלקמן:

	אחוז הפחת לשנה
משרדים להשכרה	4
רהוט וציוד משרדי	7-10 (בעיקר 7%)
מחשבים וציוד נלווה	20-33
עלויות תוכנה	20-33
שיפורים במושכר	10

הפחתת נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי תוכנה, נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בבנק (כגון: תוכנות בתהליך פיתוח) אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש על פי החלטת ההנהלה. לפיכך, ירידת ערך בגין נכסים בלתי מוחשיים אלו נבחנת לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש על פי החלטת ההנהלה.

ה. גריעה

ערך בספרים של רכוש קבוע נגרע בעת מימושו או כאשר לא חזויות עוד הטבות כלכליות עתידיות מהשימוש בו או ממימושו. ההפרש בין התמורה נטו מהמימוש, אם קיימת, לבין הערך בספרים של הנכס שנגרע נזקף לדוח רווח והפסד לסעיף "הכנסות אחרות".

12. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

א. ירידת ערך נכסים לא שוטפים מוחזקים לשימוש

נכסים לא שוטפים המוחזקים לשימוש כפופים להערכת ירידת ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של הנכסים עשוי שלא להיות בר השבה.

הפסד מירידת ערך יוכר רק אם הערך בספרים של נכס (קבוצת נכסים) אינו בר השבה והוא עולה על השווי ההוגן שלו. הערך בספרים של נכס (קבוצת נכסים) אינו בר השבה אם הוא עולה על סכום תזרימי המזומנים הבלתי מהוונים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ובסופו של דבר ממימושו.

הפסד מירידת ערך יימדד כסכום בו הערך בספרים של נכס (קבוצת נכסים) עולה על השווי ההוגן שלו. אם הוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים של הנכס לאחר ירידת ערכו הוא בסיס העלות החדש שלו, והוא מופחת על פני יתרת אורך החיים השימושיים של אותו נכס. אין להשיב הפסד מירידת ערך שהוכר בעבר.

ב. קיבוץ נכסים לא שוטפים מוחזקים לשימוש

לצורך בחינת הפסד מירידת ערך, התאגיד הבנקאי מקבץ נכסים והתחייבויות על פי הרמה הנמוכה ביותר עבורה קיימים תזרימי המזומנים הניתנים לזיהוי בנפרד, אשר במידה רבה אינם תלויים בתזרימי המזומנים של קבוצות נכסים והתחייבויות אחרות. הפסד מירידת ערך, אם קיים, יפחית רק את הערך בספרים של נכס או נכסים לזמן ארוך שבקבוצה. ההפסד יוקצה לנכסים לא שוטפים של הקבוצה, באופן יחסי לערכם בספרים של אותם נכסים. ההפסד המיוחס לנכס בודד בקבוצה לא יפחית את הערך בספרים של נכס זה מתחת לשוויו ההוגן.

סממנים לירידת ערך של עלויות תוכנה לשימוש עצמי-

- התוכנה אינה צפויה לספק שירות משמעותי.
- צפוי להתבצע שינוי באופן או בהיקף בו נעשה שימוש בתוכנה כיום או בעתיד.
- צפוי להתבצע שינוי משמעותי בתוכנה

- העלויות הצפויות לפתח או לשנות את התוכנה עולות באופן משמעותי על הסכום המקורי החזוי.

כמו כן נוספו סימנים לכך שתוכנה לא צפויה לשמש את התאגיד הבנקאי-

- מחסור בתקצוב או הוצאות עבור הפרויקט
- חריגות תקציב
- קשיי תכנות שלא צפוי כי ייפתרו בזמן
- הוצגה טכנולוגיה חדשה בשוק כך שההנהלה לא צפויה להמשיך את הפיתוח הנוכחי.
- הושג מידע שהתוכנה זמינה בשוק בעלות הנמוכה באופן מהותי מהעלויות הצפויות לצרכי פיתוח.
- המגזר או היחידה העסקית להם פותחה התוכנה אינם רווחיים או שהופסקו או יופסקו.

13. חכירות

חכירה היא הסכם לפיו המחכיר מעביר לחוכר, בתמורה לתשלום או לסדרת תשלומים, את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוסכמת. קיימים שני סוגים של חכירות: חכירה מימונית (חכירה המעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנלווים לבעלות בנכס, ללא קשר להעברת הזכות הקניינית בסופו של ההסדר) וחכירה תפעולית (חכירה שאינה חכירה מימונית).

תקופת החכירה היא התקופה, שאינה ניתנת לביטול, שלגביה החוכר סיכם חוזית על חכירת הנכס, ביחד עם תקופות נוספות כלשהן שלגביהן קיימת לחוכר אופציה להמשיך את חכירת הנכס, בתשלום נוסף או ללא תשלום נוסף, כאשר במועד ההתקשרות בחכירה וודאי באופן סביר שהחוכר יממש את האופציה. הבנק מכיר במועד תחילת החכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה של עד 12 חודשים עבורם החברה בחרה לא להכיר בנכס והתחייבות ומטופלות כאשר דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר.

14. דיווח מגזרי

א. מגזרי פעילות פיקוחיים:

התאגיד הבנקאי מדווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, הכוללת דרישת גילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים", בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים. החלוקה למגזרי הפעילות הפיקוחיים מבוססת בעיקרה על מאפייני הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתייחס לתיק הנכסים הפיננסיים שיש להם ולקוחות עסקיים מסווגים בהתייחס למחזור פעילותם.

מתכונת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ערוכה בהתאם לכללי החשבונאות שאומצו לצורך עריכה והצגה של הדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

ב. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה:

גישת ההנהלה לפילוח פעילות הבנק אינה שונה מהותית מגישת פילוח המגזרים הפיקוחית, ועל כן הבנק מדווח על מגזרי הפעילות בהתאם למתכונת האחידה שקבע המפקח בלבד.

15. הוצאות הנפקה נדחות

הוצאות הנפקה והפצה של אגרות חוב מוצגות על בסיס העלות והן מופחתות במשך תקופת הפירעון של ההתחייבויות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

16. מיסים על הכנסה

שיעור המס החל על התאגיד הבנקאי הוא שיעור המס המוטל על מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף. שיעור זה כולל מס רווח ומס שכר המוטלים על הכנסה לפי חוק זה.

מס השכר נכלל בסעיף "משכורת והוצאות נלוות" בדוח רווח והפסד.

הדוחות הכספיים כוללים מיסים שוטפים ומיסים נדחים. מיסים שוטפים הנם סכום המיסים על ההכנסה שיש לשלם או שניתן להשיב בתקופה השוטפת. מיסים נדחים הוכרו

בגין הפרשים זמניים בין הדיווח הכספי לבין בסיס המס של נכס או התחייבות ובגין העברה קדימה של הפסדים לצרכי מס.

נכסי מיסים נדחים והתחייבויות מיסים נדחים נמדדים לפי שיעורי המס החוקיים הצפויים לחול על הכנסה חייבת במס בתקופות שבהן צפוי כי ימומש הנכס או תסולק ההתחייבות, בהתבסס על שיעורי המס ועל חוקי המס אשר נחקקו עד לסוף תקופת הדיווח. חוק יחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ב"רשומות".

התאגיד הבנקאי מכיר בהתחייבות מיסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס, אלא אם התחייבות המיסים הנדחים נובעת מהכרה במוניטין שאינו מופחת לצרכי מס או מהתחייבות מיסים נדחים בגין חברות בנות, כמפורט להלן.

התאגיד הבנקאי לא הכיר בהתחייבות מיסים נדחים בגין הפרשים זמניים שנוצרו עד ליום 31 בדצמבר 2016 בגין השקעה בחברות בנות מקומיות. הפרשים זמניים אלו עשויים להתחייב במס, במידה והתאגיד הבנקאי יממש את ההשקעה בחברות הבנות המקומיות. מכיוון שהשקעות אלה נרכשו על ידי התאגיד הבנקאי כדי להחזיק בהן ולפתחן, והואיל ואין בכוונת התאגיד הבנקאי לממשן, לא הוכרה התחייבות כאמור. החל מיום 1 בינואר 2017, התאגיד הבנקאי הכיר בהתחייבות מיסים נדחים, בגין הפרשים זמניים חייבים במס בגין חברות בנות מקומיות. התאגיד הבנקאי מכיר בנכס מיסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים. נכס מס נדחה מופחת בסכום יתרת הפרשה (valuation allowance) אם, על סמך משקל הראיות הקיימות, יותר סביר מאשר לא כי חלק או כל נכס המס הנדחה לא ימומש. לעניין נכס מס בגין הפסדים מועברים, התאגיד הבנקאי מיישם קריטריונים נוספים על מנת להעריך את ההסתברות שתהיה מספיק הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנהל את ההפסדים לצרכי מס.

הכנסות והוצאות ריבית בגין מיסים על הכנסה וכן קנסות לרשויות המס יסווגו בסעיף "מיסים על הכנסה". התאגיד הבנקאי מיישם את הטיפול החשבונאי בדבר חוסר ודאות במיסים על הכנסה לעניין פוזיציות מס לא ודאיות מול רשויות המס (FIN 48). במקרים אלו, מיושמת גישה דו שלבית: בשלב הראשון, התאגיד הבנקאי מכיר בספרים רק בפוזיציות מס שצפוי (more likely than not) כי תתקבלנה על סמך העובדות הטכניות שלהן בלבד (בהתאם לחוקי המס, הנחיות הרגולציה והפרקטיקה הנהוגה, אם קיימת). תאגיד בנקאי שעומד בתנאי השלב הראשון מכיר בפוזיציית המס על בסיס הסכום הגבוה ביותר שצפוי (more likely than not) שיוכר, בהסתברות מצטברת מעל 50%.

17. מכשירים פיננסיים נגזרים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, על תאגיד בנקאי להכיר בכל המכשירים הנגזרים, לרבות מכשירים נגזרים מסוימים המשובצים בחוזים אחרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ולמדוד אותם לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד, בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר. שינויים בשווי הוגן של מכשירים נגזרים אשר אינם מגדרים מוכרים בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

הבנק מתקשר בחוזים אשר אינם עומדים בשלמותם בהגדרת מכשיר נגזר - חוזים כאלה יכולים להכיל מכשירים נגזרים משובצים. מכשיר נגזר משובץ יופרד מהחוזה המארח ויטופל כמכשיר נגזר בהתקיים שלושת התנאים הבאים, במצטבר: המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח, המכשיר המעורב אינו נמדד מחדש על פי שוויו ההוגן בהתאם לכללים חשבונאיים מקובלים, תוך דיווח על שינויים בשווי ההוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם ומכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. משזוהה הנגזר המשובץ הוא מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. רווח או הפסד מנגזר שלא יועד כמכשיר מגדר מוכר בדוח רווח והפסד באופן שוטף. העסקאות במכשירים נגזרים מהוות חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. השווי ההוגן של המכשירים הנגזרים מוצג במאזן כנכסים בגין מכשירים נגזרים או כהתחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים, לפי העניין, והתוצאות מעסקאות במכשירים נגזרים הנובעות מרישומן על בסיס שווי הוגן נכללות בדוח רווח והפסד במסגרת סעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

18. מדידת שווי הוגן

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בנושא 820 בקודיפיקציה אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות, קביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא. הפריטים העיקריים אותם מודד הבנק בשווי הוגן מדי תקופה הינם אגרות חוב זמינות למכירה, ניירות ערך למסחר, מניות שאינן למסחר לגביהן קיים שווי הוגן זמין ומכשירים פיננסיים נגזרים.

תקן ASC 820-10 מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על-ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע- (nonperformance) ואת הסיכון לאי ביצוע (risk credit) נושא 820 בקודיפיקציה דורש לשקף את סיכון האשראי (Nonperformancrisk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החוזר מבחין בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי ההוגן:

נתונים נצפים (observable inputs) מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים (unobservable inputs) משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.

נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים או התחייבויות זהים בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על-ידי נתוני שוק נצפים.

נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם לא נצפים.

במדידת שווי הוגן, התאגיד הבנקאי עושה שימוש בטכניקות הערכת שווי המביאות למקסימום את השימוש בנתונים נצפים רלוונטיים ולמינימום את השימוש בנתונים לא נצפים.

מדידת שווי הוגן מתבססת על ההנחה שהעסקה מתבצעת בשוק העיקרי (market Principal) של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק המועיל ביותר של הנכס או ההתחייבות. השוק העיקרי הוא השוק בעל הנפח ורמת הפעילות הגבוהים ביותר עבור הנכס או ההתחייבות. השוק המועיל ביותר הוא השוק המביא למקסימום את הסכום שהיה מתקבל במכירת הנכס או מביא למינימום את הסכום שהיה משולם בהעברת ההתחייבות, לאחר שהובאו בחשבון עלויות עסקה ועלויות הובלה.

ככלל, במדידות שווי הוגן מסוימות שאינן רמה 1, התאגיד הבנקאי מבצע התאמות לנתוני השוק הרלוונטיים על מנת לשקף, בין היתר, את סיכון האשראי של הצד הנגדי, את איכות האשראי של התאגיד הבנקאי עצמו, אילוצי נזילות וכדומה. למידע נוסף, ראה ביאור 32א(4). כמו כן, כאשר קיים סיכון אשראי מהותי בגין מכשיר נגזר, שאין לגביו מחיר מצוטט בשוק פעיל, ואין אינדיקציות משוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי שיכולות להיחשב כנתון ברמה 1 או ברמה 2, מדידת השווי ההוגן של המכשיר הנגזר נחשבת מדידת שווי הוגן ברמה 3. כאשר הנתונים המשמשים למדידת שווי הוגן מסווגים לרמות שונות במדרג השווי ההוגן, הבנק מסווג את מדידת השווי ההוגן בכללותה לרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהוא משמעותי למדידה בכללותה.

19. זכויות עובדים

א. הטבות לאחר פרישה –פיצויים והטבות אחרות (להלן: "פיצויים") – תכניות להטבה מוגדרת

הטבת פיצויים הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. ברמה הכללית, סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית, אשר לעתים קרובות כוללת את משך הזמן שחי העובד או חיים שאריו, את מספר שנות השירות שסיפק העובד ואת התגמול של העובד בשנים מיד לפני הפרישה או הסיום.

הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה ההיסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה. לצורך זה, הבנק נעזר בנתונים זמינים בשוק על כל אחת מהקטגוריות המשמעותיות של הנכסים בתיק, ומשקלל אותם לפי ההרכב של נכסי התכנית.

אם המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על השווי ההוגן של נכסי התכנית, הבנק מכיר במאזן בהתחייבות השווה להתחייבות הלא ממומנת בגין הטבה חזויה. אם השווי ההוגן של נכסי התכנית עולה על המחויבות בגין הטבה חזויה, הבנק מכיר במאזן בנכס השווה להתחייבות שממומנת ביתר בגין ההטבה החזויה. המחויבות בגין הטבה חזויה משקפת את הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד ששופק לפני מועד המאזן. מדידת מחויבות זו תתבסס על הנחות אקטואריות המתאימות למועד המאזן של הבנק) לדוגמה, תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה.

הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בהתאם.

שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית, הינו "רווח או הפסד" (להלן: "רווח או הפסד אקטוארי"). רווחים או הפסדים אקטואריים אינם מוכרים בעלות פנסיה נטו לתקופה במועד היווצרותם אלא מוכרים ברווח כולל אחר. בתקופות עוקבות, רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן בדוח רווח או הפסד כרכיב של עלות פנסיה נטו לתקופה לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים ו/או פנסיה מוקדמת.

ב. תכניות להפקדה מוגדרת - הטבות לאחר פרישה

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבונו של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. בתכנית להפקדה מוגדרת אחרי פרישה, ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה, ובחילוטים של הטבות של משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבונו של אותו משתתף. במידה שנדרש כי ההפקדות המוגדרות של תכנית לחשבונו של אדם יעשו לתקופות שבהן אותו אדם מספק שירותים, עלות הפנסיה נטו או עלות ההטבה האחרת לאחר פרישה נטו לתקופה תהיה ההפקדה הנדרשת לאותה תקופה. אם תכנית דורשת שייעשו הפקדות לתקופות לאחר שאדם פורש לגמלאות או מסיים את העסקתו, העלות הנאמדת תיצבר במהלך תקופת השירות של העובד. התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

ג. שי לחג

הבנק מכיר בסכום הלא מהוון של ההטבה השוטפת במועד מתן השירות. בנוסף, הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים של הטבות אחרות לאחר הפרישה.

ד. היעדרויות בתשלום

חופשה - הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה נזקפים מידית לדוח רווח והפסד. לצורך קביעת ריבית ההיוון ואופן ההקצאה לתקופות של עלות השירות, הבנק מיישם את העקרונות של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת בהתאמות הנדרשות. מחלה -הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה.

ה. הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים – מענקי יובל

הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה המזכה בהטבה. לצורך חישוב ההתחייבות בגין הטבות אלה מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.

20. התחייבויות תלויות

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, אומצו הוראות תקן חשבונאות אמריקאי ASC 450 וההוראות הנלוות אליו לעניין הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות, למעט במקרים נדירים כמו בתביעות ייצוגיות שבהן אין באפשרות הבנק ויועציו המשפטיים להעריך את תוצאותיהן.

בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי נכללות הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכת היועצים המשפטיים.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, התאגיד הבנקאי יוצר הפרשה בגין תביעה, בהתקיים שני תנאים מצטברים:

1. צפוי (Probable), כלומר הסתברות מעל ל-70%, שהתהוותה מחויבות לסוף תקופת הדיווח בהתאם למידע הזמין עד למועד שבו הדוחות הכספיים פורסמו; וכן
2. ניתן לאמוד את סכום המחויבות באופן סביר.

הערכת הנהלת הבנק, הנסמכת על יועציה המשפטיים בקשר להסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות נקבעת על בסיס שלושה תחומי הסתברות, כדלהלן:

1. סיכון צפוי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו נכללו הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים.

   סיכון אפשרי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי.
2. סיכון קלוש - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה קטנה או שווה ל-20%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי. בגין תביעות שהחשיפה בהן קלושה אולם ההתחייבות או ההפסד האפשרי המרבי עלולים להעמיד בספק את המשך פעולתו של הבנק, ניתן גילוי.

ערבויות הינן חוזים אשר דורשים באופן מותנה מהערב לבצע תשלומים לנערב בעת התרחשות התנאים המחייבים במימוש הערבות. התחייבות בגין ערבות מוכרת בספרים כסכום שוויה ההוגן גם אם לא צפוי שהתשלומים יבוצעו בעתיד. במקרים בהם במועד ההכרה לראשונה הבנק נדרש להכיר בהפרשה להפסד תלוי בגין הערבות בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, ההתחייבות בגין הערבות נמדדת המועד ההכרה לראשונה לפי הגבוה מבין השווי ההוגן וסכום ההפרשה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה. ההתחייבות נגרעת מהספרים במועד בו הבנק משוחרר מהסיכון. מועד השחרור מהסיכון בגין ערבות תלוי במהות הערבות. בדרך כלל, הבנק גורע את ההתחייבות במועד סילוק ההתחייבות. כאשר הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, המדידה העוקבת מתבצעת גם כן בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה.

הוראות ההכרה והמדידה במועד ההכרה לראשונה אינן חלות על ערבויות אשר ניתנו בין חברה אם לחברה בת, בין שתי חברות אחיות ובין בעל החברה לחברה.

21. רווח למניה

הרווח למניה מחושב על-ידי חלוקה של הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות החברה במספר המניות הרגילות המשוקלל שקיים במהלך התקופה. ברווח הבסיסי למניה נכללות רק מניות אשר קיימות בפועל במהלך התקופה.

22. בעלי עניין וצדדים קשורים

המידע על יתרות מאזניות וחוץ מאזניות והמידע על תוצאות העסקאות (להלן: "המידע") עם בעלי עניין צדדים קשורים ניתן לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין או צד קשור לפי ההגדרות בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור, או כאיש קשור, לפי ההגדרות בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 בדבר "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". בנוסף לדרישות הגילוי הנדרשות מכוח הוראות הדיווח לציבור, התאגיד הבנקאי מיישם גם את הוראות הגילוי המתחייבות מיישום נושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור". המידע על בעלי עניין וצדדים קשורים מתייחס לתאגיד הבנקאי והחברות המאוחדות שלו, ואינו מוצג על בסיס התאגיד הבנקאי לבדו.

ו. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

נושא התקן / ההוראה	מועד תחילה	תמצית הדרישות בתקן/ הוראה	השפעה על הדוחות הכספיים
עדכון תקינה ASU 2022-02 בדבר ארגון מחדש של חובות בעייתיים ודרישות גילוי לפי שנת העמדת אשראי.	ההוראות שנקבעו בחוזר יחולו החל מיום 1 בינואר 2024 ואילך.	ביום 19 באוקטובר 2023 פורסם החוזר הסופי לעדכון הוראת הדיווח לציבור בקשר לעדכון תקינה 2022-02 בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי. העדכון כולל, בין היתר: • החלפת המונח "חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי" – "שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסים". • עדכון דרישות הגילוי – יש לתת גילוי על כל שינוי בתנאי החוב, הכולל ויתור על קרן, הפחתת שיעור הריבית, או הארכת תקופה שאינה גורמת לדחייה זניחה בתשלומים. לאור השינוי אין צורך לבצע בדיקה האם ניתן ללווה ויתור כלכלי. • תוספת דרישה לגילוי על מחיקות ברוטו, תחת הגילוי "איכות אשראי לפני שנת העמדת האשראי". • הוספת דרישות גילוי לדוח הדירקטוריון וההנהלה ביחס לשינויים משמעותיים בתנאי חובות של לווים שאינם בקשיים פיננסים. הוראות מעבר, בין היתר: • נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2024. • בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית, בשינויים המתחייבים. • נדרש לתת גילוי בדוח לציבור לשנת 2023 לגבי ההשפעה הצפויה של הכללים החדשים. • תאגיד בנקאי אינו נדרש לכלול בדוחות בשנת 2024 ואילך גילוי למידע המתייחס לארגונים מחדש של חובות בעייתיים שבוצעו עד ליום 31.12.2023, אם מידע זה לא נדרש לפני כן בהתאם להוראות הדיווח לציבור. • תאגיד בנקאי רשאי לקבוע את יתרת החובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים עד ליום 31.12.2023 לפי יתרת החובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי עד ליום 31.12.2023, ובלבד שיינתן לכך גילוי.	להערכת הבנק ,לחוזר לא צפויה השפעה מהותית למעט עדכון דרישות גילוי כאמור לעיל.
עדכון תקינה ASU 2022-03 בדבר מדידת שווי הוגן של ניירות ערך הוניים אשר חלה עליהם חסימת סחירות	הוראות העדכון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות והביניים המתחילות לאחר ה-15 בדצמבר 2023 או במועד אימוץ מוקדם, ככל והישות בחרה באימוץ מוקדם של העדכון. ישויות שאינן ישויות השקעה, בעת היישום לראשונה נדרשות ליישם עדכון זה בדרך של מכאן להבא.	ביום 29 ביוני 2022 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה "- FASB") את ASU 2022-03 בדבר מדידת שווי הוגן של ניירות ערך הוניים אשר חלה עליהם חסימת סחירות (להלן "העדכון"). העדכון מבהיר כי חסימת סחירות חוזית על נייר ערך הוני מהווה חסימה ספציפית לישות ואינה חלק מיחידת מידה חשבונאית של נייר הערך כאמור ולכן לא תילקח בחשבון במדידת השווי ההוגן. כמו כן, העדכון הדגיש כי לא ניתן להכיר ולמדוד בנפרד את חסימת הסחירות החוזית. בנוסף, העדכון מכיל דרישות גילוי חדשות על ישויות המחזיקות בניירות ערך עם חסימה חוזית, בין השאר, גילוי על שווי הוגן של ניירות הערך כאמור, אופי ויתרת התקופה של ההגבלה וכן נסיבות אשר עשויות לגרום לביטול ההגבלה . התאמות אשר נובעות מהיישום כאמור יוכרו בדוח רווח והפסד ויינתן גילוי לסכומן במועד היישום.	להערכת הבנק השפעת ההוראות החדשות על הדוחות הכספיים אינה מהותית.

נושא התקן / ההוראה	מועד תחילה	תמצית הדרישות בתקן/ הוראה	השפעה על הדוחות הכספיים
ASU 2023-07 עדכון תקינה בדבר שיפורים בדרישות הגילוי אודות מגזרים ברי דיווח	הוראות העדכון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מתקופות שנתיות המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2023, ולגבי תקופות ביניים המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2024. אימוץ מוקדם אפשרי. בעת יישום לראשונה הישות נדרשת ליישם עדכון זה למפרע לכל התקופות המוצגות בדוחות הכספיים, אלא אם הדבר אינו מעשי.	ביום 27 בנובמבר 2023 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את ASU 2023 - 07 בדבר שיפורים בדרישות הגילוי אודות מגזרים. העדכון משפר את דרישות הגילוי החלות על הישויות, לרבות, הוספת דרישה לספק גילוי במסגרת ביאור המגזרים על 'הוצאות משמעותיות' המדווחות ל-CODM, מתן הסבר לאופן בו ה- CODM משתמש בדיווח המגזרי, הרחבת דרישות גילוי שנתיות מסוימות לתקופות ביניים, חשיפת זהותו ותפקידו של ה-CODM וכן הבהרה כי נושא 280 חל גם על ישויות בעלות מגזר בודד.	הבנק בוחן את השפעת ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים.
ASU 2023-09 עדכון תקינה בדבר שיפורים בדרישות הגילוי של מיסים על הכנסה	הוראות העדכון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מתקופות שנתיות המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2024. אימוץ מוקדם אפשרי. בעת יישום לראשונה הישות נדרשת ליישם עדכון זה בדרך של מכאן ולהבא. יישום למפרע עבור תקופות קודמות מוצגות אפשרי.	בדרישות הגילוי של מיסים על הכנסה (ה -"FASB" ביום 14 בדצמבר 2023 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית) את ASU 2023 - 09 בדבר שיפורים בדרישות הגילוי על מיסים על הכנסה. התיקונים במסגרת העדכון מוסיפים דרישות גילוי משופרות חדשות וכן מוחקים דרישות גילוי מסוימות.	הבנק בוחן את השפעת ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים.

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
א. הכנסות ריבית			
מאשראי לציבור	1,196.0	863.7	622.5
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	136.3	30.3	2.1
מפיקדונות בבנקים	2.5	-	-
מאגרות חוב	36.1	12.7	4.1
סך הכל הכנסות הריבית	**1,370.9**	**906.7**	**628.7**
ב. הוצאות ריבית			
על פיקדונות הציבור	513.7	160.4	112.5
על פיקדונות מבנקים	1.7	2.9	2.0
על תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	123.8	148.2	60.0
סך הכל הוצאות הריבית	**639.2**	**311.5**	**174.5**
סך הכנסות ריבית, נטו	**731.7**	**595.2**	**454.2**
ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
זמינות למכירה	22.4	12.2	4.1
למסחר	13.7	0.5	-
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	**36.1**	**12.7**	**4.1**

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
1. מפעילות במכשירים נגזרים [1][2]			
סך הכול מפעילות במכשירים נגזרים	11.9	(5.6)	(1.1)
2. מהשקעה באיגרות חוב			
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה [3]	0.1	0.1	0.2
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה [3]	(0.6)	(1.7)	(0.5)
סך הכל מהשקעה באג"ח	**(0.5)**	**(1.6)**	**(0.3)**
3. הפרשי שער, נטו	**(12.4)**	**8.2**	**2.5**
4. מהשקעה במניות			
רווחים (הפסדים) ממכירת קרנות חוב	(0.7)	-	-
הפרשה לירידת ערך בגין מניות שאינן למסחר	-	-	(3.5)
דיבידנד ממניות שאינן למסחר	3.5	4.7	3.0
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו	(1.1)	-	0.3
סך הכל מהשקעה במניות	**1.7**	**4.7**	**(0.2)**
5. רווחים בגין הלוואות שנמכרו [6]	**43.0**	**65.9**	**44.1**
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**43.7**	**71.6**	**45.0**
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר			
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים	(5.2)	9.2	(0.4)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו [4]	(0.4)	(2.0)	(0.1)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו [5]	(1.1)	(1.6)	0.1
סך הכל בגין פעילויות למטרת מסחר	**(6.7)**	**5.6**	**(0.4)**
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית	**37.0**	**77.2**	**44.6**
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר לפי חשיפת סיכון			
חשיפת ריבית	(4.4)	7.2	0.2
חשיפה למניות	(1.1)	(1.6)	0.1
חשיפת מטבע חוץ	(1.2)	-	(0.7)
סך הכל	**(6.7)**	**5.6**	**(0.4)**

(1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(2) מזה בגין נגזרי אשראי, בהם התאגיד הבנקאי מוטב ליום 31 בדצמבר 2023, ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 31 בדצמבר, 2021 בסך של 0.0 מיליוני ש"ח, (0.1) מיליוני ש"ח ו-(2.0) מיליוני ש"ח בהתאמה.

(3) סווג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.

(4) מזה חלק מהפסדים הקשורים לאג"ח ותעודות סל למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בבנק ובמאוחד, ליום 31 בדצמבר 2023, ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 31 בדצמבר, 2021 בסך של 0.3 מיליוני ש"ח, 3.8 מיליוני ש"ח ו-(0.1) מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(5) מזה חלק ההפסדים הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בבנק ובמאוחד, ליום 31 בדצמבר 2023, ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 31 בדצמבר, 2021 בסך של (0.2) מיליוני ש"ח, (1.7) מיליוני ש"ח ו-(0.6)מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(6) לפרטים אודות רווח בגין הלוואות שנמכרו ראה ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות וביאור 29ג מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי.

ביאור 4 – עמלות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
פעילות בניירות ערך	12.0	18.1	12.0
עמלות ליווי פרויקטים	24.2	21.5	20.0
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	12.9	10.3	9.0
טיפול באשראי	8.2	8.3	7.7
הפרשי המרה	13.3	11.9	12.7
עמלות מביטוח חיים	1.5	3.9	6.8
עמלות מעסקי מימון	3.4	3.7	3.5
עמלות מביטוח נכס	0.4	0.7	0.9
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	2.5	3.1	3.2
עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים	14.8	15.0	14.3
עמלות מכרטיסים נטענים	26.1	17.0	9.2
עמלות אחרות	4.5	3.4	3.3
סך כל העמלות התפעוליות	**123.8**	**116.9**	**102.6**

ביאור 4א – הכנסות מחוזים עם לקוחות[1]

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023						
עמלות משירותים עיקריים	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים זעירים	עסקים קטנים	עסקים בינוניים וגדולים	מוסדיים	ניהול פיננסי	סה"כ
פעילות בניירות ערך	4.7	1.8	5.5	-	-	-	-	12.0
עמלות ליווי פרויקטים	-	-	11.5	3.2	9.5	-	-	24.2
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	2.7	-	-	-	-	-	10.2	12.9
טיפול באשראי	6.1	1.1	0.3	-	0.7	-	-	8.2
הפרשי המרה	4.8	1.6	6.6	-	0.3	-	-	13.3
עמלות מביטוח חיים	1.5	-	-	-	-	-	-	1.5
עמלות מעסקי מימון	-	-	1.1	0.6	1.7	-	-	3.4
עמלות מביטוח נכס	0.4	-	-	-	-	-	-	0.4
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	2.0	0.5	-	-	-	-	-	2.5
עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים	14.8	-	-	-	-	-	-	14.8
עמלות מכרטיסים נטענים	26.1	-	-	-	-	-	-	26.1
עמלות אחרות	4.5	-	-	-	-	-	-	4.5
סך כל העמלות התפעוליות	**67.6**	**5.0**	**25.0**	**3.8**	**12.2**	**-**	**10.2**	**123.8**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						
עמלות משירותים עיקריים	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים זעירים	עסקים קטנים	עסקים בינוניים וגדולים	מוסדיים	ניהול פיננסי	סה"כ
פעילות בניירות ערך	5.8	2.0	10.3	-	-	-	-	18.1
עמלות ליווי פרויקטים	-	-	11.8	3.2	6.5	-	-	21.5
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	3.7	-	-	-	-	-	6.6	10.3
טיפול באשראי	6.6	0.7	0.1	-	0.9	-	-	8.3
הפרשי המרה	4.5	0.8	6.0	-	0.6	-	-	11.9
עמלות מביטוח חיים	3.9	-	-	-	-	-	-	3.9
עמלות מעסקי מימון	-	-	1.2	0.5	2.0	-	-	3.7
עמלות מביטוח נכס	0.7	-	-	-	-	-	-	0.7
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	2.4	0.6	0.1	-	-	-	-	3.1
עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים	15.0	-	-	-	-	-	-	15.0
עמלות מכרטיסים נטענים	17.0	-	-	-	-	-	-	17.0
עמלות אחרות	3.4	-	-	-	-	-	-	3.4
סך כל העמלות התפעוליות	**63.0**	**4.1**	**29.5**	**3.7**	**10.0**	**-**	**6.6**	**116.9**

(1) לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.

ביאור 4א – הכנסות מחוזים עם לקוחות[1] (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021							
עמלות משירותים עיקריים	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים זעירים	עסקים קטנים	עסקים בינוניים וגדולים	מוסדיים	ניהול פיננסי	סה"כ
פעילות בניירות ערך	3.6	1.9	6.5	-	-	-	-	12.0
עמלות ליווי פרויקטים	-	-	9.1	3.3	7.6	-	-	20.0
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	4.7	-	-	-	-	-	4.3	9.0
טיפול באשראי	5.3	0.2	1.9	0.2	0.1	-	-	7.7
הפרשי המרה	5.0	1.0	5.6	0.1	1.0	-	-	12.7
עמלות מביטוח חיים	6.8	-	-	-	-	-	-	6.8
עמלות מעסקי מימון	-	-	0.7	0.5	2.3	-	-	3.5
עמלות מביטוח נכס	0.9	-	-	-	-	-	-	0.9
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	2.5	0.6	0.1	-	-	-	-	3.2
עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים	14.3	-	-	-	-	-	-	14.3
עמלות מכרטיסים נטענים	9.2	-	-	-	-	-	-	9.2
עמלות אחרות	3.3	-	-	-	-	-	-	3.3
סך כל העמלות התפעוליות	**55.6**	**3.7**	**23.9**	**4.1**	**11.0**	**-**	**4.3**	**102.6**

ביאור 5 – הכנסות אחרות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
הכנסות ממכירת נכס מקרקעין [1]	-	-	13.3
הכנסות ממכירת זכויות [2]	-	24.5	-
הכנסות מרכישה עצמית [3]	-	6.1	-
סך כל ההכנסות האחרות	**-**	**30.6**	**13.3**

(1) בשנת 2021 הבנק מכר נכס מקרקעין. לפרטים אודות המכירה ראה ביאור 34 בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2021.

(2) בשנת 2022 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, חברה בת בשליטה של הבנק, חתמה על ההסכם למכירת זכויותיה בקשר עם כל או חלק הפוליסות בתיק הביטוחים, בו עיר שלם שימשה כסוכן עבור לקוחות הבנק.

(3) בשנת 2022 רכש הבנק אגרות חוב שהנפיקה חברת הבת של הבנק, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ.

ביאור 6 – משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
משכורות	169.8	149.4	139.1
הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות חופשה ומחלה	28.6	23.1	14.2
ביטוח לאומי ומס שכר	47.4	42.6	36.1
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים):			
הוצאות בגין הטבה מוגדרת עלות שרות [1]	4.3	3.1	12.7
הפקדה מוגדרת [2]	1.6	1.0	2.7
הטבות מיוחדות בגין פיטורין	-	-	-
הוצאות נלוות אחרות	2.6	2.7	2.5
סך הכל משכורות והוצאות נלוות	**254.3**	**221.9**	**207.3**

(1) בשנת 2021 כולל עלות שירותי עבר בסך 9.2 מיליוני ש"ח. ראה ביאור 22- זכויות עובדים.

(2) בשנת 2021 כולל קיזוז הפקדות בגין שירותי עבר בסך 5.3 מיליוני ש"ח.

ביאור 7 – הוצאות אחרות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
מחשב	58.8	53.8	50.2
שירותים מקצועיים	23.9	21.8	23.6
שיווק ופרסום	17.2	25.0	22.0
עמלות	4.8	7.6	4.7
אחזקת רכב	5.3	4.9	4.3
מוקד טלפוני	5.3	5.5	4.5
הדרכה והשתלמויות	6.0	5.2	4.0
תקשורת (דואר, טלפון, משלוחים וכד')	5.3	4.9	4.2
שכר חברי דירקטוריון	1.6	1.9	1.5
משרדיות	2.9	2.3	2.7
ביטוח	2.8	2.3	2.2
הוצאות בגין הטבה מוגדרת	0.3	0.3	0.5
הוצאות הנפקת כרטיסים נטענים	20.4	12.2	9.2
אחרות	10.3	7.8	5.2
סך כל ההוצאות האחרות	**165.1**	**155.5**	**138.8**

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. הרכב ההפרשה למסים על הרווח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
מיסים שוטפים בגין שנת החשבון	86.4	92.8	40.2
מיסים שוטפים בגין שנים קודמות	1.0	-	2.7
סך כל המסים השוטפים	**87.4**	**92.8**	**42.9**
בתוספת (בניכוי):			
מיסים נדחים בגין שנת החשבון	(11.1)	(5.6)	35.2
מיסים נדחים בגין שנים קודמות	-	-	-
סך כל המסים הנדחים	**(11.1)**	**(5.6)**	**35.2**
הפרשה למיסים על ההכנסה	**76.3**	**87.2**	**78.1**

ב. התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי השיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על הבנק לבין ההפרשה למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח

רווח והפסד:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
רווח לפני מס	213.0	251.1	222.0
שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל	34.19%	34.19%	34.19%
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	72.8	85.8	75.9
מס (חסכון במס) בגין:			
הוצאות אחרות לא מוכרות	2.6	1.5	1.0
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל	-	-	(2.5)
מיסים בגין שנים קודמות	1.0	-	2.7
הפרשים אחרים	(0.1)	(0.1)	1.0
הפרשה למיסים על ההכנסה	**76.3**	**87.2**	**78.1**

ג. שומות

לבנק הוצאו שומות מס עד וכולל שנת המס 2018, שומות מס ניכויים של הבנק עד וכולל 2018 נחשבות כסופיות.

בחברות המאוחדות של הבנק השומות נחשבות לסופיות עד וכולל שנת המס 2018, למעט חברת תמר אריאל קפיטל בע"מ שהוקמה בשנת 2022.

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד. תנועה במסים הנדחים[1]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2022	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו להון	2023	2023 שיעור מס ממוצע
נכסי מיסים נדחים לקבל						
הפרשה לחופשה ומענק יובלות ופיצויים	5.8	(0.3)	(0.6)	-	4.9	34.19%
הפרשה להפסדי אשראי	63.1	11.5	-	-	74.6	34.19%
סה"כ	**68.9**	**11.2**	**(0.6)**	**-**	**79.5**	**34.19%**
יתרות הניתנות לקיזוז [1]	(11.1)	(0.1)	-	-	(11.2)	
יתרת נכסי מיסים נדחים, בניכוי יתרות ניתנות לקיזוז	**57.8**	**11.1**	**(0.6)**	**-**	**68.3**	
התחייבויות למיסים נדחים						
בגין השקעה בחברות מוחזקות	9.7	-	-	-	9.7	34.19%
בגין התאמת נכסים אחרים	1.4	0.1	-	-	1.5	34.19%
סה"כ	**11.1**	**0.1**	**-**	**-**	**11.2**	**34.19%**
יתרות הניתנות לקיזוז [1]	(11.1)	(0.1)	-	-	(11.2)	
יתרת התחייבויות מיסים נדחים, בניכוי יתרות ניתנות לקיזוז	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	
יתרת מיסים נדחים, נטו	**57.8**	**11.1**	**(0.6)**	**-**	**68.3**	

[1] יתרות מיסים נדחים מוצגות במאזן על פי סיווג היתרה בספרי הבנק ובחברות המאוחדות.

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד. תנועה במסים הנדחים[1] (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2021	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו להון	2022	2022 שיעור מס ממוצע
נכסי מיסים נדחים לקבל						
נכס מס בגין הפסדים	5.6	(5.6)	-	-	-	23%
הפרשה לחופשה ומענק יובלות ופיצויים	11.3	(1.1)	(4.4)	-	5.8	34.19%
הפרשה להפסדי אשראי	45.0	20.0	-	(1.9)	63.1	34.19%
סה"כ	**61.9**	**13.3**	**(4.4)**	**(1.9)**	**68.9**	**34.19%**
יתרות הניתנות לקיזוז [1]	(3.4)	(7.7)	-	-	(11.1)	
יתרת נכסי מיסים נדחים, בניכוי יתרות ניתנות לקיזוז	**58.5**	**5.6**	**(4.4)**	**(1.9)**	**57.8**	
התחייבויות למיסים נדחים						
בגין השקעה בחברות מוחזקות	3.4	6.3	-	-	9.7	34.19%
בגין התאמת נכסים אחרים	-	1.4	-	-	1.4	34.19%
סה"כ	**3.4**	**7.7**	**-**	**-**	**11.1**	**34.19%**
יתרות הניתנות לקיזוז [1]	(3.4)	(7.7)	-	-	(11.1)	
יתרת התחייבויות מיסים נדחים, בניכוי יתרות ניתנות לקיזוז	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	
יתרת מיסים נדחים, נטו	**58.5**	**5.6**	**(4.4)**	**(1.9)**	**57.8**	

[1] יתרות מיסים נדחים מוצגות במאזן על פי סיווג היתרה בספרי הבנק ובחברות המאוחדות.

המיסים השוטפים והמיסים הנדחים חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים שהיו בתוקף ביום הדוח.

מימוש המסים הנדחים לקבל נטו, מבוסס על תחזית לפיה תהיינה לבנק הכנסות חייבות במס בעתיד בסכומים מתאימים. והערכת ההנהלה לגבי מימושם כי סביר יותר מאשר לא, כי ימומשו.

ה. שיעורי המס החלים על הבנק ועל חברות הבנות

1. הבנק מוגדר כ"מוסד כספי" לעניין חוק מס ערך מוסף התשל"ה - 1975 וכזה מוטלים על פעילותו מס שכר ומס רווח לפי השיעור שנקבע בחוק מע"מ.

ביום 29 בדצמבר 2016 פורסם חוק התייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו- 2018), אשר קבע, בין היתר הפחתה של שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות.

בפעימה הראשונה שיעור המס ירד ל-24%, החל מיום 1 בינואר 2017 ובפעימה השנייה שיעור המס ירד ל- 23% החל מיום 1 בינואר 2018 ואילך.

2. המיסים החלים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על פי חוק מס ערך מוסף.

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח (המשך)

3. ביום 13 במרץ, 2024, אושרה במליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, הקובעת כי בנק בעל היקף פעילות קטן" (דהיינו: בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל ואינו נשלט ע"י בנק אחר), ישלם לאוצר המדינה לגבי התקופה הקובעת (מ-1 באפריל 2024 ועד 31 בדצמבר, 2025) תשלום שנתי בסכום השווה ל- 6% מהרווח שהפיק על פעילותו בישראל. צעד זה מגיע על רקע זינוק ברווחי הבנקים כתוצאה מהעלאות הריבית של בנק ישראל, וצפוי להכניס לקופת המדינה 1.2 מיליארד שקלים נוספים בשנת 2024, ו- 1.3 מיליארד שקלים בשנת 2025.
הואיל ובנק ירושלים נכנס לגדר "בנק בעל היקף פעילות קטן" , הוא מוחרג מתחולת חוק זה.

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על תאגידיים בנקאיים:

ו. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה בעקבות השינויים האמורים:

שנה	שיעור חברות מס	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל
		באחוזים	
2017	24%	17%	35.04%
2018 ואילך *	23%	17%	34.19%

*ביום 28 בפברואר 2024 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על עסקה ועל יבוא טובין) (תיקון), התשפ"ד-2024, לפיו החל מיום 1 בינואר 2025 יועלה שיעור מס ערך מוסף ל-18%. במקביל, פורסמה טיוטת צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשפ"ד-2024 לעדכון שיעור מס השכר ומס הריווח בהתאמה לעליית שיעור המע"מ. ככל שהחקיקה תושלם עד ליום 31 במרץ 2024, צפוי הבנק להכיר בספריו, ברבעון הראשון לשנת 2024, בגידול ביתרת המיסים הנדחים לקבל, נטו של כ-0.3 מיליוני ש"ח כנגד רווח והפסד.

ז. הסכם עם רשויות המס- בגין הפרשה להפסדי אשראי

בשנת 2012 נחתם הסכם עם מס הכנסה שתחולתו מדוח מס 2011, לפיו הפרשה לחובות פגומים בבחינה פרטנית תותר בניכוי לצרכי מס בשנה בה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים. בשנת המס בה הוקטנה יתרת ההפרשה לחובות פגומים (שלא כתוצאה ממחיקה חשבונאית או מחילת שוב), יתווסף לחבות המס של הבנק סכום מס נוסף, על פי נוסחה כפי שנקבעה בהסכם. הוצאות בגין חובות פגומים שאינם בבחינה פרטנית, שנרשמו בספרים בשנת הדוח, יותרו בניכוי לצרכי מס כדלקמן: מחציתן בשנה הראשונה לאחר רישומם בספרי הבנק ומחצית השנייה בשנת המס השנייה לאחר רישומם בספרי הבנק, כאמור.
בשנת 2017 נחתם הסכם עם רשויות המס שתחולתה החל משנת 2014 ואילך ,לפי ההסכם הנ"ל 65% מהגידול בהפרשה השנתית להפסדי אשראי בגין אשראי לדיור הנמדדות לפי שיטת עומק הפיגור בגין חובות שההפרשה בגינם נכללת בספרי הבנק לראשונה החל מיום 1 בינואר 2014- אינו מותר בניכוי.
עקרונות אלה הינם בתוקף עד וכולל שנת המס 2022.

ביאור 9 - רווח למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק	134.6	163.4	143.9
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי והמדולל	70.5	70.5	70.5
רווח למניה (בש"ח)			
רווח בסיסי ומדולל	1.9	2.3	2.0

ביאור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לאחר השפעת מס

	התאמות בגין הצגת ניירות ערך		
	זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו	התאמות בגין הטבות לעובדים	סה"כ
יתרה ליום 1 בינואר 2021	1.6	(5.6)	(4.0)
שינוי נטו במהלך התקופה	1.2	(3.3)	(2.1)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	**2.8**	**(8.9)**	**(6.1)**
שינוי נטו במהלך התקופה	(37.2)	8.4	(28.8)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**(34.4)**	**(0.5)**	**(34.9)**
שינוי נטו במהלך התקופה	8.6	1.1	9.7
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**(25.8)**	**0.6**	**(25.2)**

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2023			2022			2021		
	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן									
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	12.5	(4.2)	8.3	(58.2)	19.9	(38.3)	2.0	(0.6)	1.4
(רווחים) הפסדים בגין ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	0.5	(0.2)	0.3	1.7	(0.6)	1.1	(0.3)	0.1	(0.2)
שינוי נטו במהלך התקופה	**13.0**	**(4.4)**	**8.6**	**(56.5)**	**19.3**	**(37.2)**	**1.7**	**(0.5)**	**1.2**
הטבות לעובדים									
רווחים (הפסדים) אקטוארי נטו בתקופה	1.8	(0.7)	1.1	12.4	(4.3)	8.1	(4.9)	1.6	(3.3)
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[2]	-	-	-	0.4	(0.1)	0.3	-	-	-
שינוי נטו במהלך התקופה	**1.8**	**(0.7)**	**1.1**	**12.8**	**(4.4)**	**8.4**	**(4.9)**	**1.6**	**(3.3)**
סה"כ השינוי נטו במהלך התקופה	**14.8**	**(5.1)**	**9.7**	**(43.7)**	**14.9**	**(28.8)**	**(3.2)**	**1.1**	**(2.1)**

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית, לפרטים ראה ביאור 3 – הכנסות מימון שאינן מריבית.

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הטבות עובדים, לפרטים ראה ביאור 22 – זכויות עובדים.

ביאור 11 – מזומנים ופיקדונות בבנקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים	4,679.9	2,847.5
מזומנים ופיקדונות בבנקים מסחריים	477.2	512.6
סה"כ מזומנים ופיקדונות בבנקים (*)	**5,157.1**	**3,360.1**
מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד 3 חודשים	5,157.1	3,360.1

(*) בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בסכום הנמוך מ-0.1 מיליוני ש"ח.

ביאור 12 – השקעות בניירות ערך

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2023					
			רווח כולל אחר מצטבר [2]			
	הערך במאזן	עלות מופחתת	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים	הפסדים	שווי הוגן [1]
א. אגרות חוב זמינות למכירה						
של ממשלת ישראל [4]	698.1	721.4	-	0.9	24.2	698.1
ממשלות זרות	74.6	79.8	-	-	5.2	74.6
מוסדות פיננסיים	73.9	75.8	-	0.1	2.0	73.9
של אחרים בישראל	154.1	162.9	-	0.1	8.9	154.1
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה	**1,000.7**	**1,039.9**	**-**	**1.1**	**40.3**	**1,000.7**
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)		רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן [3]	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן [3]	שווי הוגן [1]
ב. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר	**84.5**	**85.6**	**-**	**0.4**	**1.5**	**84.5**
מזה: שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין	77.0	77.0	-	-	-	77.0
סך כל ניירות הערך שאינן למסחר	**1,085.2**	**1,125.5**	**-**	**1.5**	**41.8**	**1,085.2**
ג. ניירות ערך למסחר						
אגרות חוב						
של ממשלת ישראל	0.2	0.2	-	-	-	0.2
מוסדות פיננסיים	0.8	0.9	-	-	0.1	0.8
של אחרים בישראל	8.5	9.6	-	-	1.1	8.5
סך הכל אגרות חוב	**9.5**	**10.7**	**-**	**-**	**1.2**	**9.5**
מניות ותעודות סל	4.1	4.9	-	0.1	0.9	4.1
סך הכל ניירות ערך למסחר	**13.6**	**15.6**	**-**	**0.1**	**2.1**	**13.6**
סך הכל ניירות ערך	**1,098.8**	**1,141.1**	**-**	**1.6**	**43.9**	**1,098.8**

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(4) מזה שועבד למסלקות הבורסה והמעו"ף ו-RTGS סכום של כ- 259.0 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים אודות שעבודים ראה ביאור 26 – שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות.

ביאור 12 - השקעות בניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2022				
			רווח כולל אחר מצטבר[2]		
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן [1]
א. אגרות חוב זמינות למכירה					
של ממשלת ישראל [4]	658.7	692.4	-	33.7	658.7
של ממשלות זרות	70.6	77.3	-	6.7	70.6
של מוסדות פיננסיים בישראל	38.4	40.4	-	2.0	38.4
של אחרים בישראל	109.6	119.3	-	9.7	109.6
של אחרים זרים	5.2	5.3	-	0.1	5.2
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	**882.5**	**934.7**	**-**	**52.2**	**882.5**
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן [3]	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן [3]	שווי הוגן [1]
ב. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר	**88.4**	**88.4**	**-**	**-**	**88.4**
מזה מניות וקרנות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין	88.4	88.4	-	-	88.4
סך הכל ניירות ערך שאינן למסחר	**970.9**	**1,023.1**	**-**	**52.2**	**970.9**
ג. ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב					
של ממשלת ישראל	59.0	60.2	-	1.2	59.0
של מוסדות פיננסיים בישראל	0.7	0.8	-	0.1	0.7
של אחרים בישראל	9.2	10.2	-	1.0	9.2
סך הכל אגרות חוב למסחר	**68.9**	**71.2**	**-**	**2.3**	**68.9**
מניות ותעודות סל	3.3	4.0	0.1	0.8	3.3
סך הכל ניירות ערך למסחר	**72.2**	**75.2**	**0.1**	**3.1**	**72.2**
סך הכל ניירות ערך	**1,043.1**	**1,098.3**	**0.1**	**55.3**	**1,043.1**

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן."

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(4) מזה שועבד למסלקות הבורסה והמעו"ף סכום של כ-368.1 מיליוני ש"ח.

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב, ראה ביאור 2 – הכנסות והוצאות ריבית וביאור 3 – הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 12 - השקעות בניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש

	ליום 31 בדצמבר 2023							
	פחות מ-12 חודשים [1]				12 חודשים ומעלה [1]			
		הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו		
	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סה"כ	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סה"כ
אגרות חוב								
ממשלות ומוסדות פיננסיים	75.9	1.0	-	1.0	632.3	30.5	-	30.5
של אחרים בישראל	49.8	0.6	-	0.6	95.8	8.2	-	8.2
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה	**125.7**	**1.6**	**-**	**1.6**	**728.0**	**38.7**	**-**	**38.7**

	ליום 31 בדצמבר 2022							
	פחות מ-12 חודשים [1]				12 חודשים ומעלה			
		הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו		
	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סה"כ	שווי הוגן	0-20%	20-40%	סה"כ
אגרות חוב								
ממשלות ומוסדות פיננסיים	664.7	31.5	-	31.5	102.9	10.9	-	10.9
של אחרים בישראל	108.8	9.7	-	9.7	5.2	0.1	-	0.1
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה	**773.5**	**41.2**	**-**	**41.2**	**108.1**	**11.0**	**-**	**11.0**

[1] בהתאם לסעיף 7(ד) בביאור 1 אין צורך ברישום ירידת ערך.

.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

1. חובות(1), אגרות חוב זמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים ממשלות ואג"ח	סך הכל
יתרת חוב רשומה						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	3,185.3	10.3	-	3,195.6	1,251.0	4,446.6
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	726.8	9,823.8	1,536.1	12,086.7	-	12,086.7
סך הכל חובות(*)	**3,912.1**	**9,834.1**	**1,536.1**	**15,282.3**	**1,251.0**	**16,533.3**
(*)מזה:						
חובות לא צוברים	20.9	132.8	1.3	155.0	-	155.0
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר	2.9	-	11.2	14.1	-	14.1
חובות בעייתיים אחרים	6.0	-	10.5	16.5	-	16.5
סך הכל חובות בעייתיים	**29.8**	**132.8**	**23.0**	**185.6**	**-**	**185.6**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	13.3	2.4	-	15.7	-	15.7
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	13.9	53.3	129.2	196.4	-	196.4
סך הכל(**)	**27.2**	**55.7**	**129.2**	**212.1**	**-**	**212.1**
(**)מזה: בגין חובות לא צוברים	3.9	7.6	0.8	12.3	-	12.3
(**)מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים	4.3	-	13.5	17.8	-	17.8

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. חובות(1), אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022					
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים ממשלות ואג"ח	סך הכל
יתרת חוב רשומה						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	2,146.5	31.3	-	2,177.8	960.5	3,138.3
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	810.8	9,687.3	1,542.2	12,040.3	-	12,040.3
סך הכל חובות(*)	**2,957.3**	**9,718.6**	**1,542.2**	**14,218.1**	**960.5**	**15,178.6**
(*)מזה:						
חובות לא צוברים	16.6	116.0	1.5	134.1	-	134.1
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר	2.8	-	8.6	11.4	-	11.4
חובות בעייתיים אחרים	5.1	-	9.4	14.5	-	14.5
סך הכל חובות בעייתיים	**24.5**	**116.0**	**19.5**	**160.0**	**-**	**160.0**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני (***)	5.6	4.4	-	10.0	-	10.0
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי (***)	13.7	43.7	93.2	150.6	-	150.6
סך הכל(**)	**19.3**	**48.1**	**93.2**	**160.6**	**-**	**160.6**
(**)מזה: בגין חובות לא צוברים	1.6	5.9	0.5	8.0	-	8.0
(**)מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים	2.3	-	7.1	9.4	-	9.4

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרה הנמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

(***) סווג מחדש

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

2. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים ממשלות ואג"ח זמין למכירה	סך הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020	**14.0**	**57.1**	**122.9**	**194.0**	**-**	**194.0**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	0.7	(0.7)	(58.9)	(58.9)	-	(58.9)
מחיקות חשבונאיות	(3.1)	(0.6)	(29.2)	(32.9)	-	(32.9)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	0.1	-	14.3	14.4	-	14.4
מחיקות חשבונאיות נטו	(3.0)	(0.6)	(14.9)	(18.5)	-	(18.5)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021	**11.7**	**55.8**	**49.1**	**116.6**	**-**	**116.6**
התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה [1]	(5.0)	(16.0)	12.7	(8.3)	-	(8.3)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	12.8	9.2	56.8	78.8	-	78.8
מחיקות חשבונאיות	(1.4)	-	(40.3)	(41.7)	-	(41.7)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	1.5	-	15.4	16.9	-	16.9
מחיקות חשבונאיות נטו	0.1	-	(24.9)	(24.8)	-	(24.8)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2022	**19.6**	**49.0**	**93.7**	**162.3**	**-**	**162.3**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	14.8	9.3	109.2	133.3	-	133.3
מחיקות חשבונאיות	(6.9)	(0.7)	(89.9)	(97.5)	-	(97.5)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	0.1	-	16.8	16.9	-	16.9
מחיקות חשבונאיות נטו	(6.8)	(0.7)	(73.1)	(80.6)	-	(80.6)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2023	**27.6**	**57.6**	**129.8**	**215.0**	**-**	**215.0**
(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
ליום 31.12.2021	1.7	1.3	0.4	3.4	-	3.4
ליום 31.12.2022	0.3	0.9	0.5	1.7	-	1.7
ליום 31.12.2023	0.4	1.9	0.6	2.9	-	2.9

[1] החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. לפרטים נוספים אודות השפעת היישום לראשונה של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים ראה ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022.

ביאור 14 – השקעה בחברות מוחזקות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

פרטים על החברות המוחזקות

	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים ובזכויות הצבעה	השקעה במניות לפי שווי מאזני ליום 31 בדצמבר		תרומה לרווח הנקי ביום 31 בדצמבר	
			2023	2022	2023	2022
תומר ירושלים בע"מ	(1)	100.0	203.6	199.2	4.4	5.7
עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	(2)	100.0	223.3	216.8	6.5	23.2
ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ	(3)	100.0	36.8	35.8	1.0	0.3
ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ	(4)	100.0	1.5	1.5	-	-
ירושלים חיתום והנפקות בע"מ	(5)	100.0	6.8	6.6	0.2	-
החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	(6)	100.0	0.5	0.5	-	-
ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ	(7)	100.0	32.8	27.4	5.4	6.3
תמר אריאל קפיטל בע"מ	(8)	80.01	193.3	173.8	10.5	2.7

(1) עיקר פעילותה של תומר ירושלים בע"מ (להלן: "תומר") הינה לשמש כחברת הנכסים של הבנק ולהעניק שירותי מחשב לבנק.

(2) עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ פועלת כסוכנות ביטוח הנותנת שירותים בקשר לביטוחי הנכסים ולביטוחי החיים של מקבלי ההלוואות בבנק.

בשנת 2022 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, חברה בת בשליטה של הבנק, חתמה על ההסכם למכירת זכויותיה בקשר עם כל או חלק הפוליסות בתיק הביטוחים, בו עיר שלם שימשה כסוכן עבור לקוחות הבנק.

(3) ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ עסקה במתן שירותי ייעוץ וניהול תיקי השקעות בשנת 2014 - לא פעילה.

(4) ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ עסקה בניהול קרנות נאמנות. בשנת 2006 נמכרה פעילות קרנות הנאמנות - לא פעילה.

(5) ירושלים חיתום והנפקות בע"מ עסקה בתחום חיתום להנפקות, החברה קיבלה החלטה על הפסקת פעולתה כחתם ועברה במרשם החתמים למעמד "לא פעיל".

(6) החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ עוסקת בהחזקת מניות של חברות פרטיות, המוחזקות כבטוחה לאשראי שניתן ע"י בנק ירושלים – לא פעילה.

(7) ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ (חברה בת בשליטה ובבעלות מלאה של הבנק) פועלת לגיוס מקורות בדרך של הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים לציבור, עבור הבנק. בשנת 2022 ובשנת 2023 חברת מימון והנפקות (2005) גייסה כ- 530 וכ-1,425 מיליוני ש"ח ע.נ בהתאמה באמצעות הנפקת תעודות התחייבות.

לפרטים ראה ביאור 20 - אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים.

(8) תמר אריאל קפיטל בע"מ פועלת כתאגיד עזר של הבנק, מיום הקמת פעילות החברה הינה בתחום האשראי הצרכני והבנק העביר את מלוא הזכויות הקשורות לפעילות האשראי הצרכני.

לפרטים נוספים ראה ביאור 34- נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח.

ביאור 15 – בניינים וציוד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	בניינים ומקרקעין [1][5]	ציוד, ריהוט וכלי רכב	עלויות תכנה	סך הכל
עלות הנכסים [2][3]				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	**66.8**	**66.3**	**564.4**	**697.5**
תוספות [4]	6.9	0.9	68.4	76.2
גריעות	-	0.3	-	0.3
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**73.7**	**66.9**	**632.8**	**773.4**
תוספות [4]	3.7	0.4	117.5	121.6
גריעות	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**77.4**	**67.3**	**750.3**	**895.0**
פחת והפסדים מירידת ערך				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	**48.6**	**60.0**	**407.2**	**515.8**
פחת לשנה	3.2	2.1	63.0	68.3
גריעות	-	0.3	-	0.3
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	**51.8**	**61.8**	**470.2**	**583.8**
פחת לשנה	3.3	1.7	73.7	78.7
גריעות	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	**55.1**	**63.5**	**543.9**	**662.5**
הערך בספרים				
ליום 31 בדצמבר 2021 (*)	18.2	6.3	157.2	181.7
ליום 31 בדצמבר 2022 (*)	21.9	5.1	162.6	189.6
ליום 31 בדצמבר 2023	22.3	3.8	206.4	232.5
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31 בדצמבר 2023	9.8	7.3	24.3	
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31 בדצמבר 2022	9.7	8.2	24.0	

(*) סווג מחדש.

(1) כולל שיפורים במושכר.

(2) בבעלות הבנק וחברות הבנות רכוש שעלותו 437.4 מיליוני ש"ח במאוחד, ו-69.0 מיליוני ש"ח בבנק (2022 – 377.4 מיליוני ש"ח, ו- 30.8 מיליוני ש"ח בהתאמה) שהופחת במלואו והוא עדיין בשימוש.

(3) כולל עלויות לצריכת חומרים ושירותים הקשורים לפיתוח התוכנה.

(4) לרבות הוצאות שהוונו בגין שכר עבודה בסך 16.1 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2022 – 14.6 מיליוני ש"ח).

(5) אין לבנק זכויות שטרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין.

ביאור 15 – בניינים וציוד (המשך)

מידע בגין חכירות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
א. הוצאות בגין חכירות			
הוצאות בגין חכירות תפעוליות	20.5	18.0	19.2
גריעות	-	-	-
הוצאות חכירה משתנות	1.7	1.0	0.4
הכנסות בגין חכירות משנה	-	-	0.2
סך הכל הוצאות בגין חכירות	**22.2**	**19.0**	**19.4**

ב. מידע נוסף על חכירות			
תזרים מזומנים ששולמו בגין פעילות שוטפת בגין חכירות תפעוליות	21.7	18.7	17.7
נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות	21.4	30.8	14.2
יתרת תקופה (משוקללת ממוצעת בשנים) בגין חכירות תפעוליות	9.8	11.2	10.8
ריבית היוון משוקללת ממוצעת בגין חכירות תפעוליות	1.60%	1.50%	1.60%

ג. תזרימי מזומנים לא מהוונים והתחייבויות בגין חכירות תפעוליות לפי תקופות לפירעון

	ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2021	
	תזרימי מזומנים לא מהוונים	התחייבות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	התחייבות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	התחייבות בגין חכירה
עד שנה	19.5	19.5	14.8	14.0	15.4	14.6
מעל שנה עד שנתיים	17.8	17.8	14.5	13.7	13.8	13.0
מעל שנתיים עד 3 שנים	15.4	15.3	13.0	12.3	12.1	11.4
מעל 3 שנים עד 4 שנים	11.2	11.2	11.0	10.4	10.1	9.5
מעל 4 שנים עד 5 שנים	11.6	11.6	10.3	9.6	9.5	8.8
מעל 5 שנים	66.3	58.0	77.3	69.8	63.7	54.4
סך הכל	**141.8**	**133.4**	**140.9**	**129.8**	**124.6**	**114.7**

הבנק מתקשר במהלך העסקים הרגיל בחוזי חכירה לחכירת נדל"ן (כגון שטחי משרדים וסניפים), וציוד מסוגים שונים (כגון ציוד וקווי תקשורת). חוזי החכירה העיקריים הינם הסדרים בהם התאגיד הבנקאי הינו חוכר בחכירות תפעוליות, לתקופת חכירה ממוצעת משוקללת של כ-10.1 שנים וכ-11.2 שנים, לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 בהתאמה. החכירות התפעוליות פוקעות בעיקר במהלך 8 השנים הבאות, כאשר החכירה הארוכה ביותר פוקעת בשנת 2042. שיעור ההיוון הממוצע המשוקלל המשמש לחישוב הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים העתידיים הינו 1.56%.

לצורך חישוב ההתחייבות מעריך הבנק כי האופציות שבחוזי החכירות יתממשו. במרבית חוזי החכירה, תשלומי החכירה המשתנים צמודים למדד המחירים לצרכן (מדד בסיס 1993).

ביאור 16 – נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

לימים 31 בדצמבר, 2023 ו-31 בדצמבר, 2022 אין לבנק נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין.

ביאור 17 – נכסים אחרים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
מיסים נדחים לקבל, נטו [1]	69.0	57.8
עודף מקדמות ששולמו	44.8	19.8
הוצאות מראש והכנסות לקבל	4.6	7.2
הוצאות הנפקת אגרות חוב [2]	13.0	8.9
נכסי זכות שימוש בגין חכירות תפעוליות [3]	130.2	128.1
חייבים אחרים ויתרות חובה	4.0	29.0
סך כל הנכסים האחרים	**265.6**	**250.8**

[1] למידע נוסף ראה ביאור 8 – הפרשה למיסים על הרווח

[2] הוצאות הנפקה של אגרות חוב מופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.

[3] למידע נוסף ראה ביאור 15 – בניינים וציוד

ביאור 18 - פיקדונות הציבור

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. סוגי פיקדונות לפי סוג המפקיד

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
בישראל		
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	1,465.1	2,070.4
נושאים ריבית	594.1	777.8
סה"כ לפי דרישה	2,059.2	2,848.2
לזמן קצוב [1]	14,419.9	11,418.6
סה"כ פיקדונות הציבור(*)(1)	**16,479.1**	**14,266.8**
* מזה:		
פיקדונות של אנשים פרטיים	13,179.0	11,468.6
פיקדונות של גופים מוסדיים	1,603.2	877.2
פיקדונות של תאגידים ואחרים	1,696.9	1,921.0
ב. פיקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד (תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח)		
עד 1	7,920.4	6,671.2
מעל 1 עד 5	4,855.2	4,322.3
מעל 5 עד 10	377.2	522.4
מעל 10 עד 50	1,279.7	1,149.0
מעל 50 עד 100	281.2	367.2
מעל 100 עד 963	1,765.4	1,234.7
סה"כ	**16,479.1**	**14,266.8**

(1) נכון ליום 31 בדצמבר 2023, 31.9% מסך יתרת פיקדונות הציבור לזמן קצוב הם פיקדונות עם אופציה למשיכה מוקדמת (זמינים למשיכה) בהתראה של 7/35/60 ימים.

ביאור 19 – פיקדונות מבנקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
בישראל	2023	2022
בנקים מסחריים		
פיקדונות לפי דרישה	-	40.3
פיקדונות לזמן קצוב	14.3	18.1
בנקים מרכזיים		
פיקדונות לזמן קצוב [1]	182.5	284.2
סך כל פיקדונות מבנקים	**196.8**	**342.6**

(1) לפרטים נוספים ראה ביאור 26ג- שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות.

ביאור 20 – אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. ההרכב

	משך חיים ממוצע בשנים [1]	שיעור תשואה פנימי באחוזים [2]	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2022
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות:				
במטבע ישראלי לא צמוד	1.43	5.08%	350.7	364.4
במטבע ישראלי צמוד מדד	1.94	1.03%	3,112.6	2,313.2
סך הכל איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים			**3,463.3**	**2,677.6**
מזה: כתבי התחייבות נדחים מותנים			208.8	202.1

(1) משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.

(2) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

ב. פרטים נוספים

א. ביום 23 בינואר, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את אגרות החוב (סדרה י"ח) בסך של כ- 355.0 מיליוני ש"ח ע.נ ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 347.8 מיליוני ש"ח.

ב. ביום 23 בינואר, 2023 הנפיקה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כ-317.4 מיליוני ש"ח ערך נקוב ניירות ערך מסחריים (סדרה 3) בתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 317.4 מיליוני ש"ח.

ג. ביום 3 באפריל, 2023 חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ פדתה את סדרה 2 (ניירות ערך מסחריים) בסך של כ-335.5 מיליוני ש"ח.

ד. ביום 10 ביולי, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את סדרה ט"ז בסך של כ- 306.0 מיליוני ש"ח ע.נ ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 316.4 מיליוני ש"ח.

ה. ביום 6 בדצמבר, 2023 הנפיקה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כ- 450.0 מיליוני ש"ח ערך נקוב (סדרה יט') בתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 450.0 מיליוני ש"ח.

ו. ביום 22 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן, פדתה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ פדיון סופי ומלא של סדרה 3 (ניירות ערך מסחריים) בסך של כ- 333.1 מיליוני ש"ח.

ביאור 21 – התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
התחייבויות בגין חכירות תפעוליות [1]	133.4	129.8
עודף עתודות למס הכנסה על מקדמות ששולמו	-	18.5
עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התוכנית [2]	5.9	7.6
הכנסות מראש	26.3	30.4
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	17.2	17.7
זכאים בגין רכוש קבוע	11.1	0.4
משכורות ונלוות לשלם	44.0	35.5
הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים	2.9	1.7
דיבידנד שהוכרז וטרם שולם	-	35.1
זכאים אחרים ויתרות זכות	70.4	77.7
סך הכל התחייבויות אחרות	**311.2**	**354.4**

[1] למידע נוסף ראה ביאור 15 – בניינים וציוד.

[2] ראה גם ביאור 22 – זכויות עובדים.

ביאור 22 – זכויות עובדים

להלן פירוט עיקרי הזכויות וההטבות המגיעות לעובדים:

א. פיצויי פרישה

העתודה לפיצויי פרישה הכלולה במאזן, ביחד עם תשלומים בגין פוליסות ביטוח, מכסים את ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדים. הסכומים שהופקדו על ידי הבנק והחברות הבנות שלו בחברות ביטוח במסגרת תוכנית אישית לביטוח מנהלים אינם כלולים במאזן, מאחר ואינם נמצאים בשליטתו של הבנק. משיכת כספי היעודה מותנית בקיום הוראות חוק פיצויי פיטורין.

לחלק מעובדיו התחייב הבנק להעביר לבעלותם עם סיום עבודתם מכל סיבה את מרכיב פיצויי הפיטורים שבקופות גמל מוכרות (לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין). לעובדים אלה לא נדרש הבנק להשלים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות ולכן בעתודה לפיצויי פרישה וכן ביעודה לפיצויים לא כלולים סכומים בגין עובדים אלה.

ליום 31 בדצמבר, 2023 יתרת עודף העתודה לפיצויי פרישה על היעודה (נכללה בסעיף התחייבויות אחרות) עמדה על 5.6 מיליון (2022 – 7.6 מיליוני ש"ח), לפרטים נוספים ראה בהמשך הביאור.

ב. עתודה למענק יובלות

עובדי הבנק וחברות הבנות זכאים, בהגיעם לוותק מסוים, למענק מיוחד ("מענק יובלות"). בדוחות הכספיים נכללו הפרשות למענקי יובלות שיתרתן: 4.3 מיליוני ש"ח (2022 – 4.0 מיליוני ש"ח), בסעיף "משכורות ונלוות לשלם" במסגרת "התחייבויות אחרות".

ג. חופשה

עובדי הבנק והחברות הבנות זכאים על פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. יתרת ההפרשה לחופשה לתאריך המאזן מסתכמת ב-7.0 מיליוני ש"ח (2022 – 6.9 מיליוני ש"ח) והיא נכללת בדוחות הכספיים בסעיף "משכורות ונלוות לשלם" במסגרת "התחייבויות אחרות".

ד. זכויות אחרות

עובדי הבנק וחברות הבנות זכאים להטבות נוספות (כגון: מענק הסתגלות ושי לחג). בדוחות הכספיים נכללו הטבות אלו שיתרתן: 1.7 מיליוני ש"ח (2022 – 1.2 מיליוני ש"ח) , בסעיף "משכורות ונלוות לשלם" במסגרת "התחייבויות אחרות". ככלל עובדי הבנק ובכללם חברי ההנהלה אינם זכאים לפיצויים מוגדלים בעת פרישה.

ביאור 22 - זכויות עובדים (המשך)

1. כללי

מדיניות תגמול לנושאי משרה לשנים 2023-2025

ביום 4 בדצמבר, 2022, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישורו של הדירקטוריון והמלצת ועדת התגמול מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק לשנים 2023-2025 (להלן: "מדיניות התגמול לנושאי משרה"), בהתאם לסעיף 267א ו-267ב לחוק החברות, להוראות A 301 ולהוראות חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים. מדיניות התגמול לנושאי משרה חלה על נושאי משרה כהגדרת המונח בחוק החברות, וכוללת את הדירקטורים, לרבות יו"ר הדירקטוריון, וכן את המנכ"ל, חברי הנהלה ונושאי משרה שאינם חברי הנהלה; למען הסדר הטוב יובהר כי המונח "נושא המשרה" להלן לא יכלול את חברי דירקטוריון הבנק, למעט יו"ר הדירקטוריון, אשר ייחשב כנושא משרה לצורך מדיניות התגמול לנושאי משרה.

מדיניות התגמול לנושאי המשרה דנה בתנאי התגמול של נושאי משרה, הכולל תגמול קבוע (ובכלל זה רכיב השכר ותנאים נלווים), תגמול משתנה, תנאי פרישה, ביטוח פטור ושיפוי. מדיניות התגמול חלה מיום 1 בינואר 2023 למשך תקופה של שלוש שנים (2023-2025) לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי משרה ראה על דרך ההפניה דוח מיידי לזימון האסיפה הכללית מיום 30 באוקטובר 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-131215) ואישור האסיפה הכללית למדיניות התגמול החדשה לנושאי המשרה מיום 4 בדצמבר 2022 (אסמכתא מספר: 2022-01-146740). ביום 27 בספטמבר, 2023 אישרה האסיפה הכללית של הבנק תיקון למדיניות התגמול של נושאי המשרה. לפרטים בדבר התיקון ראה על דוח זימון מיום 22 באוגוסט, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023, אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות בהתאמה: 2023-01-096954 ו- 2023-01-110304).

מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה לשנים 2023-2025

ביום 27 באוקטובר, 2022, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת תגמול, מדיניות תגמול חדשה לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025 (להלן: "מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה"), בהתאמה להוראות A 301. המדיניות דנה בתנאי התגמול של עובדי הבנק ועובדים מרכזיים שאינם נושא משרה, כולל תגמול קבוע (ובכלל זה רכיב השכר ותנאים נלווים) ותגמול משתנה (תגמול שנתי משתנה, מענק מיוחד בקשר לעסקה מיוחדת), ומענק מצטיינים ותנאי פרישה, והיא חלה מיום 1 בינואר 2023 למשך תקופה של שלוש שנים (2023-2025).

מדיניות התגמול לנושאי משרה ומדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה, יקראו להלן ביחד: "מסמכי מדיניות התגמול הקיימים".

יצוין, כי על פי מסמכי מדיניות התגמול הקיימים דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול את מסמכי מדיניות התגמול הקיימים ואת הצורך בהתאמתם לקבוע בחוק החברות, לעניין נושאי משרה, ולהוראה A 301 ויוודא שהסכמי התגמול הקיימים ומנגנון התגמול מיושמים על פי המדיניות והנהלים באופן הולם.

בכלל זה, יוודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במסמכי מדיניות התגמול הקיימים אינם מעודדים חריגה ממגבלות הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק. בנוסף, ועדת התגמול תוודא, אחת לשנה, ביצוע בדיקה של מנגנון התגמול ותפעולו אשר תיבחן, בין היתר, עמידת מנגנון התגמול במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון.

2. הגופים המפקחים על התגמול בבנק

למועד אישור דוח זה, ועדת הביקורת המשמשת גם כוועדת התגמול של הדירקטוריון הנה הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול בבנק ותפקידיה לעניין זה הן כמוגדר וכמפורט בחוק החברות, בהוראה A 301, ובמסמכי מדיניות התגמול הקיימים. הרכב ועדת הביקורת של הבנק המשמשת כאמור גם כוועדת תגמול כולל את חברי הדירקטוריון הבאים: י. אורבך (יו"ר) (דח"צ), ר. ארד (דח"צ), ש. אשל (דח"צ), מ.אופיר וינשטיין (דח"צ החל מה-7 בינואר, 2024), א. שנצר (דירקטור), י.נרדי (דירקטור) (מטעמי נוחות, ועדת הביקורת בתפקידה כוועדת התגמול תקרא להלן: "ועדת התגמול"). ועדת התגמול והדירקטוריון הסתייעו בייעוץ משפטי חיצוני אשר סייעו בסקירת ההוראות הרלוונטיות מהוראות הפיקוח על הבנקים, וחוק החברות ובגיבוש מסמכי מדיניות התגמול הקיימים.

מדיניות התגמול לנושאי משרה חלה גם על הדירקטורים בבנק (למועד אישור דוח זה, מכהנים בבנק עשרה דירקטורים, לרבות יו"ר הדירקטוריון) ונושאי משרה אחרים שאינם דירקטורים (למועד אישור דוח זה, מכהנים אחד עשרה נושאי משרה בבנק שאינם דירקטורים, לרבות המנכ"ל).

3. תכנון ומבנה תהליכי התגמול

מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה חלה, למועד אישור דוח זה, גם על שני עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בהתאם לחוק החברות והוגדרו כעובדים מרכזיים בהתאם להוראת נב"ת 301A.

מאפייני ויעדי מסמכי מדיניות התגמול:

א. מטרת מסמכי מדיניות התגמול הקיימים הינה, בין היתר, לקבוע כללים לאופן תגמול נושאי המשרה, העובדים והעובדים המרכזיים שאינם נושאי המשרה בבנק המותאמים לתוכניות האסטרטגיות הרב שנתיות של הבנק, תכניות העבודה של הבנק, עמידה ביעדים הפיננסיים האסטרטגיים של הבנק הנקבעים מעת לעת בדיוני האסטרטגיה של הבנק, רווחיות הבנק ותנאי השוק בראייה ארוכת טווח וזאת תוך התחשבות ואיזון ראויים בין הרצון ליצור תמריצים ראויים להשגת יעדי הבנק בטווח הקצר והארוך, שיפור ביצועי הבנק ויצירת ערך לבעלי מניותיו והגברת תחושת ההזדהות עם הבנק ופעילותו.

מסמכי מדיניות התגמול הקיימים נערכו בהתחשב בשיקולים כלל ארגונים כגון, עלויות התגמול בכללותן, ובפערי התגמול הרצויים בין הדרגים השונים בבנק, שיפור יחסי היעילות בבנק תוך מתן דגש על מיתון העלויות הקבועות בבנק, גודלו של הבנק והיקף פעילותו לבין הרצון להבטיח עמידה במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. מדיניות התגמול תיושם תוך עמידה בעקרונות היסוד של חוק החברות, והבנק יפעל על פי שיקולים עסקיים, בין היתר, במטרה להשיא את רווחי הבנק, לטובת כלל בעלי העניין בבנק.

ב. רכיבי התגמול המפורטים במסמכי מדיניות התגמול הקיימים כוללים:

* **תגמול קבוע** - רכיב זה נועד לתגמל את נושאי המשרה, העובדים והעובדים המרכזיים עבור הזמן המושקע על ידם בביצוע תפקידם ולשמרם לאור כישוריהם, הידע והמומחיות שלהם, התואמים את צרכי הבנק וכן לאפשר גיוס כוח אדם איכותי לבנק; רמת השכר תקבע, על ידי האורגנים המוסמכים בבנק, תוך התחשבות בהשכלה, כישורים, מומחיות, ניסיון מקצועי הישגים, תפקיד, תחומי אחריות והסכמי שכר קודמים שנחתמו והיחס בין תנאי כהונה אלה לתנאי כהונה והעסקה של שאר עובדי הבנק. רכיבי התגמול הקבוע כוללים: פרמטרים לקביעת המשכורת החודשית של עובדים, עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה ונושאי המשרה וכן קביעת תקרת המשכורת החודשית של יו"ר הדירקטוריון, מנכ"ל, נושא משרה ממלא מקום מנכ"ל (ככל שימונה), נושא משרה (משנה בכיר למנכ"ל ו/או משנה למנכ"ל ו/או סמנכ"ל), נושא משרה חבר הנהלה ונושא משרה שאינו חבר הנהלה;

פירוט התנאים הנלווים; מענק חתימה במקרים מיוחדים, המצדיקים זאת, לנושא משרה חדש בבנק המוגבל לשנת העבודה הראשונה בגובה של עד שתי משכורות חודשיות.

* **תגמול משתנה** - התגמול המשתנה נועד בין היתר לעודד ולהגביר את המוטיבציה של העובדים, עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה ונושאי המשרה (למעט יו"ר) לפעול למען השגת מטרות הבנק ויעדיו, כולל עמידה בתוכנית האסטרטגית הרב שנתית ובתוכנית העבודה השנתית לשנה הרלוונטית הנגזרת מהתוכנית האסטרטגית, והכל בראייה ארוכת טווח, תוך יצירת זהות אינטרסים בינם לבין הבנק ובעלי מניותיו ותוך עמידה במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. יובהר כי הענקת התגמול המשתנה אינו מהווה חלוקת רווחים לנושאי המשרה ולעובדי הבנק אלא המענק מותנה בביצועים כאמור כלי לשיפור ביצועי הבנק תוך יצירת ערך לבעלי המניות, התגמול המשתנה מורכב ממענק שנתי משתנה ומהענקת מענקים מיוחדים. ככלל, המענק השנתי המשתנה יתבסס על סל מדדים המורכב מעמידה ביעדים האישיים, ביצועי היחידה בבנק עליו נמנה נושא המשרה וביצועי הבנק בכללותו וכמפורט בסעיף 5(ג) להלן. במדיניות התגמול לנושאי משרה נקבעה תקרת מענק שנתי משתנה למנכ"ל, ולכל יתר נושאי המשרה האחרים.

כמו כן, המדיניות מאפשרת להעניק מענק משתנה מיוחד נוסף בקשר להשלמת עסקה מיוחדת בשנת המענק (להלן: "**מענק מיוחד בקשר לעסקה מיוחדת**"), אשר הוגדרה מראש כעסקה אסטרטגית, מהותית וחריגה הצפויה להניב רווח כלכלי וחשבונאי בשנת המענק, וזאת במטרה לתגמל את נושאי המשרה (למעט יו"ר) והעובדים כביטוי להערכה ותרומתם להשלמת העסקה. המענק המיוחד אינו כפוף לעמידה בתנאי הסף של עמידה בשיעורי תשואה מינימליים אך כפוף לעמידה ביחס הלימות ההון. בנוסף, הענקת המענק המיוחד האמור, למי מנושאי המשרה או העובדים, לרבות סכום המענק המיוחד לכלל העובדים ונושאי המשרה, מסור לשיקול דעתם הבלעדי של ועדת התגמול והדירקטוריון. בכל מקרה הסכום אשר ישולם לא יעלה על הסכום המקסימלי של תגמול משתנה בשיקול הדעת המותר לתשלום על פי כל דין [3 משכורות חודשיות]. בנוסף, מדיניות תגמול נושאי המשרה מאפשרת לוועדת התגמול והדירקטוריון, בהתאם לשיקול דעתם הבלעדי, להעניק מענק הוקרה לנושאי המשרה (למעט יו"ר) לאחר השלמת 10 שנות עבודה מלאות ורצופות בבנק ולאחר השלמת 10 שנות עבודה מלאות ורצופות נוספות בבנק (20 שנה במצטבר), בגובה 50% מהמשכורת החודשית של נושא המשרה בעת במועד תשלום המענק, כביטוי להוקרה והערכה לנאמנות נושא המשרה לבנק ורצון הבנק לתמרץ את נושא

המשרה להמשיך ולפעול למען השגת יעדי הבנק, מענק זה, ככל שישולם לנושא המשרה, יהא בנוסף לתגמול השנתי המשתנה וליתר המענקים המפורטים במדיניות תגמול נושאי המשרה וזאת ללא תלות בעמידה בתנאיהם ולרבות תנאי הסף שנקבעו במדיניות למענקים אלו ויסווג כמענק בשיקול דעת. בהתאם למדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים עובד יהא זכאי למענק חד פעמי בגובה של עד משכורת חודשית אחת מגולמת בגין תקופת עבודה רציפה בבנק של 17 שנות עבודה (מענק ותק).

* **תשלומים בגין סיום העסקה** – במקרה של פיטורים של נושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה הם יהיו זכאים לשיעור של 100% פיצויי פיטורים, אלא אם כן, הסכם ההעסקה של נושא המשרה או העובדים המרכזיים שאינם נושאי משרה כוללים הוראה לפיה חל סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג- 1963 ובמקרה זה תחול הוראה זו. במקרה של פיטורי נושא משרה אשר לא נכללת בהסכם ההעסקה הוראה לפיה סעיף 14 חל, הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, רשאי לקבוע כי ישוחררו לזכות נושא המשרה כל הכספים שהצטברו לזכותו על חשבון פיצויי פיטורים אשר עולים על 100% פיצויי פיטורים.

תקופת הודעה מוקדמת – על פי מדיניות התגמול לנושאי משרה: יו"ר- עד 3 חודשים, מנכ"ל- עד 6 חודשים, נושא משרה - עד 3 חודשים. כמו כן, ניתן בהסכמת נושא המשרה ו/או לבקשתו לקצר את תקופת ההודעה המוקדמת בכפוף לאישור ועדת תגמול והדירקטוריון וזאת בהתאם לתנאים המפורטים במדיניות;

מענק הסתגלות (מותנה באי תחרות) בתנאים הקבועים במסמכי המדיניות: יו"ר- עד 3 משכורות חודשיות, מנכ"ל- עד 6 משכורות חודשיות, נושא משרה עד 3 משכורות חודשיות. הדירקטוריון, בהתאם להמלצת ועדת התגמול, תוכל לפטור, מנימוקים מיוחדים, את המנכ"ל מאי תחרות בפועל בתקופת הסתגלות של עד חודש אחד. כמו כן, ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להאריך את תקופת אי התחרות של נושא משרה לתקופה נוספת של עד שלושה חודשים.

* בהתאם להוראה A 301 תגמולים בגין סיום העסקה של נושא משרה מעבר לקבוע בתנאי ההעסקה של כלל עובדי הבנק, ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן וסיבת סיום ההעסקה ויסווגו בהתאם כתגמול משתנה ויהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים מעבר למועד העזיבה על פני תקופה מינימאלית שלא תפחת מ- 3 שנים. על פי מדיניות התגמול לנושאי משרה נקבע כי מענק הסתגלות עד לגובה של 3 משכורות חודשיות יסווג כתגמול קבוע.
* במסמכי מדיניות התגמול הקיימים נקבעה האפשרות, להפחית את התגמול המשתנה בהתאם לשיקול דעת הדירקטוריון לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול.
* במסמכי מדיניות התגמול הקיימים נקבעה התניה שלפיה עובד מרכזי שאינו נושא משרה ונושא המשרה ישיב לבנק, בתנאים המפורטים במדיניות, סכומים ששולמו לו כחלק מתנאי הכהונה והעסקה, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק. כמו כן, הוספה התניה כי כל תגמול משתנה יוענק וישולם בכפוף להתניה שהינו בר השבה בהתקיימותם של קריטריונים מוגדרים הקבועים במסמכי מדיניות התגמול הקיימים. בהתייחס לעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה תקופת ההשבה תהיה קצובה ל- 5 שנים ממועד הענקת התגמול המשתנה. לגבי עובדים מרכזיים שהינם נושאי משרה כהגדרתם בחוק החברות, תוארך תקופת ההשבה בשנתיים נוספות בהתקיים התנאים הקבועים בהוראה. דירקטוריון הבנק לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, יהיה רשאי להאריך את תקופת ההשבה, מעבר לשנתיים הנוספות, ככל שהחקירה הרלוונטית טרם הסתיימה וטרם התבררה מידת אחריותו של נושא המשרה או העובד המרכזי שאינו נושא משרה.

4. תיאור הדרכים בהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול:

א. הסיכונים העיקריים אותם הבנק מביא בחשבון בעת יישום מדדי תגמול (remuneration measures) הנם אלה הקבועים במסמך "התיאבון לסיכון" של הבנק הכוללים, בין השאר, סיכוני אשראי, סיכונים פיננסיים ונזילות, סיכונים תפעוליים (כולל סיכוני מערכות מידע וסייבר) וסיכוני ציות והלבנת הון.

ב. במטרה ליצור מבנה תמריצים מאוזן ולמנוע נטילת סיכונים מעבר לתאבון הסיכון נקבעו, במסמכי מדיניות התגמול הקיימים, מספר דרכים שבהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול, כמפורט להלן:

- נקבעה תקרת מענק שנתי במונחים של מספר משכורות חודשיות ממוצעות לכל אחד מנושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה באופן אישי; כמו כן, נקבעה תקרה לכלל נושאי המשרה ותקרה לכלל העובדים (שאינם עובדי נוסטרו, חדר מסחר) והעובדים המרכזיים.
- בהתאם להוראה A 301 נקבעו יחסים בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע, כך שבכל מקרה התגמול המשתנה לנושא המשרה ולעובד מרכזי שאינו נושא משרה לא יעלה על 100% מעלות השכר עבור כל נושא משרה. למרות זאת, בתנאים חריגים ובכפוף להוראות כל דין, הבנק יהיה רשאי לקבוע שהתגמול המשתנה

המרבי יגיע ל- 200% מהתגמול הקבוע וזאת בכפוף לקיום הכללים הקבועים בהוראות 301A וקבלת החלטה מנומקת של הדירקטוריון.

- בהתאם למסמכי מדיניות התגמול הקיימים, עמידה ביעדים האישיים שיקבעו לנושאי המשרה יכללו בין היתר בחינה של עמידה בתאבון הסיכון של הבנק כפי שיקבע על ידי הדירקטוריון, עמידה במדדי סיכון של הבנק לרבות ציות לחוקים ולהוראות רגולטוריות, עמידה בתשואה להון, מדדי ציות ודוחות ביקורת, ביצועי אשראי, ביצועי פיקדונות.

יצוין, כי מדיניות התגמול קובעת כללים לאופן תגמול המותאם לתוכניות האסטרטגיות של הבנק, תוכניות העבודה של הבנק, עמידה ביעדים הפיננסיים האסטרטגיים של הבנק, רווחיות הבנק ותנאי השוק בראייה ארוכת טווח תוך התחשבות ואיזון ראויים בין הרצון ליצור תמריצים ראויים לנושא המשרה להשגת יעדי הבנק בטווח הקצר והארוך, שיפור ביצועי הבנק ויצירת ערך לבעלי מניותיו, והגברת תחושת ההזדהות של נושאי המשרה עם הבנק ופעילותו. כמו כן, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול, את מסמכי מדיניות התגמול הקיימים ואת הצורך בהתאמתם לקבוע בחוק החברות לעניין נושאי משרה וכן הוראה 301 A וחוק תגמול לנושא משרה בתאגידים פיננסיים ויוודא שהסכמי התגמול ומנגנון התגמול מיושמים על פי מסמכי המדיניות והנהלים באופן הולם. במהלך שנת 2020 בחנו ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון את מסמכי מדיניות התגמול הקיימים וכתוצאה מבחינה זו עדכן הדירקטוריון את מסמכי מדיניות התגמול הקיימים באופן שניתן יהיה להעניק מענק מיוחד בקשר לעסקה מיוחדת (בכפוף לאישור האסיפה הכללית). בתחילת שנת 2022 בחנו ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון את מסמכי מדיניות התגמול הקיימים וכתוצאה מבחינה זו עדכן הדירקטוריון את מסמכי מדיניות התגמול הקיימים באופן שנקבעו כללים להענקת תגמול משתנה לחדר מסחר, עובדי הנוסטרו ופרייד. הדירקטוריון יוודא שהתגמולים בפועל על פי מסמכי מדיניות התגמול, מדדי הסיכון ותוצאות מדדי הסיכון עקביים עם המנגנון המתוכנן, ויבצע בהם התאמות על פי הצורך. בכלל זה, יוודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במסמכי מדיניות התגמול הקיימים אינם מעודדים חריגה ממגבלות תיאבון הסיכון וממדיניות ההון של הבנק.

ג. הדרכים בהן מובאים הסיכונים בחשבון בעת קביעת התגמול המשתנה הן מעצם קביעת התקרות השונות לגובה התגמול המקסימאלי; כמו כן, מובאים הסיכונים בחשבון בדרך של הפחתת התגמול במקרים של אי עמידה במדדי הסיכון.

5. הקשר בין ביצועים במהלך תקופת מדידת הביצועים לבין רמות התגמול:

א. תשלום המענק השנתי המשתנה מותנה בעמידה בשני תנאי סף מצטברים:

- עמידה בשיעורי תשואה כדלקמן: שנת 2023- 8.00%; שנת 2024- 8.25%; שנת 2025- 8.5% (להלן: "שיעור תשואה מינימאלי").
- עמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בשנת המענק ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון.

למרות האמור לעיל, ככל שיחול שינוי חיצוני (אקסוגני) משמעותי המשפיע על הבנק, כגון שינוי ברגולציה או במשתני מקרו משמעותיים, ניתן יהיה לבצע התאמה לקריטריונים בכל עת, כגון, בתנאי הסף, בתקרת המענק השנתי המשתנה לכל נושאי המשרה ובתקרות המענק השנתי המשתנה למי מנושא המשרה, ככל שוועדת התגמול והדירקטוריון יאשר זאת בהחלטה מנומקת שתתקבל על ידם. "שיעור התשואה" משמעו- רווח כולל כמדווח בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק ביחס להון עצמי ממוצע [כהגדרתו בהוראות המפקח על הבנקים- הוראות הדיווח לציבור, הוראה מס' 620]. למרות האמור לעיל, הדירקטוריון בהתאם לשיקול דעתו הבלעדי יהיה זכאי לנטרל משיעור התשואה, לצורך חישוב המענק, בהיקף ובאופן שיחליט, רווחים/הפסדים שמקורם באירועים חד פעמיים, רווחי/הפסדי ההון ואחרים, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, במועד אישור תוכנית העבודה השנתית של הבנק ו/או בתום השנה הקלנדרית בה הוכרו בדוחות הכספיים. החלטת הדירקטוריון תהא סופית ומחייבת.

למען הסר ספק, הרווח הכולל לצורך חישוב המענק יהיה לאחר קיזוז של ההוצאות בגין תשלום מענק למנכ"ל, לנושאי המשרה ולעובדים ולרבות לעובדים המרכזיים שאינם נושאי משרה ולאחר לקיחה בחשבון של ההוצאות בגין אופציות לנושאי משרה (ולכל גורם אחר, אם וככל שקיימים או שיהיו), כפי שאלו רשומים או יירשמו בספרי הבנק.

ככלל, המענק השנתי המשתנה לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה יתבסס על הענקת תגמול של עד שלוש משכורות חודשיות על פי שיקול דעת אשר יהיה מבוסס, בין היתר, על שילוב של הביצועים הבאים: ביצועי נושא המשרה, ביצועי היחידה בבנק שאליו נושא המשרה משתייך וביצועי הבנק בכללותו. בנוסף, יהיו ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק לנושאי המשרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה מענק משתנה נוסף מעבר ל-3 המשכורות החודשיות האמורות עד לתקרת המענק השנתי שנקבע לנושא המשרה ולעובד המרכזי שאינו נושא משרה, על פי פרמטרים מדידים אשר יקבעו בסמוך לתחילת כל שנת מענק כאשר במדדים אלו יכללו יעדים שונים בהלימה לתוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק ותוכניות העבודה השנתיות הנגזרות ממנה.

ב. הדרך בה סכומים בגין תגמול אישי קשורים לביצועים של הבנק בכללותו הנה על ידי קביעת תנאי הסף לתשלום המענק המשתנה וגובהו המקסימאלי של המענק שניתן להעניק; גובה התגמול האישי נקבע על פי עמידה ביעדים אישיים שנקבעו מראש בהלימה לתוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק ותוכניות העבודה השנתיות הנגזרות ממנה ויעדים מדידים.

ג. התגמול המשתנה השנתי שיוענק לנושאי המשרה (למעט יו"ר) הינו בהלימה לעמידתם ביעדים שנקבעו להם הקשורים לביצועי התאגיד ולביצועיו האישים של נושא המשרה, כדלקמן:

מנכ"ל:

- הענקה של עד 3 משכורות חודשיות על פי שיקול דעת אשר, יהיה מבוסס, בין היתר, על שילוב של ביצועי המנכ"ל וביצועי הבנק בכללותו.
- בנוסף, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להעניק למנכ"ל מענק שנתי משתנה נוסף, מעבר ל- 3 המשכורות לעיל עד לתקרת המענק השנתי המשתנה על פי פרמטרים מדידים אשר יקבעו בסמוך לתחילת כל שנת מענק על ידי הדירקטוריון לאחר אישור ועדת התגמול ובכפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים הפיננסים. יעדים אלו יכללו, בין היתר, עמידה בתשואה להון; עמידה ביחס הלימות ההון; עמידה ביחס יעילות; נזילות; ביצועי אשראי; עמידה במדדי סיכון; עמידה ביעדים אישיים- יעדים אשר נגזרים מהתוכנית האסטרטגית הרב שנתית ומתוכנית העבודה השנתית של הבנק.

נושאי משרה:

- הענקה של עד 3 משכורות חודשיות על פי שיקול דעת אשר, יהיה מבוסס, בין היתר, על שילוב של ביצועי נושאי המשרה, ביצוע היחידה בבנק שאליו משתייך נושא המשרה וביצועי הבנק בכללותו.
- בנוסף, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להעניק לנושא המשרה מענק שנתי משתנה נוסף, מעבר ל- 3 המשכורות לעיל עד לתקרת המענק השנתי המשתנה על פי פרמטרים מדידים אשר יקבעו בסמוך לתחילת כל שנת מענק על ידי ועדת התגמול ובכפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים הפיננסים. יעדים אלו יכללו, בין היתר, עמידה בתשואה להון; מדדי ציות ודוחות ביקורת; ביצועי אשראי; ביצועי פיקדונות ועמידה ביעדים האישיים- יעדים אשר נגזרים מהתוכנית האסטרטגית הרב שנתית ומתוכנית העבודה השנתית של הבנק.

ד. מדיניות התגמול לנושאי משרה כוללת אפשרות להעניק מענק בנסיבות מיוחדות לנושאי המשרה (למעט יו"ר) – ועדת התגמול והדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת מנכ"ל הבנק (כאשר מדובר בנושא משרה שאינו המנכ"ל), רשאים להעניק מענק בנסיבות מיוחדות לנושאי המשרה כאמור לעיל בשנה בה שיעור התשואה בפועל נמוך משיעור התשואה המינימאלי אך לא פחות משיעור תשואה של 6.5% ובכפוף לעמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי ההון. היקף המענק הכולל כאמור לעיל מוגבל לסכום לא מהותי שלא יעלה על 300,000 ש"ח תוך קביעת תקרה של עד משכורת אחת לנושא משרה.

ה. כמו כן, מדיניות התגמול לנושאי משרה כוללת אפשרות להענקת מענק מיוחד בקשר לעסקה מיוחדת (לנושאי המשרה כולל המנכ"ל ולמעט יו"ר), נוספה האפשרות שבמידה והבנק עמד בשנה בה הושלמה העסקה המיוחדת, בתנאים שנקבעו לזכאות למענק מיוחד בקשר לעסקה מיוחדת, למעט עמידה ביחס הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחס הלימות ההון, ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון יהיו רשאים לדחות את הענקת המענק המיוחד לתום השנה העוקבת, לשנה בה הושלמה העסקה המיוחדת (להלן: "השנה העוקבת") בכפוף לעמידה ביחס הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחס הלימות ההון בשנה העוקבת, ואם גם בשנה העוקבת לא תהיה עמידה ביחס הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחס הלימות ההון הזכאות תתבטל. בכל מקרה הסכום אשר ישולם לנושא משרה לא יעלה על הסכום המקסימלי של תגמול משתנה בשיקול הדעת המותר לתשלום על פי כל דין [3 משכורות חודשיות].

ו. מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה מאפשרת להעניק בונוס מצטיינים לעובדים ולעובדים מרכזיים באופן הבא (בתחילת כל שנה על המנכ"ל יהיה להציג לאישור ועדת התגמול את העקרונות לחלוקת בונוס המצטיינים לעובדים ולעובדים מרכזיים):

מנכ"ל הבנק יהיה רשאי להעניק בונוס מצטיינים לעובדים ולעובדים מרכזיים בסכום שלא יעלה על 2,500,000 ש"ח בתנאים הבאים:

- עד 65% מסכום הבונוס יחולק לאורך שנת המענק על פי יעדים שיקבעו על ידי המנכ"ל במטרה להניע את העובדים להצטיינות, בכפוף לעמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון.
- יתרת סכום בונוס המצטיינים תחולק אך ורק במקרה בו לא חולק תגמול שנתי משתנה מאחר והבנק לא עמד בתנאי הסף בכפוף לתנאים הבאים: שיעור תשואה שנתי באותה שנת מענק לא פחת משיעור תשואה של 6.5%;

עמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בשנת המענק ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון; חלוקת יתרת סכום המענק תחולק לעד 20% מהעובדים והעובדים המרכזיים עד למשכורת חודשית אחת לעובד ולרבות לעובד מרכזי.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

בשנת 2022 עמד הבנק בתנאי הסף המזכים מתן מענק שנתי משתנה בהתאם למסמכי מדיניות התגמול הקיימים. במטרה לתת ביטוי למאמצי העובדים ונושאי המשרה ותרומתם המיוחדת בהשגת הרווחיות, החליט דירקטוריון הבנק ביום 24 בפברואר 2023, להעניק מענק שנתי משתנה בהתאם למדיניות התגמול. שיעור התשואה לצורך חישוב המענק עמד על 12.2%. בשנת 2023 עמד הבנק בתנאי הסף המזכים מתן מענק שנתי משתנה בהתאם למסמכי מדיניות התגמול הקיימים. ביום 12 במרץ 2024, לאחר מועד המאזן, החליט דירקטוריון הבנק, לאחר החלטת ועדת התגמול, להעניק מענק שנתי משתנה בהתאם למדיניות התגמול. שיעור התשואה לצורך חישוב המענק עמד על 11.3%.

6. הדרכים בהן הבנק מתאים את התגמול כדי להתחשב בביצועים לטווח ארוך יותר

א. במסמכי מדיניות התגמול הקיימים נקבע הסדר לפריסת התגמול המשתנה (כולל תגמול משתנה של מענק מיוחד בקשר לעסקה מיוחדת), הסדר המחזק את ביסוס הרכיב המשתנה על ביצועים ארוכי טווח, ולפיו תשלום המענק המשתנה, כולל הסדר לפיו ככל שהתגמול המשתנה שהוענק לנושא המשרה או עובד מרכזי שאינו נושא משרה אינו עולה על 40% מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה או עובד מרכזי שאינו נושא משרה, הפריסה והדחייה של התגמול המשתנה תהיה כדלקמן: 40% ממנו יידחה וייפרס על פני שנתיים לשני תשלומים שנתיים שווים ותשלומו של כל תשלום יותנה בעמידה בשיעור תשואה של 6.5% ומעלה לגבי השנה בה אמור להשתלם התשלום ובכך שלא יהיה במתן אותו חלק מהתגמול המשתנה הנדחה כדי לפגוע ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על בנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון. היה ובשנה מסוימת שיעור התשואה יהיה נמוך מ- 6.5% ו/או הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון הנדרשים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון אזי התשלום הנדחה לא ישולם וידחה עד לשנה בה הבנק יעמוד בשיעור תשואה שלא יהיה נמוך מ- 6.5% וביחס הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון. אם בחלוף 5 שנים מהמועד המקורי בו התשלום הנדחה אמור היה להשתלם לא עמד הבנק בתנאים הנ"ל, יבוטל התשלום הנדחה הנ"ל ונושא המשרה או עובד מרכזי שאינו נושא משרה לא יהיה זכאי לקבלו. התשלומים הנדחים כאמור יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן, לפי שיעור העלייה של המדד הידוע ביום התשלום של המענק הנדחה לעומת המדד הידוע במועד האישור של המענקים על ידי האסיפה הכללית.

ב. ככל שהתגמול המשתנה שהוענק לנושא המשרה עלה על 40% מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה או עובד מרכזי שאינו נושא משרה, הפריסה והדחייה של התגמול המשתנה יהיה כדלקמן: 50% מהתגמול המשתנה יידחה וייפרס על פני שלוש שנים לשלושה תשלומים שנתיים שווים ותשלומו של כל תשלום יותנה בעמידה בשיעור תשואה של 6.5% ומעלה לגבי השנה בה אמור להשתלם התשלום ובכך שלא יהיה במתן אותו חלק מהתגמול המשתנה הנדחה כדי לפגוע ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על בנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון. היה ובשנה מסוימת שיעור התשואה יהיה נמוך מ- 6.5% ו/או הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון הנדרשים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון אזי התשלום הנדחה לא ישולם וידחה עד לשנה בה הבנק יעמוד בשיעור תשואה שלא יהיה נמוך מ- 6.5% וביחס הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון. אם בחלוף 5 שנים מהמועד המקורי בו התשלום הנדחה אמור היה להשתלם לא עמד הבנק בתנאים הנ"ל, יבוטל התשלום הנדחה הנ"ל ונושא המשרה או עובד מרכזי שאינו נושא משרה לא יהיה זכאי לקבלו.

ג. ההסדר חל על כלל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים שאינם נושאי משרה. אלא אם כן, התגמול המשתנה שהוענק לנושא משרה ו/או עובד מרכזי שאינו נושא משרה בגין שנת המענק לא עלה על שישית (1/6) מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה ו/או עובד מרכזי שאינו נושא משרה באותה שנה ואז ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להחליט שאין צורך בדחיית תשלום כלשהו בגין אותו תגמול משתנה.

ד. עוד נקבעה במסמכי מדיניות התגמול הקיימים התניה שלפיה נושא המשרה ועובד מרכזי שאינו נושא משרה, יחזיר לבנק, בתנאים המפורטים במדיניות, סכומים ששולמו לו כחלק מתנאי הכהונה והעסקה, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק (Claw back).

כמו כן, קיימת התניה כי כל תגמול משתנה יוענק וישולם בכפוף להתניה שהינו בר השבה בהתקיימותם של קריטריונים מוגדרים הקבועים במסמכי מדיניות התגמול הקיימים. בהתייחס לעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה תקופת ההשבה תהיה קצובה ל- 5 שנים ממועד הענקת המענק המשתנה. לגבי עובדים מרכזיים שהינם נושאי משרה כהגדרתם בחוק החברות, תוארך תקופת ההשבה בשנתיים נוספות בהתקיים התנאים הקבועים בהוראה. דירקטוריון הבנק לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, יהיה רשאי להאריך את תקופת ההשבה, מעבר לשנתיים הנוספות, ככל שהחקירה הרלוונטית טרם הסתיימה וטרם התבררה מידת אחריותו של נושא המשרה.

7. צורת תגמול משתנה

א. בהתאם להוראה A 301, נקבעו יחסים בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע, כך שבכל מקרה התגמול המשתנה לנושא המשרה ועובד מרכזי שאינו נושא משרה לא יעלה על 100% מעלות השכר עבור כל אחד מהם, בכפוף למפורט להלן ולמגבלות ולכללים הקבועים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים. למרות זאת, בתנאים

ביאור 22 - זכויות עובדים (המשך)

חריגים ובכפוף להוראות כל דין, הבנק יהיה רשאי לקבוע שהתגמול המשתנה המרבי יגיע ל- 200% מהתגמול הקבוע וזאת בכפוף לקיום הכללים הקבועים בהוראות 301 A וקבלת החלטת דירקטוריון.

ב. התגמול המשתנה על פי מסמכי מדיניות התגמול כולל תגמול בדרך של תשלום מזומן בלבד ואינו כולל מניות או מכשירים מבוססי מניות וצורות אחרות.

ג. מעבר לתגמול המשתנה השנתי, כפי שפורט בהרחבה לעיל, מסמכי מדיניות התגמול הקיימים כוללים אפשרות להעניק מענקים מיוחדים כגון:

- מענק בנסיבות מיוחדות לנושאי המשרה (למעט יו"ר)- כמפורט בסעיף5(ד) לעיל.
- מענק מצטיינים לעובדים ולעובדים מרכזיים- כמפורט בסעיף 5(ו) לעיל.
- מענק מיוחד בקשר לעסקה מיוחדת- לנושאי המשרה (כולל המנכ"ל ולמעט יו"ר הדירקטוריון), לעובדים ועובדים מרכזיים, כמפורט בסעיף 3(ב) לעיל.
- מענק הוקרה לנושאי משרה – כמפורט בסעיף 3(ב) לעיל.
- מענק בגין עבודה רציפה לעובדים ולעובדים מרכזיים – כמפורט בסעיף 3(ב) לעיל.

סכומי ההתחייבות בגין ההטבות לפי סוגים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
פיצויים		
סכום ההתחייבות	83.4	82.2
השווי ההוגן של נכסי התוכנית	77.5	74.6
עודף ההתחייבות (נכס) על נכסי התוכנית	**5.9**	**7.6**
עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"	5.9	7.6
הטבות אחרות		
סכום ההתחייבות [1]	13.0	12.1
השווי ההוגן של נכסי התוכנית	-	-
עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית	**13.0**	**12.1**
עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"	13.0	12.1
סה"כ	-	-
עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"	**18.9**	**19.7**

[1] מתייחס בעיקר לעתודה למענק יובלות, חופשה וזכויות אחרות כפי שמוצג לעיל בסעיפים ב-ד.

ביאור 22 – זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת

1. מחויבויות ומצב המימון

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה		
מחויבות בגין הטבה חזויה (עתודה לפיצויי פרישה) בתחילת השנה	82.2	94.2
עלות שירות	4.7	3.1
עלות ריבית	3.8	3.0
הפסד אקטוארי (רווח)	(0.3)	(13.6)
הטבות ששולמו	(7.0)	(4.5)
מחויבות בגין הטבה חזויה (עתודה לפיצויי פרישה) בסוף השנה	**83.4**	**82.2**
מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף השנה	**78.8**	**76.9**
ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית		
שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת השנה	74.6	74.4
תשואה בפועל על נכסי התכנית [1]	4.9	1.0
הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי	3.0	3.0
הטבות ששולמו	(5.0)	(3.8)
שווי הוגן של נכסי התכנית (יעודה לפיצויי פרישה) בסוף השנה	**77.5**	**74.6**
מצב המימון - נכס (התחייבות) נטו שהוכר בסוף השנה	**(5.9)**	**(7.6)**
ג. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד		
סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות	5.9	7.6
נכס (התחייבות) נטו שהוכר בסוף השנה	**(5.9)**	**(7.6)**
ד. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס		
רווח (הפסד) אקטוארי נטו (*)	1.1	(0.7)
יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר	1.1	(0.7)
ה. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התכנית		
מחויבות בגין הטבה חזויה	83.4	82.2
מחויבות בגין הטבה מצטברת	78.8	76.9
שווי הוגן של נכסי התכנית	(77.5)	(74.6)

(*) סווג מחדש

[1] תשואה בגין חלק מנכסי התוכנית נזקפת למרכיב התגמולים במקום מרכיב הפיצויים.

ביאור 22 – זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

2. הוצאות לתקופה

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד			
עלות שירות [1]	4.7	3.1	12.7
עלות ריבית	3.8	3.0	1.8
עלויות אחרות	-	-	-
תשואה חזויה על נכסי תכנית	(3.4)	(2.7)	(0.8)
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:	-	-	-
הפסד (רווח) אקטוארי נטו	-	(0.4)	(0.6)
סה"כ הפחתות של סכומים שלא הוכרו	-	(0.4)	(0.6)
סך עלות ההטבה, נטו	**5.1**	**3.0**	**13.1**
ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס			
הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה	(1.8)	(12.4)	5.5
הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי	-	(0.4)	(0.6)
הפחתה של התחייבות (נכס) נטו בגין המעבר	-	-	-
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר	**(1.8)**	**(12.8)**	**4.9**
סך עלות ההטבה נטו	**5.1**	**3.0**	**13.1**
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר	**3.3**	**(9.8)**	**18.0**

ביאור 22 – זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

3. הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

	2023	2022
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה		
שיעור היוון	4.8%	4.5%
שיעור עליית המדד	2.6%	2.7%
שיעור עזיבה	7.1%	12.0%
שיעור גידול ריאלי בתגמול	0.9%	0.9%
2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה	-	-
שיעור היוון	4.7%	3.7%
תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התוכנית	5.0%	4.8%
שיעור גידול ריאלי בתגמול	0.9%	0.9%

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס *

	תכנית פרישה			
	גידול בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת	
	ליום 31 בדצמבר			
	2023	2022	2023	2022
שיעור היוון	**(3.7)**	(4.3)	**6.9**	8.1
שיעור עזיבה	**0.2**	0.1	**(0.3)**	(0.1)
שיעור גידול בתגמול	**6.1**	7.4	**(3.2)**	(3.9)

* ניתוח הרגישות ניתן רק בגין הנחות שיש להן השפעה מהותית על המחויבות.

ביאור 22 – זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

4. נכסי תכנית

א. הרכב השווי הוגן של נכסי תוכנית

	ליום 31 בדצמבר							
	2023				2022			
	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
סוג נכס								
מזומנים ופיקדונות בבנקים	6.6	-	-	6.6	0.8	-	-	0.8
מניות	18.4	-	2.3	20.7	29.4	-	-	29.4
אגרות חוב:								
ממשלתיות	14.6	-	4.6	19.2	10.8	-	-	10.8
קונצרניות	4.9	2.0	0.5	7.4	5.4	4.6	9.4	19.4
סך הכל אגרות חוב	**19.5**	**2.0**	**5.1**	**26.6**	**16.2**	**4.6**	**9.4**	**30.2**
אחר	3.9	2.0	17.7	23.6	0.6	1.7	11.9	14.2
סך הכל	**48.4**	**4.0**	**25.1**	**77.5**	**47.0**	**6.3**	**21.3**	**74.6**

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוג נכסים ויעד הקצאה לשנת 2024

	יעד הקצאה	% מנכסי התכנית	
	2024	ליום 31 בדצמבר	
	%	2023	2022
מזומנים ופיקדונות בבנקים	1%-9%	9%	-
מניות	27%-39%	27%	43%
אגרות חוב:			
ממשלתיות	14%-25%	25%	10%
קונצרניות	9%-26%	9%	35%
סך הכל אגרות חוב		**34%**	**45%**
אחר	19%-30%	30%	12%
סך הכל		**100%**	**100%**

ביאור 22 – זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג. התנועה בשווי ההוגן של נכסי תכנית ששווים נמדד על בסיס שימוש בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)

	התנועה בשנת 2023		
	תשואה בפועל על נכסי התוכנית		
	יתרת פתיחה	רווחים, רכישות, מכירות וסילוקים, נטו	יתרת סגירה
סוג נכס			
קונצרניות	9.4	(4.3)	5.1
אחר	11.9	8.1	20.0
סך הכל	**21.3**	**3.8**	**25.1**
	התנועה בשנת 2022		
סוג נכס			
קונצרניות	9.3	0.1	9.4
אחר	8.8	3.1	11.9
סך הכל	**18.1**	**3.2**	**21.3**

5. תזרימי מזומנים

	תחזית*	הפקדות בפועל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2024	2023	2022
א. הפקדות	3.0	3.0	3.0
ב. ההטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד			
שנה			
2024	6.3		
2025	7.9		
2026	4.6		
2027	4.8		
2028	8.2		
2029-2033	30.7		
2034 ואילך	59		
סך הכל	**121.5**		

* אומדן ההפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות להטבה מוגדרת במהלך שנת הכספים הנוכחית.

במהלך שנת 2023 נרשם נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 1.1 מיליוני ש"ח (כ-1.8 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס).

במהלך שנת 2022 נרשם נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 8.4 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים ראה ביאור 10 – רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

ביאור 23 – עסקאות תשלום מבוסס מניות

ליום 31 בדצמבר, 2023 וליום 31 בדצמבר, 2022 לא קיימות בבנק עסקאות תשלום מבוסס מניות.

ביאור 24א – הון עצמי

א. הון המניות הרשום של הבנק ליום 31 בדצמבר, 2023 מורכב מ-100,250,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח כל אחת (ליום 31 בדצמבר 2022 - 100,250,000). ההון המונפק והנפרע ליום 31 בדצמבר, 2023 - 70,517,741 מניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב (ליום 31 בדצמבר 2022 - 70,517,741).

ההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר, 2023 עומד על כ- 1,367.8 מיליוני ש"ח.

ב. מדיניות ומגבלות בחלוקת הדיבידנדים

ביום 26 באוקטובר, 2021 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת ("מדיניות חלוקת דיבידנד"), כמפורט בדוח המידי שפרסם הבנק ביום 26 באוקטובר, 2021 (ראה אסמכתא מס' 2021-01-160020), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה. בהתאם למדיניות זו, ניתן יהיה לחלק כדיבידנד עד 30% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון הרגולטורים החלים עליו גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 והוראות בנק ישראל ולמגבלות החלות על הבנק, ולכן נסיבות מסוימות יכול וימנעו מהבנק את האפשרות לחלק דיבידנד.

מדיניות חלוקת הדיבידנד תישאר בתוקפה כל עוד לא החליט הדירקטוריון אחרת ועשויים להיות בה שינויים מעת לעת ואין באמור בה כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד בגין תקופה מסוימת.

מובהר בזה, למען הסר ספק, כי אין באישור מדיניות חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלפי צד שלישי כלשהו לחלוקה של דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו וכי כל חלוקה של דיבידנד בפועל יהיה כפוף לעמידה בכל התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה ולהחלטה ספציפית של הדירקטוריון.

חלוקת דיבידנדים

להלן פירוט אודות חלוקת הדיבידנדים בבנק בשנים 2021-2023:

	במיליוני ש"ח		
	2023	2022	2021
דיבידנד	35.5	43.1	15.1
דיבידנד שהוכרז וטרם שולם ליום הדוח (*)	-	35.1	-

(*) שולם ביום 1 בינואר, 2023

בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה העיקריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר, 2023 הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. על פי הדרישה, על הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים על רקע תוצאות המלחמה ואי הוודאות לגבי הימשכות המלחמה והיקף השפעתה על המשק.

בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר, 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון.

על רקע אי הוודאות באשר לתנאים הכלכליים במשק אשר נובעים ממלחמת "חרבות ברזל" והמצב הביטחוני ובהמשך למכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בנובמבר, 2023 פרסם המפקח על הבנקים ביום 5 במרץ, 2024 לאחר תאריך המאזן, הנחייה לשוב ולבחון את מדיניות חלוקת הדיבידנדים לתקופה הקרובה תוך נקיטת המשך משנה זהירות במדיניות כאמור. בהתחשב באמור לעיל, החליט הדירקטוריון ביום 21 במרץ, 2024 על חלוקת דיבידנד בשיעור של 20% בגין רווחי המחצית השנייה של שנת 2023.

ביאור 24ב - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים **מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 והוראה 299 בדבר "מדידה והלימות ההון."**

א. בנתוני המאוחד

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים [1][3]	1,366.1	1,255.7
הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים	-	-
הון רובד 2, לאחר ניכויים	365.8	347.1
סך הכל הון כולל	**1,731.9**	**1,602.8**
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	11,742.4	10,833.2
סיכוני שוק	15.4	31.9
סיכון תפעולי	1,276.8	1,128.4
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**13,034.6**	**11,993.5**
3. יחס ההון לרכיבי סיכון [2]		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון [4]	10.5%	10.5%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון [4]	13.3%	13.4%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים [3]	9.5%	9.5%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים [3]	12.5%	12.5%
ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)		
1. הון עצמי רובד 1		
[1] הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,329.2	1,221.2
הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1 – זכויות שאינן מקנות שליטה	37.7	34.8
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	**1,366.9**	**1,256.0**
התאמות פיקוחיות וניכויים:		
אחר	(0.8)	(0.3)
סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1	**(0.8)**	**(0.3)**
סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	**1,366.1**	**1,255.7**
2. הון רובד 2		
הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים	208.8	202.1
הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים	157.0	145.0
סך הון רובד 2, לפני ניכויים	**365.8**	**347.1**
ניכויים - הון רובד 2	-	-
סך הכל הון רובד 2	**365.8**	**347.1**
ג. השפעת התאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע על יחס הון עצמי רובד 1		
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת ההתאמות	**10.5**	**10.5**
השפעת ההתאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע *	-	-
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**10.5**	**10.5**

* נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 וליום 31 בדצמבר, 2022 ההשפעה על יחס הון רובד 1 היא ירידה של כ- 0.01% ו-0.03%, בהתאמה.

ביאור 24ב - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(2) ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה. במסגרת החוזר הובהר כי לאור הניסיון שנצבר והלקחים שהופקו מהתמודדות המערכת הבנקאית עם השפעות משבר הקורונה, עלה הצורך לעדכן את הוראת השעה. החל מיום 1 בינואר 2022 יפוג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות להן נקבע בהוראת השעה תוקף מאוחר יותר.

(3) נתונים ליום 31 בדצמבר 2022 כוללים התאמות בגין השפעת יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים.

(4) יעד יחס הלימות ההון, החל מיום 31 בדצמבר 2023, ליחס הון עצמי רובד 1 שקבע הדירקטוריון 10.0% מעל יחס זה קבע הדירקטוריון שולי ביטחון בשיעור של 0.1% ושולי הביטחון של ההנהלה 0.15% יעד ההון הכולל נקבע על 12.5% ושולי הביטחון ליעד זה 0.25%.

לאור האמור לעיל, דרישות ההון החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 הינם:

יחסי הון מזעריים	היחס המזערי הנדרש ביום 31.12.2019	היחס המזערי הנדרש בין 31.03.20 עד 31.12.21	היחס המזערי הנדרש מיום 1.1.2022 עד 31.12.2023: (***)
יחס הון עצמי			הנמוך מבין:
רובד 1	9%	8%	• יחס ההון של הבנק ביום 31.12.21.
יחס הון כולל (*)	12.5%	11.5%	• יחס ההון המזערי של הבנק טרם תקופת הוראת השעה.
תוספת בגין הלוואות לדיור לחישוב יחס הון עצמי רובד 1 בלבד (*)	1% מיתרת ההלוואות לדיור במועד הדיווח	1% מיתרת ההלוואות לדיור וזאת למעט(**): • הלוואות לרכישות דירת מגורים שהועמדו בתקופה שבין 19.03.20 ועד ליום 30.09.21. • הלוואות לדיור לכל מטרה שניתנו החל מיום 19.03.2020.	

(*) ביום 6 באוקטובר, 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שאלות ותשובות בדבר יישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 – מגבלות למתן הלוואות לדיור ובו בוצעה הבהרה לפיה דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור מתייחסת ליעד הון עצמי רובד 1 בלבד ואין חובה ליישמה גם ביחס ליעד ההון הכולל.

(**) יתרת ההלוואות שניתנו במהלך התקופה כ- 2.9 מיליארדי ש"ח.

(***) החל מיום 1 בינואר, 2024 נדרש הבנק לעמוד ביחס הון רובד 1 מזערי של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי של 12.5%. ליחס הון רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח.

ביום 7 באפריל, 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים , חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203 218 ו-313 וזאת בעקבות הכניסה לתוקף של הוראה A203 המעדכנת את אופן חישוב דרישות ההון בגין מכשירים נגזרים. הוראה 203 בדבר "סיכון אשראי – גישה סטנדרטית" עודכנה כך שהושמטו סעיפים שנכללו במסגרת נספח ג' להוראה אשר הסדירו את הגישות הישנות לחישוב החשיפה הנובעת מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומעסקאות מול צדדים נגדיים מרכזיים.

הוראה 218 בדבר "יחס המינוף" עודכנה כך ששיטת SA-CCR תיושם במלואה למטרות יחס המינוף. בחוזר הובהר כי בכוונת הפיקוח על הבנקים לאמץ בעתיד את הנחיות באזל 3 ליחס המינוף, ובמועד זה יושלמו ההתאמות לחישוב סכום החשיפה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

לעדכון ההוראות כאמור לעיל לא הייתה השפעה מהותית על יחסי ההון ויחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023.

ביאור 24ב - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת הוראות המעבר	10.5%	10.5%
השפעת הוראות המעבר	-	-
1. יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר השפעת הוראות המעבר בהוראה 299	**10.5%**	**10.5%**

2. יחס כיסוי הנזילות (LCR) לפי הוראות המפקח על הבנקים (בנתוני המאוחד)[1]

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
יחס כיסוי הנזילות	199%	202%
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	100%	100%

3. יחס המינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (בנתוני המאוחד)

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 218 בדבר יחס מינוף.

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
הון רובד 1	1,366.1	1,255.7
סך החשיפות	22,633.0	19,780.9
יחס המינוף	**6.0%**	**6.3%**
יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים [1]	4.5%	4.5%

4. יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (בנתוני המאוחד)[2]

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 222 בדבר יחס מימון יציב נטו.

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
יחס מימון יציב נטו	132%	130%
יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	100%	100%

[1] ביום 1 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים כי לנוכח התמשכות משבר הקורונה, והמשך ההתמודדות של משקי הבית והעסקים עם הקשיים התזרימיים בעקבות השלכות המשבר, עלה הצורך להבטיח כי הדרישה מהמערכת הבנקאית לעמוד ביחס מינוף מזערי, המותאמת לימי שגרה, לא תהווה חסם להעמדת אשראי בתקופת המשבר. בשל כך, הוחלט כהוראת שעה להפחית את הדרישה לשיעור מזערי של 5.5 בבנקים הגדולים (לעומת 6 טרם הוראת השעה) ול-4.5 בבנקים הבינוניים והקטנים (לעומת 5 טרם הוראת השעה). עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם.

דרישת יחס המינוף החלות על הבנק:

תאגיד בנקאי	היחס המזערי הנדרש ביום 30.09.2020	היחס המזערי הנדרש בין 31.12.2021 עד 31.12.2023	היחס המזערי הנדרש מיום 01.01.2024 עד 30.06.2024:
בינוני וקטן	5%	4.5%	הנמוך מבין: • יחס המינוף של התאגיד ביום 31.12.23. • יחס המינוף המזערי של התאגיד טרם תקופת הוראת השעה.

(2) מיום 31 בדצמבר 2021 מיישם הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא יחס מימון יציב נטו – NSFR, אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס המימון יציב נטו במערכת הבנקאית בישראל. בהתאם להוראה, מטרת יחס כיסוי יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין (מונה) ופריטי מימון יציב נדרש (מכנה). "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש של תאגיד מסוים הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון על הנכסים השונים המוחזקים על ידי אותו תאגיד, וכן של חשיפותיו החוץ מאזניות. בהתאם להוראה, יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש עומד על 100%.

4. דיבידנדים

ביום 26 באוקטובר, 2021 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת ("מדיניות חלוקת דיבידנד"). בהתאם למדיניות זו, ניתן יהיה לחלק כדיבידנד עד 30% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון הרגולטורים החלים עליו גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות, והוראות בנק ישראל ולמגבלות החלות על הבנק, ולכן בנסיבות מסוימות יכול וימנעו מהבנק את האפשרות לחלק דיבידנד.

מדיניות חלוקת הדיבידנד תישאר בתוקפה כל עוד לא החליט הדירקטוריון אחרת ועשויים להיות בה שינויים מעת לעת ואין באמור בה כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד בגין תקופה מסוימת.

מובהר בזה, למען הסר ספק, כי אין באישור מדיניות חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלפי צד שלישי כלשהו לחלוקה של דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו וכי כל חלוקה של דיבידנד בפועל יהיה כפוף לעמידה בכל התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה ולהחלטה ספציפית של הדירקטוריון.

ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך כולל של 13.9 מיליוני ש"ח לבעלי מניותיו על בסיס יתרת עודפי הבנק בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2022 (0.197 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ.).

ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בגין רווחי החציון הראשון של שנת 2023 בסך כולל של 21.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך של כ-0.31 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ שולם ביום 11 בספטמבר, 2023 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 29 באוגוסט, 2023 (המועד הקובע).

בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה האפשריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר 2023 הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. הדרישה התייחסה לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים של תוצאות המלחמה ואי הוודאות.

בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון.

על רקע אי הוודאות באשר לתנאים הכלכליים במשק אשר נובעים ממלחמת "חרבות ברזל" והמצב הביטחוני ובהמשך למכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בנובמבר, 2023 פרסם המפקח על הבנקים ביום 5 במרץ, 2024 לאחר תאריך המאזן, הנחייה לשוב ולבחון את מדיניות חלוקת הדיבידנדים לתקופה הקרובה תוך נקיטת המשך משנה זהירות במדיניות כאמור. בהתחשב באמור לעיל, החליט הדירקטוריון ביום 21 במרץ, 2024 על חלוקת דיבידנד בשיעור של 20% בגין רווחי המחצית השנייה של שנת 2023.

	במיליוני ש"ח	
	2023	2022
דיבידנד	35.5	43.1
דיבידנד שהוכרז וטרם שולם ליום הדוח (*)	-	35.1

(*) שולם ביום 1 בינואר, 2023.

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה[1]

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה [2]		
מטבע ישראלי צמוד למדד	210.4	253.7
מטבע ישראלי לא צמוד	61.3	59.7
סך הכל	**271.7**	**313.4**
מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה		
הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגביה	5.7	5.6
הלוואות עומדות	1.3	2.3
סך הכל	**7.0**	**7.9**

ב. תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה [3]

	ליום 31 בדצמבר						
	2023						2022
	עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	סך הכל	סך הכל
תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה [3]							
תזרימי חוזיים עתידיים	1.8	2.0	1.0	0.7	0.1	5.6	8.2
תזרימים צפויים מהוונים [4][5]	1.4	1.5	0.7	0.4	0.1	4.1	6.3

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים עם עמלת גביה.

(2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם, בסך 17.3 מיליוני ש"ח (2022 – 15.6 מיליוני ש"ח), לא נכללו בביאור זה.

(3) כולל מגזר מטבע חוץ ומגזר שקלי הלא צמוד שאינו עולה על 10% מסך הפיקדונות לפי מידת גביה.

(4) היוון בוצע לפי שיעור של 3.80% (2022 – 3.46%).

(5) הנתונים אינם לוקחים בחשבון הערכה של פירעונות מוקדמים.

ביאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. תביעות משפטיות

1. הבנק הינו צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות שנקטו נגדו לקוחותיו, או לקוחותיו בעבר, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך העסקים הרגיל. לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על חוות דעת משפטיות של יועצים משפטיים באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות כספיים אלה הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.

2. ביום 17 בנובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - המחלקה הכלכלית בתל אביב תובענה ובקשה לאישור התובענה כייצוגית כנגד הבנק וכנגד מספר נתבעים נוספים שכיהנו כדירקטורים בכלל, בטענה לפיה כלל פיננסים בטוחה, בכובעה כמנהל תיקים, ביצעה עבור לקוחותיה עסקאות בניירות ערך של חברות מקבוצת אי.די.בי, וזאת תוך העדפה של האינטרסים שלה ושל חברות שונות בקבוצת אי.די.בי על פני האינטרסים של לקוחותיה. לטענת התובע הוא היה קשור בהסכם לניהול השקעות עם כלל פיננסים בטוחה, אשר רכשה לתיקו ניירות ערך של חברות מקבוצת אי.די.בי, ובפעולותיה גרמה לו כלל פיננסים בטוחה הפסדים משמעותיים. סכום התביעה האישית מוערך בכ-19 אלפי ש"ח. המבקש ציין כי לא ניתן להעריך בשלב זה את סכום התביעה הקבוצתית.

ביום 8 בינואר, 2017 ניתנה החלטה בבקשת האישור (להלן: "ההחלטה") המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית כנגד כלל פיננסים בטוחה, ודוחה את הבקשה בנוגע לדירקטורים. חברי הקבוצה כפי שנקבעו בהחלטה הינם "כל מי שקיבל שירותי ניהול השקעות מחברת כלל פיננסים בטוחה ובמסגרת ניהול התיקים רכשה עבורו כלל פיננסים בטוחה (או מי מטעמה) ניירות ערך, בלי שהתקבל אישורו מראש ביחס לכל עסקה כאמור, וכתוצאה מהרכישה כאמור נגרם לו נזק. במהלך הרבעון הרביעי הצדדים חתמו על הסכם פשרה שאושר ביום 18 במאי, 2023 ע"י ביהמ"ש.

בהתאם להסכם הפשרה, שאושר בפסק הדין, קיבלו התובעים הנכללים בקבוצה, כהגדרתה בהסכם הפשרה, וכן המבקש וערכי דינו, פיצוי, גמול ושכ"ט בסך כולל של 26 מיליוני ש"ח. מסך הפיצוי האמור, הבנק נשא בסך של כ-2.5 מיליוני ש"ח בלבד, וזאת בהתאם להתחייבות לשיפוי שקיבל הבנק מול כלל אחזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "כלל"), בגין נזקים נשוא התובענה הייצוגית. יתרת הסכום שולמה על-ידי כלל ומבטחיה. בכך הסתיימו ההליכים בתיק זה.

3. ביום 28 בדצמבר, 2020 הומצאה לבנק בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הבנק וששה בנקים נוספים, בטענה שהבנקים פעלו בניגוד להוראות חוק נתוני אשראי ותקנותיו, בעת שדיווחו על לקוחות מסוימים שלא בהתאם לאופן שנדרש לדווח לפי החוק האמור.

לטענת המבקשים, הדיווחים השגויים הביאו ליצירת חיווי שלילי בדוחות האשראי של הלקוחות, באופן שגרם להם לנזקים שונים, כגון: חוסר היכולת לקבל אשראי. עילות התביעה הן – רשלנות, פגיעה באוטונומיה, הוצאת שם רע, ופגיעה בפרטיות. הסעדים הנתבעים הם סעד הצהרתי, צו עשה וסעד כספי, וסכום התביעה המשוער הוא מעל 2.5 מיליוני ש"ח. ביום 9 במרץ 2023 אישר בית המשפט את הסכם הפשרה שנחתם בין הצדדים, אשר במסגרתו שילם הבנק שכ"ט עו"ד וגמול לתובע הייצוגי בהיקף לא מהותי. בכך הסתיימו ההליכים בתיק זה.

4. ביום 23 בפברואר, 2022 הומצאה לבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט השלום בחיפה, כנגד הבנק בטענה כי הבנק גובה שלא כדין עמלת התראת עו"ד בגין מכתב התראה שנשלח ללקוח ע"י עו"ד פנימי, וכן, שבנסיבות המקרה, כלל לא היה צריך לשלוח מכתב כזה ללקוח (המבקש). הבנק הגיש תגובה מטעמו לבקשה לאישור התובענה הייצוגית והתיק נקבע לדיון מקדמי במחצית השניה של שנת 2024. להערכת הנהלת הבנק, המתבססת על הערכת יועציו המשפטיים, קלושים סיכויי התביעה להתקבל.

5. בדוח בדיקה בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור שביצע בנק ישראל בבנק במהלך החודשים ינואר 2021 – יוני 2022 נמצאו הפרות לכאורה של הוראות הצו הבנקאי לניהול סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן של הוראות נוהל בנקאי תקין 411.

בהתבסס על הממצאים האמורים, הוגשו ביום 7 ביוני 2023 לוועדה להטלת עיצום כספי לעניין תאגידים בנקאים ולמפקח שתי בקשות להטיל על הבנק עיצומים כספיים, האחד – בגין הפרת הצו הבנקאי והשני- בגין הפרת הוראות נב"ת 411. מועד הדיונים בבקשות להטלת עיצומים נקבע לחודש ספטמבר 2023. דיוני הוועדות התקיימו אך בשלב זה לא ניתנו החלטות בעקבות הדיונים הללו. הבנק השלים את תיקון ממצאי הבדיקה.

6. ביום 3 ביולי, 2023 הוגשה נגד הבנק, בקשה לאישור תובענה ייצוגית, בעילה שהבנק לא מעדכן את הריבית בפיקדונות מיד עם העלאת הריבית ע"י בנק ישראל, אלא רק יום עסקים לאחר מכן. בקשות דומות הוגשה נגד בנקים נוספים. הבנק פעל ופועל בהתאם להוראות בנק ישראל בנושא, ויש לו טענות הגנה טובות כנגד התביעה. בפברואר 2024 הבנק הגיש לבית המשפט את תגובתו לבקשה. לאור הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, עדיין לא ניתן להעריך את סיכוייה.

7. ביום 19 במרץ, 2024 התקבלו בבנק, כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית, אשר הוגשו כנגד הבנק, בעילה שהבנק, לכאורה, אינו נותן ללקוחותיו גילוי נאות כנדרש בקשר עם הפרשי המרה אותם הוא גובה מלקוחותיו, בקשר עם ביצוע פעולות המרת מט"ח, בחוזה עם הלקוח או בתעריפון הבנק. בקשות דומות הוגשו נגד בנקים נוספים. הבנק פעל ופועל בהתאם להוראות הרגולציה בנושא, ויש לו טענות הגנה טובות כנגד התביעה. לאור הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, עדיין לא ניתן להעריך את סיכוייה.

8. נכון ליום 31 בדצמבר 2023, לבנק אין חשיפה מהותית בגין תביעות שהוגשו נגדו או בקשות להטלת עיצום כספי אשר ההסתברות להתממשותן אינה קלושה למעט כמפורט בפרק זה.

ד. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

א. פעילות מכירת תיקי אשראי בתקופת הדוח:

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
הערך בספרים של האשראי שנמכר ליום המכירה	1,148.8	1,216.9
תמורה שהתקבלה במזומן	1,191.8	1,282.8
סך הכול רווח ממכירת אשראי בתקופה	**43.0**	**65.9**
יתרת ההלוואות שנמכרו אשר מנוהלות על ידי הבנק	2,867.8	2187.2

היתרה המצטברת של תיקי אשראי שנמכרו ליום 31 בדצמבר, 2023 כ-2,867.8 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה ביאור 29ג.

ב. התחייבויות להשקעה בקרנות חוב פרטיות

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
התחייבות להשקעה בקרנות חוב פרטיות	23.0	51.8

ביאור 25א - ערבויות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. כללי

במהלך העסקים הרגיל, מעניק הבנק ללקוחותיו מגוון של ערבויות ושיפויים על מנת לשפר את יציבות האשראי שלהם ולאפשר להם לבצע מגוון רחב של פעילויות עסקיות.

חוזי הערבות כוללים דרישה מותנית, שהתאגיד הבנקאי הערב ישלם לצד הנערב (הצד המשופה), תשלומים על בסיס: (א) שינויים בנכס הבסיס, התחייבות או נייר ערך הוני של הצד המובטח; או (ב) כשל של צד ג' בביצוע הסכם מחייב. הסדרי ערבות עיקריים שהוענקו על ידי התאגיד הבנקאי כערב, כוללים ערבויות ביצוע, ערבויות לרוכשי דירות וערבויות פיננסיות אחרות. בתחילת הערבות, מועד ההכרה לראשונה, התאגיד הבנקאי הערב מכיר בהתחייבות בגין הערבות הנמדדת לראשונה בהתאם לשוויה ההוגן של הערבות.

ב. מידע יתרת בערבויות לפי תקופת פקיעה חוזית

קביעת הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים שהתאגיד הבנקאי עשוי להידרש לשלם במסגרת הערבויות, מבוססת על הסכום הנקוב של הערבויות ללא התחשבות בגביות אפשריות כתוצאה מהוראות תנאי חזרה (Recourse) או מביטחונות מוחזקים או משועבדים.

להלן פרטים בדבר הערך בספרים וסכום החשיפה המקסימלית להפסד בגין ערבויות ושיפויים שניתנו על ידי הבנק:

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	פקיעת שנה או פחות	פקיעה לאחר שנה ועד 3 שנים	פקיעה לאחר 3 שנים ועד 5 שנים	פקיעה לאחר 5 שנים	סך הכל	יתרת חוזים
ערבויות להבטחת אשראי	122.4	0.5	-	-	122.9	122.9
ערבויות לרוכשי דירות	0.6	-	-	-	0.6	0.6
ערבויות והתחייבויות אחרות	88.4	1.6	-	0.1	90.1	90.1
סך הכל ערבויות	**211.4**	**2.1**	**-**	**0.1**	**213.6**	**213.6**

	ליום 31 בדצמבר 2022					
	פקיעת שנה או פחות	פקיעה לאחר שנה ועד 3 שנים	פקיעה לאחר 3 שנים ועד 5 שנים	פקיעה לאחר 5 שנים	סך הכל	יתרת חוזים
ערבויות להבטחת אשראי	16.8	148.5	0.1	-	165.4	165.4
ערבויות לרוכשי דירות	-	0.5	-	-	0.5	0.5
ערבויות והתחייבויות אחרות	7.3	92.6	-	14.7	114.5	114.5
סך הכל ערבויות	**23.9**	**241.6**	**0.1**	**14.7**	**280.4**	**280.4**

ביאור 26 - שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות

א. על פי חוקי העזר של מסלקת מעו"ף בע"מ (להלן: "מסלקת מעו"ף"), נדרש הבנק כחבר מסלקת מעו"ף להפקיד בטחונות נזילים עבור מלוא החשיפה בגין הפעילות בנגזרים ועבור חלקו בקרן הסיכונים. לצורך זה, שיעבד הבנק לטובת מסלקת מעו"ף את זכויותיו בחשבונות הבאים:

1. חשבון במסלקת הבורסה על שם מסלקת מעו"ף בו מופקדות איגרות חוב ממשלתיות בשווי מלוא דרישת הבטוחות מלקוחות הבנק ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים (להלן: "חשבון הבטוחות"). שווי איגרות החוב שהופקדו ליום 31 בדצמבר, 2023 הסתכם בסך של 57.2 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2022 – 48.9 מיליוני ש"ח).

2. חשבון בבנק ישראל על שם מסלקת מעו"ף בו יופקדו מזומנים בשווי של לא פחות מ-25% מחלקו של הבנק בקרן הסיכונים, וכן יופקדו בחשבון זה מזומנים שישולמו כפירות של ניירות ערך שיופקדו בחשבון הבטוחות של הבנק. נכון ליום 31 בדצמבר 2023 הופקדו כספים בחשבון זה בסך 41.4 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2022 – 34.4 מיליוני ש"ח). החשבונות המפורטים לעיל משועבדים בשעבוד צף לטובת מסלקת מעו"ף וכן משועבדים גם בשעבוד קבוע לטובת מסלקת מעו"ף.

ב. כחבר הבורסה נדרש הבנק להפקיד בטחונות נזילים להבטחת קיום כל התחייבויות לקוחות הבנק כלפי מסלקת הבורסה בגין עסקאות שבוצעו במסלקת הבורסה ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים של מסלקת הבורסה. לצורך זה, שיעבד הבנק לטובת מסלקת הבורסה בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה את זכויותיו בחשבונות הבאים:

1. חשבון במסלקת הבורסה על שמה ואשר מנוהל עבור הבנק בו מופקדות איגרות חוב ממשלתיות בשווי מלוא דרישת הבטוחות מלקוחות הבנק ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. ליום 31 בדצמבר, 2023 לא הופקדו איגרות החוב עבור ביטחונות לבורסה (ליום 31 בדצמבר 2022 – 7.0 מיליוני ש"ח).

2. חשבון בבנק ישראל ע"ש מסלקת הבורסה בו יופקדו מזומנים בשווי של לא פחות מ-25% מחלקו של הבנק בקרן הסיכונים, וכן יופקדו בחשבון זה מזומנים שישולמו כפירות של ניירות ערך שיופקדו בחשבון הבטוחות של הבנק. נכון ליום 31 בדצמבר 2023 הופקדו כספים בחשבון זה בסך של 7.3 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2022 – 5.0 מיליוני ש"ח).

ג. לצורך הבטחת אשראי שנתן או ייתן בנק ישראל לבנק במסגרת פעילות הבנק במערכת זה"ב (RTGS), שיעבד הבנק לטובת בנק ישראל, על פי הסכם עמו מיום 24 בינואר 2011, אגרות חוב בהן מחזיק הבנק ואשר הופקדו או יופקדו בחשבון ייעודי המתנהל בבורסה לני"ע על שם בנק ישראל. השעבוד הינו ללא הגבלה בסכום. ליום 31 בדצמבר, 2023 שועבדו בטחונות בסך 201.8 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2022 – 312.3 מיליוני ש"ח), רוב הביטחונות שועבדו מול הלוואות לזמן קצוב מהבנק המרכזי.

ד. במסגרת הסכמים בין הבנק לגופים מוסדיים למכירת אשראים שניתנו על ידי הבנק ללקוחותיו, רשם הבנק המחאות זכות על זכויות לקוחותיו שנמכרו לטובת הגופים הרוכשים (וכתוצאה מהמכירה נגרעו ממאזן הבנק). להלן פרטי המחאות הזכות שנרשמו כאמור:

1. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 1 באפריל, 1991 לקופת הגמל תמר.
2. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 1 בפברואר 2018 לכלל חברה לביטוח בע"מ, כלל פנסיה וגמל בע"מ ועתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ.
3. שיעבוד במסגרת הסכם מיום 31 באוקטובר, 2018, למכירת תיק אשראי צרכני למיטב דש גמל ופנסיה בע"מ.
4. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 30 באפריל, 2019 לתאגידים מקבוצת הפניקס חברה לביטוח בע"מ.
5. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 8 בדצמבר, 2019 לתאגידים מקבוצת כלל חברה לביטוח בע"מ.
6. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 11 במרץ, 2020 לתאגידים מקבוצת הפניקס חברה לביטוח בע"מ.
7. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 30 בספטמבר, 2020 לתאגידים מקבוצת כלל חברה לביטוח בע"מ.
8. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 16 בדצמבר, 2021 לתאגידים מקבוצת הפניקס חברה לביטוח בע"מ.
9. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי צרכני מיום 14 בנובמבר, 2021, לחברת הבת, תמר אריאל קפיטל בע"מ.
10. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 17 במאי, 2022, לתאגידים מקבוצת כלל חברה לביטוח בע"מ.
11. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 30 ביוני, 2022, לקרן גילעד גמלאות לעובדים דתיים בע"מ.
12. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 27 בנובמבר, 2022 לקרן מקפת הוותיקה ולמבטחים הוותיקה.
13. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 6 במרץ, 2023 לתאגידים מקבוצת כלל חברה לביטוח בע"מ.
14. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 23 ביולי, 2023 לתאגידים מקבוצת מגדל חברה לביטוח בע"מ.
15. שיעבוד במסגרת מכירת תיק אשראי מיום 21 בדצמבר, 2023 לתאגידים מקבוצת מגדל חברה לביטוח בע"מ.

פירוט ניירות ערך אשר שועבדו לטובת מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה כמפורט לעיל (במיליוני ש"ח)

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
ניירות ערך זמינים למכירה	57.2	55.9
ניירות ערך למסחר	-	-
סה"כ	**57.2**	**55.9**

ביאור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. יישום הוראות המפקח בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

פעילות הבנק כמתווך פיננסי חושפת אותו למגוון סיכונים ובכלל זה סיכוני שוק. סיכוני שוק כוללים בין היתר סיכוני בסיס, סיכוני ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין וסיכונים בקצב האינפלציה. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכוני שוק, כאמור לעיל, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכוני שוק. פעילות הבנק במכשירים פיננסים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap), וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Future, Forward). הבנק אינו מבצע עסקאות באופציות לחשבונו (נוסטרו) למעט לצרכי גידור. העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשווים ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.

הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך האם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח.

ב. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022		
	נגזרים שאינם			נגזרים שאינם		
	למסחר	נגזרים למסחר	סה"כ	למסחר	נגזרים למסחר	סה"כ
חוזי ריבית						
חוזי Futures ו-Forward	-	47.0	47.0	-	79.8	79.8
Swaps [1]	300.0	-	300.0	200.0	-	200.0
סה"כ [2]	**300.0**	**47.0**	**347.0**	**200.0**	**79.8**	**279.8**
חוזי מטבע חוץ						
חוזי Futures ו-Forward [3]	149.9	3.6	153.5	58.0	111.7	169.7
אופציות שנכתבו	-	110.6	110.6	-	3.4	3.4
אופציות שנקנו	-	110.6	110.6	-	3.4	3.4
סה"כ	**149.9**	**224.8**	**374.7**	**58.0**	**118.5**	**176.5**
חוזי בנין מניות						
אופציות שנכתבו	-	429.7	429.7	-	244.6	244.6
אופציות שנקנו [4]	-	429.7	429.7	-	244.6	244.6
סה"כ	**-**	**859.4**	**859.4**	**-**	**489.2**	**489.2**
חוזי אשראי						
הבנק מוטב	34.9	-	34.9	43.6	-	43.6
סה"כ	**34.9**	**-**	**34.9**	**43.6**	**-**	**43.6**
סה"כ סכום נקוב	**484.8**	**1,131.2**	**1,616.0**	**301.6**	**687.5**	**989.1**

[1] מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 0.0 ו-0.0 מיליוני ש"ח לימים 31.12.2023 ו-31.12.2022.

[2] מזה: חוזי החלפת שקל-מדד לימים 31.12.2023 ו-31.12.2022 בס 300.0 ו-200.0 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

[3] מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט לימים 31.12.2023 ו-31.12.2022 בסך 15.7 ו-38.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

[4] מזה: נסחרים בבורסה לימים 31.12.2023 ו-31.12.2022 בסך 429.4 ו-243.8 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

ביאור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	נכסים בגין נגזרים ברוטו			התחייבויות בגין נגזרים ברוטו		
	נגזרים שאינם			נגזרים שאינם		
	למסחר	נגזרים למסחר	סה"כ	למסחר	נגזרים למסחר	סה"כ
חוזי ריבית	0.4	-	0.4	5.5	0.2	5.7
חוזי מטבע חוץ	0.2	0.4	0.6	0.3	0.3	0.6
חוזי בגין מניות	-	0.3	0.3	0.7	0.3	1.0
חוזי אשראי	-	-	-	1.6	-	1.6
סה"כ נכסים / התחייבויות בגין נגזרים ברוטו (1)	**0.6**	**0.7**	**1.3**	**8.1**	**0.8**	**8.9**
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	1.6	-	1.6
יתרה מאזנית	**0.6**	**0.7**	**1.3**	**6.5**	**0.8**	**7.3**

	ליום 31 בדצמבר 2022					
	נכסים בגין נגזרים ברוטו			התחייבויות בגין נגזרים ברוטו		
	נגזרים שאינם			נגזרים שאינם		
	למסחר	נגזרים למסחר	סה"כ	למסחר	נגזרים למסחר	סה"כ
חוזי ריבית	-	2.9	2.9	4.9	-	4.9
חוזי מטבע חוץ	2.7	-	2.7	0.2	-	0.2
חוזי בגין מניות	-	0.5	0.5	3.9	0.5	4.4
חוזי אשראי	-	-	-	0.1	-	0.1
סה"כ נכסים / התחייבויות בגין נגזרים ברוטו (1)	**2.7**	**3.4**	**6.1**	**9.1**	**0.5**	**9.6**
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	0.1	-	0.1
יתרה מאזנית	**2.7**	**3.4**	**6.1**	**9.0**	**0.5**	**9.5**

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 1.6 מיליוני ש"ח.

ביאור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

	31 בדצמבר 2023						
	בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	גופים מוסדיים	אחרים	סה"כ
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים [2]	0.7	0.7	-	-	-	-	1.4
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:	-	-	-	-	-	-	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	-	-	-	-	-	-	-
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**0.7**	**0.7**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.4**
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים [1]	17.5	-	-		-	-	17.5
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**18.2**	**0.7**	**-**	**-**	**-**	**-**	**18.9**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	0.6	6.0	-			2.3	8.9
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
ביטחון במזומן ששועבד	-	-	-	-	-	-	-
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**0.6**	**6.0**	**-**	**-**	**-**	**2.3**	**8.9**

	31 בדצמבר 2022						
	בורסות	בנקים	דילרים/ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	גופים מוסדיים	אחרים	סך הכל
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים [2]	0.5	5.6	-	-	-	-	6.1
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:	-	-	-	-	-	-	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	-	-	-	-	-	-	-
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**0.5**	**5.6**	**-**	**-**	**-**	**-**	**6.1**
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים [1]	15.8	-	-	-	-	-	15.8
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**16.3**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**16.3**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	0.5	5.1	-	-	-	4.0	9.6
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:							
ביטחון במזומן ששועבד	-	-	-	-	-	-	-
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**0.5**	**5.1**	**-**	**-**	**-**	**4.0**	**9.6**

ביאור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ה. פירוט מועדי פרעון (סכומי ערך נקוב)

	ליום 31 בדצמבר 2023				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך הכל
	(בלתי מבוקר)				
חוזי ריבית (שקל- מדד)	150.0	150.0	-	-	300.0
חוזי ריבית (אחר)	47.0	-	-	-	47.0
חוזי מטבע חוץ	374.7	-	-	-	374.7
חוזים בגין מניות	858.7	-	0.7	-	859.4
חוזי אשראי	-	-	-	34.9	34.9
סך הכל	**1,430.4**	**150.0**	**0.7**	**34.9**	**1,616.0**

	ליום 31 בדצמבר 2022				
סך הכל	**651.5**	**143.8**	**150.2**	**43.6**	**989.1**

(1) ההפרש הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על החבות של הלווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם לימים 31.12.2023 ו-31.12.2022 בסך 1.4 מיליוני ש"ח ו-6.1 מיליוני ש"ח, בהתאמה, הכלולה בסעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים.

(3) כלל היתרה כפופה להסדרי התחשבנות נטו או הסדרים דומים.

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים

1. הגדרות

(1) אנשים פרטיים - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להן חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".

(2) מגזר בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.

(3) משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.

(4) עסק - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.

(5) מחזור פעילות - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.

(6) עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליוני ש"ח.

(7) עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליוני ש"ח וקטן מ-50 מיליוני ש"ח.

(8) עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח

(9) עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.

(10) מגזר ניהול פיננסי - יכלול את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקאות רכש חוזר ושאילה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים, נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, פיקדונות בממשלות ושל ממשלות, פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים, אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.

(11) נכסים בניהול - ניירות ערך של לקוחות, הלוואות בניהול הבנק ונכסים הנובעים מפעילות לפי מידת הגבייה.

2. הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו – מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית האשראי שהועמד ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ האשראי). וכן רווח המתקבל מההפרש בין ריבית הפיקדון שניתן ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ הפיקדון).

הכנסות שאינן מריבית – הכנסות שאינן מריבית נזקפות ישירות למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הוצאות בגין הפסדי אשראי – ההפרשה נזקפה למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה יוחסה אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות – הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו ספציפית למגזרי הפעילות. יתרת ההוצאות העקיפות או ההוצאות הישירות שלא ניתן היה לשייכן באופן ישיר, יוחסו על פי מודל לפיו הוצאות אלו מיוחסות בהתאם לחלקן היחסי של המשרות הישירות במגזר מסך המשרות בבנק, המהווה אומדן מיטבי להיקף פעילות הלקוח במגזר הפעילות.

מיסים על הכנסה – המיסים חושבו על פי שיעור המס האפקטיבי, ויוחסו בהתאם לכל מגזר.

הערות רלוונטיות לטבלאות להלן:

(1) מגזר זה כולל את הפעילות של כרטיסי האשראי, אשר היקפה אינו מהותי.

(2) מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

(3) ליום 31 בדצמבר, 2023 כולל אשראי מגובה הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 176.6 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2022 – 266 מיליוני ש"ח).

(4) לפרטים אודות גידול בהפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2023 ראה ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי.

(5) הגילוי הורחב מעתה ואילך בעקבות חוזר שפורסם ב-9 בינואר 2024 על ידי המפקח על הבנקים בנושא "שיפור הגילוי על סיכוני ריבית ומגזרי פעילות פיקוחיים".

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים- פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023						
	משקי בית[1]	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים וגדולים[2]	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי[3]	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	918.1	1.1	209.7	52.2	-	189.8	1,370.9
הוצאות ריבית מחיצוניים	330.8	84.5	21.4	25.5	51.5	125.5	639.2
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	587.3	(83.4)	188.3	26.7	(51.5)	64.3	731.7
בינמגזרי	(124.5)	103.9	(82.2)	3.1	56.9	42.8	-
סך הכנסות ריבית, נטו	**462.8**	**20.5**	**106.1**	**29.8**	**5.4**	**107.1**	**731.7**
סך הכנסות שאינן מריבית	67.6	5.0	28.8	12.2	-	47.2	160.8
סך ההכנסות	**530.4**	**25.5**	**134.9**	**42.0**	**5.4**	**154.3**	**892.5**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	118.4	-	5.9	1.4	-	7.6	133.3
הוצאות תפעוליות ואחרות	465.6	11.1	39.7	11.4	2.4	16.0	546.2
רווח (הפסד) לפני מיסים	**(53.6)**	**14.4**	**89.3**	**29.2**	**3.0**	**130.7**	**213.0**
הפרשה למיסים על הרווח	(19.2)	5.2	31.9	10.4	1.1	46.9	76.3
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**(34.4)**	**9.2**	**57.4**	**18.8**	**1.9**	**83.8**	**136.7**
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(34.4)	9.2	57.4	18.8	1.9	83.8	136.7
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	2.1	-	-	-	-	-	2.1
המיוחס לבעלי מניות הבנק	(36.5)	9.2	57.4	18.8	1.9	83.8	134.6
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:							
הוצאות ישירות	292.4	7.0	21.7	5.8	1.7	7.9	336.5
הוצאות עקיפות	173.2	4.1	18.0	5.6	0.7	8.1	209.7
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**76.9**	**11.8**	**69.0**	**22.4**	**2.3**	**89.0**	**271.4**
יתרה ממוצעת של נכסים	11,397.4	14.8	2,486.9	830.4	-	5,766.0	20,495.5
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	11,397.4	14.8	2,486.9	830.4	-	218.6	14,948.1
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	11,445.1	10.5	2,904.4	745.6	-	176.7	15,282.3
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור מעל 90 יום[*]	145.3	-	21.8	-	-	2.0	169.1
יתרת חובות בעייתים אחרים[*]	21.7	-	2.9	-	-	6.0	30.6
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח[*]	187.4	-	2.4	11.3	-	13.9	215.0
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח[*]	73.8	-	-	-	-	6.8	80.6
יתרה ממוצעת של התחייבויות	9,787.5	2,683.1	960.5	882.4	1,093.7	3,772.6	19,179.8
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	9,787.5	2,683.1	960.5	882.4	1,093.7	-	15,407.2
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	10,338.4	2,840.5	980.9	716.1	1,603.2	-	16,479.1
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	7,645.3	39.0	2,935.0	736.9	5.0	1,087.8	12,449.0
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	7,774.9	44.2	3,184.8	994.9	7.8	1,028.0	13,034.6
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	1,745.5	1,215.6	359.9	850.4	105.2	2,756.2	7,032.8
פיצול הכנסות ריבית נטו:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	329.3	0.3	73.5	17.1	-	14.9	435.1
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	88.4	18.8	25.0	10.7	4.9	-	147.8
אחר	45.1	1.4	7.6	2.0	0.5	92.2	148.8
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**462.8**	**20.5**	**106.1**	**29.8**	**5.4**	**107.1**	**731.7**

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) - אנשים פרטיים – משקי בית ובנקאות פרטית – פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
	מגזר משקי בית				
	הלוואות לדיור	אחר	סך הכל משקי בית	סך הכל בנקאות פרטית	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	695.5	222.6	918.1	1.1	919.2
הוצאות ריבית מחיצוניים	-	330.8	330.8	84.5	415.3
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	695.5	(108.2)	587.3	(83.4)	503.9
בינמגזרי	(479.7)	355.2	(124.5)	103.9	(20.6)
סך הכנסות ריבית, נטו	**215.8**	**247.0**	**462.8**	**20.5**	**483.3**
סך הכנסות שאינן מריבית	11.1	56.5	67.6	5.0	72.6
סך ההכנסות	**226.9**	**303.5**	**530.4**	**25.5**	**555.9**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	9.2	109.2	118.4	-	118.4
הוצאות תפעוליות ואחרות	170.6	295.0	465.6	11.1	476.7
רווח (הפסד) לפני מיסים	**47.1**	**(100.7)**	**(53.6)**	**14.4**	**(39.2)**
הפרשה למיסים על הרווח	16.8	(36.0)	(19.2)	5.2	(14.0)
רווח לאחר מסים	**30.3**	**(64.7)**	**(34.4)**	**9.2**	**(25.2)**
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	30.3	(64.7)	(34.4)	9.2	(25.2)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	2.1	2.1	-	2.1
המיוחס לבעלי מניות הבנק	30.3	(66.8)	(36.5)	9.2	(27.3)
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:					
הוצאות ישירות	96.3	196.1	292.4	7.0	299.4
הוצאות עקיפות	74.3	98.9	173.2	4.1	177.3
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**78.1**	**(1.2)**	**76.9**	**11.8**	**88.7**
יתרה ממוצעת של נכסים	9,759.6	1,637.8	11,397.4	14.8	11,412.2
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	9,759.6	1,637.8	11,397.4	14.8	11,412.2
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	9,834.1	1,611.0	11,445.1	10.5	11,455.6
יתרת חובות לא צוברים	132.8	1.3	134.1	-	134.1
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	-	11.2	11.2	-	11.2
יתרת חובות בעייתיים אחרים(*)	-	21.7	21.7	-	21.7
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח(*)	57.6	129.8	187.4	-	187.4
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח(*)	0.7	73.1	73.8	-	73.8
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	9,787.5	9,787.5	2,683.1	12,470.6
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	-	9,787.5	9,787.5	2,683.1	12,470.6
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	10,338.4	10,338.4	2,840.5	13,178.9
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	5,833.2	1,812.1	7,645.3	39.0	7,684.3
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	5,838.0	1,936.9	7,774.9	44.2	7,819.1
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	272.6	1,472.9	1,745.5	1,215.6	2,961.1
פיצול הכנסות ריבית נטו:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	187.9	141.4	329.3	0.3	329.6
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	88.4	88.4	18.8	107.2
אחר	27.9	17.2	45.1	1.4	46.5
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**215.8**	**247.0**	**462.8**	**20.5**	**483.3**

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023						
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים וגדולים			
	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	189.9	19.8	209.7	52.1	0.1	52.2	261.9
הוצאות ריבית מחיצוניים	7.0	14.4	21.4	6.2	19.3	25.5	46.9
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	182.9	5.4	188.3	45.9	(19.2)	26.7	215.0
בינמגזרי	(95.6)	13.4	(82.2)	(17.7)	20.8	3.1	(79.1)
סך הכנסות ריבית, נטו	**87.3**	**18.8**	**106.1**	**28.2**	**1.6**	**29.8**	**135.9**
סך הכנסות שאינן מריבית	21.3	7.5	28.8	11.3	0.9	12.2	41.0
סך ההכנסות	**108.6**	**26.3**	**134.9**	**39.5**	**2.5**	**42.0**	**176.9**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	4.5	1.4	5.9	1.4	-	1.4	7.3
הוצאות תפעוליות ואחרות	21.4	18.3	39.7	11.2	0.2	11.4	51.1
רווח (הפסד) לפני מיסים	**82.7**	**6.6**	**89.3**	**26.9**	**2.3**	**29.2**	**118.5**
הפרשה למיסים על הרווח	29.6	2.3	31.9	9.6	0.8	10.4	42.3
רווח לאחר מיסים	**53.1**	**4.3**	**57.4**	**17.3**	**1.5**	**18.8**	**76.2**
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	53.1	4.3	57.4	17.3	1.5	18.8	76.2
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	53.1	4.3	57.4	17.3	1.5	18.8	76.2
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:							
הוצאות ישירות	10.9	10.8	21.7	5.7	0.1	5.8	27.5
הוצאות עקיפות	10.5	7.5	18.0	5.5	0.1	5.6	23.6
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**59.8**	**9.2**	**69.0**	**20.8**	**1.6**	**22.4**	**91.4**
יתרה ממוצעת של נכסים	2,235.9	251.0	2,486.9	829.9	0.5	830.4	3,317.3
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	2,235.9	251.0	2,486.9	829.9	0.5	830.4	3,317.3
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	2,607.2	297.2	2,904.4	744.0	1.6	745.6	3,650.0
יתרת חובות פגומים	18.9	-	18.9	-	-	-	18.9
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	2.9	-	2.9	-	-	-	2.9
יתרת חובות בעייתיים אחרים[5]	2.9	-	2.9	-	-	-	2.9
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח[5]	2.4	-	2.4	11.3	-	11.3	13.7
מחיקות חשבונאיות נטו בתקופת הדיווח[5]	-	-	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות	498.3	462.2	960.5	346.1	536.3	882.4	1,842.9
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	498.3	462.2	960.5	346.1	536.3	882.4	1,842.9
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	424.1	556.8	980.9	254.4	461.7	716.1	1,697.0
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,685.5	249.5	2,935.0	683.4	53.5	736.9	3,671.9
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	2,788.8	396.0	3,184.8	940.4	54.5	994.9	4,179.7
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	21.1	338.8	359.9	839.9	10.5	850.4	1,210.3
פיצול הכנסות ריבית נטו:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	66.0	7.5	73.5	17.1	-	17.1	90.6
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	15.1	9.9	25.0	9.2	1.5	10.7	35.7
אחר	6.2	1.4	7.6	1.9	0.1	2.0	9.6
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**87.3**	**18.8**	**106.1**	**28.2**	**1.6**	**29.8**	**135.9**

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) -מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 - מגזר ניהולי פיננסי				
		פעילות ניהול			
		נכסים	פעילות השקעה		
	פעילות למסחר	והתחייבויות	ריאלית	אחר	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	13.7	176.1	-	-	189.8
הוצאות ריבית מחיצוניים	-	125.5	-	-	125.5
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	13.7	50.6	-	-	64.3
בינמגזרי	(13.7)	56.5	-	-	42.8
סך הכנסות ריבית, נטו	**-**	**107.1**	**-**	**-**	**107.1**
סך הכנסות שאינן מריבית	8.7	(14.7)	-	53.2	47.2
סך ההכנסות	**8.7**	**92.4**	**-**	**53.2**	**154.3**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	7.6	-	-	7.6
הוצאות תפעוליות ואחרות	3.7	12.3	-	-	16.0
רווח לפני מיסים	**5.0**	**72.5**	**-**	**53.2**	**130.7**
הפרשה למיסים על הרווח (חסכון במס)	8.9	18.9	-	19.1	46.9
רווח לאחר מיסים	**(3.9)**	**53.6**	**-**	**34.1**	**83.8**
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(3.9)	53.6	-	34.1	83.8
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	(3.9)	53.6	-	34.1	83.8
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:					
הוצאות ישירות	1.7	6.2	-	-	7.9
הוצאות עקיפות	2.0	6.1	-	-	8.1
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**(5.5)**	**58.1**	**-**	**36.4**	**89.0**
יתרה ממוצעת של נכסים	-	5,766.0	-	-	5,766.0
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	3,772.6	-	-	3,772.6
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	-	-	-	-	-
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	15.1	1,072.7	-	-	1,087.8
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	9.3	1,018.7	-	-	1,028.0
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	-	2,756.2	-	-	2,756.2
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית					
הפרשי שער, נטו	(1.2)	(12.4)	-	-	(13.6)
הפרשי מדד, נטו	-	18.0	-	-	18.0
חשיפות ריבית נטו	9.3	11.9	-	-	21.2
חשיפות למניות, נטו	0.6	-	-	-	0.6
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	-	75.4	-	-	75.4
סך הכל הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית על בסיס צבירה	8.7	92.9	-	-	101.6
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב	-	(0.5)	-	-	(0.5)
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	-	-	-	-	-
הכנסות אחרות שאינן מריבית	-	-	-	53.2	53.2
סך הכל הכנסות ריבית, נטו והכנסות מימון שאינן מריבית	**8.7**	**92.4**	**-**	**53.2**	**154.3**

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)- פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022					
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים וגדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	740.5	-	97.6	15.8	-	52.8	906.7
הוצאות ריבית מחיצוניים	113.2	24.9	7.9	4.5	10.4	150.6	311.5
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	627.3	(24.9)	89.7	11.3	(10.4)	(97.8)	595.2
בינמגזרי	(260.5)	31.9	(26.3)	3.2	12.5	239.2	(0.0)
סך הכנסות ריבית, נטו	**366.8**	**7.0**	**63.4**	**14.5**	**2.1**	**141.4**	**595.2**
סך הכנסות שאינן מריבית	63.1	4.1	33.1	10.0	-	114.4	224.7
סך ההכנסות	**429.9**	**11.1**	**96.5**	**24.5**	**2.1**	**255.8**	**819.9**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	66.0	-	3.2	0.6	-	9.0	78.8
הוצאות תפעוליות ואחרות	424.3	8.3	30.1	9.4	2.2	15.7	490.0
רווח לפני מיסים	**(60.4)**	**2.8**	**63.2**	**14.5**	**(0.1)**	**231.1**	**251.1**
הפרשה למיסים על הרווח	(21.0)	1.2	22.1	5.0	-	79.9	87.2
רווח לאחר מסים	**(39.4)**	**1.6**	**41.1**	**9.5**	**(0.1)**	**151.2**	**163.9**
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(39.4)	1.6	41.1	9.5	(0.1)	151.2	163.9
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	0.5	-	-	-	-	-	0.5
המיוחס לבעלי מניות הבנק	(39.9)	1.6	41.1	9.5	(0.1)	151.2	163.4
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:							
הוצאות ישירות (*)	268.4	5.4	16.6	4.8	1.5	8.4	305.1
הוצאות עקיפות (*)	155.9	2.9	13.5	4.6	0.7	7.3	184.9
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**62.3**	**3.3**	**49.9**	**12.5**	**0.6**	**156.0**	**284.6**
יתרה ממוצעת של נכסים	10,988.2	6.8	1,844.9	367.0	-	4,571.3	17,778.2
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	10,988.2	6.8	1,844.9	367.0	-	257.1	13,464.0
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	11,247.2	13.7	2,253.6	434.7	-	268.9	14,218.1
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור מעל 90 יום[5]	126.1	-	18.0	-	-	1.4	145.5
יתרה ממוצעת של התחייבויות	8,136.2	2,381.1	916.6	1,137.2	878.0	3,124.5	16,573.6
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	8,136.2	2,381.1	916.6	1,137.2	878.0	-	13,449.1
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	8,944.3	2,524.3	881.2	1,039.8	877.2	-	14,266.8
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	7335	22.4	1952.7	592.3	3.4	1068.6	10974.4
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	7,497.9	30.6	2,822.3	513.1	0.1	1,129.5	11,993.5
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	1,880.3	1,142.7	285.2	405.6	101.5	1,641.3	5,456.6
פיצול הכנסות ריבית נטו:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	314.5	-	52.0	8.5	-	9.7	384.7
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	31.8	7	9.1	5.4	2.1	0	55.4
אחר	20.5	0	2.3	0.6	0	131.7	155.1
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**366.8**	**7.0**	**63.4**	**14.5**	**2.1**	**141.4**	**595.2**

(*) סווג מחדש.

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) אנשים פרטיים – משקי בית ובנקאות פרטית – פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022				
	מגזר משקי בית			סך הכל בנקאות	
	הלוואות לדיור	אחר	סך הכל משקי בית	פרטית	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	559.9	180.6	740.5	-	740.5
הוצאות ריבית מחיצוניים	-	113.2	113.2	24.9	138.1
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	559.9	67.4	627.3	(24.9)	602.4
בינמגזרי	(360.0)	99.5	(260.5)	31.9	(228.6)
סך הכנסות ריבית, נטו	**199.9**	**166.9**	**366.8**	**7.0**	**373.8**
סך הכנסות שאינן מריבית	18.4	44.7	63.1	4.1	67.2
סך ההכנסות	**218.3**	**211.6**	**429.9**	**11.1**	**441.0**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	9.1	56.9	66.0	-	66.0
הוצאות תפעוליות ואחרות	154.1	270.2	424.3	8.3	432.6
רווח לפני מיסים	**55.1**	**(115.5)**	**(60.4)**	**2.8**	**(57.6)**
הפרשה למיסים על הרווח	19.3	(40.3)	(21.0)	1.2	(19.8)
רווח לאחר מסים	**35.8**	**(75.2)**	**(39.4)**	**1.6**	**(37.8)**
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	35.8	(75.2)	(39.4)	1.6	(37.8)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	0.5	0.5	-	0.5
המיוחס לבעלי מניות הבנק	35.8	(75.7)	(39.9)	1.6	(38.3)
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:					
הוצאות ישירות (*)	88.6	179.8	268.4	5.4	273.8
הוצאות עקיפות (*)	65.5	90.4	155.9	2.9	158.8
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**78.4**	**(16.1)**	**62.3**	**3.3**	**65.6**
יתרה ממוצעת של נכסים	9,399.9	1,588.3	10,988.2	6.8	10,995.0
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	9,399.9	1,588.3	10,988.2	6.8	10,995.0
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	9,718.6	1,528.6	11,247.2	13.7	11,260.9
יתרת חובות לא צוברים	116.0	1.5	117.5	-	117.5
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	-	8.6	8.6	-	8.6
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	8,136.2	8,136.2	2,381.1	10,517.3
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	-	8,136.2	8,136.2	2,381.1	10,517.3
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	8,944.3	8,944.3	2,524.3	11,468.6
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	5664.9	1670.1	7335	22.4	7357.4
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	5,813.9	1,684.0	7,497.9	30.6	7,528.5
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	321.7	1,558.6	1,880.3	1,142.7	3,023.0
פיצול הכנסות ריבית נטו:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	185.0	129.5	314.5	-	314.5
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	31.8	31.8	7.0	38.8
אחר	14.9	5.6	20.5	0	20.5
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**199.9**	**166.9**	**366.8**	**7.0**	**373.8**

(*) סווג מחדש.

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)- עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022					
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים וגדולים		
	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוי ונדל"ן	אחר	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	70.2	27.4	97.6	15.8	-	15.8	113.4
הוצאות ריבית מחיצוניים	1.6	6.3	7.9	1.1	3.4	4.5	12.4
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	68.6	21.1	89.7	14.7	(3.4)	11.3	101.0
בינמגזרי	(12.9)	(13.4)	(26.3)	(2.0)	5.2	3.2	(23.1)
סך הכנסות ריבית, נטו	**55.7**	**7.7**	**63.4**	**12.7**	**1.8**	**14.5**	**77.9**
סך הכנסות שאינן מריבית	18.1	15.0	33.1	8.2	1.8	10.0	43.1
סך ההכנסות	**73.8**	**22.7**	**96.5**	**20.9**	**3.6**	**24.5**	**121.0**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1.8	1.4	3.2	0.6	-	0.6	3.8
הוצאות תפעוליות ואחרות	17.0	13.1	30.1	9.2	0.2	9.4	39.5
רווח לפני מיסים	**55.0**	**8.2**	**63.2**	**11.1**	**3.4**	**14.5**	**77.7**
הפרשה למיסים על הרווח	19.3	2.8	22.1	3.8	1.2	5.0	27.1
רווח לאחר מיסים	**35.7**	**5.4**	**41.1**	**7.3**	**2.2**	**9.5**	**50.6**
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	35.7	5.4	41.1	7.3	2.2	9.5	50.6
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	35.7	5.4	41.1	7.3	2.2	9.5	50.6
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:							
הוצאות ישירות (*)	8.5	8.1	16.6	4.7	0.1	4.8	21.4
הוצאות עקיפות (*)	8.4	5.1	13.5	4.5	0.1	4.6	18.1
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**41.2**	**8.7**	**49.9**	**10.3**	**2.2**	**12.5**	**62.4**
יתרה ממוצעת של נכסים	1,683.2	161.7	1,844.9	367.0	-	367.0	2,211.9
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	1,683.2	161.7	1,844.9	367.0	-	367.0	2,211.9
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	2,038.9	214.7	2,253.6	434.7	-	434.7	2,688.3
יתרת חובות לא צוברים	15.2	-	15.2	-	-	-	15.2
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	2.8	-	2.8	-	-	-	2.8
יתרה ממוצעת של התחייבויות	563.4	353.2	916.6	420.2	717.0	1,137.2	2,053.8
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	563.4	353.2	916.6	420.2	717.0	1,137.2	2,053.8
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	494.6	386.6	881.2	405.5	634.3	1,039.8	1,921.0
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1789.7	163.0	1952.7	504.3	88.0	592.3	2,545.0
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	2,629.2	193.1	2,822.3	467.6	45.5	513.1	3,335.4
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	13.8	271.4	285.2	392.7	12.9	405.6	690.8
פיצול הכנסות ריבית נטו:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	48.0	4.0	52.0	8.5	-	8.5	60.5
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	5.9	3.2	9.1	3.7	1.7	5.4	14.5
אחר	1.8	0.5	2.3	0.5	0.1	0.6	2.9
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**55.7**	**7.7**	**63.4**	**12.7**	**1.8**	**14.5**	**77.9**

(*) סווג מחדש.

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) מגזר ניהול פיננסי – פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 - מגזר ניהולי פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	-	52.8	-	-	52.8
הוצאות ריבית מחיצוניים	-	150.6	-	-	150.6
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	-	(97.8)	-	-	(97.8)
בינמגזרי	-	239.2	-	-	239.2
סך הכנסות ריבית, נטו	**-**	**141.4**	**-**	**-**	**141.4**
סך הכנסות שאינן מריבית	5.6	5.7	-	103.1	114.4
סך ההכנסות	**5.6**	**147.1**	**-**	**103.1**	**255.8**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	9.0	-	-	9.0
הוצאות תפעוליות ואחרות	4.2	11.5	-	-	15.7
רווח (הפסד) לפני מיסים	**1.4**	**126.6**	**-**	**103.1**	**231.1**
הפרשה למיסים על הרווח	(1.5)	45.4	-	36.0	79.9
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**2.9**	**81.2**	**-**	**67.1**	**151.2**
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**2.9**	**81.2**	**-**	**67.1**	**151.2**
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2.9**	**81.2**	**-**	**67.1**	**151.2**
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:					
הוצאות ישירות (*)	2.3	6.1	-	-	8.4
הוצאות עקיפות (*)	1.9	5.4	-	-	7.3
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**6.0**	**84.6**	**-**	**65.4**	**156.0**
יתרה ממוצעת של נכסים	-	4,571.3	-	-	4,571.3
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	3,124.5	-	-	3,124.5
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	-	-	-	-	-
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	61.4	1,007.2	-	-	1,068.6
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	39.3	1,090.2	-	-	1,129.5
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	-	1,641.3	-	-	1,641.3
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-	-
הפרשי שער, נטו	-	8.2	-	-	8.2
הפרשי מדד, נטו	-	37.4	-	-	37.4
חשיפות ריבית נטו	7.2	(5.6)	-	-	1.6
חשיפות למניות, נטו	(1.6)	-	-	-	(1.6)
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	-	108.6	-	-	108.6
סך הכל הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית על בסיס צבירה	5.6	148.6	-	-	154.2
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב	-	(1.5)	-	-	(1.5)
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	-	-	-	-	-
הכנסות אחרות שאינן מריבית	-	-	-	103.1	103.1
סך הכל הכנסות ריבית, נטו והכנסות מימון שאינן מריבית	**5.6**	**147.1**	**-**	**103.1**	**255.8**

(*) סווג מחדש.

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021							
	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים וגדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	543.3	-	58.5	14.9	-	12.0	-	628.7
הוצאות ריבית מחיצוניים	81.9	22.1	5.8	1.8	0.9	62.0	-	174.5
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	461.4	(22.1)	52.7	13.1	(0.9)	(50.0)	-	454.2
בינמגזרי	(153.0)	27.3	(13.4)	(0.1)	2.9	136.3	-	0.0
סך הכנסות ריבית, נטו	**308.4**	**5.2**	**39.3**	**13.0**	**2.0**	**86.3**	**-**	**454.2**
סך הכנסות שאינן מריבית	55.0	4.3	27.6	11.4	-	48.9	13.3	160.5
סך ההכנסות	**363.4**	**9.5**	**66.9**	**24.4**	**2.0**	**135.2**	**13.3**	**614.7**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(59.6)	0.1	0.8	(0.4)	-	0.2	-	(58.9)
הוצאות תפעוליות ואחרות	385.4	9.7	33.4	9.3	2.3	11.5	-	451.6
רווח (הפסד) לפני מיסים	**37.6**	**(0.3)**	**32.7**	**15.5**	**(0.3)**	**123.5**	**13.3**	**222.0**
הפרשה למיסים על הרווח	13.8	-	11.7	5.7	(0.1)	44.5	2.5	78.1
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**23.8**	**(0.3)**	**21.0**	**9.8**	**(0.2)**	**79.0**	**10.8**	**143.9**
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:								
הוצאות ישירות	205.8	4.5	17.1	4.3	0.8	8.0	-	240.5
הוצאות עקיפות	179.6	5.2	16.3	5.0	1.5	3.5	-	211.1
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**138.7**	**4.4**	**31.3**	**13.0**	**0.8**	**81.6**	**10.7**	**280.5**
יתרה ממוצעת של נכסים	10,063.3	3.6	1,350.0	406.7	-	3,930.4	-	15,754.0
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	10,063.3	3.6	1,350.0	406.7	-	122.7	-	11,946.3
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	10,483.7	0.2	1,275.1	336.0	-	102.3	-	12,197.3
יתרת חובות לא צוברים וחובות בפיגור מעל 90 יום[5]	133.0	-	5.0	-	-	2.5	-	140.5
יתרה ממוצעת של התחייבויות	7,842.7	2,159.8	877.1	768.5	607.2	2,422.3	-	14,677.6
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	7,842.7	2,159.8	877.1	768.5	607.2	-	-	12,255.3
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	7,675.9	2,227.5	1,075.7	881.8	593.4	-	-	12,454.3
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	6,736.1	16.7	1,508.3	662.7	4.9	969.9	-	9,898.6
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	7,075.4	15.5	1,625.3	653.5	3.5	1,092.6	-	10,465.8
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	1,934.4	1,015.9	171.1	417.8	97.1	1,104.5	-	4,740.8
פיצול הכנסות ריבית נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	280.1	-	36.6	11.3	-	5.9	-	333.9
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	19.3	5.2	1.4	1.5	2.0	-	-	29.4
אחר	9.0	-	1.3	0.2	-	80.4	-	90.9
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**308.4**	**5.2**	**39.3**	**13.0**	**2.0**	**86.3**	**-**	**454.2**

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) אנשים פרטיים – משקי בית ובנקאות פרטית – פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021				
	מגזר משקי בית				
	הלוואות לדיור	אחר	סך הכל משקי בית	סך הכל בנקאות פרטית	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	399.1	144.2	543.3	-	543.3
הוצאות ריבית מחיצוניים	-	81.9	81.9	22.1	104.0
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	399.1	62.3	461.4	(22.1)	439.3
בינמגזרי	(224.0)	71.0	(153.0)	27.3	(125.7)
סך הכנסות ריבית, נטו	**175.1**	**133.3**	**308.4**	**5.2**	**313.6**
סך הכנסות שאינן מריבית	18.6	36.4	55.0	4.3	59.3
סך ההכנסות	**193.7**	**169.7**	**363.4**	**9.5**	**372.9**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(0.7)	(58.9)	(59.6)	0.1	(59.5)
הוצאות תפעוליות ואחרות	119.7	265.7	385.4	9.7	395.1
רווח (הפסד) לפני מיסים	**74.7**	**(37.1)**	**37.6**	**(0.3)**	**37.3**
הפרשה למיסים על הרווח	27.1	(13.3)	13.8	-	13.8
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**47.6**	**(23.8)**	**23.8**	**(0.3)**	**23.5**
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:					
הוצאות ישירות	59.5	146.3	205.8	4.5	210.3
הוצאות עקיפות	60.2	119.4	179.6	5.2	184.8
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**85.9**	**52.8**	**138.7**	**4.4**	**143.1**
יתרה ממוצעת של נכסים	8,574.1	1,489.2	10,063.3	3.6	10,066.9
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	8,574.1	1,489.2	10,063.3	3.6	10,066.9
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	9,108.6	1,375.1	10,483.7	0.2	10,483.9
יתרת חובות לא צוברים	26.3	6.0	32.3	-	32.3
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	96.8	3.9	100.7	-	100.7
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	7,842.7	7,842.7	2,159.8	10,002.5
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	-	7,842.7	7,842.7	2,159.8	10,002.5
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	7,675.9	7,675.9	2,227.5	9,903.4
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	4,943.8	1,792.3	6,736.1	16.7	6,752.8
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	5,401.1	1,674.3	7,075.4	15.5	7,090.9
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	389.2	1,545.2	1,934.4	1,015.9	2,950.3
פיצול הכנסות ריבית נטו:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	167.0	113.1	280.1	-	280.1
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	19.3	19.3	5.2	24.5
אחר	8.1	0.9	9.0	-	9.0
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**175.1**	**133.3**	**308.4**	**5.2**	**313.6**

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים – פעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						
	מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים וגדולים			
	ביטי וגדל"ן	אחר	סך הכל	ביטי וגדל"ן	אחר	סך הכל	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	46.8	11.7	58.5	14.9	-	14.9	73.4
הוצאות ריבית מחיצוניים	0.1	5.7	5.8	0.5	1.3	1.8	7.6
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	46.7	6.0	52.7	14.4	(1.3)	13.1	65.8
בינמגזרי	(10.1)	(3.3)	(13.4)	(2.5)	2.4	(0.1)	(13.5)
סך הכנסות ריבית, נטו	**36.6**	**2.7**	**39.3**	**11.9**	**1.1**	**13.0**	**52.3**
סך הכנסות שאינן מריבית	15.0	12.6	27.6	9.6	1.8	11.4	39.0
סך ההכנסות	**51.6**	**15.3**	**66.9**	**21.5**	**2.9**	**24.4**	**91.3**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	0.8	-	0.8	(0.4)	-	(0.4)	0.4
הוצאות תפעוליות ואחרות	18.7	14.7	33.4	9.1	0.2	9.3	42.7
רווח (הפסד) לפני מיסים	**32.1**	**0.6**	**32.7**	**12.8**	**2.7**	**15.5**	**48.2**
הפרשה למיסים על הרווח	11.5	0.2	11.7	4.6	1.1	5.7	17.4
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**20.6**	**0.4**	**21.0**	**8.2**	**1.6**	**9.8**	**30.8**
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:							
הוצאות ישירות	9.4	7.7	17.1	4.2	0.1	4.3	21.4
הוצאות עקיפות	9.3	7.0	16.3	4.9	0.1	5.0	21.3
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**26.3**	**5.0**	**31.3**	**11.3**	**1.7**	**13.0**	**44.3**
יתרה ממוצעת של נכסים	1,238.6	111.4	1,350.0	406.7	-	406.7	1,756.7
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	1,238.6	111.4	1,350.0	406.7	-	406.7	1,756.7
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	1,141.6	133.5	1,275.1	336.0	-	336.0	1,611.1
יתרת חובות לא צוברים	3.2	-	3.2	-	-	-	3.2
חובות בפיגור מעל 90 יום	1.8	-	1.8	-	-	-	1.8
יתרה ממוצעת של התחייבויות	381.7	495.4	877.1	497.3	271.2	768.5	1,645.6
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	381.7	495.4	877.1	497.3	271.2	768.5	1,645.6
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	565.0	510.7	1,075.7	329.1	552.7	881.8	1,957.5
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,418.9	89.4	1,508.3	641.8	20.9	662.7	2,171.0
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	1,526.0	99.3	1,625.3	542.8	110.7	653.5	2,278.8
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	11.6	159.5	171.1	394.3	23.5	417.8	588.9
פיצול הכנסות ריבית נטו:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	34.9	1.7	36.6	11.3	-	11.3	47.9
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	0.4	1.0	1.4	0.5	1.0	1.5	2.9
אחר	1.3	-	1.3	0.1	0.1	0.2	1.5
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**36.6**	**2.7**	**39.3**	**11.9**	**1.1**	**13.0**	**52.3**

ביאור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

4. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך) מגזר ניהול פיננסי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021 מגזר ניהולי פיננסי				
	פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל
הכנסות ריבית מחיצוניים	-	12.0	-	-	12.0
הוצאות ריבית מחיצוניים	-	62.0	-	-	62.0
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	-	(50.0)	-	-	(50.0)
בינמגזרי	-	136.3	-	-	136.3
סך הכנסות ריבית, נטו	**-**	**86.3**	**-**	**-**	**86.3**
סך הכנסות שאינן מריבית	(0.4)	0.9	-	48.4	48.9
סך ההכנסות	**(0.4)**	**87.2**	**-**	**48.4**	**135.2**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	-	0.2	-	-	0.2
הוצאות תפעוליות ואחרות	6.8	4.7	-	-	11.5
רווח (הפסד) לפני מיסים	**(7.2)**	**82.3**	**-**	**48.4**	**123.5**
הפרשה למיסים על הרווח (חסכון במס)	(2.5)	29.4	-	17.6	44.5
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**(4.7)**	**52.9**	**-**	**30.8**	**79.0**
מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:					
הוצאות ישירות	4.0	4.0	-	-	8.0
הוצאות עקיפות	2.9	0.6	-	-	3.5
רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות	**(2.9)**	**53.1**	**-**	**31.3**	**81.5**
יתרה ממוצעת של נכסים	-	3,930.4	-	-	3,930.4
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	2,422.3	-	-	2,422.3
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	-	-	-	-	-
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	30.6	939.3	-	-	969.9
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח	48.7	1,043.9	-	-	1,092.6
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול	-	1,104.5	-	-	1,104.5
מרכיבי הכנסות ריבית נטו והכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-	-
הפרשי שער, נטו	(0.7)	2.5	-	-	1.8
הפרשי מדד, נטו	-	4.7	-	-	4.7
חשיפות ריבית נטו	0.2	(1.1)	-	-	(0.9)
חשיפות למניות, נטו	0.1	-	-	-	0.1
מרווחי ריבית שמשויכים לניהול פיננסי	-	81.2	-	-	81.2
סך הכל הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית על בסיס צבירה	(0.4)	87.4	-	-	87.0
רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב	-	(0.2)	-	-	(0.2)
שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד	-	-	-	-	-
הכנסות אחרות שאינן מריבית	-	-	-	48.4	48.4
סך הכל הכנסות ריבית, נטו והכנסות מימון שאינן מריבית	**(0.4)**	**87.2**	**-**	**48.4**	**135.2**

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

לפרטים נוספים ראה ביאור 1. בביאור זה מספרי השוואה לתקופות קודמות לא הוצגו מחדש.

א. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים ממשלות ואג"ח זמין למכירה	סך הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020	**14.0**	**57.1**	**122.9**	**194.0**	**-**	**194.0**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	0.7	(0.7)	(58.9)	(58.9)	-	(58.9)
מחיקות חשבונאיות	(3.1)	(0.6)	(29.2)	(32.9)	-	(32.9)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	0.1	-	14.3	14.4	-	14.4
מחיקות חשבונאיות נטו	(3.0)	(0.6)	(14.9)	(18.5)	-	(18.5)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021	**11.7**	**55.8**	**49.1**	**116.6**	**-**	**116.6**
התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה [1]	(5.0)	(16.0)	12.7	(8.3)	-	(8.3)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	12.8	9.2	56.8	78.8	-	78.8
מחיקות חשבונאיות	(1.4)	-	(40.3)	(41.7)	-	(41.7)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	1.5	-	15.4	16.9	-	16.9
מחיקות חשבונאיות נטו	0.1	-	(24.9)	(24.8)	-	(24.8)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2022	**19.6**	**49.0**	**93.7**	**162.3**	**-**	**162.3**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	14.8	9.3	109.2	133.3	-	133.3
מחיקות חשבונאיות	(6.9)	(0.7)	(89.9)	(97.5)	-	(97.5)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	0.1	-	16.8	16.9	-	16.9
מחיקות חשבונאיות נטו	(6.8)	(0.7)	(73.1)	(80.6)	-	(80.6)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2023	**27.6**	**57.6**	**129.8**	**215.0**	**-**	**215.0**
(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
ליום 31.12.2021	1.7	1.3	0.4	3.4	-	3.4
ליום 31.12.2022	0.3	0.9	0.5	1.7	-	1.7
ליום 31.12.2023	0.4	1.9	0.6	2.9	-	2.9

[1] לפרטים נוספים אודות השפעת היישום לראשונה של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים ראה ביאור 1 –עיקרי המדיניות החשבונאית.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור

1. איכות אשראי ופיגורים

	ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)					
	בעייתיים[1]			חובות צוברים - מידע נוסף		
פעילות לווים בישראל	תקינים	צוברים	לא צוברים	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר[2]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים[3]
ציבור מסחרי						
בינוי ונדל"ן- בינוי	1,329.5	-	9.1	1,338.6	-	-
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן	1,438.7	2.9	9.8	1,451.4	2.9	15.2
שירותים פיננסים	498.7	6.0	2.0	506.7	-	-
מסחרי- אחר	615.4	-	-	615.4	-	-
סך הכל מסחרי	**3,882.3**	**8.9**	**20.9**	**3,912.1**	**2.9**	**15.2**
אנשים פרטים - הלוואות לדיור	9,701.3	-	132.8	9,834.1	-	87.2
אנשים פרטיים - אחר	1,513.1	21.7	1.3	1,536.1	11.2	8.1
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	**15,096.7**	**30.6**	**155.0**	**15,282.3**	**14.1**	**110.5**

(1) אשראי לציבור לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) מסווגים כחובות בעייתיים הצוברים הכנסות ריבית.

(3) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 עד 89 ימים בסך 9.1 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות[1]

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)					
	בעייתיים[3]			חובות צוברים - מידע נוסף		
פעילות לווים בישראל	תקינים	צוברים	לא צוברים	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר[2]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים[3]
ציבור מסחרי						
בינוי ונדל"ן- בינוי	1,102.9	0.1	5.3	1,108.3	0.1	-
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן *	1,019.1	2.7	9.9	1,031.7	2.7	1.7
שירותים פיננסים	602.2	5.1	1.4	608.7	-	-
מסחרי- אחר *	208.6	-	-	208.6	-	-
סך הכל מסחרי	**2,932.8**	**7.9**	**16.6**	**2,957.3**	**2.8**	**1.7**
אנשים פרטים - הלוואות לדיור	9,602.6	-	116.0	9,718.6	-	19.3
אנשים פרטיים - אחר	1,522.7	18.0	1.5	1,542.2	8.6	6.5
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	**14,058.1**	**25.9**	**134.1**	**14,218.1**	**11.4**	**27.5**

*סווג מחדש.

(1) אשראי לציבור לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) מסווגים כחובות בעייתיים הצוברים הכנסות ריבית.

(3) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 עד 89 ימים בסך 6.7 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

1.1 איכות אשראי לפי שנות העמדת אשראי

	31 בדצמבר 2023 (מבוקר)							
	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב						יתרת חוב רשומה של הלוואות	
ציבור - מסחרי	2023	2022	2021	2020	2019	קודם	מתחדשות	סה"כ
ביטוי ונדל"ן- סה"כ	**1655.4**	**583.8**	**223.5**	**108.8**	**92.1**	**126.4**	**-**	**2790**
אשראי בדירוג ביצוע	1,655.4	583.6	198.9	108.0	73.8	124.8	-	2,744.5
אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי	-	-	5.7	-	18.0	-	-	23.7
אשראי בעייתי צובר	-	0.2	-	0.8	0.3	1.6	-	2.9
אשראי שאינו צובר	-	-	18.9	-	-	-	-	18.9
מסחרי- אחר- סה"כ	**467.9**	**369.4**	**33.4**	**41.9**	**25.5**	**20.5**	**163.5**	**1,122.1**
אשראי בדירוג ביצוע	467.9	362.7	33.4	41.2	24.9	20.5	163.5	1,114.1
אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי בעייתי צובר	-	4.8	-	0.6	0.6	-	-	6.0
אשראי שאינו צובר	-	1.9	-	0.1	-	-	-	2.0
אנשים פרטיים- הלוואות לדיור- סה"כ	**2,377.9**	**2,171.9**	**1,897.6**	**860.9**	**571.7**	**1,954.1**	**-**	**9,834.1**
LTV עד 60%	1,843.2	1,385.7	1,073.2	474.2	353.1	1,321.0	-	6,450.4
LTV מעל 60% ועד 75%	464.2	717.3	761.6	343.9	202.7	535.1	-	3,024.8
LTV מעל 75% (*)	70.5	68.9	62.8	42.8	15.9	98.0	-	358.9
אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע	2,363.1	2,156.2	1,866.2	849.5	543.1	1,836.0	-	9,614.1
אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע	-	-	-	-	-	-	-	-
בפיגור של 30 ימים או יותר	3.0	5.9	15.5	6.2	9.6	47.0	-	87.2
אשראי שאינו צובר	11.8	9.8	15.9	5.2	19.0	71.1	-	132.8
אנשים פרטיים- אחר- סה"כ	**657.8**	**502.1**	**170.8**	**101.7**	**43.8**	**19.8**	**40.1**	**1,536.1**
אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע	598.8	459.6	153.9	90.0	41.9	18.9	40.1	1,403.2
אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע	48.9	35.0	14.1	10.1	1.3	0.5	-	109.9
בפיגור 30-89 יום	4.8	3.3	1.3	0.8	0.3	-	-	10.5
בפיגור של 90 ימים או יותר	4.7	4.2	1.1	0.5	0.3	0.4	-	11.2
אשראי שאינו צובר	0.6	-	0.4	0.3	-	-	-	1.3
סה"כ אשראי לציבור פעילות בישראל	**5,159.0**	**3,627.2**	**2,325.3**	**1,113.3**	**733.1**	**2,120.8**	**203.6**	**15,282.3**

(*) הלוואות שמוחזרו עם נתון LTV מקורי.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

1.1 איכות אשראי לפי שנות העמדת אשראי

	31 בדצמבר 2022 (מבוקר)							
	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב						יתרת חוב רשומה של הלוואות	
ציבור - מסחרי	2022	2021	2020	2019	2018	קודם	מתחדשות	סה"כ
ביטוי וכדל"ן- סה"כ (**)	1,394.4	286.9	156.7	118.9	43.3	139.8	-	2,140.0
אשראי בדירוג ביצוע	1,394.4	267.8	155.0	118.9	42.8	137.8	-	2,116.7
אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי	-	5.3	-	-	-	-	-	5.3
אשראי בעייתי צובר	-	-	0.3	-	0.5	2.0	-	2.8
אשראי שאינו צובר	-	13.8	1.4	-	-	-	-	15.2
מסחרי- אחר- סה"כ (**)	**417.7**	**57.7**	**56.3**	**43.5**	**-**	**23.9**	**218.2**	**817.3**
אשראי בדירוג ביצוע	414.5	57.7	54.7	41.8	-	23.9	218.2	810.8
אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי בעייתי צובר	2.7	-	1.3	1.1	-	-	-	5.1
אשראי שאינו צובר	0.5	-	0.3	0.6	-	-	-	1.4
אנשים פרטיים- הלוואות לדיור- סה"כ	**2,412.4**	**2,541.7**	**1,205.3**	**778.6**	**552.8**	**2,227.8**	**-**	**9,718.6**
LTV עד 60%	1,635.2	1,678.1	787.4	549.5	390.2	1,507.7	-	6,548.1
LTV מעל 60% ועד 75%	729.6	841.1	385.6	217.3	157.1	513.3	-	2,844.0
LTV מעל 75% (*)	47.6	22.5	32.3	11.8	5.5	206.8	-	326.5
אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע	2,409.9	2,514.7	1,202.3	766.8	539.0	2,150.6	-	9,583.3
אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע	-	-	-	-	-	-	-	-
בפיגור של 30 ימים או יותר	-	0.5	0.6	3.6	1.2	13.4	-	19.3
אשראי שאינו צובר	2.5	26.5	2.4	8.2	12.6	63.8	-	116.0
אנשים פרטיים- אחר- סה"כ	**853.7**	**304.5**	**199.8**	**93.0**	**33.6**	**23.4**	**34.2**	**1,542.2**
אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע	796.7	275.8	189.9	88.0	31.0	22.1	34.2	1,437.7
אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע	49.3	23.9	5.9	3.8	1.6	0.5	-	85.0
בפיגור 30-89 יום	2.9	2.0	2.9	0.7	0.7	0.2	-	9.4
בפיגור של 90 ימים או יותר	4.5	2.2	0.6	0.4	0.3	0.6	-	8.6
אשראי שאינו צובר	0.3	0.6	0.5	0.1	-	-	-	1.5
סה"כ אשראי לציבור פעילות בישראל	**5,078.2**	**3,190.8**	**1,618.1**	**1,034.0**	**629.7**	**2,414.9**	**252.4**	**14,218.1**

(*) הלוואות שמוחזרו עם נתון LTV מקורי.

(**) סווג מחדש

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2א. מידע נוסף על חובות[1] לא צוברים

	ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)				
פעילות לווים בישראל	יתרת[2] חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת[2] חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	סך הכל יתרת[2] חובות לא צוברים	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים
ציבור מסחרי					
בינוי ונדל"ן	18.9	2.5	-	18.9	18.9
מסחרי- אחר	2.0	1.4	-	2.0	2.0
סך הכל מסחרי	**20.9**	**3.9**	**-**	**20.9**	**20.9**
אנשים פרטים - הלוואות לדיור	132.8	7.6	-	132.8	132.8
אנשים פרטיים - אחר	1.3	0.8	-	1.3	1.3
סך הכל אשראי לציבור- פעילות בישראל	**155.0**	**12.3**	**-**	**155.0**	**155.0**
פעילות לווים בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל אשראי לציבור- פעילות בחו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**155.0**	**12.3**	**-**	**155.0**	**155.0**
(*) אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך כ-6.3 מיליוני ש"ח.					
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	-	-	-	-	-
נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון	11.8	4.5	-	11.8	11.8
נמדד על בסיס קבוצתי	143.2	7.8	-	143.2	143.2

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2א. מידע נוסף על חובות [1] לא צוברים (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)				
פעילות לווים בישראל	יתרת[2] חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת[2] חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	סך הכל יתרת[2] חובות לא צוברים	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים
ציבור מסחרי					
בינוי ונדל"ן- בינוי *	15.2	1.0	-	15.2	15.2
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן *	1.4	0.6	-	1.4	1.4
סך הכל מסחרי	**16.6**	**1.6**	**-**	**16.6**	**16.6**
אנשים פרטים - הלוואות לדיור	116.0	5.9	-	116.0	116.0
אנשים פרטיים - אחר	1.5	0.5	-	1.5	1.5
סך הכל - פעילות בישראל	**134.1**	**8.0**	**-**	**134.1**	**134.1**
(*) אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 2.8 מיליוני ש"ח.					
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	-	-	-	-	-
נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון	29.4	5.0	-	29.4	29.4
נמדד על בסיס קבוצתי	104.7	3.0	-	104.7	104.7

* סווג מחדש.

[1] אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

[2] יתרת חוב רשומה.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב.אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות [1] לא צוברים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

	ליום 31 בדצמבר 2021 (מבוקר)				
פעילות לווים בישראל	יתרת[2] חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית[3]	יתרת הפרשה פרטנית[3]	יתרת[2] חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית[3]	סך הכל יתרת[2] חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
ציבור מסחרי					
בינוי ונדל"ן- בינוי	-	-	1.9	1.9	1.9
בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן	-	-	1.3	1.3	1.3
שירותים פיננסים	-	-	2.5	2.5	2.5
מסחרי- אחר	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי	**-**	**-**	**5.7**	**5.7**	**5.7**
אנשים פרטים - הלוואות לדיור	21.6	3.1	4.7	26.3	26.3
אנשים פרטיים - אחר	-	-	6.0	6.0	24.7
סך הכל - פעילות בישראל	**21.6**	**3.1**	**16.4**	**38.0**	**56.7**
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	-	-	-	-	-
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	-	-	6.0	6.0	-

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות[1] לא צוברים (המשך)

ב. חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי

	ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)				
	יתרת חוב רשומה				
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר[2] בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר[2] בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר[2] לא בפיגור	סך הכל
ציבור מסחרי					
בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-
מסחרי- אחר	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור [3]	5.7	-	1.9	5.3	12.9
אנשים פרטיים - אחר	1.3	-	-	2.4	3.7
סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל	**7.0**	**-**	**1.9**	**7.7**	**16.6**
פעילות לווים בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**7.0**	**-**	**1.9**	**7.7**	**16.6**

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) הוצג לראשונה לאור יישום הכללים החדשים לעניין זיהוי ארגונים מחדש של חובות בעיתים על הלוואות לדיור.

(4) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות [1] לא צוברים (המשך)

ב. חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)				
	יתרת חוב רשומה				
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר[2] בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר[2] בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר[2] לא בפיגור	סך הכל
ציבור מסחרי					
בינוי ונדל"ן- בינוי	-	-	-	-	-
מסחרי- אחר	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור [3]	6.9	-	1.1	5.3	13.3
אנשים פרטיים - אחר	1.5	-	-	2.9	4.4
סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל	**8.4**	**-**	**1.1**	**8.2**	**17.7**
פעילות לווים בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**8.4**	**-**	**1.1**	**8.2**	**17.7**

[1] אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

[2] צובר הכנסות ריבית.

[3] הוצג לראשונה לאור יישום הכללים החדשים לעניין זיהוי ארגונים מחדש של חובות בעיתים על הלוואות לדיור.

[4] יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ליום 31 בדצמבר, 2023 לא קיימות בבנק התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי.

בהתאם לחוזר בנק ישראל, שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות[1] לא צוברים (המשך)

ב. חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו (מבוקר)								
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021[4]		
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
ציבור מסחרי									
בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מסחרי- אחר	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אנשים פרטיים -									
הלוואות לדיור	54	9.3	9.3	6	0.1	0.1	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	46	1.7	1.7	15	0.5	0.4	31	1.1	1.1
סך הכל פעילות בישראל	**100**	**11.0**	**11.0**	**21**	**0.6**	**0.5**	**31**	**1.1**	**1.1**

	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[2] (מבוקר)					
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2023		2022		2021	
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
ציבור מסחרי						
בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-	-
מסחרי- אחר	-	-	-	-	-	-
סך הכל מסחרי	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	6	1.8	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	1	0.1	1	-	8	-
סך הכל פעילות בישראל	**7**	**2.0**	**1**	**-**	**8**	**-**

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר.

(2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

(3) סכום נמוך מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

(4) בהתאם לחוזר בנק ישראל, שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל מלחמת "חרבות ברזל" מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2ב. מידע נוסף על אשראי לא צובר בפיגור

	ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)						
	אינו בפיגור של 90 יום או יותר	בפיגור של 90 עד 180 ימים	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 7 שנים	סה"כ
מסחרי	18.9	2.0	-	-	-	-	-	20.9
הלוואות לדיור	20.4	42.9	36	23.7	4.8	0.6	4.1	132.8
אנשים פרטיים - אחר	1.3	-	-	-	-	-	-	1.3
סך הכל	**40.6**	**44.9**	**36**	**23.7**	**4.8**	**0.6**	**4.1**	**155.0**
	ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)							
מסחרי	13.8	1.4	-	1.4	-	-	-	16.6
הלוואות לדיור	31.4	36.8	21.8	14.3	4.0	2.2	5.5	116.0
אנשים פרטיים - אחר	1.5	-	-	-	-	-	-	1.5
סך הכל	**46.7**	**38.2**	**21.8**	**15.7**	**4.0**	**2.2**	**5.5**	**134.1**

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור ללא קבוצות רכישה - יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV) סוג החזר וסוג ריבית

		31 בדצמבר 2023			
		יתרת הלוואות לדיור			סיכון אשראי חוץ מאזני
		סך הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	סך הכל
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	6,450.5	195.9	4,014.3	854.4
	מעל 60%	3,383.6	85.3	2,095.0	170.5
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		-	-	-	-
סך הכל		**9,834.1**	**281.2**	**6,109.3**	**1,024.9**

		31 בדצמבר 2022			
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	6,548.1	186.2	4,330.5	1,124.3
	מעל 60%	3,170.5	96.4	2,081.7	229.1
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		-	-	0.4	-
סך הכל		**9,718.6**	**282.6**	**6,412.6**	**1,353.4**

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV מהווה יחס בין סכום ההלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב1. מכירה, רכישה[1] וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך שנת 2023

1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

	סיכון אשראי שנמכר					סיכון אשראי שנרכש		
	אשראי לציבור שנמכר השנה	סיכון אשראי חוץ מאזני שנמכר השנה	מזה: אשראי בעייתי	סה"כ רווח בגין אשראי שנמכר	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר התאגיד הבנקאי נותן עבורו שירות	אשראי לציבור שנרכש השנה	סיכון אשראי חוץ מאזני שנרכש השנה	מזה: אשראי בעייתי
סה"כ מסחרי	-	-	-	-	9.0	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,148.8	-	-	43.0	2,858.7	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	-	-	-	-	-	-	-	-
סה"כ סיכון אשראי לציבור	1,148.8	-	-	43.0	2,867.8	-	-	-

2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

	עסקאות סינדיקציה שהתאגיד הבנקאי יזם			עסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים	
	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023				
	חלקו של התאגיד הבנקאי		חלקם של אחרים	חלקו של התאגיד הבנקאי	
	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני
סה"כ מסחרי	756.2	252.5	1,223.7	299.9	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	-	-	-	-	-	-
סה"כ סיכון אשראי לציבור	756.2	252.5	1,223.7	299.9	-	-

[1] לתאריך 31 בדצמבר 2023 הבנק לא השתתף בעסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים.

נכון ליום 31 בדצמבר, 2023 שיעור המגבלה על היקף מכירת הלוואת לדיור של הבנק עומד על 25% מהיתרה (כולל התיק המנוהל).

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב1. מכירה, רכישה[1] וסינדיקציה של אשראי לציבור במהלך שנת 2022

1. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

	סיכון אשראי שנמכר						סיכון אשראי שנרכש	
	אשראי לציבור שנמכר השנה	סיכון אשראי חוץ מאזני שנמכר השנה	מזה: אשראי בעייתי	סה"כ רווח בגין אשראי שנמכר	יתרה לסוף שנה של האשראי שנמכר, אשר התאגיד הבנקאי נותן עבורו שירות	אשראי לציבור שנרכש השנה	סיכון אשראי חוץ מאזני שנרכש השנה	מזה: אשראי בעייתי
סה"כ מסחרי	-	-	-	-	10.5	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,216.9	-	-	65.9	2,151.9	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	-	-	-	-	24.9	267.0	-	2.9
סה"כ סיכון אשראי לציבור	1,216.9	-	-	65.9	2,187.3	267.0	-	2.9

2. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

	עסקאות סינדיקציה שהתאגיד הבנקאי יזם				עסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים	
	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022					
	חלקו של התאגיד הבנקאי		חלקם של אחרים		חלקו של התאגיד הבנקאי	
	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני
סה"כ מסחרי	604.9	215.2	819.9	680.6	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	-	-	-	-	-	-
סה"כ סיכון אשראי לציבור	604.9	215.2	819.9	680.6	-	-

[1] לתאריך 31 בדצמבר 2022 הבנק לא השתתף בעסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022		
			סיכון אשראי חוץ			סיכון אשראי חוץ
תקרת האשראי באלפי ש"ח	מספר לווים	אשראי	מאזני	מספר לווים	אשראי	מאזני
אשראי ללווה עד 10	12,736	41.9	4.4	10,979	42.4	4.0
אשראי ללווה מעל - 10 עד 20	8,429	118.1	8.9	9,401	113.5	8.4
אשראי ללווה מעל - 20 עד 40	9,921	270.1	16.6	11,586	271.4	16.4
אשראי ללווה מעל - 40 עד 80	9,462	514.8	17.4	11,783	555.5	17.1
אשראי ללווה מעל - 80 עד 150	6,358	700.5	13.0	5,334	491.8	9.9
אשראי ללווה מעל - 150 עד 300	3,536	743.0	10.7	3,009	559.2	7.6
אשראי ללווה מעל - 300 עד 600	5,507	2,391.5	71.7	5,322	2,041.9	21.7
אשראי ללווה מעל - 600 עד 1200	6,009	4,857.6	234.7	5,740	4,007.5	204.2
אשראי ללווה מעל - 1200 עד 2000	2,085	2,901.9	196.7	2,060	2,282.3	389.5
אשראי ללווה מעל - 2000 עד 4000	853	2,016.1	231.5	824	1,450.4	425.6
אשראי ללווה מעל - 4000 עד 8000	247	1,025.6	293.1	235	686.1	396.1
אשראי ללווה מעל - 8000 עד 20000	97	873.6	264.7	115	685.4	456.9
אשראי ללווה מעל - 20000 עד 40000	24	470.9	156.1	36	700.6	225.0
אשראי ללווה מעל - 40000 עד 125000	9	393.1	119.4	6	330.1	103.3
סך הכול	65,273	17,318.7	1,638.9	66,430	14,218.1	2,285.7

(1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.

(2) מספר הלווים לפי סה"כ אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.

ביאור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף תקופה

	ליום 31 בדצמבר			
	2023	2022	2023	2022
	יתרות חוזים[3]		יתרת הפרשה להפסדי אשראי[2]	
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
ערבויות להבטחת אשראי[1]	122.9	165.4	-	-
ערבויות לרוכשי דירות	0.6	0.5	-	-
ערבויות והתחייבויות אחרות	90.1	114.5	0.1	-
מסגרת אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	74.1	69.4	0.6	0.4
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	53.5	67.0	0.2	0.4
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדין לא ניתן	1,689.1	1,868.9	2.0	0.9
סך הכל	**2,030.3**	**2,285.7**	**2.9**	**1.7**

(1) יתרות חוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

(2) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה.

(3) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 30 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ [1]			
		צמוד למדד			פריטים שאינם	
	לא צמוד	המחירים	דולר של ארה"ב	אחר	כספיים	סך הכל
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	4,938.4	-	154.7	64.0	-	5,157.1
ניירות ערך	644.5	139.7	110.0	116.0	88.6	1,098.8
אשראי לציבור, נטו [2]	9,635.6	5,049.8	263.9	120.9	-	15,070.2
בניינים וציוד	-	-	-	-	232.5	232.5
נכסים בגין מכשירים נגזרים	-	0.6	0.2	-	0.5	1.3
נכסים אחרים	63.5	13.0	-	-	189.1	265.6
סך הכל נכסים	**15,282.0**	**5,203.1**	**528.8**	**300.9**	**510.7**	**21,825.5**
התחייבויות						
פיקדונות הציבור [3]	13,900.3	1,574.9	695.4	308.5	-	16,479.1
פיקדונות מבנקים	182.5	14.3	-	-	-	196.8
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	348.8	3,114.5	-	-	-	3,463.3
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	0.7	5.5	0.2	0.3	0.6	7.3
התחייבויות אחרות	281.9	-	-	0.8	28.5	311.2
סך הכל התחייבויות	**14,714.2**	**4,709.2**	**695.6**	**309.6**	**29.1**	**20,457.7**
הפרש	567.8	493.9	(166.8)	(8.7)	481.6	1,367.8
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	191.6	(308.6)	115.7	1.3	-	-
סך הכל כללי	**759.4**	**185.3**	**(51.1)**	**(7.4)**	**481.6**	**1,367.8**

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

(3) כולל תכניות חסכון עם רצפה שקלית בסכום של 64.0 מיליוני ש"ח.

ביאור 30 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2022					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ [1]			
		צמוד למדד			פריטים שאינם	
	לא צמוד	המחירים	דולר של ארה"ב	אחר	כספיים	סך הכל
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	3,088.3	-	195.2	76.6	-	3,360.1
ניירות ערך	671.5	67.1	182.0	119.2	3.3	1,043.1
אשראי לציבור, נטו [2]	9,735.4	3,836.0	332.5	153.6	-	14,057.5
בניינים וציוד	-	-	-	-	189.6	189.6
נכסים בגין מכשירים נגזרים	0.6	-	0.3	4.7	0.5	6.1
נכסים אחרים	64.2	8.7	-	-	177.9	250.8
סך הכל נכסים	**13,560.0**	**3,911.8**	**710.0**	**354.1**	**371.3**	**18,907.2**
התחייבויות						
פיקדונות הציבור [3]	12,157.0	962.3	681.0	466.5	-	14,266.8
פיקדונות מבנקים	324.8	18.1	-	-	-	342.9
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	364.4	2,313.2	-	-	-	2,677.6
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	3.8	5.4	0.1	0.2	-	9.5
התחייבויות אחרות	302.6	-	-	0.9	50.9	354.4
סך הכל התחייבויות	**13,152.6**	**3,299.0**	**681.1**	**467.6**	**50.9**	**17,651.2**
הפרש	407.4	612.8	28.9	(113.5)	320.4	1,256.0
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	114.5	(204.7)	(23.0)	113.2	-	-
סך הכל כללי	**521.9**	**408.1**	**5.9**	**(0.3)**	**320.4**	**1,256.0**

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאור 31 – נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון[1]

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	תזרימי מזומנים חוזיים צפויים					
	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד 3 שנים	מעל 4 ועד 4 שנים
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)						
נכסים (*)	5,462.3	713.6	1,997.3	1,562.6	1,186.9	1,192.5
התחייבויות (**)	4,856.2	890.1	5,232.9	3,360.0	1,021.9	696.8
הפרש	606.1	(176.5)	(3,235.6)	(1,797.4)	165.0	495.7
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(117.0)	-	-	-	-	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	489.1	(176.5)	(3,235.6)	(1,797.4)	165.0	495.7
מטבע חוץ (*)						
נכסים (*)	410.6	1.0	62.1	51.1	104.7	78.4
התחייבויות (**)	490.4	148.2	373.6	2.6	0.1	-
הפרש	(79.8)	(147.2)	(311.5)	48.5	104.6	78.4
מזה: הפרש - בדולר	(329.7)	(116.0)	(180.9)	31.5	30.3	28.6
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	117.0	-	-	-	-	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	37.2	(147.2)	(311.5)	48.5	104.6	78.4
סך הכל נכסים (*)	**5,872.9**	**714.6**	**2,059.4**	**1,613.7**	**1,291.6**	**1,270.9**
סך הכל התחייבויות (**)	**5,346.6**	**1,038.3**	**5,606.5**	**3,362.6**	**1,022.0**	**696.8**
הפרש	**526.3**	**(323.7)**	**(3,547.1)**	**(1,748.9)**	**269.6**	**574.1**
(*) מזה: אשראי לציבור	508.5	439.3	2,003.9	1,510.0	1,208.5	1,146.5
(**) מזה: פיקדונות הציבור	4,536.2	1,037.8	5,604.4	3,359.7	1,019.2	694.0
	ליום 31 בדצמבר 2022					
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)						
נכסים (*)	3,517.1	315.4	1,752.7	1,550.4	1,224.6	991.4
התחייבויות (**)	3,803.1	1,004.0	2,500.4	4,090.2	1,761.3	666.3
הפרש	(286.0)	(688.6)	(747.7)	(2,539.8)	(536.7)	325.1
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	3.4	-	-	-	-	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(282.6)	(688.6)	(747.7)	(2,539.8)	(536.7)	325.1
מטבע חוץ (*)						
נכסים (*)	328.6	0.6	91.1	55.1	101.2	43.0
התחייבויות (**)	573.8	50.2	215.6	23.4	0.3	-
הפרש	(245.2)	(49.6)	(124.5)	31.7	100.9	43.0
מזה: הפרש - בדולר	(314.8)	(46.6)	(80.7)	11.1	32.2	29.4
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	-	-	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(3.4)	-	-	-	-	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(248.6)	(49.6)	(124.5)	31.7	100.9	43.0
סך הכל נכסים (*)	**3,845.7**	**316.0**	**1,843.8**	**1,605.5**	**1,325.8**	**1,034.4**
סך הכל התחייבויות (**)	**4,376.9**	**1,054.2**	**2,716.0**	**4,113.6**	**1,761.6**	**666.3**
הפרש	**(531.2)**	**(738.2)**	**(872.2)**	**(2,508.1)**	**(435.8)**	**368.1**
(*) מזה: אשראי לציבור	138.2	309.2	1,621.5	1,420.0	1,229.3	994.5
(**) מזה: פיקדונות הציבור	3,781.4	1,053.9	2,602.1	4,109.7	1,757.8	662.5

(1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

(2) נכסים ללא תקופת פירעון כולל נכסים בסך 5.7 מיליוני ש"ח שזמן פירעונם עבר (4.2 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2022).

ביאור 31 – נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון[1] (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

מעל 4 שנים ועד 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 10 שנים ועד 20 שנה	מעל 20 שנה	סך הכל תזרימי המזומנים	ללא תקופת פירעון [2]	יתרות מאזניות [4] סך הכל	שיעור תשואה חוזי [5]
ליום 31 בדצמבר 2023							
951.2	3,416.8	4,503.9	1,855.8	22,842.9	5.7	20,485.1	4.59%
711.1	645.0	42.8	35.6	17,492.4	-	19,423.4	2.06%
240.1	2,771.8	4,461.1	1,820.2	5,233.5	5.7	1,061.7	-
-	-	-	-	(117.0)	-	(117.0)	-
240.1	2,771.8	4,461.1	1,820.2	5,233.5	5.7	944.7	-
37.8	237.4	127.4	30.1	1,140.6	-	829.7	3.09%
-	-	-	-	1,014.9	-	1,005.2	0.38%
37.8	237.4	127.4	30.1	125.7	-	(175.5)	-
26.5	95.0	73.1	22.5	(319.0)	-	(94.1)	--
-	-	-	-	117.0	-	117.0	-
37.8	237.4	127.4	30.1	242.7	-	(58.5)	-
989.0	**3,654.2**	**4,631.3**	**1,885.9**	**23,983.5**	**5.7**	**21,314.8**	**4.53%**
711.1	**645.0**	**42.8**	**35.6**	**18,507.3**	**-**	**20,428.6**	**1.98%**
277.9	**3,009.2**	**4,588.5**	**1,850.3**	**5,476.2**	**5.7**	**886.2**	**-**
916.5	3,441.0	4,629.9	1,885.9	17,690.0	5.7	15,070.2	4.75%
708.2	630.7	14.3	0.8	17,605.3	-	15,475.2	2.03%
ליום 31 בדצמבר 2022							
872.5	3,442.0	4,627.2	1,734.5	20,027.8	3.2	15,591.8	3.51%
611.8	783.1	76.4	53.2	15,349.8	-	14,720.8	0.91%
260.7	2,658.9	4,550.8	1,681.3	4,678.0	3.2	871.0	-
-	-	-	-	3.4	-	3.4	-
260.7	2,658.9	4,550.8	1,681.3	4,681.4	3.2	874.4	-
				-			
87.7	134.5	98.3	17.7	957.8	-	940.3	2.27%
0.1	-	-	-	863.4	-	938.8	0.38%
87.6	134.5	98.3	17.7	94.4	-	1.5	-
25.1	93.6	52.4	9.6	(188.5)	-	(94.1)	0.00%
-	-	-	-	(3.4)	-	(3.4)	0.00%
87.6	134.5	98.3	17.7	91.0	-	(1.9)	-
960.2	**3,576.5**	**4,725.5**	**1,752.2**	**20,985.6**	**3.2**	**16,532.1**	**3.44%**
611.9	**783.1**	**76.4**	**53.2**	**16,213.2**	**-**	**15,659.6**	**0.88%**
348.3	**2,793.4**	**4,649.1**	**1,699.0**	**4,772.4**	**3.2**	**872.5**	**-**
905.0	3,537.6	4,721.3	1,752.2	16,628.8	3.2	12,084.1	4.32%
608.1	628.8	58.2	-	15,262.5	-	11,515.8	0.91%

(3) לא כולל מט"י צמוד למטבע חוץ.

(4) כפי שנכללה בביאור "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.

(5) שיעור תשואה חזוי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

ביאור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

המידע הכלול בביאור זה מתייחס להערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון הינו סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. נציין כי, יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן לא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים בשל ריבוי של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום בעת ביצוע הערכת השווי ההוגן.

חישוב השווי ההוגן נערך בהתחשב באומדן ביחס לאפשרות של פירעון מוקדם במשכנתאות, פריסת פיקדונות העו"ש, והתנהגות בפועל של מפקידים עם אופציית משיכה ומבוססות על ניתוח אמפירי.

ב. השיטה וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים – לפי שווי שוק, ניירות ערך לא סחירים לפי נתוני שערוך המתקבלים ממקורות חיצוניים.

אשראי לציבור – השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעורי ניכיון מתאימים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות לפי סוגי אוכלוסייה עיקריים בחלוקה לפי מגזרי הצמדה ואשראי בשיעורי ריבית קבועה ומשתנה. תזרימי המזומנים (קרן וריבית) הוונו בשיעורי ריבית זהה לשיעורי הריבית הממוצעת לפיה נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. הנחות הפירעון המוקדם במשכנתאות מבוססות על בדיקות אמפיריות ועל מודל התנהגות של לווים בקשר עם שיעור הסילוקים המוקדמים מתוך סך המשכנתאות, על בסיס שנתי. ההנחות נבדקות מעת לעת מול הסילוקים המוקדמים בפועל.

השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי מחיקות והפרשות להפסדי אשראי. השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי מחיקות והפרשות להפסדי אשראי.

פיקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים דומים, על ידי הבנק ביום הדיווח, למעט אגרות חוב הרשומות למסחר בבורסה המוצגות לפי שווי שוק. ההנחות ההתנהגותיות בפיקדונות, מבוססות על ניתוח אמפירי, והן נבדקות ומתעדכנות מעת לעת.

לגבי מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי השווי ההוגן הוערך על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומנים העתידי המהוון בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו הייתה מבוצעת עסקה דומה במועד הדיווח. מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק ומכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו על בסיס מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מכשירים פיננסיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה – היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכוני אשראי ובמרווח הבנק בעסקאות בריבית משתנה.

ביאור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2023				
		שווי הוגן			
	יתרה במאזן	רמה 1[1]	רמה 2[1]	רמה 3[1]	סה"כ
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	5,157.1	5,157.1	-	-	5,157.1
ניירות ערך [2]	1,098.8	1,010.2	-	-	1,010.2
אשראי לציבור, נטו [3]	15,070.2	-	-	15,128.8	15,128.8
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1.3	0.7	0.6	-	1.3
נכסים פיננסיים אחרים	76.5	-	-	76.5	76.5
סך הכל הנכסים הפיננסיים [4]	**21,403.9**	**6,168.0**	**0.6**	**15,205.3**	**21,373.9**
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור	16,479.1	-	2,059.2	14,455.4	16,514.6
פיקדונות מבנקים	196.8	3.1	-	193.7	196.8
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,463.3	3,382.7	-	36.0	3,418.7
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	7.3	6.3	0.3	0.7	7.3
התחייבויות פיננסיות אחרות	282.7	-	-	282.7	282.7
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות [4]	**20,429.2**	**3,392.1**	**2,059.5**	**14,968.5**	**20,420.1**

הערות בסוף ביאור 32א.

ביאור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2022				
		שווי הוגן			
	יתרה במאזן	רמה 1[1]	רמה 2[1]	רמה 3[1]	סה"כ
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	3,360.1	3,360.1	-	-	3,360.1
ניירות ערך [2]	1,043.1	954.7	88.4	-	1,043.1
אשראי לציבור, נטו [3]	14,057.5	-	-	14,111.4	14,111.4
נכסים בגין מכשירים נגזרים	6.1	3.4	2.7	-	6.1
נכסים פיננסיים אחרים	72.9	-	-	72.9	72.9
סך הכל הנכסים הפיננסיים [4]	**18,539.7**	**4,318.2**	**91.1**	**14,184.3**	**18,593.6**
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור	14,266.8	-	2,848.2	11,448.0	14,296.2
פיקדונות מבנקים	342.9	41.2	-	301.7	342.9
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	2,677.6	2,558.0	-	40.0	2,598.0
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	9.5	5.4	0.2	3.9	9.5
התחייבויות פיננסיות אחרות	303.5	-	-	303.5	303.5
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות [4]	**17,600.3**	**2,604.6**	**2,848.4**	**12,097.1**	**17,550.1**

(1) רמה 1 מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה ביאור 12 ניירות ערך.

(3) מזה, אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון לימים 31.12.2023 ו-31.12.2022 בסך 142.6 מיליוני ש"ח ו-125.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(4) מזה: נכסים אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן) לימים 31.12.2023 ו-31.12.2022 בסך 6,245.1 מיליוני ש"ח ו-4,482.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה. התחייבויות אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן) לימים 31.12.2023 ו-31.12.2022 בסך 2,546.0 מיליוני ש"ח, ו-3,504.1 מיליוני ש"ח, בהתאמה. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ביאור 32.

ביאור 32ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

	ליום 31 בדצמבר 2023			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	רמה 1[1]	רמה 2[1]	רמה 3[1]	סך הכל שווי הוגן
נכסים				
אגרות חוב זמינות למכירה :				
אגרות חוב ממשלת ישראל	698.1	-	-	698.1
ממשלת זרות	74.6	-	-	74.6
מוסדות פיננסיים	73.9	-	-	73.9
של אחרים בישראל	154.1	-	-	154.1
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה	**1,000.7**	**-**	**-**	**1,000.7**
מניות תעודות סל וקרנות שאינן למסחר	**7.5**	**-**	**-**	**7.5**
ניירות ערך למטרות מסחר :				
אגרות חוב ממשלת ישראל	0.2	-	-	0.2
מוסדות פיננסיים	0.8	-	-	0.8
של אחרים בישראל	8.5	-	-	8.5
מניות ותעודות סל	4.1	-	-	4.1
סך הכל ניירות ערך למסחר	**13.6**	**-**	**-**	**13.6**
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית שקל מדד	-	-	-	-
חוזי ריבית- אחר		0.4		0.4
חוזי מטבע חוץ	0.4	0.2	-	0.6
חוזי מניות	0.3	-	-	0.3
חוזים בגין נגזרי אשראי				
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	**0.7**	**0.6**	**-**	**1.3**
סך הכל הנכסים הפיננסים	**1,022.5**	**0.6**	**-**	**1,023.1**
התחייבויות				
פיקדונות מבנקים	3.1	-	-	3.1
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית- שקל מדד	5.5			5.5
חוזי ריבית- אחר	0.2	-	-	0.2
חוזי מטבע חוץ	0.3	0.3	-	0.6
חוזי מניות	0.3	-	0.7	1.0
חוזים בגין נגזרי אשראי	-	-	1.6	1.6
סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**6.3**	**0.3**	**2.3**	**8.9**
סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות	**9.4**	**0.3**	**2.3**	**12.1**

(1) רמה 1 מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 32ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2022			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	רמה 1[1]	רמה 2[2]	רמה 3[3]	סך הכל שווי הוגן
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
אגרות חוב ממשלת ישראל	658.7	-	-	658.7
ממשלת זרות	70.6	-	-	70.6
מוסדות פיננסיים	38.4	-	-	38.4
של אחרים בישראל	109.6	-	-	109.6
אחרים זרים	5.2	-	-	5.2
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה	**882.5**	**-**	**-**	**882.5**
מניות תעודות סל וקרנות שאינן למסחר	**-**	**88.4**	**-**	**88.4**
ניירות ערך למטרות מסחר:				
אגרות חוב ממשלת ישראל	59.0	-	-	59.0
מוסדות פיננסיים	0.7	-	-	0.7
של אחרים בישראל	9.2	-	-	9.2
מניות ותעודות סל	3.3			3.3
סך הכל ניירות ערך למסחר	**72.2**	**-**	**-**	**72.2**
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית שקל מדד	-	-	-	-
חוזי ריבית- אחר	2.9			2.9
חוזי מטבע חוץ	-	2.7	-	2.7
חוזי מניות	0.5	-	-	0.5
חוזים בגין נגזרי אשראי				
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	**3.4**	**2.7**	**-**	**6.1**
סך הכל הנכסים הפיננסים	**958.1**	**91.1**	**-**	**1,049.2**
התחייבויות				
פיקדונות מבנקים	41.2	-	-	41.2
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית- שקל מדד	4.9			4.9
חוזי ריבית- אחר	-	-	-	-
חוזי מטבע חוץ	-	0.2	-	0.2
חוזי מניות	0.5	-	3.9	4.4
חוזים בגין נגזרי אשראי	-	-	0.1	0.1
סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**5.4**	**0.2**	**4.0**	**9.6**
סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות	**46.6**	**0.2**	**4.0**	**50.8**

(2) רמה 1 מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 32ג - שינויים בפרטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר 2023						
		רווחים (הפסדים) נטו שמומשו ושטרם מומשו שנכללו					
	שווי הוגן לתחילת תקופה	בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר	רכישות	מכירות	שווי הוגן לסוף תקופה	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין המכשירים המוחזקים לסוף התקופה
חוזי ריבית	(3.9)	3.2	-	-	-	(0.7)	3.2
התחייבויות בגין נגזרי אשראי	(0.1)	(1.5)	-	-	-	(1.6)	(1.5)
	ליום 31 בדצמבר 2022						
חוזי ריבית	-	(3.9)	-	-	-	(3.9)	(3.9)
התחייבויות בגין נגזרי אשראי	(2.0)	1.9	-	-	-	(0.1)	1.9

ביאור 32ד–מידע כמותי על פרטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

	ליום 31 בדצמבר 2023			
	שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	ממוצע משוקלל
התחייבויות בגין נגזרי אשראי	1.6	היוון תזרימי מזומנים	ריבית משכנתאות סיכון לכשל המשכנתאות	1.79%
חוזים בגין מניות [1]	0.7	B&S	סטיית תקן שנתית	24.20%

	ליום 31 בדצמבר 2022			
	שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	ממוצע משוקלל
התחייבויות בגין נגזרי אשראי	0.1	היוון תזרימי מזומנים	ריבית משכנתאות סיכון לכשל המשכנתאות	2.52%
חוזים בגין מניות	3.9	B&S	סטיית תקן שנתית	2.50%

ביאור 33 – בעלי עניין וצדדים קשורים[1] של הבנק והחברות המאוחדות שלו

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. יתרות בעלי עניין

	31 בדצמבר 2023											
	בעלי עניין											
	מחזיק מניות											
	בעלי שליטה [2]		אחרים [3]		נושאי משרה [4]		אחרים [5][6]		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	
	ליום 31 בדצמבר [7]	היתרה הנבוהה במהלך השנה [8]	ליום 31 בדצמבר [7]	היתרה הנבוהה במהלך השנה [8]	ליום 31 בדצמבר [7]	היתרה הנבוהה במהלך השנה [8]	ליום 31 בדצמבר [7]	היתרה הנבוהה במהלך השנה [8]	ליום 31 בדצמבר [7]	היתרה הנבוהה במהלך השנה [8]
נכסים										
אשראי לציבור	-	-	-	-	0.6	0.7	-	-	0.8	1.4
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור, נטו	-	-	-	-	0.6	0.6	-	-	0.8	1.4
התחייבויות										
פיקדונות הציבור	33.3	44.9	-	-	1.0	1.1	11.2	12.4	-	-
התחייבויות אחרות- זכאים אחרים ויתרת זכויות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מניות (כלול בהון העצמי) [9]	1,151.8	1,151.8	-	-	-	-	-	-	-	-

	31 בדצמבר 2022									
נכסים										
אשראי לציבור	0.2	0.2	-	-	1.5	1.6	-	-	0.8	1.0
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור, נטו	0.2	-	-	-	1.5	1.5	-	-	0.8	1.0
התחייבויות										
פיקדונות הציבור	17.4	17.4	-	-	0.7	0.7	262.2	262.2	-	-
התחייבויות אחרות- זכאים אחרים ויתרת זכויות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מניות (כלול בהון העצמי) [9]	1,087.2	1,087.2	-	-	-	-	-	-	-	-

ראה הערות בסוף הביאור.

ביאור 33 – בעלי עניין וצדדים קשורים[1] של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות [*]

	31 בדצמבר 2023				31 בדצמבר 2022				31 בדצמבר 2021			
	מחזיקי מניות				מחזיקי מניות				מחזיקי מניות			
	בעלי שליטה [2]	אחרים [3]	נושאי משרה [4]	אחרים [5][6]	בעלי שליטה [2]	אחרים [3]	נושאי משרה [4]	אחרים [5][6]	בעלי שליטה [2]	אחרים [3]	נושאי משרה [4]	אחרים [5][6]
הוצאות ריבית נטו	(1.3)	-	-	-	(0.1)	-	-	-	(0.1)	-	-	-
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הכנסות שאינן מריבית	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחריות	(0.3)	-	(22.8)	(0.4)	(0.3)	-	(22.7)	(0.4)	(0.4)	-	(19.5)	(0.4)
סה"כ	**(1.5)**	**-**	**(22.8)**	**(0.4)**	**(0.4)**	**-**	**(22.7)**	**(0.4)**	**(0.5)**	**-**	**(19.5)**	**(0.4)**

(*) עסקאות ויתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך העסקים הרגיל ובתנאים הדומים לתנאי העסקאות עם גופים שאינם קשורים לבנק ולחברות המאוחדות שלו. הריבית המחויבת והריבית המשולמות בגין יתרות עם בעלי עניין עם צדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם צדדים שאינן קשורים לבנק.

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין

	2023							
	בעלי עניין							
	מחזיקי מניות							
	בעלי שליטה [2]		אחרים [3]		נושאי משרה [4]		אחרים [5][6]	
	סך ההטבה	מספר מקבלי הטבות	סך ההטבה	מספר מקבלי הטבות	סך ההטבה	מספר מקבלי הטבות	סך ההטבה	מספר מקבלי הטבות
בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו [*]	-	-	-	-	21.5	14.0	-	-
דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו [*]	0.3	2.0	-	-	1.3	6.0	-	-
בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו	-	-	-	-	-	-	0.4	2.0
	2022							
בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו [*]	-	-	-	-	21.1	15.0	-	-
דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו [*]	0.3	1.0	-	-	1.6	7.0	-	-
בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו	-	-	-	-	-	-	0.4	2.0
	2021							
בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו [*]	-	-	-	-	18.4	13.0	-	-
דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו [*]	0.4	1.0	-	-	1.1	7.0	-	-
בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו	-	-	-	-	-	-	0.4	1.0

(*) לא כולל מס שכר

ראה הערות בסוף הביאור.

ביאור 33 – בעלי עניין וצדדים קשורים[1] של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות עם התאגיד הבנקאי וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים

	2023	2022	2021
א. בגין נכסים			
מאשראי לציבור	-	-	-
ב. בגין התחייבויות	-	-	-
על פיקדונות הציבור	(1.3)	(0.1)	(0.1)
סך כל הכנסות ריבית, נטו	**(1.3)**	**(0.1)**	**(0.1)**

(1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור כהגדרתו בסעיף 80.ד בהוראות הדיווח לציבור.

(2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם בהתאם לסעיף 80.ד(1) בהוראות הדיווח לציבור.

(3) מחזיקים אחרים לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי בהתאם לסעיף 80.ד(2) בהוראות הדיווח לציבור.

(4) נושאי משרה בהתאם לסעיף 80.ד(3) בהוראות הדיווח לציבור.

(5) בהתאם לסעיף 80.ד(4) בהוראות הדיווח לציבור.

(6) לתאריך המאזן אין נכסים או התחייבויות, בגין תאגידים, שאדם או תאגיד, שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לעיל לפי חוק ניירות ערך, מחזיק עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.

(7) יתרה לתאריך המאזן.

(8) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.

ביאור 33 – בעלי עניין וצדדים קשורים[1] של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

עיקרי תנאי ההעסקה של המנכ"ל, מר יאיר קפלן

ביום 30 במרץ 2022, התקבלה הודעת בנק ישראל ולפיה אין לבנק ישראל התנגדות למינויו של מר קפלן כמנכ"ל הבנק. ביום 1 באפריל 2022, החל מר יאיר קפלן את עבודתו בבנק לתקופת חפיפה עם מנכ"ל הבנק היוצא מר גיל טופז. ביום 14 באפריל 2022 החל לכהן מר קפלן כמנכ"ל הבנק (להלן: "**מנכ"ל הבנק**").

תנאי הכהונה וההעסקה של מנכ"ל הבנק:

תנאי העסקתו וכהונתו של מנכ"ל הבנק אושרו באסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק ביום 28 באפריל 2022 לתקופה של ארבע שנים החל מיום תחילת עבודתו ביום 1 באפריל 2022, לאחר שהתקבלו אישור הדירקטוריון בישיבתו מיום 22 במרץ, 2022 ואישור ועדת ביקורת (בשבתה כוועדת התגמול), בישיבתה מיום 15 במרץ 2022. תנאי ההעסקה של המנכ"ל כאמור נקבעו בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה לשנים 2020-2022, שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 11 בדצמבר 2019 ועודכנה ביום 13 במאי 2021 וביום 28 באפריל 2022 (להלן: "**מדיניות התגמול לשנים 2020-2022**"). ביום 4 בדצמבר 2022 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק תיקון בתנאי כהונתו והעסקתו של מנכ"ל הבנק, החל מיום 1 בינואר 2023, בהתאם לאישור מדיניות התגמול לנושאי משרה לנושאי משרה לשנים 2023-2025 (להלן: "**מדיניות התגמול לשנים 2023-2025**") שאושרה על ידי האסיפה הכללית באותו יום, ולאחר שהתקבלו אישור הדירקטוריון ואישור ועדת הביקורת (בשבתה כוועדת תגמול). לפרטים בדבר מדיניות התגמול לשנים 2023-2025 ראה ביאור 22.

להלן פרטים אודות תנאי ההעסקה של המנכ"ל, מר יאיר קפלן:

כללי

תקופת העסקת המנכ"ל תהא לארבע שנים אשר החלו עם תחילת כהונתו בבנק ביום 1 באפריל, 2022. הצדדים יהיו רשאים לסיים את קשר העבודה בכל עת, בהודעה מוקדמת, בכתב של 6 חודשים. במשך 6 חודשים מיום ההודעה המוקדמת, יחולו על המנכ"ל הוראות לעניין אי תחרות כמפורט בתנאי ההעסקה ותמורת מענק הסתגלות. הבנק רשאי, על פי שיקול דעתו הבלעדי, להאריך את תקופת אי התחרות בעוד 3 חודשים נוספים כנגד תשלום בגובה שכרו לתקופה זו.

תגמול קבוע

משכורתו החודשית של המנכ"ל בשנה הראשונה לכהונתו עומדת על סך של 110,000 ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן כאמור בתנאי ההעסקה), כאשר בכל שנה להסכם העסקתו צפויה תוספת של 10,000 ש"ח ברוטו למשכורת החודשית (צמוד למדד המחירים לצרכן כאמור בתנאי ההעסקה). בנוסף, זכאי המנכ"ל להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים כמפורט בתנאי ההעסקה.

תגמול משתנה

המנכ"ל זכאי למענק שנתי משתנה בהתאם ובכפוף למדיניות התגמול ולהוראות המפקח על הבנקים.

בכפוף לאמור לעיל, תקרת המענק השנתי המשתנה בהתאמה, לו יהיה זכאי המנכ"ל בגין שנה קלנדרית עד ל- 700,000 ש"ח בכפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו- 2016 (להלן: "**חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים**"). לפרטים אודות תנאי הסף לתגמול השנתי המשתנה בהתאם למדיניות התגמול לשנים 2023-2025 ראו עדכון תנאי כהונת המנכ"ל המכהן החל מיום 1 בינואר, 2023 כאמור להלן.

תנאי פרישה

תשלומי הבנק לתוכנית הפנסיונית בגין פיצויי פיטורים יבואו במקום תשלום פיצויי פיטורים העשויים להגיע למנכ"ל או לשאיריו, לפי המקרה, והם ממצים את חובותיו של בנק בכל הקשור לתשלום פיצויי הפיטורים, כאמור בסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים. עם סיום עבודתו של מנכ"ל הבנק, ישחרר הבנק לזכות מנכ"ל הבנק את כל הכספים אשר הצטברו לזכותו בתוכנית הפנסיונית, לרבות פירותיהם והבנק לא יהיה זכאי לקבל סכום כלשהו מתוך כספי התוכנית.

הודעה מוקדמת תקופת ההודעה המוקדמת במקרה של סיום יחסי עובד-מעביד ביוזמת מי מהצדדים תהיה, בכתב של 6 חודשים. הבנק יהיה רשאי לוותר על עבודתו של מנכ"ל הבנק במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה, ובמקרה זה מנכ"ל הבנק יהיה זכאי לתשלום כל הזכויות הקובעות בהסכם כאילו עבד בפועל בתקופה זו. יחד עם זאת, הבנק יהיה רשאי לסיים את קשר העבודה לאלתר, או במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, ובלבד שישלם למנכ"ל הבנק את תמורת ההודעה המקודמת שנותרה לזכותו בגובה המשכורת החודשית ושווי התנאים הנלווים והסוציאליים הקבועים בהסכם, למעט התגמול המשתנה. היה ומנכ"ל הבנק יפר את חובתו למסור לבנק הודעה מוקדמת להתפטרותו, יהיה עליו לשלם לבנק פיצוי מוסכם בגובה השכר הכולל שהוא היה זכאי לקבל אילו עבד.

ביאור 33 – בעלי עניין וצדדים קשורים[1] של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

מענק הסתגלות

עם סיום העסקתו של המנכ"ל ישולם למנכ"ל מענק הסתגלות בסכום השווה ל-3 משכורות חודשיות בגובה השכר הקבוע כאמור לעיל, כפי שיהיה במועד סיום העסקתו בבנק. מענק ההסתגלות מהווה תמורה להתחייבות לאי תחרות לתקופה של 6 חודשים. הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, רשאי, מנימוקים מיוחדים, לפטור את המנכ"ל מאי תחרות בפועל בתקופת ההסתגלות של עד חודש אחד. הסדרי פרישה משתנים ישולמו במועדים ובתנאים הקבועים במדיניות התגמול של הבנק וכפי שתהיה מעת לעת.

הוראות כלליות נוספות

כל הוראות ההסכם עם המנכ"ל תהיינה כפופות למדיניות התגמול של הבנק כפי שתהיה מעת לעת ולהוראות בנק ישראל והמפקח על הבנקים, כפי שיהיו מעת לעת ולחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסים ויתוקנו במידת הצורך בהתאמה. הדירקטוריון יהיה רשאי, מטעמים מיוחדים, להחליט על הפחתת התגמול המשתנה (כולו או חלקו), למנכ"ל הבנק, לאחר קבלת המלצת ועדת תגמול. באם יימצא כי שולמו למנכ"ל הבנק, סכומים כחלק מתנאי הכהונה והעסקה אשר התבססו על נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, ולאור הצגתם מחדש של הנתונים היו אמורים להשתלם למנכ"ל הבנק סכומים נמוכים מאלו שקיבל בפועל או לא להיות משולמים כלל, ישיב מנכ"ל הבנק על פי דרישת הבנק סכומים אלו בתוספת הפרשי הצמדה ממועד התשלום ועד למועד ההחזר.

חופשה שנתית

המנכ"ל זכאי לחופשה שנתית של 27 ימי עבודה לכל שנת עבודה מלאה, ללא מגבלת צבירה, למעט ארבעה (4) ימי חופשה בשנה שלא ניתנים לפדיון אלא לניצול בפועל.

מתן התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו

לפרטים בדבר מתן התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו ראו פרק עסקאות בעלי שליטה לדוח ממשל תאגידי.

כתב פטור

למנכ"ל הבנק הוענק כתב פטור עם מינוי לתפקיד וזאת בהתאם לאישור אסיפת בעלי המניות מיום 13 במאי 2021 להענקת כתב פטור לנושאי המשרה בבנק. כתב הפטור שהוענק למנכ"ל הינו בהתאם לנוסח כתב הפטור שפורסם במסגרת דוח זימון האסיפה מיום 21 באפריל 2021.

השינויים בתנאי ההעסקה של המנכ"ל, החל מיום 1, בינואר 2023:

ביום 4 בדצמבר 2022 אישרה האסיפה הכללית לאחר שביום 27 באוקטובר 2022, אישר דירקטוריון הבנק, פה אחד ולאחר אישור ועדת הביקורת (ביושבה כוועדת תגמול) פה אחד, את עדכון תנאי כהונתו והעסקתו של המנכ"ל וזאת בהתאם לאישור מדיניות התגמול לשנים 2023-2025.

לפרטים בדבר מדיניות התגמול לשנים 2023-2025 ראה ביאור 22.

תגמול קבוע

התוספה הבהרה לפיה העלאות במשכורות החודשיות של המנכ"ל המפורטות בהסכם העסקתו תהיינה צמודות לעליית המדד, כאשר המדד הבסיסי הוא המדד הידוע ביום תחילת העסקתו של מנכ"ל הבנק 1.4.2022. העדכונים יבוצעו בחודשים ינואר, אפריל, יולי ואוקטובר של כל שנה.

תגמול משתנה

המנכ"ל יהא זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנה קלנדרית בגובה של עד ל-8 משכורות חודשיות בכפוף לכך שסך התגמול הכולל למנכ"ל לא יעלה על התקרה הגבוהה ביותר שתותר על פי חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים הפיננסיים (חלף מגבלה של 700,000 ש"ח בכפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים הפיננסים, כפי שקבעה מדיניות התגמול הקודמת לשנים 2020-2022 והסכם העסקת המנכ"ל). כמו כן, תוקן ההסכם כך שניתן יהיה להעניק למנכ"ל גם את המענקים המיוחדים המשתנים כמפורט במדיניות התגמול לנושאי משרה לשנים 2023-2025 (מענק בנסיבות מיוחדות, מענק הוקרה ומענק מיוחד בקשר עם עסקה מיוחדת) ובכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו שם. סך המענקים שבשיקול הדעת שמנכ"ל הבנק יהיה זכאי לקבל בגין שנה אחת, ככל שיהיה זכאי, לא יעלו על 3 משכורות חודשיות והכל בכפוף לכללים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים. במדיניות התגמול לשנים 2023-2025 הוגדרו תנאי הסף להענקת התגמול השנתי המשתנה כדלקמן:

"שיעור התשואה" מחושב כרווח הכולל כמדווח בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק ביחס להון העצמי הממוצע. בחישוב שיעור התשואה ינוטרלו רווחים/הפסדים שמקורם באירועים חד פעמיים (רווחים/הפסדים פיננסיים דוגמת נוסטרו לא ייחשבו לחד פעמיים וכן רווחי/הפסדי הון בהתאם לשיקול דעתו של הדירקטוריון). (הרווח הכולל יהיה לאחר קיזוז ההוצאות בגין תשלום מענק למנכ"ל, נושאי משרה, עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה ולאחר לקיחה בחשבון של ההוצאות בגין אופציות לנושאי משרה (ולכל גורם אחר, אם וככל שקיימים או שיהיו), כפי שאלו רשומים או יירשמו בספרי הבנק).

בכפוף להתקיימותם של תנאי הסף נקבעה רשימה של קריטריונים שבהתקיימותם יהיו ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק עד 3 משכורות חודשיות על פי שיקול דעת

ביאור 33 – בעלי עניין וצדדים קשורים[1] של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ובנוסף, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לאשר מענק שנתי משתנה נוסף מעבר ל-3 משכורות אלו על פי פרמטרים מדידים אשר יקבעו בסמוך לתחילת כל שנת מענק על ידי הדירקטוריון לאחר אישור ועדת תגמול, עד לתקרת המענק השנתי הקבוע במדיניות התגמול ובכפוף לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים.

התגמול המשתנה המרבי לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע ,כהגדרתו במדיניות התגמול, של מנכ"ל הבנק.

כל תגמול משתנה יוענק וישולם בכפוף להתניה שהינו בר השבה בהתאם לתנאים המוגדרים במדיניות התגמול.

המענק השנתי המשתנה של המנכ"ל בגין שנה קלנדרית ישולם במועדים ובתנאים הקבועים במדיניות התגמול.

בגין כל סוגי התגמול המשתנה, לא ישולמו תנאים נלווים. בנסיבות בהן לא יהיה זכאי מנכ"ל הבנק לפיצויי פיטורים ובנסיבות אחרות, כפי שיקבעו מעת לעת על ידי הדירקטוריון (ככל שייקבעו) לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, הבנק יהיה רשאי לשלול את זכאותו של המנכ"ל לתגמול המשתנה (כולו או חלקו) כולל המענקים ולכל חלקי התגמול המשתנים שטרם שולמו ולרבות לגבי אותם חלקי התגמולים המשתנים שנדחו.

ביום 15 במאי 2023, אישרה האסיפה הכללית לאחר אישור הדירקטוריון ביום 16 במרץ 2023 ואישור ועדת הביקורת בשבתה כוועדת תגמול ביום 2 במרץ 2023, מענק שנתי למנכ"ל לשנת 2022 בסכום של 400,000 ש"ח.

עיקרי תנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי

ביום 13 באוגוסט, 2019 החליט דירקטוריון הבנק לאשר את חידוש מינויו של מר נהרי כיו"ר הדירקטוריון, אשר החלה ביום 11 לאוקטובר, 2019. חידוש המינוי של מר נהרי היה כפוף לכך שהאסיפה הכללית תאשר את מינויו כדירקטור בבנק ולכך שהמפקחת על הבנקים לא תודיע על התנגדותה למינוי בתוך 60 מיום מהיום שנמסרה למפקחת הודעה על כך, או שתודיע על הסכמתה לכך.

ביום 15 באוגוסט, 2019 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישורה של ועדת הביקורת (ביושבה כוועדת תגמול) את תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון לתקופה של ארבע שנים, החל ממועד הארכת תקופת כהונתו ביום 11 לאוקטובר, 2019- כלומר עד ליום 11 באוקטובר, 2023.

ביום 3 באוקטובר, 2019 התקבלה הודעת בנק ישראל ולפיה אין לבנק ישראל התנגדות למינויו של מר נהרי לתקופת כהונה נוספת, כדירקטור וכיו"ר דירקטוריון הבנק.

ביום 10 באוקטובר, 2019 אישרה האסיפה הכללית את מינויו של מר נהרי כדירקטור בבנק ואת תנאי ההעסקה המעודכנים של יו"ר הדירקטוריון לתקופה של ארבע שנים החל מיום 11 לאוקטובר, 2019.

ביום 22 במרץ 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישורה של ועדת הביקורת (ביושבה כוועדת תגמול) את עדכון תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון.

ביום 28 באפריל 2022 אישרה האסיפה הכללית את עדכון תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון.

ביום 10 באוגוסט 2022 אישרה האסיפה הכללית את מינויו של מר נהרי כדירקטור בבנק וכיו"ר הדירקטוריון לתקופה נוספת של כ-3 שנים החל מיום 10 באוגוסט 2022.

ביום 21 באוגוסט 2023 החליט דירקטוריון הבנק למנות מחדש את מר נהרי כיו"ר הדירקטוריון לתקופה נוספת של שנתיים אשר תחל ביום 11 באוקטובר 2023.

תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון מיום 11 לאוקטובר, 2015 ועד ליום 10 לאוקטובר, 2019:

דירקטוריון הבנק, בישיבתו מיום 17 בספטמבר, 2015 החליט למנות את מר זאב נהרי כדירקטור וכיו"ר דירקטוריון הבנק ("יו"ר הדירקטוריון" או: "מר נהרי") וזאת על פי סעיף 11ג.(א)(3) לפקודת הבנקאות, 1941 ותקנון הבנק, וזאת עד למועד בו המינוי יובא לאישור על ידי האסיפה הכללית המיוחדת שתכונס לצורך זה ובכפוף לאישורים הנדרשים על פי דין.

ביום 11 באוקטובר, 2015 התקבל אישור בנק ישראל כי אין לו התנגדות למינויו של מר נהרי לדירקטור וליו"ר דירקטוריון הבנק ומהמועד הנ"ל מכהן מר נהרי בפועל כדירקטור וכיו"ר דירקטוריון הבנק. ביום 19 בנובמבר, 2015 אישרה האסיפה הכללית את מינויו של מר נהרי כדירקטור בבנק. תקופת העסקת יו"ר הדירקטוריון הייתה ל 4 שנים אשר החלו ביום 11 לאוקטובר, 2015.

על אף האמור בסעיף לעיל, הצדדים יהיו רשאים לסיים את קשר העבודה בכל עת, בהודעה מוקדמת בכתב של 3 חודשים.

להלן פרטים אודות תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון:

כללי

בתקופת ההעסקה יועסק היו"ר במסגרת שבוע עבודה בן 4 ימים (לא פחות מ80% משרה).

יו"ר הדירקטוריון מתחייב שלא לעסוק בכל עסק אחר ו/או תפקיד אחר ו/או עיסוק אחר ו/או עבודה אחרת, אצל או עבור תאגיד בנקאי או גוף פיננסי או גורם הפעיל בשוק ההון, ו/או בכל עיסוק אחר האסור על פי נוהל בנקאי תקין, אלא אם כן נתקבל אישור לכך מדירקטוריון הבנק בכתב ומראש. יו"ר הדירקטוריון התחייב להימנע מניגוד עניינים.

ביאור 33 – בעלי עניין וצדדים קשורים[1] של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

משכורת חודשית ותנאים נלווים

משכורתו החודשית של יו"ר הדירקטוריון נקבעה על סך של 95,000 ש"ח ברוטו לחודש עבודה (עבור היקף משרה של 80%). השכר יהיה צמוד לעליית המדד המחירים לצרכן, כאשר מדד הבסיס הינו במועד תחילת עבודתו. בנוסף, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים הכוללים, בין היתר, הפרשות סוציאליות; ימי מחלה, דמי הבראה, רכב המתאים לצורכי עבודתו, ביטוח נושאי משרה הקיימים בבנק, ככל שתהיה העברת שליטה בבנק ביטוח Runoff כמקובל בבנק, התחייבות לשיפוי בתנאים מקובלים לנושאי משרה בכירים בבנק, החזר הוצאות הקשורות למילוי תפקידו והטבות נוספות.

תגמול משתנה

בהתאם לתנאי הכהונה וההעסקה, ובהתאמה להוראות ניהול בנקאי תקין A 301, יו"ר הדירקטוריון לא יהיה זכאי למענק שנתי משתנה.

תנאי פרישה

פיצויי פיטורים תשלומי הבנק לתוכנית הפנסיונית בגין פיצויי פיטורים יבואו במקום תשלום פיצויי פיטורים העשויים להגיע ליו"ר הדירקטוריון או לשאיריו, לפי המקרה, והם ממצים את חובותיו של הבנק בכל הקשור לתשלום פיצויי הפיטורים, כאמור בסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים. עם סיום עבודתו של יו"ר הדירקטוריון, ישחרר הבנק לזכות יו"ר הדירקטוריון את כל הכספים אשר הצטברו לזכותו בתוכנית הפנסיונית, לרבות פירותיהם והבנק לא יהיה זכאי לקבל סכום כלשהו מתוך כספי התוכנית.

הודעה מוקדמת תקופת ההודעה המוקדמת במקרה של סיום יחסי עובד-מעביד ביוזמת מי מהצדדים תהיה, בכתב של 3 חודשים. הבנק יהיה רשאי לוותר על עבודתו של יו"ר הדירקטוריון במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה, ובמקרה זה יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי לתשלום כל הזכויות הקובעות בהסכם כאילו עבד בפועל בתקופה זו.

יחד עם זאת, הבנק יהיה רשאי לסיים את קשר העבודה לאלתר, או במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, ובלבד שישלם ליו"ר הדירקטוריון את תמורת ההודעה המוקדמת שנותרה לזכותו בגובה המשכורת החודשית ושווי התנאים הנלווים והסוציאליים הקבועים בהסכם.

הוראות כלליות נוספות

כל הוראות ההסכם עם יו"ר הדירקטוריון תהיינה כפופות למדיניות התגמול של הבנק כפי שתהיה מעת לעת ולהוראות בנק ישראל והמפקח על הבנקים, כפי שיהיו מעת לעת.

השינויים בתנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון, החל מיום 11 באוקטובר 2019:

היקף המשרה:

היקף משרתו של יו"ר הדירקטוריון יעודכן ל 100% משרה.

משכורת חודשית:

משכורתו החודשית תעמוד על סך של 128,000 ש"ח ל – 100% משרה (צמוד למדד המחירים הידוע ביום 11 באוקטובר 2019) .

ימי חופשה שנתית:

יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי לארבעה ימי חופשה נוספים אשר יהיו ניתנים לצבירה אך לא יהיו ניתנים לפדיון. כך שסך החופשה השנתית תהיה בת 27 ימי עבודה לכל שנת עבודה מלאה, שכאמור מתוכם 4 ימי החופשה בשנה, לא יהיו ניתנים לפדיון (במקום חופשה שנתית של 23 ימי עבודה לכל שנת עבודה מלאה, ללא מגבלת צבירה).

שינוי בהשתתפות באחזקת רכב:

הבנק ישלם ליו"ר הדירקטוריון אחזקת רכב בסך של 11,250 ש"ח נטו לחודש (במקום סך של 10,250 ש"ח נטו לחודש) וזאת חלף העמדת רכב לצורכי עבודתו ולצרכיו הפרטיים וחלף נשיאה בהוצאות השימוש בו וזאת כל עוד קיימים יחסי עובד מעסיק בין יו"ר הדירקטוריון לבין הבנק.

כתב פטור

בהתאם לאישור אסיפת בעלי המניות מיום 13 במאי 2021, הוענק למנכ"ל ולשאר נושאי המשרה בבנק, כתב פטור בנוסח כפי שפורסם במסגרת דוח זימון האסיפה מיום 21 באפריל 2021.

השינוי בתנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון, החל מיום 1 לאפריל 2022:

משכורת חודשית:

משכורתו החודשית תעמוד על סך של 146,800 (כשהיא צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן הידוע ב-1.4.2022). ביתר תנאי כהונתו והעסקתו של מר נהרי לא חל כל שינוי.

ביאור 33 – בעלי עניין וצדדים קשורים[1] של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

השינוי בתנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון, החל מיום 11 באוקטובר 2023:

משכורת חודשית:

בתקופת הכהונה השלישית משכורתו החודשית של יו"ר הדירקטוריון ל-100% משרה, תעודכן באופן מדורג כך שבשנה הראשונה לתקופת הכהונה השלישית- משכורתו החודשית תעמוד על סך של 170,000 ש"ח ובשנה השנייה לתקופת הכהונה השלישית משכורתו החודשית תעמוד על סך של 184,000 ש"ח משרה צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 11 באוקטובר, 2023. למרות האמור, במקרה של ירידה במדד לא תהיה הקטנה בהתאם של המשכורת החודשית, אולם שיעור ירידת המדד יקוזז משיעור עליית המדד הבאה.

שינוי בהשתתפות באחזקת רכב:

הבנק ישלם ליו"ר הדירקטוריון אחזקת רכב בסך של 13,000 ש"ח נטו לחודש (במקום סך של 11,250 ש"ח נטו לחודש).

ביאור 34 - נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן

1. ביום 7 באוקטובר, 2023 החלה מלחמת "חרבות ברזל", אשר צפויה להביא להרעה כלכלית בפעילות המשק בישראל אליה חשופה פעילות הבנק ויש לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות עליה בסיכון האשראי במגזר משקי הבית ואשראי עסקי, עליה בסיכונים הפיננסיים וסיכונים תפעוליים. בשלב זה לא ניתן להעריך את היקף והשלכות המלחמה בעתיד, לאמוד ולכמת את משך האירוע ועומקו ואת ההשפעה העתידית על המשק הישראלי, על לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.

הנהלת הבנק עוקבת אחר התפתחות המלחמה וההשלכות הפיננסיות והעסקיות בגינה ובוחנת את התאמת האסטרטגיה העסקית נוכח האירועים. הוגדר ניטור ומעקב הדוק בתחומי הפעילות השונים של הבנק. באופן שוטף, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות האירוע ולהשפעותיו על מכלול הסיכונים ועל פעילות הבנק. כמו כן, הנהלת הבנק מדווחת באופן שוטף לדירקטוריון הבנק וועדותיו אודות צעדיה בניהול האירוע בתחומים הרלוונטים.

לנוכח פרוץ המלחמה והשלכותיה האפשריות על מצב המשק והלווים, במטרה להקל על הלקוחות, פרסם בנק ישראל מתווה מוסכם עם המערכת הבנקאית, להקפאת תשלומים בגין אשראים שקיבלו לקוחות מהבנק. במסגרת המתווה, ניתנו דחיות תשלומי הלוואות לתקופה של 3 חודשים, כאשר לקבוצה של לקוחות שמתגוררים בעוטף עזה והדרום, כוחות הביטחון שגוייסו ללחימה, אוכלוסייה שפונתה מביתה וקרובים של נרצחים, נעדרים והחטופים (מעגל 1) תתאפשר דחיה ללא חיוב בריבית או עמלות. לקבוצה של יתר הלקוחות (מעגל 2) תתאפשר דחיה בריבית מקורית של ההלוואה ללא חיוב בעמלות. כמו כן, מתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לאפשר ללווים אשר הושפעו מהמלחמה גמישות נוספת בפירעון ההלוואות פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו הסדרים הנ"ל. לאור התמשכות מלחמת חרבות ברזל, הוארך מתווה בנק ישראל לשתי תקופות נוספת של שלושה חודשים, כל אחת.

כמו כן, בהמשך למכתב פיקוחי בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים לכלול, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמוך פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את הסכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-35.7 מיליוני ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הדיור, תחזית ריבית בנק ישראל ופרמטרים נוספים.

2. ביום 23 בינואר, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את אגרות החוב (סדרה י"ח) בסך של כ- 355.0 מיליוני ש"ח ע.נ ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 347.8 מיליוני ש"ח.

3. ביום 23 בינואר, 2023 הנפיקה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כ-317.4 מיליוני ש"ח ערך נקוב ניירות ערך מסחריים (סדרה 3) בתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 317.4 מיליוני ש"ח.

4. ביום 6 בפברואר, 2023 אישר הפיקוח על הבנקים את מינויה של הגב' מירית תשובה, כסמנכ"לית, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה. המינוי נכנס לתוקף החל מיום 1 באפריל, 2023. מר רון שגיא, מבקר הבנק הקודם, סיים עבודתו בבנק ביום 31 במרץ, 2023.

5. ביום 6 במרץ, 2023 נחתם הסכם בין הבנק ובין גוף מוסדי, על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית גמורה ומוחלטת 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 554 מיליוני ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדיור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק ההלוואות"). יתרת תיק ההלוואות נותרת בבעלות הבנק, באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק בתיק ההלוואות תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו). הבנק הכיר ברווח של כ- 14 מיליוני ש"ח (לפני מס) בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2023, בגין עסקה זו. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 6 במרץ, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-024504), אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה.

6. ביום 3 באפריל, 2023 חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ פדתה את סדרה 2 (ניירות ערך מסחריים) בסך של כ-335.5 מיליוני ש"ח.

7. ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך כולל של 13.9 מיליוני ש"ח לבעלי מניותיו על בסיס יתרת עודפי הבנק בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2022 (0.197 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ.). הדיבידנד חולק לבעלי המניות ביום 16 באפריל, 2023. (לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי מיום 20 במרץ 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-029067, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

8. ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות בעלי עניין), תש"ס-2000, את החלת התקשרות הבנק עם הדירקטורים ועם נושאי המשרה שלו (כולל בחברות הבת), בכל הנוגע לרכישה של ביטוח נושאי משרה (D&O), עבור נושאי משרה שהנם מנכ"ל הבנק וכן בעל שליטה בבנק וקרובו המכהנים בבנק כדירקטורים במועד קבלת ההחלטה (לפרטים נוספים אודות תנאי ההתקשרות ראה דיווח מיידי מיום 20 במרץ 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-029121), אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

ביאור 34 - נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

9. ביום 15 במאי, 2023 אישרה אסיפה מיוחדת של בעלי מניות של הבנק מתן תגמולים משתנים לנושאי משרה בבנק. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 30 באפריל, 2023 וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 15 במאי, 2023. מס' אסמכתאות: 2023-01-051819 ו- 2023-01-045798) אשר האמור בהם מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

10. ביום 22 במאי, 2023 אישר ביהמ"ש הסכם פשרה בתביעה ייצוגית אשר הוגשה כנגד הבנק וכנגד מספר נתבעים נוספים, אשר עניינה בטענה כי כלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ (להלן: "כלל פיננסים בטוחה"), בכובעה כמנהל תיקים, ביצעה השקעות בני"ע של חברות מקבוצת אי.די.בי אחזקות בע"מ (להלן: "אי.ד.בי") עבור לקוחותיה (כאשר בתקופה זו היתה אי.די.בי בעלת השליטה בכלל פיננסים בטוחה), וזאת תוך העדפת האינטרסים שלה ושל חברות אחרות בקבוצה על פני האינטרסים של לקוחותיה, ובהקשר להחלטה מיום 8 בינואר, 2017, המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית כנגד הבנק (אשר רכש את השליטה בכלל פיננסים בטוחה לאחר מועדי האירועים הנטענים). בהתאם להסכם הפשרה, שאושר בפסק הדין, קיבלו התובעים הנכללים בקבוצה, כהגדרתה בהסכם הפשרה, וכן המבקש וערכי דינו, פיצוי, גמול ושכ"ט בסך כולל של 26 מיליוני ש"ח. מסך הפיצוי האמור, הבנק נשא בסך של כ-2.5 מיליוני ש"ח בלבד, וזאת בהתאם להתחייבות לשיפוי שקיבל הבנק מול כלל אחזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "כלל"), בגין נזקים נשוא התובענה הייצוגית. יתרת הסכום שולמה על-ידי כלל ומבטחיה.

11. בתחילת חודש יוני 2023 קיבל הבנק מהמפקח על הבנקים שני מכתבי התראה לפיהם המפקח על הבנקים שוקל להטיל על הבנק עיצום כספי בגין הפרת הצו הבנקאי בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור והפרת הוראת ניהול בנקאי תקין 411.

12. ביום 7 ביוני, 2023 אשררה חברת הדירוג S&P את דירוג המנפיק של הבנק ברמה של 'Stable/ilA-1+/ilAA-' (לפרטים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 7 ביוני 2023, אסמכתא מס' 2023-01-063189, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

13. ביום 20 ביוני, 2023 אשררה חברת הדירוג מידרוג בע"מ (להלן" מידרוג") את דירוג המנפיק של הבנק ברמה של 'a1.il' ביחס לאיתנות הפיננסית, 'Aa2.il', ביחס לפיקדונות לזמן ארוך ולחוב הבכיר, ודירוג A2.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (CoCo). מידרוג ציינה כי תחזית הדירוג יציבה (לפרטים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 20 ביוני 2023, אסמכתא מס' 2023-01-067782, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

14. ביום 10 ביולי, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את סדרה ט"ז בסך של כ- 306.0 מיליוני ש"ח ע.נ ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 316.4 מיליוני ש"ח.

15. ביום 23 ביולי, 2023, מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 371 מיליוני ש"ח, הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ- 8.2 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון השלישי לשנת 2023.

16. ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בשיעור של 30% בגין רווחי המחצית הראשונה לשנת 2023 בסך כולל של 21.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך של כ-0.31 ש"ח ע.נ שולם ביום 11 בספטמבר, 2023 לבעלי המניות שיחזיקו במניות הבנק ביום 29 באוגוסט, 2023 (המועד הקובע). לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-096288, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה.

17. ביום 27 בספטמבר, 2023, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025, וכן תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי, לתקופה של שנתיים החל מיום 11 באוקטובר, 2023. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 22 באוגוסט, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023, אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות בהתאמה: 2023-01-096954 ו- 2023-01-110304).

18. ביום 10 באוקטובר, 2023 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת בישיבתה כוועדת תגמול, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תש"ס-2000, את הגדלת הגמול השנתי וגמול ההשתתפות לדירקטורים של הבנק, בכפוף למינוי דירקטור חיצוני לדירקטוריון הבנק, בכפוף לאישור האסיפה למינוי כאמור. (לפרטים נוספים ראה דוח מיום 10 באוקטובר, 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-114684, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

19. ביום 31 באוקטובר, 2023 שינתה חברת הדירוג S&P את תחזית הדירוג של המערכת הבנקאית, ובכלל זה של הבנק לשלילית מיציבה על רקע עלייה בסיכונים הגיאופוליטיים. דירוגי המנפיק של הבנק אושררו ברמתן הנוכחית (ilAA-/ilA-1+) וכך גם דירוגי ההנפקות. (לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 31 באוקטובר, 2023, אסמכתא מס' 2023-01-120780, אשר האמור בו מובא בדוח זה על דרך ההפניה).

20. ביום 6 בדצמבר, 2023 הנפיקה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כ- 450.0 מיליוני ש"ח ערך נקוב (סדרה יט') בתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 450.0 מיליוני ש"ח.

ביאור 34 - נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

21. ביום 21 בדצמבר, 2023 מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ- 351 מיליוני ש"ח. הבנק הכיר ברווח ברוטו (לפני מס) של כ- 20.7 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון הרביעי לשנת 2023. לפרטים ראו דוח מיידי שפרסמה החברה ביום 24 בדצמבר 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-139629), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

22. ביום 7 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן, אישרה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק, את מינויה של הגב' מורן אופיר וינשטיין לדירקטורית חיצונית, לאחר שביום 23 בנובמבר, 2023 הודיע המפקח על הבנקים, כי אין לו התנגדות מינויה כדירקטורית חיצונית בבנק על פי חוק החברות ועל פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין. כמו כן אושרה עסקה עם קרובה של בעל השליטה. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 30 בנובמבר, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 7 בינואר, 2024, אשר האמור בהם מובא בדוח זה על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות בהתאמה: 2023-01-131229 ו- 2024-01-003324).

23. ביום 22 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן, פדתה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ פדיון סופי ומלא של סדרה 3 (ניירות ערך מסחריים) בסך של כ- 333.1 מיליוני ש"ח.

24. ביום 9 בפברואר, 2024 הודיעה חברת Moody's Investors Service (להלן: "מודי'ס") על הורדת דירוג המדינה ואופק הדירוג ל- A2 עם תחזית שלילית וכן ביום 13 בפברואר, 2024 הודיעה על הורדת הדירוג ואופק הדירוג של הבנקים הגדולים ל-A3/P-2 עם תחזית שלילית, להורדת דירוג זו אין השפעה ישירה על הבנק, כיוון שהבנק משתמש בדירוגי חברת הדירוג P&S, אשר נכון להיום לא הוציאה הודעה דומה. עם זאת, להורדת הדירוג של מודי'ס השפעה על אי הוודאות המתמשכת במצב הכלכלי במדינה, ובהתאם עלולה להיות לה השפעה על הבנק.

25. ביום 13 במרץ, 2024, אושרה במליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, הקובעת כי בנק שאינו "בנק בעל היקף פעילות קטן" (דהיינו: בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל ואינו נשלט ע"י בנק אחר), ישלם לאוצר המדינה לגבי התקופה הקובעת (מ-1 באפריל 2024 ועד 31 בדצמבר, 2025) תשלום שנתי בסכום השווה ל- 6% מהרווח שהפיק על פעילותו בישראל. צעד זה מגיע על רקע זינוק ברווחי הבנקים כתוצאה מהעלאות הריבית של בנק ישראל, וצפוי להכניס לקופת המדינה 1.2 מיליארד שקלים נוספים בשנת 2024, ו- 1.3 מיליארד שקלים בשנת 2025. הואיל ובנק ירושלים נכנס לגדר "בנק בעל היקף פעילות קטן" , הוא מוחרג מתחולת חוק זה.

26. ביום 20 במרץ, 2024 ולאחר תאריך המאזן, נחתם הסכם בין הבנק ובין גופים מוסדיים ("הרוכשים"), על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית וגמורה 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיור שסכומו הכולל כ-400 מיליון ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדיור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק ההלוואות"). יתרת תיק ההלוואות נותרת בבעלות הבנק, באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק בתיק ההלוואות תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי-פאסו). בהתאם להסכם ניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ינהל עבור הרוכשים את החלק מתיק ההלוואות שנרכש על ידם, בתמורה לדמי ניהול, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות לדיור עבור עצמו, לרבות חלק תיק ההלוואות שנותר בבעלותו. על בסיס הערכות המצויות בידי הבנק, הבנק צפוי להכיר ברווח ברוטו (לפני מס) של כ- 11 מיליון ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2024, בגין עסקה זו.

27. בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה העיקריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר, 2023 הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. על פי הדרישה, על הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים על רקע תוצאות המלחמה ואי הוודאות לגבי הימשכות המלחמה והיקף השפעתה על המשק. בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר, 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון. על רקע אי הוודאות באשר לתנאים הכלכליים במשק אשר נובעים ממלחמת "חרבות ברזל" והמצב הביטחוני ובהמשך למכתב המפקח על הבנקים מיום 12 בנובמבר, 2023 פרסם המפקח על הבנקים ביום 5 במרץ, 2024 לאחר תאריך המאזן, הנחייה לשוב ולבחון את מדיניות חלוקת הדיבידנדים לתקופה הקרובה תוך נקיטת המשך משנה זהירות במדיניות כאמור. בהתחשב באמור לעיל, החליט הדירקטוריון ביום 21 במרץ, 2024 על חלוקת דיבידנד בשיעור של 20% בגין רווחי המחצית השנייה של שנת 2023 בסך של כ-12.4 מיליוני ש"ח (ברוטו) אשר ישולם ב-8 באפריל, 2024.

28. לפרטים נוספים אודות שינויים והקלות רגולטוריות ראה להלן בדוחות הכספיים– ביאור 37 הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה.

ביאור 35 – מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצורכי מס

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	מיליוני ש"ח	
סה"כ נכסים	22,609.3	19,864.6
סה"כ התחייבויות	21,278.7	18,643.4
הון עצמי	1,330.6	1,221.2

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
רווח נקי	134.6	163.9	143.9

ביאור 36 – תמצית מאזן בנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
נכסים		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	5,157.1	3,360.1
ניירות ערך [1]	1,165.4	1,107.2
אשראי לציבור	13,901.7	12,792.9
הפרשה להפסדי אשראי	(93.8)	(74.2)
אשראי לציבור, נטו	13,807.9	12,718.7
השקעות בחברות מוחזקות	2,106.8	2,312.3
בניינים וציוד	207.3	158.4
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1.3	6.1
נכסים אחרים	162.1	201.7
סך כל הנכסים	**22,607.9**	**19,864.5**
התחייבויות והון		
פיקדונות הציבור	20,241.0	17,377.5
פיקדונות מבנקים	196.8	342.9
אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	246.7	242.4
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	6.6	5.6
התחייבויות אחרות [2]	587.6	674.9
סך כל ההתחייבויות	**21,278.7**	**18,643.3**
הון עצמי	1,329.2	1,221.2
סך כל ההתחייבויות וההון	**22,607.9**	**19,864.5**

1. לפרטים בדבר ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן, ובדבר ניירות ערך ששועבדו ראה ביאור 12 – השקעות בניירות ערך.
2. מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2023 ו-31 בדצמבר 2022 בסך 1.7 מיליוני ש"ח ו-3.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

ביאור 36 – תמצית רווח והפסד בנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
הכנסות ריבית	1,177.7	815.4	628.5
הוצאות ריבית	663.3	326.5	180.3
הכנסות ריבית, נטו	**514.4**	**488.9**	**448.2**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	31.5	37.3	(58.9)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**482.9**	**451.6**	**507.1**
הכנסות שאינן מריבית			
הכנסות מימון שאינן מריבית	33.8	77.2	44.6
עמלות	177.6	143.1	96.2
הכנסות אחרות	-	6.1	13.3
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**211.4**	**226.4**	**154.1**
הוצאות תפעוליות ואחרות			
משכורות והוצאות נלוות	235.8	202.9	192.5
אחזקה ופחת בניינים וציוד	114.6	95.9	81.4
הוצאות אחרות	196.3	197.4	182.6
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**546.7**	**496.2**	**456.5**
רווח לפני מיסים	**147.6**	**181.8**	**204.7**
הפרשה למיסים על הרווח	52.4	64.5	72.9
רווח לאחר מסים	**95.2**	**117.3**	**131.8**
חלק של הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס	39.4	46.1	12.1
רווח נקי	**134.6**	**163.4**	**143.9**
רווח למניה (בש"ח)			
רווח נקי בסיסי ומדולל למניה (ש"ח)	1.91	2.32	2.04

ביאור 36 – תמצית דוח על תזרימי מזומנים בנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	134.6	163.4	143.9
התאמות:			
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות	(26.1)	(46.1)	(11.9)
פחת על בניינים וציוד	65.2	49.7	34.3
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	31.5	37.3	(58.9)
רווח ממכירת תיקי אשראי	(43.0)	(65.9)	(44.1)
הפסד ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	0.5	1.6	0.3
ירידת ערך של נכסים המוחזקים למכירה	-	-	3.5
הפסד (רווח) ממכירת בניינים וציוד	-	-	(13.3)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	(7.3)	2.7	(6.1)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר	1.8	-	(0.3)
דיבידנדים שהתקבלו בגין מניות שאינן למסחר	(3.5)	* (4.7)	-
מיסים נדחים, נטו	0.1	47.9	35.0
פיצויי פרישה - גידול בעודף עתודה על יעודה (גידול בעודף היעודה על העתודה)	0.2	0.1	(1.1)
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	(34.2)	*(39.7)	27.0
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
נכסים בגין מכשירים נגזרים	4.8	(1.6)	(3.0)
ניירות ערך למסחר	66.0	(30.9)	(28.0)
נכסים אחרים	34.4	(10.4)	(17.4)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
ניירות ערך שהושאלו	-	-	(24.7)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1.0	2.1	2.0
התחייבויות אחרות	(52.0)	319.3	24.4
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים	(5.4)	(19.5)	11.0
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	**168.6**	**405.3**	**72.6**

*סווג מחדש.

ביאור 36 – תמצית דוח על תזרימי מזומנים בנק (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
שינוי נטו באשראי לציבור	(2,038.7)	(3,664.3)	(1,485.0)
רכישת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	(1,049.2)	(1,018.8)	(883.3)
תמורה ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	911.3	469.7	489.7
תמורה מפדיון איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	69.4	229.1	88.3
תמורה ממכירת תיקי אשראי	1,191.8	1,282.8	385.2
רכישת בניינים וציוד	(102.9)	(67.7)	(59.3)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	-	-	20.1
מזומנים נטו מפעילות השקעה	**(1,018.3)**	**(2,769.2)**	**(1,444.3)**
תזרימי מזומנים מפעילות מימון	-	-	-
שינוי נטו בפיקדונות הציבור	2,863.5	2,221.2	1,690.2
שינוי נטו בפיקדונות מבנקים	(146.1)	36.3	169.1
שינוי נטו בפיקדונות הממשלה	-	-	(0.3)
הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	-	-	-
פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	(5.5)	(55.9)	(53.2)
תמורה ממימוש השקעות בחברות מאוחדות ללא איבוד שליטה	-	-	-
דיבידנד ששולם לבעלי מניות	(70.6)	(43.1)	(15.1)
מזומנים נטו מפעילות מימון	**2,641.3**	**2,158.5**	**1,790.7**
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים	5.4	19.5	(11.0)
גידול (קיטון) במזומנים ופיקדונות בבנקים	1,791.6	(205.4)	419.0
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לתחילת התקופה	3,360.1	3,546.0	3,138.0
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לסוף התקופה	**5,157.1**	**3,360.1**	**3,546.0**
ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו:			
ריבית שהתקבלה	988.0	729.3	679.6
ריבית ששולמה	356.8	192.7	133.2
מיסים על הכנסה ששולמו	52.8	51.8	80.4
מיסים על ההכנסה שהתקבלו	12.0	1.1	0.7
נספח ג'- פעולות השקעה שלא במזומן בתקופת הדוח			
נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות	21.4	30.8	13.5
רכישת רכוש קבוע באשראי	11.1	0.5	16.5

ביאור 36 – תמצית חובות, אשראי לציבור ויתרה ההפרשה להפסדי אשראי בנק (המשך)

חובות, אשראי לציבור ויתרה ההפרשה להפסדי אשראי

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים ממשלות ואג"ח	סך הכל
יתרת חוב רשומה						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	3,185.3	10.3	-	3,195.6	1,251.0	4,446.6
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	726.8	9,823.8	155.5	10,706.1	-	10,706.1
סך הכל חובות(*)	**3,912.1**	**9,834.1**	**155.5**	**13,901.7**	**1,251.0**	**15,152.7**
(*)מזה:						
חובות לא צוברים	20.9	132.8	0.3	154.0	-	154.0
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר	2.9	-	2.4	5.3	-	5.3
חובות בעייתיים אחרים	6.0	-	0.5	6.5	-	6.5
סך הכל חובות בעייתיים	**29.8**	**132.8**	**3.2**	**165.8**	**-**	**165.8**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	13.3	2.4	-	15.7	-	15.7
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	13.9	53.3	10.9	78.1	-	78.1
סך הכל(**)	**27.2**	**55.7**	**10.9**	**93.8**	**-**	**93.8**
(**)מזה: בגין חובות לא צוברים	3.9	7.6	0.2	11.7	-	11.7
(**)מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים	4.3	-	1.1	5.4	-	5.4

	ליום 31 בדצמבר 2022					
יתרת חוב רשומה						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	2,146.5	31.3	-	2,177.8	960.5	3,138.3
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	810.8	9,687.3	117.0	10,615.1	-	10,615.1
סך הכל חובות(*)	**2,957.3**	**9,718.6**	**117.0**	**12,792.9**	**960.5**	**13,753.4**
(*)מזה:						
חובות לא צוברים	16.6	116.0	0.1	132.7	-	132.7
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר	2.8	-	1.1	3.9	-	3.9
חובות בעייתיים אחרים	5.1	-	0.8	5.9	-	5.9
סך הכל חובות בעייתיים	**24.5**	**116.0**	**2.0**	**142.5**	**-**	**142.5**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות	-	-	-	-	-	-
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	1.0	4.4	-	5.4	-	5.4
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	18.3	43.7	6.8	68.8	-	68.8
סך הכל(**)	**19.3**	**48.1**	**6.8**	**74.2**	**-**	**74.2**
(**)מזה: בגין חובות לא צוברים	1.6	5.9	0.5	8.0	-	8.0
(**)מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים	2.3	-	7.1	9.4	-	9.4

ביאור 36 – תמצית דוח תנועה ביתרת ההפרשה בנק (המשך)

חובות, אשראי לציבור ויתרה ההפרשה להפסדי אשראי

	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020	**14.0**	**57.1**	**122.9**	**194.0**	**-**	**194.0**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	0.7	(0.7)	(58.9)	(58.9)	-	(58.9)
מחיקות חשבונאיות	(3.1)	(0.6)	(29.2)	(32.9)	-	(32.9)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	0.1	-	14.3	14.4	-	14.4
מחיקות חשבונאיות נטו	(3.0)	(0.6)	(14.9)	(18.5)	-	(18.5)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021	**11.7**	**55.8**	**49.1**	**116.6**	**-**	**116.6**
התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה [1]	(5.0)	(16.0)	12.7	(8.3)	-	(8.3)
העברת פעילות אשראי לחברה בת	-	-	(65.2)	(65.2)	-	(65.2)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	12.8	9.2	15.3	37.3	-	37.3
מחיקות חשבונאיות	(1.4)	-	(13.4)	(14.8)	-	(14.8)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	1.5	-	8.8	10.3	-	10.3
מחיקות חשבונאיות נטו	0.1	-	(4.6)	(4.5)	-	(4.5)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2022	**19.6**	**49.0**	**7.3**	**75.9**	**-**	**75.9**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	14.8	9.3	7.4	31.5	-	31.5
מחיקות חשבונאיות	(6.9)	(0.7)	(5.2)	(12.8)	-	(12.8)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	0.1	-	2.0	2.1	-	2.1
מחיקות חשבונאיות נטו	(6.8)	(0.7)	(3.2)	(10.7)	-	(10.7)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2023	**27.6**	**57.6**	**11.5**	**96.7**	**-**	**96.7**
(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
ליום 31.12.2021	1.7	1.3	0.4	3.4	-	3.4
ליום 31.12.2022	0.3	0.9	0.5	1.7	-	1.7
ליום 31.12.2023	0.4	1.9	0.6	2.9	-	2.9

ביאור 36 – תמצית דוח הכנסות והוצאות ריבית בנק (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
א. הכנסות ריבית			
מאשראי לציבור	941.5	752.2	622.4
מהלוואות לחברה בת	61.3	20.2	-
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	136.3	30.3	2.0
מפיקדונות בבנקים	2.5	-	-
מאגרות חוב	36.1	12.7	4.1
מנכסים אחרים	-	-	-
סך הכל הכנסות הריבית	**1,177.7**	**815.4**	**628.5**
ב. הוצאות ריבית			
על פיקדונות הציבור	659.6	322.0	176.8
על פיקדונות מבנקים	1.7	2.9	2.0
על פיקדונות הממשלה	-	-	-
על תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	2.0	1.6	1.5
על התחייבויות אחרות	-	-	-
סך הכל הוצאות הריבית	**663.3**	**326.5**	**180.3**
סך הכנסות ריבית, נטו	**514.4**	**488.9**	**448.2**
ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב			
זמינות למכירה	22.4	12.2	4.1
למסחר	13.7	0.5	-
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	**36.1**	**12.7**	**4.1**

ביאור 37 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה

הוראות חוק ורגולציה אשר חלות על הבנק ואשר התקבלו עד למועד פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת 2023 תוארו בדוח השנתי של הבנק לשנת 2023. הוראות רגולציה חשבונאיות מתוארות בביאור 1 ובביאורים המתאימים. להלן בתמצית פירוט שינויי חקיקה ופיקוח רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק.

1. הוראות רגולטוריות לעניין הקלות זמניות לאור מצב החירום (התמודדות עם וירוס הקורונה)

עקב התפרצות נגיף הקורונה ברבעון 1 לשנת 2020, נקבעו על-ידי המפקח על הבנקים הוראות למתן הקלות ללקוחות ולתאגידים הבנקאיים, בהתנהלותם בתקופת המשבר. הקלות אלו נקבעו במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250. להרחבה על הוראות אלו ניתן לעיין בביאור 37 לדו"ח התקופתי לשנת 2021. חלק מההוראות אשר כללו שינויים שהפיקוח על הבנקים ביקש לאמץ כהוראות קבע הוטמעו בהוראות הניהול הבנקאי התקינים, ועדכונים אלו תוארו בהרחבה במסגרת הדוח התקופתי האמור.

בהתאם, ביום 4 בפברואר, 2024 פורסם עדכון הקובע כי בוטל ניהול בנקאי תקין 250.

2. חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023 ("חוק ההסדרים")

א. תיקון בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום

חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום (להלן: "החוק"), מסדיר פעילות "ייזום תשלומים" במקביל להסדר הקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 368, וקובע משטר פיקוח ורישוי חדש אשר יחול על נותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים.

הוראות החוק הרלוונטיות לתאגיד בנקאי עוסקות בחובה להעניק גישה לצדדי ג' (יוזמי תשלומים) לחשבונות תשלום המתנהלים בבנק, וכן בחובה לקבל אישור לצורך מתן שירותי ייזום, ככל שבנק יהיה מעוניין להעניק שירותי ייזום כאמור. ככלל, תחילתו של התיקון ביום 6 ביוני, 2024, אך להוראות מסויימות בו תחילה מאוחרת יותר. בנק ירושלים קיבל פטור מהשירותים הנלווים במערכת התשלומים המידיים במס"ב.

ב. תיקון סעיף 5א בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981

תוקן סעיף 5א בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 בנושא מסירת הודעות חודשיות בדבר סכומי עמלות וריביות, כך שהוטלה על תאגיד בנקאי חובה לשלוח ללקוח על בסיס חודשי, סכימה של העמלות והריביות שגבה התאגיד הבנקאי מהלקוח.

חלק מהוראות התיקון נכנסו לתוקף בינואר 2024 (וביום 19 בפברואר, 2024 נדחה מועד תחולתן למרץ 2024), וחלקן ייכנסו לתוקף ביוני 2024. הבנק מיישם את חלקן של הוראות התיקון שנכנסו לתוקף, ונערך ליישם את יתרת ההוראה במועד. להערכת הבנק עשויה להיות לתיקון השפעה בהיבט הגברת המודעות הפיננסית של הלקוחות להתנהלותם בחשבונות הבנק שלהם, אך לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ג. תיקון סעיף 2א לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981

תוקן סעיף 2א לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 באופן האוסר על תאגיד בנקאי לסרב סירוב בלתי סביר למתן שרות לגופים פיננסים מפוקחים. בנוסף, במידה והתאגיד הבנקאי סירב ליתן שרות ללקוח שעונה על ההגדרה ל"גוף פיננסי", או שחלפו 3 חודשים ממועד בו הגיש הגוף הפיננסי בקשה לפתיחת חשבון, וטרם ניתנה החלטה בעניינו, מחוייב התאגיד הבנקאי למסור הודעה על כך למפקח על הבנקים ולנמק את סירובו למתן השירות או את הסיבה לעיכוב במתן השירות.

התיקון נכנס לתוקף ובמקביל פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 424 שנועדה להנחות בדבר אופן יישום החוק.

לתיקון החוק לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 37 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה (המשך)

3. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בנושא "ניהול סיכונים"

ביום 26 בפברואר, 2023, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בנושא "ניהול סיכונים" בה ביקש להסדיר את האופן בו תאגידים בנקאיים מאשרים פעילות בנקאית בנכסים שמקורם בהשקעות במטבעות דיגיטליים. מטרת ההוראה הינה לקבוע תהליך אשר יכלול הערכת סיכונים מוסדרת לפעילות.

עדכון הוראה זו בא לאחר שביום 5 בדצמבר, 2022 עודכנה הוראה 411 בנושא "איסור הלבנת הון", אשר קבעה כי תאגיד בנקאי נדרש לאפשר ללקוחותיו לקבל בחשבונם כספים שמקורם בפעילות במטבעות דיגיטליים, בכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו.

תחילתה של ההוראה במועד פרסומה, לעדכון ההוראה אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

4. הוראת ניהול בנקאי תקין 312 בנושא "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים"

ביום 29 ביוני, 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". העדכונים להוראה מבקשים להקל על ההתנהלות של התאגיד הבנקאי בקשר עם אנשים קשורים. כך למשל הופחתו הדרישות מהוועדה הדירקטוריונית לאישור עסקאות עם אנשים קשורים והורחב הפטור שהוקנה לוועדה לעסקאות עם אנשים קשורים מחובת הדיון בכל סוגי העסקאות שביצע התאגיד הבנקאי עם חברות בקבוצה הבנקאית שנותנות שירותים אך ורק לו.

תחילתה של ההוראה במועד פרסומה, לעדכון ההוראה אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

5. הוראת ניהול בנקאי תקין 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים"

ביום 12 ביוני, 2023 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים" אשר קובעת "עקרונות על" לניהול אפקטיבי של החשיפה לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים ולסיכונים סביבתיים אחרים. עקרונות אלו מתייחסים לתחומי הממשל תאגידי, מסגרת הבקרה הפנימית, הלימות ההון והנזילות, תהליך ניהול הסיכונים, ניטור ודיווח, ניהול מקיף של סיכוני אשראי/ שוק/ נזילות/ סיכון תפעולי/ ואחרים וכן דורשת ניתוח תרחישים אפשריים.

תחילת ההוראה ביום 10 ביוני, 2025.

הבנק לומד את ההוראה ונערך ליישומה. בשלב זה, להערכת הבנק, להוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

6. עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 362 בנושא "מחשוב ענן"

ביום 13 ביוני, 2022, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 362 בנושא מחשוב ענן לאור תפיסת עולם לפיה מחשוב ענן הינו מקרה פרטי של מיקור חוץ (אשר עיקרו מוסדרים במסגרת הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 359A).

במסגרת העדכון שולבו שיקולים מהוראה 359A, המשמשים להגדרת רמת המהותיות של מיקור החוץ, תוך הוספת שיקולים נוספים למהותיות המפורטים בהגדרת "מחשוב ענן מהותי". בהתאם להוראה המעודכנת, תאגיד בנקאי יחויב בקביעת מדיניות לשימוש בשירותי מחשוב ענן, ולקביעת עקרונות לניהול הסיכונים לשימוש בשירותי מחשוב ענן. כמו-כן, במסגרת התיקון בוטל האיסור שהוטל על תאגיד בנקאי משימוש במערכת ליבה במחשוב ענן.

תחילת ההוראה ביום 1 בינואר, 2023, למעט לגבי חוזים שנחתמו לפני מועד פרסום ההוראה (וכל עוד יחול מועד חידושם לפני יום 1 בינואר, 2027). ביחס לחוזים שנחתמו לאחר מועד פרסום ההוראה, תחילת ההוראה לגביהם תהיה לא יאוחר מיום 1 בינואר, 2024. לעדכון ההוראה אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

7. עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 366 בנושא "דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר"

ביום 22 בינואר, 2023 עדכן הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 366 בנושא "דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר" באופן בו אוחדו הדיווחים הנדרשים מתאגיד בנקאי על "אירוע אבטחה חמור" לפיקוח על הבנקים (כמאסדר מקור מידע) חלף הצורך בביצוע דיווחים למאסדרים אחרים.

לעדכון ההוראה אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 37 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה (המשך)

8. עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא "ניהול סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

ביום 9 במאי, 2022 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, אשר מטרתה להבהיר את האמצעים שנתונים בידי תאגיד בנקאי למתן שירותים ללקוחות אשר מבקשים להעביר לחשבון הבנק שלהם כספים שמקורם בפעילות בתחום המטבעות הווירטואליים (מטבעות דיגיטליים). במסגרת ההוראה קבע המפקח על הבנקים דרישות ייחודיות מהמערכת הבנקאית בניהול הסיכונים האמורים, הכרוכים במתן שירות תשלום אגב פעילות במטבעות וירטואליים.

במסגרת ההוראה נקבעו הגדרות למונחים בתחום, נקבעה חובה לביצוע הערכת סיכונים תקופתית לפעילות בתחום, אשר בעקבותיה יהיה על התאגיד הבנקאי לקבוע מדיניות ונהלים תוך ניהול סיכון מבוסס סיכון. הודגש כי אל לתאגיד בנקאי לסרב לתת שירות תשלום אגב פעילות במטבעות וירטואליים רק בשל עובדת היותו כרוך בהיותו נובע ממטבע וירטואלי, והכל בהתאם לקבוע בהוראה. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 9 בנובמבר, 2022. יחד עם זאת, ביום 5 במרץ, 2023 קיבל הבנק הקלה מהפיקוח על הבנקים ביישום התיקון להוראה, בקשר להעברות כספים שמקורם בפעילות בנכסים וירטואליים אל חשבונות של לקוחות הבנק. ההקלה בתוקף עד ליום 31 במרץ, 2025.

כמו-כן, ביום 5 בדצמבר, 2022, פורסם עדכון נוסף להוראה, המתייחס לתשלומי שכר לעובדים פלסטיניים באמצעות העברות בנקאיות. התיקון נלווה לחוזר המפקח מיום 30 ביוני, 2022 באותו נושא. לפי התיקון להוראה בעת ביצוע העברה בנקאית לתושב פלסטינאי, על התאגיד הבנקאי לבצע בדיקות אימות מול מאגרי המידע של רשות האוכלוסין. בדיקה זו מחליפה בדיקות אחרות שנדרשות לפי צו איסור הלבנת ההון החל על התאגידים הבנקאיים. בנוסף, בעדכון ההוראה האמור ניתנה דחיית נושא של דחיית פקיעת תוקפן של תעודות הזהות ביומטריות שהונפקו לציבור ותוקפן עתיד לפוג בקרוב. עדכון ההוראה נכנס לתוקף ביום 15 בינואר, 2023.

ליישום ההוראה אין השפעה על דוחותיו הכספיים של הבנק.

9. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 422 בנושא "פתיחת חשבון עו"ש וניהולו"

ביום 29 במרץ, 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת נוהל בנקאי תקין מס' 422 בנושא "פתיחת חשבון בנק וניהולו" ובה הבהרה לגבי חובתו של תאגיד בנקאי לפתוח חשבון בנק ללקוח, ובפרט פורטו מקרים בהם לא תתקבל טענת תאגיד בנקאי ל"סירוב סביר" לפתיחת חשבון בנק ביתרת זכות וניהול החשבון באמצעות שירותי תשלום בסיסיים, ואף לאפשר ניהול חשבון בנק ביתרת חובה, כל עוד הפעילות היא במסגרת אשראי מאושרת. בין היתר נקבעה בהוראה חובה שלא להפלות קבוצות אוכלוסייה בשל מאפייניהן (למשל פושטי רגל, אפוטרופסיים, עובדים זרים וכדומה). כן קובעת ההוראה כי אין לסרב להעמיד לרשות לקוח כרטיס חיוב מיידי ולאפשר לו לעשות שימוש בערוצי בנקאות בתקשורת.

הבנק לומד את ההוראה ונערך ליישומה.

תחילתה של ההוראה ביום 26 במרץ, 2024, ובעקבות המלחמה נדחה מועד תחולתה של ההוראה ב-3 חודשים ליום 26 ביוני 2024. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה על דוחותיו הכספיים של הבנק.

10. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 427- בנושא "שירותי תשלום מתקדמים"

ביום 13 ביוני 2022, פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 427 בנושא "שירותי תשלום מתקדמים" אשר קובעת חובות גילוי החלות על הבנקים לעניין פעולות תשלום המתבצעות בחשבונות לקוחותיהם באמצעות אפליקציות תשלום.

בהתאם להוראה זו, בנק המנהל ללקוחות חשבון עו"ש וכן מנפיק כרטיס חיוב, יציגו ללקוחותיהם מידע אודות פרטי כל פעולת תשלום (חיוב או זיכוי) שבוצעה ע"י הלקוח או עבור הלקוח באמצעות אפליקציית תשלום (ככל שפרטים אלו התקבלו מאפליקציית התשלום). במסגרת ההוראה נקבע המידע אותו יש להציג ללקוחות וכן אופן ותדירות הצגתו. בהתאם, עם כניסת ההוראה לתוקף, הבנק יידרש לתמוך במידע שיגיע אליו מכל אפליקציות התשלום, ככל שמידע שכזה אכן יגיע מאפליקציות אלו, ולהציגו ללקוחותיו באופן ובתדירות הקבועים בהוראה. תחילתה של הוראה זו ביום 1 בפברואר, 2023.

הבנק מיישם את ההוראה. אין להוראה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 37 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה (המשך)

11. הוראת ניהול בנקאי תקין 434 בנושא "חשבונות משותפים - תנאי "היוותרות בחיים" וטיפול בחיובים קיימים לאחר הפטירה"

ביום 11 ביוני, 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 434 בנושא "חשבונות משותפים - תנאי "היוותרות בחיים" וטיפול בחיובים קיימים לאחר הפטירה", באופן המשקף ללקוחות משותפים בחשבון את קיומו של סעיף "היוותרות בחיים", ואת השלכותיו, כדי שיוכלו לבחור באופן מודע האם להחילו או לא להחילו על החשבון בו הם שותפים. במסגרת התיקון להוראה נקבעו הנחיות בנוגע לחובת הבנק להציע ללקוחות המבקשים לפתוח חשבון משותף, לחתום על קיומו של הסעיף בהסכם לפתיחת חשבון משותף, תוך מתן הסבר משמעויות תנאי "היוותרות בחיים" והבהרה כי הסעיף מתייחס למישור היחסים שבין הבנק ללקוחות בלבד. כמו-כן הוטלו על תאגיד בנקאי חובות לידוע בדבר קיומו של הסעיף ותיעוד בחירת הלקוחות כתנאי לכריתת הסכם לפתיחת חשבון, תוך התייחסות לזכויות חתימה שונות שהוגדרו על ידי השותפים, ידוע הלקוחות על הבחירה הקיימת בסעיף זה בעת כל שינוי במהלך חיי החשבון והאפשרות לשנות את בחירתם.

תחילתו של התיקון ביום 11 ביוני, 2024, ובעקבות המלחמה נדחתה תחולת ההוראה ב-3 חודשים ליום 11 בספטמבר, 2024. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

12. הוראת ניהול בנקאי תקין 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור"

ביום 19 ביולי, 2023, תוקנה הוראה 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור ". עדכון ההוראה צפוי להגביר את השקיפות לטובת הלווים ולהקל עליהם בביצוע פעולות ביחס להלוואות שנטלו. במסגרת התיקון נקבעו הקלות ללווים לגבי אופן ביצוע פעולות באופן מקוון, אופן ההודעה על כוונה לבצע פירעון מוקדם (כך שיהיה באמצעות הבנק בו הלקוח מבקש למחזר את ההלוואה ולא באופן עצמי) וכדומה. עוד נקבעו הוראות לפירעון הלוואה באמצעות הלוואה ממלווה מוסדי שאינו תאגיד בנקאי ולחובת התאגיד הבנקאי לפעול באותו אופן בו פועל התאגיד הבנקאי מול תאגיד בנקאי אחר. תחילתו של העדכון להוראה תהיה ביום 19 ביולי, 2024 ובעקבות המלחמה נדחתה תחילת ההוראה ב-3 חודשים, ליום 19 באוקטובר, 2024. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

13. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 460 בנושא "הצגת נתוני פעילות בפיקדון ניירות ערך"

ביום 23 בדצמבר, 2021 פורסמה הוראה 460 בנושא "הצגת נתוני פעילות בפיקדון ניירות ערך". הוראה זו, אשר נקבעה בשיתוף עם רשות ניירות ערך, מחייבת את התאגיד הבנקאי להציג נתונים מפורטים אודות ביצועי פיקדון ני"ע שלו ללקוחותיו. ההוראה קובעת מינימום מחויב של מידע הנדרש בהצגה, אך התאגיד הבנקאי יכול להוסיף עליו מידע ופילוחים נוספים. בעדכון להוראה מיום 13 ביוני, 2022 הוחרגו חלק מהלקוחות המתוחכמים מתחולת ההוראה, וניתנו מספר הבהרות באשר לאופן הצגת הנתונים ללקוחות.

ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר, 2023 הבנק מיישם את ההוראה. אין להוראה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

14. הוראת ניהול בנקאי תקין 461 בנושא "פעילות תאגיד בנקאי כברוקר דילר"

ביום 19 ביולי פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 461 בנושא " פעילות תאגיד בנקאי כברוקר דילר", במסגרתו נקבעו נורמות התנהגות מקובלות לעניין קבלת הוראות וביצוע פעולות בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים עבור לקוחות התאגיד הבנקאי, הן כמתווכים והן בדרך של מסחר לחשבונם העצמי. במסגרת ההוראה נדרש מתאגיד בנקאי, המבצע פעילות כברוקר-דילר עבור לקוחותיו, לקבוע מדיניות, נהלים ולקבוע דרכי פעולה שיגנו על לקוחותיו ויבטיחו ביצוע מיטבי של עסקאות עבורם, תוך שמירה על מקצועיות ויושרה. ההוראה מסדירה עקרונות לניהול הסיכונים (לרבות סיכונים תפעוליים), הנובעים מפעילות התאגידים הבנקאיים כברוקר דילר".

במסגרת ההוראה נדרש התאגיד הבנקאי לקבוע מבנה ארגוני, מדיניות ונהלים לביצוע עסקאות ולבקרה עליהן ולמניעת ניגודי עניינים; לאמץ קוד התנהגות לפעילות ביושרה, הוגנות ומקצועיות לטובת האינטרסים של הלקוחות, לרבות מתן מידע הנוגע לעסקה; לוודא התאמת פעילות הלקוחות בני"ע ובמכשירים פיננסיים לרמת הידע או הניסיון שלהם, לרבות מתן אזהרה ללקוחות אם יבקשו לבצע פעולה שלדעת התאגיד הבנקאי אינה תואמת את הידע או הניסיון שלהם; לקבוע נהלים לביצוע הוגן ומהיר של הוראות לקוחות; לנקוט בכל האמצעים הסבירים על מנת להשיג את התוצאה המיטבית עבור הלקוחות, תוך התחשבות, בין היתר, במאפייני העסקה: גודל, מחיר, עלות, מהירות ביצוע סבירות ביצוע וזירות המסחר האפשריות; להטמיע מערכות מידע נאותות כדי להבטיח רמה גבוהה של הגנה מפני התממשות סיכונים תפעוליים וסיכוני סייבר; לשמור תיעוד על כל פעולה הקשורה לעסקה של לקוח; ולפתח כלי ניטור ובקרה לאיתור פעולות חשודות או חריגות.

הבנק נערך ליישום ההוראה, אשר תחילתה ביום 1 באוגוסט, 2025. להוראה לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 37 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה (המשך)

15. הוראת ניהול בנקאי תקין 473 בנושא "הפצת כרטיסי אשראי של מנפיקים הקשורים עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה"

ביום 29 ביוני, 2023, פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 473 בנושא "הפצת כרטיסי אשראי של מנפיקים הקשורים עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה", אשר בבסיסה סעיף 17' לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981 הקובע כי בעת פנייה של לקוח לבנק בבקשה להתקשר עמו בחוזה כרטיס אשראי, או בעת פנייה של בנק ללקוח בהצעה להתקשרות בחוזה כאמור, על הבנק להפיץ את כרטיסי אשראי של המנפיקים הקשורים עם הבנק בהסכם הפצה.

תחילתה של ההוראה ביום פרסום ההוראה, הבנק מיישם את ההוראה. אין להוראה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

16. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 501 בנושא "מערך שירות ותמיכה ללקוחות"

ביום 26 במרץ, 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 501 בנושא "מערך שירות ותמיכה ללקוחות" המעגנת עקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות המערכת הבנקאית בערוצי השירות השונים. מטרת ההוראה, כפי שהוצגה, הינה לקדם תרבות ארגונית ששמה דגש על איכות וזמינות השירות והתמיכה הניתנים ללקוחות, והטמעת הגישה של "הלקוח במרכז". בהתאם, בהוראה נקבעו חובות החלות על התאגיד הבנקאי בתחום הממשל התאגידי, כגון: חובות הדירקטוריון לגיבוש אסטרטגיית שירות ותמיכה ללקוחות, פיקוח אחר יישום האסטרטגיה ושילובה בתכניות העבודה של הביקורת הפנימית, ואישור מדיניות השירות והתמיכה בלקוחות שתגובש על ידי ההנהלה. בנוסף, נקבעו חובות ההנהלה ליישום אסטרטגיית הדירקטוריון, לקבוע מדיניות ולפתח תכניות עבודה שנתיות ורב שנתיות לקידום עקרונות מתן השירות והתמיכה, להקצות משאבים לצורך יצירת מנגנוני פיקוח ובקרה, ולקבוע מנגנוני תגמול לעובדים העוסקים במתן שירות לרבות עובדי מיקור חוץ. התאגיד הבנקאי נדרש לקבוע אמנת שירות אשר תיתן ביטוי למדיניות השירות והתמיכה של הבנק כלפי לקוחותיו, בדגש על שירותים משמעותיים ובעלי ערך גבוה ללקוחות. על האמנה לכלול הצהרת שירות ארגונית בה יבטא הבנק את תפיסת השירות והמדיניות שהוא מבקש לקדם מול לקוחותיו, להגדיר תנאי השירות (SLA) אשר יפורסמו ובהם יפורטו השירותים המוצעים ללקוחות, ערוצי השירות והתמיכה שבאמצעותם יכול הלקוח לקבל שירותים מהבנק, התנאים לקבלת השירותים השונים בערוצי השירות השונים ורמות השירות להן מתחייב הבנק בכל ערוץ שירות.

התאגיד הבנקאי מחויב לפרסם את האמנה בערוצים בהם הוא נוהג לפרסם מידע ללקוחותיו, ובכלל זה באתר האינטרנט שלו. בנוסף, מחויב תאגיד בנקאי לפרסם פרסום רבעוני של ממוצע זמני ההמתנה ומענה בפועל בהתייחס לכל אחד מהשירותים וערוצי השירות המפורטים באמנת השירות.

תחילתם של עיקר החיובים לפי ההוראה ביום 26 במרץ, 2024 ובעקבות המלחמה נדחתה תחולת ההוראה ב-3 חודשים, ליום 26 ביוני, 2024.

הבנק נערך ליישום ההוראה, אשר תצרוך היערכות משמעותית וכוללת עלויות היערכות. לא צפויה להיות להוראה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

17. מכתבים פיקוחיים בנושא סיכונים בפעילות מול גורמים תחת סנקציות ופתיחה וניהול חשבונות לעולים חדשים מרוסיה

ביום 2 בפברואר 2023 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא: "מתן שירות ללקוחות המערכת הבנקאית בישראל ברקע המלחמה בין רוסיה לאוקראינה ובו הוא חוזר על קריאתו (במכתבים קודמים שפורסמו בשנת 2022) לאזן בין הצורך לניהול סיכונים לנוכח החשיפה הנובעת ממשטרי הסנקציות הבינלאומיים לבין הציפייה למתן שירות מיטיבי ללקוחות. במכתבו, המפקח מנחה כי אל לתאגיד בנקאי לנהל סיכונים תוך הימנעות גורפת ממתן שירותים. הפיקוח על הבנקים הדגיש כי כל סירוב לקבלת כספים צריך להיות מגובה בנימוק מפורט של הנימוקים לסירוב וכי נדרש להגדיר את רשימת המסמכים הנדרשים על מנת לדון בבקשתו של עולה חדש לפתיחת חשבון. סירוב לפתיחת חשבון כפוף למסירת הודעה בכתב המפרטת את טעמי הסירוב. הבנק פועל בהתאם למכתב המפקח.

18. מכתבים פיקוחיים בנושא הוגנות צרכנית

ביום 26 בפברואר, 2023 פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "נקיטת צעדים צרכניים בסביבה פיננסית משתנה". במכתבו, פירט בנק ישראל את ציפיותו מהתאגידים הבנקאיים להתנהל ברגישות יתרה ומתוך ראיית טובת הלקוח וצרכיו. בפרט, בנק ישראל הביע ציפיה לפיה התאגידים הבנקאיים יפעלו באופן יזום להציע חלופות להקלה של נטל התשלומים על ציבור לקוחותיהם, תוך גילוי מקיף ונהיר ללקוחות, על המשמעויות קצרות הטווח והארוכות, הנלוות לאפשרויות שיועמדו בפניהם. מכתב זה בא בנוסף למכתבים קודמים באותו נושא, אשר פורסמו בשנת 2022.

הבנק התאים את התנהלותו לציפיות הפיקוחיות העולות מהמכתבים ויישם אותן גם במסגרת תכנית העבודה של 2023.

ביאור 37 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה (המשך)

19. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333 – ניהול סיכוני ריבית

ביום 20 בדצמבר, 2023 פורסם תיקון לנב"ת 333 – ניהול סיכוני ריבית.

בנב"ת המתוקן מוסדרת גישה חדשה לניהול סיכוני הריבית, והיערכות אליה תדרוש מהבנק השקעת משאבים רבים, ובכללם משאבי מיחשוב רבים, כדי להתאים את אופן ניהול הדאטה בבנק למנגנון החדש לניהול סיכון הריבית, ובניית כלים ומערכות הנדרשים לשם כך. תחולת הנב"ת נקבעה ליולי 2025.

הבנק נערך ליישום הנב"ת במועד שנקבע.

20. תיקון מס' 37 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשפ"ד 2024

ביום 28 בינואר, 2024 פורסם תיקון מס' 37 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשפ"ד 2024. בהתאם לתיקון לחוק, נדרש הבנק להודיע ללקוחותיו, אשר קיבלו ממנו הטבה בנקאית (של ריבית ו/או עמלה ,על סיום ההטבה, לא יאוחר מ-21 יום טרם סיום ההטבה, תחולת התיקון לחוק הינה יולי 2024.

הבנק נערך ליישום התיקון במועד שנקבע, ומעריך כי לא תהיה לתיקון השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

21. הוראות והקלות רגולטוריות בהקשר למלחמת "חרבות ברזל"

לאור מלחמת "חרבות ברזל" שהחלה ביום שביעי באוקטובר, 2023 והשלכותיה על הכלכלה בישראל, ובמצב בו יש בישראל אלפי פצועים והרוגים, מאות חטופים ונעדרים, עשרות אלפי אזרחים שפונו מבתיהם, ומאות אלפי אזרחים שגויסו למילואים, פרסמו רגולטורים רבים הנחיות, הוראות והקלות לגופים השונים, במטרה לסייע לאזרחים ולמערכות בארץ להתמודד עם אתגרי המצב.

האגף לייעוץ משפטי בבנק עוקב ומרכז את כל ההנחיות וההקלות הרלוונטיות לבנק אשר פורסמו ומפורסמות ע"י הרגולטורים השונים, ומיידע את הגורמים הרלוונטיים בבנק לגבי הנחיות אלו. בהתאם, הגורמים העסקיים, ביחד עם המחשוב פועלים ליישום הוראות הרגולציה האמורות. להלן תמצית הוראות אלו:

א. **<u>דגשי הפיקוח על הבנקים בעקבות המלחמה</u>** - ביום 12 באוקטובר, 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים מסמך דגשים, המפרט את הציפיות הפיקוחיות לגבי האופן בו נדרשים הבנקים לפעול בימים אלו. במסמך זה נדרשו הבנקים לשמור על זמינות ורציפות השירותים הבנקאיים; לנהוג ברגישות ולהיות מוכנים לתת מענה הולם לפניות של בני משפחה של לקוחות פצועים או הרוגים; לקדם יוזמות שתכליתן הקלה בנטל על הלקוחות ;לוודא שלקוחות שזכאים לקבל קצבאות יוכלו לקבל אותן במועד; להגביר ערנות לגבי סיכוני הונאה וסייבר, ולקיים דיון בדירקטוריון על התנהלות הבנק כמצופה לעיל.

ב. בהמשך לדגשים לעיל, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 15 באוקטובר, 2023 **מתווה לסיוע ללקוחות הבנקים להתמודדות עם מצב החירום הביטחוני.** במסגרת המתווה, עליו הוסכם בין בנק ישראל לבין הבנקים, הוגדרה קבוצת "זכאים מעגל ראשון", הכוללת לקוחות המתגוררים במרחק של עד 30 ק"מ מרצועת עזה, אוכלוסייה שפונתה מביתה, אוכלוסייה בעלת קרבה ראשונה לנפטר, חטוף או נעדר, ומשרתי מילואים ומגויסי צו 8.

ג. במתווה הוגדרו הקלות אותן יתנו הבנקים ללקוחות אלו, והן – א. דחיית תשלומי משכנתא, אשראי צרכני עד 100,000 ש"ח, יתרת חובה בעו"ש עד 10,000 ש"ח, ואשראי עסקי עד 2 מיליוני ש"ח, לתקופה של 3 חודשים ללא ריבית בגין הדחיה. ב. פטור מעמלות המפורטות במתווה (ככלל, עמלות עו"ש וכרטיסי חיוב).

ד. ביום 4 במרץ, 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הארכה של מתווה הסיוע הקיים עד ליום 1 ביולי, 2024 וכן הרחבה של קבוצת "הזכאים מעגל ראשון", כך שתכלול בנוסף לאוכלוסיית הלקוחות שפורטו לעיל, תושבי 8 ישובים בצפון בהתאם לרשימה המופיעה באתר בנק ישראל, חיילי מילואים שאושפזו בבית חולים לתקופה של שבעה ימים לפחות בשל פציעה שנגרמה להם במהלך המלחמה ונפגעי מסיבת "פסייאדק" ונפגעי מפגש ההיערכות לפסטיבל "מידברן".

ה. בנוסף, קבע המתווה כי כל שאר לקוחות הבנק ("מעגל שני") יהיו זכאים לבקש מהבנק דחיה של 3 חודשים בתשלומי האשראי לעיל. תחולת המתווה נקבעה לכל המאוחר ל-31 באוקטובר, 2023 והוארכה כאמור עד ליום 1 ביולי, 2024 והבנק מיישם את הוראות המתווה.

ו. כהשלמה למתווה, פרסם החשכ"ל ביום 12 באוקטובר, 2023 **מכתב הקלות לעסקים קטנים ובינוניים במסגרת הקרן להלוואות בערבות מדינה,** וביום 30 באוקטובר, 2023 פרסם הבהרות לעניין אופן אימוץ מתווה הבנקים בהקשר להלוואות שניתנות במסגרת הקרן. המכתב וההבהרות מגדירים את מתווה דחיית האשראי אותו נדרשים הבנקים לתת ללקוחות שקיבלו מהם אשראי במסגרת הקרן. תוקפו של מכתב זה היה עד ליום 31 בינואר, 2024.

ז. במקביל לפרסום המתווה פורסם ביום 18 באוקטובר, 2023 **חוק דחיית מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל),** אשר קבע כי אדם שהחוק חל עליו, זכאי לדחות בחודש כל פעולה שהוא חייב לעשות לפי הסכם או פסק דין. האוכלוסייה עליה חל החוק רחבה יותר מאוכלוסיית מתווה בנק ישראל, וכוללת גם שוטרים, כבאים, סוהרים, אנשי כוחות ההצלה, ובני הזוג של כל אחד מאלה. תחולת חוק זה למשך 30 יום, מה-7 באוקטובר, 2023. תוקפו של חוק זה הוארך עד ליום 29 בפברואר, 2024.

היעדר הסנכרון בין החוק והמתווה מקשה על ההתנהלות מול לקוחות מאוכלוסיות שונות, והבנק הפיץ לסניפים ולמוקד הנחיות ליישום מיטבי ומסונכרן של ההוראות השונות.

ח. בנוסף, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 19 באוקטובר, 2023 לבנקים פירוט **הוראות דיווח לגביהן ניתנה דחיה במועד הדיווח.** מאידך, נדרשים הבנקים, לדווח לבנק ישראל דיווחים אד-הוק בנושאים שונים הקשורים למלחמה.

ט. כהשלמה למתווה האמור, פרסם ביום 19 באוקטובר, 2023 **הממונה על נתוני אשראי מכתבי הבהרה,** המנחים את הבנקים כיצד לדווח למערכת נתונים עסקאות שבוצעו בהקשר להקלות המתווה, על מנת שלקוח שפעל לפי ההקלות לא יינזק בדירוג האשראי שלו כתוצאה מכך.

י. על מנת לסייע לבנקים לתת ללקוחותיהם שירות מיטבי לאור מצב המלחמה, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת **נב"ת 251 – התאמות להוראות נב"ת לצורך התמודדות עם המלחמה.** נוסחו הראשון של נב"ת זה פורסם ביום 22 באוקטובר, 2023 הרחבות שלו פורסמו ביום 31 באוקטובר, 2023, 21 בנובמבר, 2023, 28 בדצמבר 2023 ו-4 בפברואר, 2024. במסגרת הנב"ת ניתנו לבנקים הקלות שונות ביישום נב"תים שונים, וביניהם הארכת התקופה בה דו"ח כספי של לקוח ייחשב כמעודכן לצורך העמדת אשראי, האפשרות לקבל בקשת לקוח לדחיית תשלומים לפי המתווה ללא חתימת הלקוח, האפשרות לדחות ברבעון יישום חובות רוטציה וחופשה רציפה, הארכת המועדים הקבועים בנב"ת 451 להנפקת מכתב כוונות, אישור סילוק, והסכמה למשכנתא מדרגה שניה, הקלות לגבי נוכחות בדירקטוריון ומועדים להפצת פרוטוקולים, הקלות לגבי מועד ביצוע רוטציה ויציאה לחופשה רציפה, הקלה לגבי החתמת לקוחות על מסמכי הלוואות לדיור, הקלות לגבי העמדת אשראי ללקוחות לצורך בניית ממ"דים, והקלות לגבי מועדי דוחות כספיים אותם נדרשים לקוחות להציג לבנק כתנאי לקבלת אשראי מהבנק.

יא. כחלק מהוראות נב"ת 251, **דחה בנק ישראל את מועד יישומם של נב"תים שפורסמו לאחרונה ונמצאים בתהליכי יישום,** במסגרת זו, דחה בנק ישראל ב-3 חודשים את יישומם של התיקונים לנב"ת 422 (פתיחת חשבון ביתרת זכות), התיקונים לנב"ת 434 (היוותרות בחיים), התיקונים לנב"ת 451 (הלוואות לדיור), ויישום נב"ת חדש 501 (ניהול מערך שירות ותמיכה בלקוחות).

יב. כמו כן, הודיע בנק ישראל ביום 25 באוקטובר, 2023 כי הוא מאשר לבנקים **לדחות ברבעון את מועד הגשת מסמך הICAAP,** בכפוף לאישור דחיית המועד ע"י הדירקטוריון.

יג. רגולציה נוספת שהותקנה בעקבות המלחמה היא – **תיקון לתקנות שיקים ללא כיסוי,** הקובע כי שיקים שנמשכו ע"י לקוח מהאוכלוסייה המפורטת בתקנות, ואשר סורבו החל מיום 7 באוקטובר, 2023 ועד 31 באוקטובר, 2023 (ולאחר מכן הוארך תוקף זו עד ליום 21 לינואר, 2024), ייגרעו ממניין השיקים המסורבים (הנמנים לצורך הכרזת לקוח כ"מוגבל"). בהקשר זה, הנחה בנק ישראל את הבנקים כי הם נדרשים להוציא ללקוחות הללו הודעה על זכותם לדרוש גריעת שיק שנמשך בתקופה האמורה. וכן, הממונה על חוק נתוני אשראי פרסם ביום 1 בנובמבר, 2023 **הנחיות לגבי אופן הדיווח על שיקים** שנגרעו לפי התקנות, כך שלא יפגעו בדירוג של לקוח בהקשר זה.

יד. בהמשך להתנהלות המדינה, אשר החלה כבר בימים אלו לתת מענקים לקבוצות אוכלוסייה שונות (מפונים, נפגעי פעולות האיבה, וכד'), נחקק ביום 1 בנובמבר, 2023 **חוק הגנה על מענקים מיוחדים (חרבות ברזל),** הקובע כי מענקים אלו אינם ניתנים לשעבוד.

טו. בנוסף להוראות בנק ישראל, פרסמו רגולטורים שונים הנחיות והקלות שונות, הנוגעות בחלקן גם לבנקים, אך אין להם השלכה משמעותית על הבנק. לדוגמא –פורסמה הוראת שעה המתירה להעסיק עובדים בשעות נוספות יותר מהמותר בשגרה על פי חוק, ניתנה הנחיה של רשם העמותות הקובעת שעמותה רשאית לדרוש מהבנק להנפיק לה כרטיס אשראי, וכד'. הבנק פועל בהתאם לרגולציות, הוראות הפיקוח על הבנקים, והוראות החוק השונות המפורטות לעיל.

22. ביום 13 במרץ, 2024, אושרה במליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, הקובעת כי בנק בעל היקף פעילות קטן" (דהיינו: בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל ואינו נשלט ע"י בנק אחר), ישלם לאוצר המדינה לגבי התקופה הקובעת (מ-1 באפריל, 2024 ועד 31 בדצמבר, 2025) תשלום שנתי בסכום השווה ל- 6% מהרווח שהפיק על פעילותו בישראל. צעד זה מגיע על רקע זינוק ברווחי הבנקים כתוצאה מהעלאות הריבית של בנק ישראל, וצפוי להכניס לקופת המדינה 1.2 מיליארד שקלים נוספים בשנת 2024 ו- 1.3 מיליארד שקלים בשנת 2025. הואיל ובנק ירושלים נכנס לגדר "בנק בעל היקף פעילות קטן" , הוא מוחרג מתחולת חוק זה.

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם - תוכן עניינים

חלק א-	ממשל תאגידי וביקורת	275
	הדירקטוריון	275
	הנהלה ונושאי משרה בכירה	278
	המבקרת הפנימית	279
	שכר רואה החשבון המבקר	281
	שכר נושאי משרה	282
	עסקאות עם בעל שליטה	284
חלק ב-	פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם	290
	תרשים מבנה אחזקות הבנק	290
	בעלי השליטה בבנק	290
	תמצית נתונים עיקריים ממוינים לפי מבנה הקבוצה הבנקאית	291
	רכוש קבוע ומתקנים	293
	נכסים בלתי מוחשיים	292
	הון אנושי	294
	הסכמים מהותיים	296
	רישוי, חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק	297
	חקיקה ותקינה אמריקאית	298
	עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל	299
	תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי הפעילות הפיקוחיים- פרטים נוספים	299
	דירוג האשראי של הבנק	304
חלק ג-	נספחים לדוחות השנתיים 2023	305
	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית	306
	נספח 2 - דוח רווח והפסד לרבעון ומאזן לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	310
	נספח 3 – דוחות רווח והפסד - מידע רב שנתי	312
	נספח 4 – מאזן לחמש השנים האחרונות	313

הדירקטוריון

שמות חברי הדירקטוריון ועיסוקיהם [1]

שם הדירקטור/ית	העיסוק העיקרי
זאב נהרי, רו"ח [3]	יו"ר דירקטוריון הבנק.
זלמן שובל	יו"ר דירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ (החברה האם); יו"ר משותף של קרן פייר.
יהודה אורבך, רו"ח [2]	יו"ר וחבר בוועדות ובגופים שונים. יועץ, סוקר ומרצה בתחום מערכות מידע וביקורת טכנולוגיית המידע.
ד"ר רות ארד [2]	דירקטורית.
ליאור בן עמי	מנכ"ל שותף בחברת ספייק איי טי טכנולוגיות מידע בע"מ.
שמואל אשל [2]	יו"ר ועדת השקעות של קרן קוגיטו קפיטל, יועץ חיצוני לטיפול בהסדרי חוב בחברת מנורה מבטחים.
יואב נרדי	דירקטור; יו"ר ועדת השקעות של הספרייה הלאומית, יו"ר ועדת ההשקעות של יד שרה בהתנדבות, חבר בוועד הנאמנים ובוועדת ההשקעות של האוניברסיטה העברית בהתנדבות.
גדעון שובל	מנכ"ל יצוא חברה להשקעות בע"מ.
אביב שנצר	מנכ"ל ובעלים, שנצר ניהול סיכונים בע"מ, ייעוץ עסקי אסטרטגי לחברות וגופים שונים.
ד"ר מורן אופיר וינשטיין [2] [4]	חברת סגל אקדמי בכיר-אוניברסיטת רייכמן.

[1] פרטים נוספים על חברי הדירקטוריון של הבנק, מוצגים בהמשך בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2023.

[2] דירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "**חוק החברות**") ודירקטור חיצוני לפי הוראה 301.

[3] ביום 21 באוגוסט 2023 החליט דירקטוריון הבנק למנות מחדש את מר זאב נהרי לכהן כיו"ר הדירקטוריון לתקופת כהונה נוספת של שנתיים החל מיום 11 באוקטובר 2023. לפרטים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-096297), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

[4] ביום 7 בינואר 2024, לאחר תאריך המאזן, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את מינויה של דר' מורן אופיר וינשטיין כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות ולפי הוראה 301 לתקופת כהונה של שלוש שנים. ד"ר מורן אופיר וינשטיין הינה בעלת כשירות מקצועית בהתאם להוראות חוק החברות ולתקנות המומחיות והכשירות. ד"ר אופיר וינשטיין הינה חברת סגל אקדמי בכיר-אוניברסיטת רייכמן; כיהנה כחברת מותב אכיפה מנהלית ברשות ניירות ערך; כחברת הוועדה המייעצת ליו"ר רשות ניירות ערך; כחוקרת אורחת באוניברסיטת גטה פרנקפורט; כחוקרת אורחת ב-LSE אנגליה; כחוקרת אורחת באוניברסיטת קולומביה, ארה"ב; וכחוקרת אורחת באוניברסיטת אוקספורד, אנגליה.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם להוראות חוק החברות ולתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005, (להלן: "**תקנות המומחיות והכשירות**") לפחות שני דירקטורים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כהגדרת המונח בחוק החברות (להלן: "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית") ולפחות שניים מבין הדירקטורים החיצוניים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית; בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין (להלן: "**הוראה 301**") לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית; ביום 27 בינואר 2022, דן הדירקטוריון במומחיות החשבונאית והפיננסית של הדירקטורים בבנק וזאת בהתאם למכתב שהתקבל מהפיקוח על הבנקים אצל כלל התאגידים הבנקאיים במסגרתו התבקשו התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את כשירותם של כלל הדירקטורים בתאגיד אשר הצהירו ואושרו כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הדירקטוריון קבע כי לאחר בחינה מחודשת בנושא ועל בסיס הצהרות חברי הדירקטוריון, נמצא כי כל הדירקטורים בבנק הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק (המעוגנת בנוהל עבודת הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון) המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית יהיה זה הקבוע בהוראה 301 וחוק החברות, דהיינו: (א) לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ולא פחות משני דירקטורים. בנוסף, לפחות שניים מבין הדירקטורים החיצוניים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית; (ב) לפחות שניים מחברי ועדת ביקורת המשמשת גם כוועדה לבחינת דוחות כספיים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית; זאת מהנימוקים המפורטים להלן:

(א) להערכת הדירקטוריון המספר המזערי דלעיל יאפשר לדירקטוריון ולוועדת הביקורת לעמוד בחובות המוטלות עליהם בהתאם להוראות הדין ומסמכי ההתאגדות, במיוחד לאחריותם לבדיקת מצבו הכספי של הבנק ולעריכת הדוחות הכספיים;

(ב) המספר המזערי דלעיל מתחשב בגודל הבנק, במורכבות פעילותו ובמגוון הסיכונים הכרוכים בו.

למועד פרסום דוח זה, כל חברי דירקטוריון הבנק הנם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית לפי השכלתם וניסיונם, להוציא ד"ר מורן אופיר וינשטיין אשר הינה בעלת כשירות מקצועית, כמפורט בדוח התקופתי לשנת 2023 ו/או עיסוקם העיקרי כמפורט לעיל ו/או כישוריהם וניסיונם, כמפורט להלן:

שם	כישורים וניסיון
זאב נהרי	יו"ר דירקטוריון בנק ירושלים (החל משנת 2015); כיהן במגוון תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ (בשנים 1965-2011); בתפקידו האחרון כיהן כחבר הנהלה בכיר לכספים, חשבונאות ושוק ההון. עוד כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק ערבי ישראל בע"מ וכן כיו"ר או כדירקטור בחברות מקבוצת בנק לאומי לישראל בע"מ, כמפורט בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2023; כמו כן, כיהן כדירקטור בבנק לאומי ארה"ב, בבנק לאומי לישראל קורפוריישן ובחברה לישראל בע"מ. שימש כיועץ לחברת החשמל עד ליום 31 בדצמבר 2016.
זלמן שובל	יו"ר דירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ (החברה האם); יו"ר משותף של קרן פייר. כיהן כמנכ"ל בנק ליצוא, שגריר ישראל בארה"ב, יו"ר בנק ירושלים, חבר ועדת הכספים של הכנסת, חבר ועדת חוץ ובטחון של הכנסת, חבר בדירקטוריון הדסה (ישראל).
יהודה אורבך	יו"ר וחבר בוועדות ביקורת ומחשוב בגופים שונים. יועץ, בודק וסוקר ומרצה באוניברסיטאות ובמכללות בתחום מערכות מידע וביקורת טכנולוגיית מידע. כיהן כסמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי בבנק אגוד לישראל בע"מ ובחברות הבנות של הבנק (בשנים 2000-2014).
ד"ר רות ארד	כיהנה בתפקידים שונים בחטיבת הכספים, בחטיבה לבנקאות פרטית והשקעות ובחטיבה לניהול סיכונים בבנק לאומי לישראל בע"מ, לרבות תפקיד בשלוחת בנק לאומי בחו"ל (בשנים 1982-2011); דח"צ בישראכרט (וכן יו"ר ועדת ניהול סיכונים וחברה בוועדת ביקורת) (בשנים 2011-2014); חברה בוועדת אשראי בקרן סולו (בשנים 2014-2016), אנליסטית שוק ההון במורגן גרנטי טרסט, ניו יורק (בשנים 1973-1975).
ליאור בן עמי	מנכ"ל שותף בחברת ספייק איי טי טכנולוגיות מידע בע"מ. כיהן כדירקטור בלתי תלוי ביוניקורן טכנולוגיות – שותפות מוגבלת (2020-2022); כמנכ"ל שותף בחברת הלפ פי סי המרכז לתמיכה במחשוב ביתי (בשנים 2006-2013); מנהל חטיבת מוצרי תקשורת בסימנס ישראל (בשנים 2003-2005); מנהל פיתוח עסקים ואסטרטגיה בחברת פז נפט בע"מ (בשנים 1997-2003); עוזר מנכ"ל ברשות הנמלים והרכבות (בשנים 1996-1997); מנתח חברות ביחידת הייעוץ בתחום שוק ההון והכספים; כלכלן במחלקת תכנון ובקרה עסקית בבנק הבינלאומי הראשון (בשנים 1993-1996); עוזר לכלכלן בכיר במחלקת המחקר בתחום המוניטרי בבנק ישראל (בשנים 1992-1993).
יואב נרדי	כיהן במגוון תפקידים במערכת הבנקאית: דירקטור בבנק לאומי לישראל (2010-2019); משנה למנכ"ל, בנק ירושלים (1995-2010); כלכלן ראשי, הבנק הבינלאומי הראשון (1988-1994); כמו כן, מילא מגוון תפקידים בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל (1973-1988).
גדעון שובל	מנכ"ל ודירקטור ביצוא חברה להשקעות בע"מ.
אביב שנצר	מנכ"ל ובעלים בשנצר ניהול סיכונים בע"מ (2011- עד כה); ייעוץ עסקי אסטרטגי לחברות וגופים שונים; ממונה ציות ואכיפה בקרן השתלמות רום (2013- פברואר 2019); מנהל סיכונים בש. שלמה ביטוח (2018- פברואר 2019); מנהל סיכונים שאינם פיננסיים בקרן השתלמות לעובדי המדינה (2016- עד כה).
שמואל אשל	ייעוץ וליווי עסקי; יו"ר ועדת השקעות של קרן קוגיטו קפיטל, יועץ חיצוני לטיפול בהסדרי חוב בחברת מנורה מבטחים. כיהן כיו"ר ועדת אשראי פנימית במנורה מבטחים (2021-2022), דח"צ בבנק ירושלים (2009-2018), כסמנכ"ל בנק איגוד בתחום המשכנתאות (2004-2009); חבר הנהלת בנק איגוד, סמנכ"ל, ראש אגף עסקים של בנק איגוד (1998-2004).
ד"ר מורן אופיר וינשטיין [1]	בעלת כשירות מקצועית בהתאם להוראות חוק החברות ולתקנות המומחיות והכשירות. ד"ר אופיר וינשטיין הינה חברת סגל אקדמי בכיר-אוניברסיטת רייכמן; כיהנה כחברת מותב אכיפה מנהלית ברשות ניירות ערך; כחברת הוועדה המייעצת ליו"ר רשות ניירות ערך; כחוקרת אורחת באוניברסיטת גטה פרנקפורט; כחוקרת אורחת ב-LSE אנגליה; כחוקרת אורחת באוניברסיטת קולומביה, ארה"ב; וכחוקרת אורחת באוניברסיטת אוקספורד, אנגליה.

[1] ביום 7 בינואר 2024 ולאחר תאריך המאזן, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את מינויה של דר' מורן אופיר וינשטיין כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות ולפי הוראה 301 לתקופת כהונה של שלוש שנים.

פרטים נוספים אודות הדירקטוריון וועדותיו

במהלך שנת 2023 ועד מועד פרסום הדוח, חלו השינויים הבאים בהרכב הדירקטוריון:

סיימו כהונתם במהלך שנת 2023 ועד מועד פרסום הדוח:

במהלך שנת 2023 ועד מועד פרסום הדוח לא הסתיימה כהונתם של מי מחברי הדירקטוריון.

יצוין, כי ביום 21 באוגוסט 2023 החליט דירקטוריון הבנק למנות מחדש את מר זאב נהרי לכהן ליו"ר הדירקטוריון לתקופת כהונה נוספת של שנתיים החל מיום 11 באוקטובר 2023.

לפרטים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-096297), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

מונו או חודש מינויים במהלך שנת 2023 ועד פרסום הדוח:

ביום 7 בינואר, 2024 לאחר תאריך המאזן, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את מינויה של דר' מורן אופיר וינשטיין כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות ולפי הוראה 301 לתקופת כהונה של שלוש שנים.

הרכב הדירקטוריון ליום פרסום הדוח:

ליום פרסום הדוח מונה דירקטוריון הבנק 10 דירקטורים בהם 4 דירקטורים חיצוניים כהגדרתם בחוק החברות שהינם גם דירקטורים חיצוניים על פי הוראה 301.

מספר הדירקטורים כאמור לעיל הנו בהתאמה לסעיף 22 להוראה 301 כפי שתוקנה בחודש יולי, 2017 ולפיה דירקטוריון תאגיד בנקאי יורכב מלא יותר מ- 10 דירקטורים ולא פחות מ- 7 דירקטורים (יצוין, כי בהתאם לאישור המפקח יוכל התאגיד הבנקאי למנות יותר מ- 10 חברים אם הוא סבור כי הדבר נדרש לצורך תפקודו התקין של הדירקטוריון).

יצוין, כי ביום 30 ביוני, 2022, אישר דירקטוריון הבנק בהתאם לסעיף 28 (ה) להוראה 301 מדיניות לעניין משך כהונה מקסימלי של יו"ר הדירקטוריון. בהתאם למדיניות הדירקטוריון כאמור, התקופה המרבית שנקבעה לכהונה של יו"ר דירקטוריון הבנק על פי המדיניות הנה 10 שנים. כמו כן, באותו מועד, אישר דירקטוריון הבנק בהתאם לסעיף 34 (ה) להוראה 301 מדיניות לעניין משך כהונה של יו"ר ועדת דירקטוריון. התקופה המקסימאלית של יו"ר ועדה יהיה עד ל- 6 שנים מיום קבלת ההחלטה, אולם תתאפשר הארכה לתקופה של עד 3 שנים נוספות בנסיבות המפורטות במדיניות.

ועדות הדירקטוריון והרכביהן:

נכון למועד פרסום הדוח, ועל פי החלטת הדירקטוריון מיום 24 בפברואר 2022 ומיום 11 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן, הרכבי ועדות הדירקטוריון הנם, כדלקמן:

ועדת ביקורת (המשמשת גם כוועדה לדיון בדוחות כספיים, ועדת תגמול וועדה לאישור עסקאות עם אנשים קשורים)– ה"ה יהודה אורבך (יו"ר) (דח"צ), שמואל אשל (דח"צ), ד"ר רות ארד (דח"צ), ד"ר מורן אופיר וינשטיין (דח"צ), יואב נרדי, אביב שנצר.

ועדה לניהול סיכונים – ה"ה זאב נהרי (יו"ר), גדעון שובל, ד"ר רות ארד (דח"צ), שמואל אשל (דח"צ), יואב נרדי.

ועדה לתכנון הון ואסטרטגיה – ה"ה זאב נהרי (יו"ר), גדעון שובל, שמואל אשל (דח"צ), יהודה אורבך (דח"צ), אביב שנצר, ד"ר מורן אופיר וינשטיין (דח"צ).

ועדת משאבים, טכנולוגיות מידע וחדשנות טכנולוגית – ה"ה יהודה אורבך (יו"ר)(דח"צ), ליאור בן עמי, ד"ר רות ארד (דח"צ), יואב נרדי, אביב שנצר.

בשנת 2023 התקיימו 17 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-40 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

לפרטים אודות התשלומים ששולמו לחברי הדירקטוריון ראה בהמשך בדוח התקופתי תקנה 21.

הנהלה ונושאי משרה בכירה

ביום 31 במרץ, 2023 סיים מר רון שגיא את כהונתו כמבקר הפנימי של בנק ירושלים. ביום 1 באפריל, 2023 גב' מירית תשובה החלה לכהן בתפקיד זה.

ביום 30 ביוני, 2023 סיימה עו"ד מיכל קופרשטיין את כהונתה כמזכירת הבנק והחברות הבנות. ביום 1 ביולי, 2023 החל לכהן עו"ד חן כהן כמ"מ מזכיר הבנק וחברות הבנות.

ביום 12 בספטמבר, 2023 סיים עו"ד חן כהן את תפקידו כמ"מ מזכיר הבנק וחברות הבנות. ביום 8 באוקטובר, 2023 החל לכהן עו"ד תמיר לזרוב כמזכיר הבנק והחברות הבנות.

חברי הנהלת הבנק ליום 31 בדצמבר, 2023	
יאיר קפלן	מנכ"ל
משה עומר	משנה בכיר למנכ"ל, מנהל חטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי
יעקב פלד, רו"ח	משנה למנכ"ל מנהל החטיבה הקמעונאית.
אירנה פורטניק	משנה למנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבים וחדשנות טכנולוגית
שרית וייסטוך, עו"ד	סמנכ"ל, היועצת המשפטית, מנהלת אגף הייעוץ המשפטי
אלכס זלצמן, רו"ח	סמנכ"ל, מנהל אגף כספים וחשבונאי ראשי
בעז ליבוביץ	סמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי ומנהל חטיבת הסיכונים
לירן עובדיה	סמנכ"ל, מנהל החטיבה העסקית
נושאי משרה שאינם חברי הנהלה ליום 31 בדצמבר, 2023	
מירית תשובה[1]	סמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה
אודי גלעדי	מנהלת משאבי אנוש
תמיר לזרוב, עו"ד	מזכיר הבנק והחברות הבנות

[1] ביום 6 בפברואר, 2023 אישר הפיקוח על הבנקים את מינויה של הגב' מירית תשובה, כסמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה. ביום 12 במרץ, 2023 החלה גב' תשובה את עבודתה בבנק לתקופת חפיפה עם המבקר הפנימי היוצא, מר רון שגיא, והחל מיום 1 באפריל, 2023 החלה לכהן כמבקרת הפנים של הבנק.

המבקרת הפנימית

בתאריך 29 בדצמבר 2022, אישר הדירקטוריון את מינויה של גב' מירית תשובה לתפקיד מבקרת הפנים של הבנק, סמנכ"לית ובמעמד חבר הנהלה. ביום 6 בפברואר 2023 אישר הפיקוח על הבנקים את מינויה של הגב' מירית תשובה, כסמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה. ביום 12 במרץ, 2023 החלה גב' תשובה את עבודתה בבנק לתקופת חפיפה עם המבקר הפנימי היוצא, מר רון שגיא והחל מיום 1 באפריל, 2023 מכהנת כמבקרת הפנימית של הבנק.

המבקרת הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה מהאוניברסיטה העברית ותואר שני במנהל עסקים מהמכללה למינהל ובעלת ניסיון של 23 שנים כמבקרת פנימית בגופים פיננסים, מהם 18 שנים כמבקרת פנימית ראשית ב-IBI בית השקעות.

המבקרת הפנימית עומדת בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א') לחוק הביקורת הפנימית, בהוראת סעיף 146(ב) לחוק החברות התשנ"ט–1999, וכן בהוראת סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב–1992. המבקרת הפנימית אינה בת משפחה של נושא משרה אחר או בעל עניין בבנק, אין לה קשרים עסקיים מהותיים עם הבנק וכן אינה מחזיקה במישרין בניירות ערך של הבנק. המבקרת הפנימית אחראית גם על היחידה לטיפול בתלונות הציבור ואינה משמשת בתפקיד נוסף על תפקידיה אלה. בנוסף, המבקרת הפנימית אינה משמשת בתפקיד אחר מחוץ לבנק אשר יוצר או עלול ליצור ניגוד עניינים עם תפקידה כמבקרת פנימית.

עובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 307 – פונקציית הביקורת הפנימית ומתמנים רק בהסכמתה של המבקרת.

הממונה על המבקרת הפנימית הוא יושב ראש הדירקטוריון של הבנק.

היקף העסקת המבקרת הפנימית וצוות העובדים הכפוף לו עמד בשנת 2023 על כ-11.5 משרות בממוצע שנתי (כולל עריכת ביקורת פנימית באמצעות גורמי חוץ מקצועיים בהיקף משרה של כ-3 משרות). היקף המשרות לתחום פניות הציבור עמד, בשנת 2023, על 2.5 משרות.

המבקרת הפנימית מונתה כמבקרת הפנימית גם בכל החברות הבנות של הבנק, ועבודת הביקורת בהן משולבת בתוכנית הביקורת של קבוצת הבנק.

תכנית הביקורת

הביקורת הפנימית בבנק פועלת בהתאם לתכנית עבודה שנתית המתבססת על תכנית העבודה הרב-שנתית של פונקציית הביקורת, המורכבת מתכנית עבודה לשנה השוטפת ותכנית עבודה לשנתיים הבאות. במהלך 2023 בוצע סקר סיכונים המשמש כבסיס לתכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנים 2024-2026.

תכנית העבודה הרב-שנתית מתייחסת למרבית נושאי הביקורת ובכללם: היחידות הארגוניות של הבנק והחברות הבנות, תהליכי העבודה, המוצרים המשווקים והמערכות הממוחשבות. כמו כן, הביקורת הפנימית מבקרת את תהליכי ניהול החשיפות של הבנק לסיכונים השונים, כגון: סיכוני האשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעולים (לרבות סיכוני מעילה והונאה), סיכוני ציות וכיוצא בזאת. כמו כן, הביקורת הפנימית עוקבת אחר אופן תיקון הליקויים המהותיים המתגלים בעבודת הביקורת של המבקרת הפנימית, של רואה החשבון המבקר ושל המפקח על הבנקים בבנק ישראל. דוח שנתי מסכם מוגש אחת לשנה ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק, לחברי ועדת הביקורת ולדירקטוריון.

תכניות העבודה, השנתית והרב-שנתית נערכות בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב–1992, ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 307 – פונקציית הביקורת הפנימית.

תכנית העבודה הרב-שנתית נגזרת כאמור ממתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ובקרות, אשר על-פיה נקבעת תדירות הביקורת בכל נושא ונושא, בהתאם להערכת סיכונים.

לגבי נושאים בעלי סיכון גבוה יותר, נקבע כי תדירות הביקורת תהיה אחת לשנה ובנושאים בעלי סיכון נמוך יותר, תדירות הביקורת הינה עד אחת לשלוש שנים. במהלך שנת 2023 הוכנה, בסיוע חברה חיצונית, תכנית עבודה רב שנתית על בסיסה מוכנות תכניות העבודה השנתיות. התכנית הרב שנתית אושרה בוועדת הביקורת ובדירקטוריון בינואר 2024. במסגרת זו נדונו ואושרו משאבי הביקורת הפנימית בהתאמה לנדרש על-פי התכנית הרב-שנתית החדשה. מידי שנה נערך עדכון של התכנית הרב שנתית במסגרתו נלקחים בחשבון שינויים במבנה הארגוני, שינויים והתפתחויות בפעילות העסקית התפעולית וניהול הסיכונים, הוראות רגולטוריות, ממצאי ביקורת ועוד.

תכנית העבודה השנתית נגזרת כאמור, מתכנית העבודה הרב שנתית.

כחלק מתהליך הטמעת ה-ICAAP בבנק ועל פי הנחיות המפקח על הבנקים, נדרש כי גורם בלתי תלוי יאתגר ויבחן את התהליך המתבצע על-ידי הבנק. הביקורת הפנימית של הבנק נקבעה כגורם הבלתי תלוי שמתפקידו להכין את מסמך הסקירה הבלתי תלויה. מסמך הסקירה הבלתי תלויה סוקר את המערכת לניהול הסיכונים שמיושמת על-ידי הבנק, את היחס בין הסיכון לבין רמת ההון של התאגיד הבנקאי, ואת המתודולוגיה שפותחה לניטור הציות למדיניות ההון הפנימית. מסמך הסקירה הבלתי תלויה כולל פירוט של תהליכי הבחינה והבקרות שיושמו, הגורם שביצע אותם, וכן, מסקנות עיקריות העולות מהסקירה. המסמך מוצג בפני ועדת הביקורת והדירקטוריון.

תכנית העבודה השנתית והרב-שנתית לשנת 2024 נדונה ואושרה על-ידי ועדת הביקורת ביום 16 בינואר 2024 ולאחריה על ידי הדירקטוריון בישיבתו מיום 18 בינואר 2024.

תכניות העבודה השנתית והרב-שנתית מותירות בידי המבקרת הפנימית שיקול דעת לסטות מהן ובתנאי שתעדכן את יו"ר הדירקטוריון ואת יו"ר ועדת הביקורת באופן שוטף ותקבל את אישורם לכך.

עסקאות מהותיות, שמבוצעות על-ידי הבנק, במידה וקיימות, מדווחות למבקרת הפנימית ונבחנות על-ידה, לרבות תהליך אישורן של אותן העסקאות.

המבקרת הפנימית, רשאית במסגרת התקציב המאושר, להיעזר ביועצים חיצוניים לביצוע עבודות ביקורת הדורשות ידע ומומחיות מיוחדים ו/או במקרים של תקן משרות חסר.

המבקרת הפנימית פועלת על פי התקנים המקצועיים של הלשכה העולמית של המבקרים הפנימיים (IIA) בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב–1992.

מידי שנה מבצעת הביקורת הפנימית הליך פנימי של הערכת איכות עבודת פונקציית הביקורת הפנימית אשר ממצאיה מוצגים בפני ועדת הביקורת.

למבקרת הפנימית ניתנת גישה חופשית למידע, בהתאם לקבוע בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב–1992 ובהתאם לסעיף 30 בנוהל בנקאי תקין מס' 307 – פונקציית הביקורת הפנימית, ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים הגנוזים באותן המערכות, ונתוני החברות הבנות.

התייחסות לתאגידים המהווים החזקות מהותיות

המבקרת הפנימית משמשת גם כמבקרת הפנימית של כל חברות הבת של הבנק. חברות הבת כלולות בתכניות העבודה השנתית והרב-שנתית ומבוקרות בתדירות שנקבעה בהתאם להערכת הסיכונים והבקרות הקיימות, כמפורט בסעיף הקודם.

דוחות ביקורת ודיונים עליהם

על-פי נוהל עבודת ועדת הביקורת של הדירקטוריון ונוהל עבודת המבקר הפנימי הנגזר ממנו, כל דוח ביקורת מוגש בכתב לגורם המבוקר, למנהל הכללי, ליושב ראש הדירקטוריון וליושב ראש וועדת הביקורת. לגבי כל דוח ביקורת מתקיים דיון עם המבוקרים וכן נערך דיון מסכם על הממצאים וההמלצות המהותיות עם חברי ההנהלה ובמידת הצורך עם מנכ"ל הבנק. דוחות הביקורת מובאים גם לדיון בוועדת הביקורת וזאת לאחר קבלת ההתייחסות המתאימה לממצאי הדוח מהגורם המבוקר וממנכ"ל הבנק. דוחות ביקורת מהותיים נדונים בוועדת הביקורת.

סיכום פעילות הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2023 נדון בהנהלת הבנק ולאחר מכן בוועדת הביקורת ביום 5 בספטמבר, 2023 ובדירקטוריון ביום 10 אוקטובר, 2023.

סיכום הפעילות השנתי לשנת 2023 נידון בהנהלת הבנק ולאחר מכן בוועדת הביקורת ביום 20 בפברואר, 2024 ובדירקטוריון ביום 29 בפברואר, 2024.

במקרה בו מתגלים ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דיווח מידי למנכ"ל, יו"ר ועדת הביקורת ויו"ר הדירקטוריון.

הדוחות על סיכום פעילות הביקורת הפנימית ועל אופן ומידת יישום המלצות הביקורת הפנימית מוגשים ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק.

הערכת הדירקטוריון

אחת לשנה מקיימת ועדת הביקורת ישיבה עם המבקר הפנימי לבדו. ישיבה זו התקיימה לאחרונה ביום 23 בינואר, 2024.

על סמך הדיווחים השוטפים המוגשים על-ידי המבקרת הפנימית ועל-פי נהלי העבודה של פונקציית הביקורת הפנימית, נחה דעתה של ועדת הביקורת לגבי עמידת מבקרת הפנימית בתקנים המקצועיים שלפיהם ערכה את דוחות הביקורות על פעולות הבנק השונות. בנוסף, ועדת הביקורת ניהלה סקירה על עבודת פונקציית הביקורת הפנימית שבוצעה על-ידי גורם חיצוני וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 307 – הביקורת הפנימית.

ועדת הביקורת והדירקטוריון סבורים כי לשכר ולתשלומים אשר ניתנים למבקרת הפנימית אין השפעה על הפעלת שיקול דעתה המקצועית של המבקרת.

הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים שההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית סבירים, ויש בהם כדי לתת מענה הולם וכדי למלא אחר יעדי הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול המבקרת הפנימית

עלות שכרה של המבקרת הפנימית הסתכמה בשנת הדוח לסך של 1,333 אלפי ש"ח.

שכר רואה החשבון המבקר[1][2][3][4][5][6][7]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2023	2022
	באלפי ש"ח	
עבור פעולות הביקורת [5]		
רו"ח המבקר	1,696	1,412
עבור שירותים הקשורים לביקורת [6]		
רו"ח המבקר	88	23
עבור שירותי מס [7]		
רו"ח המבקר	306	408
עבור שירותים אחרים		
רו"ח המבקר	592	606
סה"כ שכר של רו"ח מבקרים	**2,682**	**2,449**

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת עבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו- 167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

(2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים ע"פ חוק מע"מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) רואה החשבון של הבנק משנת 2003 ועד היום הינם קוסט פורר גבאי את קסירר.

(5) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(6) כולל בעיקר: תשקיפים.

(7) שירותי מס שוטפים והכנת דוחות לרשויות מס.

שכר נושאי משרה

להלן פירוט ההטבות והסכומים ששולמו או נרשמו בגינם הפרשות ליו"ר הדירקטוריון ולחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (באלפי ש"ח)										
פרטי מקבל התגמולים			תגמולים בעבור השירותים						תגמולים אחרים	סה"כ
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר [1]	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר	מענק[2]	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	ריבית [3]		
א. זאב נהרי [4]	יו"ר הדירקטוריון	מלא	-	2,631	-	-	-	-	2,631	
ב. יאיר קפלן [5]	מנכ"ל	מלא	-	2,173	-	720	-	-	2,893	
ג. אירנה פורטניק [6]	משנה למנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבים וחדשנות טכנולוגית	מלא	-	1,485	-	489	-	-	1,974	
ד. יעקב פלד[7]	משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית	מלא	-	1,520	-	406	-	-	1,926	
ה. משה עומר [8]	משנה בכיר למנכ"ל, מנהל חטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי	מלא	-	1,403	-	440	-	-	1,843	
ו. לירן עובדיה [9]	סמנכ"ל, מנהל החטיבה העסקית	מלא	-	1,316	4	350	-	-	1,670	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (באלפי ש"ח)										
פרטי מקבל התגמולים			תגמולים בעבור השירותים						תגמולים אחרים	סה"כ
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר [1]	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר	מענק[2]	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות	ריבית [3]		
א. זאב נהרי [4]	יו"ר הדירקטוריון	מלא	-	2,492	-	-	-	-	2,492	
ב. יאיר קפלן [5]	מנכ"ל	מלא	-	1,502	-	400	-	-	1,902	
ג. יעקב פלד [7]	משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית	מלא	-	1,396	-	594	-	-	1,990	
ד. משה עומר[8]	משנה בכיר למנכ"ל, מנהל חטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי	מלא	-	1,220	-	536	-	-	1,756	
ה. לירן עובדיה [9]	סמנכ"ל, מנהל החטיבה העסקית	מלא	-	1,201	40	454	-	-	1,695	
ו. כרמלה אבנר [10]	משנה למנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבים וחדשנות טכנולוגית	מלא	-	1,389	-	164	-	-	1,553	

(1) כולל הפרשות לפיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, ביטוח לאומי וכן תנאים נלווים לשכר ולרבות מענק הסתגלות שניתן עד 3 משכורות חודשיות אך אינו כולל השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר ומס שכר.

(2) מענק: כולל מענק שנתי משתנה שהופרש בגינו בשנת הדוח וטרם שולם ונכלל ברווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות, וכן מענק חתימה ששולם בשנת הדוח. יצוין כי תשלום המענק השנתי המשתנה כפוף לאישור האסיפה הכללית. לאור עמידת הבנק בתנאי הסף ולרבות "שעור התשואה" של הבנק בשנת 2023 כהגדרתו במדיניות התגמול לנושאי משרה לשנים 2023-2025 (להלן: "מדיניות התגמול"), אשר עמד על מעל 8.00% ועמידה ביחס הלימות ההון הנדרש בהתאם להוראות המקפח על הבנקים לשנת 2023 ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון ובכפוף לאישור האסיפה, ישולמו מענקים לנושאי המשרה בגין שנת 2023 כמפורט בטבלה להלן. פריסת המענק תתבצע בהתאם למדיניות התגמול.

(3) לא קיימות הלוואות עם הטבות ריבית.

(4) מר זאב נהרי – מכהן כיושב ראש הדירקטוריון של הבנק החל מיום 11 באוקטובר 2015.

ביום 21 באוגוסט 2023 החליט דירקטוריון הבנק למנות מחדש את מר נהרי כיו"ר הדירקטוריון לתקופה נוספת של שנתיים אשר תחל ביום 11 באוקטובר 2023.

לפרטים לגבי תנאי העסקתו ראה ביאור 33.

(5) מר יאיר קפלן - מנכ"ל הבנק, החל מיום 1 באפריל 2022 את עבודתו בבנק לתקופת חפיפה עם המנכ"ל היוצא, מר גיל טופז ומכהן בתפקידו החל מיום 14 באפריל 2022 – לפרטים אודות תנאי העסקתו ראה ביאור 33.

(6) אירנה פורטניק- מנהלת חטיבת משאבים וחדשנות טכנולוגית החל מיום 18 לאוקטובר 2022. על פי הסכם העסקה שכרה החודשי של גב' פורטניק צמוד למדד המחירים לצרכן.

(7) מר יעקב פלד – מנהל החטיבה הקמעונאית. מועסק בבנק החל מיום 20 בינואר 2022, על פי הסכם ההעסקה אישי. שכרו החודשי של מר פלד צמוד למדד המחירים לצרכן. סכום המענק בשנת 2022 כולל מענק חתימה.

(8) מר משה עומר - מנהל חטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי. מועסק בבנק החל מיום 15 בדצמבר 2013, על פי הסכם ההעסקה אישי. שכרו החודשי של מר עומר צמוד למדד המחירים לצרכן.

(9) מר לירן עובדיה - מנהל החטיבה העסקית. מועסק בבנק החל מיום 1 בספטמבר 2008 והחל לכהן בתפקידו הנ"ל ביום 29 בספטמבר 2019 על פי הסכם העסקה אישי. שכרו החודשי של מר עובדיה צמוד למדד המחירים לצרכן.

(10) גב' כרמלה אבנר- כיהנה בתפקיד משנה למנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבים וחדשנות טכנולוגית החל מיום 1 בינואר 2022 ועד ליום 1 באוקטובר 2022. גב' אבנר הועסקה בבנק על פי הסכם העסקה אישי ושכרה החודשי היה צמוד למדד המחירים לצרכן. בקשר עם סיום העסקתה, ובכפוף לעמידתה בהתחייבותה לאי-תחרות בבנק, קיבלה הגב' אבנר מענק הסתגלות בגובה שלושה חודשי שכר בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה של הבנק. הגב' אירנה פורטניק החליפה אותה בתפקידה בבנק.

לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2023.

מתן התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו

לפרטים בדבר מתן התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו ראו פרק עסקאות בעלי שליטה לדוח זה להלן.

מתן התחייבות לפטור נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו

לפרטים בדבר מתן התחייבות לפטור נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו ראו פרק עסקאות בעלי שליטה לדוח זה להלן.

מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2025- 2023

פרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025 ראו ביאור 22 לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2023, וכן דוח מיידי בדבר זימון אסיפה מיום 22 באוגוסט 2023 (אסמכתא מספר2023-01-096954) ודוח על תוצאות האסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023 (אסמכתא מספר: 2023-01-110304), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2025- 2023

לפרטים בדבר מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק לשנים 2023-2025 ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2023 (אושר בדירקטוריון ב-27 באוקטובר, 2022).

עסקאות עם בעל שליטה

בחודש פברואר 2010 קיבלה ועדת הביקורת לראשונה החלטה לגבי סיווג עסקאות בנקאיות (חריגות ושאינן חריגות) ועסקאות שאינן בנקאיות (זניחות ושאינן זניחות). ההחלטה המקורית התקבלה לאחר דיונים מול רשות ניירות ערך ואיגוד הבנקים ביחס למתכונת מוסכמת לדיווח על עסקאות עם בעלי שליטה, בחלוקה בין עסקאות בנקאיות (חריגות ושאינן חריגות) ועסקאות שאינן בנקאיות (זניחות ושאינן זניחות). במסגרת ההסכמות נקבע כי עסקאות בנקאיות שאינן חריגות תפורטנה במסגרת הדוחות השנתיים באופן מצטבר.

כמו כן, תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל- 1970 מחייבות לתת גילוי בדוח התקופתי על כל העסקאות עם בעלי שליטה, למעט עסקאות זניחות, תוך הפרדה בין עסקאות חריגות לעסקאות שאינן חריגות.

ועדת הביקורת מאשרת, אחת לשנה, את הקריטריונים לאבחנה בין עסקאות בנקאיות חריגות ושאינן חריגות וכן קריטריונים להגדרת עסקאות שאינן בנקאיות זניחות ושאינן זניחות ביום 15 במרץ, 2023 אישרה מחדש ועדת הביקורת את החלטתה מיום 15 במרץ, 2022 הנ"ל. תוקף ההחלטה הינו עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2023.

להלן פירוט בדבר הקריטריונים כאמור שנקבעו כאמור בישיבת ועדת ביקורת הנ"ל בחלוקה לעסקאות בנקאיות ושאינן בנקאיות, כדלקמן:

הגדרות:

לצורך ההחלטות לעיל, על כל סעיפיהן, תהייה למונחים הבאים המשמעות המפורטת להלן:

"ההון הפיקוחי" - כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 של המפקח על הבנקים.

"חבות" - כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 של המפקח על הבנקים.

"עסקה" – חוזה או התקשרות וכן החלטה חד צדדית של חברה בדבר הענקת זכות או טובת הנאה אחרת.

"עסקה חריגה"- עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, עסקה שאינה בתנאי שוק או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבותה.

"תנאי שוק"- תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה על- ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקאות בנקאיות נבחנים בהשוואה לתנאים בהם נעשות עסקאות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין, עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או גורמים שיש לבעלי השליטה עניין אישי בעסקה עמם; תנאי השוק ביחס לעסקאות שאינן עסקאות בנקאיות ייבחנו ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות במסגרת הליך תחרותי שינהל הבנק ובמידה ולא ניתן לקיים הליך תחרותי, בהליך אחר שתקבע ועדת הביקורת כמספק לפני ביצוע ההתקשרות. במקרים בהם אין לבנק עסקאות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקאות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגיל ושל עסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

"קבוצת בעל השליטה" - בעל השליטה ביחד עם החברות הפרטיות הקשורות אליו כמשמעות המונח "איש קשור" בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 וביחד עם קרוביו וחברות פרטיות הקשורות אליהם, לרבות בני משפחתו הגרים עמו או שפרנסתם עליו; הגדרת "קרוב" על פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: **"חוק הבנקאות רישוי"**) כוללת את, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה.

עסקאות בנקאיות "חריגות":

עסקאות בנקאיות העונות על הקריטריונים הבאים תיחשבנה כעסקאות חריגות:

א. לעניין עסקאות "חבות" - עסקת חבות תחשב לחריגה אם בעקבות ביצועה סך החבות של קבוצת בעל השליטה יעלה על 5% מהון הפיקוחי כפי שדווח בדוחות הכספיים שפורסמו לאחרונה לפני מועד העסקה, או אם הגידול בחבות של לווה בודד מתוך קבוצת בעל השליטה בעקבות העסקה עולה על 2% מההון הרגולטורי במועד ביצוע העסקה. במידה ויוודע לבנק על עסקאות חבות אשר לבעל השליטה עניין אישי בהן ואשר הוראת ניהול בנקאי תקין 312 אינה חלה לגביהן משום שאינן מבוצעות עם "איש קשור" כהגדרת מונח זה בנב"ת 312, הבנק יביאן לאישור בהתאם לקבוע בנב"ת 312. לגבי עסקאות אלו ימסור הבנק מידע במסגרת הדוחות השנתיים באופן מצטבר במתכונת המופיעה בטבלאות להלן (טבלה נפרדת לעסקאות אלו ולעסקאות כאמור אשר נב"ת 312 חלה לגביהן). בהקשר זה יובהר, כי הקריטריון הקבוע לעסקת חבות חריגה עם בעל שליטה, או שלבעל השליטה עניין אישי בה, יחול בין אם הוראה 312 חלה על עסקה זו ובין אם היא לא חלה. בנוסף, כל הפרשה ספציפית לחובות מסופקים, ארגון חוב מחדש או מחיקת סכום מסוים בגין חבות של בעל שליטה או של תאגיד הקשור אליו תיחשב כעסקה מהותית.

ב. לעניין עסקאות "פיקדון" - הפקדת כספים בפיקדון מכל סוג שהוא תיחשב לעסקה חריגה אם בעקבותיה סך הפיקדונות של קבוצת בעל השליטה יעלה על 1% מסך פיקדונות הציבור, כפי שידווח בדוחות הכספיים האחרונים אשר יפורסמו על ידי הבנק לפני מועד העסקה. קבלת פיקדון מחברה שהינה "איש קשור" לבעל השליטה (כהגדרת המונח בנב"ת 312) אשר אינו נמנה על חברות שהינן בשליטת בעל השליטה תיחשב כחריגה אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותו "איש קשור" יעלה על 1% מסך פיקדונות הציבור, כפי שידווח בדוחות הכספיים האחרונים אשר יפורסמו על ידי הבנק לפני מועד העסקה.

ג. לעניין עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקת חבות או עסקת פיקדון כמפורט לעיל) - עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח תחשב לחריגה אם סכום העמלה השנתי הנגבה בגינה שווה או עולה על 4% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות של הבנק (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

ד. כל עסקה בנקאית אחרת, מסוג העסקאות שהבנק מבצע עם הציבור בדרך כלל, ובלבד שאין עמה מתן אשראי על- ידי הבנק, כאשר סכומה של עסקה כאמור עולה על 0.1% מההון הפיקוחי במועד ביצוע העסקה.

ה. חריגה זמנית זניחה מההיקפים המפורטים בסעיפים (א) עד (ד) לעיל, ולתקופה אשר אינה עולה על 30 יום, לא יהיה בה כדי לשנות את סיווג העסקה כ"עסקה שאינה חריגה", ויינתן גילוי על חריגות אלו במסגרת הדוח השנתי. יובהר כי כל שינוי של עסקה חריגה הינו, כשלעצמו, בגדר עסקה חריגה, ויינתן לגביו דיווח מיידי.

עסקאות שאינן בנקאיות

העסקאות שלהלן תיחשבנה כעסקאות זניחות

א. עסקה לרכישת שירותים מבעל שליטה או שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, ובלבד שאיננה התקשרות עם בעל שליטה או עם קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו, שהינה לטובת החברה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפה אינו עולה על סכום של 250 אלפי ש"ח, ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון הפיקוחי. במניין הסך האמור לא יובאו בחשבון עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן הינו פחות מ-25,000 ש"ח. ובלבד שמספר המקרים של עסקאות בודדות אלה לא יעלה על שני מקרים בשנה קלנדרית.

ב. עסקאות אחרות עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפן הכולל, לכל תקופת ההתקשרות, אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.

ג. נשיאה בהוצאות בעל השליטה, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, לצורך השתתפות באירועים ייצוגיים או חברות במועדון חברתי או כלכלי או כנסי לקוחות של הבנק וחברות הבנות על פי הזמנתם או השתתפות בהתייעצויות על פי הזמנת יו"ר הדירקטוריון- הוצאות עד לסך מצטבר של 20,000 ש"ח בשנה.

ד. כל עסקה אחרת שהינה לטובת החברה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפה הינו עד לסכום של 250,000 ש"ח, ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון הפיקוחי.

להלן פרטים על היתרות של קבוצת בעל השליטה ושל אחרים שלבעל השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (אלפי ש"ח):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			היתרה הגבוהה במהלך שנת 2023		
סוג היתרה	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ
אשראי	97.1	-	-	97.1	-	-
מסגרת לא מנוצלת	2.9	-	-	2.9	-	-
פיקדונות	4,221.7	327.9	28,412.5	4,630.5	327.9	39,839.7

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			היתרה הגבוהה במהלך שנת 2022		
סוג היתרה	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ
אשראי	76.7	-	-	76.7	-	-
מסגרת לא מנוצלת	23.3	-	-	23.3	-	-
פיקדונות	4,065.4	233.8	12,727.0	4,299.2	245.9	12,727.0

(1) מזה סך של 0.0 מיליוני ש"ח ו- 0.5 מיליוני ש"ח הוחזקו על-ידי חברה מקבוצת בעל שליטה בנאמנות, עבור צדדים שלישיים שאינם קשורים, לימים 31 בדצמבר 2023 ו-31 בדצמבר 2022.

(2) מזה סך של 0.1 מיליוני ש"ח ו-0.1 מיליוני ש"ח הוחזקו על-ידי חברה מקבוצת בעל שליטה בנאמנות, עבור צדדים שלישיים שאינם קשורים במהלך שנת 2023 ובמהלך שנת 2022, בהתאמה.

להלן פרטים על ההכנסות מעמלות בגין עסקאות בניירות ערך ו/או עסקאות במט"ח (שאינן עסקת חבות או עסקת פיקדון) ששולמו על-ידי קבוצת בעל השליטה ועל-ידי אחרים שלבעל השליטה עניין אישי בעסקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח):

	לשנת 2023			לשנת 2022		
סוג היתרה	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ
הכנסות מעמלות	24.6	72.2	0.3	-	0.1	-

לפרטים נוספים לגבי בעלי עניין וצדדים קשורים ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

להלן פרטים על עסקאות שאינן בנקאיות עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר בשנת 2023 (באלפי ש"ח) ואשר אינן עסקאות "זניחות":

פוליסת ביטוח נושאי משרה:

- ביום 25 באפריל, 2021,אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את גבולות הכיסוי של ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בבנק (ובחברות הבנות) (D&O) (להלן: "החלטת המסגרת").
- ביום 22 במרץ, 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל אישור וועדת ביקורת (ביושבה כוועדת תגמול) בישיבתה מיום 14 במרץ, 2021 ובהתאם להחלטת המסגרת, הארכת פוליסת הביטוח לדירקטורים ונושאי משרה (לרבות המנכ"ל) (כולל חברות בנות) (D&O), כפי שיהיו מעת לעת, כדלקמן: הפוליסה נרכשה באמצעות ברוקר ביטוח בינלאומי Willis ועל ידי מבטחים בחו"ל וסינדיקטים של Lloyds בלונדון (מבטח מוביל סינדיקט Beazly). גבולות אחריות ותקופה לפוליסה: 30 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ו-60 מיליון דולר לתקופה, וזאת לתקופה של 12 חודשים, החל מיום 1 באפריל, 2022 ועד ליום 31 במרץ, 2023. הפרמיה השנתית בגין הארכת תקופת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה, לא תעלה על סך של 200,000 דולר ארה"ב. סכום ההשתתפות העצמית לאירוע בפוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי המשרה (D&O) לא יעלה על סך של 700,000 דולר ארה"ב לבנק.
- ביום 20 במרץ 2023, אישר דירקטוריון הבנק חידוש פוליסת ביטוח לדירקטורים ולנושאי משרה בבנק (כולל בחברות הבת), כפי שיהיו מעת לעת, בהיקף ביטוח של 30 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ו- 60 מיליון דולר ארה"ב לתקופה, וזאת לתקופה של 12 חודשים, החל מיום ועד ליום 1 באפריל, 2023 ועד ליום 31 במרץ, 2024. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 20 במרץ 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-029121), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה. ביום 21 במרץ 2024 ולאחר תאריך המאזן, אישר דירקטוריון הבנק חידוש פוליסת ביטוח לדירקטורים ולנושאי משרה בבנק (כולל בחברות הבת), כפי שיהיו מעת לעת, בהיקף ביטוח של 30 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ו- 60 מיליון דולר ארה"ב לתקופה, וזאת לתקופה של 12 חודשים, החל מיום ועד ליום 1 באפריל, 2024 ועד ליום 31 במרץ, 2025. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 21 במרץ 2024 בסמוך לאחר פרסום דוח זה אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.
- בהמשך להחלטת הדירקטוריון הנ"ל, אישר הדירקטוריון בישיבתו הנ"ל, כי התקשרות הבנק בפוליסת ביטוח נושאי משרה תחול גם על מנכ"ל הבנק וכן על נושאי משרה שהם קרוביהם של בעלת השליטה המכהנים בבנק במועד החלטה זו, וכי תנאי ההתקשרות עמם זהים לתנאי ההתקשרות של שאר נושאי המשרה בבנק, ההתקשרות הינה בתנאי שוק, ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכושו או התחייבויותיו.

עסקאות התקשרות הבנק עם הדירקטורים ועם נושאי המשרה שלו (כולל בחברות הבנות), כפי שיהיו מעת לעת, לפי העניין, באשר לביטוחם בפוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה (O&D) הן לטובת הבנק.

כתבי שיפוי

לפרטים בדבר כתבי שיפוי שהבנק העניק לנושאי המשרה בבנק, לרבות דירקטורים, ראו סעיף 9.2 למדיניות תגמול לנושאי משרה שצורפה לדוח זימון אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 21 באפריל 2021 (מס' אסמכתא: 2021-01-067686), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

ביום 6 באוקטובר 2022, אישרה מחדש האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק הענקת כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם, לתקופה של שלוש שנים שתחילתה ביום 9 באוקטובר 2022. לפרטים ראו דוח מיידי על זימון אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 29 באוגוסט, 2022 (מס' אסמכתא: 2022-01-109954), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

פטור לפי סעיף 259 לחוק החברות

ביום 13 במאי, 2021 אישרה אסיפת בעלי מניות הוספת תקנה 1ז84 לתקנון הבנק בעניין פטור; עדכון מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק, בין היתר בעניין הוספת הוראת פטור לכל נושאי המשרה ולרבות כל הדירקטורים בבנק; וכן הענקת כתב פטור לכל נושאי המשרה ולרבות כל הדירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת (ובכללם אלו שימונו בעתיד), לרבות המנכ"ל המכהן ו/או מנכ"ל שיכהן מעת לעת (וכזה שימונה בעתיד) ולרבות דירקטורים בבנק שהינם ו/או קרוביהם בעלי שליטה בבנק. לפרטים ראו דוח מיידי משלים בדבר זימון אסיפה שפרסם הבנק ביום 21 באפריל, 2021 (מס' אסמכתא: 2021-01-067686) וכן דוח מיידי על תוצאות אסיפה שפרסם הבנק ביום 18 במאי, 2021 (מס' אסמכתא: 2021-01-085776), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה. לפרטים נוספים ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים.

ביום 21 במרץ 2024, לאחר אישור ועדת התגמול מיום 10 במרץ 2024, אישר הדירקטוריון הארכה של כתבי הפטור כאמור לדירקטורים בבנק שהינם ו/או קרוביהם בעלי שליטה בבנק, לתקופה של שלוש שנים נוספות, שתחילתה ביום 13 במאי 2024, באותם התנאים של הפטור שאושר ליתר נושאי המשרה ובכלל זה לדירקטורים האחרים בבנק. על אף האמור לעיל, הפטור הנ"ל לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא המשרה בחברה יש בה עניין אישי. כמו כן ועל אף האמור לעיל, הבנק אינו רשאי לפטור מראש דירקטור מאחריותו כלפיו עקב הפרת חובת הזהירות ב"חלוקה" (כהגדרת מונח זה בחוק החברות. והכל ,מהנימוקים המפורטים בסעיף 2 על סעיפיו הקטנים המפורטים לעיל. להלן נימוקי הדירקטוריון:

1. הענקת הפטור לנושאי משרה כולל לדירקטורים בבנק הינה בהתאם ובכפוף לחוק החברות, הקובע כי חברה רשאית להעניק פטור לנושאי המשרה בה מאחריותו, כולה או מקצתה, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות כלפיה, אם נקבעה הוראה מתאימה בתקנון ובכפוף לסייגים שנקבעו בחוק החברות;
2. הגנה זו הינה פרקטיקה מקובלת שבנקים בפרט וחברות ציבוריות בכלל מבקשים להעניק לנושאי המשרה, והדירקטורים הפועלים מטעמם, וזאת על מנת לאפשר לנושאי המשרה והדירקטורים לפעול לטובת הבנק בידיעה כי גם אם תיפול טעות בשגגה תחת ידם, תוענק להם ההגנה בהתאם למגבלות חוק החברות והדין.
3. כמו כן, בהתחשב בהיקף ובמגוון הפעילות של הבנק ומורכבותו, הסיכונים והחשיפות הכרוכים בפעילות זו והחובות והאחריות המוטלות על דירקטורים בבנק ובהם הדירקטורים שהינם מקרב בעלי השליטה ו/או קרוביהם, הענקת פטור תאפשר לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם בבנק להמשיך ולמלא את תפקידם כראוי וליצור סביבת עבודה נאותה ומוגנת, תוך הבטחת עצמאותם והפעלת שיקול דעת חופשי; וכן תסייע למילוי תפקידיהם וחובותיהם על פי דין בין היתר בהתחשב בסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק ובאחריות האישית המוטלת עליהם כמו על הדירקטורים האחרים בבנק.
4. הענקת פטור הינה הגנה מקובלת בשוק בכלל ובענף הבנקאות בפרט בהתאם ובכפוף למגבלות הדין. לפיכך ולמעלה מהצורך, ועדת התגמול קבעה כי קיום הליך תחרותי או הליך אחר כנדרש על פי סעיף 117(ב1) לחוק החברות אינו רלוונטי לצורך הענקת כתב פטור לדירקטורים שהינם ו/או קרוביהם בעלי שליטה.
5. ההחלטה בדבר הענקת כתבי פטור לדירקטורים שהינם ו/או קרוביהם בעלי שליטה בבנק אינה מהווה "חלוקה" כהגדרתה בחוק החברות.
6. לאור כל השיקולים והנימוקים המפורטים לעיל, ועדת התגמול בדעה כי ההחלטה בדבר אישור ההארכה של כתבי פטור לדירקטורים שהינם ו/או קרוביהם בעלי שליטה בבנק הינה סבירה, ראויה ולטובת הבנק.

אישור הארכת הפטור כאמור כפופה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק ברוב מיוחד בהתאם לסעיף 275(א)(3) לחוק החברות.

גמול שנתי

ביום 28 באפריל, 2022 אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני)(הוראת שעה), תשפ"ב-2022 ולאחר קבלת אישור ועדת ביקורת בישיבתה כוועדת מיום 26 באפריל, 2022 קביעת אמות מידה לתשלום גמול דירקטורים בגין השתתפות בישיבת דירקטוריון או וועדותיו באמצעות תקשורת כהשתתפות בישיבה רגילה וזאת בתקופה שבה התקיים מצב בריאותי מיוחד או מצב חירום בשל נגיף הקורונה. בהתאם להחלטה זו התבצעה בחינה פרטנית של כל דירקטור בנפרד בישיבה באמצעי תקשורת, והוחלט האם לסווגה כ"ישיבה מזכה", בהתאם להצהרות הדירקטורים.

ביום 10 באוקטובר, 2023 אישר דירקטוריון הבנק בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 (להלן: "**תקנות ההקלות**"), את הגדלת הגמול השנתי וגמול ההשתתפות לדירקטורים של הבנק, כך שהגמול השנתי וגמול ההשתתפות יעודכנו ל"סכום המרבי" לפי דרגת ההון העצמי של הבנק במועד ההחלטה – דרגה ד', כקבוע בתוספת השניה ובתוספת השלישית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 (להלן: "**תקנות הגמול**"), בתוספת הפרשי הצמדה על פי תקנות הגמול ובתוספת מע"מ. לפרטים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 10 באוקטובר, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-114684), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

עסקאות שכירות

הבנק שוכר (באמצעות חברה בת בבעלות מלאה) מחברת בת בבעלות מלאה של קרוב של בעל השליטה מחסנים בשטח של 695 מ"ר בירושלים המשמשים לארכיב הבנק. ביום 8 במרץ, 2018 אישרה ועדת הביקורת חידוש הסכם השכירות לתקופה של חמש שנים החל מיום 1 ביולי, 2018 ועד ליום 30 ביוני, 2023 בתמורה כוללת של כ- 1,520 אלפי ש"ח לכל תקופת השכירות (לרבות, דמי אחזקה הכוללים הוצאות חשמל, מים, שמירה וחניה) ובתוספת מע"מ (להלן: "הסכם השכירות").

ביום 27 באוקטובר, 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישורה של ועדת הביקורת, את התקשרות חברת הבת בתוספת להסכם השכירות, לפיו ישכור הבנק (באמצעות חברה בת בבעלות מלאה) שטח נוסף של מחסן בגודל 11 מ"ר (ברוטו) הנמצא בסמוך לשטח ששוכר הבנק המשמש כארכיב הבנק. שכירות המחסן הנוסף הינה החל מיום 1 ביוני, 2022 ועד לתום תקופת השכירות על פי הסכם השכירות כאמור לעיל (30 ביוני, 2023) ובתמורה כוללת של כ- 10,038 ש"ח לכל תקופת השכירות כולל מע"מ וללא הצמדה למדד (לרבות דמי אחזקה הכוללים הוצאות חשמל ומים).

ביום 23 במאי, 2023 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישורה של ועדת הביקורת, את הארכת הסכם השכירות, לפיו ישכור הבנק (באמצעות חברת בת בבעלות מלאה) שטח המשמש את לשכת הסריקה והמערך העורפי של הבנק, לתקופה של 3 שנים נוספות, החל מיום 1 ביולי, 2023 . מדובר בשטח של 695 מ"ר בו נמצא מרכז הסריקה והמערך העורפי של הבנק הדירקטוריון אישר דמי שכירות בסך של כ-39 ש"ח למ"ר, ובסך הכל 29,415 ש"ח לחודש שכירות (לא כולל מע"מ) סכום השכירות לכל תקופת ההתקשרות כ- 1,058,940 ש"ח (לא כולל מע"מ והצמדה למדד).

העסקת קרוב של בעל שליטה

ביום 7 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן, אישרה אסיפת בעלי המניות את עדכון תנאי העסקתה של גב' אריאן גרינהולץ שובל, נכדתם של בעלי השליטה בבנק שהינה קרוב (כהגדרת מונח זה בחוק החברות) של בעלי השליטה בבנק, העובדת בבנק, בתפקיד אנליסטית סייבר ואבטחת מידע, החל מיום 1 בינואר, 2024 ואינה מכהנת כנושאת משרה בבנק. לפרטים ראו דוח מיידי בדבר זימון אסיפה כללית (המהווה גם דוח לפי תקנות ניירות ערך (עסקה בין חברה לבין בעל השליטה בה), התשס"א-2001) שפרסם הבנק ביום 30 בנובמבר, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-131229), וכן דוח מיידי בדבר תוצאות אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 7 בינואר, 2024 לאחר תאריך המאזן (מספר אסמכתא: 2024-01-003324), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

עסקת מסגרת לקבלת שירותי אדריכלות מקרוב של בעל שליטה

ביום 14 ביולי, 2022 וביום 28 ביולי, 2022 אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון, בהתאמה, את התקשרות הבנק בהסכם שירותים לקבלת שירותי תכנון ועיצוב פנים בין הבנק לבין חברת אי.טי.פי ליין בע"מ לתקופה של שלוש שנים. על פי ההסכם תעמיד אי.טי.פי ליין שירותי תכנון ועיצוב פנים לצרכי הבינוי השונים של מתקני הבנק, לרבות התאמות ושיפורים במשרדי המטה והסניפים קיימים. החברה הינה בבעלותם של מר רון גרינהולץ וגב' יעל שובל, שהינה קרובה של בעלי השליטה בבנק. בטרם ההתקשרות, אישרה ועדת הביקורת כי חוות דעת מקצועית שהוצגה בפני הוועדה עומדת בהגדרת "הליך אחר" המחליף הליך תחרותי וזאת בהתאם להוראות סעיף 117 לחוק החברות ונהלי הבנק. בהתאם לחוות דעת זו התקבלה החלטה לאשר את התקשרות הבנק עם אי.טי.פי. ליין בע"מ. עוד אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון כי ההתקשרות אינה "עסקה חריגה", רכישת שירותי אדריכלות נעשית בשגרה במהלך העסקים הרגיל של הבנק ולטובת הבנק; העסקה הינה בתנאי שוק על בסיס חוות הדעת שהוצגה בפניהם וכי סכומה אינו עשוי להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכושו או התחייבויותיו.

חלק ב- פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם (2)

תרשים מבנה אחזקות הבנק

להלן תרשים מבנה אחזקות הבנק בחברות בת ובחברות כלולות נכון ליום 31 בדצמבר 2023.

לפירוט תחומי העיסוק של החברות הבנות והחברות כלולות ראה ביאור 14 לדוח הכספי.

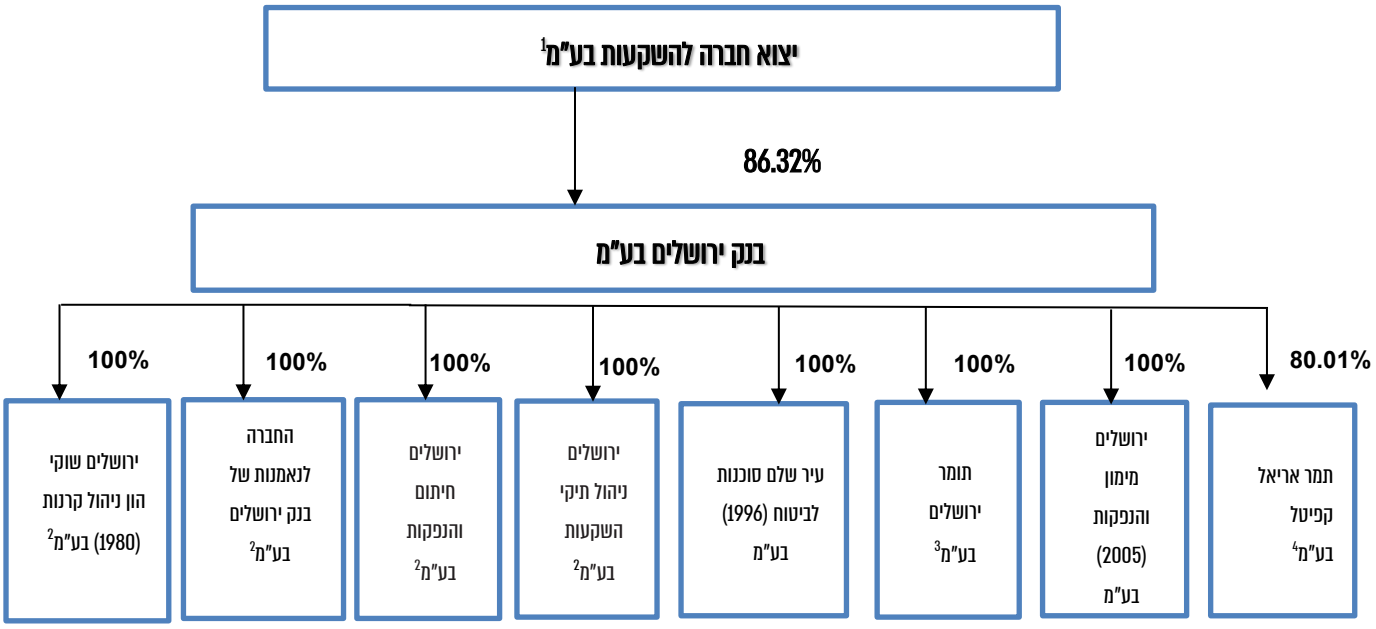

(1) לפירוט בדבר בעלי השליטה בבנק, ראה להלן.

(2) לא פעילה.

(3) למר זלמן שובל החזקה זניחה בחברה כמפורט בתקנות 11-13 לדוח התקופתי.

(4) ביום 25 במאי, 2022 הוקמה תמר אריאל קפיטל בע"מ, שהינה תאגיד עזר בנקאי אשר אליו הועברה פעילות האשראי הצרכני של הבנק, במקביל רכשו חברות מקבוצות הפניקס כ-19.99% ממניות החברה.

(5) לפירוט נוסף ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

בעלי השליטה בבנק

למיטב ידיעת הבנק וכפי שנמסר לו, גב' כנה שובל הינה בעלת השליטה בבנק ומחזיקה ב-74.94% מהון המניות המונפק והנפרע של יצוא חברה להשקעות בע"מ שהינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "יצוא"). ייצוא מחזיקה בכ- 86.32% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק. בנוסף, מחזיקה גב' שובל בכ- 0.34% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק באמצעות החברות: כ. שובל אחזקות בע"מ; אי.סי.סי הון לישראל חברה בע"מ; חברה לנאמנות פיננסית בע"מ ונאמנות חוץ בע"מ שהינן חברות פרטיות שבבעלותה ושליטתה של הגב' כנה שובל.

על פי חוות דעת משפטית שהומצאה לבנק מר זלמן שובל (בעלה של הגב' כנה שובל ודירקטור בבנק) נחשב כבעל שליטה לפי הוראות חוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 (להלן: **"חוק ניירות ערך"**) ולפי הוראות חוק הבנקאות רישוי.

תמצית נתונים עיקריים ממוינים לפי מבנה הקבוצה הבנקאית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	הבנק	חברות בת*	סה"כ מאוחד	הבנק	חברות בת*	סה"כ מאוחד
	ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2022		
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד						
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	134.6	39.4	134.6	163.4	46.1	163.4
הכנסות ריבית, נטו	514.4	217.3	731.7	488.9	106.3	595.2
הוצאות בגין הפסדי אשראי	31.5	101.8	133.3	37.3	41.5	78.8
הכנסות שאינן מריבית	211.5	1.2	160.8	226.4	28.2	224.7
מזה: עמלות	177.6	1.2	123.8	143.1	3.7	116.9
הוצאות תפעוליות ואחרות	546.8	35.1	546.2	496.2	40.3	490.0
מזה: משכורות והוצאות נלוות	235.8	18.5	254.3	202.9	19.0	221.9
נתונים עיקריים מהמאזן						
סך הכל נכסים	22,606.3	5,607.1	21,825.5	19,864.5	5,043.7	18,907.2
מזה: מזומנים ופיקדונות בבנקים	5,157.1	3,956.7	5,157.1	3,360.1	3,297.3	3,360.1
ניירות ערך	1,165.4	-	1,098.8	1,107.2	-	1,043.1
אשראי לציבור, נטו	13,807.9	1,519.6	15,070.2	12,718.7	1,661.7	14,057.5
סך הכל התחייבויות	21,277.1	8,673.7	20,457.7	18,643.3	7,329.8	17,651.2
מזה: פיקדונות מבנקים	196.8	-	196.8	342.9	-	342.9
פיקדונות הציבור	20,241.0	-	16,479.1	17,377.5	-	14,266.8
איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	246.7	3,216.6	3,463.3	242.4	2,435.2	2,677.6
הון עצמי, המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	1,329.2	-	1,329.2	1,221.2	-	1,221.2
נתונים עיקריים על הלימות הון, מינוף וסיולות						
יחס הון עצמי רובד 1			10.5%			10.5%
יחס המינוף			6.0%			6.3%
יחס כיסוי הנזילות			199%			202%

*ללא קיזוז יתרות בין חברתיות הדדיות וללא פעולות איחוד

רכוש קבוע ומתקנים

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2023, ב-232.5 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-189.6 מיליוני ש"ח ב-31 בדצמבר 2022.

כל השטחים בהם מתנהלים עסקי הבנק הינם שטחים בשכירות. נכון ליום 31 בדצמבר 2023, עמדו לרשות הבנק שטחים בהיקף של כ-11,870 מ"ר לעומת 11,415 מ"ר ליום 31 בדצמבר 2022. נכון לסוף שנת 2023 משתרעים משרדי המטה בקריית שדה התעופה על שטח כולל של כ-5,900 מ"ר. יתרת השטח שימש את סניפי הבנק ואגפיו השונים.

הסכם השכירות של מטה הבנק בקריית שדה התעופה נחתם ביום 19 בדצמבר 2010. הסכם השכירות הינו לתקופה של 7 שנים (עד שנת 2018) עם אופציה להארכה שמומשה ל-7 שנים נוספות (עד שנת 2025) ואופציה נוספת ל-7 שנים (עד שנת 2032). יתר הרכוש הקבוע הינו בעיקר עלויות תוכנה, (ראה להלן ביאור 15 לדוחות הכספיים) ציוד וריהוט שמשמשים את הבנק לפעילותיו השוטפות. לפרטים נוספים ראה גם ביאור 15 לדוחות הכספיים.

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסי מקרקעין הדרושים לו בפועל לפעילותו, או שצפוי שידרשו לו בעתיד לפעילותו. הבנק בוחן באופן שוטף את היקפם, מאפייניהם ומיקומם של השטחים הנחוצים לו, על בסיס תכניתו העסקית והתכנית לפריסה הארצית של הסניפים ועורך את ההתאמות הנדרשות.

נכסים בלתי מוחשיים

סימני מסחר ושמות מתחם- הבנק הוא בעל זכויות הקניין הרוחני בסימני המסחר הבאים, הרשומים על שמו אצל רשם סימני המסחר: "בנק ירושלים", "BANK OF JERUSALEM". כמו כן, הבנק הוא הבעלים הרשום של שמות מתחם שונים. בעלות על סימני המסחר מקנה לבנק זכות בלעדית על השימוש בשם המותג ומונעת ממתחרים להשתמש בשם זה ובכך לפגוע בפעילות השיווקית של הבנק. השפעת הבעלות מהותית לפרסום הבנק ותוצאותיו ולתפיסתו של בנק ירושלים כמותג ייחודי. תוקפו של סימן מסחר רשום הינו לתקופה של עשר שנים, אשר לאחר מכן מתאפשר לבעל סימן המסחר לחדשו לתקופות נוספות.

מאגרי מידע – הבנק וחברות בקבוצתו הינם הבעלים של מאגרי מידע רשומים המכילים נתונים בקשר לעסקי הבנק ובלקוחותיו.

מערכות מידע ומחשוב

חטיבת המשאבים של הבנק פועלת לפיתוח מערכות טכנולוגיות מתקדמות ולשיפור מתמיד של המערכות והתשתיות המחשוביות בבנק.

מרכזי מחשוב - מרכז המחשוב הראשי של הבנק נמצא בבניין ההנהלה בקרית שדה התעופה בלוד (אירפורט סיטי). האתר המשני לגיבוי של הבנק נמצא בבניין IBM בנתניה.

מערכות מידע - התמיכה בפעילויות העסקיות של הבנק מתבצעת תוך התבססות על 3 מערכות ליבה:

מערכת מסחרית (BankWare) – לניהול הפעילות המסחרית, משכנתאות במט"ח והספר הראשי.

מערכת משכנתאות (Cav)– לניהול פעילות המשכנתאות בשקלים.

מערכת שוק ההון המרכזית (FMR)– לניהול הפעילות בשוק ההון.

בנוסף, לבנק מגוון של מערכות ואפליקציות נוספות המשמשות לצרכים עסקיים, רגולטוריים, תפעוליים ומידע ניהולי. בשנת 2023 הוטמעו מספר מערכות מידע משמעויתות – תשתית לניהול קמפיינים, תשתית לחתימה דיגיטלית, דיוור דיגיטלי ודואר ירוק.

אינטגרציה וקישוריות - הבנק עובד בארכיטקטורת SOA. בבנק כלי תוכנה (ESB - Enterprise service bus) שמאפשר את האינטגרציה בין מערכות הערוצים למערכות הליבה. שיטת האינטגרציה בין המערכות מבוצעת באמצעות פיתוח services Web באופן מאובטח. הבנק את אימץ את מערכת Apigee לטובת חיבור בין אפליקציות ונתונים פנים ארגוניים וחוץ ארגוניים באמצעות API's (API Management) בעזרת המערכת, ניתן לחשוף מידע ושירותים לצרכנים שונים בצורה מאובטחת.

גיבוי והתאוששות מאסון - תוכנית ההמשכיות העסקית של הבנק הינה נגזרת של יעדי הבנק בשעת חירום, תהליכים עסקיים ושירותים חיוניים שהוגדרו בתהליך ה- BIA (Business Impact Analysis). במהלך השנים 2023-2024 ייצא לפועל פרויקט DR Active-Active לשיפור מוכנות הבנק לאירוע אסון וצמצום זמני ההתאוששות.

הגנת הסייבר ואבטחת מידע - אתגרי סייבר ואבטחת מידע נוכחים בחיינו באופן נרחב. ברבעון 4 של השנה התרגשה עלינו מלחמת 'חרבות ברזל' במהלכה התמודד הבנק בהצלחה מלאה עם נסיונות לאתגור מערכי ההגנה שלו. בנק ירושלים כחלק מתכנית רב שנתית, השקיע משאבים רבים גם בשנת 2023 בכדי לספק מעטפת הגנת סייבר ואבטחת מידע מתקדמת עבור לקוחותיו ועובדיו. ובכלל זאת אתגור ושיפור מתמיד של ניטור העסקי לאיתור הונאות ומעילות. ניתן מענה מתקדם להתמודדות עם סיכונים בתהליכי פיתוח מערכות ואפליקציות בהן נעשה שימוש בספריות קוד פתוח (OPEN SOURCE). מיושם מענה מתקדם להתמודדות עם אחד מסיכוני הסייבר המרכזיים, ביצוע טלאי אבטחת מידע ובזמן. עובתה הטכנולוגיה לביצוע pt (testing penatration) אוטומטי למערכות הבנק . הורחב השימוש במערכות מתקדמות נוספות כגון: מערכת מודיעין סייבר הפועלת במרחב האינטרנט (dark, deep, open) לגילוי מידע הקשור בנכסי הבנק ושאינו אמור להיות חשוף, ניטור פעולות במסדי נתונים. חברות ב -'שרשרת האספקה' של הבנק - מבוצעת בחינה מחזורית לכלל ספקי הבנק המהותיים ולשם וידוא כי הם עומדים בסטנדרט אבטחת מידע מספק, התהליך כולל ביצוע סקרים ומבדקים טכניים תוך מתן דגש לתהליך תיקון ליקויים וכן ביצוע נרחב של סקרים במערכות הבנק.

תשתיות מחשוב ומודרניזציה- תשתיות המחשוב של הבנק תומכות במערכות השונות ומספקים מענה. על רקע הרגולציה המתפתחת והשינויים הטכנולוגיים המתקדמים, בוחן הבנק באופן מתמיד את מערכות הליבה. בשנת 2023 אושרה תוכנית מודרניזציה רב שנתית שתקדם את הטכנולוגיה בבנק בצורה משמעותית. כמו כן בוצעו מספר פרוייקטים מהותיים בתשתיות המחשוב ובחדרי המחשב, לרבות שדרוג מערכות הפעלה, גרסת מערכת CRM, בסיסי הנתונים ועוד, כלל הרכיבים שודרגו והוחלפו על פי תוכנית והוטמעו כמענה לצרכים העסקיים והטכנולוגיים. כמו כן, הוקמו והושמשו תשתיות למערכי הכספות ותחנות הקצה הווירטואליות (VDI). בשנת 2023 פעילים כ-134 כספומטים של הבנק אשר אינם צמודים לסניפי הבנק.

ענן – במהלך שנת 2023 יצא לדרך פרוייקט משמעותי שמהותו היא תשתית חיבוריות מאובטחת לענן שתאפשר לבנק לצרוך שירותים בענן במגוון דרכים (כשירות או כפלטפורמה). הפרוייקט יימשך בשנת 2024.

ניהול ספקים - הבנק נישען על מערכות שונות כולל מערכות הליבה שפותחו ומתוחזקות על ידי חברות שונות. הבנק מקפיד על התקשרות נאותה עם כלל הספקים החיצוניים של טכנולוגית המידע, על מנת להבטיח תקינות המערכות, רציפות פעילותן ושדרוגן הטכנולוגי והפונקציונאלי. יחסי הבנק מעוגנים בהסכמים פרטניים מול כל ספק וספק המפרטים את חובות הספק למול הבנק (כולל Service Level Agreement) וכן את חובות הבנק כלפי הספק. לבנק יש תלות בספקי התוכנה של המערכת המסחרית ושל מערכת המשכנתאות של הבנק. לנושא שוק ההון הבנק מקבל שירותים מלאים מחברת FMR ותלוי בה בהקשר זה. קודי המקור והתיעוד של תוכנות אלו מופקדים בנאמנות בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים. הבנק מסתמך על תשתיות טכנולוגיות של IBM, EMC, ORACLE, VMWARE ו-MICROSOFT.

היקף ההשקעה - לפרטים אודות היקף השקעה ראה בדוח הדירקטוריון טבלה 14 –הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיות מידע.

הון אנושי

להלן תרשים המבנה הארגוני של הבנק:

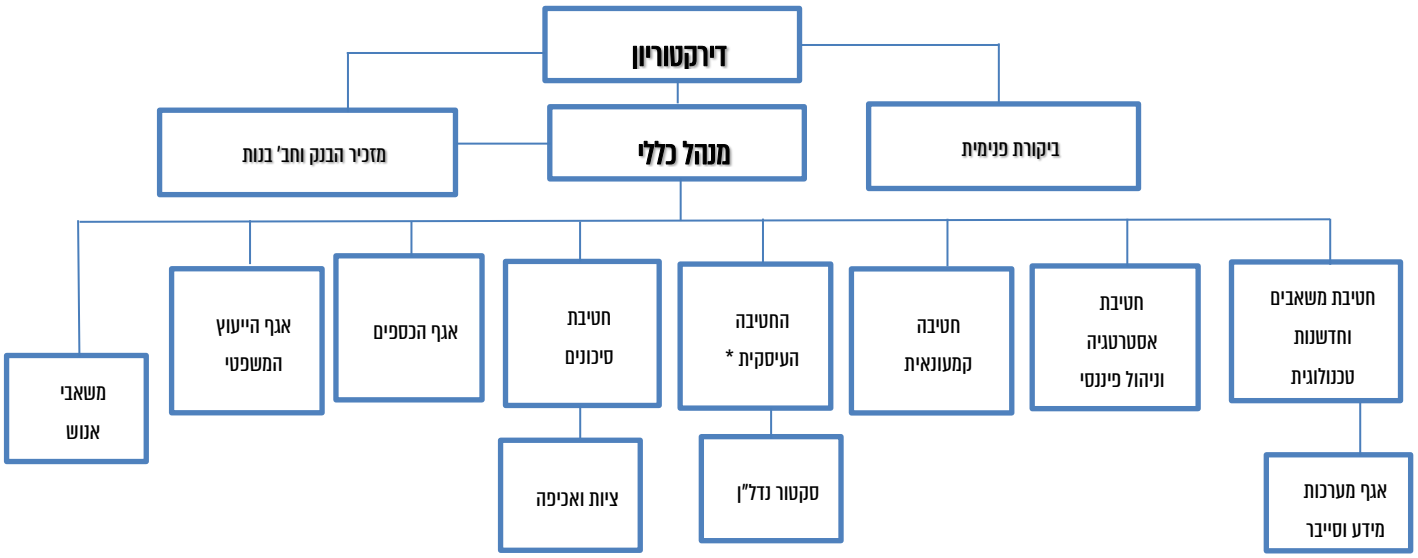

מצבת כוח אדם[1]

להלן פירוט מספר המועסקים בבנק ובחברות הבנות שלו:

	לסוף שנת		ממוצע שנתי	
	2023	2022	2023	2022
מספר העובדים:	644	627	638	615
מזה במיקור חוץ [2]	28	30	27	30
מספר המשרות:	-	-	-	-
בשעות רגילות	638	623	632	611
בשעות נוספות	15	15	17	19

* עד ליום 31 בדצמבר, 2023 נקראה החטיבה העיסקית " חטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים".

(1) הדיווח לא כולל את עובדי מוקד הבנק המועסקים במיקור חוץ באמצעות ספק חיצוני, עובדי ניקיון ושמירה וכן עובדים המועסקים באמצעות ספקי שירותים להחלפה זמנית של עובדי בנק או לפרויקטים.

(2) בסעיף מיקור חוץ נכללו עובדים המועסקים דרך חברות כח אדם, בתי תוכנה וחברות אחרות המעניקות שירותים לבנק, מהן נשכרים עובדים מסוימים לתפקידים ספציפיים.

לפירוט בדבר המשרות במגזרי הפעילות השונים ראה בפרק מגזרי פעילות לדוח זה.

רוטציה וחופשה

הבנק פועל בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא רוטציה, ורואה ברוטציה של בעלי תפקידים רגישים מרכיב חשוב בתהליכי הבקרה הפנימיים בארגון. במקרה בו לא ניתן לקיים ניוד בין בעלי תפקידים מיישם הבנק בקרות מפצות. במהלך שנת 2023 נוידו 44 עובדים, 1 מהם בעל תפקיד רגיש. במהלך שנת 2022 נוידו 55 עובדים, 3 מהם בעלי תפקידים רגישים. הבנק קבע יעד ניצול ומגבלת צבירה לניצול חופשה פרטני לעובדי הבנק ומנהל מעקב פרטני אחר העמידה ביעד.

מדיניות תגמול

לפרטים אודות: מדיניות תגמול לנושאי משרה, מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה, הגופים המפקחים על התגמול בבנק, תכנון ומבנה התהליכי התגמול, תיאור הדרכים בהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול והקשר בין ביצועים במהלך תקופת מדידת הביצועים לבין רמות התגמול ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים. בשנת 2023, בהמשך לתיקון לחוק שכר שווה לעובד ולעובד, תשנ"ו 1996, ערך הבנק דו"ח בחינת פערי שכר בין גברים לנשים בקבוצות עיסוק דומות, נמסר המידע לעובדים ופורסם דו"ח פומבי (המופיע באתר הבנק). ניתוח סטטיסטי שערך הבנק מצא כי למגדר השפעה חלשה ולא מובהקת על השכר, ביחס למשתנים מסבירים אחרים בעלי השפעה מהותית על השכר (דרג ניהולי, תפקיד, השכלה, ותק).יצויין כי היקף העובדים המצומצם בבנק מקשה על יצירת קבוצות הומוגניות לבחינת פערי שכר.

לפרטים בדבר תוכנית תגמול למנכ"ל וליו"ר ראה בביאור 33 לדוחות הכספיים.

תיאור הסכמי העסקה

בחודש מרץ, 2024 ולאחר תאריך המאזן, נחתמו מספר הסדרים קיבוציים בין הנהלת הבנק לוועד העובדים של הבנק, המעגנים את מרבית תנאי העסקתם של כל עובדי הבנק, למעט נושאי משרה ועובדים מרכזיים. ההסדרים הקיבוציים נחתמו לתקופה של ארבע שנים, עד ליום 31 בדצמבר, 2027.

כ-67% מעובדי הבנק מועסקים בהסכמי עבודה אישיים, המסדירים את תנאי העסקתם בבנק, בנוסף להסדרים הקבועים בהסדרים הקיבוציים. אחת לשנה נבחן עדכון תנאי העסקתם, וזאת על פי תרומתו הדיפרנציאלית של העובד לבנק ובהתאם להמלצות המנהלים. הסכמי העבודה האישיים נחתמים עם כל עובד בנפרד, בהתאם לשכר ולהסדר ההטבות הסוציאליות שסוכמו עמו באופן פרטני.

תנאי העסקתם של כ-33% מעובדי הבנק מוסדרים בהסכם שנחתם עם ועד העובדים בבנק המסדיר את תנאי העסקתם ואת הקידום בשכרם (הסכם עובדי דרגות). בנוסף לתנאים הקבועים בהסדרים הקיבוציים ההסכם מתעדכן אחת לשנתיים בהסכמה עם ועד העובדים וזאת בתוספת בכתב שנחתמת בין ההנהלה לוועד העובדים. עדכון זה כולל תוספות שכר על שכר הבסיס והנלווים לו, ולוקח בחשבון את שיעור עליית מדד המחירים לצרכן בתקופה נשוא העדכון. בנוסף, עורך הבנק אחת לשנה דיוני דרגות אישיים לעובדים האמורים על פי תרומתו הדיפרנציאלית של העובד לבנק ובהתאם להמלצות המנהלים.

לפרטים נוספים ראה ביאור 22 לדוחות הכספיים.

פיתוח המשאב האנושי

הבנק מתמקד בהשקעה ערכית בעובדים לצד פיתוח העובדים וההון האנושי.

הבנק מפתח מגוון מסלולי למידה מובנים פנימיים העוסקים בליבה העסקית של הבנק, בתחום ציות וניהול הסיכונים, ובשיפור כשירות מקצועית ומומחיות בעיסוקים שונים. מסלולי הלמידה, ברמות מומחיות משתנות, משלבים מתודולוגיות למידה שונות לצד תרגול והתנסות מעשית של הלומדים. הבנק שולח את עובדיו להשתלמויות, ימי עיון וכנסים מקצועיים להם השקה לתחומי עיסוקם, ומעודד את עובדיו לצאת ללימודים אקדמאיים בתחומים המשיקים לתחומי פעילותם.

בשנת 2023 בוצעו קורסים להעמקת הידע המקצועי בעיסוקי הליבה הבנקאיים, בדגש על תחום האשראי (שיפור מומחיות והסמכה של יועצי משכנתאות, אשראי מסחרי, לווי פרויקטים לבניה). (בנוסף, בוצעו קורסים וכנסי למידה מקצועיים בנושאי השקעות וגביה. בנוסף פותחו תכני למידה על פי דרישות הרגולציה להדרכה וריענון עובדים בנושאים כגון הלבנת הון, ציות וקונדקט, קוד אתי, אבטחת מידע. הבנק מעודד תהליכי התפתחות אישית ולמידה, והעביר במהלך 2023 הכשרות לשיפור מיומנויות כגון ניהול פרויקטים, הפקת לקחים, יכולת טכנולוגית (רוחבית ומתמחה לעובדי אגף מערכות מידע). הבנק מקיים מסלולי הכשרה לניהול בהתאם לצורך ולמסלולי הקידום הפנויים. בשנת 2023 התקיימו הכשרות מנהלים בחטיבת המשאבים, באגף מערכות מידע , ובסקטור הנדל"ן. כמו כן התקיימה הכשרת מנהלים לסגל א' (מנהלי מחלקות, כפיפי סמנכ"לים). במהלך השנה התקיימו מפגשי למידה למנהלים, אשר כללו תכנים מקצועיים ושיפור מיומנויות. בנוסף, מנהלים בדרגי ניהול שונים במטה ובסניפים זכו לתהליכי אימון פרטניים לשיפור מיומנויות ניהול והנעת עובדים. כיום הבנק קולט לשורותיו בעיקר עובדים אקדמאים, ומעניק מלגות לימודים לעובדים המעוניינים להרחיב השכלתם. נכון לסוף שנת 2022 בבנק 65% עובדים אקדמאים, מהם 15% בעלי תואר שני. שיעור העובדים, שאינם אקדמיים, המחזיקים בהשכלה על תיכונית מכלל עובדי הבנק עומד על 7% ושיעור הלומדים לתואר ראשון עומד על 1%. הבנק מעודד ערבות הדדית בין עובדיו והקים קרן משותפת בינו לבין העובדים לתמיכה בעובדים אשר נקלעו למצוקה כלכלית.

ניהול המשאב האנושי במהלך מלחמת חרבות ברזל

הבנק סיפק מעטפת תמיכה כוללת ונתן מענה מהיר ואישי לעובדים ולבני משפחותיהם אשר מתגוררים בסמוך לאזורי לחימה, פונו מבתיהם, גויסו למילואים או העלו צרכים מיוחדים בעקבות הלחימה.

בין היתר, הבנק העמיד לרשות העובדים מגוון כלים, הרצאות וסדנאות להקלה בהתמודדות הרגשית בשעה הקשה וכן הרחיב את שירות התמיכה הפסיכולוגית לעובדים. מערך התקשורת הפנימית הורחב במגוון פלטפורמות, והמנהלים השתתפו בהכשרות שהתמקדו בחוסן, מנהיגות וניהול בשעת חירום ושמרו על קשר הדוק עם הצוותים.

הבנק הגדיל את תקציב התרומות ומיקדו לטובת תמיכה בתושבי העוטף, אנשי כוחות הביטחון ומשפחות החטופים ומעודד את עובדיו להתנדב ולתרום לקהילה במגוון מיזמים מתוך הכרה ביתרונותיה להפגת מתח וליצירת תחושת שליחות וסיפוק. במסגרת האמור, מכיר הבנק בשמונה שעות התנדבות חודשיות כשעות עבודה.

עבודה היברידית

במטה הבנק מיושם מודל הפעלה היברידי, המשלב עבודה מהמשרד ומהבית, ומאפשר לבנק התאמה לשוק העבודה המשתנה ושימור יכולות ההמשכיות עסקית. בשנת 2023 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות עבודה היברידית במסגרתה נקבע מודל ההפעלה, ניהול סיכוני עבודה מרחוק ונאותות מסגרת העבודה הכוללת לעובדי הבנק.

נושאי משרה ומורשי חתימה

נכון ליום 31 בדצמבר 2023 מכהנים בבנק 11 נושאי משרה (שאינם דירקטורים) בחוזים אישיים. בבנק 223 מורשי חתימה, 10 בסניפים, ו- 213 במטה. לפרטים לגבי נוספים לגבי נושאי משרה בתקופת הדוח ראה בפרק נושאי משרה בכירה לעיל.

הסכמים מהותיים

להלן תיאור תמציתי של עיקרי ההסכמים אשר עשויים להיחשב כמהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר הבנק צד להם, או שלמיטב ידיעתו הוא זכאי לפיהם, כולל הסכמים שהיו בתוקף בתקופה המתוארת בדוח שנתי זה או שהשפיעו על פעילות הבנק באותה תקופה.

1. הסכמים עם ממשלת ישראל להעמדת הלוואות - לבנק הסכם מסגרת עם ממשלת ישראל להעמדת הלוואות באחריות הממשלה (כולל הסדרת ביצוען וגבייתן) לזכאי משרד הבינוי והשיכון. ההסכמים קובעים כי הבנק זכאי לקבל עמלות בשיעורים שונים שנקבעו בהסכמים כאמור וכן השתתפות בהוצאות גביה. הסכם המסגרת האחרון נחתם בחודש יולי 2004, תוקפו לשנתיים והוא מתחדש מאליו בכל פעם לתקופה נוספת של שנה אחת, אלא אם מי מהצדדים יודיע על סיום ההסכם 4 חודשים לפני תום תקופתו.

בנוסף, חתם הבנק בחודש מאי 2008, הסכם עם ממשלת ישראל המתייחס להלוואות שיועמדו לזכאי משרד הבינוי והשיכון ממועד החתימה על הסכם זה ואילך. ההלוואות שיועמדו לזכאים על פי הסכם זה הינן ברובן מכספי הבנק ועל אחריותו ומיעוטן מכספי המדינה ועל אחריותה. הבנק זכאי לקבל מהמדינה סבסוד בגין ההלוואות שנתן מכספי הבנק וכן עמלות בשיעורים שונים בגין ההלוואות שנתן מכספי המדינה. תוקפו של ההסכם הוא לשנה והוא מתחדש מאליו בכל פעם לתקופה של שנה נוספת אלא אם מי מהצדדים הודיע על סיום ההסכם 3 חודשים לפני תום תקופתו.

2. הסכם עם בנק לאומי לישראל בע"מ - לבנק הסכם עם בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") מיום 10 לדצמבר 2017 אשר החליף את ההסכם הקיים מיום 15 בנובמבר 1998, לפיו מקבל הבנק מבנק לאומי שירותי סליקה למסמרים המוצגים בבנק וממסרים המשוכים על הבנק באמצעות מסלקת בנק לאומי, תמורת עמלות שנקבעו בהסכם.

3. הסכם עם חברת כרטיסי אשראי - לבנק הסכם עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ("כאל") מיום 8 באוגוסט 2002, אשר משקף את מערכת היחסים במסגרת שיתופי הפעולה בין הבנק לבין כאל, לרבות לעניין חלוקת האחריות בין חברת כרטיסי האשראי לבנק, והתנאים המסחריים בין הצדדים.

4. שיפוי נושאי משרה - הבנק מעניק לנושאי המשרה בבנק ובחברות הבת שלו התחייבות לשיפוי בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות הקשורות לרשימת אירועים שצורפה כנספח לכתב ההתחייבות (להלן: "כתב התחייבות לשיפוי"). פרטים בדבר התחייבות זו ראו בפרק שכר נושאי משרה לדוח זה.

ביום 3 באוקטובר 2019, אישרה מחדש האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק הענקת כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות ענין אישי בהענקת כתבי התחייבות לשיפוי להם, לתקופה של שלוש שנים נוספות, באותם תנאים של כתבי התחייבות לשיפוי הנוכחים שאושרו בחודש אוקטובר 2013 כאמור לעיל לכל יתר נושאי המשרה ובכלל זה לדירקטורים האחרים ולדירקטורים האמורים. לפרטים נוספים ראה בפרק שכר נושאי משרה לדוח זה וכן דיווחים מיידיים של הבנק מיום 28 באוגוסט, 2019 ומיום 3 באוקטובר, 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-089374 ו- 2019-01-085749, בהתאמה).

ביום 6 באוקטובר 2022, אישרה מחדש האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק הענקת כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות ענין אישי בהענקת כתבי התחייבות לשיפוי להם, לתקופה של שלוש שנים נוספות, שתחילתה ביום 9 באוקטובר 2022 (המועד בו יחלפו 3 שנים מהמועד בו אושרו כתבי השיפוי למר זלמן שובל ומר גדעון שובל), באותם תנאים של כתבי התחייבות לשיפוי הנוכחים שאושרו ביום 9 לאוקטובר 2013 לכל יתר נושאי המשרה ובכלל זה לדירקטורים האחרים ולדירקטורים האמורים. לפרטים נוספים ראה בפרק שכר נושאי משרה לדוח זה וכן דיווחים מיידיים של הבנק מיום 29 באוגוסט 2022 ומיום 6

באוקטובר 2022 (מס' אסמכתא: 2022-01-109954 ו-2022-01-124801, בהתאמה). לפרטים בדבר מתן התחייבות לפטור נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו ראו פרק עסקאות בעלי שליטה לדוח זה להלן.

5. פטור לנושאי משרה

לפרטים בדבר מתן התחייבות לפטור נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו ראו פרק עסקאות בעלי שליטה לדוח זה להלן.

6. הקמת תאגיד עזר תמר אריאל קפיטל בע"מ, לריכוז פעילות האשראי הצרכני - בהתאם לתוכנית האסטרטגית של הבנק, אשר במרכזה צמיחה מבוקרת תוך התמקדות, בין היתר, בפיתוח הפעילות הקמעונאית של הבנק פנה בנק ירושלים לבנק ישראל וקיבל היתר להקמת תאגיד עזר בנקאי, אשר ירכז את פעילות האשראי הצרכני של הבנק. הבנק מספק לחברה הבת את כל שירותי ניהול ותפעול הנדרשים לפעילותה והתקשר עימה בהסכם לפיו יעמיד הבנק לחברה הבת מימון לשם רכישה של אשראי צרכני עתידי כחלק מהפעילות המועברת. ביום 16 בנובמבר, 2021, קבוצת הפניקס חתמה עם הבנק על הסכם להשקעה של חברות מקבוצת הפניקס בהון החברה הבת, וזאת כנגד הקצאה של כ-19.99% מהון המניות של החברה הבת. נכון למועד פרסום הדוח, בחברה הבת מנוהלים כ-1.7 מיליארד ש"ח אשראי צרכני שניתן ללקוחות הבנק.

7. לפרטים בדבר הסכמים המסדירים את התקשרות הבנק עם ספקי מיחשוב מהותיים, ראה בפרק "נכסים בלתי מוחשיים" לעיל.

רישוי חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק

הבנק הינו בנק מסחרי, חברה ציבורית שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, חבר הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, חבר מסלקת הבורסה ומסלקת המעו"ף וחלים עליו עקב כך כל הדינים הרלוונטיים.

לבנק רישיון בנק, על פי סעיף 10 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. על פי רישיון הבנק חלות עליו המגבלות הבאות: הבנק לא ישלוט ולא יהיה בעל עניין בתאגידים מכל סוג שהוא, בארץ או בחו"ל, למעט תאגידי עזר, ללא אישור המפקח, לתאגיד מסוים או לסוג של תאגידים. האמור לעיל לא יחול על תאגידים שהבנק החזיק בהם כדין ערב מתן הרישיון, וההחזקה הינה על פי התנאים שנקבעו.

כמו כן על פי רישיון הבנק, מינוי יושב ראש דירקטוריון ומנהל כללי טעונים אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים.

יובהר כי דרישות הרישיון לעניין שליטה בתאגידי עזר ואישור כהונת יו"ר ומנכ"ל, הינן דרישות הנכללות כיום בחקיקה הבנקאית ומתייחסות לכלל התאגידים הבנקאיים.

הוראת בנק ישראל לבנק הינה כי הבנק רשאי לבצע עסקאות אופציות ופורוורד בין שערי מטבעות או שערי ריבית אך ורק לצורך גידור. עסקאות שאינן למטרת גידור טעונות אישורו המוקדם של בנק ישראל. פעילות הבנק כפופה לחוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותו של הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, השימוש בנכסי הבנק, אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור והפעילות המותרת לחברות בנות של הבנק ותנאי השליטה והבעלות בהן.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, דיני ניירות ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח). עמלות הבנקים, ובכללם בנק ירושלים, מפוקחות על-ידי בנק ישראל. כמו כן, בנק ישראל קבע תעריפונים אשר בהם פורטה רשימת השירותים שבגינם בנקים יהיו רשאים לגבות עמלות, וכן אופן חישוב עמלות אלו.

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על הבנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה, קיימת חקיקה שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, וחוקי מס שונים. פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון והממונה על הגבלים עסקיים. הבנק וחברות הבת שלו פועלים בהתאם לחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין.

במסגרת החקיקה, נקבעה בחלק מהחוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות חוק והוראות חקיקת משנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

רישיונות לפעילות חברות הבת

לעיר שלם, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, רישיון לסוכן ביטוח תאגיד על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א 1981. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים, עיר שלם רשאית לעסוק רק בשיווק פוליסות ביטוח חיים ופוליסות ביטוח מבנה, אגב הלוואות לדיור הניתנות על-ידי הבנק (מגבלה זו אינה חלה לגבי ביטוח שנעשה לפני ה 1- בינואר 2006).

חקיקה ותקינה אמריקאית

בשנת 2011 נחקק בארה"ב חוק ה-FATCA - The Foreign Account Tax Compliance Act לפיו נדרשים המוסדות הפיננסיים בעולם לזהות את כל לקוחותיהם האמריקאים ולהעביר דיווח לגבי נתוני לקוחות אלו למס הכנסה האמריקאי (ה-IRS). בחודש ינואר 2013, התפרסם הנוסח הסופי של התקנות המסדירות את הנושא ואשר נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2014.

הבנק מיישם את הוראות החוק והוראות המפקח על הבנקים, ובכלל זה נרשם הבנק באתר ה-IRS. ביום 1 ביולי 2014 נחתם הסכם בין מדינת ישראל לבין משרד האוצר האמריקאי ליישום הוראות ה-FATCA אשר מסדיר העברת מידע לגבי חשבונות המוחזקים בישראל על ידי אזרחי או תושבי ארצות הברית לרשויות המס בארצות הברית, באמצעות רשות המיסים בישראל (להלן: "הסכם ה- FATCA").

ביום 16 ביולי, 2016 חוקק תיקון מס' 227 לפקודת מס הכנסה וביום 4 באוגוסט, 2016 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום הסכם הפטקא), אשר החילו על תאגידים בנקאיים חובות מכוח הסכם ה-FATCA, ובין היתר חובת העברת מידע לרשות המסים, על מנת שזו תוכל להעבירו לרשות המסים האמריקאית.

בהתאם למדיניות הבנק, הבנק נמנע ממתן כל ייעוץ או סיוע בנושא מיסוי, ובכלל זה יעוץ הקשור לאופן זיהוי החשבון כאמריקאי או בקשר עם מיסוי אמריקאי, ובכלל זה כל עצה בנוגע ל-FATCA.

כמו כן, לאור החקיקה הקיימת בארצות הברית, מוסדות פיננסיים שאינם בעלי רישיון אמריקאי מתאים, מנועים מלתת את מגוון השירותים בניירות ערך ללקוחות שהינם תושבי ארצות הברית. לפיכך, נדרש בנק ירושלים לתת שירותים בניירות ערך ללקוחותיו שהינם תושבי ארצות הברית רק במגבלות החקיקה האמריקאית בנושא זה.

חילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים –OECD – Standards For Automatic Exchange of Financial Account Information

ארגון ה – OECD פרסם נוהל לחילופי מידע אוטומטי לגבי חשבונות פיננסיים בין מדינות (להלן: "התקן"). תקן זה נבנה ברוח ה- FATCA האמריקאי ונועד להגביר את השקיפות והפיקוח על דיווחי המס של תושבי מדינות ה – OECD התקן האמור מורכב ממודל ה-CRS המטיל חובות זיהוי ודיווח על מוסדות פיננסיים לגבי חשבונות המתנהלים אצלם, וממודל -CAA המהווה את הבסיס להסכמים המשפטיים שיחתמו לעניין זה בין המדינות. ביום 21 ביולי 2014 פרסם ה – OECD מדריך ליישום התקן.

ביום 24 לנובמבר 2015 הצטרפה ישראל לאמנה המולטילטרלית בדבר סיוע מנהלי הדדי בענייני מס. ביום 13 במאי 2016 חתם מנהל רשות המיסים, על הצטרפותה של ישראל להסכם רשויות מוסמכות ליישום האמנה המולטילטרלית לחילופי מידע אוטומטי הנוגע למידע פיננסי וליישום האמנה המולטילטרלית לדיווח בין מדינתי.

לצורך יישום התקן, חוקק ביום 26 בנובמבר 2015 חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 207), אשר הסמיך את משרד האוצר לחתום על ההסכמים עם המדינות האחרות, לחייב את הגופים הפיננסיים להעביר את המידע לרשות המיסים, ולהעביר בעצמו את המידע למדינות שהתקשרו על מדינת ישראל בהסכמי הדדיות לשיתוף במידע.

בראשית חודש ינואר 2019 תוקנו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019 (להלן: "תקנות ה-CRS"). לפי תקנות אלו נדרש התאגיד הבנקאי להעביר לרשות המסים מידע בדבר חשבונות של תושבי חוץ, במדינות בנות דיווח, על מנת שזו תוכל להעבירו למדינות עימן התקשרה מדינת ישראל בהסכם לשיתוף מידע הדדי.

ההתקנות, הסכם והתקן האמורים מסדירים בין היתר את סוג המידע שהמדינות תעברנה, מועד העברת המידע, והגופים הפיננסיים עליהם תחול חובת העברת המידע לרשויות המס. מועד תחילת היישום של ההסכם והתקן הינו בינואר 2017 כאשר הדיווח הראשון על ידי מדינת ישראל דווח בשנת 2019.

תיקון מספר 13-2016 לקודיפיקציה של ה-FASB בדבר מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי, הפרשות להפסדי אשראי צפויים CECL –Current Expected Credit Loss

שינוי זה בוצע בארה"ב כחלק מהליך הפקת לקחי המשבר הפיננסי הגלובלי. מטרתו לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי, באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות ההפרשות, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, ושמחזק את הקשר בין האופן בו מנוהלים סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים.

בהתאם למודל ה-CECL יש להכיר בהפרשה להפסדי אשראי כך שהעלות המופחתת של המכשיר הפיננסי תשקף את הסכום אותו צופה הבנק לגבות. ההפרשה תתבסס על הפסדי האשראי החזויים לאורך כל חיי הנכס וכן על איכות אשראי לפי מועדי בציר העמדת ההלוואות (vintage), נתונים אלו עשויים לכלול לדוגמא את מאפייני כל הלוואה, מועד יצירתה ופירוט המועדים והסכומים בקרות שינויים בסיווג, ארגונים מחדש, מחיקות חשבונאיות, וגביות של סכומים שנמחקו חשבונאית. בנוסף באומדן הפסדי האשראי נדרש לשקף תחזיות באשר לאירועים כלכליים עתידיים. עבור תקופות עתידיות לגביהן לא ניתן לבצע תחזיות.

התיקונים בעדכון זה יחולו בארה"ב מתקופות שנתיות המתחילות לאחר יום 15 בדצמבר 2019.

ביום 30 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר המשלב בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים, לרבות כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 326 בקודיפיקציה בדבר "מכשירים פיננסיים – הפסדי אשראי" (Current Expected Credit Loss). לפרטים נוספים ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל

עדכוני החקיקה ו/או הוראות בנק ישראל שהינם ספציפיים למגזרי הפעילות השונים תוארו בפרקים הרלוונטיים בדוח זה. בנוסף, הוראות חוק ורגולציה אשר חלות על הבנק, ובכלל זה הוראות אשר התקבלו עד מועד פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת 2023 תוארו בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2023.

סקירה של עדכוני הרגולציה נכללת במסגרת ביאור 37 לדוחות הכספיים.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי הפעילות הפיקוחיים- פרטים נוספים

הבנק מספק מגוון שירותים בנקאיים בחמישה מגזרי פעילות עיקריים. מגזרי הפעילות של הבנק סווגו בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים לפי סוגי הלקוחות הנכללים בכל אחד מהמגזרים ואינם תואמים בהכרח את המבנה הארגוני של הבנק. גישת ההנהלה לפילוח פעילות הבנק אינה שונה מהותית מגישת פילוח המגזרים הפיקוחית.

פירוט אודות תוצאות הפעילות של מגזרי הפעילות השונים וניתוח הפעילות העסקית בהן ניתן לראות בפרק מגזרי פעילות בדוח הדירקטוריון והנהלה וכן בביאור 28 לדוח הכספי.

להלן מספר ממוצע של משרות ישירות שיוחסו למגזרי פעילות:

מגזרים	2023	2022
משקי בית	386	366
בנקאות פרטית	7	7
עסקים קטנים וזעירים	32	26
עסקים בינוניים וגדולים*	12	9
גופים מוסדיים	4	3
ניהול פיננסי	7	8
סך הכל משרות ישירות	**448**	**419**

*מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

מגזר משקי בית

במסגרת מגזר משקי הבית מספק הבנק מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים עבור אנשים פרטיים(למעט אלו המיוחסים למגזר "בנקאות פרטית"). המוצרים העיקריים העומדים לרשות לקוחות הבנק במסגרת מגזר פעילות זה כוללים: הלוואות לרכישת דירת מגורים, הלוואות לכל מטרה בביטחון דירת מגורים, הלוואות צרכניות, כרטיסי אשראי וכרטיסי חיוב, חשבונות עו"ש, פיקדונות וחסכונות ופעילות בשוק ההון בניירות ערך.

מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר פעילות זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפי הבנק, באמצעים דיגיטליים ועל ידי מוקד הלקוחות של הבנק, לרבות שירותי ה-Interactive Voice Response .

מגזר זה מחולק לשני תתי מגזרים: הלוואות לדיור ו-אחר.

להלן תיאור המוצרים והשירותים המרכזיים המוצעים במסגרת תת מגזר הלוואות לדיור:

מתן הלוואות לדיור, לכל מטרה כנגד שעבוד דירת מגורים ולקבוצות רכישה לתקופות ארוכות בבסיסי הצמדה שונים ועל פי מגוון מסלולי ריבית הנקבעים על פי סוג ההלוואה, העדפות הלקוח, יכולת ההחזר של הלווה ובהתאם למגבלות בנק ישראל על הלוואות לדיור.

מתן שירותים נלווים של ביטוח חיי לווים ובביטוח נכס אגב משכנתא, הניתנים בהתאם להוראת המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים באמצעות עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק (להלן: "עיר שלם").

להלן תיאור המוצרים והשירותים המרכזיים המוצעים במסגרת תת מגזר "אחר":

הלוואות צרכניות סולו לזמן קצוב, כרטיסי אשראי וכרטיסים נטענים (PREPAID), שרותי עו"ש, פיקדונות וחסכונות, שירותי ני"ע – ביצוע קניה ומכירה ותפעול של עסקאות בניירות ערך ובנגזרים בארץ ובחו"ל וייעוץ השקעות – מתן שירותי ייעוץ בניירות ערך באמצעות יועצים מורשים.

אחד מהיעדים העיקריים העומדים בבסיס התכנית האסטרטגית של הבנק, הינו פיתוח והרחבה של מגזר משקי הבית באמצעות מכירת מוצרים פיננסים משלימים ללקוחות כל הבנקים, ללא תלות בבנק בו מנוהל חשבון העו"ש העיקרי של הלקוח.

להלן עיקרי התכנית האסטרטגית של הבנק במגזר פעילות זה:

- מתן משכנתאות התואמות את צרכיו וטעמיו האישיים של הלקוח תוך התמקדות באפיקים בעלי רווחיות תואמת סיכון.
- מתן אשראי צרכני במגוון ערוצי מכירה, בדגש על המוקד והדיגיטל וללא צורך להגיע לסניפי הבנק. כמו כן הבנק ימשיך לשפר את מערכת חיתום האשראי, ככלי תומך החלטה.
- גיוס פיקדונות ממשקי בית, באמצעות סניפי הבנק ו/או באמצעות המוקד והדיגיטל, בין היתר במערכת סגורה.
- הצעת כרטיסים נטענים לשימושים מגוונים, דרך שיתופי פעולה עם מפיצים.
- מכירת כרטיסי אשראי נטענים (פריי-פייד).

פעילות מגזר משקי הבית מאופיינת בפיזור רב של לקוחות. בהיבטי מתן האשראי, יש לציין את המיקוד במשקי בית כאשר האשראי הניתן לכל אחד מהם הינו בהיקף נמוך יחסית, ולכן אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות אשר אובדנם עשוי להשפיע באופן מהותי על מגזר הפעילות. כמו כן, למגזר זה משקל רב בגיוס המקורות של הבנק באפיקים השונים. המתחרים במגזר זה הינם כל הבנקים הפועלים במשק וכן גופים פיננסיים חוץ בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

לפירוט ההסכמים המהותיים והסכמי שיתוף פעולה אשר הבנק צד להם הרלוונטיים למגזר משקי הבית ראה לעיל בפרק הסכמים מהותיים סעיפים 1-6.

לפרטים נוספים אודות השפעת המלחמה ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה פרק 1.6 נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן.

מגזר בנקאות פרטית

הפעילות הבנקאית במגזר בנקאות פרטית מספקת שירותים ומוצרים הניתנים לאנשים פרטיים להם תיק נכסים פיננסיים העולה על 3 מיליוני ש"ח.

מגזר זה מחולק לשני תתי מגזרים: הלוואות לדיור או בשעבוד דירת מגורים ואחר בדומה למגזר משקי בית. המוצרים והשירותים דומים אף הם לאלו שבמגזר משקי בית תוך התאמה לאופי הלקוחות.

הבנק רואה במגזר פעילות זה נדבך חשוב לפעילותו העסקית ובהתאם לכך פועל, בין היתר לשימור המעמד והמוניטין שהבנק יצר בקרב הקהילות היהודיות בחו"ל.

הבנק משקיע מאמצים בהכשרה מקצועית ייחודית של הבנקאים העובדים מול לקוחות המגזר, כמו כן לבנק יתרון המתבטא ברמת השירות והזמינות של בנקאים אלו המכירים היטב את מאפייני לקוחות המגזר, ובהתאם לכך הם בעלי יכולת ליצור קשר אישי מולם ולהתאים את הצעות הערך עבורם.

ההסכמים המהותיים והסכמי שיתוף פעולה אשר הבנק צד להם הרלוונטיים למגזר בנקאות פרטית הינם אלה המפורטים במגזר משקי בית לעיל.

מגזר עסקי

במסגרת פעילות מגזר זה מספק הבנק שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים. שירותים אלה ניתנים ללקוחות הבנק, בעיקר באמצעות החטיבה העסקית וכן באמצעות החטיבה הקמעונאית. לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים, תאגידים ועמותות.

עיקר פעילות המגזר מתבצעת בסקטור הנדל"ן באמצעות ליווי פרויקטים לבניה למגורים כמפורט להלן.

המגזר העסקי מחולק לשני תתי מגזרים כלהלן:

מגזר עסקים קטנים וזעירים – עסקים שמחזור פעילותם קטן מ-50 מיליוני ש"ח.

מגזר עסקים בינוניים וגדולים– עסקים שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח (הקף הפעילות עם עסקים גדולים אינו מהותי).

תיק האשראי של הבנק מפוזר ולבנק אין תלות בלקוח בודד או בקבוצת לקוחות מצומצמת. יתרת האשראי של לקוחות הבנק אינה משיקה למגבלת לווה בודד הרגולטורית. פיזור וגידור התיק מתאפשר גם באמצעות שיתוף פעולה אסטרטגי של הבנק עם חברות ביטוח במתן אשראי כספי (מודל האופרטור) ובהנפקת פוליסות על פי חוק המכר (דירות) כמפורט בהמשך פרק זה וגם באמצעות קבלת ערבות המדינה לחלק מתיק האשראי לעסקים קטנים ובינוניים.

תתי מגזרים אלו מספקים שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים בתחומים שונים:

בינוי ונדל"ן - באמצעות החטיבת העסקית, מתבצע מימון פרויקטים לבניה למגורים בשיטת הליווי.

הפעילות בתחום בינוי ונדל"ן כוללת מימון רכישת קרקעות והקמת פרויקטים למגורים, פרויקטים בתחום ההתחדשות העירונית וכן העמדת ערבויות לסוגיהן על פי צרכי העסקה. המימון להקמת פרויקטים למגורים, ניתן על פי רוב בשיטת הליווי בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט ועל פי מאפייניו. בשיטת הליווי מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד ואליו מופקדים כספי התקבולים מרוכשי יחידות הדיור, ההון העצמי ואשראי הבנק. כספים אלו משמשים לביצוע הפרויקט ומשוחררים לפי קצב התקדמות הבניה ע"פ דוחות מפקח מומחה. לבנק הסכמי שיתוף פעולה עם מספר חברות ביטוח למימון משותף של פרויקטים. במסגרת מימון פרויקט לבנייה מעמיד הבנק מסגרת אשראי כספי למימון הבניה, ערבויות ביצוע, ערבויות כספיות ובטוחות חוק מכר לרוכשים יחידות בפרויקט אשר על פי רוב, מונפקות על ידי חברת הביטוח השותפה במימון הפרויקט. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק.

שיתוף הפעולה עם חברות הביטוח כאמור, מייצר לבנק ניצול מיטבי של ההון והשאת הרווחיות, תוך פיזור סיכוני האשראי ועמידה במגבלות רגולטוריות נדרשות.

השוני בין סוגי שיתוף הפעולה עם חברות הביטוח, מתבטא בסוג האשראי או הבטוחה המועמדים על ידן: העמדת בטוחות על פי חוק המכר; העמדת בטוחות לבעלי קרקע בעסקת קומבינציה; ומתן אשראי כספי על פי מודל האופרטור.

מודל האופרטור בתחום הבניה והנדל"ן, מתבצע על פי העקרונות שלהלן:

הפרויקט נבחן ומאושר על-ידי מוסדות השותף הפיננסי; הביטחונות בפרויקט הינם פרי-פסו, כאשר יחס החלוקה במקרה של מימוש הבטוחות נקבע מראש בין הבנק והשותף הפיננסי; יחס היקפי העמדת האשראי נשמר לאורך חיי הפרויקט. שחרור העודפים המתקבלים בגין הפרויקט ליזם, מבוצע על פי שיקול דעת הבנק על פי נוסחת שחרור עודפים המאושרת על-ידי הבנק והנכללת בהסכם שיתוף הפעולה.

ניהול הפרויקט על פי מודל זה, מבוצע על-ידי הבנק לפי שיקול דעתו ועל פי סטנדרטים בנקאיים מקובלים; דוחות המעקב בפרויקט מועברים על-ידי המפקח לבנק ולגוף הנוסף, כאשר הבנק מדווח לגוף הנוסף על אירועים חריגים בפרויקט. במסגרת התכנית האסטרטגית (כפי שתוארה בדוח הדירקטוריון וההנהלה), פועל הבנק ליישום מדיניות ענפית סדורה בתחום מתן אשראי לחברות בניה ונדל"ן למגורים, בדגש על צמיחה מתונה בהיקף התיק המנוהל תוך מוכוונות להקטנת חלקו היחסי של הבנק בתיק וללא עליה ברמת הסיכון הקיימת. לצורך כך, פועל הבנק ליצירת שיתופי פעולה בין הבנק לבין חברות ביטוח וגופים מוסדיים אחרים לשם מתן אשראי לליווי פרויקטים (מודל האופרטור) והנפקת בטוחות לפי חוק מכר (דירות) וערבויות אחרות. אסטרטגיה זו מאפשרת לבנק להגדיל את היקף הפרויקטים שבטיפולו, בהתאם למדיניות הבנק, שימוש במומחיות שנצברה, כניסה לעסקאות גדולות לצד עסקאות קטנות, בעיקר בתחום ההתחדשות העירונית, ופיזור הסיכון ובהתאמה הגדלת התשואה להון הנובעת מפעילות זו תוך שמירה על רמת סיכון נאותה. ההתקשרויות עם חברות הביטוח כוללות הסדרת שיתוף הפעולה בין הבנק לבינן בנושאים הבאים: אחריות לניהול השוטף של הפרויקט ומסירת דיווחים, קבלת בטוחות ושחרורן ונקיטת הליכים למימוש השעבודים ויחסי הנשייה בין הגופים.

התחרות בין הבנקים על השגת לקוחות איכותיים בתחום הנדל"ן מתבטאת בשיעורי ההון העצמי המושקע בפרויקט, מבנה העסקה, גובה העמלות, הריביות על האשראי ורמת השירות הניתנת ללקוח. בשנים האחרונות הוקמו חברות מימון חוץ בנקאיות בתחום פעילות ליווי הבנייה וכן חלק מחברות הביטוח הקימו מערך עצמאי לליווי בניה ובכך הגבירו את התחרות בענף. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות, מתבססות על הקשרים שנצברו לאורך השנים ובסיס הלקוחות הקיים בבנק המהווים עבור הבנק מנוף להמשך פעילותו. הבנק מפעיל מנגנון לקביעת היקף ההון העצמי הנדרש בפרויקטים, הנגזר מקצב הביצוע והמכירות בפרויקט. המנגנון האמור מתמרץ הקדמת מכירות בפרויקטים ולפיכך מפחית את רמת הסיכון בפרויקטים.

אשראי לעסקים קטנים ובינוניים – הבנק, באמצעות החטיבה העסקית והחטיבה הקמעונאית, מעניק אשראי לעסקים קטנים ובינוניים בתחומי פעילות מגוונים. הפעילות כוללת מתן הלוואות לנכסים מסחריים, הלוואות בערבות המדינה והלוואות כנגד ביטחונות אחרים וכן מתן אשראי לחברות מימון חוץ בנקאיות.

במסגרת הפעילויות השונות הבנק בוחן את צרכי האשראי של החברה ואת יכולת ההחזר להלוואה. כמו כן, הבנק מנהל ומנטר את תיק האשראי לפי פילוח הסיכון הענפי ובהתאם למגבלות פיזור ענפי ומגבלות חשיפה המאושרות במדיניות האשראי של הבנק.

במסגרת פעילות הבנק במתן הלוואות בערבות המדינה, מובנה בתהליך העבודה ביצוע בחינה מקדמית של הגוף המתאם המוגדר בתקנון החשכ"ל והמלצתו לאישור בקשת האשראי שהוגשה על ידי הלקוח וכן את המלצתו לסכום האשראי לאישור. הבנק בוחן עצמאית כל בקשת אשראי ומביאה לדיון ואישור בוועדות האשראי השונות, על פי סמכויות האשראי המאושרות בבנק. באמצעות תהליך עבודה זה בקשת האשראי נבחנת באופן מעמיק על ידי מספר כלכלנים ומאשרי אשראי ובכך מפחיתה את סיכון האשראי בפעילות זו.

במסגרת פעילות הבנק במתן אשראי לחברות מימון חוץ בנקאיות בחר הבנק למקד פעילותו בחברות העוסקות בתחומי פעילות אשר בליבת העסקים של הבנק ובכך לנצל את מומחיותו של הבנק בבחינה וניטור של פעילות לקוחות אלה.

פעילות עסקית אחרת – כחלק מהתכנית האסטרטגית שלו החליט הבנק להרחיב את פעילותו במתכונת של בנקאות כשירות (bank as a service). בתחום פעילות זה הבנק פותח ומתפעל חשבונות עסקיים של חברות בתחומי פעילות תפעוליים אשר אינם צורכים אשראי. במסגרת פעילויות אלה הבנק מעניק שירות בעיקר לחברות תשלומים הפועלות בביצוע העברות בינלאומיות ולחברות עסקיות בתחום הנדל"ן אשר נוטלות מימון מחברות מימון חוץ בנקאיות בליווי פרויקט סגור. במסגרת זו הבנק מבצע את סליקת התקבולים והתשלומים בפרויקט הסגור, תוך קבלה וזיהוי של תקבולי רוכשי דירות בפרויקט, ומנגיש את המידע לחברות המימון ו/או לחברות המנפיקות את פוליסות חוק המכר בפרויקט.

מגזר מוסדיים

מגזר המוסדיים בתחום הפיקדונות משרת מגוון רחב של לקוחות כחלק מפעילות גיוס ושימור המקורות. לקוחות אלה כוללים חברות ביטוח, חברי בורסה, מוסדות פיננסיים וקרנות נאמנות. רוב הלקוחות המוסדיים של הבנק הינם בעלי זיקה חזקה לשוק ההון ומנוהלים באופן ישיר ע"י הדסק המוסדי במחלקת ניהול פיננסי.

עיקר הפעילות של גופים אלה עם הבנק היא השקעה בפיקדונות. הפיקדונות מנוהלים בכל התקופות, בש"ח ובמט"ח. בדרך כלל מדובר בסכומי הפקדה גבוהים העולים על 5 מיליוני ש"ח. הפעילות היא בעיקר בפיקדונות קצרים משנה אך קיימים גם פיקדונות ארוכים משנה.

עיקר התחרות במגזר המוסדיים היא מול הבנקים השונים בישראל. האלטרנטיבה העיקרית של הגופים המוסדיים לפיקדונות בבנקים היא השקעה בשוק ההון. תמהיל ההשקעות של הגוף המוסדי תלוי גם במדיניות ההשקעות שלו.

מגזר ניהול פיננסי

הפעילויות במגזר זה כוללות את הניהול הכספי של הבנק, ואינן כוללות פעילות מול לקוחות הבנק.

תחומי הפעילות העיקריים במגזר זה הם - ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, ניהול החשיפות לסיכוני שוק לרבות חשיפות בסיס, ריבית ונזילות, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל, פעילות רכישה, מכירה ושירות תיקי אשראי וניהול חדרי מסחר.

פעילות המגזר מרוכזת בחטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי. החשיפות הפיננסיות העיקריות בבנק מנוהלות ונוצרות בתיק הבנקאי, כחלק בלתי נפרד מהפעילות העסקית של הבנק. הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים העומדים לרשותו על פי מדיניות ניהול הסיכונים שקבע דירקטוריון הבנק, וזאת תוך התחשבות בהתפתחויות הכלכליות ובסביבה העסקית בה פועל הבנק. הבנק מקיים מערך של מדידה והערכה של התפתחות החשיפות באופן מתמיד, והחשיפות השונות מדווחות לדירקטוריון הבנק כחלק ממהלך העסקים הרגיל.

בנוסף, הבנק נוקט פעולות יזומות להשקעה וגידור בתיקי הנוסטרו, המשמשים לסוגי פעילות כמפורט להלן:

פעילות המשמשת כהגנה לפיקדונות המופקדים בבנק לתקופות קצרות, בינוניות וארוכות וכן השקעות כנגד ההון העצמי של הבנק.

פעילות השקעה באגרות חוב ממשלתיות לצורך השגת תשואה עודפת על יתרות הנזילות של הבנק.

פעילות למסחר המאופיינת בהשקעות קצרות טווח בעיקר בניירות ערך ממשלתיים בשוק הראשוני ובשוק המשני.

כחלק מניהול הנזילות ובהתחשב במגבלות שקבע הדירקטוריון מופקדים עודפי הנזילות בבנק ישראל ובבנקים בארץ ובחו"ל. לצורך זה וכחלק מפעילות הבנק במט"ח לבנק מסגרות אשראי מבנקים בארץ אותם הוא מנצל מעת לעת בהתאם לצרכיו השוטפים. מסגרות אלו מנוטרות באופן שוטף כחלק מניהול סיכון צד נגדי בבנק. לפרטים בדבר מודל הנזילות, סיכון צד נגדי ומגבלות ההנהלה והדירקטוריון, ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה פרק 3 – סקירת הסיכונים.

תיקי ההשקעה נבחנים באופן שוטף בהתחשב בתחזיות מאקרו כלכליות בנושאי שער חליפין, שערי ריבית לטווח קצר וארוך, אינפלציה, צמיחה ועקומי תשואות, ובהתאם לתיאבון הסיכון של הבנק בזמן נתון.

התוכנית העסקית של הבנק כוללת בחינה ותכנון החשיפות הפיננסיות השונות בהיבטי נזילות, שוק וריבית, ובמהלך העסקים השוטף משתנה באופן דינמי בהתאם להתפתחויות הכלכליות.

במסגרת מגזר ניהול פיננסי נכלל גם קו הפעילות של מכירות תיקי האשראי. הבנק מוכר לגופים מוסדיים שונים תיקי משכנתאות באופן שוטף במסגרת פעילותו העסקית. פרטים נוספים אודות פעילות מכירה ושירות תיקי אשראי מוצגים בדוח הדירקטוריון וההנהלה פרק 3 – סקירת הסיכונים.

דירוג האשראי של הבנק

1. ביום 18 בינואר, 2023 הודיעה חברת מדרוג בע"מ (להלן: "מדרוג") על דירוג Aa2.il באופק יציב להרחבת סדרה יח' בהיקף של עד 355.0 מיליוני ש"ח ערך נקוב וכן דירוג P-1.il לגיוס ניירות ערך מסחריים (סדרה 3) בסך של עד 330.0 מיליוני ש"ח ע.נ.
2. ביום 18 בינואר, 2023 הודיעה חברת אס אנד פי גלובל רייטינגס מעלות בע"מ (לעיל ולהלן: "מעלות S&P") על מתן דירוג 'ilAA-' לאיגרות חוב בהיקף של 355.0 מיליוני ש"ח ע.נ שיונפקו על ידי בנק ירושלים בע"מ (ilAA-/Stable/ilA-1+) באמצעות הרחבת סדרה י"ח ועל מתן דירוג 'ilA-1' להנפקת ניירות ערך מסחריים באמצעות הנפקת סדרה חדשה, סדרה 3, בהיקף של עד 330.0 מיליוני ש"ח ע.נ. ההנפקות יבוצעו באמצעות החברה.
3. ביום 7 ביוני, 2023 אישררה חברת הדירוג S&P מעלות את תחזית הדירוג של הבנק וחברת הבת ירושלים מימון והנפקות (2002) בע"מ,בדירוג ilAA-/Stable וכך גם דירוגי הסדרות השונות.
4. ביום 20 יוני, 2023 אישררה חברת מידרוג בע"מ (להלן: "מדרוג") על דירוגי הפיקדונות לזמן ארוך בדירוג Aa.2.il באופק יציב, וכן את דירוג כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (COCO) על ידי מחיקה או מחיקה חלקית (מסווגים כהון רובד 2) בדירוג A2.il(hyb) באופק יציב.
כמו כן, מידרוג אישררה את דירוג P-1.il לפיקדונות לזמן קצר ודירוג P-1.il לניירות ערך מסחריים.
5. ביום 6 ביולי, 2023 קבעה חברת מידרוג דירוג של Aa2.il באופק יציב להרחבת סדרה טז' בהיקף של עד 340 מיליוני ש"ח ערך נקוב וזאת חלף סכום של עד 200 מיליוני ש"ח ערך נקוב שדורג קודם לכן ביום 4 ביולי,2023.
6. ביום 31 באוקטובר, 2023 עדכנה חברת הדירוג S&P מעלות את תחזית הדירוג של בנק ירושלים (ושל בנקים נוספים בישראל) לתחזית שלילית מיציבה, על רקע העלייה בסיכונים הגיאופוליטיים והורדת תחזית הדירוג למדינת ישראל. דירוגי המנפיק של הבנק אושררו ברמתן הנוכחית (ilAA- / ilA-1). (לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 31 באוקטובר, 2023, אסמכתא מס' 2023-01-120780, אשר האמור בו נכלל כאן על דרך ההפניה).
7. ביום 5 בדצמבר, 2023 קבעה מעלות P&S דירוג של ilAA- להנפקת סדרה יט' שינפיק בנק ירושלים בע"מ באמצעות החברה (ilAA-/Negative/ilA-1+) תקף להיקף של עד 450 מיליוני ש"ח ע.נ וזאת חלף סכום של עד 250 מיליון ש"ח ערך נקוב שדורג קודם לכן ביום 26 בנובמבר, 2023. לפרטים ראו דוח מיידי משלים שפרסמה החברה ביום 5 בדצמבר 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-132819), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.
8. ביום 5 בדצמבר, 2023 קבעה חברת מידרוג דירוג של Aa2.il באופק יציב להנפקת סדרה יט' בהיקף של עד 450 מיליוני ש"ח ערך נקוב וזאת חלף סכום של עד 250 מיליוני ש"ח ערך נקוב שדורג קודם לכן ביום 26 בנובמבר, 2023. לפרטים ראו דוח מיידי משלים שפרסמה החברה ביום 1 בנובמבר 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-132768), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.
9. ביום 6 בדצמבר, 2023 השלימה החברה הנפקה של 450,000,000 ע.נ. אגרות חוב (סדרה יט'). לפרטים ראו דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 5 בדצמבר 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-133026), וכן דוח מיידי בדבר תוצאות הנפקה שפרסמה החברה ביום 7 בדצמבר 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-133617), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

להלן טבלה המרכזת את הדירוגים ליום 31 בדצמבר, 2023:

	מעלות P&S	מידרוג
דירוג הבנק למועד הדוח דירוג חוב בכיר (פיקדונות לזמן ארוך ואג"ח)	ilAA- /Negative	Aa2.il Stable
כתבי התחייבות הנדחים המותנים (CoCo סדרה 17) שהונפקו ע"י הבנק	IlA-	A2.il (hyb) Stable
כתבי התחייבות הנדחים המותנים (CoCo לא סחיר) שהונפקו ע"י הבנק	IlA- / Stable	-
ניירות ערך מסחריים דירוג זמן קצר	IlA-1+	P-1.il

נספחים לדוחות השנתיים - תוכן עניינים

נספח 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית	306
נספח 2 – דוח רווח והפסד מאוחד ומאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	310
נספח 3 – דוח רווח והפסד – מידע רב שנתי	312
נספח 4 – מאזן מאוחד לחמש השנים האחרונות	313

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו[1] וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

סכומים מדווחים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021		
	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות ריבית	שיעורי הכנסה אחוז	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות ריבית	שיעורי הכנסה אחוז	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות ריבית	שיעורי הכנסה אחוז
נכסים נושאי ריבית									
אשראי לציבור [3][6]	14,948.1	1,196.0	8.00	13,464.1	863.7	6.41	11,946.3	622.5	5.21
פיקדונות בבנקים	226.1	2.5	1.11	223.7	-	-	224.2	-	-
פיקדונות בבנקים מרכזיים	3,250.2	136.3	4.19	2,666.0	30.3	1.14	2,336.7	2.1	0.09
אג"ח מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה [4]	1,054.4	22.4	2.12	940.8	12.2	1.30	614.1	4.1	0.67
אגרות חוב למסחר [4]	343.1	13.7	3.99	47.9	0.5	1.04	39.7	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל הנכסים נושאי ריבית	**19,821.9**	**1,370.9**	**6.92**	**17,342.5**	**906.7**	**5.23**	**15,161.0**	**628.7**	**4.15**
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	26.4	-	-	27.7	-	-	21.5	-	-
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית [5]	647.2	-	-	408.0	-	-	571.5	-	-
סך כל הנכסים	**20,495.5**	**1,370.9**	**6.69**	**17,778.2**	**906.7**	**5.10**	**15,754.0**	**628.7**	**3.99**

הערות בסוף הנספח.

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

סכומים מדווחים

	לשנה שהסתיימה ביום			לשנה שהסתיימה ביום			לשנה שהסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022			31 בדצמבר 2021		
	יתרה ממוצעת [2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה אחוז	יתרה ממוצעת [2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה אחוז	יתרה ממוצעת [2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה אחוז
התחייבויות נושאות ריבית									
לפי דרישה	653.1	4.4	0.67	823.7	2.5	0.30	921.6	0.7	0.08
לזמן קצוב	13,073.3	509.4	3.90	10,321.4	157.9	1.53	9,265.7	111.8	1.21
סך הכל פיקדונות הציבור	13,726.4	513.8	3.74	11,145.1	160.4	1.44	10,187.3	112.5	1.10
פיקדונות מבנקים	333.2	1.7	0.51	317.2	2.9	0.91	197.0	2.0	1.02
פיקדונות הממשלה	-	-	-	-	-	-	1.2	-	-
אגרות חוב	3,138.1	123.7	3.94	2,409.9	148.2	6.15	1,976.8	60.0	3.04
סך הכל התחייבויות הנושאות ריבית	17,197.7	639.2	3.72	13,872.2	311.5	2.25	12,362.3	174.5	1.41
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית	1,680.8	-	-	2,304.0	-	-	2,067.9	-	-
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית [7]	301.3	-	-	397.4	-	-	247.3	-	-
סך כל ההתחייבויות	19,179.8	639.2	3.33	16,573.6	311.5	1.88	14,677.5	174.5	1.19
סך כל האמצעיים ההוניים	1,315.7	-	-	1,204.6	-	-	1,076.5	-	-
סך כל ההתחייבויות והאמצעיים ההוניים	20,495.5	-	-	17,778.2	-	-	15,754.0	-	-
פער הריבית	-	-	3.20	-	-	2.98	-	-	2.74
תשואה נטו [8] על נכסים נושאי ריבית	19,821.9	731.7	3.69	17,342.5	595.2	3.43	15,161.0	454.2	3.00

הערות בסוף הנספח.

חלק ג - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

סכומים מדווחים

	לשנה שהסתיימה ביום			לשנה שהסתיימה ביום			לשנה שהסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2022			31 בדצמבר 2021		
	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעורי הכנסה / הוצאה אחוז	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעורי הכנסה / הוצאה אחוז	יתרה ממוצעת [2]	הכנסות/(הוצאות) ריבית	שיעורי הכנסה / הוצאה אחוז
מטבע ישראלי לא צמוד									
סך נכסים נושאי ריבית	14,355.8	976.6	6.80	12,867.2	546.3	4.25	11,324.1	415.8	3.67
סך התחייבויות נושאות ריבית	12,583.9	(449.0)	(3.57)	10,440.6	(132.3)	(1.27)	8,846.1	(83.9)	(0.95)
פער הריבית			**3.23**			**2.98**			**2.72**
מטבע ישראלי צמוד למדד									
סך נכסים נושאי ריבית	4,662.7	364.0	7.81	3,558.1	340.2	9.56	3,116.1	197.5	6.34
סך התחייבויות נושאות ריבית	3,803.8	(163.1)	(4.29)	2,832.0	(173.7)	(6.13)	2,737.9	(89.5)	(3.27)
פער הריבית			**3.52**			**3.43**			**3.07**
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)									
סך נכסים נושאי ריבית	803.4	30.3	3.77	917.2	20.2	2.20	720.8	15.4	2.14
סך התחייבויות נושאות ריבית	810.0	(27.1)	(3.35)	599.6	(5.5)	(0.92)	778.3	(1.1)	(0.14)
פער הריבית			**0.42**			**1.28**			**2.00**
סך פעילות בישראל									
סך נכסים נושאי ריבית	19,821.9	1,370.9	6.92	17,342.5	906.7	5.23	15,161.0	628.7	4.15
סך התחייבויות נושאות ריבית	17,197.7	(639.2)	(3.72)	13,872.2	(311.5)	(2.25)	12,362.3	(174.5)	(1.41)
פער הריבית			**3.20**			**2.98**			**2.74**

(1) הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבע ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" לשנים 2023, 2022 ו-2021 בסך 13.0, (56.5) ו-1.7 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(5) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

(6) עמלות בסך 1.7 מיליוני ש"ח, 12.5 מיליוני ש"ח ו-16.5 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בשנים 2023, 2022 ו-2021 בהתאמה.

(7) לרבות מכשירים נגזרים.

(8) תשואה נטו - הכנסות ריבית, נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

חלק ד- ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

סכומים מדווחים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 לעומת השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023 לעומת השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		
	גידול (קיטון) בגלל שינוי [2]		שינוי נטו	גידול (קיטון) בגלל שינוי [2]		שינוי נטו
	כמות	מחיר		כמות	מחיר	
	מיליוני ש"ח			מיליוני ש"ח		
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור בישראל	95.1	237.2	332.3	19.9	24.0	43.9
נכסים נושאי ריבית אחרים בישראל	11.2	120.7	131.9	10.8	20.6	31.4
סך כל הכנסות הריבית	**106.3**	**357.9**	**464.2**	**30.7**	**44.6**	**75.3**
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור בישראל	37.2	316.3	353.5	11.7	99.4	111.1
התחייבויות נושאות ריבית אחרות	44.9	(70.7)	(25.8)	17.5	(62.1)	(44.6)
סך כל הוצאות הריבית	**82.1**	**245.6**	**327.7**	**29.2**	**37.3**	**66.5**
סך הכל נטו	**24.2**	**112.3**	**136.5**	**1.5**	**7.3**	**8.8**

(1) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

נספח 2 - דוח רווח והפסד לרבעון - מידע רב רבעוני

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	2023				2022			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
הכנסות ריבית	333.6	365.2	359.9	312.2	258.3	231.7	228.7	188
הוצאות (הכנסות) ריבית	155.0	177.0	171.2	136.0	88.5	74.5	88.0	60.5
הכנסות ריבית, נטו	**178.6**	**188.2**	**188.7**	**176.2**	**169.8**	**157.2**	**140.7**	**127.5**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	35.1	47.1	33.5	17.6	24.8	24.1	15.3	14.6
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**143.5**	**141.1**	**155.2**	**158.6**	**145.0**	**133.1**	**125.4**	**112.9**
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	14.2	14.1	0.4	8.3	32.7	10.4	38.8	(4.7)
עמלות	30.5	31.4	30.9	31.0	28.7	29.7	30.1	28.4
הכנסות אחרות	-	-	-	-	1.7	24.5	4.4	-
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**44.7**	**45.5**	**31.3**	**39.3**	**63.1**	**64.6**	**73.3**	**23.7**
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נילוות	69.8	58.2	63.4	62.9	63.3	54.2	55.2	49.2
אחזקה ופחת בניינים וציוד	32.7	31.9	31.5	30.7	29.1	28.7	27.3	27.5
הוצאות אחרות	46.9	38.7	43.7	35.8	44.1	34.7	44.6	32.1
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**149.4**	**128.8**	**138.6**	**129.4**	**136.5**	**117.6**	**127.1**	**108.8**
רווח לפני מיסים	**38.8**	**57.8**	**47.9**	**68.5**	**71.6**	**80.1**	**71.6**	**27.8**
הפרשה למיסים	14.1	19.9	18.0	24.3	25.2	27.5	24.5	10.0
רווח נקי								
רווח נקי	-	-	-	-	-	-	-	-
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	24.7	37.9	29.9	44.2	46.4	52.6	47.1	17.8
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	0.3	(0.1)	0.3	1.6	(0.1)	(0.1)	0.7	-
רווח למניה (בש"ח)								
המיוחס לבעלי מניות הבנק	24.4	38.0	29.6	42.6	46.5	52.7	46.4	17.8

(1) הפערים בין הרבעונים מקורם בהכנסות ממכירת תיקי משכנתאות.

נספח 2 - מאזן לסוף רבעון - מידע רב רבעוני

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	2023				2022			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
נכסים								
מזומנים ופיקדונות בבנקים	5,157.1	3,402.2	2,885.1	3,962.0	3,360.1	2,967.1	3,212.0	2,920.3
ניירות ערך	1,098.8	1,927.9	1,580.1	1,325.0	1,043.1	982.8	1,045.7	932.0
אשראי לציבור, נטו	15,070.2	15,221.0	15,042.8	14,382.0	14,057.5	14,005.3	13,297.0	13,200.3
בניינים וציוד	232.5	216.3	207.8	204.3	189.6	181.0	178.1	173.7
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1.3	2.5	6.4	8.0	6.1	2.6	2.3	4.0
נכסים אחרים	265.6	231.9	246.6	270.2	250.8	293.9	294.4	233.0
סך כל הנכסים	**21,825.5**	**21,001.8**	**19,968.8**	**20,151.5**	**18,907.2**	**18,432.7**	**18,029.5**	**17,463.3**
התחייבויות והון								
פיקדונות הציבור	16,479.1	15,922.7	15,158.8	14,777.8	14,266.8	13,765.4	13,621.7	13,202.4
פיקדונות מבנקים	196.8	314.3	354.3	380.3	342.9	349.3	308.1	308.7
פיקדונות מהממשלה	-	-	-	-	-	-	-	1.1
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,463.3	3,166.7	2,830.0	3,358.9	2,677.6	2,743.1	2,561.0	2,484.4
התחייבות בגין מכשירים נגזרים	7.3	13.2	15.9	11.0	9.5	16.2	12.8	9.0
התחייבויות אחרות	311.2	254.5	294.8	340.3	354.4	318.1	329.9	314.9
סך כל ההתחייבויות	**20,457.7**	**19,671.4**	**18,653.8**	**18,868.3**	**17,651.2**	**17,192.1**	**16,833.5**	**16,320.5**
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,329.2	1,292.1	1,276.7	1,245.2	1,221.2	1,206.8	1,164.4	1,142.8
זכויות שאינן מקנות שליטה	38.6	38.3	38.3	38.0	34.8	33.8	31.6	-
סך כל ההון	1,367.8	1,330.4	1,315.0	1,283.2	1,256.0	1,240.6	1,196.0	1,142.8
סך כל ההתחייבויות וההון	**21,825.5**	**21,001.8**	**19,968.8**	**20,151.5**	**18,907.2**	**18,432.7**	**18,029.5**	**17,463.3**

נספח 3 – דוחות רווח והפסד - מידע רב שנתי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
הכנסות ריבית	1,370.9	906.7	628.7	521.5	548.6
הוצאות ריבית	639.2	311.5	174.5	100.8	128.8
הכנסות ריבית, נטו	**731.7**	**595.2**	**454.2**	**420.7**	**419.8**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	133.3	78.8	(58.9)	102.4	36.9
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**598.4**	**516.4**	**513.1**	**318.3**	**382.9**
הכנסות שאינן מריבית					
הכנסות מימון שאינן מריבית	37.0	77.2	44.6	73.9	58.8
עמלות	123.8	116.9	102.6	95.3	106.3
הכנסות אחרות	-	30.6	13.3	-	-
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**160.8**	**224.7**	**160.5**	**169.2**	**165.1**
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	254.3	221.9	207.3	184.5	179.3
אחזקה ופחת בניינים וציוד	126.8	112.6	105.5	104.2	100.2
הוצאות אחרות	165.1	155.5	138.8	118.9	130.1
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**546.2**	**490.0**	**451.6**	**407.6**	**409.6**
רווח לפני מיסים	**213.0**	**251.1**	**222.0**	**79.9**	**138.4**
הפרשה למיסים	76.3	87.2	78.1	29.7	49.0
רווח נקי					
רווח כולל (הפסד) אחר (לאחר השפעת המס)	136.7	163.9	143.9	50.2	89.4
סך הרווח הכולל	2.1	0.5	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	134.6	163.4	143.9	50.2	89.4
רווח כולל (הפסד) אחר (לאחר השפעת המס)	**9.7**	**(28.8)**	**(2.1)**	**0.1**	**(3.0)**
סך הרווח הכולל	**144.3**	**134.6**	**141.8**	**50.3**	**86.4**

נספח 4 – מאזן מאוחד לחמש השנים האחרונות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	31 בדצמבר				
	2023	2022	2021	2020	2019
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	5,157.1	3,360.1	3,546.0	3,137.9	3,054.8
ניירות ערך	1,098.8	1,043.1	772.7	462.4	345.9
אשראי לציבור, נטו	15,070.2	14,057.5	12,084.1	10,881.3	10,619.8
בניינים וציוד	232.5	189.6	181.7	163.2	159.5
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1.3	6.1	4.5	1.4	3.2
נכסים אחרים [1]	265.6	250.8	248.0	254.0	114.9
סך כל הנכסים	**21,825.5**	**18,907.2**	**16,837.0**	**14,900.2**	**14,298.1**
התחייבויות והון					
פיקדונות הציבור	16,479.1	14,266.8	12,454.3	11,705.2	10,887.6
פיקדונות מבנקים	196.8	342.9	306.6	162.2	112.0
פיקדונות מהממשלה	-	-	-	-	0.4
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,463.3	2,677.6	2,609.7	1,720.5	2,133.1
התחייבות בגין מכשירים נגזרים	7.3	9.5	3.5	1.5	2.0
התחייבויות אחרות	311.2	354.4	336.2	310.8	201.5
סך כל ההתחייבויות	**20,457.7**	**17,651.2**	**15,710.3**	**13,900.2**	**13,336.6**
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,329.2	1,221.2	1,126.7	1,000.0	961.5
זכויות שאינן מקנות שליטה	38.6	34.8	-	-	-
סך כל ההון	1,367.8	1,256.0	1,126.7	1,000.0	961.5
סך כל ההתחייבויות וההון	**21,825.5**	**18,907.2**	**16,837.0**	**14,900.2**	**14,298.1**

[1] הגידול נובע בעיקר מיישום תקן חשבונאות בנושא חכירות החל מיום 1 בינואר, 2020 כ- 116 מיליוני ש"ח.

דוח תקופתי- תוכן עניינים

פרטים לפי תקנות ניירות ערך-התש"ל-1970	315
נספח א- מניות וניירות ערך אחרים שמחזיקים בעלי ענין ונושאי משרה בכירה	321
נספח ב- מרשם בעלי המניות של הבנק	322
נספח ג- שמות חברי הדירקטוריון ועיסוקיהם	323
נספח ד- נושאי משרה בכירה של הבנק ליום 31 בדצמבר 2023	328
מילון מונחים	346
אינדקס	348
רשימת סניפים	349

פרטים על התאגיד:

שם החברה: בנק ירושלים בע"מ.

מס' חברה ברשם החברות: 520025636.

כתובת: רחוב נגב 2, קריית שדה התעופה.

טלפון: 076-8096010; פקסימיליה: 076-8096019. דואר אלקטרוני: tamirl@bankjerusalem.co.il

דוח תקופתי לשנת 2023

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דו"חות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 מוגש בזאת הדוח התקופתי של הבנק לשנת 2023.

תאריך הדוחות הכספיים- 31 בדצמבר 2023, יט' בטבת התשפ"ד.

תאריך הדוח- 21 במרץ, 2024 יא באדר ב' תשפ"ג.

תקנה 9 – דוחות כספיים

לדוח תקופתי זה מצורפים כחלק בלתי נפרד הימנו הדוחות הכספיים של הבנק וחוות דעת רואי החשבון של הבנק מיום 21 במרץ, 2024.

תקנה מספר 10 ג – שימוש בתמורה מהנפקת ני"ע

לא הונפקו ניירות ערך על פי תשקיף במהלך תקופת הדוח.

תקנה 11,12,13 – השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות ליום 31 בדצמבר, 2023 שינויים בהשקעות בחברות מוחזקות בתקופת הדוח, הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות הבנק מהן

שם חברה	תמר אריאל קפיטל בע"מ	תומר ירושלים בע"מ	עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ[1]	החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ[2]	ירושלים חיתום והנפקות בע"מ[3]	ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ
מספר המניות	10,001	970,000	10,000	5,726,000	100	1,070,000	2,350,000	100
סוג מניה וע.נ.	מ"ר ללא ע.נ	מ"ר, 0.001 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 0.001	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח
סך ע"נ בש"ח	-	970	10,000	5,726,000	100	1,070	2,350,000	100
ערכם במאזן (אלפי ש"ח)	193,300	203,689	223,400	36,858	703	1,591	6,856	32,899
השקעה בכתבי התחייבות	-	-	-	-	-	-	-	-
שינויים בהשקעה בכתבי התחייבות בשנת הדיווח (אלפי ש"ח)	-	-	-	-	-	-	-	-
יתרת הלוואות (באלפי ש"ח)	-	-	-	-	-	-	-	-
שינויים בהלוואות בשנת בדיווח (באלפי ש"ח)	-	-	-	-	-	-	-	-

מניות החברות הבנות אינן נסחרות בבורסה. הבנק מחזיק בחברות הבנות ב- 100% מההון, מזכויות ההצבעה ומהסמכות למנות דירקטורים, למעט 27 מניות בנות 0.001 ש"ח ע.נ. של תומר ירושלים בע"מ המוחזקות ע"י זלמן שובל (דירקטור בבנק ובעל שליטה) ולמעט בחברת תמר אריאל קפיטל בע"מ בו מחזיק הבנק בכ-80% מההון, מזכויות ההצבעה ו-100% מהסמכות למנות דירקטורים. במהלך 2023 לא היו שינויים בהשקעה במניות. ראה גם תקנה 21א.

הערות:

(1) החברה מכרה את פעילות ניהול התיקים שלה, והפסיקה את פעילותה בניהול תיקים.

(2) החברה הפסיקה את עיסוקה בניהול קרנות להשקעות משותפות בנאמנות.

(3) החברה הפסיקה את עיסוקה בחיתום ובייעוץ להנפקות.

לפרטים נוספים ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

תקנה 13- הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות הבנק מהן בשנת 2023:

שם חברה	תמר אריאל קפיטל בע"מ	תומר ירושלים בע"מ	עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ[1]	החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980)	ירושלים חיתום והנפקות בע"מ [3]	ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים על הכנסה	25,413	8,017	8,452	1,594	6	65	283	8,297
הפרשה (הטבה) למיסים	14,939	3,592	1,912	545	1	27	65	2,883
רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים	10,474	4,425	6,540	1,049	5	38	218	5,414
רווח מפעולות בלתי רגילות	-	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי	10,474	4,425	6,540	1,049	5	38	218	5,414
נתונים נוספים:								
דמי ניהול שקיבל הבנק עבור שנת 2023	55,088	-	110	3	3	-	7	75
ריבית שקיבל/זכאי לקבל הבנק עבור שנת 2023	-	-	-	-	-	-	-	-

(1) החברה מכרה את פעילות ניהול התיקים שלה, והפסיקה את פעילותה בניהול תיקים.

(2) החברה הפסיקה את עיסוקה בניהול קרנות להשקעות משותפות בנאמנות.

(3) החברה הפסיקה את עיסוקה בחיתום ובייעוץ להנפקות.

לפרטים נוספים ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

תקנה מספר 14 - רשימת הלוואות

הרכב יתרת הלוואות - ראה ביאור 29ד לדוחות כספיים.

רשימת הלוואות באחריות הבנק - ראה ביאור 29ד לדוחות כספיים.

תקנה מספר 20 - מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר מועדי וסיבות הפסקת מסחר

בתקופת הדוח לא נרשמו ני"ע של הבנק למסחר; בתקופת הדוח, לא חלה הפסקת מסחר בבורסה בניירות הערך של הבנק.

תקנה מספר 21 – תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

א. לפרטים בדבר תגמולים לבעלי ענין ולנושאי משרה בכירה לשנת 2023, ראה חלק א' לדוח ממשל תאגידי וכן פרק תגמול בדוח על הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ב. תשלומים ששולמו לכל חברי הדירקטוריון של הבנק (למעט יו"ר דירקטוריון הבנק) ואשר אינם חורגים מהמקובל הסתכמו בשנת 2023 בסך של כ-1.6 מיליוני ש"ח. לשכר יו"ר הדירקטוריון ראה חלק א' לדוח הדירקטוריון וראה גם ביאור 33 לדוחות הכספיים.

תקנה מספר 21 א – השליטה בתאגיד

גב' כנה שובל הינה בעלת השליטה בבנק ומחזיקה ב- 74.94% מהון המניות המונפק והנפרע של יצוא חברה להשקעות בע"מ שהינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "יצוא"). יצוא מחזיקה בכ- 86.32% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק. בנוסף, מחזיקה גב' שובל בכ- 0.34% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק באמצעות החברות: כ. שובל אחזקות בע"מ; א.י.סי.סי הון לישראל חברה בע"מ; חברה לנאמנות פיננסית בע"מ ונאמנות חוץ בע"מ שהינן חברות פרטיות שבבעלותה ושליטתה של הגב' כנה שובל.

על פי חוות דעת משפטית שהומצאה לבנק, מר זלמן שובל (בעלה של הגב' כנה שובל ודירקטור בבנק) נחשב כבעל שליטה לפי הוראות חוק ניירות ערך ולפי הוראות חוק הבנקאות רישוי. ראה גם ביאור 33 לדוחות הכספיים.

תקנה מספר 22 – עסקאות עם בעל שליטה

לפירוט אודות תשלומים ועסקאות עם "בעלי עניין וצדדים קשורים" לשנת 2023 ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

לפירוט אודות עסקאות עם בעלי שליטה ראה חלק א' לדוח ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.

תקנה מספר 24 – החזקות בעלי ענין ונושאי משרה בכירה

ראה נספח א' המצ"ב.

תקנה 24 א - הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים

הון רשום: ההון הרשום של הבנק הנו 100,250,000 ש"ח ע.נ.

הון מונפק: ההון המונפק של הבנק הנו 70,517,741 ש"ח ע.נ.

מניות: כל מניות הבנק הן מניות רגילות, רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת.

תקנה 24 ב - מרשם בעלי המניות

ראה להלן נספח ב' המצ"ב.

תקנה מספר 25 א – מען רשום

כתובת המען הרשום, כתובת הדואר האלקטרוני, טלפון ופקסימיליה, כמפורט לעיל בעמוד הראשון לדוח תקופתי זה.

תקנה מספר 26 - רשימת הדירקטורים לתאריך הדוח

ראה להלן נספח ג' המצ"ב.

תקנה מספר 26 א - רשימת נושאי משרה בכירה לתאריך הדוח

ראה להלן נספח ד' המצ"ב.

תקנה מס' 26 ב – מו"חים עצמאיים

אין לבנק מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה מספר 27 - רואה החשבון המבקר של הבנק

משרד רו"ח קוסט פורר גבאי את קסירר.

מענו: רח' מנחם בגין 144, ת"א.

תקנה מספר 28 - שינויים בתזכיר ובתקנות

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בתקנון הבנק.

תקנה מספר 29 - המלצות הדירקטוריון והחלטות אסיפה כללית

(א) המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית והחלטות שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר הנושאים המפורטים בתקנות:

- ביום 20 במרץ, 2023 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בגין רווחי רבעון הרביעי לשנת 2022 במזומן בסך של 13.9 מיליון ש"ח (ברוטו) על בסיס יתרת עודפי הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר, 2022. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי בדבר חלוקת דיבידנד שפרסם הבנק ביום 20 במרץ, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-029067), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.
- לפרטים בדבר אישור דירקטוריון הבנק לחידוש פוליסת ביטוח לדירקטורים ולנושאי משרה בבנק (כולל בחברות הבת), כפי שיהיו מעת לעת, ראו סעיף " פוליסת ביטוח נושאי משרה" לעיל.
- ביום 21 באוגוסט, 2023 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בגין רווחי החציון הראשון לשנת 2023 במזומן בסך של 21.6 מיליון ש"ח (ברוטו) על בסיס יתרת עודפי הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ליום 30 ביוני, 2023. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי בדבר חלוקת דיבידנד שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-096288), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.
- ביום 10 באוקטובר, 2023 אישר דירקטוריון הבנק בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 (להלן: "תקנות ההקלות"), את הגדלת הגמול השנתי וגמול ההשתתפות לדירקטורים של הבנק, כך שהגמול השנתי וגמול ההשתתפות יעודכנו ל"סכום המרבי" לפי דרגת ההון העצמי של הבנק במועד ההחלטה – דרגה ד', כקבוע בתוספת השניה ובתוספת השלישית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 (להלן: "תקנות הגמול"), בתוספת הפרשי הצמדה על פי תקנות הגמול ובתוספת מע"מ. לפרטים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 10 באוקטובר, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-114684), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

(ב) החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות המנהלים בעניינים המפורטים בתקנת משנה (א)

- אין -

(ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת:

(1) ביום 15 במאי, 2023 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מענקים שנתיים לנושאי משרה בבנק בגין שנת 2022. לפרטים ראו דוח מיידי על אסיפה שפרסם הבנק ביום 30 באפריל, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-045798), ודוח מיידי על תוצאות אסיפה שפרסם הבנק ביום 15 במאי, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-051819), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

(2) ביום 17 בספטמבר, 2023 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, בין היתר, חלוקת דיבידנד סופי לשנת 2022; תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025; וכן אישור תנאי כהונתו והעסקתו של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי. לפרטים ראו דוח מיידי בדבר זימון אסיפה שפרסם הבנק ביום 22 באוגוסט, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-096954), וכן דוח על תוצאות אסיפה שפרסם הבנק ביום 27 בספטמבר, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-110304), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

(3) ביום 7 בינואר, 2024 לאחר מועד המאזן, אישרה אסיפת בעלי המניות: את עדכון תנאי העסקתה של גב' אריאן גרינהולץ שובל, נכדתם של בעלי השליטה בבנק שהינה קרוב (כהגדרת מונח זה בחוק החברות) של בעלי השליטה בבנק, העובדת בבנק ואינה מכהנת כנושאת משרה בו, בתפקיד אנליסטית סייבר ואבטחת מידע, החל מיום 1 בינואר, 2024; וכן את מינויה של דר' מורן אופיר וינשטיין כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות ולפי הוראה 301 לתקופת כהונה של שלוש שנים. לפרטים ראו דוח מיידי בדבר זימון אסיפה כללית (המהווה גם דוח לפי תקנות ניירות ערך (עסקה בין חברה לבין בעל השליטה בה), התשס"א-2001) שפרסם הבנק ביום 30 בנובמבר, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-131229), וכן דוח מיידי בדבר תוצאות אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 7 בינואר, 2024 לאחר מועד המאזן (מספר אסמכתא: 2024-01-003324), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

תקנה מספר 29 א – פירוט החלטות החברה

להלן, החלטות הבנק בנושאים המפורטים בתקנה זו, כדלקמן:

(1) התחייבות לשיפוי:

לפרטים בדבר כתבי שיפוי שהבנק העניק לנושאי המשרה בבנק, לרבות דירקטורים, ראו סעיף 9.2 למדיניות תגמול לנושאי משרה שצורפה לדוח זימון אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 21 באפריל 2021 (מס' אסמכתא: 2021-01-067686), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

- ביום 6 באוקטובר 2022, אישרה מחדש האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק הענקת כתב התחייבות לשיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם, לתקופה של שלוש שנים שתחילתה ביום 9 באוקטובר 2022. לפרטים ראו דוח מיידי על זימון אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 29 באוגוסט, 2022 (מס' אסמכתא: 2022-01-109954), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

(2) מתן פטור:

- ביום 13 במאי, 2021 אישרה אסיפת בעלי מניות הוספת תקנה 1ז84 לתקנון הבנק בעניין פטור; עדכון מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק, בין היתר בעניין הוספת הוראת פטור לכל נושאי המשרה ולרבות כל הדירקטורים בבנק; וכן הענקת כתב פטור לכל נושאי המשרה ולרבות כל הדירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת (ובכללם אלו שימונו בעתיד), לרבות המנכ"ל המכהן ו/או מנכ"ל שיכהן מעת לעת (וכזה שימונה בעתיד) ולרבות דירקטורים בבנק שהינם ו/או קרוביהם בעלי שליטה בבנק. לפרטים ראו דוח מיידי משלים בדבר זימון אסיפה שפרסם הבנק ביום 21 באפריל 2021 (מס' אסמכתא: 2021-01-067686) וכן דוח מיידי על תוצאות אסיפה שפרסם הבנק ביום 18 במאי, 2021 (מס' אסמכתא: 2021-01-085776), אשר האמור בהם נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

ביום 21 במרץ, 2024 אישר דירקטוריון הבנק את הארכת כתבי הפטור לדירקטורים בבנק שהינם ו/או קרוביהם בעלי שליטה בבנק. ההחלטה כפופה לאישור אסיפה הכללית.

(3) ביטוח:

- לפרטים ראו סעיף "פוליסת ביטוח נושאי משרה" לעיל.

יאיר קפלן, מנכ"ל

אלכסנדר זלצמן, רו"ח, חשבונאי ראשי

תאריך: 21 במרץ, 2024

מניות וניירות ערך אחרים שמחזיקים בעלי ענין ונושאי משרה בכירה

לפרטים למיטב ידיעת הבנק, ובהתאם לדיווחים שהתקבלו אצלו, בדבר פירוט ניירות הערך שבעלי ענין ונושאי משרה בכירה מחזיקים בבנק ובחברה מוחזקת שפעילותה מהותית לבנק, ראו דוח מיידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה שפרסם הבנק ביום 4 בינואר, 2024 ולאחר תאריך המאזן (מס' אסמכתא: 2024-01-002460), אשר האמור בו נכלל בדוח זה על דרך ההפניה.

שם	מספר זיהוי	סוג נייר ערך	מספר הנייר בבורסה	מספר מניות	שיעור אחזקה %
יצוא חברה להשקעות בע"מ [9]	520025156	מניה רג' 1 ש"ח ע.נ.	726018	60,870,769	86.32
כ. שובל, באמצעות כ.שובל אחזקות בע"מ ואי.סי.סי הון לישראל חברה בע"מ	8187841	מניה רג' 1 ש"ח ע.נ.	726018	81,218	0.1151
שובל זלמן	31077605	מניה רג' 1 ש"ח ע.נ.	726018	1	-
חברה לנאמנות פיננסית בע"מ [10]	510192875	מניה רג' 1 ש"ח ע.נ.	726018	153,480	0.2176
נאמנות חוץ בע"מ	510141989	מניה רג' 1 ש"ח ע.נ.	726018	1	-

9 חברה ציבורית. לתיאור השליטה בחברה זו ראה בתקנה 21א לעיל.

10 חברה בשליטת גב' כנה שובל.

נספח ב' לדוח התקופתי לשנת 2023

מרשם בעלי המניות של הבנק

להלן, מרשם בעלי מניות רגילות של הבנק (מניות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א):

	שם	מספר זיהוי	מען	סך מניות רגילות (בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א)
1.	יצוא חברה להשקעות בע"מ	52-002515-6	רחוב אחד העם 9, מגדל שלום, ת"א	32,486,430
2.	חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ	51-035660-3	רחוב יהודה הלוי 62, ת"א	38,031,295
3.	חב' לנאמנות פיננסית בע"מ	51-019287-5	רחוב אחד העם 9, מגדל שלום, ת"א	1
4.	נאמנות חוץ בע"מ	51-014198-9	רחוב אחד העם 9, מגדל שלום, ת"א	1
5.	זלמן שובל	31077605	רחוב שרת 78, תל-אביב	1
6.	חיים בייזר ז"ל	3629599		1
7.	עובד בן-עוזר ז"ל	049370919		1
8.	יהודה בר-לב	064837123	רחוב טולקובסקי 3א', תל-אביב	10
9.	משה קרמר	059761759	רחוב דמשק אליעזר 5, בני-ברק	1
סה"כ מניות רגילות (בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א)				70,517,741

שמות חברי הדירקטוריון ועיסוקיהם

	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	זאב נהרי – יו"ר	זלמן שובל	יהודה אורבך
מס' זיהוי:	10063733	031077605	051264752
תאריך לידה:	16.05.1944	28.04.1930	27.11.1952
מענו להמצאת כתבי בית-דין:	רחוב אהרון בקר 3, תל- אביב.	רחוב משה שרת 78, תל – אביב.	רחוב דורי 8, הרצליה.
נתינות:	ישראלית.	ישראלית.	ישראלית.
חברותו בוועדות הדירקטוריון (למועד הדוח):	יו"ר הועדה לניהול סיכונים, יו"ר הועדה לתכנון הון ואסטרטגיה.	אינו חבר בוועדות הדירקטוריון.	יו"ר ועדת ביקורת ויו"ר ועדת משאבים טכנולוגיות מידע וחדשנות טכנולוגית; חבר בוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה.
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.	דירקטור חיצוני בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין:	כן; יו"ר דירקטוריון הבנק.	לא.	לא.
השכלה:	רו"ח מוסמך, אוניברסיטת חיפה.	תואר ראשון (B.A.) ביחסים בינלאומיים מאוניברסיטת ברקלי, קליפורניה; תואר שני (M.A.) ביחסים בינלאומיים, כלכלה ומדעי המדינה מאוניברסיטת ג'נבה, שוויץ.	רו"ח מוסמך; תואר ראשון (B.A.) בחשבונאות וכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	11.10.2015	23.3.1964	13.9.2015 (מונה לכהונה שניה שהחלה ביום 13.9.2018 ולכהונה שלישית שהחלה ביום 13.9.21).
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	כיום – יו"ר דירקטוריון הבנק.	יו"ר דירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ; יו"ר משותף של קרן פייר.	יו"ר וחבר בוועדות בגופים שונים, יועץ סוקר ובודק מומחה; מרצה באוניברסיטאות ובמכללות בתחום מערכות מידע וביקורת טכנולוגיית המידע.

	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	זאב נהרי – יו"ר	זלמן שובל	יהודה אורבך
דירקטור בתאגידים הבאים:	אינו מכהן כדירקטור בתאגידים אחרים.	יו"ר הדירקטוריונים הבאים: יצוא חברה להשקעות בע"מ; יו"ר משותף של קרן פייר; סי. אף. סי חברה למימון מקיף בע"מ, אי.סי.סי. – הון לישראל חברה בע"מ. יו"ר דירקטוריון משותף בשובל גרופמן נדל"ן בע"מ ובשובל גרופמן נדל"ן אחזקות בע"מ 2007; חבר בדירקטוריונים הבאים: טרה פירמה בע"מ, כנה שובל אחזקות בע"מ, אוניברסיטת רייכמן. חבר בחבר הנאמנים של מרכז דיין באוניברסיטת תל-אביב; חבר בחבר הנאמנים של אוניברסיטת אריאל, בית-הספר למדיניות ודיפלומטיה באוניברסיטת רייכמן וחבר באסיפה הכללית של האוניברסיטה.	אינו מכהן כדירקטור בתאגידים אחרים.
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד:	לא.	בן זוגה של גב' כנה שובל, בעלת היתר השליטה בבנק (ראה פירוט בתקנה 21א לעיל); אביו של מר גדעון שובל, דירקטור בבנק.	לא.
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון:	כן.	כן.	כן.

	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	ד"ר רות ארד	ליאור בן עמי	ד"ר מורן אופיר ויינשטיין
מס' זיהוי:	030332563	022629083	036455293
תאריך לידה:	15.09.1949	31.08.1966	12.8.1979
מענו להמצאת כתבי בית-דין:	רחוב הרכש 5, תל אביב.	רחוב הרעות 15, תל מונד.	רחוב המחתרת 37, רמת השרון.
נתינות:	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברותו בוועדות הדירקטוריון (למועד הדוח):	חברה בוועדת ביקורת, ועדה לניהול סיכונים, וועדת משאבים, טכנולוגיות מידע וחדשנות טכנולוגית.	חבר בוועדת משאבים, טכנולוגיות מידע וחדשנות טכנולוגית.	חברה בוועדת ביקורת ובוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה.
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	דירקטורית חיצונית. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.	דירקטורית חיצונית בעלת כשירות מקצועית.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-	לא.	לא.	לא.
השכלה:	תואר ראשון (BA) במתמטיקה וכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב; תואר שני (Ms) בסטטיסטיקה, אוניברסיטת פרינסטון, ניו ג'רסי; תואר שלישי (Phd) במימון וסטטיסטיקה, אוניברסיטת פרינסטון, ניו ג'רסי.	תואר ראשון (B.A) בחוג לכלכלה ובחוג למדעי המדינה, האוניברסיטה העברית; תואר שני (MA) בכלכלת עסקים, אוניברסיטת בר אילן.	תואר ראשון במשפטים **LLB** האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני **MBA** במימון, האוניברסיטה העברית בירושלים. **PHD** במימון, האוניברסיטה העברית בירושלים.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	10.04.2016 (מונתה לכהונה שניה שהחלה ביום 10.04.2019 ולכהונה שלישית שהחלה ביום 10.04.2022).	10.04.2016	7.1.2024
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל ובעלים של חברת פנצ'ל בע"מ (ממרץ 2015)	מנכ"ל ספייק איי טי טכנולוגיות מידע בע"מ (מרץ 2013 – עד כה)	אוניברסיטת רייכמן מרצה בכירה.
דירקטור בתאגידים הבאים:	אינה מכהנת כדירקטורית בתאגידים אחרים.	ספייק איי טי טכנולוגיות מידע בע"מ, בת גלים ניהול והחזקות בע"מ וגיא ירדן בע"מ.	אינה מכהנת כדירקטורית בתאגידים אחרים.
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא.	לא.	לא.
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן.	כן.	לא.

	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	שמואל אשל	יואב נרדי
מס' זיהוי:	052352424	000634618
תאריך לידה:	10.4.1954	03.11.1944
מענו להמצאת כתבי בית-דין:	חביב אבשלום 3, תל אביב	רחוב מלאכי 8, רמת גן.
נתינות:	ישראלית.	ישראלית.
חברותו בוועדות הדירקטוריון (למועד הדוח):	חבר בוועדת ביקורת, בוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה ובוועדה לניהול סיכונים.	חבר בוועדת ביקורת, בוועדה לניהול סיכונים ובוועדת משאבים, טכנולוגיות מידע וחדשנות טכנולוגית.
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	דירקטור חיצוני. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-	לא.	לא.
השכלה:	תואר ראשון (B.A.) במדעי החברה ולימודי עבודה, אוניברסיטת תל אביב.	תואר ראשון (B.A.) בכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים; תואר מוסמך (M.B.A.) במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	19 בפברואר 2022	10 באוקטובר 2019
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	יו"ר ועדת השקעות בקרן קוגיטו קפיטל (החל משנת 2009); יו"ר ועדת אשראי פנימית (2021-2022) ויועץ לטיפול בהסדרי חוב במנורה מבטחים החזקות בע"מ (2009-היום).	דירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ (יולי 2010- יולי 2019); יו"ר וועדת השקעות של הספרייה הלאומית וביד שרה (בהתנדבות) (החל משנת 2010 – היום); חבר ועדת ביקורת (בהתנדבות) של ארגון עולי מרכז אירופה (החל משנת 2019 – יוני 2022), חבר (בהתנדבות) בועד הנאמנים ובועדת ההשקעות של האוניברסיטה העברית.
דירקטור בתאגידים הבאים:	אינו מכהן כדירקטור בתאגידים אחרים.	דירקטור בנרדי יעוץ וניהול סיכונים בע"מ.
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא.	לא.
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן.	כן.

	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	גדעון שובל	אביב שנצר
מס' זיהוי:	058239864	033831405
תאריך לידה:	31.08.1963	1.5.1977
מענו להמצאת כתבי בית-דין:	רחוב הרימון 10, תל-אביב.	רחוב הר ארגמן 952, מכבים.
נתינות:	ישראלית.	ישראלית.
חברותו בוועדות הדירקטוריון (למועד הדוח):	חבר בוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה ובוועדה לניהול סיכונים.	חבר בוועדת ביקורת, בוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה ובוועדת משאבים, טכנולוגיות מידע וחדשנות טכנולוגית.
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-	מנכ"ל יצוא חברה להשקעות בע"מ, החברה האם של הבנק.	לא.
השכלה:	השכלה: תואר ראשון (L.L.B) במשפטים, אוניברסיטת בקינגהם; תואר שני (L.L.M) במשפטים, אוניברסיטת קולומביה; תואר שני (M.B.A.) במנהל עסקים, ביה"ס למנהל עסקים IMD.	תואר ראשון (BA) במתמטיקה וכלכלה, אוניברסיטת חיפה; תואר שני (MA) בכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב; לימודי דוקטורט במנהל עסקים, אוניברסיטת תל-אביב.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	26 באוקטובר 2000	18 בפברואר 2019
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל ודירקטור ביצוא חברה להשקעות בע"מ.	מנכ"ל, בעלים ודירקטור בשנצר ניהול סיכונים בע"מ (החל משנת 2011); ייעוץ עסקי אסטרטגי וכלכלי לחברות;; מנהל סיכונים בש. שלמה חברה לביטוח בע"מ (2018- פברואר 2019); מנהל סיכונים שאינם פיננסיים בקרן השתלמות לעובדי המדינה (החל משנת 2016),); מנהל סיכונים בווישור חברה לביטוח בע"מ (החל משנת 2023).
דירקטור בתאגידים הבאים:	יצוא חברה להשקעות בע"מ.	שנצר ניהול סיכונים בע"מ.
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	בנם של גב' כנה שובל, בעלת היתר השליטה בבנק, ומר זלמן שובל, דירקטור בבנק שעל פי חוות דעת משפטית שהומצאה לבנק נחשב כבעל שליטה בבנק (ראה פירוט בתקנה 21א לעיל).	לא.
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן.	כן.

נספח ד' לדוח התקופתי לשנת 2023

נושאי משרה בכירה של הבנק הינם ה"ה:

	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:
שם:	יאיר קפלן	יעקב פלד
מס' זיהוי:	028656007	28078046
תאריך לידה:	11.08.1971	23.10.1970
תאריך תחילת כהונה:	14.4.2022	20.01.2022
התפקיד שממלא בתאגיד בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מנהל כללי יו"ר דירקטוריון חברות הבת: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ; תומר ירושלים בע"מ; תמר אריאל קפיטל בע"מ	משנה למנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל חטיבה קמעונאית דירקטור בחברות הבת: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, תמר אריאל קפיטל בע"מ.
האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד:	לא.	לא.
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטה העברית בירושלים; תואר שני במנהל עסקים-מימון, אוניברסיטה העברית בירושלים	תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה (B.A.), האוניברסיטה העברית, ירושלים. תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון ובנקאות וחשבונאות) (M.B.A), האוניברסיטה העברית, ירושלים.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל חברת פז כלכלה והנדסה; סמנכ"ל בכיר, ראש מערך השקעות אשראי ונדלן בחברת הכשרה לביטוח בע"מ; חבר ועדת אשראי עליונה בהראל חברה לביטוח בע"מ; דירקטור חיצוני בהראל פנסיה וגמל בע"מ.	סמנכ"ל, ראש חטיבת אשראי בכאל (2019-2021) מנהל האגף לבנקאות מסחרית בבנק דיסקונט (2016-2019).

	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:
שם:	אירנה פורטניק	שרית וייסטוך	אלכסנדר זלצמן
מס' זיהוי:	306085721	023069115	310062120
תאריך לידה:	18.08.1961	14.10.1967	18.04.1973
תאריך תחילת כהונה:	18.10.2022	01.07.2005	16.01.2014
התפקיד שממלא בתאגיד בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו -	משנה למנכ"ל ,חבר הנהלה, מנהלת חטיבת משאבים וחדשנות טכנולוגית, מנכ"ל חברת הבת תומר ירושלים בע"מ.	סמנכ"ל, חברת הנהלה, היועצת המשפטית ומנהלת אגף הייעוץ המשפטי.	סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל אגף הכספים וחשבונאי ראשי. דירקטור בחברות הבת: ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ; ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ; תומר ירושלים בע"מ; החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ; ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ; ירושלים חיתום והנפקות בע"מ, תמר אריאל קפיטל בע"מ.
האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד:	לא.	לא.	לא.
השכלה:	תואר ראשון בהנדסת תעשייה ומכונות מאוניברסיטה בבלרוס. תואר שני במנהל עסקים, מכללת רמת גן.	תואר במשפטים (L.L.B), אוניברסיטת בר-אילן תואר שני במשפטים (L.L.M) , אוניברסיטת תל אביב	תואר ראשון (B.A.) בכלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית, ירושלים; בעל רישיון רו"ח; תואר מוסמך (M.B.A) במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	חברת הנהלה, משנה למנכ"ל, ראש חטיבת טכנולוגיות ותפעול, סמנכ"ל תפעול תכנון ופיתוח בחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (ויזה כאל).	סמנכ"ל, חברת הנהלה, היועצת המשפטית ומנהלת האגף ליעוץ משפטי.	סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל אגף הכספים וחשבונאי ראשי.

	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:
שם:	בעז ליבוביץ	משה עומר
מס' זיהוי:	58074998	027312719
תאריך לידה:	23.10.63	03.05.1974
תאריך תחילת כהונה:	1.1.2021	15.12.2013
התפקיד שממלא בתאגיד בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו :	סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל חטיבת הסיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO). מנהל סיכונים ראשי של חברות הבת של הבנק.	משנה בכיר למנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל חטיבה אסטרטגיה וניהול פיננסי יו"ר חברות הבת: ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ; ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ; ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ; ירושלים חיתום והנפקות בע"מ והחברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ. דירקטור בחברות הבת: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ ותומר ירושלים בע"מ;
האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד:	לא	לא.
השכלה:	תואר ראשון במתמטיקה ומחשבים, אוניברסיטת ירושלים. תואר שני במנהל עסקים, התמחות מימון, אוניברסיטת ירושלים.	תואר ראשון (B.A.) בכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב; תואר שני (M.Sc.) במימון וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	סגן מנהל החטיבה לבקרת סיכונים בבנק מזרחי טפחות (עד 2016); מנהל סיכונים ראשי בבנק יהב (2016-2020)	משנה למנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל החטיבה הפיננסית.

	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:
שם:	לירן עובדיה	מירית תשובה
מס' זיהוי:	034437707	24269474
תאריך לידה:	10.12.1978	16.8.1969
תאריך תחילת כהונה:	01.11.2017	1.4.2023
התפקיד שממלא בתאגיד בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו :	סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל החטיבה העסקית, דירקטור בחברת הבת תמר אריאל קפיטל בע"מ.	סמנכ"ל, במעמד חברת הנהלה, המבקרת הפנימית הראשית, מבקרת פנימית של חברות הבת
האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד:	לא.	לא
השכלה:	תואר ראשון (B.A) בניהול מהאוניברסיטה הפתוחה.	תואר ראשון (B.A.), כלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. תואר שני במנהל עסקים **MBA** התמחות במימון ושיווק.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהל סקטור נדל"ן בבנק (2017 – 2019). מנהל החטיבה העסקית.	סמנכ"לית מבקרת פנימית ראשית ב-**IBI** בית השקעות.

	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:
שם:	תמיר לזרוב	אודי גלעדי
מס' זיהוי:	035900547	038277984
תאריך לידה:	3.8.1979	24.4.1976
תאריך תחילת כהונה:	8.10.2023	1.1.2010 (התחילה את עבודתה בבנק באוקטובר 2002)
התפקיד שממלא בתאגיד בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מזכיר הבנק והחברות הבנות.	מנהלת מחלקת משאבי אנוש
האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד:	לא	לא
השכלה:	תואר ראשון במשפטים **LLB**, אוניברסיטת תל אביב; תואר שני במנהל עסקים **MBA** בהתמחות מימון, אוניברסיטת בר-אילן	תואר ראשון **B.A** במנהל עסקים בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים. תואר שני **MBA** במנהל עסקים עם התמחות במימון ושיווק, האוניברסיטה העברית בירושלים.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	שותף במשרד עורכי דין גולדפרב, גרוס, זליגמן ושות'.	מנהלת מחלקת משאבי אנוש בבנק ירושלים

להלן נתונים כספיים ומידע כספי נפרד המיוחסים לבנק מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2023 המפורסמים במסגרת הדוחות התקופתיים (להלן - דוחות מאוחדים), הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (**Israeli GAAP**), הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכן עקרונות של תקנה 9ג לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל- 1970.

עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמה לצורך הצגת נתונים כספיים אלה פורטו בביאור 1 לדוחות המאוחדים.

מספר הביאור בחוברת זו תואם את מספר הביאור בדוחות הכספיים המאוחדים שאושרו לפרסום ביום 21 במרץ, 2024.

יאיר קפלן

מנהל כללי

אלכסנדר זלצמן

סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים וחשבונאי ראשי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

21 במרץ, 2024

קוסט פורר גבאי את קסירר
רח' דרך מנחם בגין 144 א',
תל-אביב 6492102

טל. +972-3-6232525
פקס +972-3-5622555
ey.com

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר
על מידע כספי נפרד לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכן עקרונות של תקנה 9ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכן עקרונות של תקנה 9ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 של בנק ירושלים בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2023 ואשר נכלל בדוח התקופתי של הבנק. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכן עקרונות של תקנה 9ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970.

תל-אביב,
21 במרס, 2024

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תוכן עניינים

מאזן	336
דוח רווח והפסד בנק	337
דוח על הרווח הכולל	338
דוח על תזרים מזומנים	341
ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית	342
ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית	343
ביאור 4 - עמלות	344
ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	345

מאזן

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2022
נכסים		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	5,157.1	3,360.1
ניירות ערך	1,165.4	1,107.2
אשראי לציבור	13,901.7	12,792.9
הפרשה להפסדי אשראי	(93.8)	(74.2)
אשראי לציבור, נטו	13,807.9	12,718.7
השקעות בחברות מוחזקות	2,106.8	2,312.3
בניינים וציוד	207.3	158.4
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1.3	6.1
נכסים אחרים	162.1	201.7
סך כל הנכסים	**22,607.9**	**19,864.5**
התחייבויות והון		
פיקדונות הציבור	20,241.0	17,377.5
פיקדונות מבנקים	196.8	342.9
אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	246.7	242.4
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	6.6	5.6
התחייבויות אחרות [1]	587.6	674.9
סך כל ההתחייבויות	**21,278.7**	**18,643.3**
הון עצמי	1,329.2	1,221.2
סך כל ההתחייבויות וההון	**22,607.9**	**19,864.5**

1 מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2023 ו-31 בדצמבר 2023 בסך 1.7 מיליוני ש"ח ו-3.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

דוח רווח והפסד בנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	ביאור	2023	2022	2021
הכנסות ריבית		1,177.7	815.4	628.5
הוצאות ריבית		663.3	326.5	180.3
הכנסות ריבית, נטו	2	**514.4**	**488.9**	**448.2**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	13	31.5	37.3	(58.9)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**482.9**	**451.6**	**507.1**
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית		33.8	77.2	44.6
עמלות	4	177.6	143.1	96.2
הכנסות אחרות		-	6.1	13.3
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		**211.4**	**226.4**	**154.1**
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות		235.8	202.9	192.5
אחזקה ופחת בניינים וציוד		114.6	95.9	81.4
הוצאות אחרות		196.3	197.4	182.6
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		**546.7**	**496.2**	**456.5**
רווח לפני מיסים		**147.6**	**181.8**	**204.7**
הפרשה למיסים על הרווח		52.4	64.5	72.9
רווח לאחר מסים		**95.2**	**117.3**	**131.8**
חלק של הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס		39.4	46.1	12.1
רווח נקי		**134.6**	**163.4**	**143.9**
רווח למניה (בש"ח)				
רווח נקי בסיסי ומדולל למניה (ש"ח)		1.91	2.32	2.04

דוח על הרווח הכולל

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
רווח נקי	134.6	163.4	143.9
רווח (הפסד) כולל אחר:			
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו	13.0	(56.5)	1.7
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים	1.8	12.8	(4.9)
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים	**14.8**	**(43.7)**	**(3.2)**
השפעת המס המתייחס	(5.1)	14.9	1.1
רווח (הפסד) כולל אחר לאחר מיסים	**9.7**	**(28.8)**	**(2.1)**
סל הכול רווח כולל	**144.3**	**134.6**	**141.8**

דוח על תזרימי מזומנים בנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	134.6	163.4	143.9
התאמות:			
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות	(26.1)	(46.1)	(11.9)
פחת על בניינים וציוד	65.2	49.7	34.3
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	31.5	37.3	(58.9)
רווח ממכירת תיקי אשראי	(43.0)	(65.9)	(44.1)
הפסד ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	0.5	1.6	0.3
ירידת ערך של נכסים המוחזקים למכירה	-	-	3.5
הפסד (רווח) ממכירת בניינים וציוד	-	-	(13.3)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	(7.3)	2.7	(6.1)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר	1.8	-	(0.3)
דיבידנדים שהתקבלו בגין מניות שאינן למסחר	(3.5)	* (4.7)	-
מיסים נדחים, נטו	0.1	47.9	35.0
פיצויי פרישה - גידול בעודף עתודה על יעודה (גידול בעודף היעודה על העתודה)	0.2	0.1	(1.1)
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	(34.2)	*(39.7)	27.0
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
נכסים בגין מכשירים נגזרים	4.8	(1.6)	(3.0)
ניירות ערך למסחר	66.0	(30.9)	(28.0)
נכסים אחרים	34.4	(10.4)	(17.4)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
ניירות ערך שהושאלו	-	-	(24.7)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1.0	2.1	2.0
התחייבויות אחרות	(52.0)	319.3	24.4
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים	(5.4)	(19.5)	11.0
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	**168.6**	**405.3**	**72.6**

*סווג מחדש.

תמצית דוח על תזרימי מזומנים בנק (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
שינוי נטו באשראי לציבור	(2,038.7)	(3,664.3)	(1,485.0)
רכישת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	(1,049.2)	(1,018.8)	(883.3)
תמורה ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	911.3	469.7	489.7
תמורה מפדיון איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר	69.4	229.1	88.3
תמורה ממכירת תיקי אשראי	1,191.8	1,282.8	385.2
רכישת בניינים וציוד	(102.9)	(67.7)	(59.3)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	-	-	20.1
מזומנים נטו מפעילות השקעה	**(1,018.3)**	**(2,769.2)**	**(1,444.3)**
תזרימי מזומנים מפעילות מימון	-	-	-
שינוי נטו בפיקדונות הציבור	2,863.5	2,221.2	1,690.2
שינוי נטו בפיקדונות מבנקים	(146.1)	36.3	169.1
שינוי נטו בפיקדונות הממשלה	-	-	(0.3)
הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	-	-	-
פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	(5.5)	(55.9)	(53.2)
תמורה ממימוש השקעות בחברות מאוחדות ללא איבוד שליטה	-	-	-
דיבידנד ששולם לבעלי מניות	(70.6)	(43.1)	(15.1)
מזומנים נטו מפעילות מימון	**2,641.3**	**2,158.5**	**1,790.7**
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים	5.4	19.5	(11.0)
גידול (קיטון) במזומנים ופיקדונות בבנקים	1,791.6	(205.4)	419.0
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לתחילת התקופה	3,360.1	3,546.0	3,138.0
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לסוף התקופה	**5,157.1**	**3,360.1**	**3,546.0**
ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו:			
ריבית שהתקבלה	988.0	729.3	679.6
ריבית ששולמה	356.8	192.7	133.2
מיסים על הכנסה ששולמו	52.8	51.8	80.4
מיסים על ההכנסה שהתקבלו	12.0	1.1	0.7
נספח ג'- פעולות השקעה שלא במזומן בתקופת הדוח			
נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות	21.4	30.8	13.5
רכישת רכוש קבוע באשראי	11.1	0.5	16.5

ד. כללי

בנק ירושלים בע"מ (להלן – הבנק) הינו תאגיד מסחרי בישראל. הבנק עוסק בעיקר במתן אשראי לדיור ואשראי קמעונאי אחר, במימון בנייה לדיור וכן בגיוס פיקדונות לזמן קצוב, פעילות בשוק ההון, ניהול חשבונות עו"ש ומתן שירותי בנקאות פרטית לתושבי חוץ.

הבנק הינו חברה בת של "יצוא" חברה להשקעות בע"מ (להלן – "יצוא") ומניותיו רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (**Israeli GAAP**) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הבנק קיבל את אישור הפיקוח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד. בביאור 36 מוצגת תמצית הדוחות של הבנק סולו, הכוללת מאזן, דוח רווח והפסד,דוח על תזרימי מזומנים, תמצית דוח הכנסות והוצאות ריבית, תמצית חובות אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי ותנועה ביתרת ההפרשה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 21 במרץ, 2024.

ה. בסיס עריכת דוח נתונים כספיים ומידע כספי מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לבנק

נתונים כספיים ומידע כספי נפרד המיוחסים לבנק מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2023 המפורסמים במסגרת הדוחות התקופתיים (להלן - דוחות מאוחדים), ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (**Israeli GAAP**), הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכן עקרונות של תקנה 9ג לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל- 1970.

עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמה לצורך הצגת נתונים כספיים אלה פורטו בביאור 1 לדוחות המאוחדים.

ביאור 2- הכנסות והוצאות ריבית

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
א. הכנסות ריבית			
מאשראי לציבור	941.5	752.2	622.4
מהלוואות לחברה בת	61.3	20.2	-
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	136.3	30.3	2.0
מפיקדונות בבנקים	2.5	-	-
מאגרות חוב	36.1	12.7	4.1
מנכסים אחרים	-	-	-
סך הכל הכנסות הריבית	**1,177.7**	**815.4**	**628.5**
ב. הוצאות ריבית			
על פיקדונות הציבור	659.6	322.0	176.8
על פיקדונות מבנקים	1.7	2.9	2.0
על פיקדונות הממשלה	-	-	-
על תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	2.0	1.6	1.5
על התחייבויות אחרות	-	-	-
סך הכל הוצאות הריבית	**663.3**	**326.5**	**180.3**
סך הכנסות ריבית, נטו	**514.4**	**488.9**	**448.2**
ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב			
זמינות למכירה	22.4	12.2	4.1
למסחר	13.7	0.5	-
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	**36.1**	**12.7**	**4.1**

ביאור 4- עמלות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2023	2022	2021
פעילות בניירות ערך	12.0	18.1	12.0
עמלות ליווי פרויקטים	24.2	21.5	20.0
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	68.0	40.1	9.0
טיפול באשראי	8.2	8.3	7.7
הפרשי המרה	13.3	11.9	12.7
עמלות מביטוח חיים	0.7	1.0	1.3
עמלות מעסקי מימון	3.4	3.7	3.5
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	2.5	3.1	3.2
עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים	14.8	15.0	14.3
עמלות מכרטיסים נטענים	26.1	17.0	9.2
עמלות אחרות	4.4	3.4	3.3
סך כל העמלות התפעוליות	**177.6**	**143.1**	**96.2**

ביאור 13- חובות, אשראי לציבור ויתרה ההפרשה להפסדי אשראי בנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

1. חובות[1], אגרות חוב זמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	ליום 31 בדצמבר 2023					
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים ממשלות ואג"ח	סך הכל
יתרת חוב רשומה						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	3,185.3	10.3	-	3,195.6	1,251.0	4,446.6
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	726.8	9,823.8	155.5	10,706.1	-	10,706.1
סך הכל חובות(*)	**3,912.1**	**9,834.1**	**155.5**	**13,901.7**	**1,251.0**	**15,152.7**
(*)מזה:						
חובות לא צוברים	20.9	132.8	0.3	154.0	-	154.0
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר	2.9	-	2.4	5.3	-	5.3
חובות בעייתיים אחרים	6.0	-	0.5	6.5	-	6.5
סך הכל חובות בעייתיים	**29.8**	**132.8**	**3.2**	**165.8**	**-**	**165.8**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	13.3	2.4	-	15.7	-	15.7
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	13.9	53.3	10.9	78.1	-	78.1
סך הכל(**)	**27.2**	**55.7**	**10.9**	**93.8**	**-**	**93.8**
(**)מזה: בגין חובות לא צוברים	3.9	7.6	0.2	11.7	-	11.7
(**)מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים	4.3	-	1.1	5.4	-	5.4
	ליום 31 בדצמבר 2022					
יתרת חוב רשומה						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	2,146.5	31.3	-	2,177.8	960.5	3,138.3
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	810.8	9,687.3	117.0	10,615.1	-	10,615.1
סך הכל חובות(*)	**2,957.3**	**9,718.6**	**117.0**	**12,792.9**	**960.5**	**13,753.4**
(*)מזה:						
חובות לא צוברים	16.6	116.0	0.1	132.7	-	132.7
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר	2.8	-	1.1	3.9	-	3.9
חובות בעייתיים אחרים	5.1	-	0.8	5.9	-	5.9
סך הכל חובות בעייתיים	**24.5**	**116.0**	**2.0**	**142.5**	**-**	**142.5**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות	-	-	-	-	-	-
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	1.0	4.4	-	5.4	-	5.4
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	18.3	43.7	6.8	68.8	-	68.8
סך הכל(**)	**19.3**	**48.1**	**6.8**	**74.2**	**-**	**74.2**
(**)מזה: בגין חובות לא צוברים	1.6	5.9	0.5	8.0	-	8.0
(**)מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים	2.3	-	7.1	9.4	-	9.4

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 13- סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

2. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020	**14.0**	**57.1**	**122.9**	**194.0**	**-**	**194.0**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	0.7	(0.7)	(58.9)	(58.9)	-	(58.9)
מחיקות חשבונאיות	(3.1)	(0.6)	(29.2)	(32.9)	-	(32.9)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	0.1	-	14.3	14.4	-	14.4
מחיקות חשבונאיות נטו	(3.0)	(0.6)	(14.9)	(18.5)	-	(18.5)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021	**11.7**	**55.8**	**49.1**	**116.6**	**-**	**116.6**
		(16.0)				
התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה [1]	(5.0)	)	12.7	(8.3)	-	(8.3)
העברת פעילות אשראי לחברה בת	-	-	(65.2)	(65.2)	-	(65.2)
הוצאות בגין הפסדי אשראי	12.8	9.2	15.3	37.3	-	37.3
מחיקות חשבונאיות	(1.4)	-	(13.4)	(14.8)	-	(14.8)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	1.5	-	8.8	10.3	-	10.3
מחיקות חשבונאיות נטו	0.1	-	(4.6)	(4.5)	-	(4.5)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2022	**19.6**	**49.0**	**7.3**	**75.9**	**-**	**75.9**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	14.8	9.3	7.4	31.5	-	31.5
מחיקות חשבונאיות	(6.9)	(0.7)	(5.2)	(12.8)	-	(12.8)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	0.1	-	2.0	2.1	-	2.1
מחיקות חשבונאיות נטו	(6.8)	(0.7)	(3.2)	(10.7)	-	(10.7)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2023	**27.6**	**57.6**	**11.5**	**96.7**	**-**	**96.7**
(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
ליום 31.12.2021	1.7	1.3	0.4	3.4	-	3.4
ליום 31.12.2022	0.3	0.9	0.5	1.7	-	1.7
ליום 31.12.2023	0.4	1.9	0.6	2.9	-	2.9

[1] החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. לפרטים נוספים אודות השפעת היישום לראשונה של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים ראה ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022.

אופציה	הסכם חוזי בין קונה לבין מוכר לרכוש או למכור נייר ערך מסוים או זכות לקבל או להמיר ניירות ערך, מטבע חוץ או סחורה (קומודיטי) במחיר ספציפי בתוך תקופת זמן קבועה מראש. האופציה שהחוזה מקנה היא זכות, אך לא חובה.
איגרת חוב (אג"ח)	תעודה נושאת ריבית, המונפקת על ידי הממשלה או חברה, ובה התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון בתאריכי פירעון קבועים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות להלוות כסף מהציבור .
אינפלציה	תהליך מתמשך של עליית מחירים, האינפלציה נמדדת על ידי שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן.
ארגון המדינות המפותחות (OCED)	ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי. ישראל חברה בארגון החל ממאי 2010
אשראי	זכות לשימוש בסחורות ושירותים, או לקבל זכות קניין בהם, עם התחייבות לתשלום במועד מאוחר יותר. פער הזמנים שבין מועד קבלת הזכות ובין מועד התשלום בגינה הוא הבסיס לגביית ריבית
באזל	תקנות לניהול סיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם
ביטחונות	נכסים ששועבדו לטובל המלווה כדי להבטיח את החזר ההלוואה על תנאיה. בדרך כלל משמשים כביטחונות פיננסים כגון: מניות, אגרות חוב, פיקדונות וצ'יקים דחויים. בהלוואות משכנתא הנכס הנרכש משמש כביטחון לפירעון ההלוואה
בין בנקאי	פעילות בין בנקים מסחרים- הוראת תשלום הנשלחת על ידי בנק אחד לחיוב חשבון הסליקה של אותו בנק ולזיכוי חשבון הסליקה של בנק אחר נקראת "העברת כספיים בין בנקאית"
ביקורת דוחות כספיים	ביקורת של הדוחות הכספיים המבוצעת על ידי רואה חשבון חיצוני ומאפשרת לו לתת חוות דעת על מהימנות הדוחות הכספיים
ביקורת פנימית	פעילות עצמאית ובלתי תלויה בתוך הארגון בתוך הארגון שמטרתה לעקוב אחר התנהלותו ולהבטיח את תקינותה
בעל עניין	יחיד או חברה המחזיקים ב-5% או יותר ממניות של חברה הנסחרת בבורסה
גידור	עסקה פיננסית שמטרתה להגן על שמשקיע מפני שינויים בערך ההשקעה
דוח דירקטוריון	דוח של חברה ציבורית המציג סקירה של ההנהלה על מצב החברה ומפרט את המידע שהוא מהותי לצורך קבלת החלטת השקעה במניות החברה.
דוח על שינויים בהון עצמי	דוח המציג את השינויים בהון המניות של החברה, הקרנות ויתרת הרווחים שלה שלא חולקו לתקופה חשבונאית.
דוח על תזרימי מזומנים	דוח המציג את יתרת המזומנים של החברה לתחילת תקופה חשבונאית ולסופה ומסכם את התנועות המזומנים בחברה במהלך תקופה זו.
דוח רווח והפסד	דוח המציג את תוצאות הפעילות של חברה (הכנסות, הוצאות והרווח) בתקופת זמן מוגדרת, בדרך כלל רביע או שנה.
דיבידנד	חלק מרווחיה של החברה המחולק לבעלי מניותיה לערך בהתאם לחלק המניות של כל אחד מהם במניות החברה. חברה אינה מחויבת בחלוקת דיבידנד גם אם היא רשמת רווחים
דירוג אשראי	ציון הניתן לאנשים פרטיים, לחברות או למדינות, ומגדיר את יכולתן לפרוע הלוואות. חישוב הדירוג מסתמך על היסטוריה פיננסית, מצב הנכסים וההון העצמי, והיקף ההתחייבויות שיש לגוף המוערך. דירוג האשראי משמש משקיעים לצורך הערכת הסיכונים הנוגעים ליכולת הפירעון של הגוף הלווה.

מילון מונחים

דירקטור	אדם המכהן במועצת המנהלים של החברה (דירקטוריון)
דירקטוריון	מועצת מנהלים של חברה, הממונה על ידי בעלי המניות. בין תפקידיו: למנות את המנהלים הבכירים בפועל של החברה, לפקח עליהם ולקבוע את תנאי העסקתם, לעזור בגיבוש האסטרטגיה של החברה ולבחור את המבקר החיצוני שלה
הון	ההפרש בין ערך הנכסים של החברה לערך התחייבויותיה
הון מניות	הערך הכספי במאזן של המניות שהנפיקה חברה
הון משני	התחייבויות (איגרות חוב) שהונפקו לתקופה העולה על חמש שנים ומועד פירעונם הוא לפחות כעבור שנתיים
הון עצמי	סך כל האמצעים העצמיים של החברה - הון מניות נפרע, פרמיות, רווחים צבורים, קרנות הון ועודפים
הון פיקוחי	כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 של המפקח על הבנקים.
הוצאות מימון	העלות הקשורה ישירות במימון החברה - הוצאות הריבית, הפרשי הצמדה והפרשי השער על חובות החברה לבנקים ולגורמים אחרים הממנים אותה
הוצאות תפעוליות	כל ההוצאות הדרושות לפעילות השוטפת של התאגיד - שכר, שיווק ופרסום, הוצאות משרדיות, אחזקה וכו'
הכנסות תפעוליות (של הבנק)	הכנסות מעמלות, רווחים ממניות שמחזיק הבנק ודמי ניהול
הלבנת הון	פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס תהליך ההלבנה מחזיר את הכסף למערכת החוקית
הלוואה	סכום כסף שמלווה נותן ללווה ועל המקבל הכסף להחזיקו במועד/ים מאוחר/ים יותר על פי תנאים שנקבעו מראש. סכום ההחזר עולל ריבית ולעתים גם הצמדה
הלוואת בלון	הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי ריבית ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הריבית משולמת בסוף תקופה
הלוואת גרייס	הלוואה שבה, תשלום הקרן ולעיתים גם התשלום הראשון של הריבית, נדחה למועד מסוים בתוך תקופת ההלוואה.
חבות	כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 של המפקח על הבנקים.
עסקה	חוזה או התקשרות וכן החלטה חד צדדית של חברה בדבר הענקת זכות או טובת הנאה אחרת.
עסקה חריגה	עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, עסקה שאינה בתנאי שוק או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבותה.
ערבות חוק מכר	ערבות הניתנת ע"י בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר. ומחמת העילות שנקבעו בחוק
קבוצת בעל שליטה	בעל השליטה ביחד עם החברות הפרטיות הקשורות אליו כמשמעות המונח "איש קשור" בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 וביחד עם קרוביו וחברות פרטיות הקשורות אליהם, לרבות בני משפחתו הגרים עמו או שפרנסתם עליו; הגדרת "קרוב" על פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) כוללת את, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה.
פיחות	ירידת ערך של מטבע ביחס לערך של מטבע של מדינה אחרת.
תנאי שוק	תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה על- ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי.

אינדקס

א	אומדנים חשבונאיים קריטיים	10, 123
	אקטוארי	156, 172, 195, 196
ב	באזל	1, 51, 52, 109, 111, 202, 204
ד	דירוג	3, 18, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 34, 52, 62, 63, 64, 66, 67, 73, 74, 82, 83, 94, 95, 99, 101, 108, 112, 115, 117, 122, 147, 274, 275, 291, 322
ה	הון והלימות הון	50, 330
	הלבנת הון	24, 28, 30, 64, 66, 69, 94, 111, 114, 118, 119, 206, 274, 285, 286, 313, 315
	הלוואות לדיור	5, 9, 11, 14, 29, 30, 31, 39, 51, 52, 57, 58, 60, 72, 76, 77, 81, 82, 83, 85, 86, 89, 90, 91, 120, 139, 146, 202, 216, 218, 224, 232, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 250, 251, 273, 274, 275, 287, 290, 315, 318
	הפרשה להפסדי אשראי	22, 46, 77, 81, 82, 83, 99, 120, 121, 130, 134, 139, 141, 145, 147, 148, 150, 169, 170, 171, 173, 177, 178, 179, 186, 217, 218, 220, 237, 252, 253, 265, 277, 281, 282, 326
ח	חובות בעייתיים	73, 131, 142, 150, 159, 177, 178, 218, 220, 244, 258, 281, 282
	חובות פגומים	145, 171, 220, 244, 326
י	יעד הון	22, 320
מ	מגזרי פעילות	9, 11, 14, 41, 56, 57, 60, 139, 154, 165, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 233, 235, 312, 317
	מדיניות חשבונאית	77, 120, 138, 143
	מינוף	5, 11, 15, 17, 52, 53, 54, 138, 201, 202, 203, 204, 309
	מיסוי	28, 61, 316
	מסגרות אשראי	321
נ	נגזרים	36, 41, 48, 51, 52, 53, 74, 82, 83, 100, 101, 102, 105, 106, 121, 134, 136, 139, 141, 151, 155, 156, 162, 192, 202, 211, 213, 214, 215, 216, 222, 228, 235, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 277, 279, 326, 329, 331
	ניירות ערך	8, 11, 13, 22, 29, 31, 36, 45, 46, 50, 74, 101, 102, 117, 119, 121, 133, 134, 136, 140, 144, 145, 147, 148, 151, 152, 155, 159, 172, 173, 175, 176, 185, 206, 209, 210, 216, 254, 255, 258, 259, 260, 261, 262, 267, 273, 275, 277, 279, 287, 292, 293, 302, 307, 308, 309, 315, 322, 326, 329, 331, 332, 333, 336, 337
	נזילות	5, 10, 12, 17, 24, 48, 62, 63, 98, 108, 109, 110, 117, 156, 192, 203, 285, 321
	נכסי סיכון	50, 201, 217, 219, 220, 221, 223, 224, 226, 228, 230, 232, 233, 234, 235
ס	סיכון אשראי	9, 11, 67, 74, 82, 83, 89, 98, 138, 139, 177, 178, 179, 214, 215, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 250, 251, 252, 253, 258
	סיכון נזילות ומימון	40, , 321
	סיכון ריבית	10, 25, 101, 103, 104, 116, 119
	סיכונים אחרים	10, 30, 53, 66, 111
ע	עמלות	18, 22, 23, 29, 35, 43, 71, 132, 138, 144, 150, 151, 163, 164, 165, 167, 273, 278, 284, 289, 309, 314, 315, 326, 328, 330
פ	פיקדונות הציבור	4, 11, 37, 38, 39, 48, 57, 58, 108, 110, 134, 138, 161, 184, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 228, 230, 232, 233, 235, 254, 255, 256, 259, 260, 265, 267, 277, 283, 303, 309, 325, 327, 329, 331
ש	שווי הוגן	12, 45, 64, 101, 104, 121, 133, 139, 144, 145, 152, 155, 156, 159, 172, 173, 175, 176, 195, 211, 213, 215, 222, 228, 235, 242, 243, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 326

סניפי בנק וחברות בנות עיקריות

ההנהלה המרכזית	רח' נגב 2, קרית שדה התעופה מען לדיוור: רח' נגב 2, קרית שדה התעופה 7010000
סקטור נדל"ן	רח' נגב 2, קרית שדה התעופה 7010000
סניף בנקאות פרטית	רח' גרשון אגרון 30 ירושלים (וולדורף אסטוריה) 9419009
סניף גאולה – רוממה	רח' שמגר 21,רוממה ירושלים 9446124
סניף תל אביב	רח' אחד העם 21, ת"א 65251
סניף באר שבע	רח' הדסה 90, באר שבע 84221
סניף חיפה	רח' כל ים 9, בניין ציים, חיפה 330512
סניף המרכז	רח' ז'בוטינסקי 9 מגדל הכשרת הישוב בני ברק 5126417
סניף אשדוד	שדרות ירושלים 12, אשדוד 7752305
סניף ראשון לציון	רח' הרצל 63, ראשל"צ 75267
סניף נתניה	רח' הרצל 45, נתניה 42401
סניף מודיעין עילית	רח' אבני נזר 18, קריית ספר, מודיעין עילית 7181018
סניף קריון	דרך עכו 192, קרית ביאליק 27000
סניף נצרת	רחוב 1100 בית 2 צומת אום וואסף נצרת 16100
סניף סחנין	רח' הגליל, קניון סחנין 3081000
סניף כרמיאל	רח' מעלה כמון 5, קניון חוצות כרמיאל 2165006
סניף עירון	קניון SEVEN כניסה לעיר מפלס 3 , אום אל פאחם 3001000
סניף אלעד	רח' יהודה הנשיא 94, אלעד 4082414
סניף בית שמש	רח' דרך יצחק רבין 2, קניון נעימי, בית שמש 9958551
סניף ביתר עלית	רח' ישמח ישראל 2, מרכז חיים זקן – תמרים, ביתר עלית 9055702
סניף נתיבות	רח' המסגר 1 נתיבות 8776815
ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ	רח' נגב 2, קריית שדה התעופה 7010000
תומר ירושלים בע"מ	רח' נגב 2, קריית שדה התעופה 7010000
עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	רח' שרי ישראל 15 ירושלים 9439029
תמר אריאל קפיטל בע"מ	רח' נגב 2, קריית שדה התעופה 7010000
כתובתנו באינטרנט:	www.bankjerusalem.co.il